



Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna

Sammanfattning

Finansutskottet behandlar i detta betänkande – det s.k. rambetänkandet – regeringens finansplan, förslag till statens inkomster och utgifter 2012, förslag till fördelning av utgifterna på utgiftsområden samt förslag till utgiftstak 2012 och 2015. Också oppositionspartiernas förslag i motsvarande delar behandlas. När riksdagen behandlat detta betänkande och fattat beslut om ramar för budgetens 27 utgiftsområden är dessa ramar styrande för riksdagens fortsatta behandling av anslagen.

Rambeslutet

Finansutskottet tillstyrker regeringens förslag på utgiftstak för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget till 1 084 miljarder kronor 2012 och till 1 123 miljarder kronor 2015. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om fördelning av utgifter på utgiftsområden, beräkningen av utgifterna för ålderspensionssystemet samt regeringens förslag till beräkning av inkomsterna på statens budget för 2012.

Utskottet tillstyrker även regeringens förslag på skatteområdet och att riksdagen antar regeringens lagförslag.

Utgifterna på statens budget uppgår i propositionsförslaget sammanlagt till 814,4 miljarder kronor och inkomsterna till 833,1 miljarder kronor 2012. Statens budgetsaldo uppgår därmed till 18,7 miljarder kronor 2012. Det finansiella sparandet för den offentliga sektorn räknat i procent av BNP uppgår till 0,0; 0,7; 2,1 respektive 3,3 % åren 2012–2015.

Den ekonomiska utvecklingen

Jämfört med den ekonomiska vårpropositionen har regeringen i budgetpropositionen reviderat ned tillväxtprognosen för svensk ekonomi rejält, till 1,3 % år 2012. Samtidigt finns en påtaglig risk för en ännu svagare utveckling. Osäkerheten om utvecklingen i USA och i euroområdet, inte minst vad gäller Grekland och Italien, är fortsatt stor. Jämfört med flertalet län-

der i övriga Europa har dock den svenska ekonomin ett gott utgångsläge. Detta ger på många sätt manöverutrymme. Men mot bakgrund inte minst av erfarenheterna från finanskrisen 2008–2009 vill utskottet betona att omsvängningar i ekonomin kan ske snabbt. Sverige med sin stora och konjunkturkänsliga exportsektor är starkt beroende av utvecklingen i omvärlden. Förvärrade problem i vår omvärld, som sprider sig via finansiella marknader och den europeiska banksektorn, skulle kunna ge upphov till omfattande negativa konsekvenser för den reala ekonomin också i Sverige. Det svenska banksystemet är relativt väl rustat att stå emot de finansiella problemen i euroområdet, men bankerna är samtidigt en del av ett globalt integrerat banksystem och beroende av finansiering i utländsk valuta.

Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken

Det ekonomiska läget har försämrats sedan våren 2011, vilket också påverkat de offentliga finanserna negativt. Det finansiella sparandet har reviderats ned med ca 2 % av BNP 2012 och 2013, ca 1,5 % av BNP 2014 och ca 1 % av BNP 2015. Trots det uppvisar de offentliga finanserna styrka, och det finansiella sparandet beräknas när det är som lägst, 2012, uppgå till –2 miljarder kronor. Den konsoliderade bruttoskulden, den, s.k. Maastrichtskulden, beräknas minska under hela perioden både som andel av BNP och nominellt.

I ett internationellt perspektiv är detta en mycket stark utveckling, men osäkerheten kring den ekonomiska utvecklingen är mycket stor och det kan inte uteslutas att den internationella krisen fördjupas och förlängs. Det är därför enligt utskottets mening av yttersta vikt att behålla sunda offentliga finanser och goda säkerhetsmarginaler för att ha möjligheter att möta en sämre utveckling.

Det finanspolitiska reformutrymmet bedöms genom en avvägning mellan behovet av att genomföra reformer, behovet av säkerhetsmarginaler för en sämre ekonomisk utveckling och behovet av en långsiktig stabilitet i de offentliga finanserna. Regeringen bedömer sammantaget att ett väl avvägt reformutrymme för 2012 uppgår till ca 15 miljarder kronor. Med hänsyn till den mycket osäkra ekonomiska situationen i omvärlden bedömer regeringen att upprätthållandet av säkerhetsmarginaler i de offentliga finanserna väger tyngre än fördelarna med att göra finanspolitiken mer expansiv. Utskottet delar denna bedömning.

Det finanspolitiska ramverket har varit en starkt bidragande faktor till den styrka och stabilitet som råder i Sveriges offentliga finanser. Utskottet vill med kraft framhålla vikten av att ramverket bibehålls, fortsätter att vårdas och tillämpas på ett ansvarsfullt sätt, och utskottet anser att det är mycket positivt att det finns en bred politisk uppslutning kring ramverket.

Oppositionspartiernas budgetförslag innehåller alla, om än i varierande grad, förslag som sannolikt påverkar sysselsättningen och tillväxten negativt. Genom höjda inkomstskatter på arbete, höjda kostnader för att

anställa och höjda bidrag för arbetslösa försvagas drivkrafterna för arbete kraftigt. I ett längre perspektiv innebär en sådan politik att skattebaserna riskerar att undermineras samtidigt som utgifterna ökar, så att de offentliga finanserna strukturellt försvagas. Utskottet avvisar en sådan politik.

För att nå målet om full sysselsättning är det viktigt att man fortsätter att fokusera den ekonomiska politikens inriktning på att förstärka arbetslinjen. Ett centralt inslag har varit att värna arbetslinjen genom jobbskatteavdraget. Utskottet ställer sig bakom de aviserade förändringarna i budgetpropositionen i fråga om att ytterligare stärka arbetslinjen genom att förbättra incitamenten för att arbeta för personer med ekonomiskt bistånd och etableringsersättning. De reformer som regeringen genomfört i arbetslöshetsförsäkringen har också ökat utbudet av arbetskraft och förbättrat arbetsmarknadens funktionssätt.

För att möta inbromsningen i ekonomin föreslår regeringen ett arbetsmarknadspaket på sammanlagt 8 miljarder kronor 2012–2015 och en satsning på underhåll och investeringar i infrastruktur på 5 miljarder kronor under 2012 och 2013. Arbetsmarknadspaketet innehåller såväl tillfälliga som strukturella åtgärder, bl.a. fler platser i arbetsmarknadsutbildning och yrkesvux samt förstärkta förmedlingsinsatser och högre kvalitet i jobbgarantin för ungdomar. Ungdomsarbetslösheten är fortsatt hög. Därför finns det enligt utskottet skäl att som regeringen föreslår satsa på kunskap. Den sänkta mervärdesskatten på restaurang- och cateringtjänster skapar förutsättningar för jobb för unga samtidigt som den stimulerar till företagande. De sänkta socialavgifterna för unga har ökat incitamenten för arbetsgivare att anställa ungdomar och även behålla unga i arbete.

Sänkta anställningskostnader för företagen förstärker företagens konkurrenskraft och skapar förutsättningar för tillväxt och sysselsättning. Liksom regeringen anser utskottet att goda villkor för företagen är en förutsättning för att företagen ska kunna anställa och växa. Utskottet välkomnar att regeringen tillsatt en företagsskattekommitté som bl.a. ska se över beskattningen av riskkapital i bolagssektorn.

Reformarbetet i bostadssektorn behöver gå vidare genom att söka ytterligare förenklingar av regelverken och i samverkan med bostadsmarknadens aktörer undanröja hinder för en anpassning av bostadsutbudet.

Utskottet instämmer i regeringens bedömning att klimatfrågan är en av vår tids största utmaningar och att dess globala omfattning kräver åtgärder internationellt, inom EU och i Sverige. Regeringens miljöambitioner och kostnadseffektiva klimat- och energipolitik välkomnas av utskottet.

Det är utskottets uppfattning att regeringen på ett ekonomiskt ansvarsfullt sätt skapar goda förutsättningar för ett väl fungerande järnvägsnät genom sina planerade åtgärder och investeringar.

Det är genom att förstärka arbetslinjen och på så sätt sysselsättningen som välfärden kan värnas. Särskilt viktigt är det att människor ska kunna känna sig trygga med att skolan, sjukvården och omsorgen kommer att fungera även i svåra tider. Utskottet välkomnar satsningar på kvalitetsregister

inom sjukvården och det särskilda stimulansbidraget till landstingen för att på frivillig väg införa lagen om valfrihetssystem i öppen specialiserad vård. Kommuner och landsting har stor betydelse för tillhandahållandet av välfärdstjänster. Utskottet understryker vikten av reformer som stärker arbetslinjen och därigenom även skatteunderlaget och kommunernas ekonomi.

Med fler i arbete och färre som försörjs med bidrag och transfereringar bedömer utskottet att inkomstskillnaderna i samhället bör minska. Samtidigt betonar utskottet att effekterna av den försvagade konjunkturen ska fördelas rättvist för att samhället ska hålla samman och välkomnar att regeringen kan göra fördelningspolitiska reformer också nu när utrymmet för reformer är knappt. Utskottet anser att det bästa medlet för att säkerställa en bra utveckling av pensionerna är att få så många som möjligt i arbete och noterar att regeringen under 2013 eller 2014 avser att återkomma med ett förslag om sänkt skatt för pensionärer under förutsättning att det råder balans i de offentliga finanserna.

Utskottet delar regeringens bedömning att det ramverk för finansiell stabilitet med förstärkt regelverk, förbättrad tillsyn och effektiva krishanteringsmekanismer som regeringen tagit fram bör stärkas ytterligare och skattebetalarnas pengar värnas. Utskottet anser i likhet med regeringen att det måste vara möjligt för enskilda medlemsstater i EU att lagstifta om högre kapitaltäckningskrav än vad som följer av de nya internationella minimikraven i Basel III.

Regeringens skrivelse 2010/11:148

Regeringen lämnade den 25 augusti 2011 sin skrivelse om Riksrevisionens rapport 2011:11 om tydlighet och transparens i budgetpropositionen för 2011. Riksrevisionen efterlyser förtydliganden vad gäller uppföljningen av överskottsmålet, beräkningarna av reformutrymmet och förslaget till utgiftstak. Vidare anser Riksrevisionen att redovisningen av prognoserna för kommunsektorn kan förbättras liksom redovisningen av det sysselsättningspolitiska ramverket.

Utskottet anser att regeringens redovisning har förbättrats, både i 2011 års ekonomiska vårproposition och i budgetpropositionen för 2012, inom flera av de områden som Riksrevisionen tar upp. Riksrevisionens rekommendation om att engångsvis justera ned utgiftstaket avvisas av utskottet. Utskottet föreslår att skrivelsen läggs till handlingarna.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Rambeslutet	1
Den ekonomiska utvecklingen	1
Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken	2
Regeringens skrivelse 2010/11:148	4
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	9
Redogörelse för ärendet	14
Ärendet och dess beredning	14
Budgetpropositionens innehåll i korthet	16
Socialdemokraternas budgetalternativ i korthet	16
Miljöpartiets budgetalternativ i korthet	17
Sverigedemokraternas budgetalternativ i korthet	18
Vänsterpartiets budgetalternativ i korthet	19
Utskottets överväganden	21
1 Den ekonomiska utvecklingen	21
1.1 Regeringen om den ekonomiska utvecklingen	21
1.2 Motionerna om den ekonomiska utvecklingen	27
1.3 Kompletterande information om den ekonomiska utvecklingen	29
1.4 Finansutskottets bedömning	34
2 Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken	39
2.1 De offentliga finanserna	40
2.2 Sysselsättning, tillväxt och företagande	49
2.3 Klimat, miljö och infrastruktur	64
2.4 Valfärden och kommunernas ekonomi	72
2.5 Finansiell stabilitet	82
2.6 Finansutskottets ställningstagande till riktlinjerna	83
3 Beslut om utgiftsramar och beräkning av inkomster på statens budget	
2012	99
3.1 Utgiftstak för staten	100
3.2 Statens utgifter per utgiftsområde 2012	101
3.3 Övriga utgifter på statens budget	106
3.4 Förslag på skatteområdet	107
3.5 Beräkningen av inkomsterna på statens budget	136
3.6 Statens budget i sammandrag	138
3.7 Ålderspensionssystemets utgifter	139
3.8 Yttranden från andra utskott	140
3.9 Finansutskottets ställningstagande till rambeslutet	145
4 Fördelning av utgifter på utgiftsområden 2013, 2014 och 2015	148
5 Lån, bemyndiganden och garantier	152
5.1 Bemyndigande om upplåning	153
5.2 Lån för myndigheternas investeringar i anläggningstillgångar	153
5.3 Myndigheternas räntekontokrediter	154
5.4 Bemyndigande att överskrida anslag	155
6 Redovisningen av finans- och sysselsättningspolitiska ramverk i	
budgetpropositionen för 2011	157
Regeringens skrivelse (skr. 2010/11:148)	159

Finansutskottets ställningstagande	162
Reservationer	166
1. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, punkt 1 (S)	166
2. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, punkt 1 (MP)	171
3. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, punkt 1 (SD)	176
4. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, punkt 1 (V)	181
5. Beslut om utgiftsramar och beräkning av inkomsterna på statens budget för 2012, punkt 2 (S)	186
6. Beslut om utgiftsramar och beräkning av inkomsterna på statens budget för 2012, punkt 2 (MP)	188
7. Beslut om utgiftsramar och beräkning av inkomsterna på statens budget för 2012, punkt 2 (SD)	190
8. Beslut om utgiftsramar och beräkning av inkomsterna på statens budget för 2012, punkt 2 (V)	193
9. Fördelning av utgifter 2013, 2014 och 2015, punkt 3 (S)	195
10. Fördelning av utgifter 2013, 2014 och 2015, punkt 3 (MP)	196
11. Fördelning av utgifter 2013, 2014 och 2015, punkt 3 (SD)	196
12. Fördelning av utgifter 2013, 2014 och 2015, punkt 3 (V)	197
Särskilda yttranden	199
Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, punkt 1 (S, MP, V)	199
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	200
Proposition 2011/12:1	200
Skrivelse 2010/11:148	202
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011	202
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	210
<i>Bilaga 3</i>	
Statsbudgetens inkomster och utgifter 2012	301
<i>Bilaga 4</i>	
Förslag till preliminär fördelning av utgifter 2013, 2014 och 2015	313
<i>Bilaga 5</i>	
Konstitutionsutskottets yttrande	316
<i>Bilaga 6</i>	
Skatteutskottets yttrande	322
<i>Bilaga 7</i>	
Skatteutskottets yttrande	415
<i>Bilaga 8</i>	
Justitieutskottets protokoll	425
<i>Bilaga 9</i>	
Civilutskottets yttrande	426
<i>Bilaga 10</i>	
Försvarsutskottets protokoll	437

<i>Bilaga 11</i>	
Socialförsäkringsutskottets yttrande	438
<i>Bilaga 12</i>	
Socialutskottets yttrande	464
<i>Bilaga 13</i>	
Kulturutskottets protokoll	474
<i>Bilaga 14</i>	
Trafikutskottets protokoll	476
<i>Bilaga 15</i>	
Miljö- och jordbruksutskottets protokoll	478
<i>Bilaga 16</i>	
Näringsutskottets protokoll	480
<i>Bilaga 17</i>	
Arbetsmarknadsutskottets yttrande	481
<i>Bilaga 18</i>	
Finanspolitiska rådets rapport 2011	506

Tabeller

Tabell 1.1 Nyckeltal	22
Tabell 1.2 BNP-tillväxt i Förenta staterna och i euroområdet	23
Tabell 1.3 Försörjningsbalans 2010–2015	24
Tabell 1.4 Alternativscenarier	26
Tabell 1.5 Prognosjämförelse	31
Tabell 2.1 Den offentliga sektorns finansiella sparande enligt regeringen	41
Tabell 2.2 Utgiftstak för staten enligt regeringen	42
Tabell 2.3 Inkomster och utgifter på statens budget, statens budgetsaldo och statsskulden enligt regeringen	43
Tabell 2.4 Inkomster och utgifter på statens budget, statens budgetsaldo och statsskulden (S)	44
Tabell 2.5 Den offentliga sektorns finanser (S)	45
Tabell 2.6 Den offentliga sektorns finanser (MP)	46
Tabell 2.7 Inkomster och utgifter på statens budget, statens budgetsaldo och statsskulden (MP)	46
Tabell 2.8 Den offentliga sektorns finanser (SD)	47
Tabell 2.9 Inkomster och utgifter på statens budget, statens budgetsaldo och statsskulden (SD)	48
Tabell 2.10 Den offentliga sektorns finanser (V)	49
Tabell 2.11 Inkomster och utgifter på statens budget, statens budgetsaldo och statsskulden (V)	49
Tabell 2.12 Regeringens förslag till förstärkning av den aktiva arbetsmarknadspolitiken 2012–2015	50
Tabell 2.13 Socialdemokraternas förslag till investeringar i utbildning och jobb för unga 2012	53
Tabell 2.14 Miljöpartiets satsningar för att få in unga på arbetsmarknaden, i antal platser och miljoner kronor 2012–2014	56
Tabell 2.15 Kommunsektorns finanser (S)	75

Tabell 2.16 Kommunsektorns finanser (MP)	77
Tabell 2.17 Kommunsektorns finanser (SD)	79
Tabell 2.18 Kommunsektorns finanser (V)	81
Tabell 3.1 Regeringens förslag till utgiftstak för staten 2012–2015	100
Tabell 3.2 Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftstak för staten 2012–2015	101
Tabell 3.3 Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar för 2012	102
Tabell 3.4 Regeringens och oppositionspartiernas beräkning av inkomsterna på statens budget 2012	136
Tabell 3.5 Statens inkomster, utgifter och saldo 2012	139
Tabell 3.6 Yttranden med anledning av regeringens och partiernas förslag till utgiftsramar och inkomstberäkning	140
Tabell 4.1 Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar 2013	149
Tabell 4.2 Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar 2014	150
Tabell 4.3 Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar 2015	151
Tabell 1 Utgiftstak för staten 2012–2015, mnkr (SD)	192
Tabell 2 Utgifter per utgiftsområde 2012, mnkr (SD)	192
Tabell 3 Inkomster på statens budget 2012, mnkr (SD)	193
Fördelning av utgifter på utgiftsområden 2013–2015, mnkr (SD)	197
Förslag till preliminär fördelning av utgifter per utgiftsområde 2013	313
Förslag till preliminär fördelning av utgifter per utgiftsområde 2014	314
Förslag till preliminär fördelning av utgifter per utgiftsområde 2015	314

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken

Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som regeringen föreslår. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 finansplanen punkt 1 och avslår motionerna 2011/12:Fi221 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkandena 1 och 3, 2011/12:Fi231 av Ulla Andersson m.fl. (V), 2011/12:Fi240 av Håkan Juholt m.fl. (S) yrkandena 1 och 14, 2011/12:Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 1, 2011/12:Fi242 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 1, 11 och 13, 2011/12:Fi243 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkandena 1 och 8, 2011/12:Fi252 av Ulla Andersson m.fl. (V), 2011/12:Fi253 av Annika Lillemets m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2, 2011/12:Fi261 av Jan Ericson (M), 2011/12:Fi272 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S), 2011/12:Fi286 av Karl Sigfrid (M), 2011/12:Sk356 av Tomas Tobé (M) yrkandena 1 och 4, 2011/12:Sk361 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 3 och 28, 2011/12:U315 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 18, 2011/12:MJ291 av Tina Ehn m.fl. (MP) yrkande 3 och 2011/12:MJ407 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 23.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (MP)

Reservation 3 (SD)

Reservation 4 (V)

2. Beslut om utgiftsramar och beräkning av inkomsterna på statens budget för 2012

a) Utgiftstak för staten

Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget till följd av tekniska justeringar till 1 084 miljarder kronor 2012 samt fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget till 1 123 miljarder kronor för 2015. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 finansplanen punkterna 2 och 3 samt avslår motionerna 2011/12:Fi240 av Håkan Juholt m.fl. (S) yrkande 2, 2011/12:Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 2, 2011/12:Fi242 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3 samt 2011/12:Fi243 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkandena 6 och 7.

b) Statens utgifter per utgiftsområde 2012

Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2012 enligt utskottets förslag i bilaga 3. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 finansplanen punkt 5 och avslår motionerna 2011/12:Fi240 av Håkan Juholt m.fl. (S) yrkande 4, 2011/12:Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 4, 2011/12:Fi242 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 5 och 2011/12:Fi243 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 4.

c) Övriga utgifter på statens budget

Riksdagen godkänner beräkningen av förändringen av anslagsbehållningar för 2012, beräkningen av Riksgäldskontorets nettoutlåning för 2012 samt beräkningen av den kassamässiga korrigeringen för 2012 enligt utskottets förslag i bilaga 3. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 finansplanen punkterna 6, 10 och 11.

d) Inkomster på statens budget

Riksdagen

a) godkänner beräkningen av budgetens inkomster för 2012 enligt utskottets förslag i bilaga 3,

b) antar regeringens förslag till

1. lag om investeringssparkonto,
2. lag om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva,
3. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),
4. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),
5. lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),
6. lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i kupongskattelagen (1970:624),
7. lag om ändring i lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt,
8. lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt,
9. lag om ändring i taxeringslagen (1990:324),
10. lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel,
11. lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel,
12. lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200),
13. lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift,
14. lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483),
15. lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i lagen (1998:189) om förhandsbesked i skattefrågor,
16. lag om ändring i lagen (1999:1305) om Forskarskattenämnden,
17. lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980),
18. lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter,

19. lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter,
20. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,
21. lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:000) och beslutar dels att punkt 22 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till skatteförfarandelagen (2011:000) ska ändras på så sätt att uttrycket ”13 kap. 2 §” ersätts med uttrycket ”13 kap. 2 eller 2 a §” och att uttrycket ”23 kap. 6 §” ersätts med uttrycket ”23 kap. 6 respektive 7 §”, dels om motsvarande ändring i ingressen till regeringens lagförslag,
22. lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt,
23. lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.,
24. lag om ändring i lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter.
- Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 finansplanen punkterna 4 och 15–38 samt avslår motionerna 2011/12:Fi240 av Håkan Juholt m.fl. (S) yrkandena 3, 6–13 och 15–27,
- 2011/12:Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkandena 3, 6, 10, 18 och 21–23,
- 2011/12:Fi242 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 4,
- 2011/12:Fi243 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkandena 2 och 3,
- 2011/12:Sk361 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 2, 5–8, 15, 19 och 21–23,
- 2011/12:C348 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 1,
- 2011/12:C349 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 5,
- 2011/12:Sf281 av Jacob Johnson m.fl. (V) yrkandena 3 och 4,
- 2011/12:Kr297 av Berit Högman m.fl. (S) yrkande 22,
- 2011/12:Kr319 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 2,
- 2011/12:T429 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 13,
- 2011/12:T459 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkandena 13–15,
- 2011/12:T472 av Stina Bergström m.fl. (MP) yrkandena 13 och 19,
- 2011/12:N414 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 3,
- 2011/12:A308 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 2 och
- 2011/12:A335 av Ylva Johansson m.fl. (S) yrkande 12.

e) Ålderspensionssystemets utgifter

Riksdagen godkänner beräkningen av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget för 2012 till 238 558 miljoner kronor. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 finansplanen punkt 7.

Reservation 5 (S)

Reservation 6 (MP)

Reservation 7 (SD)

Reservation 8 (V)

3. **Fördelning av utgifter 2013, 2014 och 2015**

Riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2013, 2014 och 2015 som riktlinje för regeringens budgetarbete enligt utskottets förslag i bilaga 4. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 finansplanen punkt 8 och avslår motionerna

2011/12:Fi240 av Håkan Juholt m.fl. (S) yrkande 5,

2011/12:Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 5,

2011/12:Fi242 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 6 och

2011/12:Fi243 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 5.

Reservation 9 (S)

Reservation 10 (MP)

Reservation 11 (SD)

Reservation 12 (V)

4. **Bemyndigande om upplåning**

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 ta upp lån enligt 5 kap. budgetlagen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 finansplanen punkt 9.

5. **Lån för myndigheternas investeringar i anläggningstillgångar**

Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2012 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet intill ett belopp av 34 350 000 000 kr. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 finansplanen punkt 12.

6. **Myndigheternas räntekontokrediter**

Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2012 besluta om krediter för myndigheternas räntekonton i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 20 900 000 000 kr. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 finansplanen punkt 13.

7. **Bemyndigande att överskrida anslag**

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012, med de begränsningar som följer av 3 kap. 8 § andra stycket budgetlagen (2011:203), besluta om överskridande av vissa anslag. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 finansplanen punkt 14.

8. **Redovisningen av finans- och sysselsättningspolitiska ramverk i budgetpropositionen för 2011**

Riksdagen lägger skrivelse 2010/11:148 till handlingarna.

Stockholm den 15 november 2011

På finansutskottets vägnar

Anna Kinberg Batra

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anna Kinberg Batra (M), Tommy Waidelich (S), Elisabeth Svantesson (M), Pia Nilsson (S), Göran Pettersson (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Maryam Yazdanfar (S), Carl B Hamilton (FP), Bo Bernhardsson (S), Marie Nordén (S), Staffan Anger (M), Per Bolund (MP), Anders Sellström (KD), Johnny Skalin (SD), Ulla Andersson (V), Sven-Erik Bucht (S) och Emil Källström (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar och beräkning av inkomsterna på statens budget. Det gäller proposition 2011/12:1 Budgetpropositionen för 2012 om förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor punkterna 1–38 samt motioner som väckts under allmänna motionstiden 2011 enligt förteckningen i bilaga 1.

I riksdagens rambeslutsmodell (5 kap. 12 § riksdagsordningen) innebär riksdagens beslut om ramarna att en utgiftsram fastställs för varje utgiftsområde och att denna ram inte får överskridas i den fortsatta beredningen av anslagen. Ett förslag från ett utskott till fördelning av anslagen inom ett utgiftsområde kan inte behandlas av riksdagen förrän riksdagen fattat beslut om ramarna. När fackutskotten bereder och lägger fram förslag till beslut om anslagen inom respektive utgiftsområde får de inte lägga fram ett förslag som går utöver den fastställda ramen för utgiftsområdet. Inte heller får förslag som överskrider ramen läggas fram i reservationer.

I betänkandet behandlas även regeringens skrivelse 2010/11:148 Riksrevisionens rapport om redovisningen av finans- och sysselsättningspolitiska ramverk i budgetpropositionen för 2011.

Utfrågning i samband med beredning av rambeslutet

Den 11 oktober fick utskottet information av finansminister Anders Borg om det ekonomiska och finansiella läget i EU:s krisländer. Den 10 november fick utskottet information om den globala ekonomiska utvecklingen med särskild tonvikt på krisen i Europa av statssekreterare Susanne Ackum.

Innehåll och utformning av rambeslutet

Enligt riksdagsordningen (5 kap. 12 §) ska riksdagen i ett och samma beslut fastställa ramarna för de olika utgiftsområdena och godkänna en beräkning av inkomsterna på statens budget. I beslutet om utgiftsramarna ingår också att riksdagen ska godkänna ett antal budgetpåverkande poster, som beräkningen av myndigheternas förbrukning av anslagsbehållningar och hur anslagskrediterna kommer att utnyttjas under året. I beslutet om inkomsterna ingår

- att ta ställning till olika förslag till förändringar av gällande skatte- och avgiftsregler samt att fastställa nästa års regelverk för budgetens inkomster
- att beräkna effekterna av dessa inkomster.

Effektberäkningarna ger ett underlag för att bedöma hur stora inkomsterna på statens budget kommer att bli. Statens budget ska enligt budgetlagen (2011:203) förutom inkomster och utgifter även omfatta andra betalningar som påverkar statens lånebehov. För att få fram lånebehovet görs en bedömning av hur nettot av myndigheternas m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret utvecklas under budgetåret och hur stora eventuella kassamässiga korrigeringar bör vara. När riksdagen tagit ställning till dessa beräkningar erhålls statens budgetsaldo som en restpost som visar statens amorteringar eller upplåningsbehov. Beslutsordningen innebär alltså att riksdagen tar ställning till alla dessa poster genom ett och samma beslut. Mot denna bakgrund är alla förslag som avser utgiftsramar m.m. och beräkningen av inkomsterna på statens budget sammanförda i en enda beslutspunkt, det s.k. rambeslutet (punkt 2 i detta betänkande), i utskottets förslag till riksdagsbeslut. De beslutspunkter som ingår i rambeslutet behandlas i kapitel 3 Beslut om utgiftsramar och beräkning av inkomster på statens budget 2012.

Bilagor om lagförslag och förslag till statens budget 2012

Regeringens lagförslag finns i bilaga 2 i betänkandet. När det gäller hänvisningarna i lagförslagen till författningens lydelse enligt proposition 2010/11:165 respektive 2010/11:166 noteras att lagförslagen i dessa propositioner numera har tillstyrkts av skatteutskottet i betänkande 2011/12:SkU3 Skatteförfarandet respektive 2011/12:SkU4 Följdändringar med anledning av införandet av skatteförfarandelagen. En sammanställning av inkomster och utgifter på statens budget 2012 enligt utskottets förslag finns i bilaga 3. I bilaga 4 finns dessutom en sammanställning av den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2013, 2014 och 2015.

Yttranden från andra utskott

Yttranden över budgetpropositionens förslag tillsammans med motioner i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde har inkommit från

- konstitutionsutskottet (2011/12:KU1y)
- skatteutskottet (2011/12:SkU1y) och (2011/12:SkU2y)
- justitieutskottet (protokollsutdrag 2011/12:5.6)
- civilutskottet (2011/12:CU1y)
- försvarsutskottet (protokollsutdrag 2011/12:5.6)
- socialförsäkringsutskottet (2011/12:SfU1y)
- socialutskottet (2011/12:SoU1y)
- kulturutskottet (protokollsutdrag 2011/12:4.2)
- trafikutskottet (protokollsutdrag 2011/12:6.3)
- miljö- och jordbruksutskottet (protokollsutdrag 2011/12:4.4)
- näringsutskottet (protokollsutdrag 2011/12:3.4)
- arbetsmarknadsutskottet (2011/12:AU1y).

Utrikesutskottet och utbildningsutskottet har avstått från att yttra sig. Yttrandena finns i sin helhet i bilagorna 5–17 i betänkandet. Huvudinnehållet i yttrandena redovisas också översiktligt i ett särskilt avsnitt i kapitel 3 samt i relevanta delar i finansutskottets ställningstagande till riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken i kapitel 2.

Budgetpropositionens innehåll i korthet

En central utgångspunkt för finanspolitiken är att ta ansvar för de offentliga finanserna. I nuvarande läge, då det är osäkert hur kraftig och varaktig konjunkturavmattningen blir, måste finanspolitiken utformas så att den inte bidrar till osäkerhet som skulle kunna skada förtroendet för den svenska ekonomin. I budgetpropositionen inriktas politiken därför på att ta ansvar för Sverige. Ett mindre reformutrymme i spåren av sämre offentliga finanser och det ökade behovet av säkerhetsmarginaler ställer enligt regeringen högre krav på prioriteringar i statens budget. De skarpa åtgärder som föreslås i budgetpropositionen uppgår till 15 miljarder kronor. Hälften av denna summa avser åtgärder för att möta inbromsningen och innehåller ett arbetsmarknadspaket med en rad åtgärder samt en extra satsning på infrastrukturen. För att varaktigt öka tillväxten och sysselsättningen föreslår regeringen dessutom permanenta åtgärder, bl.a. en sänkning av mervärdesskatten för restaurang- och cateringtjänster, förbättringar av 3:12-reglerna och införande av ett s.k. investeringssparkonto. I svåra tider ska sammanhållningen särskilt värnas, och i detta syfte föreslår regeringen vissa riktade insatser för ekonomiskt utsatta, bl.a. i form av ett förstärkt bostadsbidrag till såväl unga utan barn som barnfamiljer samt en höjning av bostadstillägget till pensionärer. Regeringen föreslår också ett antal justeringar för att säkerställa att sjukförsäkringsreformen fungerar som avsett samt medel för överenskommelsen med Miljöpartiet om att gemensamt ta ansvar för den samlade asyl- och migrationspolitiken.

Utgifterna på statens budget 2012 uppgår till sammanlagt 814 miljarder kronor och inkomsterna på statens budget till 833 miljarder kronor. Statens budgetsaldo uppgår därmed till +19 miljarder kronor 2012. Regeringen föreslår att utgiftstaket för staten till följd av tekniska justeringar fastställs till 1 084 miljarder kronor 2012 och att utgiftstaket för staten 2015 fastställs till 1 123 miljarder kronor. Det finansiella sparandet för den offentliga sektorn räknat i procent av BNP uppgår i regeringens förslag till 0,0 % år 2012.

Socialdemokraternas budgetalternativ i korthet

För en omställning till en kunskapsbaserad ekonomi föreslår Socialdemokraterna investeringar i utbildning, infrastruktur och bostäder. Utbildning är den enskilt viktigaste insatsen för att stärka konkurrenskraften, skapa nya jobb och bekämpa arbetslösheten. Satsningar på jobb och utbildning

för unga görs inom högskolan, vuxenutbildningen, i traineejobb och i utbildningsvikariat. Höjd kunskapsnivå och likvärdighet i skolan ska uppnås genom en satsning på lärarna. Konkurrentkraften stärks genom bl.a. satsningar på strategisk samverkan mellan olika samhällssektorer, en riskkapitalfond och ett riskkapitalavdrag. Arbetsgivaravgifterna för små företag sänks. En urban tillväxtpolitik behövs i en omställning till en kunskapsbaserad ekonomi. Satsningar görs på tunnelbanan, ökad kapacitet i järnvägs-systemet, en skattestimulans för investeringar i hyreslägenheter och studentlägenheter samt en grön upprustning av miljonprogramsområdena. En kompetenskommission, förstärkt förmedlingsverksamhet, reformering av etableringen av nyanlända, en tillfällig skattekredit för personer med försörjningsstöd som börjar arbeta samt plusjobb föreslås för en fungerande arbetslinje. Ersättningsnivån i a-kassan höjs. Vidare föreslås en höjning av underhållsstödet, taket i sjukförsäkringen och taket för de s.k. VAB-dagarna. En miljardsatsning på sjukvården och en bred utredning om vinst och konkurrens i välfärden föreslås också. I budgetalternativet finns också förslag om en nedskalning av jobbskatteavdraget, ett höjt grundavdrag för pensionärer och en sänkning av det maximala beloppet för skattereduktion för husarbete. En sänkt restaurangmoms avvisas liksom den generella nedsättningen av arbetsgivaravgifter för unga. Socialdemokraterna vill införa en avståndsbaserad vägslitageavgift för tunga lastbilar och en registreringskatt som ska finansiera en ny miljöbilsbonus.

I motionärernas alternativbudget är utgifterna på statens budget 2012 sammanlagt 19,6 miljarder kronor högre och inkomsterna på statens budget 19,7 miljarder kronor högre än i regeringens förslag. Statens budgetsaldo 2012 är därmed +19 miljarder kronor. Motionärerna föreslår att utgiftstaket för staten jämfört med regeringen höjs med 19,6 miljarder kronor 2012, 21,5 miljarder kronor 2013, 21,8 miljarder kronor 2014 och 22,0 miljarder kronor 2015. Det finansiella sparandet för den offentliga sektorn i procent av BNP uppgår i motionärernas förslag till 0,0 % år 2012, vilket överensstämmer med regeringen.

Miljöpartiets budgetalternativ i korthet

Miljöpartiet anser att en ansvarsfull ekonomisk politik handlar om att ta ansvar för framtiden. Det begränsade reformutrymmet behöver användas till att stärka den svenska ekonomins långsiktiga hållbarhet genom investeringar i en mer resurseffektiv och ekologiskt hållbar ekonomisk utveckling. Investeringar för att skapa nya jobb, satsningar på infrastruktur och förnybar energi och ett bättre utbildningssystem prioriteras. Förslag om åtgärder för energieffektivisering, förnybar energiproduktion och andra gröna investeringar skapar långsiktiga förutsättningar för gröna jobb. För att åstadkomma moderna, snabba och hållbara transporter görs satsningar på järnvägen och kollektivtrafiken på sammanlagt 19 miljarder kronor under tre år. Småföretagens villkor förbättras genom en sänkning av arbetsgivar-

avgiften och genom att sjuklöneansvaret avskaffas. De ungas möjligheter på arbetsmarknaden förbättras genom att man bl.a. gör det billigare att anställa unga arbetslösa och genom traineeplatser i välfärden. Nedsättningen av arbetsgivaravgiften för unga avskaffas. Dessutom föreslås åtgärder som ger förutsättningar för betydande kvalitetshöjningar inom hela skolväsendet. Bidragsdelen i studiemedlet höjs. Kommuner och landsting tillförs mer resurser, och gratis tandvård införs till alla under 25 år. Förstärkningar görs i sjukförsäkringen, arbetslöshetsförsäkringen, föräldraförsäkringen och underhållsstödet. Grundavdraget för pensionärer höjs. En avtrappning av jobbskatteavdraget föreslås. En sänkt restaurangmoms prioriteras inte. För att utnyttja resurserna bättre föreslås ett antal höjda skatter, däribland en höjd koldioxidskatt och införande av en lastbilsskatt. En avgiftsfinansierad snålbilstrappa införs för att skynda på omställningen av den svenska bilparken.

I Miljöpartiets budgetalternativ för 2012 är utgifterna på statens budget 21,9 miljarder kronor högre och inkomsterna på statens budget 23,0 miljarder kronor högre än i regeringens förslag. Statens budgetsaldo uppgår därmed till +20 miljarder kronor 2012. Motionärerna föreslår att utgiftstaket för staten höjs med 19 miljarder kronor 2012, 27 miljarder kronor 2013 och 32 miljarder kronor 2014 jämfört med regeringens förslag. Det finansiella sparandet för den offentliga sektorn i procent av BNP uppgår i motionärernas förslag till 0,0 % år 2012, vilket överensstämmer med regeringen.

Sverigedemokraternas budgetalternativ i korthet

Sverigedemokraterna anser att en varaktigt hög sysselsättning skapas genom att man stärker den svenska konkurrenskraften. Detta uppnår man genom att upprätthålla en hög generell nivå av arbetsmarknadsmatchat humankapital och genom en reglerad invandring, ett gott småföretagarklimat, ett utbyggt trygghetssystem, en kraftig utbildningsatsning, ordentliga investeringar i infrastruktur och en riktad, långsiktig och väl avvägd arbetsmarknadspolitik. Kalkylen över invandringens kostnader visar att dessa medel i stället hade kunnat användas till att värna välfärdens kärna och åtgärda de befintliga bristerna inom vården, skolan och omsorgen. Besparingar görs genom förslag om en restriktiv invandringspolitik och genom en anpassning av det svenska biståndet till FN:s rekommendationer. Inom utbildningsområdet görs satsningar på ökad lärartäthet inom högskolan och på ökade platser i yrkeshögskolan och komvux. Vidare förbättras matchningen på arbetsmarknaden genom att taket i a-kassan höjs och en ny anställningsform för lärlingar införs. Nedsättningen av arbetsgivaravgiften för unga halveras. Sverigedemokraterna accepterar inte att inkomst av tjänst beskattas annorlunda än inkomst av pension och föreslår ett höjt grundavdrag för pensionärer. En akut- och tillgänglighetsmiljard för bättre kvalitet inom vården ska införas. Ytterligare breda välfärdssatsningar görs

inom skola, vård och omsorg, inklusive en höjning av taket i sjukförsäkringen. Satsningar görs på det kriminalpolitiska området, i försvaret och på underhåll av järnvägsnätet. Sverigedemokraterna avvisar en sänkning av restaurangmomsen och vill avskaffa de s.k. instegsjobben.

I Sverigedemokraternas budgetalternativ för 2012 är utgifterna på statens budget 10,8 miljarder kronor högre och inkomsterna på statens budget 10,2 miljarder kronor högre än i regeringens förslag. Statens budgetsaldo uppgår därmed till +18 miljarder kronor 2012. Motionärerna föreslår samma nivå på utgiftstaket för staten 2012 som regeringen. För 2013–2015 föreslår de utgiftstak för staten som är 20 miljarder kronor, 21 miljarder kronor respektive 23 miljarder kronor lägre än regeringens utgiftstak respektive år. Det finansiella sparandet för den offentliga sektorn i procent av BNP uppgår i motionärernas förslag till 0,0 % år 2012, vilket överensstämmer med regeringens förslag.

Vänsterpartiets budgetalternativ i korthet

Den svenska ekonomin präglas av hög arbetslöshet samtidigt som stora investeringar måste till. Vänsterpartiet anser att investeringar behöver göras i infrastruktur, energieffektivisering och ny teknik för att ställa om ekonomin i en mer klimatvänlig riktning. Bostadsbristen i storstäderna måste byggas bort, och inom välfärden finns också eftersatta behov. Det generella statsbidraget till kommunerna ökas och värdesäkras. Riktade satsningar föreslås också, bl.a. ett stimulansbidrag till kommunerna för en vårdplatsgaranti, en förebyggandemiljard till primärvården, ökad bemanning i äldreomsorgen och en skolmiljard för en likvärdig utbildning. Ett generationsväxlingsprogram på arbetsmarknaden med satsningar på lärlingsanställningar i bristyrken, traineeprogram i den offentliga sektorn och omsorgsjobb föreslås. Vidare föreslås ett investeringsstöd för nyproduktion av hyresrätter, ett upprustningsstöd för flerfamiljshus och ett stöd för upprustning av välfärdslokaler. Vänsterpartiet vill avskaffa sjukpenningens borte tidsgräns, höja taket i sjukförsäkringen och höja garantipensionen och föreslår att föräldraförsäkringen individualiseras. Nyinvesteringar i järnvägar och kollektivtrafik bidrar till att miljö- och klimatmål nås samtidigt som det skapar viktiga arbetstillfällen. En riskkapitalfond för hållbar industriell utveckling införs. För att få ett arbetsliv där flera får plats genomförs en bred satsning på övergångsjobb, utbildningsplatser och arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Arbetslöshetsförsäkringen förstärks genom bl.a. sänkt avgift, höjt tak och en förstärkt grundförsäkring. Nedsättningen av arbetsgivaravgiften för unga tas bort. Målsättningen med Vänsterpartiets skattepolitik är att få flera människor i arbete, trygga välfärden och skapa förutsättningar för en hållbar utveckling, och då behövs det enligt motionen större skatteintäkter än i dag. Senast 2014 ska en kilometerskatt för tunga lastbilar införas. Vänsterpartiet föreslår att jobbskatteavdraget stegvis

avskaffas till förmån för en rättvis och likvärdig beskattning. Alla som har en arbetsinkomst under 28 000 kronor kommer att betala lika mycket skatt som i dag.

I motionärernas alternativbudget är utgifterna på statens budget 2012 sammanlagt 62,1 miljarder kronor högre och inkomsterna på statens budget 37,0 miljarder kronor högre än i regeringens förslag. Statens budgetsaldo 2012 uppgår till -6,5 miljarder kronor. Motionärerna avslår regeringens förslag till utgiftstak för staten. Det finansiella sparandet för den offentliga sektorn i procent av BNP uppgår i motionärernas förslag till -0,3 % år 2012.

Utskottets överväganden

1 Den ekonomiska utvecklingen

Utskottets bedömning i korthet

Jämfört med den ekonomiska vårpropositionen har regeringen i budgetpropositionen reviderat ned tillväxtprognosen för svensk ekonomi rejält, till 1,3 % år 2012. Samtidigt finns det en påtaglig risk för en ännu svagare utveckling. Osäkerheten i fråga om utvecklingen i USA och i euroområdet, inte minst vad gäller Grekland och Italien, är fortsatt stor. Jämfört med flertalet länder i övriga Europa har den svenska ekonomin ett gott utgångsläge. Utskottet vill emellertid inte minst mot bakgrund av erfarenheterna från finanskrisen 2008–2009 betona att omsvängningar i ekonomin kan ske snabbt. Sverige med sin stora och konjunkturkänsliga exportsektor är starkt beroende av utvecklingen i omvärlden. Förvärrade problem i vår omvärld, som sprider sig via finansiella marknader och den europeiska banksektorn, skulle kunna ge upphov till omfattande negativa konsekvenser för den reala ekonomin också i Sverige. Det svenska banksystemet är relativt väl rustat att stå emot de finansiella problemen i euroområdet, men bankerna är samtidigt en del av ett globalt integrerat banksystem och beroende av finansiering i utländsk valuta.

1.1 Regeringen om den ekonomiska utvecklingen

Flera faktorer pekar nu enligt regeringen på en betydligt svagare utveckling framöver jämfört med bedömningen i 2011 års ekonomiska vårproposition. Ökad finansiell oro och en svagare internationell utveckling till följd av de statsfinansiella problemen i USA och i flera länder i Europa väntas leda till att tillväxten dämpas kraftigt och att arbetslösheten stiger. Sammantaget bedöms svensk BNP öka med 1,3 % år 2012, vilket är 2,5 procentenheter lägre jämfört med bedömningen i våras. Det råder samtidigt en mycket stor osäkerhet i fråga om den framtida konjunkturutvecklingen, och riskerna för en svagare utveckling än i huvudscenariot dominerar.

Tabell 1.1 Nyckeltal*Procentuell förändring*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
BNP	5,7	4,1	1,3	3,5	3,9	3,7
BNP-gap ¹	-3,9	-2,2	-3,6	-2,9	-1,6	-0,9
Sysselsatta 15-74 år	1,1	2,2	0,0	0,4	1,6	1,8
Arbetade timmar	1,9	1,5	0,2	0,9	2,0	1,9
Produktivitet i näringslivet	4,1	3,3	1,1	2,9	2,1	1,6
Arbetslöshet ²	8,4	7,5	7,8	7,7	6,6	5,5
Löner ³	2,5	2,7	2,9	3,1	3,3	3,3
KPI, årsgenomsnitt	1,2	3,0	1,2	1,8	2,6	2,5
Reporänta vid årets slut	1,25	2,00	1,50	2,00	3,00	3,50

¹ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.² I procent av arbetskraften, 15-74 år.³ Mätt enligt konjunkturlönestatistiken.

Källa: Budgetpropositionen för 2012.

Internationell och finansiell ekonomi

Regeringen konstaterar att en expansiv finans- och penningpolitik bidrog till en mycket stark konjunkturuppgång i världsekonomin under 2010. Den expansiva finanspolitiken och den ekonomiska krisen, i kombination med höga statsskulder och stora budgetunderskott redan före finanskrisen, har dock medfört att det statsfinansiella läget i flera länder i euroområdet har blivit mycket bekymmersamt. För EU som helhet ökade statsskulden som andel av BNP mellan 2007 och 2010 med 21 procentenheter till 80 % av BNP. Flera länder i euroområdet har därför tvingats börja föra en åtstramande finanspolitik, vilket har bidragit till att dämpa den globala efterfrågan under första halvåret 2011. Sammantaget bedöms BNP i euroområdet öka med 1,7 % år 2011 och 1,0 % år 2012.

Enligt regeringen har tillväxtutsikterna för den amerikanska ekonomin de närmaste åren försvagats väsentligt. De politiska problem som föregick förhandlingarna om skuldtaket, stora statsfinansiella problem och nedgraderingen av landets kreditbetyg har ökat osäkerheten i fråga om utvecklingen av den amerikanska ekonomin. Dämpade reallöneökningar, ett högt sparande och en svag arbetsmarknad i kombination med stora nedskärningar i de offentliga budgetarna dämpar tillväxten. Regeringen bedömer att USA:s BNP ökar med 1,6 % år 2011 och 1,8 % år 2012. Den djupa och långvariga lågkonjunkturen väntas dessutom få betydande negativa permanenta effekter på ekonomin i form av t.ex. högre arbetslöshet.

Tabell 1.2 BNP-tillväxt i Förenta staterna och i euroområdet*Procentuell förändring*

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Förenta staterna	3,0	1,6	1,8	2,6	2,7	2,8
Euroområdet	1,8	1,7	1,0	1,4	1,9	2,1

Källa: Budgetpropositionen för 2012.

Oron på de finansiella marknaderna har åter ökat i spåren av de statsfinansiella problemen i euroområdet och i USA. De svenska bankerna är välkapitaliserade i ett internationellt perspektiv och har små direkta exponeringar mot länder i euroområdet med stora statsfinansiella problem, dock har svenska banker en stor internationell verksamhet och är beroende av löpande finansiering i utländsk valuta. Vidare har svenska banker en förhållandevis kort löptid i sin upplåning, vilket medför att finansieringsproblem kan uppstå om förtroendet mellan banker försämras.

Regeringen bedömer att turbulensen på de finansiella marknaderna fortsätter under hösten 2011 för att successivt klinga av under inledningen av 2012 i takt med att de skuldyngda länderna i euroområdet antas avisera mer trovärdiga åtstramningsprogram. En åtstramande finanspolitik, en svag arbetsmarknad, en svag förmögenhetsutveckling och begränsade möjligheter att föra en mer expansiv penningpolitik medför dock att återhämtningen i USA och euroområdet går långsamt de närmaste åren. Samtidigt har tillväxtekonomierna (främst Kina) ett högt resursutnyttjande och ett stigande inflationstryck, vilket dämpar tillväxtutsikterna också i dessa länder. Sammantaget leder detta till en svag och utdragen återhämtning av den internationella konjunkturen. Samtidigt anser regeringen att den väntade konsolideringen av de offentliga finanserna i USA och euroområdet visserligen bidrar till att dämpa tillväxten på kort sikt, men att tillväxtförutsättningarna förbättras på lång sikt

Svensk efterfrågan och produktion

Regeringen konstaterar att återhämtningen i svensk ekonomi har fortsatt under första halvåret 2011, men i långsammare takt än under 2010. Framöver väntas dock tillväxten dämpas markant i svensk ekonomi, och det blir en tydlig konjunkturavmattning under hösten 2011 och inledningen av 2012, med ett minskat resursutnyttjande som följd. Konjunkturavmattningen beror enligt regeringen på flera samverkande faktorer. Tillväxten i hushållens konsumtion dämpades redan under första halvåret till följd av en ökad osäkerhet i fråga om den ekonomiska utvecklingen, en svag förmögenhetsutveckling och stigande bostadsräntor. Den senaste tidens tilltagande osäkerhet i fråga om den framtida internationella konjunkturutvecklingen, den negativa börsutvecklingen och stagnerande bostadspriser bedöms dämpa konsumtionen ytterligare, vilket medför en svagare arbetsmarknadsutveckling. Detta leder i sin tur till en svagare utveckling av hushållens disponibla inkomster och ett mer markant försiktighetssparande,

vilket ytterligare dämpar tillväxten i konsumtionen. Detta är en viktig förklaring till att BNP-tillväxten enligt regeringens prognos dämpas under andra halvåret 2011 och första halvåret 2012. Den svagare omvärldsefterfrågan bidrar även direkt till en svagare BNP-utveckling via exporten. Sammantaget bedöms BNP öka med 4,1 % år 2011 och 1,3 % år 2012 (se tabell 1.3). Resursutnyttjandet sjunker i termer av det s.k. BNP-gapet från -2,2 % år 2011 till -3,6 % år 2012.

Tabell 1.3 Försörjningsbalans 2010–2015

	Mdkr	Procentuell förändring, fasta priser					
		2010	2011	2012	2013	2014	2015
Hushållens konsumtion	1 601	3,4	1,8	1,6	3,5	4,2	3,8
Offentlig konsumtion	898	2,5	0,8	0,1	0,4	0,6	0,6
Fasta bruttoinvesteringar	591	7,1	8,0	5,5	6,7	7,4	5,5
Lagerinvesteringar ¹	21	2,1	0,6	-0,9	0,2	-0,1	0,0
Export	1 652	11,0	8,2	4,3	5,9	6,9	7,5
Import	1 457	12,8	7,1	4,1	6,4	7,0	7,3
BNP	3 306	5,7	4,1	1,3	3,5	3,9	3,7
BNP, kalenderkorrigerad		5,4	4,2	1,6	3,5	4,0	3,5

¹ Bidrag till BNP-tillväxten, procentenheter.
Källa: Budgetpropositionen för 2012.

I takt med att turbulensen på de finansiella marknaderna väntas avta ökar hushållens konsumtion åter snabbare under andra halvåret 2012. En expansiv penningpolitik i kombination med att hushållens tillgångar åter antas börja stiga i värde leder till att konsumtionen successivt ökar under 2013. Även i omvärlden sker en, om än långsam, återhämtning 2013–2015, vilket bidrar till en ökad exporttillväxt. I takt med att efterfrågan och produktionen ökar i allt snabbare takt blir behovet av investeringar förhållandevis stort, vilket leder till en stark ökning av investeringarna 2013–2015. Sammantaget ökar BNP med i genomsnitt ca 3,7 % per år 2013–2015.

Arbetsmarknaden

Arbetsmarknaden har utvecklats starkt de senaste två åren. Inbromsningen i den svenska ekonomin under hösten 2011 väntas leda till att företagens behov av att öka antalet anställda snabbt kommer att avta. Sysselsättningen bedöms i princip vara oförändrad från slutet av 2011 fram till andra halvåret 2013. Utbudet av arbetskraft väntas samtidigt öka till följd av att befolkningen i arbetsför ålder växer. Arbetslösheten bedöms därför öka till 7,8 % år 2012 och ligga kvar på ungefär samma nivå 2013. I takt med att efterfrågan i ekonomin åter tar fart bedöms sysselsättningen öka

under 2014 och 2015, samtidigt som arbetslösheten minskar till 5,5 % år 2015. Den utdragna lågkonjunkturen medför att resursutnyttjandet på arbetsmarknaden blir normalt först efter 2015. Den svaga utvecklingen på arbetsmarknaden innebär att de problem som finns på arbetsmarknaden riskerar att förvärras. Långtidsarbetslösheten är fortfarande hög och antalet långtidsarbetslösa kommer sannolikt att öka de närmaste åren, enligt regeringens bedömning. Arbetslösheten bedöms bita sig fast på en något högre nivå till följd av varaktigheten i lågkonjunkturen. Dessa effekter väntas dock klinga av på sikt. Jämviktsarbetslösheten bedöms uppgå till ca 5 % år 2015.

Löner, inflation och reporänta

Till följd av måttliga löneökningar i de centrala avtalen och ett svagt resursutnyttjande förväntas lönerna öka i relativt långsam takt 2011. Under hösten inleds 2011 års avtalsrörelse. Det fortsatt låga resursutnyttjandet på arbetsmarknaden och konjunkturavmattningen 2012 antas medföra att även 2011 års avtalsrörelse leder till måttliga löneökningar, vilket bidrar till en relativt långsam ökning av lönerna de närmaste åren.

Inflationen, mätt som den årliga procentuella förändringen i konsumentprisindex (KPI), väntas uppgå till 3 % år 2011. Anledningen till att inflationen blir så hög 2011 är framför allt att hushållens boendekostnader har stigit kraftigt under första halvåret 2011. Den underliggande inflationen, mätt som KPIF, väntas dock ligga på 1,4 % år 2011. Det låga resursutnyttjandet, i kombination med långsamt ökande enhetsarbetskostnader, leder till att den underliggande inflationen är lägre än Riksbankens inflationsmål på 2 % under hela prognosperioden. Riksbanken antas därför fortsätta att föra en expansiv penningpolitik de närmaste åren. Regeringen bedömer att Riksbanken sänker reporäntan till 1,5 % i början av 2012.

Risker och alternativscenarier

Regeringen presenterar två alternativa scenarier för den ekonomiska utvecklingen. Prognosen i huvudscenariot baseras på förutsättningen att den finansiella oron fortsätter under hösten 2011 för att sedan successivt avta under inledningen av 2012. Det finns dock en betydande risk att de statsfinansiella problemen i euroområdet förvärras, vilket enligt regeringen sannolikt skulle leda till en fördjupad osäkerhet på de finansiella marknaderna. Samtidigt riskerar de akuta statsfinansiella problemen i vissa länder att sprida sig till flera länder i euroområdet som har svaga offentliga finanser och svaga tillväxtutsikter. Ytterligare en risk är att dessa problem sprider sig till banksektorn i större utsträckning än vad som antas i prognosen. Om stora banker i det centrala euroområdet får betydande svårigheter att finansiera sig på de finansiella marknaderna skulle detta medföra kraftigt höjda riskpremier och räntespreadar. I en sådan situation kan den kraftiga oro som rådde på finansmarknaderna under finanskrisen återuppträda, vilket även skulle påverka svenska banker och följaktligen även den reala ekono-

min negativt. Vid en sådan utveckling skulle den makroekonomiska utvecklingen bli betydligt svagare både internationellt och i Sverige än vad som antagits, se alternativscenario 1 i tabell 1.4.

Samtidigt är det möjligt att den finansiella oron minskar snabbt under hösten 2011 och att tillgångspriserna åter börjar öka. I en sådan situation finns det goda förutsättningar för en högre tillväxt och lägre arbetslöshet under framför allt 2012. Framåtblickande indikatorer för både hushållen och företagen pekar på att produktionen och sysselsättningen kommer att fortsätta att öka, om än i långsammare takt än under våren 2011. Om tillväxten blir så hög som dessa tyder på kan den svenska ekonomin utvecklas starkare än vad som förutses i prognosen. Vidare talar hushållens höga sparkvot och den relativt höga ökningen av den disponibla inkomsten för att hushållens konsumtion kan öka snabbare den närmaste tiden om oron dämpas snabbt och hushållens förmögenhet åter stiger (se alternativscenario 2 i tabell 1.4).

Tabell 1.4 Alternativscenarier

Procentuell förändring

	2011	2012	2013	2014	2015
BNP					
Alt. 1 Ökade problem i banksektorn	3,9	-1,5	2,3	3,6	4,0
Alt. 2 Starkare inhemsk efterfrågan	4,2	2,3	3,5	3,7	3,4
<i>Huvudscenario</i>	<i>4,1</i>	<i>1,3</i>	<i>3,5</i>	<i>3,9</i>	<i>3,7</i>
Sysselsättning					
Alt. 1 Ökade problem i banksektorn	2,1	-0,6	-1,0	0,7	1,8
Alt. 2 Starkare inhemsk efterfrågan	2,3	0,5	0,9	1,5	1,2
<i>Huvudscenario</i>	<i>2,2</i>	<i>0,0</i>	<i>0,4</i>	<i>1,6</i>	<i>1,8</i>
Arbetslöshet					
Alt. 1 Ökade problem i banksektorn	7,6	8,4	9,5	9,3	8,1
Alt. 2 Starkare inhemsk efterfrågan	7,4	7,3	6,7	5,7	5,2
<i>Huvudscenario</i>	<i>7,5</i>	<i>7,8</i>	<i>7,7</i>	<i>6,6</i>	<i>5,5</i>
Finansiellt sparande					
Alt. 1 Ökade problem i banksektorn	0,2	-0,5	-0,2	0,7	1,9
Alt. 2 Starkare inhemsk efterfrågan	0,2	0,3	1,3	2,6	3,7
<i>Huvudscenario</i>	<i>0,1</i>	<i>0,0</i>	<i>0,7</i>	<i>2,1</i>	<i>3,3</i>

Källa: Budgetpropositionen för 2012.

1.2 Motionerna om den ekonomiska utvecklingen

Socialdemokraternas motion

Enligt Socialdemokraternas motion Fi240 är läget i världsekonomin allvarligt och risken för en recession i Europa uppenbar. Enligt motionärerna har Sveriges väg genom den globala krisen kantats av tvära kast och krisförloppet, sett till svängningarna i BNP, har varit mer dramatiskt än i de flesta andra industriländerna. Den totala återhämtningen i svensk ekonomi framstår dock inte som särskilt imponerande, och Sveriges rykte som tigerekonomi är betydligt överdrivet, anser motionärerna.

Det finns enligt motionärerna skäl att vara mycket observant på den fortsatta prisutvecklingen på bostadsmarknaden. Såväl Sveriges egna erfarenheter från 1990-talet som det aktuella internationella läget visar att ekonomiska nedgångar som sammanfaller med kraftiga boprisfall tenderar att bli både djupare och längre än andra konjunktursvackor.

Motionärerna framhåller vidare att även om arbetslösheten har minskat är den alltså kvar på en historiskt sett hög nivå. Och trots en överlag positiv trend på arbetsmarknaden fortsätter långtidsarbetslösheten att ligga kvar på en hög nivå. Sverige är dessutom ett av de länder i Europa som har högst ungdomsarbetslöshet. Ökningen av antalet långtidsarbetslösa antyder enligt motionärerna att det skett en försämring i matchningen mellan utbudet av och efterfrågan på arbetskraft. Den förhöjda långtidsarbetslösheten hänger ihop med ett ökat omvandlingstryck i ekonomin. Av de jobb som försvann i industrin under krisen har endast omkring en fjärdedel återtagits samtidigt som de privata tjänstesektorena med råge passerat den sysselsättningsnivå som gällde före finanskrisen. En annan aspekt är att tillväxten av nya jobb har varit starkt koncentrerad till storstadsregionerna.

Miljöpartiets motion

I Miljöpartiets motion Fi241 framhålls den ökande ekonomiska osäkerheten i eurozonen och i USA samt att många faktorer talar för att den ekonomiska utvecklingen blir långsammare eller till och med stannar av under de kommande åren. Som en liten exportberoende ekonomi med en stor finansiell sektor med ökad internationell exponering påverkas Sverige påtagligt av den globala osäkerheten.

Motionärerna anser att risken är stor för att den höga arbetslösheten hos grupper som står långt ifrån arbetsmarknaden kommer att permanentas på nya högre nivåer än tidigare även om svensk ekonomi utvecklas starkt framöver. Särskilt oroande är det att arbetsmarknaden för unga har försämrats dramatiskt de senaste åren. Detta har skett samtidigt som näringslivet haft stora problem med att rekrytera medarbetare med rätt kompetens.

Vidare understryks det i motionen att bostadspriserna och hushållens skuldsättning stigit kraftigt under en längre tid. Hushållens höga skuldsättning utgör en stor risk om räntorna skulle höjas kraftigt, och en fortsatt

vaksamhet behövs därför i fråga om utvecklingen på bostadsmarknaden. Den svenska banksektorn med sin ökande internationella exponering är också sårbar, framhåller motionärerna.

Sverigedemokraternas motion

Enligt Sverigedemokraternas motion Fi242 befinner sig Sverige, Europa och resten av världen i ett synnerligen utsatt läge. En fördjupad skuld kris i euroområdet påverkar i förlängningen såväl Sverige som övriga världen. Motionärerna anser att regeringen skönmålat ekonomin då man så sent som i våras uppgav att BNP-tillväxten 2012 skulle uppgå till 3,8 %.

Motionärerna framhåller att regeringens prognoser över arbetslösheten bygger på att regeringen inte bara räknar med att behålla de äldre i arbete utan även räknar med att unga och personer med utländsk bakgrund lyckas få anställning. Då näringslivet över lag ställer höga krav på utbildning och erfarenhet vid anställning framstår regeringens mål om att pressa ned arbetslösheten till 5 % och att pressa upp sysselsättningsgraden till över 80 % som svåruppnåeligt. Den sedan 1990-talet varaktigt höga arbetslösheten och låga tillgången på jobb, i kombination med ett stort inflöde av underkvalificerad arbetskraft och dålig matchningspolitik, har enligt motionärerna medfört en konstant hög jämviktsarbetslöshet.

Vänsterpartiets motion

I Vänsterpartiets motion Fi243 framhålls det att den nuvarande situationen med skuldyngda stater, hög arbetslöshet och svag efterfrågan samt en alltför sårbar banksektor riskerar att skapa en negativ självförstärkande spiral. Det största problemet i världsekonomin i dag är inte höga statsskulder utan svag efterfrågan, hög arbetslöshet och globala sparandeobalanser. Sammantaget innebär de ekonomiska problemen och den politiska handlingsförlamningen att USA och flera länder inom euroområdet riskerar att hamna i en "japansk" situation med låg tillväxt under en lång period och kvardröjande statsfinansiella problem.

Motionärerna anser att läget på arbetsmarknaden för närvarande är mycket bekymmersamt. Man framhåller att enligt regeringens prognos kommer arbetslösheten vid slutet av mandatperioden att uppgå till samma nivå som när regeringen tillträdde i oktober 2006. Regeringen har inte heller lyckats pressa ned jämviktsarbetslösheten. Särskilt problematisk är den höga långtidsarbetslösheten och det kraftigt vidgade gapet mellan mäns och kvinnors sysselsättning. Vidare ligger den svenska ungdomsarbetslösheten klart över genomsnittet i EU, trots att sysselsättningen ökade starkt under 2010 och under första halvan av 2011.

1.3 Kompletterande information om den ekonomiska utvecklingen

Nedjusterade prognoser för USA och euroområdet

Prognoserna för BNP-tillväxten 2012 i både USA och euroområdet har justerats ned ytterligare den senaste tiden enligt Consensus Forecasts oktobermätning. För USA har konsensusprognosen för BNP-tillväxten 2012 justerats ned från 2,1 % till 1,9 % och för euroområdet från 1,0 % till 0,6 %.

IMF:s senaste prognos över världsekonomin

Enligt IMF:s senaste prognos (World Economic Outlook, september 2011) är den globala ekonomin inne i en farlig ny fas, där nedåtriskerna i prognosen dominerar. Enligt IMF:s huvudscenario dämpas tillväxten i världsekonomin som helhet till ca 4 % år 2012. I Europa stannar tillväxten på ca 2 % år 2011 och 1,5 % år 2012. Dessa tillväxtsiffror förutsätter dock enligt IMF att krisen i euroområdets periferi inte sprider sig och att oron på de globala finansmarknaderna inte eskalerar. IMF framhåller vikten av att euroområdets ledare återupprättar förtroendet för euron och för nationella åtaganden. Vidare bör ECB sänka sin styrränta om nedåtriskerna för tillväxt och inflation kvarstår. Den negativa spiralen mellan svaga statsfinanser och finansinstitut måste brytas, och bräckliga finansinstitut måste rekapitaliseras, företrädesvis genom privata lösningar. IMF pekar också på risken för att utvecklingen i USA förvärras ytterligare till följd av bl.a. det nuvarande politiska dödsläget och den fortsatta svaga husmarknaden. Enligt IMF krävs för USA:s del en plan för att på medellång sikt konsolidera de offentliga finanserna och få kontroll över statsskulden samtidigt som man vidtar åtgärder för att på kort sikt stärka återhämtningen i ekonomin.

OECD:s konjunkturindikator pekar mot en svagare ekonomisk utveckling i flertalet OECD-länder

OECD:s konjunkturindikator CLI (composite leading indicators) bygger på industriproduktionsindex och är utformad för att ge tidiga signaler om vändpunkter i konjunkturcykeln. CLI för augusti (som publicerades i oktober) fortsatte att peka på en svagare ekonomisk utveckling i flertalet OECD-länder och även för stora länder utanför OECD.

Det ekonomiska och finansiella läget i EU:s krisländer

Den 11 oktober informerade finansminister Anders Borg utskottet om aktuella EU-frågor, bl.a. om det ekonomiska läget i de s.k. GIIPS-länderna. För Greklands del ser läget väsentligt sämre ut än vad man tidigare trott, och det råder osäkerhet om när den femte översynen av stödpaketet kommer att godkännas. Den grekiska regeringen har dock, efter ett avbrott i

förhandlingarna med trojkan (EU-kommissionen, ECB och IMF), annonserat nya budgetåtgärder. För Irland bedömer trojkan att genomförandet av konsolideringsprogrammet fortskrider enligt tidsplanen och att Irland når budgetmålet för 2011. Den tredje översynen har godkänts och möjliggör en utbetalning av 7,5 miljarder euro till Irland. I Italien antog parlamentet i mitten av september ett kompletterande åtstramningspaket för perioden 2011–2014 på ca 3,9 % av BNP. Målet är att ha statsbudgeten i balans 2013. Italien har fortsatt stora strukturella problem med låg tillväxt och svag produktivitetsutveckling. För Portugals del har trojkan bedömt att man i stort sett är på rätt väg vad gäller genomförandet av det ekonomiska anpassningsprogrammet. Portugals första programöversyn godkändes i mitten av september. I Spanien har regeringen satt in ett brett åtgärdsprogram som innebär sanering av de offentliga finanserna, privatiseringar och reformering av arbetsmarknaden och sparkassorna. Enligt EU-kommissionens bedömning kommer den spanska regeringens åtgärdsprogram att förbättra det offentligfinansiella sparandet med drygt 2 % år 2011 och ytterligare 1 % år 2012.

Den 23 och 26 oktober möttes EU:s stats- och regeringschefer i Europeiska rådet. Mötet pågick först i kretsen av alla 27 medlemsländer, sedan mellan ledarna för euroländerna. De frågor som togs upp handlade bl.a. om rekapitaliseringsbehovet för Europas banker, skuldnedskrivning för Grekland och förstärkningen av stabiliseringsfonden EFSF. Stats- och regeringscheferna i euroländerna enades vid toppmötet om ett kapitaltäckningskrav på 9 % av primärkapitalet i banker och den finansiella sektorn, som ska vara uppfyllt till juni 2012. Man enades också om början på en struktur för att hantera skuldnedskrivning och en rekapitalisering av banker med målet att få ned Greklands statsskuld till 120 % av BNP till år 2020. En överenskommelse nåddes med bankerna om en 50-procentig skuldnedskrivning för Grekland. Euroländerna enades också om en förstärkning av stabilitetsfonden EFSF till omkring 1 000 miljarder euro.

Inflation och arbetslöshet i EU och USA

I USA var arbetslösheten 9,1 % av arbetskraften i september, vilket är ungefär oförändrat jämfört med månaden innan. Inflationstakten ökade samtidigt något till 3,9 % i september.

För euroområdet var arbetslösheten 10,0 % i augusti, vilket är oförändrat jämfört med månaden innan. I EU27 var arbetslösheten 9,5 % i augusti. Inflationstakten i euroområdet steg till 3,0 % i september från 2,5 % i augusti. I EU27 steg inflationstakten till 3,3 % i september från 2,9 % månaden innan.

*Regeringens prognos över svensk ekonomi jämförd med
Konjunkturinstitutets och Riksbankens prognoser*

I tabell 1.5 jämförs regeringens prognos över den svenska ekonomin med bedömningar från KI (Konjunkturläget augusti 2011) och Riksbanken (Penningpolitisk rapport oktober 2011). KI:s prognos är publicerad cirka tre veckor före regeringens och Riksbankens cirka fem veckor efter regeringens.

Tabell 1.5 Prognosjämförelse

	2011	2012	2013	2014	2015
BNP					
Regeringen	4,1	1,3	3,5	3,9	3,7
Konjunkturinstitutet	4,3	1,9	3,4	2,8	2,6
Riksbanken	4,2	1,5	2,4	2,5	
Inflation					
Regeringen	3,0	1,2	1,8	2,6	2,5
Konjunkturinstitutet	3,0	1,9	2,1	2,6	2,6
Riksbanken	3,0	1,9	2,4	2,6	
Arbetslöshet					
Regeringen	7,5	7,8	7,7	6,6	5,5
Konjunkturinstitutet	7,5	7,5	7,3	6,8	6,4
Riksbanken	7,5	7,2	7,0	6,6	
Reporänta¹					
Regeringen	2,00	1,50	2,00	3,00	3,50
Konjunkturinstitutet	2,00	2,25	2,75	3,25	3,50
Riksbanken	2,00	2,30	2,90	3,50	
Finansiellt sparande					
Regeringen	0,1	0,0	0,7	2,1	3,3
Konjunkturinstitutet	-0,1	0,3	0,4	0,8	1,1
Riksbanken	0,5	0,7	0,8	1,1	

Anm. Regeringens prognos publicerades den 20 september, Konjunkturinstitutets den 31 augusti och Riksbankens den 27 oktober.

1. Regeringens och KI:s bedömningar avser ränta vid årets slut medan Riksbankens bedömning avser genomsnittet under fjärde kvartalet.

Som framgår av tabellen är regeringens BNP-prognos en halv procentenhet lägre än KI:s och ett par tiondelar lägre än Riksbankens för 2012. För 2013 är regeringens BNP-prognos i nivå med KI:s medan Riksbanken förutser någon procentenhets lägre tillväxt. Bakom den svagare BNP-tillväxten i Riksbankens bedömning 2013 ligger främst en svagare utveckling av hushållens konsumtion. Regeringens inflationsprognos är lägre än både KI:s och Riksbankens för både 2012 och 2013. Regeringen förutser en

något högre arbetslöshet både 2012 och 2013 än de båda övriga. När det gäller reporäntan bedömer regeringen att räntenivån är lägre samtliga år 2012–2014 jämfört med såväl KI som Riksbanken. Både KI och Riksbanken räknar med ett något starkare finansiellt sparande i den offentliga sektorn under nästa år om man jämför med regeringen. I regeringens prognos antas ofinansierade reformer om 15 miljarder kronor 2012, vilket också Riksbanken tagit hänsyn till. I KI:s prognos ligger ett antagande om 10 miljarder kronor i ofinansierade reformer nästa år.

I likhet med regeringen räknar både KI och Riksbanken med ett alternativscenari där skuldkrisen i euroområdet fördjupas. De reala konsekvenserna för svensk ekonomi blir enligt både KI:s och Riksbankens bedömningar relativt omfattande. Såväl KI som Riksbanken räknar med knappt 2 procentenheters lägre BNP-tillväxt 2012, att jämföras med knappt 3 procentenheter lägre tillväxt i regeringens alternativscenari.

Aktuella siffror över läget i den svenska ekonomin

Den senaste tidens utfallssiffror pekar på en fortsatt avmattning i tillväxten. BNP-tillväxten andra kvartalet var något lägre än vad preliminära utfall visade. Ökningstakten i industriproduktionen har dämpats ytterligare i september. Försäljningsvolymen i detaljhandeln minskade i september. Vidare har mer framåtblickande förtroendeindikatorer för såväl företag som hushåll fortsatt att falla i oktober enligt Konjunkturbarometern. Utvecklingen på arbetsmarknaden fortsätter dock att vara relativt stark med en fortsatt positiv sysselsättningsutveckling och fallande arbetslöshet i september. Arbetsutbudet har dock stabiliserats. Inflationstakten sjönk i september och i oktober, och ökningstakten i hushållens upplåning fortsatte att sjunka något. Huspriserna steg marginellt i september, medan en tendens nedåt syns i priserna på bostadsrätter. Nedan redovisas ett urval av ekonomisk statistik som publicerats efter det att regeringen lade fram budgetpropositionen den 20 september.

- Enligt *nationalräkenskaperna* ökade BNP med 4,9 % under andra kvartalet jämfört med motsvarande kvartal föregående år. Detta är en nedrevidering av tillväxttakten jämfört med snabbversionen av utfallet andra kvartalet som publicerades i juli och som låg på 5,3 %. De fasta bruttoinvesteringarna ökade med 10,3 % och gav det största bidraget till BNP-utvecklingen. Hushållens konsumtionsutgifter ökade med 3,2 % och de offentliga konsumtionsutgifterna med 1 %. Lagerinvesteringarna drog ned BNP-utvecklingen med 0,2 procentenheter medan exportnettot gav ett positivt bidrag på 0,9 procentenheter. (Källa: SCB, publicerad den 20 september 2011.)
- *Industriproduktionen* ökade med 4,8 % i september jämfört med motsvarande månad föregående år enligt industriproduktionsindex. Jämfört med månaden innan ökade industriproduktionen i september med 1,3 % säsongrensat. (Källa: SCB, publicerad den 9 november 2011.)

- *Tjänsteproduktionen* ökade med 5 % i september jämfört med motsvarande månad föregående år enligt tjänsteproduktionsindex. Jämfört med månaden innan ökade industriproduktionen i september med 0,5 % säsongrensats. (Källa: SCB, publicerad den 7 november 2011.)
- Enligt *Konjunkturbarometern* för oktober föll barometerindikatorn, som visar det aktuella stämningsläget i svensk ekonomi, ytterligare i oktober. Den har därmed minskat närmare 18 enheter de senaste fem månaderna och ligger nu klart under det historiska genomsnittet. Alla sektorer i näringslivet samt hushållen bidrog den här månaden till att indikatorn minskade. Bland företagen i näringslivet är det dock betydande skillnader mellan de olika sektorerna. Läget är sämst för detaljhandeln, medan indikatorn för bygg- och anläggningsindustrin fortfarande ligger över det historiska genomsnittet. Hushållen har fortfarande en dyster syn på det ekonomiska läget. Framför allt är hushållen pessimistiska om utvecklingen av den svenska ekonomin och arbetslösheten de närmaste tolv månaderna. (Källa: Konjunkturinstitutet, publicerad den 28 oktober 2011.)
- *Försäljningsvolymen i detaljhandeln* minskade med 0,6 % i september jämfört med motsvarande månad föregående år. Dagligvaruhandeln ökade med 0,4 % och sällanköpsvaruhandeln minskade med 1,3 %. Mellan augusti och september minskade försäljningsvolymen med 0,2 % i säsongrensade termer. (Källa: HUI/SCB, publicerad den 28 oktober 2011.)
- Enligt *arbetskraftsundersökningen* (AKU) var 4 652 000 personer i åldern 15–74 år sysselsatta i september, vilket är 89 000 fler jämfört med september förra året. Enligt säsongrensade data är trenden för sysselsättningen fortfarande positiv, i likhet med de senaste månaderna. Den är däremot inte lika stark som i början av året. Den positiva trenden i antalet sysselsatta är starkare för kvinnorna än för männen. Sysselsättningsgraden, dvs. andelen sysselsatta av befolkningen, var 65,8 %. Arbetsutbudet eller andelen av befolkningen som deltar i arbetskraften var 70,9 % säsongrensats i september, och där ligger förändringstakten nära noll. Antalet arbetslösa personer var säsongrensats 364 000, vilket motsvarar en arbetslöshet på 7,2 % av arbetskraften. Arbetslösheten var för männen 7,3 % och för kvinnorna 7,1 %. Trenden för arbetslösheten är nedåtgående vad gäller både antalet och andelen, och något starkare för kvinnorna. Bland ungdomar i åldern 15–24 år var 133 000 arbetslösa i september, vilket motsvarar en arbetslöshet på 21,2 %. Av de arbetslösa ungdomarna var 40 % heltidsstuderande i september. Av det totala antalet arbetslösa var 32,4 % långtidsarbetslösa (mer än sex månader). (Källa: SCB, publicerad den 20 oktober 2011.)
- Enligt *Arbetsförmedlingens månadsstatistik* anmälde landets arbetsgivare 55 000 nya lediga platser till Arbetsförmedlingen i september, vilket var 10 000 fler platser än under motsvarande månad ett år tidi-

gare. Framför allt har de platser som avser en längre visstidsanställning eller tillsvidareanställning ökat markant. 50 000 personer fick någon form av arbete, vilket är 6 000 färre än för ett år sedan. 4 500 personer varslades om uppsägning, vilket är ungefär oförändrat jämfört med september 2010. (Källa: Arbetsförmedlingen, publicerad den 13 oktober 2011.)

- *Inflationstakten*, dvs. förändringen i konsumentprisindex under de senaste tolv månaderna, var 2,9 % i oktober. Detta är en nedgång från september då inflationstakten var 3,2 %. Förändringen i måttet KPIF (som inte påverkas direkt av förändringar i bostadsräntorna) var 1,1 % i oktober (1,5 % i september). (Källa: SCB och Riksbanken, publicerad den 10 november 2011.)
- *Löneutvecklingen* i ekonomin som helhet var 2,2 % i augusti enligt konjunkturlönestatistiken. I näringslivet ökade lönerna med 2,4 %, i kommunsektorn med 2,0 % och i staten med 1,2 %. (Källa: Medlingsinstitutet, publicerad den 3 november 2011.)
- *Hushållens tillväxttakt på lån* fortsatte att sjunka i september enligt finansmarknadsstatistiken. Tillväxttakten var 5,7 % i september, att jämföra med 8,9 % i september 2010. (Källa: SCB:s finansmarknadsstatistik, publicerad den 27 oktober 2011.)
- Enligt SCB:s småhusbarometer steg *hushållens priserna* med nästan 1 % tredje kvartalet jämfört med andra kvartalet. Vid en jämförelse mellan det senaste kvartalet och motsvarande kvartal 2010 var ökningen nära 1 %. (Källa: SCB:s småhusbarometer, publicerad den 17 oktober 2011.)
- SBAB:s mäklarbarometer pekar mot en viss nedgång i *priserna på bostadsrätter och småhus* mellan tredje och fjärde kvartalet 2011 i Stockholm och Malmö. (Källa: SBAB banks mäklarbarometer, publicerad den 19 oktober 2011.)

1.4 Finansutskottets bedömning

Jämfört med den ekonomiska vårpropositionen har regeringen i budgetpropositionen reviderat ned tillväxtprognosen för svensk ekonomi rejält, till 1,3 % år 2012. Utskottet noterar att också dessa relativt svaga tillväxtsiffror utgår från att den finansiella oron i omvärlden successivt avtar i början av nästa år. I vårpropositionen var riskbilden balanserad, nu dominerar risken för en sämre utveckling, där en fördjupad kris i euroområdet sprider sig i banksystemet och även påverkar svenska banker och följaktligen även den reala ekonomin negativt. I ett alternativscenario med ökade problem i banksektorn blir BNP-tillväxten 2012 nästan 3 procentenheter lägre än i regeringens huvudscenario (se tabell 1.4). Även andra bedömare som KI och Riksbanken gör i sina senaste prognoser liknande bedömningar av omfattningen av de reala konsekvenserna för svensk ekonomi av en fördjupad kris i euroområdet.

Fortsatt stor osäkerhet i fråga om utvecklingen av eurokrisen

Utskottet kan konstatera att osäkerheten i fråga om utvecklingen i euroområdet fortfarande är stor när detta skrivs. Den 11 oktober fick utskottet information av finansminister Anders Borg om det ekonomiska och finansiella läget i EU:s krisländer. Vidare informerades utskottet den 10 november om den globala ekonomiska utvecklingen med särskild tonvikt på krisen i Europa. Ett par toppmöten mellan EU:s stats- och regeringschefer hölls i slutet av oktober. Vid toppmötet den 26 oktober nåddes en överenskommelse mellan stats- och regeringscheferna i euroländerna om bl.a. ökade kapitaltäckningskrav för banker, en skuldnedskrivning för Grekland och en utvidgning av stabiliseringsfonden EFSF. Vidare träffades i början av november G20-ländernas ledare i Cannes, där de bl.a. förde diskussioner om att stärka IMF:s resurser.

Utskottet vill betona att även om överenskommelsen mellan euroländerna kan ses som ett steg i rätt riktning mot en stabilisering av den ekonomiska situationen återstår mycket arbete, och det kommer att ta tid innan man kan bedöma hur effektiv överenskommelsen är.

Den politiska situationen i Grekland har också efter överenskommelsen kännetecknats av en omfattande osäkerhet. Samtidigt har läget i Italien präglats av kraftigt stigande räntor och en fortsatt osäkerhet i fråga om regeringens ställning och ekonomiska politik.

Som utskottet ser det är det nödvändigt att de aktuella krisländerna för att kunna lösa problemen genomför dels nödvändiga akuta finanspolitiska åtgärder för att få ned underskott och skuldnivåer, dels mer strukturella reformer i syfte att stärka ekonomins långsiktiga tillväxt. Utskottet kan konstatera att det finns europeiska länder med stora ekonomiska problem både i och utanför eurosamarbetet. Utskottet anser att välskötta offentliga finanser, oavsett valet av valutasystem, är av avgörande betydelse för att förhindra att ett land drabbas av sådana problem som vi nu ser i exempelvis Grekland.

Likheter och olikheter jämfört med finanskrisen 2008–2009

Den nuvarande utvecklingen på de finansiella marknaderna har vissa likheter med utvecklingen hösten 2008, även om som regeringen framhåller i budgetpropositionen, den aktuella oron har andra orsaker. En viktig skillnad är att den turbulens och osäkerhet som nu präglar de globala marknaderna, främst har sin grund i de statsfinansiella problemen i vissa länder i euroområdet och i USA. Utskottet har noterat att Riksbanken i sin penningpolitiska rapport från oktober gör en fördjupad analys av likheter och skillnader mellan det aktuella läget och situationen 2008–2009. Under den finansiella krisen 2008–2009 slutade finansiella institut att låna ut till varandra, vilket fick dramatiska realekonomiska följder för världsekonomin. Enligt Riksbanken kommer den senaste tidens oro inte att leda till lika allvarliga konsekvenser för världen som helhet, bl.a. därför att det nu handlar om problem som är kända på de finansiella marknaderna, till skillnad från

vad som var fallet 2008–2009. Vidare är det finansiella systemet bättre rustat genom att centralbankerna nu har beprövade kanaler för att tillmötesgå ett ökat likviditetsbehov i banksystemet. Samtidigt konstaterar Riksbanken att det återstår stora utmaningar för att få långsiktigt hållbara lösningar på plats och att nya och oväntade händelser kan få allvarliga konsekvenser.

Regeringen skriver i budgetpropositionen att de svenska bankerna är välkapitaliserade i ett internationellt perspektiv och har små direkta exponeringar mot länder i euroområdet med stora statsfinansiella problem. Dock har svenska banker en stor internationell verksamhet och de är beroende av en löpande finansiering i utländsk valuta. Utskottet noterar att Riksbanken gjort en liknande bedömning som regeringen av de svenska bankernas relativa motståndskraft. Ytterligare en aspekt som Riksbanken lyfter fram och som utskottet vill peka på är att de svenska bankernas exponering gentemot Baltikum, som under den finansiella krisen 2008–2009 var ett stort problem, är mycket mindre nu.

Svensk ekonomi fortsatt stark men påverkas av oron i omvärlden

Oron i omvärlden syns ännu inte i utfallsdata om svenska ekonomins tillväxt eller om sysselsättningen. Den avspeglas dock tydligt i fallande förtroendeindikatorer över stämningssläget i ekonomin.

Svensk BNP ökade med 4,9 % andra kvartalet jämfört med motsvarande kvartal i fjol. Tillväxten var således stark, om än något lägre än enligt SCB:s tidigare publicerade snabbversion av nationalräkenskaperna. Både hushållens konsumtion och investeringarna bidrog till den starka tillväxten. Enligt regeringens bedömning kommer tillväxten att dämpas markant framöver med en tydlig konjunkturavmattning hösten 2011 och under inledningen av 2012. Att en nedgång i tillväxten är på gång bekräftas bl.a. av att Konjunkturinstitutets barometerindikator, som mäter stämningssläget bland hushåll och företag, fortsatte nedåt i oktober och nu ligger på en nivå klart under det historiska genomsnittet.

Aktuella utfallssiffror för arbetsmarknaden visar vidare att den positiva utvecklingen har fortsatt under hösten. Sysselsättningen ökar fortfarande och arbetslösheten sjunker. Arbetslösheten var i september 7,2 % av arbetskraften, och trenden är nedåtgående både vad gäller antalet och andelen. Utvecklingen är något starkare för kvinnor än för män. Också ungdomsarbetslösheten sjönk något men låg fortfarande på en hög nivå, 21,2 % i september. Antalet personer i arbetskraften ökade också i september, men som andel av befolkningen var arbetskraften oförändrad. Enligt regeringen väntas dock inbromsningen i den svenska ekonomin under hösten leda till att företagets behov av att öka antalet anställda snabbt kommer att avta. Utskottet noterar att enligt konjunkturbarometern för oktober har industriföretagen justerat ned sina anställningsplaner rejält, och man räknar nu med att minska antalet anställda för första gången på två år. I tjänstebran-

scherna väntas sysselsättningen öka, men planerna är betydligt mer återhållsamma än tidigare. Företagen uppger också att rekryteringssvårigheterna inte är lika stora som tidigare.

Oförändrad reporänta och avtagande inflationstakt

Utskottet har noterat att Riksbanken lämnade reporäntan oförändrad på 2 % vid det penningpolitiska mötet den 27 oktober samtidigt som den reviderade ned prognosen över räntebanan. Riksbanken motiverade sitt beslut med att tillväxtutsikterna i omvärlden och i Sverige har försämrats. Svårigheterna att skapa en långsiktig lösning på de statsfinansiella problemen i både USA och euroområdet bidrar till en ökad osäkerhet. Svensk ekonomi har så här långt utvecklats väl men den kommer att påverkas av den svagare omvärldsutvecklingen, anser Riksbanken. Det kan noteras att regeringens prognos över reporäntan fortfarande ligger betydligt lägre, även efter Riksbankens senaste nedrevidering av räntebanan (se tabell 1.5).

Inflationstakten sjönk ytterligare i oktober till 2,9 % jämfört med 3,2 % i september. Den underliggande inflationstakten (som inte påverkas av förändringar i bostadsräntorna) var fortsatt låg.

Hushållens skuldsättning ökar långsammare

Ökningstakten i hushållens skuldsättning har dämpats ytterligare under senare tid. I september var tillväxttakten på hushållens lån 5,7 %, vilket kan jämföras med 8,9 % ett år tillbaka. Nedgången i ökningstakten hänger enligt utskottet sannolikt ihop med högre räntekostnader och att priserna på bostäder har tenderat att stagnera under senare tid, men också regler om bolånetak torde ha bidragit. Dessutom har de rörliga boräntorna under en längre tid stigit mer än vad som kan förklaras av förändringarna av reporäntan. Utskottet anser att det är viktigt att bevaka utvecklingen av hushållens skuldsättning och även utvecklingen av bostadspriserna. Som ett led i en kunskapsuppbyggnad och i bevakningen av dessa områden höll utskottet i början av året två offentliga utfrågningar om utvecklingen på kredit- och bostadsmarknaderna med företrädare för regeringen, ansvariga myndigheter och banksektorn. Den första utfrågningen hölls den 20 januari 2011 och hade titeln Utvecklingen på kredit- och bostadsmarknaden. Den andra utfrågningen hölls den 1 mars 2011 med titeln Den svenska kreditutvecklingen och ansvariga myndigheters åtgärder. Protokollen från båda utfrågningarna publicerades i betänkande 2010/11:FiU24.

Svensk ekonomi har ett gott utgångsläge men en omsvängning kan ske snabbt

Sammanfattningsvis vill utskottet framhålla att den svenska ekonomin har ett gott utgångsläge jämfört med flertalet länder i övriga Europa. Statsfinanserna är starka, tillväxttakten är god och sysselsättningen ökar fortfarande. Detta ger på många sätt ett manöverutrymme. Men mot bakgrund av inte

minst erfarenheterna av finanskrisen 2008–2009 vill utskottet betona att omsvängningar i ekonomin kan ske snabbt. Sverige med sin stora exportsektor, som är särskilt inriktad på konjunkturkänsliga insats- och investeringsvaror, är starkt beroende av utvecklingen i omvärlden. Osäkerheten är för närvarande stor i fråga om vad som händer i euroområdet, men också i USA. Som regeringens alternativscenario visar skulle förvärrade problem i vår omvärld, som sprider sig via finansiella marknader och den europeiska banksektorn, kunna ge upphov till omfattande negativa konsekvenser för den reala ekonomin också i Sverige.

2 Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken

Utskottets förslag i korthet

Trots det försämrade ekonomiska läget sedan våren 2011 uppvisar de offentliga finanserna styrka, och det finansiella sparandet beräknas när det är som lägst, 2012, uppgå till –2 miljarder kronor. Den konsoliderade bruttoskulden, den s.k. Maastrichtskulden, beräknas minska under hela perioden både som andel av BNP och nominellt.

Osäkerheten kring den ekonomiska utvecklingen är mycket stor, och det kan inte uteslutas att den internationella krisen fördjupas och förlängs. Det är därför enligt utskottet av yttersta vikt att bibehålla sunda offentliga finanser och goda säkerhetsmarginaler för att ha möjligheter att möta en sämre utveckling.

Regeringen bedömer sammantaget att ett väl avvägt reformutrymme för 2012 uppgår till ca 15 miljarder kronor. Med hänsyn till den osäkra ekonomiska situationen i omvärlden bedömer regeringen att upprätthållandet av säkerhetsmarginaler i de offentliga finanserna väger tyngre än fördelarna av att göra finanspolitiken mer expansiv. Utskottet delar denna uppfattning.

Genom att fortsätta att förstärka arbetslinjen, stimulera efterfrågan på ung arbetskraft och ytterligare satsa på kunskap kan målet om full sysselsättning uppnås. Utskottet ställer sig bakom att regeringen för att möta inbromsningen i ekonomin föreslår ett arbetsmarknadspaket som innehåller såväl tillfälliga som strukturella åtgärder. Sänkta anställningskostnader för företagen förstärker företagens konkurrenskraft och skapar förutsättningar för tillväxt och sysselsättning.

Utskottet instämmer med regeringen i att klimatfrågan är en av vår tids största utmaningar, vilken kräver en ambitiös och sammanhållen klimat- och energipolitik internationellt, inom EU och i Sverige.

Genom en politik för full sysselsättning kan välfärden värnas och inkomstskillnaderna minskas. Människor ska kunna känna sig trygga med att skolan, sjukvården och omsorgen kommer att fungera även i svåra tider. Utskottet understryker därför vikten av fortsatta reformer som stärker arbetslinjen och därigenom även sysselsättningen, skatteunderlaget och kommunernas ekonomi. Utskottet anser att det bästa medlet för att säkerställa en bra utveckling av pensionerna är att få så många personer som möjligt i arbete.

Utskottet delar regeringens bedömning att ramverket för finansiell stabilitet bör stärkas ytterligare och skattebetalarnas pengar värnas. Det ska vara möjligt för enskilda medlemsstater i EU att lagstifta om högre kapitaltäckningskrav än vad som följer av kraven i Basel III.

Jämför reservationerna 1 (S), 2 (MP), 3 (SD) och 4 (V) samt särskilt yttrande (S, MP, V).

I detta avsnitt behandlas riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Regeringens och oppositionens förslag till riktlinjer behandlas tematiskt under rubrikerna 2.1 De offentliga finanserna, 2.2 Sysselsättning, tillväxt och företagande, 2.3 Klimat, miljö och infrastruktur, 2.4 Valfärden och kommunernas ekonomi samt 2.5 Finansiell stabilitet. De förslag som behandlas är propositionen punkt 1 och motionerna Fi240 (S) yrkande 1 och 14, Fi241 (MP) yrkande 1, Fi242 (SD) yrkande 1, 11 och 13 samt Fi243 (V) yrkande 1 och 8.

Utöver detta behandlas under respektive tema ett antal motioner från allmänna motionstiden om riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Dessa är Fi221 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkandena 1 och 3, Fi231 av Ulla Andersson m.fl. (V), Fi252 av Ulla Andersson m.fl. (V), Fi253 av Annika Lillemets m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2, Fi261 av Jan Ericsson (M), Fi272 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S), Fi286 av Karl Sigfrid (M), Sk356 av Tomas Tobé (M) yrkandena 1 och 4, Sk361 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 3 och 28, U315 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 18, MJ291 av Tina Ehn m.fl. (MP) yrkande 3 och MJ407 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 23.

2.1 De offentliga finanserna

2.1.1 Propositionen

Ramverk och reformutrymme

Det svenska ramverket med en stram budgetprocess, ett överskottsmål för den offentliga sektorn, ett utgiftstak för staten och ett balanskrav för kommunerna har bidragit till stort förtroende för den ekonomiska politiken. Det finanspolitiska ramverket syftar både till långsiktig hållbarhet och till att finanspolitiken inte ska riskera att bli kortsiktigt destabiliserande. Ramverket hjälper också Sverige att som EU-medlem efterleva stabilitets- och tillväxtpaktens regler.

Det budgetpolitiska ramverket spelar även en central roll när storleken på ett reformutrymme eller besparingsbehov fastställs. Reformutrymmet eller besparingsbehovet stäms av mot ett antal hållpunkter, såsom att överskottsmålet ska klaras och utgiftstaket inte överskridas. När reformutrymmet eller besparingsbehovet bedöms beaktas också det ekonomiska läget. Finanspolitiken ska vara väl anpassad till konjunkturläget och i möjligaste mån underlätta Riksbankens arbete med att värna prisstabilitet. Vid kraftiga konjunktursvängningar kan det offentliga sparandet tillfälligt avvika från överskottsmålet utan att detta innebär en konflikt med det finanspolitiska ramverket.

Utrymmet för finanspolitiska åtgärder beror även på hur åtgärderna utformas. Reformerna som förbättrar ekonomins funktionssätt och ökar produktionskapaciteten bidrar till att öka det totala utrymmet. En ansvarsfull bedömning av besparingsbehovet eller reformutrymmet ska också ta hän-

syn till riskbilden i ekonomin och i de offentliga finanserna, samt till osäkerheten i prognoser och i bedömningen av finanspolitikens långsiktiga hållbarhet.

Regeringen framhåller att det i dagens osäkra ekonomiska läge är särskilt angeläget att upprätthålla goda marginaler i de offentliga finanserna. De direkta kostnaderna för att rädda det finansiella systemet i ett land i kris kan att döma av historiska erfarenheter vara mycket stora, över 50 % av BNP. Det finansiella sparandet är dessutom för närvarande betydligt lägre än det var vid ingången till finanskrisen 2008. Regeringen anser att det är mer ansvarsfullt att i efterhand korrigera ett för högt sparande än att tvingas till nedskärningar om en sämre ekonomisk utveckling skulle bli verklighet. Prognosen för BNP och sysselsättningen talar i och för sig för att det skulle kunna vara motiverat med en något mer expansiv finanspolitik, men regeringen bedömer att behovet av att behålla säkerhetsmarginaler i de offentliga finanserna är överordnat. I 2011 års ekonomiska vårproposition gjorde regeringen bedömningen att finanspolitiken var långsiktigt hållbar, och den bedömningen står sig fortfarande. Regeringen kommer att återkomma till frågan om långsiktig hållbarhet i 2012 års ekonomiska vårproposition.

Trots att reformutrymmet har minskat bedömer regeringen att de reformambitioner som presenterades i budgetpropositionen för 2011 kommer att kunna genomföras under mandatperioden. Det svagare konjunkturläget och behovet av säkerhetsmarginaler innebär dock att vissa reformer kan behöva senareläggas. Sammantaget bedömer regeringen att reformutrymmet för 2012 uppgår till ca 15 miljarder kronor. Av de åtgärder som nu föreslås avser cirka en fjärdedel tillfälliga åtgärder till följd av det svagare konjunkturläget.

Det finansiella sparandet bedöms i propositionen vara lika med noll 2012 och därefter öka till 0,7; 2,1 respektive 3,3 % av BNP åren 2013–2015. För att bedöma överskottets överensstämmelse med överskottsmålet framåt i tiden använder regeringen dels den s.k. sjuårsindikatorn, dels det strukturella sparandet. Enligt dessa indikatorer är det beräknade sparandet högre än vad överskottsmålet kräver, men det är viktigt att understryka att osäkerheterna är betydande i en beräkning som sträcker sig över en så pass lång tidsperiod.

Tabell 2.1 Den offentliga sektorns finansiella sparande enligt regeringen

Miljoner kronor

	2012	2013	2014	2015
Offentlig sektors inkomster	1 762 827	1 830 419	1 926 469	2 026 885
Offentlig sektors utgifter	1 764 511	1 803 009	1 846 227	1 892 954
Finansiellt sparande	–1 684	27 410	80 242	133 931
Staten	–1 345	32 973	80 182	132 737
Ålderspensionssystemet	5 563	–91	4 214	9 863

	2012	2013	2014	2015
Kommunsektorn	-5 901	-5 473	-4 154	-8 669
Finansiellt sparande i procent av BNP	0,0 %	0,7 %	2,1 %	3,3 %

Källa: Budgetpropositionen för 2012.

Statsbudgeten och utgiftstaket

Utgiftstaket för 2012 uppgick i 2011 års ekonomiska vårproposition till 1 083 miljarder kronor. Nu föreslår regeringen en s.k. teknisk justering av utgiftstaket 2012 som innebär en ökning med 1 miljard kronor. Tekniska justeringar görs t.ex. för de fall redovisningsmässiga förändringar leder till att utgiftstaket påverkas på ett annat sätt än den offentliga sektorns utgifter. Syftet med den tekniska justeringen är att utgiftstaket ska utgöra en lika stram restriktion som före de förändringar som ligger bakom justeringen. Den största förändringen bakom justeringen för 2012 är att hemutrustningslån för nyanlända invandrare från 2012 finansieras med anslag i stället för med lån i Riksgäldskontoret. Detta ger ökade takbegränsade utgifter utan att de offentliga utgifterna blir högre. För 2013–2015 behöver utgiftstaken inte ändras av tekniska skäl utan föreslås vara desamma som i 2011 års ekonomiska vårproposition. Som andel av BNP beräknas de takbegränsade utgifterna fortsätta minska, från 28,9 % 2011 till 26,1 % 2015. I fasta priser beräknas utgifterna öka mellan 2011 och 2012 från 984 till 1 009 miljarder kronor för att därefter minska till 992 miljarder kronor 2015, vilket främst beror på minskande volymer i transfereringssystemen för sjuk- och aktivitet ersättning och arbetsmarknad.

Tabell 2.2 Utgiftstak för staten enligt regeringen

Miljoner kronor och procent av BNP

	2012	2013	2014	2015
Summa utgifter exkl. statsskulsräntor	792 022	792 727	793 398	798 073
Minskning av anslagsbehållningar	-2 814	-939	-996	-1 648
Utgifter för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	238 559	250 192	259 975	267 764
Takbegränsade utgifter	1 030 581	1 042 919	1 053 373	1 065 837
Budgeteringsmarginal	53 419	50 081	49 627	57 163
Utgiftstak för staten	1 084 000	1 093 000	1 103 000	1 123 000
<i>Utgiftstak för staten i procent av BNP</i>	30,8 %	29,7 %	28,5 %	27,5 %

Källa: Budgetpropositionen för 2012.

Regeringen föreslår att utgiftstaket för 2015 fastställs till 1 123 miljarder kronor, vilket är en ökning med 20 miljarder kronor från 2014. Historiskt sett är det en relativt liten ökning. Förslaget innebär att budgeteringsmarginalen 2015 beräknas till 57 miljarder kronor. Budgeteringsmarginalen kan enligt regeringen innehålla ett utrymme för framtida reformer under förutsättning att dessa är förenliga med överskottsmålet och att tillräckligt utrymme återstår för att hantera olika typer av osäkerheter. När behovet av den kommande säkerhetsmarginalen under utgiftstaket i budgetpropositionen

nen för 2015 beaktas innebär förslaget till utgiftstak att utrymmet för varaktiga reformer på utgiftssidan beräknas till ca 41 miljarder kronor, eller ca 10 miljarder kronor per år. Regeringen bedömer att överskotten i de offentliga finanserna växer åren framöver och anser att det är rimligt att en del av dessa överskott tas i anspråk för reformer på budgetens utgifts-sida. Sammantaget bedömer regeringen att den föreslagna nivån på utgifts-taket dels ger ett rimligt utrymme för utgiftsreformer, dels lämnar utrymme för regeringens ambition på skattesidan och samtidigt ger ett stabilt stöd åt överskottsmålet.

Statsbudgetens saldo bedöms visa överskott hela perioden, vilket innebär att statsskulden gradvis minskar. Den konsoliderade statsskulden, dvs. när hänsyn har tagits till myndigheternas innehav av statspapper, uppgick 2010 till 1 113 miljarder kronor, och vid slutet av 2015 beräknas skulden ha minskat till 790 miljarder kronor. Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld, dvs. det begrepp som används inom EU, beräknas minska både nominellt och som andel av BNP. Mellan 2010 och 2015 beräknas skulden minska med 253 miljarder kronor från 39,7 % av BNP till 26,0 %. Detta kan jämföras med att motsvarande skuld vid Sveriges inträde i EU 1995 uppgick till 72 % av BNP.

Tabell 2.3 Inkomster och utgifter på statens budget, statens budgetsaldo och statsskulden enligt regeringen

Miljoner kronor

	2012	2013	2014	2015
Inkomster (kassamässigt)	833 113	856 514	909 797	956 023
därav inkomster av försåld egendom	15 000	15 000	15 000	15 000
Utgifter	814 409	817 051	814 034	828 108
därav statsskulsdräntor	21 870	23 250	22 600	32 350
Riksgäldskontorets nettoutlåning	121	384	-1 928	-2 280
kassamässig korrigering	445	751	0	0
Statens budgetsaldo	18 704	39 462	95 762	127 915
Statsskuld vid årets slut	1 049 073	1 012 311	919 848	789 934
Statsskuld i procent av BNP	29,8 %	27,5 %	23,7 %	19,4 %

Källa: Budgetpropositionen för 2012.

2.1.2 Socialdemokraternas motion

Det allvarliga internationella ekonomiska läget ställer stora krav på den ekonomiska politiken, och starka offentliga finanser är en avgörande förutsättning för uthållig tillväxt och stabil välfärd. Det finanspolitiska ramverket har tjänat Sverige väl och är en central förklaring till att de offentliga finanserna är starkare i Sverige än i de flesta jämförbara länder. Ramverket kommer under överskådlig tid att vara en orubblig konstant i vår politik, skriver motionärerna. Att värna offentliga finanser handlar om att stärka såväl konjunktur- som strukturpolitiken. Sunda offentliga finanser handlar om att rusta Sverige för långsiktiga utmaningar, inte minst den

demografiska utvecklingen som kommer att sätta ett hårt tryck på välfärds-systemen. Ett robust samhällskontrakt med icke-korrupta och kostnadseffektiva myndigheter och en väl fungerande skatteuppbörd är en central del av värnandet av starka offentliga finanser.

Socialdemokraterna delar regeringens bedömning att det finns ett utrymme för ofinansierade finanspolitiska reformer på 15 miljarder kronor för 2012 och framhåller att utrymmet måste användas för offensiva produktiva investeringar. Det finns samtidigt en risk för en försämrad ekonomisk utveckling, och motionärerna anser att Sverige måste ha beredskap att möta en ekonomisk kris av betydande djup och längd.

Skattesystemet ska vara rättvist och effektivt, det ska vara likformigt och baseras på bärkraft, det ska verka utjämnande mellan grupper och över tid och det ska trygga finansieringen av den offentliga välfärden. Arbetsinkomster och pensionsinkomster ska beskattas lika. Systemet ska uppmuntra till arbete, utbildning och investeringar, och det ska vara utformat så att det förhindrar fusk och skatteplanering. Skatteverket beräknar att staten årligen förlorar ca 130 miljarder kronor i uteblivna skatteintäkter som ett resultat av både fusk och oavsiktliga misstag. Motionärerna vill att kraftiga åtgärder vidtas mot olika former av skattefusk och avsätter under perioden 2012–2015 sammanlagt 200 miljoner kronor för att bekämpa skattefusk.

Tabell 2.4 Inkomster och utgifter på statens budget, statens budgetsaldo och statsskulden (S)

Miljoner kronor, avvikelser i förhållande till regeringen

	2012	2013	2014	2015
Inkomster (kassamässigt)	+19 682	+21 854	+23 004	+24 094
därav inkomster av försäld egendom	±0	±0	±0	±0
Utgifter	+19 550	+21 519	+21 799	+21 999
därav statsskulsräntor	±0	±0	±0	±0
Riksgäldskontorets nettoutlåning	±0	±0	±0	±0
kassamässig korrigering	±0	±0	±0	±0
Statens budgetsaldo	+132	+335	+1 205	+2 095
Statsskuld vid årets slut	-132	-467	-1 672	-3 767

Källa: Motion Fi240.

Motionärerna framhåller att investeringar i infrastruktur ska finansieras på ett ansvarsfullt sätt och anser att de i princip ska finansieras genom anslag på statsbudgeten. Socialdemokraterna är dock öppna för att i vissa väl avgränsade fall pröva den modell för avgiftsfinansiering som regeringen tillämpat inom ramen för Stockholmsöverenskommelsen och det västsvenska infrastrukturpaketet. Investeringarna finansieras då med lån i Riksgäldskontoret, och räntor och amorteringar på dessa finansieras av överskott från trängselskatt. På så vis skapas en robust ekonomi, och systemet står i mycket god samklang med intentionerna bakom det finanspolitiska ramverket.

Socialdemokraterna föreslår ett utgiftstak som är ca 20 miljarder kronor högre än regeringens förslag för samtliga år, vilket vägs upp av ökade inkomster. Sammantaget räknar motionärerna med att den offentliga sektorns inkomster 2012 ökar med 18,9 miljarder kronor och utgifterna med 17,8 miljarder kronor. Det finansiella sparandet beräknas bli något högre än regeringens samtliga år 2012–2015.

Tabell 2.5 Den offentliga sektorns finanser (S)

Miljoner kronor, avvikelser i förhållande till regeringen

	2012	2013	2014	2015
Offentlig sektors inkomster	+18 919	+21 524	+22 674	+23 764
Offentlig sektors utgifter	+17 757	+20 039	+20 219	+20 419
Finansiellt sparande	+1 162	+1 485	+2 455	+3 345
Staten	+132	+335	+1 205	+2 095
Ålderspensionssystemet	+1 030	+1 150	+1 250	+1 250
Kommunsektorn	±0	±0	±0	±0
Finansiellt sparande i procent av BNP (nivå)	0,0 %	+0,8 %	+2,1 %	+3,4 %

Källa: Motion Fi240.

2.1.3 Miljöpartiets motion

I ett hållbart samhälle måste den offentliga ekonomin skötas på ett sätt som innebär att vi inte använder mer resurser än vad som nyskapas, skriver Miljöpartiet. Att lämna över en stor skuld till framtida generationer är inte en ansvarsfull politik. Ekonomisk utveckling måste ges ett nytt och bredare innehåll i en grön ekonomi, och att mäta ekonomisk utveckling enbart i termer av BNP är för smalt när ekonomin måste hålla sig inom ramarna för ett hållbart globalt resursuttag.

Miljöpartiet förespråkar en ansvarsfull finanspolitik med ett finansiellt sparande nära balans. Motionärerna delar regeringens bedömning av reformutrymmets storlek och anser att det är centralt, särskilt i dessa dagar av internationell ekonomisk oro, att inte på något sätt äventyra de offentliga finanserna. Det utrymme som finns behöver i första hand användas till att stärka den svenska ekonomins långsiktiga hållbarhet genom investeringar som rustar Sverige för framtiden. Motionärerna prioriterar investeringar för att skapa nya jobb, förbättrad infrastruktur, förnybar energi och ett bättre utbildningssystem. Förslagen är alla fullt finansierade och ryms inom en ansvarsfull budget, skriver motionärerna.

Miljöpartiets mål för skattepolitiken är att de skatter som behövs för att finansiera den gemensamma välfärden ska tas in på ett rättvist och rättssäkert sätt. Skatten ska baseras på bärkraft, och snedvridningar av ekonomin bör undvikas så långt som möjligt. Systemet bör innehålla en rimlig grad av progressivitet men samtidigt bidra till incitament för egen försörjning. Systemet bör vara så transparent, enkelt och likformigt som möjligt, men tyvärr har dessa principer alltför ofta åsidosatts. Motionärerna vill därför göra en bred skatteöversyn. Miljöpartiet föreslår omfattande skärpningar

av miljöskatterna. Klokt utformade miljöskatter som låter förorenaren betala är erkänt kostnadseffektiva verktyg, framhåller motionärerna, och dessa verktyg bör användas aktivt.

Tabell 2.6 Den offentliga sektorns finanser (MP)

Miljoner kronor, avvikelser i förhållande till regeringen

	2012	2013	2014
Offentlig sektors inkomster	+21 930	+25 055	+28 821
Offentlig sektors utgifter	+20 577	+24 533	+28 168
Finansiellt sparande	+1 353	+522	+653
Staten	+1 038	+209	+243
Ålderspensionssystemet	+315	+313	+410
Kommunsektorn	±0	±0	±0
Finansiellt sparande i procent av BNP (nivå)	0,0 %	+0,8 %	+2,1 %

Källa: Motion Fi241.

Sammantaget innebär Miljöpartiets förslag att de offentliga inkomsterna ökar med 22, 25 respektive 29 miljarder kronor 2012–2014 och att utgifterna ökar i motsvarande grad. Det offentliga sparandet beräknas därmed bli 0,1 % högre än regeringens 2013 men är i övrigt detsamma som propositionens förslag. Utgiftstaken föreslås höjas med 19, 27 respektive 32 miljarder kronor för de tre åren 2012–2014. Budgeteringsmarginalerna uppgår alla år till drygt 50 miljarder kronor, vilket i stort överensstämmer med regeringens förslag.

Tabell 2.7 Inkomster och utgifter på statens budget, statens budgetsaldo och statsskulden (MP)

Miljoner kronor, avvikelser i förhållande till regeringen

	2012	2013	2014
Inkomster (kassamässigt)	+22 955	+26 685	+30 855
därav inkomster av försåld egendom	±0	±0	±0
Utgifter	+21 917	+26 476	+30 612
därav statsskuldsräntor	±0	±0	±0
Riksgäldskontorets nettoutlåning	±0	±0	±0
kassamässig korrigering	±0	±0	±0
Statens budgetsaldo	+1 038	+209	+243
Statsskuld vid årets slut	-1 038	-1 247	-1 490

Källa: Motion Fi241.

2.1.4 Sverigedemokraternas motion

Sverige befinner sig i ett relativt gott statsfinansiellt läge, men arbetslösheten biter sig fast vid oroväckande höga nivåer, vilket Sverigedemokraterna främst vill möta med förbättrad utbildning och förbättrad matchning på arbetsmarknaden. Sverigedemokraterna ställer sig otvetydigt bakom det

finanspolitiska ramverket med överskottsmål för den offentliga sektorn, utgiftstak och krav på kommuner och landsting om god ekonomisk hushållning.

Motionärerna prioriterar jobbskapande satsningar, infrastruktur, sjukvård och kulturbefrämjande åtgärder. Man står bakom de fyra första stegen i jobbskatteavdraget men anser principiellt att arbetsinkomster och pension ska beskattas lika. Motionärerna pekar på att satsningarna är mer restriktiva under början av budgetperioden eftersom de föreslagna besparingarna beräknas ge full effekt först den senare delen av perioden.

Motionärerna finansierar sina förslag dels genom att ta regeringens reformutrymme i anspråk, dels genom egna förslag till utgiftsneddragningar. Kraftigt skärpta regler kring asyl- och anhöriginvandring beräknas leda till att invandringen minskar med ca 90 %, vilket bedöms ge stora besparingar. Sverigedemokraterna avvisar också regeringens förslag till sänkt restaurangmoms och skapar på så sätt ett ytterligare utrymme. Sverige bör anpassa sitt bistånd så att det lever upp till FN:s rekommendationer om en biståndsräm på 0,7 % av BNI. Detta skulle ge en besparing på 4,1 miljarder kronor 2012 och öka till 10 miljarder kronor 2015. På längre sikt, bortom 2015, räknar motionärerna med att ett utträde ur EU ska innebära betydande besparingar.

Sammantaget räknar Sverigedemokraterna med ett finansiellt sparande i den offentliga sektorn som i stort sett är detsamma som regeringens alla år 2012–2015. Utgifterna beräknas vara ca 10 miljarder kronor högre än regeringens förslag under 2012 samtidigt som utgiftstaket för staten föreslås vara oförändrat. Från 2013 och framåt räknar motionärerna med att utgiftstaket kan sänkas drygt 20 miljarder kronor och föreslår att taken fastställs till 1 073, 1 082 respektive 1 100 miljarder kronor 2013–2015.

Tabell 2.8 Den offentliga sektorns finanser (SD)

Miljoner kronor, avvikelser i förhållande till regeringen

	2012	2013	2014	2015
Offentlig sektors inkomster	+7 344	–4 083	–5 546	–6 924
Offentlig sektors utgifter	+7 187	–4 208	–5 602	–8 355
Finansiellt sparande	+157	+125	+56	+1 431
Staten	–643	–275	–44	+2 031
Ålderspensionssystemet	+800	+400	+100	–600
Kommunsektorn	±0	±0	±0	±0
Finansiellt sparande i procent av BNP (nivå)	0,0 %	+0,7 %	+2,1 %	+3,3 %

Källa: Motion Fi242.

Tabell 2.9 Inkomster och utgifter på statens budget, statens budgetsaldo och statsskulden (SD)*Miljoner kronor, avvikelser i förhållande till regeringen*

	2012	2013	2014	2015
Inkomster (kassamässigt)	+10 179	-20 241	-20 852	-20 541
därav inkomster av försäld egendom	±0	±0	±0	±0
Utgifter	+10 822	-19 966	-20 808	-22 572
därav statsskuldsräntor	±0	±0	±0	±0
Riksgäldskontorets nettoutlåning	±0	±0	±0	±0
kassamässig korrigering	±0	±0	±0	±0
Statens budgetsaldo	-643	-275	-44	+2 031
Statsskuld vid årets slut	+643	+918	+962	-1 069

Källa: Motion Fi242.

2.1.5 Vänsterpartiets motion

Sverige har starka statsfinanser men stora problem med arbetslöshet som biter sig fast. Det är synnerligen anmärkningsvärt att regeringen då nära nog inte presenterar någonting för att stimulera ekonomin och sänka arbetslösheten. Vänsterpartiet anser att regeringen underskattar reformutrymmet. Regeringen redovisar ett strukturellt sparande på 2,0 respektive 2,4 % av BNP för 2012–2013, vilket indikerar ett outnyttjat reformutrymme på 35 respektive 51 miljarder kronor. Även om man tar fasta på Konjunkturinstitutets bedömning att finanspolitiken de närmaste åren bör inriktas på ett strukturellt sparande på 1,5 % av BNP underskattar regeringen reformutrymmets storlek, anser motionärerna. Starka offentliga finanser är en förutsättning för en stabil makroekonomisk utveckling. Vänsterpartiet förespråkar att de offentliga finanserna ska vara i balans över konjunkturcykeln och anser att Riksbankens inflationsmål bör kompletteras med ett sysselsättningsmål. Motionärerna avvisar systemet med utgiftstak och föreslår därför att regeringens förslag till tak för utgifterna avslås.

Vänsterpartiets skattepolitik syftar till att få fler människor i arbete, trygga välfärden, öka jämlikheten och skapa förutsättningar för en hållbar tillväxt. Detta kräver större skatteintäkter än i dag, men viljan att betala skatt är god så länge det finns en tydlig koppling till satsningar på förbättrad välfärd. Skattesystemet ska bygga på principen skatt efter bärkraft; det ska vara enhetligt och likformigt och ha så få undantag som möjligt, vilket minimerar möjligheterna till skatteplanering. Regeringens skattepolitik har gynnat höginkomsttagare och män, på bekostnad av låginkomsttagare och kvinnor. Den har gynnat friska jämfört med sjuka, inkomster av arbete jämfört med pension. Vänsterpartiet anser att det krävs en översyn av hela skattesystemet och har föreslagit en parlamentarisk utredning.

Tabell 2.10 Den offentliga sektorns finanser (V)*Miljoner kronor, avvikelser i förhållande till regeringen*

	2012	2013	2014
Offentlig sektors inkomster	+39 804	+55 103	+60 023
Offentlig sektors utgifter	+49 101	+60 073	+73 641
Finansiellt sparande	-9 297	-4 970	-13 618
Staten	-11 069	-6 932	-15 466
Ålderspensionssystemet	+1 772	+1 962	+1 848
Kommunsektorn	±0	±0	±0
Finansiellt sparande i procent av BNP (nivå)	-0,3 %	+0,6 %	+1,7 %

Källa: Motion Fi243.

Sammantaget innebär Vänsterpartiets förslag att den offentliga sektorns utgifter ökar med 49, 60 respektive 74 miljarder kronor 2012–2014. De offentliga inkomsterna beräknas öka med 40, 55 respektive 60 miljarder kronor. Det offentliga saldot uppgår i Vänsterpartiets förslag till -0,3; 0,6 respektive 1,7 % av BNP för samma period.

Tabell 2.11 Inkomster och utgifter på statens budget, statens budgetsaldo och statsskulden (V)*Miljoner kronor, avvikelser i förhållande till regeringen*

	2012	2013	2014
Inkomster (kassamässigt)	+37 004	+51 903	+57 023
därav inkomster av försåld egendom	-15 000	-15 000	-15 000
Utgifter	+62 182	+72 477	+85 679
därav statsskuldsräntor	±0	+443	+805
Riksgäldskontorets nettoutlåning	-874	-1 332	-1 776
kassamässig korrigering	±0	±0	±0
Statens budgetsaldo	-25 178	-20 574	-28 656
Statsskuld vid årets slut	+25 178	+45 752	+74 408

Källa: Motion Fi243.

2.2 Sysselsättning, tillväxt och företagande

2.2.1 Propositionen

Värna arbetslinjen och bryta utanförskapet

Regeringens främsta mål är att genom minskat utanförskap föra Sverige mot full sysselsättning. Ett centralt inslag i den förda politiken har varit att värna arbetslinjen genom jobbskatteavdraget. I budgetpropositionen framhålls att ytterligare åtgärder är centrala för att öka drivkrafterna för arbete och företagande och för att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt, som bl.a. matchningen mellan arbetssökande och lediga jobb. Reformambitionen är att ytterligare förstärka jobbskatteavdraget och höja den nedre

skiktgränsen för statlig skatt när det uppstår ett varaktigt reformutrymme och det ekonomiska läget tillåter och under förutsättning att viktiga reformer inom prioriterade välfärdsområden kan säkras.

Åtgärder för att möta inbromsningen på arbetsmarknaden

Politikens inriktning är att inom ramen för en ansvarsfull politik med goda säkerhetsmarginaler möta inbromsningen på arbetsmarknaden och fortsätta att stärka de långsiktiga förutsättningarna för jobb, tillväxt och företagande. Regeringens bedömning är att den kraftiga dämpningen i svensk ekonomi under hösten 2011 leder till att företagens behov av att öka antalet anställda kommer att avta. För att stödja långtidsarbetslösa och andra grupper med en svag förankring på arbetsmarknaden föreslår regeringen därför ett arbetsmarknadspaket bestående av strukturella och temporära åtgärder som uppgår till 3,5; 2,2; 1,1; 0,4 miljarder kronor 2012–2015. Strukturella åtgärder som föreslås är förstärkta förmedlingsinsatser till dem som riskerar att bli långtidsarbetslösa, en förbättrad uppföljning av arbetslösas jobbsökande, högre kvalitet och aktivitet i jobb- och utvecklingsgarantin och i jobbgarantin för ungdomar samt fler programplatser till dem som riskerar långtidsarbetslöshet. De strukturella åtgärderna beräknas medföra 4 100 årsplatser. Temporära åtgärder som föreslås är bl.a. fler platser till arbetsmarknadsutbildning och praktik, fler platser inom yrkesvux och yrkeshögskolan, ökade förmedlarresurser i jobb- och utvecklingsgarantin, fortsatt förkortad kvalificeringstid till nystartsjobb för äldre arbetslösa samt fortsatt förstärkning av det särskilda anställningsstödet. Totalt uppgår volymerna i de temporära arbetsmarknads- och utbildningsåtgärderna till 15 350 årsplatser 2012. I tabell 2.12 redovisas regeringens förstärkning av den aktiva arbetsmarknadspolitiken.

Tabell 2.12 Regeringens förslag till förstärkning av den aktiva arbetsmarknadspolitiken 2012–2015

Årsplatser

	2012	2013	2014	2015
Strukturella reformer	4 100	4 200	3 000	2 300
Tidiga insatser för de som riskerar långtidsarbetslöshet	2 200	2 600	1 600	900
Förbättra de oförsäkrades tillträde till jobb- och utv.garantin (JUG)	1 900	1 600	1 400	1 400
Tillfälliga förstärkningar	15 350	8 550	700	
Nystartsjobb för äldre	500	1 100		
Förlängning av förstärkt särskilt anställningsstöd		3 000	500	
Arbetsmarknadsutbildning i sysselsättningsfasen (fas 3) i JUG	1 000			
Höjt handledarstöd i särskilt anställningsstöd i sysselsättningsfasen (fas 3) av JUG	1 400	1 400	200	
Praktikplatser	4 300	450		

	2012	2013	2014	2015
Arbetsmarknadsutbildning	1 150	100		
Fortsatt folkhögskolesatsning	1 000	1 000		
Yrkesvux	5 000	1 000		
Yrkeshögskolan	1 000	500		
Summa	19 450	12 750	3 700	2 300

Källa: Budgetpropositionen för 2012.

Mot bakgrund av konjunkturavmattningen föreslår regeringen också en sysselsättningsskapande tillfällig förstärkning för underhåll av och investeringar i infrastruktur under 2012 och 2013.

Åtgärder för varaktigt högre tillväxt, sysselsättning och förstärkt konkurrenskraft

Enligt regeringen är ett gott företagsklimat och innovation en förutsättning för en långsiktigt god tillväxt i ekonomin. Företagarens roll är central för fler jobb och ett dynamiskt näringsliv. För att skapa jobb för unga och stimulera till företagande föreslår regeringen att mervärdesskatten för restaurang- och cateringtjänster sänks från 25 till 12 %. Vidare föreslås ett brett inriktat reformpaket för utbildningsområdet som ingår i det långsiktiga arbetet med att höja kvaliteten och genomströmningen i utbildningssystemet samt en satsning på praktikplatser i teknikföretag och ökat stöd för entreprenörskap i skolan.

Regeringen föreslår ett antal skatteåtgärder för att förbättra förutsättningarna för jobb och företagande, bl.a. förbättringar av 3:12-reglerna, en förenkling av expertskatten, avdragsrätt för företags utgifter för forskning och utveckling samt åtgärder för att underlätta sparande bl.a. i aktier i form av ett investeringssparkonto och investeringsfonder. Av förenklings- och administrationsskäl föreslås också en höjning av beloppsgränsen för reseavdrag. Regeringen vill också stimulera utbudet av uthyrning av bostäder och föreslår en höjning av schablonbeloppet från 18 000 till 21 000 kr per år vid andrahandsuthyrning. Skattereglerna behöver enligt regeringen kontinuerligt ses över, varför regeringen tillsatt en bred utredning av företagsbeskattningen som ska lämna förslag till regelförändringar som gynnar investeringar och sysselsättning. Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 november 2013.

Den ökade globaliseringen ställer enligt regeringen krav på att Sverige kontinuerligt stärker sin konkurrenskraft och innovationsförmåga. Svenska företag ska enligt regeringen konkurrera på världsmarknaden med kunskap och kvalitet. För att öka andelen innovativa företag och stimulera till en ökad kommersialisering av forskningsresultat föreslås bl.a. ökade medel till Vinnova. Regeringen arbetar vidare med dessa frågor och kommer under 2012 att presentera en innovationsstrategi som syftar till att ytterligare förbättra innovationsklimatet i Sverige.

Enligt regeringen är det för stora grupper fortfarande inte tillräckligt lönsamt att ta ett arbete eller att öka arbetstiden trots tidigare reformarbete för att stärka arbetslinjen genom framför allt jobbskatteavdraget. Problemet är särskilt stort för många individer som lever i ekonomisk utsatthet, eftersom marginaleffekterna av försörjningsstöd, etableringsersättning och bostadsbidrag är mycket höga. I syfte att ytterligare stärka arbetslinjen aviseras åtgärder för att förbättra incitamenten för att arbeta för personer med ekonomiskt bistånd och etableringsersättning.

Sammantaget beräknas regeringens åtgärder för varaktigt högre tillväxt och sysselsättning samt förstärkt konkurrenskraft till 5 miljarder kronor 2012. För 2013–2015 beräknas åtgärderna uppgå till 8,9; 9,2 respektive 8,6 miljarder kronor.

Som ett led i arbetet med att förbättra integrationen på arbetsmarknaden har regeringen tillsatt en utredning som ska se över möjligheten att införa ett system med skattelättnader för företag i stadsdelar med utbredd utanförskap, s.k. nystartszoner. Målsättningen är att skapa jobb och öka sysselsättningen i områden där bl.a. sysselsättningsgraden avsevärt understiger det nationella genomsnittet. En annan målsättning är att det ska startas fler företag och att företag ska ges bättre förutsättningar att växa.

I syfte att stärka människors trygghet och stabiliteten på arbetsmarknaden har regeringen som reformambition att en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring ska införas.

Sysselsättningseffekter

De reformer som regeringen föreslår i budgetproposition, bl.a. satsningar inom arbetsmarknadspolitiken, sänkt moms på restaurang- och cateringtjänster, infrastruktursatsningar, reformering av försörjningsstödet och höjda bostadsbidrag, bedöms dämpa konjunkturavmattningen på kort sikt. Sammantaget leder det enligt regeringen till att BNP-tillväxten blir ca 0,2 procentenheter högre 2012 och att antalet sysselsatta blir ca 8 000 personer fler 2012 än vad som annars hade varit fallet.

2.2.2 Socialdemokraternas motion

Full sysselsättning

Enligt motionärerna är full sysselsättning det övergripande målet för den ekonomiska politiken. Arbete är grunden för välbstånd, och med fler människor i arbete kan vi finansiera utbildning, vård och omsorg för alla. Under de närmaste åren måste enligt motionärerna jobbpolitiken hantera olika utmaningar, som att matcha lediga jobb med arbetssökande, generationsväxlingen, stimulera ett ökat arbetskraftsdeltagande och kombinera offentlig finansiering av en generell välfärd med en åldrande befolkning. En förutsättning för att minska arbetslösheten och öka sysselsättningen är ett mer jämställt samhälle.

Jobb och utbildning för unga

Motionärerna vill se tidiga och snabba insatser för unga arbetslösa och föreslår att aktivitetsförbudet slopas. För att underlätta generationsväxlingen föreslås utbildningsvikariat inom vård och omsorg samt traineeplatser för unga under 26 år i både privat och offentlig verksamhet. Motionärerna föreslår vidare att 700 miljoner kronor omdisponeras från ineffektiva coacher till att förstärka förmedlingsverksamheten. Genom en kompetenskommission ska matchningen mellan arbetsgivarens behov och de arbetssökandes kompetens förbättras. För detta ändamål föreslår motionärerna 1 miljard kronor 2012–2015. Dessutom föreslås även fler platser inom högskolan och vuxenutbildningen i traineejobb. Sammanlagt föreslås 57 400 platser till en kostnad av 7 miljarder kronor 2012. I tabell 2.13 redovisas Socialdemokraternas förslag till investeringar i utbildning och jobb för unga.

Tabell 2.13 Socialdemokraternas förslag till investeringar i utbildning och jobb för unga 2012

Utbildningar	Antal platser	Investering i mnkr
Kommunal vuxenutbildning, inkl. yrkesvux	20 000	1 645
Folkhögskola	1 000	85
Yrkeshögskola	6 500	605
Högskola och universitet	8 700	850
Korttidsstudiestöd		130
Högre kvalitet i högskoleutbildning		300
Traineeplatser	20 000	2 000
Utbildningsvikariat	1 200	600
Sommarjobb		700
Summa	57 400	6 915

Källa: Motion Fi240.

Jobb- och utvecklingsgarantin föreslås fasas ut och ersättas av 1 500 plusjobb inom den offentliga eller ideella sektorn för personer som står långt från arbetsmarknaden och 1 400 platser i offentligt skyddat arbete för personer med psykiska funktionshinder. Motionärerna avvisar regeringens föreslagna momssänkning på restaurang- och cateringtjänster som man anser vara kostsam och tveksam ur sysselsättningssynpunkt.

En väl fungerande arbetslinje

En väl fungerande arbetslinje förutsätter bl.a. en fungerande arbetslöshetsförsäkring och en a-kassa som omfattar alla. Motionärerna föreslår att ett tak på avgiften införs och att ersättningsnivån höjs. För att långsiktigt öka sysselsättningen bland utrikes födda föreslås ökade satsningar på effektivare validering, arbetspraktik och grundläggande utbildning i kommunal regi. I syfte att stödja arbetsinträde för arbetslösa med försörjningsstöd föreslås ett ekonomiskt stöd för dessa individer i form av en skattekredit. Motionärerna föreslår vidare att längden på visstidsanställningar begränsas och att rätt till heltid införs.

Stärkt konkurrenskraft och företagande

I motionen framhålls att Sverige ska vara en konkurrenskraftig, kunskapsbaserad ekonomi. Sverige ska konkurrera med hög kompetens och goda arbetsvillkor och inte med låga löner. Motionärerna föreslår en förstärkt strategisk samverkan mellan staten, näringslivet och akademien med mer av samarbete och gemensamma prioriteringar av såväl forskningsresultat som utbildning samt av export- och investeringsfrämjande åtgärder. För dessa samverkansprogram föreslås totalt 2 miljarder kronor 2012–2015.

För att motverka bristen på privat riskkapital föreslås att en riskkapitalfond på 3 miljarder kronor skapas med särskilt fokus på innovativa små och medelstora industri- och tjänsteföretag. Vidare föreslås att ett riskkapitalavdrag införs för personer som investerar i ett nystartat bolag. Inom ramen för en skatteöversyn föreslås att möjligheterna att skapa mer gynnsamma skattemässiga förutsättningar för FoU-investeringar och riskvilligt kapital ses över.

För att trygga tillgängligheten till viss grundläggande kommersiell service i gles- och landsbygd och för att små företag ska klara sin vardag och kunna utvecklas i dessa områden föreslås ett särskilt stöd om 50 miljoner kronor per år.

Slutligen föreslår motionärerna sänkta arbetsgivaravgifter för småföretag och att den gällande nedsättningen av arbetsgivaravgifterna för unga slopas eftersom den anses vara en ineffektiv åtgärd.

Investeringar för tillväxt

Av motionen framgår att investeringar i det som långsiktigt bygger Sverige starkt, som utbildning, infrastruktur och bostäder, ska prioriteras. Väl fungerande storstäder är enligt motionärerna avgörande för tillväxt och fler jobb i hela landet, varför investeringar i våra största städer föreslås. Det handlar om att bygga järnvägar och kollektivtrafik, bygga fler bostäder, göra viktiga klimatinvesteringar och rusta upp miljonprogramsområdena.

Tunnelbanan i Stockholm behöver byggas ut, och för detta föreslås att 1,4 miljarder kronor avsätts 2012–2015. Under samma period föreslår motionärerna att 11,5 miljarder kronor avsätts för att bygga ut kapaciteten i järnvägssystemet.

Motionärerna föreslår en investeringsstimulans till byggande av studentbostäder och hyreslägenheter från 2012 som beräknas kosta ca 1 miljard kronor årligen. Man vill också pröva ett system med lånegarantier för fastighetsägare för att stimulera upprustning av lägenheter i miljonprogrammet och att avgifterna för dessa garantier i vissa fall ska subventioneras. Kostnaden uppskattas till ca 500 miljoner kronor per år.

Jobbskatteavdrag

Motionärerna anser att jobbskatteavdrag i de riktigt höga inkomstskikten leder till ett minskat arbetsutbud. En höjd skatt på de allra högsta inkomsterna kan enligt motionärerna stimulera till mer arbete eftersom lönen efter skatt sjunker och tvingar skattebetalaren att arbeta mer för att bevara sin standard. Mot den bakgrunden föreslås en nedskalning av förvärvsavdraget för inkomster från 600 000 kr per år.

HUS-avdrag

Motionärerna föreslår att de s.k. ROT- och RUT-avdragen halveras till 25 000 kr per år och att de framöver i första hand inriktas mot äldre och mot barnfamiljer. De resurser som frigörs läggs på renovering av flerfamiljshus och till att stödja byggande av studentbostäder och hyreslägenheter.

Avregleringar

Motionärerna framhåller att de alltid sätter medborgarintresset främst. Frågor om lämplig marknadsstruktur handlar därför om vad som ger den största samhällsnyttan och bäst gagnar tillväxt och social utveckling. Motionärerna menar att ideologiskt motiverade avregleringar ofta leder utvecklingen i fel riktning. Mot den bakgrunden föreslår motionärerna att avregleringarna ses över inom järnväg och övrig kollektivtrafik, el och fjärrvärme samt apoteksområdet.

2.2.3 Miljöpartiets motion

Nya jobb

Den grundläggande utgångspunkten är enligt motionärerna att alla människor har rätt till eget arbete och egen försörjning. Den arbetslöshet som har bitit sig fast vid alltför höga nivåer och som beräknas öka ytterligare till följd av de ekonomiska problemen i vår omvärld kräver en modernisering av den svenska ekonomin så att nya, hållbara jobb skapas i fler och växande företag. De nya jobben ska växa fram i en grön modernisering av samhället som innebär en strukturomvandling av svensk ekonomi. Motionärerna vill se ett dynamiskt näringsliv där människors kreativitet och skaparlust lägger grunden för nya jobb. Under de kommande tre åren föreslår motionärerna att 44 miljarder kronor läggs på åtgärder för grön omställning.

Småföretag ska kunna utvecklas och växa

Småföretagarna har en stor potential i omställningen till ett grönare samhälle. För motionärerna är det därför viktigt med en politik som underlättar för nya företag att starta, utvecklas och anställa fler. Det ska vara lika självklart att starta ett företag som att söka ett arbete. Miljöpartiet föreslår förbättringar för småföretag på främst två områden, sjuklöneansvaret och arbetsgivaravgifterna. Sjuklöneansvaret är en tung börda för företagen och

utgör ett hinder för expansion. De är dessutom tunga att administrera. Man föreslår att sjuklöneansvaret avskaffas helt för företag med upp till tio anställda och en permanent sänkning av arbetsgivaravgiften med 10 procentenheter på en lönesumma upp till 830 000 kr, vilket beräknas kosta ca 12 miljarder kronor. Egenföretagare ges samma skattelättnad. Vidare föreslår motionärerna att 500 miljoner kronor satsas på forskning och utveckling, social ekonomi, egenanställning och entreprenörskapsprogram, mikrokrediter till landsbygd och nyanlända svenskar, kvinnligt företagande och ekoturism.

Fler unga in på arbetsmarknaden

Arbetslösheten för unga har bitit sig fast på höga nivåer de senaste decennierna. Motionärerna ser stora risker med att arbetslösheten hos vissa som står långt ifrån arbetsmarknaden permanentas på höga nya nivåer. Ungas möjlighet på arbetsmarknaden ska därför stärkas genom fler utbildningsplatser och genom en bättre kvalitet på utbildningarna. Utbildning är nyckeln till att komma in på arbetsmarknaden. Motionärerna föreslår därför satsningar på kompetenshöjning riktade till de ungdomar som är i störst behov av stöd, ökad kommunal vägledning i form av praktikplatser och stimulans för ökad samverkan mellan företag, arbetsförmedlingar och skolor. För att minska ungdomsarbetslösheten vill motionärerna även skapa nya jobb genom att göra det billigare för företag att anställa. Den halverade arbetsgivaravgiften för ungdomar under 26 år är inte träffsäker, anser motionärerna, utan smetas ut även på dem som inte har några problem att komma i arbete. I stället för en halverad avgift föreslår man att arbetsgivaravgifterna slopas helt för den som anställer en arbetslös ungdom mellan 18 och 25 år. Motionärerna avvisar regeringens förslag till sänkt restaurangmoms. Man är visserligen positiv till att gynna tjänstesektorn men anser inte att frågan bör prioriteras med dagens begränsade reformutrymme. Sammantaget föreslås att närmare 7 miljarder kronor satsas 2012–2014 på att rusta de ungdomar som har svårast att komma in på arbetsmarknaden. I tabell 2.14 redovisas Miljöpartiets förslag för att få in unga på arbetsmarknaden.

Tabell 2.14 Miljöpartiets satsningar för att få in unga på arbetsmarknaden, i antal platser och miljoner kronor 2012–2014

Satsningar för att få in unga på arbetsmarknaden	Antal platser	2012	2013	2014
Slopad arbetsgivaravgift för den som anställer en arbetslös mellan 20–24 år		750	750	750
Satsning på gymnasiekompetens hos unga mellan 20–24 år		485	525	545
varav folkhögskolan	3 000			
varav komvux	2 000			
Jobbutbildning för unga mellan 20–24 år		375	375	
varav platser	2 500			

Satsningar för att få in unga på arbetsmarknaden	Antal platser	2012	2013	2014
Trainee i välfärden		400	400	
<i>varav platser</i>	<i>1 200</i>			
Kvalificerad yrkesutbildning		85	85	
<i>varav platser</i>	<i>1 000</i>			
Stimulansbidrag för sommarjobb till alla 16–17-åringar		150	150	150
Navigatorcentrum		100	100	100
Underlätta samverkan mellan skola och näringsliv		80	80	80
Förbättrad studie- och yrkesvägledning på gymnasiet		50	50	50
Entreprenörsprogram i skolan		20	20	20
Handledarutbildning för företag som tar emot praktikanter		10	10	10
Summa	9 700	2 505	2 545	1 705

Källa: Motion Fi241.

Förändringar i arbetslöshetsförsäkringen

Motionärerna anser att arbetslöshetsförsäkringen ska vara en omställningsförsäkring som omfattar alla och som hjälper människor tillbaka in i arbete. Motionärerna föreslår att ersättningsnivån och taket i arbetslöshetsförsäkringen höjs.

Bättre kvalitet i högskolan

För att Sverige ska fortsätta att vara kunskapsmässigt konkurrenskraftigt krävs enligt motionärerna ett utbildningssystem av hög kvalitet. Motionärerna föreslår satsningar på ökad kvalitet i utbildningen genom mer lärarledd undervisningstid och genom en bättre matchning mellan högskolan och arbetsmarknaden.

Jobbskatteavdrag

Motionärerna anser att det i grunden är positivt att göra det lönsammare att arbeta och att underlätta för de som tjänar mindre. Samtidigt är det befogat att de med hög inkomst betalar mer i skatt än de med lägre inkomst. Miljöpartiet vill minska de ekonomiska klyftorna i samhället och anser inte att det är rimligt att de med miljoninkomster får ett jobbskatteavdrag. Motionärerna föreslår därför en avtrappning av jobbskatteavdraget för dem med höga inkomster.

HUS-avdrag

Motionärerna föreslår att ROT-avdraget inriktas mot energibesparande åtgärder. Avdrag ska få göras enligt dagens regler upp till 20 000 kr per år, men om det används till energibesparande åtgärder ska avdraget få uppgå till 50 000 kr. Ägare av flerfamiljshus ska få göra motsvarande avdrag för energibesparande åtgärder på 50 000 kr per lägenhet. Motionärerna föreslår satsningar som är 1,6 miljarder kronor större än regeringens, så att det totala ROT-avdraget uppgår till ca 12 miljarder kronor.

Investeringar

Motionärerna föreslår investeringar i infrastruktur, bostäder och förnybar energi som underlättar för människor och företag att göra klimatsmarta val, samtidigt som nya jobb skapas. Medel avsätts för climateffektivisering av miljonprogrammets bostäder, radonbekämpning och åtgärdande av sjuka hus. Vidare föreslås ett stöd för byggande av hissar i gamla hus. Motionärerna anser också att det behövs stora investeringar i spårbunden trafik och föreslår 16 miljarder kronor 2012–2014 för underhåll och nyinvesteringar. De kommande tio åren uppgår satsningarna till över 100 miljarder kronor.

2.2.4 Sverigedemokraternas motion

Enligt motionärerna syftar deras arbetsmarknadspolitik både till att skapa trygghet och välbefinnande för landets arbetstagare och till att skapa förutsättningar för tillväxt och utveckling för företagen. Motionärerna ställer sig bakom grundprincipen att det ska vara lönande att arbeta och vill därför bevara samtliga fyra steg i jobbskatteavdraget.

Utmaningar på arbetsmarknaden

I motionen framhålls att den turbulenta ekonomiska situationen i världen medför extra prövningar när det gäller att upprätthålla och stimulera sysselsättningen. Arbetslösheten biter sig fast vid oroväckande höga nivåer. Enligt motionärerna krävs dels kortsiktiga insatser för att dagens arbetslöshet inte ska permanentas, dels mer långsiktiga insatser för att stärka svensk konkurrenskraft. Enligt motionärerna är utmaningarna att minska utanförskapet, stimulera företag att våga anställa, förbättra bristande matchning och minska trösklarna in på arbetsmarknaden. En varaktigt hög sysselsättning skapas enligt motionärerna genom att den svenska konkurrenskraften stärks. Detta uppnås bl.a. genom en hög generell nivå av arbetsmarknadsmatchat humankapital, en reglerad invandring, ett gott företagsklimat, ett utbyggt trygghetssystem, en kraftig utbildningssatsning och ordentliga investeringar i infrastruktur.

Småföretag

För att få företag att våga anställa föreslår motionärerna en permanent arbetsgivaravgiftsrabatt för de tio första anställda. Den generella sänkningen av arbetsgivaravgiften återställs, och nedsättningen för unga halveras. Vidare föreslås att en riskkapitalfond införs genom en extra vinstutdelning från Vattenfall på upp till 5 miljarder kronor. För att stimulera småföretag, bidra till växande företag och stärka konkurrenskraften vill motionärerna ge fler företag möjlighet att växa genom kunskap och föreslår ett utökat forskningsanslag till små och medelstora företag. För en ökad rörlighet på arbetsmarknaden och för att få fler företag att våga anställa föreslår motionärerna förändringar i turordningsreglerna. Man föreslår även att gränsen för starta-eget-bidrag sänks från 25 till 20 år och att det förlängs från sex till nio månader.

Ny anställningsform

För att komma till rätta med såväl ungdomsarbetslösheten som matchningen av arbetstagarnas kompetens i relation till arbetsgivarnas behov föreslår motionärerna en ny anställningsform – lärlingar. Arbetsgivaren är helt befriad från arbetsgivaravgift i tolv månader. För detta föreslår motionärerna 1,9 miljarder kronor årligen, vilket motsvarar 50 000 lärlingsjobb. Matchningen riskerar också enligt motionärerna att försämrats av ett för lågt ersättningsstak i arbetslöshetsförsäkringen, varför man föreslår höjt tak i a-kassan, ett återinförande av den s.k. 100-dagars regeln samt förbättringar för deltidsarbetslösa. Motionärerna säger vidare nej till regeringens förslag om sänkt moms för restaurang- och cateringtjänster. Att sänka restaurangmomsen till en kostnad om 5,4 miljarder kronor för att skapa 3 500 nya arbetstillfällen, till en kostnad om 1,6 miljoner kronor per arbete, är enligt motionärerna häpnadsväckande i tider som dessa.

Fokus på utbildning

Sveriges möjligheter att också i framtiden kunna konkurrera i en alltmer globaliserad värld är enligt motionärerna beroende av förbättringar inom utbildningsområdet. Med fokus på de naturvetenskapliga ämnena föreslås att 2,2 miljarder kronor tillförs årligen för att förbättra situationen och bidra till kvalitetshöjningar inom de högre utbildningarna. Enligt motionärerna är en långsiktig lösning på arbetsmarknadens problem med mismatchning smarta lösningar på utbildning och fortbildning där vi utbildar oss efter arbetsmarknadens behov. För en förbättrad matchning på arbetsmarknaden föreslås en utökad satsning på 500 miljoner kronor per år till yrkeshögskolan, vilket enligt motionärerna räcker till 8 000 platser årligen. Vidare föreslås utökad praktik på gymnasieskolan och 9 000 nya komvux-platser.

Instegsjobben är enligt motionärerna en skattesubventionerad diskriminering av svenskar eftersom jobben innebär att invandrare kan få 80 % av sin totala lönekostnad subventionerad med skattemedel. En av de viktigaste principerna i ett demokratiskt samhälle är enligt motionärerna att alla medborgare har samma rättigheter och skyldigheter, varför instegsjobben föreslås slopas.

Investeringar

Regeringens satsning på upprustning av järnvägsnätet anser motionärerna vara otillräcklig. Den s.k. lappa-och-laga-mentaliteten måste upphöra. Med fokus på upprustning och utbyggnad av järnvägen föreslår motionärerna 1 miljard kronor mer än regeringen 2012 och trappar därefter upp satsningen till 4 miljarder kronor 2015. Det finns en mängd bostadspolitiska utmaningar de närmaste åren, skriver motionärerna. Behoven av upprustning och omstrukturering av miljonprogrammets flerbostadshus är stort. Motionärerna föreslår därför stöd i form av garantier för sådana åtgärder. Motionärerna anser att utbudet av studentbostäder behöver öka och föreslår att det blir skattefritt att hyra ut halva bostaden, att andrahandsuthyrningen skattebefrias och att reglerna görs mer flexibla.

HUS-avdrag

Motionärerna föreslår ett särskilt ROT-avdrag för restaurering av kulturhistoriskt värdefulla byggnader. Detta ska kunna utnyttjas av såväl enskilda personer som kommuner, bolag och stiftelser – dock ej av statliga fastighetsägare – och vara villkorat med att byggnaden har godkänts som kulturhistoriskt värdefull av en länsstyrelse.

Avreglering

I dagsläget står ett fåtal bolag för den klart största delen av elproduktionen i Sverige. Det finns därför enligt motionärerna skäl att fortlöpande granska och utvärdera den avreglering av elmarknaden som har skett. För att undvika undanträngningseffekter av mer kostnadseffektiva energislag och motverka ett bestående framtida högre elpris bör en utvärdering av elcertifikatssystemet utföras. Motionärerna vill se en återreglerad järnväg. Avtalen mellan operatörer och trafikhuvudmännen omfattar dock som regel 3–8 år. Då marknaden för järnvägen nyligen har avreglerats skulle kostnaden för att lösa dessa avtal i förtid bli för hög för staten. Återregleringen måste därför göras under tillräckligt lång tid för att berörda avtal ska löpa ut. Efter att de första avtalen har löpt ut anser motionärerna att regeringen bör tillsätta en statlig utredning som får visa avregleringens konsekvenser.

2.2.5 Vänsterpartiets motion

Full sysselsättning

I motionen framhålls att full sysselsättning är det överordnade målet för motionärernas politik. Arbetet är basen för välfärd och ekonomiskt välstånd. Egen försörjning är grunden för personlig frihet och självständighet.

Ökad konkurrens och företag

Enligt motionärerna har globaliseringen medfört ett ökat konkurrenstryck och en snabbare strukturuomvandling. För att hantera detta krävs enligt motionärerna både en bra arbetslöshetsförsäkring och möjligheter till omskolning och vidareutbildning samt satsningar på forskning och utveckling. Den svenska ekonomin präglas av hög arbetslöshet samtidigt som stora investeringar måste till. Motionärerna föreslår bl.a. investeringar i infrastruktur, energieffektivisering, ny teknik och bostäder. Genom dessa investeringar stärks enligt motionärerna Sveriges långsiktiga tillväxtförmåga samtidigt som de håller upp efterfrågan på kort sikt.

Sverige ska enligt motionärerna konkurrera genom innovationer och nytänkande som omsätts i nya produkter eller tjänster. För en hållbar industriell utveckling mot minskad resursanvändning och energiförbrukning och i syfte att driva på tekniska lösningar föreslår motionärerna att en riskkapitalfond på 2 miljarder kronor införs. Motionärerna föreslår också att medel avsätts för att stödja innovationer och utveckling inom mindre företag.

Motionärerna avvisar regeringens förslag till sänkt restaurangmoms som bedöms ge närmast obefintliga sysselsättningseffekter. I stället föreslås att pengarna används till ett generationsväxlingsprogram som skapar 25 000 nya jobb i både privat och offentlig sektor. En höjd bolagsskatt till 28 % föreslås. Den svenska s.k. effektiva genomsnittliga bolagsskatten ligger idag lägre än i de flesta länder i Västeuropa. Satsningar till små och medelstora företag föreslås i form av att sjuklöneansvaret för de 14 första dagarna helt tas bort för företag med upp till tio anställda. För företag med 11–15 anställda trappas sjuklöneansvaret ned. Vidare föreslås en skattereduktion för stöd till forskning och utveckling i små och medelstora företag.

Nedsättningen av arbetsgivaravgifterna för personer under 26 år har mycket begränsad effekt på sysselsättningen, enligt motionärerna, som föreslår att den avskaffas.

Investeringar i bostäder

Genom investeringar i nyproduktion och upprustning av bostäder vill motionärerna skapa samhällsnyttiga jobb. Det råder dessutom bostadsbrist i många av landets kommuner. Detta vill Vänsterpartiet möta genom ett ökat bostadsbyggande med särskilt fokus på hyresrätter, och man föreslår ett investeringsstöd på 3 miljarder kronor för detta ändamål. Man föreslår också en satsning på 3 miljarder kronor för att rusta upp bostäder i de s.k.

miljonprogrammen och stora satsningar på upprustning av och ökad tillgänglighet till välfärdslokaler. Sammanlagt föreslås 8, 11 respektive 11 miljarder kronor 2012–2014 till dessa investeringar.

Investeringar i grön infrastruktur och grön teknik

Motionärerna välkomnar regeringens satsning på underhåll av infrastruktur men anser att det inte räcker med att tillfälligt anslå pengar. Enligt motionärerna bör dessa tillfälliga nivåhöjningar permanentas och höjas. Motionärerna föreslår 2; 4,5 respektive 11,4 miljarder kronor mer än regeringen 2012–2014 för nyinvesteringar i järnväg. Satsningen beräknas motsvara 17 000 nya jobb.

Ett grönt jobbpaket för miljön och klimatet föreslås på 7,5 miljarder kronor för 2012–2014. Paketet består bl.a. av ett klimatprogram i form av stöd till kommuner, landsting och företag för utbyggnad av t.ex. biogas och installation av fjärrvärme. Satsningarna beräknas skapa 5 000 nya jobb.

Utbildning

Utbildningspolitiken har en central roll för att bekämpa arbetslösheten och öka konkurrenskraften i framtiden genom höjd kunskap och kvalitet. Motionärerna föreslår satsningar på fler utbildningsplatser, bl.a. utökas vuxenutbildningen med 25 000 platser, yrkeshögskolan med 5 000 platser och högskolan med 10 000 platser.

Vidare föreslår motionärerna att den s.k. fas 3 avskaffas. I stället föreslår man insatser i form av utbildning bl.a. på komvux och i yrkesutbildning och att 10 000 årsplatser i subventionerade övergångsjobb med kollektivavtalsenliga villkor införs under perioden 2012–2014.

För att motverka den ekonomiska avmattningen och de kommande pensionsavgångarna föreslår motionärerna ett treårigt generationsväxlingsprogram i stället för sänkt krogmoms. Programmet består av traineeanställningar, kunskapslyft för anställda i äldreomsorgen och lärlingsanställningar i bristyrken. Satsningen möjliggör enligt motionärerna 25 000 årsanställningar per år för unga arbetslösa.

Med motionärernas alternativa budgetförslag skapas sammanlagt 125 000 nya jobb och utbildningsplatser 2012.

Arbetslöshetsförsäkring

Arbetslöshetsförsäkringen ska vara allmän och solidariskt finansierad. Motionärerna föreslår att en utredning tillsätts med uppdrag att se över hela regelverket för arbetslöshetsförsäkringen. I avvaktan på utredningen föreslår motionärerna att arbetslöshetsförsäkringen återupprättas som en inkomst- och omställningsförsäkring. Vidare föreslås en förstärkning av grundförsäkringen så att fler omfattas.

Jämställt arbetsliv

Motionärerna föreslår att rätten till fasta jobb på heltid stärks och avsätter resurser för att skapa utrymme för bättre löner och arbetsvillkor hos offentliga arbetsgivare. Motionärerna föreslår att en lagstiftning om barnomsorg på kvällar, nätter och helger ska genomföras. 15 000 platser finansieras genom att avskaffa RUT-avdraget. Motionärerna förordar en generell arbetstidsförkortning som gör det möjligt för fler att orka jobba heltid utan att slita ut sig.

Jobbskatteavdrag

Vänsterpartiet är starkt kritiskt mot jobbskatteavdraget. Det gynnar främst personer med höga inkomster, det finns mycket svaga belägg för att det skapar jobb och det skapar skillnader i beskattning av lön jämfört med t.ex. pension och föräldrapenning. Jobbskatteavdraget föreslås gradvis avskaffas. Personer med en inkomst på över 50 000 kr per månad får inte något jobbskatteavdrag, och personer som tjänar upp till 28 000 kr i månaden får inte någon höjd skatt.

HUS-avdrag

Motionärerna avvisar RUT-avdraget i sin nuvarande form och förordar i stället att pengarna används till att finansiera 15 000 platser i barnomsorg som är tillgänglig på kvällar, nätter och helger då allt fler småbarnsföräldrar jobbar. Vidare föreslås att dagens ROT-avdrag som enbart riktar sig till villaägare och bostadsrättsinnehavare slopas och ersätts med ett upprustningsstöd för flerfamiljshus. Villaägare som genomför energieffektiviseringsåtgärder ska enligt förslaget även fortsättningsvis kunna få avdrag för dessa åtgärder vid insatser som ger 30 % minskad energiåtgång per småhus och till högst 30 000 kronor.

2.2.6 Övriga motioner

Jennie Nilsson m.fl. (S) anser i motion Sk361 yrkande 3 att riksdagen bör uppmana regeringen att inte använda valperiodens s.k. reformutrymme till nya, generella och kostsamma skattesänkningar efter mönster från den förra valperioden. I stället anser motionärerna att reformutrymmet ska användas till investeringar för att stärka vår kunskapsbaserade ekonomi, till infrastruktursatsningar och till nödvändiga sociala investeringar.

Ulla Andersson m.fl. (V) anför i motion Fi231 att ägande är en makt- och demokratifråga. Enligt motionärerna vet i dag ingen hur ägandeförhållandena i Sverige ser ut och menar att dessa antagligen har förändrats kraftigt sedan den förra ägarutredningen. Mot denna bakgrund föreslås att en parlamentarisk utredning tillsätts med syftet att ge en heltäckande bild av hur ägarförhållandena ser ut i olika sektorer och analysera ägandets effekter ur ett samhällsekonomiskt, socialt och demokratisk perspektiv.

I motion Sk356 av Tomas Tobé (M) yrkandena 1 och 4 anføres att en av de viktigaste jobbskapande åtgärder som alliansregeringen har genomfört är jobbskatteavdraget. Det finns dock fortfarande viktiga steg att ta på detta område för att öka självbestämmandet för stora grupper i samhället, anser motionären, och när statsfinanserna återigen visar ett överskott är det önskvärt att regeringen överväger att göra det mer lönsamt att arbeta.

2.3 Klimat, miljö och infrastruktur

2.3.1 Propositionen

Klimat och miljö

Klimatförändringarna är enligt regeringen en global utmaning där Sverige ska visa ledarskap genom en ambitiös klimat- och energipolitik med högt uppsatta klimatmål och kostnadseffektiva åtgärder, med syftet att minska utsläppen av växthusgaser både nationellt och internationellt. Regeringen föreslår bl.a. åtgärder för att minska utsläppen från bilar, åtgärder för att anpassa samhället till effekterna av ett förändrat klimat och satsningar på havsmiljön. Åtgärder för energieffektivisering är en viktig del i regeringens klimatpolitik. Regeringen anser därför att existerande program inom energieffektiviseringsområdet bör förlängas under 2013 och 2014 och föreslår att 220 miljoner kronor anslås för respektive år.

Regeringen föreslår också en satsning på energiforskning, bl.a. tillförs 10 miljoner kronor per år under 2012–2014 för en satsning på smarta elnät. Insatserna för kommersialisering, utveckling och demonstration inom energiområdet föreslås också förstärkas fr.o.m. 2013, och till detta avsätts 216 miljoner kronor totalt under 2013–2015.

Regeringen har en långsiktig prioritering att Sverige 2030 bör ha en fordonsflotta som är oberoende av fossila bränslen. För att stimulera inköp av de bilar som släpper ut allra minst koldioxid föreslår regeringen ett nytt anslag under perioden 2012–2014 för finansiering av en s.k. supermiljöbilspremie. Anslaget föreslås uppgå till 20 miljoner kronor 2012, 80 miljoner kronor 2013 respektive 100 miljoner kronor 2014. Vidare föreslår regeringen en förlängning av den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för vissa miljöanpassade bilar. Nedsättningen förlängs med två år för bilar som är utrustade med teknik för drift med elektricitet som tillförs genom laddning från yttre energikälla eller med annan gas än gasol. Den tidsbegränsade nedsättningen beräknas för 2012 till 140 miljoner kronor och för 2013 till 180 miljoner kronor.

Infrastruktur

Samhällsekonomiskt lönsamma infrastrukturinvesteringar kan enligt regeringen ge snabbare och effektivare person- och godstransporter. Regeringen beslutade 2010 om en trafikslagsövergripande nationell plan med investeringar på närmare 500 miljarder kronor för perioden 2010–2021. Anslagen höjdes med 3,9 miljarder kronor per år.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen en tillfällig förstärkning för underhåll av och investeringar i infrastruktur under 2012 och 2013, i syfte såväl att ge sysselsättningseffekter som att förbättra väg- och järnvägsnätet. Satsningen avser framför allt drift, underhåll och mindre investeringar i väg- och järnvägsnätet. För järnvägssatsningen föreslås en sammanlagd anslagshöjning på 2,6 miljarder kronor 2012 och 1,8 miljarder kronor 2013. För satsningen på väghållning föreslår regeringen 950 miljoner kronor 2012 och 450 miljoner kronor 2013.

Regeringen avser att under mandatperioden återkomma med förslag till ett nytt infrastrukturbeslut som syftar till att säkerställa de framtida behoven av åtgärder inom transportsystemet.

2.3.2 Socialdemokraternas motion

Klimat och miljö

Socialdemokraterna framhåller att klimatförändringarna är vår tids ödesfråga och vill arbeta för en värdeburen tillväxt och minskade utsläpp. Investeringar i förnybar energi, energieffektiviseringar, hållbar infrastruktur och ny effektiv miljö- och klimativänlig teknik skulle stärka företagens konkurrenskraft, skapa nya företag och öka potentialen för handel och exportintäkter.

Socialdemokraterna föreslår att ett nytt system införs med stöd för lokala klimatinvesteringar där kommuner, företag, ideella organisationer etc. kan söka stöd för projekt. Huvudinriktningen ska vara åtgärder för att långsiktigt minska utsläppen av växthusgaser. För detta ändamål föreslås ett nytt anslag där 400 miljoner kronor per år skulle avsättas, sammantaget 1,6 miljarder de kommande fyra åren.

Ett nytt system med stegvisa miljöbilsbonusar föreslås införas där bilar med lägre koldioxidutsläpp får en premie, samtidigt som en registreringskatt införs på bilar med koldioxidutsläpp över en viss nivå. Intäkterna från registreringsskatten kan då finansiera den nya miljöbilsbonusen. Motionärerna föreslår ett nytt anslag där 620 miljoner kronor per år avsätts under 2012–2015, totalt ca 2,5 miljarder kronor. Systemet föreslås ersätta regeringens föreslagna supermiljöbilspremie.

Motionärerna pekar på att investeringar i solvärme och solceller har rönt stort intresse och att området är en viktig framtidsmarknad för svenska företag. För ett solinvesteringsstöd föreslås ett nytt anslag om 100 miljoner kronor per år, sammantaget 400 miljoner kronor de kommande fyra åren.

För att skydda värdefull skog och biologisk mångfald föreslår motionärerna att 200 miljoner kronor avsätts årligen utöver regeringens förslag, sammanlagt 800 miljoner kronor de kommande fyra åren.

Socialdemokraterna föreslår också en ny miljöskatt för fluorerade växthusgaser. En sådan skatt beräknas öka statens intäkter med 100 miljoner kronor årligen. Även en ny skatt på handelsgödsel föreslås, vilket skulle öka statens intäkter med 300 miljoner kronor årligen.

Infrastruktur

Socialdemokraterna anser att det finns ett betydande behov av infrastrukturinvesteringar i hela landet. Motionärerna föreslår 2 miljarder kronor mer än regeringen under 2012 och 10,6 miljarder kronor mer än regeringen under perioden 2013–2015 för ökade investeringar i järnväg. I det totala beloppet ingår 1,1 miljarder kronor som föreslås avsättas till projektering av strategiska infrastrukturprojekt där byggstart är möjlig först efter 2015.

För att klara den starka befolkningstillväxten i Stockholmsregionen krävs enligt motionärerna ytterligare satsningar på kollektivtrafik. En långsiktig strategi för en utbyggnad av Stockholms tunnelbana bör utformas av staten och regionen tillsammans. Motionärerna föreslår som ett första steg 1,4 miljarder kronor mer än regeringen under perioden 2013–2015 i statsbidrag för utbyggnad mot Hagastaden och Nya Karolinska sjukhuset.

Motionärerna föreslår en ny vägslitageavgift för alla tunga lastbilar som trafikerar vägnätet i Sverige. Intäkterna skulle återföras till trafiksektorn genom ökade nyinvesteringar och förbättrat underhåll. Avgiften bedöms kunna införas tidigast från oktober 2012 och då inbringa omkring 1 miljard kronor, därefter 4 miljarder kronor årligen.

2.3.3 Miljöpartiets motion

Klimat och miljö

Miljöpartiet anser att Sverige har möjlighet att genom investeringar i smarta transportlösningar, energieffektivisering och förnybar energi bygga en hållbar ekonomisk utveckling. Miljöpartiets energipolitik har två huvudlinjer: en effektivisering av energianvändningen inom såväl industrin som fastighets- och bostadssektorn samt en ökad produktion av förnybar energi.

Motionärerna föreslår en satsning på energieffektivisering och förnybar energiteknik om totalt ca 2,5 miljarder kronor mer än regeringens förslag under 2012–2014. Inom ramen för satsningen vill Miljöpartiet göra det möjligt för abonnenter att dra av sin egen elproduktion från den el de köper från nätet, s.k. nettodebitering. Stöd föreslås också betalas ut till abonnenter som byter ut direktverkande elvärme mot fjärrvärme eller förnybara energikällor. Vidare vill motionärerna satsa på utbyggnad av solenergi och vindkraftsplanering. I syfte att göra bostäder och fastigheter mer energieff-

fektiva föreslår motionärerna också ett utvidgat ROT-avdrag som delvis villkoras till energibesparande åtgärder. Satsningen innebär 1,6 miljarder kronor mer än enligt regeringens förslag årligen under 2012–2014.

Miljöpartiet föreslår att ett nytt system införs, den s.k. snålbilstrappan, vilken bygger på att bilar som släpper ut lite fossil koldioxid får en bonus som bekostas av bilar som släpper ut mycket koldioxid. Med det nya systemet vill motionärerna fasa ut den nuvarande fordonsskattebefrielsen för miljöbilar, vilken beräknas uppgå till totalt 180 miljoner kronor under 2012–2014. Motionärerna föreslår också en konverteringspremie för bensinbilar när byte sker från bensin till etanol-, biogas- eller hybriddrift samt en skrotningspremie för äldre tvåtaktsmotorer i båtar. Dessa två förslag beräknas till 110 miljoner kronor årligen 2012–2014.

Motionärerna föreslår att det s.k. klimatinvesteringsprogrammet (Klimp) återinförs, vilket ger kommuner, företag och andra aktörer ekonomiska möjligheter att satsa på klimatvänlig teknik. Programmet skulle omfatta 600 miljoner kronor årligen 2012–2014.

Miljöpartiet föreslår en satsning på internationella klimatåtgärder för 4,6 miljarder kronor under tre år (1,4 miljarder kronor 2012 och 3,2 miljarder kronor totalt 2013–2014) i ett nytt, separat anslag i budgeten. För att säkra ökade medel till internationella klimatinvesteringar föreslår Miljöpartiet att de nya intäkter som Sverige får genom auktioneringen av utsläppsätter öronmärks för detta ändamål från 2013. Intäkterna beräknas till 1,3 miljarder kronor per år.

Åtgärder för biologisk mångfald och övrigt naturskydd föreslås uppgå till totalt närmare 6,5 miljarder kronor mer än enligt regeringens förslag under de kommande tre åren. Miljöpartiet föreslår också att totalt närmare 900 miljoner kronor mer än enligt regeringens förslag under tre år satsas på en minskad spridning av miljögifter genom att man bibehåller takten vid saneringen av förorenade områden.

Miljöpartiet föreslår att klimat-, miljö och energiskatter används som ekonomiska styrmedel i syfte att i förlängningen nå miljö- och klimatmålen. Motionärerna föreslår att koldioxidskatten höjs och föreslår även en koldioxidskatt på torv. Effektskatten på kärnkraft föreslås höjas så att nettointäkten för staten blir 3 miljarder kronor årligen, och fastighetsskatten på vattenkraft skulle höjas så att nettointäkten för staten blir 1 miljard kronor årligen. Vidare föreslås att skatten på kväve och kadmium i konstgödsel återinförs. Inkomsterna, 300 miljoner kronor per år, skulle återföras till näringen bl.a. genom miljöersättningar och ökat stöd till ekologisk produktion. Även en fördubbling av skatten på bekämpningsmedel föreslås liksom en miljöskatt på fluorerade växthusgaser. Skatten på avfallsförbränning bör också återinföras, enligt motionärerna.

Infrastruktur

Miljöpartiet föreslår en satsning på järnväg på 2,9 miljarder kronor mer än regeringen under 2012 och totalt 12,9 miljarder kronor mer än regeringen 2013–2014. Förslaget innehåller satsningar på bl.a. ökat underhåll, åtgärdade flaskhalsar och upprustningar samt investeringar i nya spår och höghastighetståg.

Miljöpartiet föreslår att en lastbilsskatt införs vid halvårsskiftet 2013. Skatten beräknas till 2 miljarder kronor 2013 och 4 miljarder kronor 2014. Vidare föreslår Miljöpartiet i förhållande till regeringens förslag ett minskat anslag till vägar under de kommande åren, en minskning med totalt 4 miljarder kronor under 2012–2014.

Vad gäller flygresandet vill Miljöpartiet kompensera för den del av flygets klimatpåverkan som enligt motionärerna inte täcks av den handel med utsläppsrätter som införs 2012. Kompensationen skulle ske i form av en skatt på flygresor, och skatten beräknas till 1,5 miljarder kronor 2012 och 3 miljarder kronor årligen 2013–2014.

2.3.4 Sverigedemokraternas motion

Klimat och miljö

Sverigedemokraterna pekar på att tillgång till energi är en grundförutsättning för att behålla och utveckla Sveriges välbefinnande. Näringslivets konkurrenskraft får inte försämrats till följd av en osäker inhemsk energiprissituation och energiproduktion. Elpriserna måste sammantaget sänkas, och kapaciteten för elproduktionen måste också öka så att hushållen kan hålla sina boendekostnader på en rimlig nivå. Sverigedemokraterna föreslår en sänkning av energiskatten från 2013 till en kostnad om 4,3 miljarder kronor per år 2013–2015.

Sverigedemokraterna bedömer att kärnkraften inom överskådlig framtid kommer att utgöra grunden för svensk elproduktion. Det finns ett stort behov av att ersätta befintliga reaktorer med nya, och motionärerna ser därför positivt på en satsning i form av forskning och utveckling av svensk kärnkraft. Motionärerna bedömer inte att vindkraft kommer att kunna ersätta kärnkraften i någon större omfattning. Nya vindkraftverk bör företrädesvis placeras i glesbefolkade delar av landet. Någon storskalig utbyggnad av vattenkraften bedömer motionärerna inte vara aktuell. Landets befintliga vattenkraftstationer bör underhållas och moderniseras, och hänsyn bör då tas till närmiljö och biologisk mångfald.

Motionärerna anser att energieffektivisering är ett viktigt område där den offentliga sektorn bör sträva efter en energieffektiv verksamhet genom upphandling av ny och innovativ energieffektiv teknik inom alla led från produktion till slutanvändning. Vidare vill Sverigedemokraterna avsätta resurser till en satsning på forskning, utveckling och innovation inom bio-

bränslen och vidareutveckling av skogsråvara. Motionärerna föreslår sammanlagt 112 miljoner kronor mer än regeringen årligen under 2012–2015 för energieffektivisering och -forskning.

Sverigedemokraterna föreslår 200 miljoner kronor mer än regeringen årligen 2012–2015 på höjd återbetalning av koldioxidskatten för jord- och skogsbruksmaskiner. Regeringen har sedan tidigare beslutat att fram till 2015 stegvis minska återbetalningen av koldioxidskatten för jord- och skogsbruksmaskiner till 0,90 kr/liter. Motionärernas förslag innebär att återbetalningen höjs med 0,50 kr/liter.

Motionärerna föreslår att ett arbete görs i syfte att begränsa kemiska tillsatser i livsmedel. En översyn föreslås också för att undersöka vilken påverkan kemikalier har på människors hälsa.

Sverigedemokraterna anser att situationen i Östersjön är alarmerande. Motionärerna vill ha kraftigt skärpta straff för de fartyg som rengör sina tankar och sköljer ut avfallet i havet liksom ett samarbete med de övriga Östersjöländerna om en intensifierad kustbevakning. Vidare föreslår Sverigedemokraterna att 200 miljoner kronor mer än enligt regeringens förslag avsätts under 2012 och sammanlagt 900 miljoner kronor mer än enligt regeringens förslag avsätts 2013–2015 för åtgärder för havs- och vattenmiljön samt 100 miljoner kronor årligen under 2012–2015 för sanering och återställning av förorenade områden.

Infrastruktur

Sverigedemokraterna anser att en ökning av underhållet av det svenska järnvägsnätet kan avhjälpa en större andel av de avvikelser i infrastrukturen och de tekniska system som annars riskerar att skapa störningar i trafiken. Motionärerna föreslår att 1 miljard kronor mer än enligt regeringens förslag avsätts under 2012 och totalt 9 miljarder kronor mer än enligt regeringens förslag avsätts under perioden 2013–2015, med fokus på upprustning och utbyggnad av järnvägsnätet. Sverigedemokraterna föreslår även att järnvägsnätet byggs ut.

2.3.5 Vänsterpartiets motion

Klimat och miljö

Vänsterpartiet vill satsa på grön infrastruktur, dvs. kollektivtrafik, järnväg, vindkraft och solenergi, för att bidra till att miljö- och klimatmålen nås. För att göra Sverige mer energieffektivt föreslår Vänsterpartiet en satsning på 7,5 miljarder kronor de kommande tre åren i ett s.k. grönt jobb-paket.

Ett nytt anslag föreslås för att finansiera ett klimatprogram om 1 miljard kronor per år 2012–2014. Stödet föreslås bl.a. gå till utbyggnad av biogas, installation av fjärrvärme, övergång till bibränslen, energieffektivisering, klimatanpassningsåtgärder och klimatinformation för en mer hållbar livsstil. Kommuner, landsting och företag skulle ges möjlighet att ansöka om stöd.

Vänsterpartiet föreslår en satsning på 720 miljoner kronor mer än regeringen för energiteknik och energieffektivisering under 2012, sammanlagt ca 1,9 miljarder kronor under perioden 2012–2014. Därutöver föreslår motionärerna ett nytt anslag för en satsning på vindkraft om ca 600 miljoner kronor per år 2012–2014, sammanlagt ca 1,8 miljarder kronor under perioden. Bland motionärernas förslag finns en satsning på stöd till konvertering från direktverkande el och installation av solenergi. Ett avdrag för energieffektivisering av småhus föreslås också av motionärerna.

Vänsterpartiet föreslår ett separat klimatbistånd, vilket skulle tillföras nya medel och ligga utöver enprocentsmålet. Satsningen skulle innebära 4,5 miljarder kronor mer än enligt regeringens förslag sammantaget under 2012–2014 i klimatbistånd och klimatfinansiering.

Stora områden i Sverige behöver miljösaneras enligt motionärerna, och för detta ändamål föreslås 60 miljoner kronor mer än enligt regeringens förslag avsättas 2012, en summa som höjs till 90 miljoner kronor per år för 2013–2014.

Vänsterpartiet föreslår en svensk handlingsplan för biologisk mångfald och föreslår 250 miljoner kronor mer än regeringen årligen under 2012–2014 för åtgärder på detta område. Motionärerna föreslår även 250 miljoner kronor mer än regeringen årligen under 2012–2014 för skydd av skogen. Vidare föreslår motionärerna att en skogsvårdsavgift införs, dvs. en avgift på avverkning i syfte att finansiera miljöarbetet i skogen. Avgiften beräknas fr.o.m. 2013 generera ungefär 500 miljoner kronor per år till naturvårdsarbetet i skogen.

En satsning på att utveckla den ekologiska odlingen föreslås av motionärerna och även en miljöanpassning av det konventionella jordbruket. Vidare föreslår motionärerna en skatt på handelsgödsel, vilken bedöms kunna generera ungefär 400 miljoner kronor varje år till miljöarbete inom jordbruket.

Vänsterpartiet föreslår en höjning av drivmedelsskatterna varje år fram till 2014. Under treårsperioden 2012–2014 skulle förslaget innebära ca 9 miljarder kronor. För att mildra oönskade effekter vill motionärerna införa kompensatoriska åtgärder för personer med låga inkomster och för boende i glesbygd.

Motionärernas utgångspunkt är att nivån på koldioxidskatten och energiskatten på flygfotogen ska motsvara den nivå som gäller för bensin för bilar. Därför föreslås en ny skatt på inrikesflyg i form av en schabloniserad start- och landningsavgift. Skatten beräknas ge 1,4 miljarder kronor 2012 och 2,8 miljarder kronor 2013 respektive 2014. Vänsterpartiet vill också lagstifta om tonnageskatt för transporter till sjöss.

Vänsterpartiet bedömer att en höjning av effektskatten på kärnkraft är möjlig att genomföra, utan att det får någon direkt effekt på elpriset.

Infrastruktur

Vänsterpartiet vill skapa förutsättningar för människor att färdas med hållbara transportmedel och att fler företag kan frakta sina varor med en godstrafik som minimerar utsläppen och ger snabbare och leveranssäkra transporter. Vänsterpartiet vill fördubbla andelen resor med kollektivtrafik fram till 2020.

För nyinvesteringar i järnväg föreslår Vänsterpartiet 2 miljarder 2012, 4,5 miljarder kronor 2013 och 11,4 miljarder kronor 2014 utöver regeringens förslag.

Motionärerna föreslår att en avståndsbaserad vägsplitageavgift på lastbils-transporter införs, genom en s.k. kilometerskatt för tunga lastbilar, senast 2014 i syfte att minska vägtransportvolymerna.

2.3.6 Övriga motioner

Åsa Romson m.fl. (MP) framhåller i motion Fi221 att vårt samhälle behöver ändra färdriktning och föreslår därför att en kommission för omställning till en hållbar ekonomi bör tillsättas (yrkande 1). Kommissionen bör ges i uppdrag att förutsättningslöst analysera det ekonomiska systemet och inriktningen för den ekonomiska politiken samt föreslå reformer i syfte att göra dessa ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbara. Vidare anför motionärerna att FN:s kommande toppmöte om hållbar utveckling 2012 är ett viktigt tillfälle för Sverige att lyfta frågor kring grön ekonomi (yrkande 3).

Lars Ohly m.fl. (V) anför i motion MJ407 yrkande 23 att det i Sverige finns ett behov av en statlig klimatbudget som läggs utifrån de klimatpolitiska målen. Utsläppsminskningarna bör planläggas i årliga klimatbudgetar indelade i sektorer och stämmas av med regelbundna intervaller.

Annika Lillemets m.fl. (MP) anför i motion Fi253 att regeringen bör utreda effekterna av en statlig investeringsbudget och effekterna av lättare sätt att lånefinansiera investeringar. Med nuvarande statliga redovisningsmetoder konkurrerar infrastrukturinvesteringar med löpande utgifter som barnbidrag och sjukpenning, under utgiftstak som ofta är snålt tilltagna. Därmed riskerar angelägna investeringar som nu krävs för att ställa om till en hållbar ekonomi att inte bli av eller försenas, enligt motionärerna.

I motion MJ291 av Tina Ehn m.fl. (MP) uppmanas regeringen att undersöka möjligheten att inrätta en oljefond, finansierad genom att ett par öre per importerat ton olja går till fonden, i syfte att under vissa förhållanden kompensera den miljöräddningsinsats som föranleds av ett oljeutsläpp.

Jan Ericson (M) anser i motion Fi261 att regeringen bör överväga en försäljning av statens överskott av utsläppsrätter. Om Sverige skulle sälja alla eller delar av de överskjutande utsläppsrätterna kan de pengar man får in exempelvis användas till ytterligare miljöinvesteringar eller ännu mer energiforskning menar motionären.

2.4 Välfärden och kommunernas ekonomi

2.4.1 Propositionen

Finanspolitiken ska bidra till stabilitet, så att välfärdens kärnverksamheter inte drabbas av nedskärningar. Människor ska känna sig trygga med att skolan, sjukvården och omsorgen kommer att fungera, och bördorna av den försvagade ekonomin ska fördelas rättvist för att samhället ska hålla samman.

Fler i arbete ger jämnare fördelning

På längre sikt förväntar sig regeringen att de största effekterna av reformarbetet för att stärka arbetslinjen, genom framför allt jobbskatteavdraget, kommer att uppkomma bland dem med lägst inkomster eftersom det framför allt är denna grupp som förväntas öka sitt arbetsutbud till följd av den förda politiken. När fler kan försörja sig med arbetsinkomster i stället för med bidrag och transfereringar, bidrar detta till att inkomstfördelningen hålls samman. Trots reformerna är det för stora grupper fortfarande inte tillräckligt lönsamt att ta ett arbete eller att öka arbetstiden. Problemet är särskilt stort för många som lever i ekonomisk utsatthet, eftersom margineffekterna av försörjningsstöd, etableringsersättning och bostadsbidrag är mycket höga. Regeringens förslag om ett förstärkt bostadsbidrag för unga utan barn och för barnfamiljer och aviseringar om förändringar i etableringsreformen samt en förändring av bestämmningen av nivån för ekonomiskt bistånd syftar till att minska dessa margineffekter.

Vissa riktade insatser för ekonomiskt utsatta

Regeringen konstaterar att åtgärder för att förbättra trygghetsmarginalerna för låg- och medelinkomsttagare är centrala och föreslår en höjning av bostadsbidraget för unga utan barn och för barnfamiljer med sammanlagt drygt 500 miljoner kronor per år. Ekonomin för de ålderspensionärer som har lägst ekonomisk standard förbättras genom att bostadstillägget till pensionärer föreslås höjas. För reformen beräknas 500 miljoner kronor per år. Regeringen avser att under 2013 eller 2014 återkomma med förslag om sänkt skatt för pensionärer under förutsättning att det råder balans i de offentliga finanserna.

Välfärdsverksamheterna ska utvecklas och förstärkas

För att förbättra kvaliteten, tillgängligheten och valfriheten i sjukvården och omsorgen föreslår regeringen en satsning på kvalitetsregister inom hälso- och sjukvården och en tillfällig resursförstärkning för att stärka patientens ställning och förbättra tillgängligheten till sjukvården. Resursförstärkningen ska ges genom ett stimulansbidrag till landstingen på sammanlagt 240 miljoner kronor 2012 för att på frivillig väg införa lagen om valfritetssystem i öppen specialiserad vård. En satsning görs även för att

stärka skyddet inom den sociala barn- och ungdomsvården. Regeringen föreslår också en justering av högkostnadsskydden. Landstingens sammanlagda intäkter förväntas öka med ca 490 miljoner kronor 2012 och med ca 980 miljoner kronor per år från 2013. De ökade avgiftsintäkterna föreslås tillfalla landstingen och därmed bidra till att stärka hälso- och sjukvården. Slutligen föreslås en höjning av tobaksskatten, vilket bedöms ha en positiv effekt på folkhälsan.

Vårda sjukförsäkringsreformen

Regeringen har sett över regelverket för sjukförsäkringen och aviserade i 2011 års ekonomiska vårproposition ett antal justeringar som syftar till att säkerställa att sjukförsäkringsreformen ska fungera som avsett. Översynen och de föreslagna justeringarna har utgått från att bevara tydliga tidsgränser för en successivt vidgad prövning av arbetsförmågan. Ersättningsnivån inom sjukförsäkringen ska vidare vara utformad så att den ökar incitamenten att övergå till arbete. Regeringen föreslår vidare att personer som fyller 30 år och som därmed lämnar aktivitetsersättningen ska erbjudas att med aktivitetsersättning delta i arbetslivsintroduktion. Sammanlagt innebär åtgärderna att utgifterna ökar med 1,2 miljarder kronor 2012, 1,5 miljarder kronor 2013, 1,2 miljarder kronor 2014 och 800 miljoner kronor 2015.

Reformarbetet inom utbildningssystemet bör fortsätta

Regeringen föreslår ett brett inriktat reformpaket för utbildningsområdet som ingår i det långsiktiga arbetet med att höja kvaliteten i utbildningssystemet. Huvudfokus för reformerna är att stärka läraryrkets status och lärarnas kompetens genom bl.a. en karriärutvecklingsreform. För att täcka kostnaderna för reformen föreslås ett statsbidrag på 26 miljoner kronor 2012, 187 miljoner kronor 2013, 468 miljoner kronor 2014 och 749 miljoner kronor 2015. Regeringen föreslår också ett andra lärarlyft, en fortsättning av Förskolelyftet och en förstärkning av det arbetsförlagda lärandet inom yrkesprogrammen på gymnasiet.

Migrationspolitiken

Regeringen har träffat en överenskommelse med Miljöpartiet de gröna om en human, rättssäker och ordnad migrationspolitik. Regeringen föreslår att medel för överenskommelsen avsätts i denna proposition med en halvårseffekt på 850 miljoner kronor 2012 och 1,7 miljarder kronor per år f.o.m. 2013.

Skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet

Regeringen föreslår att en skattereduktion för penninggåvor till ideell verksamhet införs. Skattereduktionen föreslås träda i kraft den 1 januari 2012 och beräknas till 290 miljoner kronor.

Rättsväsendet

Stora satsningar har gjorts inom området under den gångna mandatperioden. Trycket på rättsväsendet är samtidigt fortsatt högt och det finns ett stort behov av att fortsätta arbetet med effektivisering och modernisering.

Försvarspolitiken

Arbetet med att förverkliga den inriktning för ökad tillgänglighet och användbarhet som slogs fast i 2009 års försvarsbeslut ska därför fortsätta. Omställningen ska ske inom oförändrade ekonomiska ramar, vilket i sin tur kräver omfattande rationaliseringar inom försvarets stödverksamheter.

2.4.2 Socialdemokraternas motion

Med en aktiv social investeringspolitik prioriterar Socialdemokraterna att avskaffa barnfattigdomen, att ge fler barn och unga god utbildning, att ge möjligheter till kulturupplevelser och möjliggöra för fler att komma ut i arbete.

Avskaffa barnfattigdomen

Nolltolerans mot barnfattigdom kräver att målet om full sysselsättning nås. Samtidigt kan en del saker göras omedelbart, enligt motionärerna. Förutom förslag om förstärkningar i arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen lämnar motionärerna förslag till hur vardagsekonomin kan förbättras för barnfamiljer med de minsta marginalerna genom att underhållsstödet höjs med 100 miljoner kronor från 2012 och att taket i de s.k. vab-dagarna successivt höjs till 9,5 prisbasbelopp 2015, motsvarande 400 miljoner kronor 2015. Dessutom föreslås att 200 miljoner kronor avsätts från 2012 för att stimulera fler kommuner att tillhandahålla barnomsorg på obekvämtid.

Kunskapsskola för alla

För att höja kunskapsnivån och öka likvärdigheten i den svenska skolan föreslås 500 miljoner kronor per år till fortbildning av lärare och förskolepersonal. Dessutom föreslås 50 miljoner kronor för att attrahera de bästa lärarna till skolor med störst utmaningar. Motionärerna avvisar regeringens neddragning på gymnasieskolan 2012.

En sjukförsäkring för tillväxt och trygghet

Sjukförsäkringen ska ge ett reellt inkomstskydd så att de allra flesta får ut 80 % av sin inkomst i ersättning vid sjukdom under hela sjukdomsperioden. I ett första steg föreslås att taket höjs till 8 prisbasbelopp 2012 och 8,5 prisbasbelopp 2013. Vidare föreslås en avskaffad borte tidsgräns och en förändrad arbetsförmågebedömning. Sammantaget innebär detta en förstärkning av sjukförsäkringen 2012 på 1,2 miljarder kronor varav 200 miljoner kronor avser rehabilitering.

Jämlik vård

Motionärerna avvisar regeringens förslag om att höja taken för högkostnadsskyddet. För att kompensera landstingen för de uteblivna avgifterna föreslås att 1 miljard kronor tillförs landstingen från 2012. Även regeringens förslag om att genom stimulansbidrag styra landstingen att införa etableringsfrihet avvisas. I stället föreslås att dessa medel, 160 miljoner kronor 2012 och 100 miljoner kronor per år 2013 och 2014, används till ett stimulansbidrag till landstingen för att förbättra omhändertagandet av svårt sjuka äldre patienter. Motionärerna föreslår vidare att en kommission för jämlik hälsa tillsätts.

Utredning om vinst och konkurrens i välfärden

Behovet av omsorg och sjukvård kommer att öka kraftigt till följd av den demografiska utvecklingen konstaterar motionärerna. Samtidigt som ett fortsatt effektiviseringsarbete kommer att vara nödvändigt måste restriktivitet iaktas när det gäller att låta skattemedel försvinna ur privat driven välfärd. Därför föreslår motionärerna att regeringen bör tillsätta en utredning av konkurrens och effektiv användning av skattemedel i välfärden.

Höjt grundavdrag för pensionärer

Pensionärer ska inte beskattas hårdare än löntagare. Motionärerna föreslår ett höjt grundavdrag för pensionärer på sammanlagt 2,3 miljarder kronor. Staten kompenserar fullt ut kommunerna genom motsvarande höjning av statsbidragen.

Tabell 2.15 Kommunsektorns finanser (S)

Miljoner kronor, avvikelser i förhållande till regeringen

	2012	2013	2014	2015
Kommunernas inkomster	+2 295	+1 620	+1 620	+1 620
Kommunal inkomstskatt	-763	-330	-330	-330
Kapitalinkomster och övriga inkomster	±0	±0	±0	±0
Statsbidrag under uo 25	+2 008	+900	+900	+900
därav ekonomiska regleringar	+433	±0	±0	±0
Statsbidrag från övriga utgiftsområden	+1 050	+1 050	+1 050	+1 050
Inkomster totalt	+2 295	+1 620	+1 620	+1 620
Utgifter	+2 295	+1 620	+1 620	+1 620
Finansiellt sparande i kommunsektorn	±0	±0	±0	±0

Källa: Motion Fi240.

2.4.3 Miljöpartiets motion

En viktig komponent i den gröna ideologin är att hålla ihop samhället, att ge en hjälpande hand till dem som riskerar att hamna utanför och till dem som kommer från andra delar av världen.

Förändringar i sjukförsäkringen

Miljöpartiet vill införa ett och samma trygghetssystem – arbetslivstrygghet – för den som är sjuk, arbetslös eller är i behov av försörjningsstöd. På väg mot detta föreslås i motionen förändringar i sjukförsäkringen. Den borte gränsen slopas, ersättningsnivån höjs till 80 % av tidigare inkomst under hela sjukskrivningstiden och prövningen av arbetsförmågan mot hela den reguljära arbetsmarknaden efter 180 dagar tas bort. Ett golv i sjukförsäkringen motsvarande golvet i a-kassan införs. Sammanlagt föreslås förstärkningar av sjukförsäkringen med ca 700 miljoner kronor per år från 2012.

Bättre kvalitet i välfärden

Det är enligt motionärerna viktigt att återupprätta kvaliteten i barnomsorgen, skolorna, familje- och individomsorgen, sjukvården och äldreomsorgen. I motionen föreslås drygt 4 miljarder kronor i ökade resurser till kommunsektorn 2012, varav 2 miljarder kronor i breda satsningar genom det generella statsbidraget. I de riktade satsningarna ingår åtgärder för ökad kvalitet i grundskolan genom nya karriärmöjligheter och kompetensutveckling för lärare. Dessutom föreslås ett statligt stöd till vuxenutbildning, ämnesundervisning på modersmål och energieffektivisering av skolans lokaler. Satsningarna kompenserar också för den nedskärning som regeringen gör på gymnasieskolan. Slutligen föreslås gratis tandvård för alla upp till 25 år, vilket beräknas till 180 miljoner kronor 2012 och där efter 360 miljoner kronor per år.

Ett samhälle som håller ihop

I motionen föreslås en ökning av resurserna till pensionärer och fattiga barnfamiljer, vilket finansieras genom en nedtrappning av jobbskatteavdraget motsvarande 2,4 miljarder kronor 2012. För att minska klyftan i beskattning av pension och arbetsinkomster föreslås ett höjt grundavdrag för pensionärer motsvarande ca 1,5 miljarder kronor 2012. Miljöpartiet föreslår också att grundnivån i föräldraförsäkringen höjs och att underhållsstödet höjs med sammanlagt 550 miljoner kronor per år. Miljöpartiet avvisar regeringens jämställdhetsbonus och satsar slutligen 100 miljoner kronor per år på ett stimulansbidrag för barnomsorg på obekvämt arbetstid.

Internationellt bistånd

Biståndsramen ska inte användas för klimatsatsningar i utvecklingsländer eller stå för en omotiverat stor andel av kostnaderna på migrationsområdet, anser motionärerna och föreslår att 1,6 miljarder kronor tillförs biståndsramen och att klimatsatsningar i utvecklingsländer finansieras utanför biståndet.

En försvarspolitik för framtidens hotbilder

Enligt motionärerna måste Sveriges säkerhet ses i ett bredare perspektiv än enbart som ett eventuellt militärt hot mot vårt land. Detta understryker vikten av att omfördela kostnader från Försvarsmakten till andra sektorer och att investera i förebyggande åtgärder och sårbarhetsreducerande verksamhet. Effektiviseringar av försvaret på ca 1 miljard kronor föreslås, varav 350 miljoner kronor årligen prioriteras om av motionärerna till åtgärder för klimatanpassning.

Tabell 2.16 Kommunsektorns finanser (MP)

Miljoner kronor, avvikelser i förhållande till regeringen

	2012	2013	2014
Kommunernas inkomster	+4 293	+4 832	+5 942
Kommunal inkomstskatt	-1 025	-1 630	-2 034
Kapitalinkomster och övriga inkomster	±0	±0	±0
Statsbidrag under uo 25	+3 025	+3 130	+3 534
därav ekonomiska regleringar	+1 025	+1 630	+2 034
Statsbidrag från övriga utgiftsområden	+2 293	+3 332	+4 442
Inkomster totalt	+4 293	+4 832	+5 942
Utgifter	+4 293	+4 832	+5 942
Finansiellt sparande i kommunsektorn	±0	±0	±0

Källa: Motion Fi241.

2.4.4 Sverigedemokraternas motion

Kalkylen över invandringens kostnader visar enligt Sverigedemokraterna att dessa medel i stället hade kunnat användas till att värna välfärdens kärna och åtgärda de befintliga bristerna inom vården, skolan och omsorgen. Massinvandringen utgör på så sätt ett direkt hot mot den svenska välfärden, enligt motionärerna.

Rättvisa skatter för pensionärerna

Pensionärsskatten föreslås helt avskaffas 2013 då besparingarna i det egna budgetalternativet väntas ge full effekt. För 2012 föreslås det förhöjda grundavdraget för pensionärer höjas, motsvarande 5 miljarder kronor.

Akut- och tillgänglighetsmiljard för bättre kvalitet inom vården

För att uppnå målsättningen om en snabb och välfungerande akutvård föreslår motionärerna satsningar på fler s.k. snabbspår inom vården och utveckling av akutbils- och hembesöksverksamheten.

Effektivare rättsväsende

För att säkerställa resurser för en högre belastning på det kriminalpolitiska området till följd av Sverigedemokraternas politik med hårdare straff och resurser för ett större ansvar för förvar av bl.a. av- och utvisade invandrare samt invandrare som uppehåller sig illegalt i landet föreslås ca 1,8 miljarder kronor avsättas från 2012.

Breda välfärdssatsningar

Välfärdssatsningar är enligt motionärerna högt prioriterade, varför 5 miljarder kronor avsätts i den alternativa budgeten. För att komma till rätta med problemen i den svenska skolan föreslås en rad satsningar och åtgärder på ca 900 miljoner kronor per år för fler vuxna i skolan, bättre kunskaper i svenska språket, bättre studievägledning, en skolmatsreform och bekämpning av mobbning. Motionärerna föreslår att staten ska återta huvudmannaskapet för den svenska skolan och anser också att det måste bli svårare att starta friskolor. Uttag av vinster från friskolor måste förbjudas. För trygghet på äldre dagar föreslås satsningar på närmare 1 miljard kronor för bl.a. fler trygghetsboenden, utökat stöd till anhörigvårdare, brottsprevention och en matreform. Motionärerna föreslår en höjning av föräldrapenningen, bostadstillägget för ensamstående föräldrar, höjt tak för tillfällig föräldrapenning och höjt underhållsstöd motsvarande sammanlagt ca 900 miljoner kronor. En ambition finns även om stärkt barnomsorg nattetid. Jämställdhetsbonusen i föräldraförsäkringen och regeringens höjning av högkostnads-skyddet avvisas. Slutligen föreslås att taket för sjukpenningen höjs så att fler människor får ut 80 % av sin sjukpenninggrundade inkomst vid sjukdom, motsvarande 300 miljoner kronor.

Ansvarsfull invandring

Regeringens överenskommelse för migrationspolitiken med Miljöpartiet avvisas. Ett minskat asyltryck till följd av Sverigedemokraternas politik på migrationsområdet leder till besparingar på 5,2 miljarder kronor med full effekt 2013.

Flexibelt bistånd

Ett utvecklingsbistånd i enlighet med FN:s rekommendationer förväntas av motionärerna ge en besparing som successivt ökar från 4,1 miljarder kronor 2012 till 10 miljarder kronor 2015.

Försvarspolitik

För att återgå till ett ordentligt invasionsförsvar föreslår motionärerna en successiv ökning av anslaget för anskaffning av materiel och anläggningar till 5,7 miljarder kronor 2015. Anslagen för de fredsfrämjande förbandsinsatserna föreslås minskas med 1,3 miljarder kronor 2012.

Tabell 2.17 Kommunsektorns finanser (SD)*Miljoner kronor, avvikelser i förhållande till regeringen*

	2012	2013	2014	2015
Kommunernas inkomster	+2 085	-3 446	-8 727	-14 558
Kommunal inkomstskatt	-2 835	+16 158	+15 306	+13 617
Kapitalinkomster och övriga inkomster	±0	±0	±0	±0
Statsbidrag under uo 25	+4 920	-19 604	-24 033	-28 175
därav ekonomiska regleringar	+4 900	-14 200	-14 900	-14 900
Statsbidrag från övriga utgiftsområden	±0	±0	±0	±0
Inkomster totalt	+2 085	-3 446	-8 727	-14 558
Utgifter	+2 085	-3 446	-8 727	-14 558
Finansiellt sparande i kommunsektorn	±0	±0	±0	±0

Källa: Motion Fi242.

2.4.5 Vänsterpartiets motion

Vänsterpartiet anser att gemensamt finansierade tjänster som utbildning och sjukvård som är lika för alla är helt avgörande för ett jämlikt samhälle.

Stärk kommunsektorn

Genom förslag om att öka de generella statsbidragen och värdesäkra de generella statsbidragen och genom en rad olika riktade satsningar tillför motionärerna kommunsektorn 18, 23 respektive 28 miljarder kronor mer jämfört med regeringen för åren 2012–2014. En värdesäkring av statsbidragen beräknas till 2,5 miljarder kronor 2012, 5 miljarder kronor 2013 och 7,5 miljarder kronor 2014. Bland de riktade satsningarna som föreslås finns ett treårigt investeringsstöd på 3 miljarder kronor för att rusta upp offentliga lokaler och ett särskilt stöd på 2 miljarder kronor för att öka tillgängligheten i offentliga lokaler. Vidare ska det vara förbjudet att driva välfärdsverksamhet i bolagsform med vinst som drivkraft, anser motionärerna.

Bättre kvalitet i välfärden

För att vända en utveckling där det förebyggande hälsoarbetet nedprioriterats föreslås en satsning på 1 miljard per år. Regeringens höjning av högkostnadsskyddet avvisas liksom regeringens förslag om stimulansbidrag för utökad valfrihet för den enskilde även i den specialiserade vården. I stället föreslås ett stimulansbidrag till landstingen för att genomföra en vårdplatsgaranti samt en satsning på betald specialistutbildning för sjuksköterskor.

Satsningar på äldreomsorgen

Det finns stora behov av mer personal inom äldreomsorgen. Vänsterpartiet avvisar regeringens förslag om stimulansbidrag för att utöka användningen av lagen om valfrihet i äldreomsorgen. I stället föreslås en satsning på

ökad bemanning i äldreomsorgen, och för detta avsätts 1 miljard kronor 2012, 2 miljarder kronor 2013 och 3 miljarder kronor 2014. En satsning på 4 miljarder kronor under tio år föreslås till ett kunskapslyft för personalen inom äldreomsorgen, dvs. 150 miljoner kronor mer än enligt regeringens förslag 2012. Dessutom föreslås 200 miljoner kronor till ett stimulansbidrag för att få fler kommuner att göra det enklare att få hemtjänst och 200 miljoner kronor till ett matlyft inom äldreomsorgen.

Rättvisa pensioner

Motionärerna föreslår att garantipensionen höjs och att beräkningsgrunden återställs för de pensionärer som faktiskt fick en sänkning av sin pension under 1990-talets saneringspolitik. Sammantaget beräknas detta till 2,3 miljarder kronor 2012.

En mänsklig sjukförsäkring

Var och en av oss ska känna en trygghet i att vi klarar oss ekonomiskt om vi blir sjuka, går i pension, blir föräldrar eller förlorar arbetet, enligt motionärerna. När det gäller sjukförsäkringen anser motionärerna att utförsäkringarna måste stoppas och sjukpenningens bortre tidsgräns avskaffas. Den prövning mot en fiktiv arbetsmarknad som sker efter 180 dagar måste ändras. Dessutom föreslår motionärerna att sjukförsäkringen individanpassas så att man kan få ersättning i fler steg än dagens fyra. Motionärerna accepterar varken att sjukpenningen sänks efter ett år eller att inte hela den sjukpenninggrundande inkomsten räknas vid beräkningen av föräldra- och sjukpenning och föreslår att ersättningsnivåerna höjs. Inte heller accepterar motionärerna att taket i både sjukpenningen och den tillfälliga föräldrapenningen sänkts så att färre får ersättning på sin inkomst. Därför föreslås att taket höjs. Vidare bör sjukförsäkringens karensdag avskaffas, anser motionärerna. Slutligen föreslås att ersättningsnivån i aktivitetsersättningen och bostadstillägget höjs.

Satsningar för en likvärdig utbildning

Motionärerna anser att kunskapsskillnaderna och segregationen i skolan ökar. Motionärerna föreslår en skolmiljard som ska riktas direkt till de elever och de skolor, ofta i segregerade områden, som har de största behoven. Vidare ska fritidshemmen hålla lika hög kvalitet som skolan eftersom de är en del av en samlad skoldag, enligt motionärerna. För att kunna anställa fler i fritidshemmen föreslår motionärerna att 750 miljoner kronor avsätts i ett statligt stöd. Villkoret för att få stödet ska vara att kommunen bidrar med halva kostnaden. Slutligen vill motionärerna göra en satsning på skolmaten genom upprustning av skolbespisningarna, att personalen får möjlighet till utbildning och att alla grundskoleelever ska kunna få frukost i skolan.

Tabell 2.18 Kommunsektorns finanser (V)*Miljoner kronor, avvikelser i förhållande till regeringen*

	2012	2013	2014
Kommunernas inkomster	+20 798	+25 559	+31 074
Kommunal inkomstskatt	-12 200	-11 800	-12 000
Kapitalinkomster och övriga inkomster	±0	±0	±0
Statsbidrag under uo 25	+19 607	+21 422	+24 387
därav ekonomiska regleringar	+15 600	+15 200	+15 600
Statsbidrag från övriga utgiftsområden	+13 391	+15 937	+18 687
Inkomster totalt	+20 798	+25 559	+31 074
Utgifter	+20 798	+25 559	+31 074
Finansiellt sparande i kommunsektorn	±0	±0	±0

Källa: Motion Fi243.

2.4.6 Övriga motioner

Jennie Nilsson m.fl. (S) anför i motion Sk361 yrkande 28 att det är viktigt att säkerställa att varje skattekrona används så effektivt som möjligt. Behovet av omsorg och sjukvård kommer att öka kraftigt till följd av den demografiska utvecklingen, och samtidigt som ett fortsatt effektiviseringsarbete kommer att vara nödvändigt anser motionärerna att restriktivitet måste iakttas när det gäller att låta skattemedel försvinna ur privat driven välfärd. Därför bör regeringen tillsätta en utredning av konkurrens och effektiv användning av skattemedel i välfärden, enligt motionärerna.

I motion Fi272 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S) anføres att stora skattesänkningar under den senaste mandatperioden ytterligare har förstärkt en långsiktig trend mot en mer ojämn inkomstfördelning. Segregationen har tilltagit, och långtidsarbetslösheten biter sig fast. Förändringarna i våra trygghetsförsäkringar har gjort arbetslösa och svårt sjuka människor försäkringslösa. Barnfattigdomen har ökat. Riksdagen bör enligt motionärerna uppmana regeringen att tillsätta en jämlikhetskommission för att analysera skillnader i livsvillkor och föreslå förändringar för att öka den sociala rörligheten. Analysen ska också innehålla ett tydligt genusperspektiv.

I motion Fi252 av Ulla Andersson m.fl. (V) anføres att regeringen bör tillsätta en kommission med uppdrag att utreda privatiseringarnas samhälls-ekonomiska och sociala konsekvenser. Motiveringen är att det saknas sammanfattande studier om hur privatiseringarna påverkat produktivitet och arbetsvillkor samt studier om hur privatiseringarna påverkar samhälls-ekonomin och vilka sociala konsekvenser det har fått.

2.5 Finansiell stabilitet

2.5.1 Propositionen

Finanskrisen och den fortsatta marknadsturbulensen visar hur stark oro på de internationella marknaderna kan slå mot det finansiella systemet och i förlängningen Sveriges ekonomi. Den allt större finansiella sektorn och den allt djupare integrationen av de svenska och de internationella finansmarknaderna medför att behovet av väl fungerande finansmarknader ökar. En central uppgift för den ekonomiska politiken är att värna ett stabilt finansiellt system. Arbetet med att öka stabiliteten i det finansiella systemet pågår kontinuerligt. Det ramverk för finansiell stabilitet med stärkt regelverk, förbättrad tillsyn och effektiva krishanteringsmekanismer som regeringen tagit fram bör stärkas ytterligare, och skattebetalarnas pengar måste värnas. Som ett led i detta arbete föreslår regeringen kraftigt ökade resurser till Finansinspektionen.

Regeringen konstaterar att Sverige i ett internationellt perspektiv har ett stort banksystem i förhållande till ekonomins storlek, vilket innebär att ett fallissemang i banksektorn kan bli mycket kostsamt för staten och skattebetalarna att hantera. Riskbilden i banksystemet utgörs enligt regeringen av bankernas ökade internationella verksamhet, att de i allt större utsträckning finansierar sig med utländsk valuta, att svenska banker är sammanflätade med varandra genom sina omfattande inbördes transaktioner och bankernas förhållandevis korta löptid i sin upplåning. Till detta kommer hushållens förhållandevis höga skuldsättning som enligt regeringen också utgör en risk.

Enligt regeringen står Sverige bättre rustat i nuläget jämfört med hösten 2008. Utmaningar kvarstår dock, inte minst när det gäller att motverka finansiella kriser genom att öka bankernas motståndskraft och få till stånd ett regelverk till så låga kostnader som möjligt för samhället. Mot denna bakgrund anser regeringen att det är viktigt att genomföra förebyggande insatser för att värna den finansiella stabiliteten. Framför allt avser regeringen att öka stabiliteten i banksystemet genom högre kapitaltäckningskrav. För att värna den finansiella stabiliteten och värna skattebetalarnas pengar anser regeringen att det måste vara möjligt för enskilda medlemsstater att lagstifta om högre kapitaltäckningskrav än vad som följer av de nya internationella minimikraven i Basel III.

2.5.2 Övriga motioner

I Socialdemokraternas motion U315 yrkande 18 av Urban Ahlin m.fl. (S) anförts att spekulationsekonomin måste tyglas och ramverket för det internationella kapitalet stärkas. Att undersöka en global skatt på finansiella transaktioner där intäkterna kommer nationerna till del kan vara en möjlighet. Skatteparadis ska bekämpas med starka medel internationellt. De multilaterala finansiella organisationerna ska i större utsträckning än i dag

främja finansiell stabilitet och motverka det spekulativa kapitalet. Organisationernas utlåningspolicy måste i högre grad än i dag ta hänsyn till de sociala effekter som finansiella kriser i ett område kan medföra.

Karl Sigfrid (M) anför i motion Fi286 att svenska staten, som förvaltare av Sveriges skattebetalares pengar, inte bör delta i räddningsaktioner riktade mot andra stater om detta medför betydande risker. Svenska nödlån bör därför beviljas enbart mot adekvat säkerhet. En sådan säkerhet bör enligt motionären bestå av tillgångar som av en objektiv marknadsbedömare är att betrakta som tillräckliga och värdebeständiga. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna enligt motionären. Motionären motsätter sig också de förslag som nu cirkulerar om euroobligationer och en transaktions-skatt på finansiella tjänster.

2.6 Finansutskottets ställningstagande till riktlinjerna

De offentliga finanserna

Sedan den ekonomiska vårpropositionen 2011 har det ekonomiska läget försämrats, vilket även får negativa effekter på de offentliga finanserna. Det finansiella sparandet har reviderats ned med ca 2 % av BNP 2012 och 2013, ca 1,5 % av BNP 2014 och ca 1 % av BNP 2015. En lägre BNP-tillväxt och en högre arbetslöshet än vad som bedömdes våren 2011 slår igenom främst i form av lägre skatteinkomster men även som högre arbetslöshetsrelaterade utgifter. Det finansiella sparandet bedöms nu vara i stort sett i balans 2011 och 2012, uppgå till 0,7 % av BNP 2013 och därefter öka till 3,3 % av BNP till 2015.

Trots den relativt kraftiga försämringen sedan i våras uppvisar de offentliga finanserna styrka, och det finansiella sparandet beräknas när det är som lägst uppgå till –2 miljarder kronor, och den konsoliderade bruttoskulden, den s.k. Maastrichtskulden, beräknas minska under hela perioden både som andel av BNP och nominellt. Riksgäldskontorets (RGK) senaste prognos bekräftar denna bild. RGK har reviderat ned sina prognoser över de offentliga finansernas utveckling, men beräkningen visar ändå ett finansiellt sparande som överstiger regeringens samtliga år som prognosen omfattar, 2011–2013.

I ett internationellt perspektiv är detta en mycket stark utveckling. Inte desto mindre visar de relativt stora förändringarna av sparandet att Sveriges offentliga finanser är känsliga för förändringar i omvärlden och att försämringar i det internationella ekonomiska klimatet kan slå igenom snabbt och hårt. Osäkerheten kring den ekonomiska utvecklingen är för närvarande exceptionellt stor, och risken är uppenbar att den internationella krisen fördjupas och förlängs. Det är därför enligt utskottets mening av yttersta vikt att bibehålla sunda offentliga finanser och goda säkerhetsmarginaler för att ha möjligheter att möta en sämre utveckling.

Att bedöma det finanspolitiska reformutrymmet är en känslig avvägning mellan behovet av att stimulera ekonomin, behovet av säkerhetsmarginaler i händelse av en sämre ekonomisk utveckling och behovet av en långsiktig stabilitet i de offentliga finanserna. Regeringen bedömer sammantaget att ett väl avvägt reformutrymme för 2012 uppgår till ca 15 miljarder kronor. En bedömning enbart utifrån uppfyllandet av överskottsmålet visar att reformutrymmet skulle kunna vara större, men det finns flera anledningar att iakta försiktighet. Den framtida ekonomiska utvecklingen präglas av betydande osäkerhet, och erfarenheter visar att kostnaderna vid en djup och lång kris kan vara mycket stora. Prognososäkerheten är betydande, och dessutom kan väl tilltagna säkerhetsmarginaler i sig bidra till att skapa förtroende för den ekonomiska politiken.

Utskottet delar helt regeringens bedömning att det är mer ansvarsfullt att föra en försiktig finanspolitik på kort sikt, än att riskera att tvingas till akuta åtstramningar i framtiden om en sämre ekonomisk utveckling skulle bli verklighet. Med hänsyn till den mycket osäkra ekonomiska situationen i omvärlden bedömer regeringen att upprätthållandet av säkerhetsmarginaler i de offentliga finanserna väger tyngre än fördelarna av att göra finanspolitiken mer expansiv. Utskottet delar denna bedömning. Skulle finansmarknaderna tappa förtroendet för de offentliga finansernas hållbarhet kan konsekvenserna för sysselsättning, tillväxt och välfärd bli allvarliga. Vilka problem som underskottspolitik och hög skuldsättning kan medföra har sällan illustrerats tydligare än i dagens internationella ekonomiska läge.

Det finns en bred samsyn mellan regeringen, riksdagen och utomstående bedömare om att det finanspolitiska ramverket med överskottsmål, utgiftstak, krav på god ekonomisk hushållning i kommunsektorn och en stram budgetprocess har varit en starkt bidragande faktor till den styrka och stabilitet som råder i Sveriges offentliga finanser. Ramverket har upprätthållits av samtliga regeringar sedan det infördes under 1990-talets andra hälft och har starkt bidragit till den långsiktigt positiva statsfinansiella utveckling som halverat den offentliga sektorns skuldsättning sedan mitten av 1990-talet. Utskottet vill med kraft framhålla vikten av att ramverket bibehålls, fortsätter att vårdas och tillämpas på ett ansvarsfullt sätt. Det är mycket positivt, anser utskottet, att det finns en bred politisk uppslutning kring ramverket. Denna uppslutning har varit och kommer även fortsättningsvis att vara mycket viktig för ramverkets stabilitet och trovärdighet.

Ett parti, Vänsterpartiet, utmärker sig emellertid i denna fråga. Man motsätter sig systemet med utgiftstak och vill ersätta överskottsmålet med ambitionen att ha balans i de offentliga finanserna. Vänsterpartiet säger sig värna starka offentliga finanser, men i konkret politik vill man montera ned det finanspolitiska ramverket. Det är inte trovärdigt, enligt utskottets uppfattning, att påstå sig stå för starka offentliga finanser och samtidigt vilja slänga det finanspolitiska ramverket överbord. Vänsterpartiet utmärker sig också vad gäller synen på reformutrymmet. Å ena sidan hävdar

man att regeringen kraftigt underskattar reformutrymmet och anser att betydligt större resurser borde tas i anspråk för expansiv politik. Å andra sidan är man angelägen att framstå som statsfinansiellt ansvarsfull och vill därför inte redovisa ett finansiellt sparande som avviker alltför mycket från regeringens. Resultatet blir en politik som varken ger den finanspolitiska expansion som man själv påstår är nödvändig, eller upprätthåller trovärdighet vad gäller de offentliga finanserna.

Den svagare ekonomiska utvecklingen och det relativt begränsade reformutrymmet understryker behovet av att de åtgärder som genomförs är strukturellt riktiga. Åtgärder som stimulerar till att arbeta och anställa bidrar till fler arbetade timmar i ekonomin, högre sysselsättning och därmed även till bredare skattebaser, vilket påverkar de offentliga finanserna positivt. Frågan om de olika budgetalternativen är långsiktigt finansierade eller långsiktigt hållbara påverkas inte bara av om plus och minus går ihop på kort sikt, utan i hög grad även av om förslagen är strukturellt väl utformade, dvs. vilka effekter förslagen har på sysselsättning och tillväxtpotentialer. Oppositionspartiernas budgetförslag innehåller alla, om än i varierande grad, förslag som med stor sannolikhet påverkar sysselsättning och tillväxt negativt. Genom en politik med höjda inkomstskatter på arbete, höjda kostnader för att anställa och höjda bidrag för arbetslösa försvagas drivkrafterna för arbete kraftigt, särskilt för unga. I ett längre perspektiv innebär en sådan politik att skattebaserna riskerar att undermineras samtidigt som utgifterna ökar, så att de offentliga finanserna strukturellt försvagas. Samtliga partiers budgetförslag baseras på regeringens bedömning av den ekonomiska utvecklingen. Det är i och för sig inte rimligt att oppositionspartierna skulle göra egna makroekonomiska beräkningar, men det finns ändå goda skäl att tro att om oppositionspartiernas förslag omsattes i praktisk politik skulle såväl den ekonomiska utvecklingen som de offentliga finanserna långsiktigt försvagas jämfört med regeringens prognos.

Sverigedemokraterna finansierar stora delar av sin politik genom åtgärder som utskottet anser vara helt oacceptabla. Genom regelskärpningar vill Sverigedemokraterna minska asyl- och anhöriginvandringen med 90 % och räknar genom detta med att göra stora besparingar. Man räknar med 9,6 miljarder kronor redan 2012 och upp till 35 miljarder kronor 2015 och framhåller dessutom att detta är en försiktig beräkning. En annan betydande finansieringskälla är neddraget bistånd där Sverigedemokraterna räknar med besparingar på 4,1 miljarder kronor nästa år. Utskottet vill kraftfullt understryka att man tar avstånd från Sverigedemokraternas politik och i motsats till motionärerna står för en human invandrings- och flyktingpolitik. Sverigedemokraterna förespråkar också att Sverige ska gå ut ur EU. Utskottet avvisar självklart denna ståndpunkt.

Sverigedemokraterna räknar med ett reformutrymme på 24,6 miljarder kronor 2012 utöver regeringens beräknade utrymme på ca 15 miljarder kronor. Detta utrymme är dock inte fullt jämförbart med regeringens siffror eftersom de 24,6 miljarderna är resultatet av partiets egna förslag till åtgär-

der som bedöms minska utgifter och höja inkomster. Sverigedemokraternas sätt att räkna innebär dessutom att man blåser upp siffran genom att tillgodoräkna sig 5,4 miljarder kronor för avvisandet av restaurangmoms-sänkningen två gånger.

Miljöpartiet föreslår mycket stora höjningar av de miljörelaterade skatterna. Redan 2012 uppgår höjningarna till drygt 12 miljarder kronor. Miljöpartiet förefaller dock ha förändrat sin syn på grön skatteväxling vars kärna var tanken att högre skatter på miljö skulle växlas mot lägre skatter på arbete. De högre miljöskatterna består, men man kombinerar dem nu med högre skatter även på arbete. Nedtrappat jobbskatteavdrag, höjda arbetsgivaravgifter och nej till förslaget om sänkt restaurangmoms bidrar till betydande samlade skattehöjningar. Miljöpartiet räknar med att höja skatterna med totalt 22 miljarder kronor under 2012.

Sysselsättning, tillväxt och företagande

Reformer för att möta inbromsningen i ekonomin

Regeringens mål är att föra Sverige mot full sysselsättning genom ett minskat utanförskap, en återupprättad arbetslinje och därmed en varaktigt ökad sysselsättning. Alla som kan arbeta ska kunna få ett arbete. Enligt utskottet har regeringen vidtagit omfattande åtgärder för att uppnå målet om full sysselsättning. Åtgärder som ökat arbetsutbudet och efterfrågan på arbetskraft har genomförts samtidigt som rörligheten på arbetsmarknaden och matchningen mellan arbetssökande och lediga platser har förbättrats. Den viktigaste åtgärden är enligt utskottet jobbskatteavdraget som har stärkt drivkrafterna till arbete genom att göra det mer lönsamt att arbeta. Dessutom har regeringen genomfört riktade insatser för att öka sysselsättningen i grupper med svag förankring på arbetsmarknaden. Tack vare en ansvarsfull politik som värnar de offentliga finanserna kan utskottet konstatera att Sverige står starkt.

Efter en stark återhämtning 2010 bromsar svensk ekonomi in under 2011. Utskottet kan konstatera att flera prognosinstitut i likhet med regeringen bedömer att BNP-tillväxten blir betydligt svagare 2012 jämfört med 2011 men att den därefter bedöms öka igen. Som framgår av utskottets beskrivning i kapitel 1 har arbetsmarknaden återhämtat sig starkt de senaste två åren. Inbromsningen i den svenska ekonomin hösten 2011 väntas dock leda till att företagens behov av att anställa kommer att avta. Arbetslösheten bedöms enligt regeringen öka något 2012 jämfört med 2011 för att därefter sjunka till 5,5 % 2015. Osäkerheten om den framtida konjunkturutvecklingen är dock stor, och utskottet understryker vikten av en fortsatt ansvarsfull politik med starka offentliga finanser.

Mot bakgrund av den konjunkturavmattning som Sverige befinner sig i föreslår regeringen ett arbetsmarknadspaket på ca 8 miljarder kronor 2012–2015 och en tillfällig förstärkning på 5 miljarder kronor för underhåll och

investeringar i infrastruktur 2012 och 2013. Enligt utskottet motverkar det att efterfrågefallet blir för stort samtidigt som marginalerna för att möta en sämre och eventuellt utdragen negativ ekonomisk utveckling behålls.

Utskottet välkomnar regeringens arbetsmarknadspaket som består av strukturella och temporära åtgärder. De strukturella åtgärder som föreslås är bl.a. förstärkta förmedlingsinsatser och en ökad handläggartäthet i jobb- och utvecklingsgarantin (JUG). Enligt utskottet kan åtgärderna underlätta för långtidsarbetslösa och grupper med en svag ställning på arbetsmarknaden, t.ex. unga, äldre och utrikes födda personer, att hitta ett arbete, eftersom inbromsningen på arbetsmarknaden kan göra det svårare för dessa grupper att hitta ett arbete. Socialdemokraterna vill fasa ut jobb- och utvecklingsgarantin (JUG) och föreslår i stället plusjobb. Vänsterpartiet vill avskaffa fas 3 i JUG och föreslår i stället bl.a. 10 000 årsplatser i subventionerade övergångsjobb. Utskottet anser emellertid att JUG är en rimlig insats för att möta långtidsarbetslösheten. JUG ersatte dessutom den sämre fungerande aktivitetsgarantin, som inte fyllde sin funktion att bryta rundgången mellan arbetsmarknadspolitiska program och öppen arbetslöshet. Som arbetsmarknadsutskottet anför i sitt yttrande (yttr. 2011/12:AU1y) har det i vissa delar framförts berättigad kritik mot brister i genomförandet av framför allt sysselsättningsfasen (fas 3) i JUG. Utskottet delar arbetsmarknadsutskottets bedömning att regeringens förslag i budgetpropositionen, om bl.a. fler förmedlare till deltagare i garantierna och ytterligare medel för fler programinsatser inom de tidiga faserna i JUG, tillmötesgår de synpunkter som framförts.

De temporära åtgärder som regeringen föreslår utgörs bl.a. av fler platser i arbetsmarknadsutbildning, fler praktikplatser samt fler platser till yrkesvux och yrkeshögskolan. Enligt utskottet är det åtgärder som kan stärka svaga grupper på arbetsmarknaden och göra det lättare för dem att hitta ett arbete. Samtliga oppositionspartier lyfter fram utbildningspolitiken som ett medel mot arbetslösheten och föreslår i olika omfattning fler utbildningsplatser. Utskottet kan dock konstatera att regeringens arbetsmarknadspaket innehåller omfattande tillfälliga arbetsmarknads- och utbildningsåtgärder för att möta inbromsningen på arbetsmarknaden.

Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna framhåller i sina respektive motioner bristande matchning på arbetsmarknaden som ett problem. Olika former av utbildning och lärlingsplatser behövs därför, enligt motionärerna. Utskottet vill framhålla att det under de gångna åren gjorts stora utbildningssatsningar för att stärka kompetensen hos arbetskraften. Som framgår av redogörelsen i kapitel 1 har dessutom företagens rekryteringssvårigheter minskat jämfört med tidigare.

Utöver arbetsmarknadspaketet föreslår regeringen dessutom en sänkt mervärdesskatt för restaurang- och cateringtjänster. Eftersom ungdomsarbetslösheten fortfarande är hög finns det enligt utskottet skäl att fortsätta att långsiktigt förbättra arbetsmarknadssituationen för unga och att samtidigt stimulera efterfrågan på ung arbetskraft. Utskottet anser att en sänkt mer-

värdesskatt för restaurang- och cateringtjänster kan stimulera efterfrågan på ung arbetskraft, eftersom en stor andel av de anställda inom restaurangbranschen är under 26 år. Reformen kan därmed underlätta inträdet på arbetsmarknaden för främst unga och utrikes födda.

Utskottet kan konstatera att regeringens förslag är väl utformade för att möta den väntade inbromsningen på arbetsmarknaden och att de samtidigt kan leda till en varaktigt högre tillväxt och sysselsättning.

Oppositionspartiernas politik höjer skatterna och bidragen

Samtliga oppositionspartier föreslår skattehöjningar för både företag och individer och höjda bidrag till dem som inte arbetar. Höjda socialavgifter för unga slår enligt utskottet hårt både mot ungdomar och mot företag som har många unga anställda. Enligt utskottet har sänkta socialavgifter ökat incitamenten för arbetsgivare att anställa ungdomar och även att behålla unga i arbete. En skattehöjning leder till att många unga riskerar att förlora sina jobb. Förslagen om höjda socialavgifter leder enligt utskottet till en varaktigt lägre sysselsättning och en högre jämviktsarbetslöshet bland ungdomar. Dessutom leder höjda socialavgifter till ett ökat kostnadstryck för företagen, vilket försämrar deras förutsättningar att växa. Samtidigt försämrar företagens möjligheter att anställa och behålla sin personal.

Svenska företags och svenska löntagares konkurrenskraft måste i stället stärkas, varför det är viktigt att uppmuntra företag att anställa och se till att företagen vågar behålla och nyanställa personal. I det perspektivet är restaurangmomsen enligt utskottet ett naturligt förslag som kan leda till fler jobb. Utskottet noterar också att Konkurrensverket, Skatteverket, Konjunkturinstitutet och Statistiska centralbyrån fått i uppdrag att följa upp hur reformens syften tillgodoses, dvs. att höja sysselsättningen, att säkra en prisnedgång och att göra svarta jobb vita.

Socialdemokraterna och Miljöpartiet föreslår en nedskalning av jobbskatteavdraget, och Vänsterpartiet föreslår en avtrappning av jobbskatteavdraget. Enligt utskottet är jobbskatteavdraget den viktigaste reform som genomförts för att stärka arbetslinjen och för att nå målet om full sysselsättning. Utvärderingar av jobbskatteavdraget visar också att det har betydande positiva effekter på antalet personer i arbete. Enligt Finanspolitiska rådet, Konjunkturinstitutet och Riksrevisionen bedöms antalet årsarbetskrafter öka med mellan 70 000 och 120 000. Jobbskatteavdraget är således ett centralt verktyg för att nå målet om full sysselsättning. Utskottet vill också framhålla att riksdagen tillkännagivit för regeringen att jobbskatteavdraget ska utvärderas (bet. 2010/11:FiU20, rskr. 2010/11:319). En nedskalning eller en avtrappning av jobbskatteavdraget så som oppositionspartierna föreslår påverkar arbetsutbudet negativt, ökar utanförskapet, försämrar matchningen på arbetsmarknaden och försvagar konkurrenskraften.

Samtliga oppositionspartier föreslår kraftiga återställningar av regeringens förändringar i arbetslöshetsförsäkringen. Regeringens reformer i arbetslöshetsförsäkringen har ökat utbudet av arbetskraft och förkortat arbetslös-

hetstiderna samt förbättrat arbetsmarknadens funktionssätt och motverkat en varaktigt hög arbetslöshet. Ett återställande av detta slag vore enligt utskottet att prioritera en bidragslinje i stället för en arbetslinje. Detta avvisar utskottet bestämt eftersom det skulle undergräva förutsättningarna för långsiktigt ökande sysselsättning och högre tillväxt.

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet lämnar förslag på förändringar av HUS-avdraget. Förslagen varierar dock kraftigt mellan partierna. Enligt uppgifter från Skatteverket har HUS-avdragen gett fler jobb än vad som inledningsvis prognostiserades. Dessutom har fler jobb gått från att vara svarta till vita. Utskottet anser att HUS-avdraget utgör en viktig reform i arbetet att nå målet om full sysselsättning då det ökar efterfrågan på arbetskraft och skapar fler vita jobb, och avvisar mot den bakgrunden oppositionspartiernas förslag.

Slutligen anser utskottet att oppositionspartiernas förslag till skattehöjningar för individer och företag, reducerat HUS-avdrag och återställd arbetslöshetsförsäkring riskerar att fördjupa nedgången i ekonomin, försvaga skyddsvallarna och minimera handlingsutrymmet för att möta en eventuell kraftigare eller mer varaktig avmattning.

Förbättringar av innovationsklimatet har genomförts

Samtliga oppositionspartier föreslår ökade medel för forskning och innovation. Socialdemokraterna föreslår bl.a. en riskkapitalfond på 3 miljarder kronor. Inom ramen för en skatteöversyn vill de se över de skattemässiga förutsättningarna för FoU-investeringar och riskvilligt kapital. Miljöpartiet föreslår ökade medel till forskning och utveckling. Sverigedemokraterna föreslår att en riskkapitalfond skapas genom en extra utdelning från Vattenfall på upp till 5 miljarder kronor och ett utökat forskningsanslag till små och medelstora företag. Vänsterpartiet föreslår en riskkapitalfond på 2 miljarder kronor i syfte att driva på tekniska lösningar. Vänsterpartiet avsätter också medel för att stödja innovationer och utveckling inom mindre företag.

Enligt utskottet bidrar innovation och företagande till den ekonomiska tillväxten genom ökad produktivitet och sysselsättning. I en globaliserad värld måste den svenska konkurrenskraften främst bygga på ett högt kunskapsinnehåll. I internationella jämförelser av länders innovationsklimat ligger Sverige sedan många år bland de främsta. Regeringen lämnade 2008 en forsknings- och innovationsproposition som innebar beslut om ett resurstillskott på 5 miljarder kronor i nivå fram till 2012. Av budgetpropositionen framgår att regeringen planerar att lägga fram en ny forsknings- och innovationsproposition under mandatperioden. Under 2011 har regeringen även inlett arbetet med en innovationsstrategi i syfte att förbättra innovationsklimatet i det svenska samhället. För att stimulera innovationskraften i det svenska samhället föreslår regeringen åtgärder som syftar till att öka andelen innovativa företag och stimulera till ökad kommersialisering av forskningsresultat. Sammanlagt uppgår de föreslagna åtgärderna till 48 miljoner kronor 2012 och 26 miljoner kronor per år 2013–2015. De ökade

medel som tillfördes förra året och de nu föreslagna ytterligare medlen innebär sammantaget att denna verksamhet kommer att kunna stärkas. Utskottet vill även erinra om att förmögenhetsskatten avskaffats och att man därmed tagit bort det viktigaste hindret för inflöde av utlandsplacerat riskkapital. Före reformen uppskattade Skatteverket summan av utlandsplacerat riskkapital till mellan 500 och 1 000 miljarder kronor.

Villkoren för företagande ska förbättras

Regeringen behåller sin ambition att förbättra företagsklimatet och villkoren för företagande, investeringar och sysselsättning. Som ett led i detta arbete har regeringen tillsatt en kommitté som ska se över företagsbeskattningen. Kommittén ska bl.a. undersöka olika möjligheter att minska beskattningen av riskkapital i bolagssektorn och att göra villkoren mer lika för finansiering med eget kapital och med lån. Skattereglerna ska utformas så att investeringar och sysselsättning gynnas. I uppdraget ingår också att ta fram förslag som breddar bolagsskattebasen för att bl.a. möjliggöra en sänkning av bolagsskattesatsen. Vänsterpartiet vill i stället se en höjd bolagsskatt, vilket enligt utskottet vore att gå i fel riktning för att möta ett ökat internationellt konkurrenstryck och en snabbare strukturomvandling.

En fungerande bostadsmarknad

Samtliga oppositionspartier föreslår i varierande grad statliga stöd för investeringar i nyproduktion av bostäder, investeringsstimulanser och upprustning av bl.a. miljonprogrammen. Utskottet vill erinra om att de statliga stöden till bostadsbyggande har avskaffats i syfte att få en bättre fungerande bostadsmarknad med aktörer som verkar i en sund konkurrens och som producerar bostäder som efterfrågas. Som civilutskottet påpekar i sitt yttrande (yttr. 2011/12:CU1y) behöver reformarbetet gå vidare genom att man söker ytterligare förenklingar av regelverken och i samverkan med bostadsmarknadens aktörer undanröjer hinder för en anpassning av bostadsutbudet. En återgång till en bostadspolitik som bygger på omfattande statliga regleringar och subventioner, som flera partier nu för fram, saknar helt stöd inom bostadssektorn. Vidare anför civilutskottet att de fyra oppositionspartierna utgår från anslagsförslag som har en felaktig inriktning, är dåligt underbyggda eller saknar trovärdig finansiering. Utskottet delar civilutskottets bedömning.

Ägandeutredning

I motion 2011/12:Fi231 av Ulla Andersson m.fl. (V) föreslås att riksdagen tillsätter en parlamentarisk ägandeutredning. En sådan utredning presenterades 1988. Även om någon motsvarande utredning i den omfattningen inte gjorts sedan dess, konstaterar utskottet att uppgifter om ägarförhållanden bl.a. finns hos Statistiska centralbyrån och att forskning inom området bedrivs på universitet och högskolor. Utskottet anser att det är viktigt med

kunskap på området även om den hämtas in från andra typer av utredningar än en statlig utredning. Utskottet finner därför inte skäl för riksdagen att tillkännage för regeringen att den bör tillsätta en parlamentarisk ägandeutredning, varför motionen avstyrks.

Klimat, miljö och infrastruktur

Klimatpolitikens internationella inriktning är kostnadseffektiv

Utskottet instämmer i regeringens bedömning att klimatfrågan är en av vår tids största utmaningar. Dess globala omfattning kräver breda internationella överenskommelser om radikalt minskade utsläpp av växthusgaser för att framgångar ska nås. Utskottet välkomnar regeringens miljöambitioner och dess framsynta och kostnadseffektiva klimat- och energipolitik, som skapar förutsättningar för ett fortsatt starkt svenskt ledarskap i internationella klimatförhandlingar. I Konjunkturinstitutets rapport från 2011, *Klimatpolitikens utmaningar under mandatperioden*, framhålls att klimatpolitikens internationella inriktning är en kostnadseffektiv åtgärd för att uppnå minskade utsläpp.

Ett av de viktigaste instrumenten för att minska utsläppen av växthusgaser är systemet för handel med utsläppsrätter. Cirka 40 % av EU:s utsläpp av växthusgaser täcks av systemet. Under den nuvarande handelsperioden har de svenska utsläppsrätterna delats ut till industrin utan kostnad. Utskottet noterar att regeringen avser att tilldela utsläppsrätter i ökande grad genom auktionering och att sådana inkomster beräknas inkomma fr.o.m. 2013.

Flera motionärer föreslår att stödprogram för lokala klimatinvesteringar återinförs. Utskottet vill här påminna om att Konjunkturinstitutet i sina utvärderingar har riktat allvarlig kritik mot denna typ av stöd. Klimatinvesteringsprogrammen har präglats av oklara motiv, bristande kostnadseffektivitet och brister i bedömningsunderlagen. Dessutom har de administrativa kostnaderna varit höga samtidigt som en stor del av åtgärderna sannolikt skulle ha genomförts även utan stöd.

Miljöpartiet och Socialdemokraterna föreslår två snarlika system där bilar med lägre koldioxidutsläpp får en bonus som bekostas av bilar med högre koldioxidutsläpp. Regeringen konstaterar i budgetpropositionen att allt fler bilar definieras som miljöbilar. Under 2010 var 40 % av de personbilar som registrerades miljöbilar, vilket kan jämföras med miljöbilsandelen på ca 15 % vid miljöbilspremiens införande 2007. Utskottet anser i likhet med regeringen att det bör skapas incitament för inköp av de bilar som släpper ut allra minst koldioxid och välkomnar därför att en ny supermiljöbilspremie om 40 000 kr per bil införs fr.o.m. 2012 för inköp av sådana bilar.

Flera motionärer vill se ökade satsningar på investeringar i klimatsmart teknik och förnybar energi samt förbättrade förutsättningar för vindkraftsindustrin och solenergibranschen. Enligt utskottet har regeringen i sin

energi- och klimatöverenskommelse 2009 lagt grunden för en långsiktig, hållbar och kostnadseffektiv klimat- och energipolitik. Viktiga inslag är att få en ökad energieffektivisering och en fossiloberoende transportsektor samt att främja förnybar energi. Utbyggnaden av vindkraften är en av de viktigaste delarna i att uppfylla målet om en ökad andel förnybar energi. Regeringen har avskaffat den s.k. dubbelprövningen av vindkraften i syfte att underlätta utbyggnaden. Genom regeringens satsningar på förnybar energi och effektivare energianvändning ges svensk forskning och svenska företag en ledande roll i den globala klimatomställningen. Utskottet välkomnar regeringens satsning på forskning om förnybar energi. Studier har visat att ett sådant stöd är samhällsekonomiskt effektivt som ett led i klimatarbetet.

Både Miljöpartiet och Vänsterpartiet föreslår medel till internationella klimatsatsningar på ett separat anslag som finansieras utöver biståndsramen. Utskottet delar regeringens syn att de industrialiserade länderna har ett särskilt ansvar för att finansiera klimatanpassningsåtgärder i utvecklingsländerna. Enligt beslut på FN:s klimatomöten ska utvecklingsländerna fram till 2012 sammanlagt få ett klimatbistånd på 30 miljarder dollar. Från och med 2020 ska 100 miljarder dollar varje år gå till åtgärder för begränsning och anpassning i utvecklingsländer. Utskottet ställer sig bakom regeringens ambition att utveckla Sveriges bistånd och att allt bistånd ska klimatsäkras. Under perioden 2009–2012 satsar regeringen drygt 4 miljarder kronor på klimat och utveckling i biståndet.

Flera motionärer föreslår ökade medel till biologisk mångfald. Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet vill öka medlen och då särskilt prioritera skydd av skog och skogsskötsel. Utskottet anser att det är en angelägen fråga att bevara den biologiska mångfalden. En ny global vision med en rad ambitiösa mål och åtgärder för biologisk mångfald antogs vid FN-mötet om biologisk mångfald hösten 2010. Utskottet kan konstatera att Sverige har ambitiösa miljökvalitetsmål när det gäller att skydda ekosystem och bevara den biologiska mångfalden. Regeringen har en tydlig ambition att skyddsvärda skogar inte ska avverkas utan bevaras antingen med formellt skydd eller som frivilliga avsättningar. Ytterligare värdefulla områden, såsom gammelskog, ska ges ett långsiktigt skydd och förvaltas väl. Utskottet noterar att den parlamentariska miljömålsberedningen har fått i uppgift att ta fram beslutsunderlag för ett nytt etappmål för långsiktigt skydd av skogsmark till 2020 i syfte att bidra till uppfyllelse av miljökvalitetsmålet Levande skogar.

Sverigedemokraterna anser att Östersjöproblematiken måste få en ökad prioritet. Utskottet ställer sig bakom regeringens prioritering av havsmiljöarbetet inom ramen för miljöpolitiken. Regeringen har genomfört en rad åtgärder för att förbättra och återställa havsmiljön och för att förstärka det internationella samarbetet. Arbetet har presenterats i propositionen En sammanhållen svensk havspolitik (prop. 2008/09:170) och skrivelsen Åtgärder för levande hav (skr. 2009/10:213). Regeringen har under perioden 2007–

2011 satsat drygt 1 miljard kronor på att förbättra havsmiljön. Satsningen på havsmiljö fortsätter genom att en havsmiljard har avsatts för perioden 2010–2014. Den nya Havs- och vattenmyndigheten, som inledde sin verksamhet vid halvårsskiftet 2011, spelar en viktig roll i att genomföra regeringens havspolitik. Ett fortsatt EU-samarbete och internationellt samarbete är enligt utskottet en grundförutsättning för att miljökvalitetsmålet Hav i balans samt levande kust och skärgård ska kunna nås.

I motion Fi253 (MP) föreslås att en statlig investeringsbudget ska utredas liksom möjligheter att lånefinansiera investeringar. Även en oljefond föreslås i motion MJ291 (MP). Utskottet har vid flera tillfällen under de senaste åren uttalat sin syn på varför investeringar ska finansieras med anslag, då beträffande infrastruktur (bet. 2008/09:FiU1, bet. 2009/10:FiU1, yttr. 2010/11:FiU2y). Det viktigaste skälet är att investeringsutgiften med anslagsfinansiering underkastas samma budgetprövning som övriga utgifter. Det förhållandet att investeringarna är långsiktiga till sin karaktär är inte något skäl att undanta dem från den årliga budgetprövningen, eftersom även andra utgifter i budgeten varierar vad gäller långsiktighet och ekonomiska konsekvenser för framtiden. Oberoende av om finansieringen sker genom anslag eller lån påverkas statsbudgetens saldo och den offentliga sektorns finansiella sparande. Vidare anser utskottet att statens budget ska vara fullständig och omfatta alla statens inkomster och utgifter samt andra betalningar som påverkar statens lånebehov.

I motion Fi221 (MP) yrkandena 1 och 3 framhåller motionärerna bl.a. att en kommission för omställning till en hållbar ekonomi bör tillsättas. I motion MJ407 (V) yrkande 23 föreslås också en statlig klimatbudget. Utskottet anser att regeringen lägger stor vikt vid frågor om hållbar ekonomi och noterar bl.a. att regeringen i budgetpropositionen föreslagit att Konjunkturinstitutet får en förstärkt miljöekonomisk roll.

När det gäller skatter på energi-, miljö- och vägtrafikområdena föreslår Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet högre skatter än regeringen. Riksdagen har beslutat om en samlad strategi för skatteändringar på energi- och miljöområdet i enlighet med regeringens klimatproposition. En kontrollstation för att analysera energibalans, kostnader och klimatpåverkan ska genomföras 2015. Vad gäller vägtrafiken föreslår Miljöpartiet en höjning av koldioxidskatten och Vänsterpartiet föreslår en höjning av bensin- och dieselskatten. Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet föreslår även en avståndsbaserad vägslitageavgift för tunga lastbilar. Den föreslagna tidpunkten för ett införande varierar. Vänsterpartiet vill införa lastbilsskatten senast 2014, medan Socialdemokraterna budgeterat skatteinkomster redan under 2012. Utskottet anser att dessa omfattande skattehöjningar i nuvarande osäkra ekonomiska läge riskerar att förstärka konjunkturedgången och ytterst hota arbetstillfällena och tillväxt i hela landet.

Ett förbättrat väg- och järnvägsnät

Samtliga oppositionspartier framhåller behovet av ökade investeringar i järnvägen. Socialdemokraterna föreslår även statsbidrag fr.o.m. 2013 för utbyggnad av en tunnelbanegren i Stockholm. Regeringen föreslår en tillfällig satsning på åtgärder i järnvägssystemet under 2012 och 2013, i första hand på drift och underhåll, reinvesteringar och trimningsåtgärder. Därutöver beslutade regeringen 2010 om en nationell plan för transportinfrastruktur 2010–2021 med investeringar på närmare 500 miljarder kronor. Under mandatperioden avser regeringen även att återkomma med förslag till ett nytt infrastrukturbeslut som syftar till att säkerställa de framtida behoven av åtgärder inom transportsystemet. Som ett underlag för detta har regeringen gett Trafikverket i uppdrag att utreda kapacitetsbrister i transportsystemet och föreslå lösningar. Uppdraget ska redovisas i april 2012. Sammantaget välkomnar utskottet regeringens planerade åtgärder och investeringar och bedömer att dessa skapar goda förutsättningar för ett väl fungerande järnvägsnät. Utskottet anser även att det är avgörande att det finns en långsiktig och ansvarsfull finansiering av infrastruktursatsningar så som är fallet med regeringens förslag.

Välfärden och kommunernas ekonomi

Ökad sysselsättning värnar välfärden

Regeringen presenterar i budgetpropositionen en politik som är inriktad på att inom ramen för en ansvarsfull politik med goda säkerhetsmarginaler fortsätta att stärka välfärden och de långsiktiga förutsättningarna för sysselsättning och tillväxt. Det är genom att förstärka arbetslinjen och på så sätt öka sysselsättningen som välfärden kan värnas, anser utskottet. Mot detta står de fyra oppositionspartiernas respektive budgetalternativ som bygger på minskade incitament att arbeta genom bl.a. höjda ersättningsnivåer i transfereringssystemen och höjda skatter för dem som arbetar. Människor ska kunna känna sig trygga med att skolan, sjukvården och omsorgen kommer att fungera även i svåra tider. Tack vare regeringens ansvarsfulla politik med goda säkerhetsmarginaler anser utskottet att detta är möjligt. Sverige har ett handlingsutrymme för en sämre utveckling utan att tvingas till skattehöjningar och nedskärningar i välfärden.

Den gemensamt finansierade välfärden ska hålla högsta möjliga kvalitet och komma alla till del. Inom sjukvården och omsorgen har regeringen genomfört åtgärder som förbättrat kvaliteten, tillgängligheten och valfriheten. Utskottet välkomnar därför regeringens förslag om bl.a. en satsning på kvalitetsregister och ett särskilt stimulansbidrag till landstingen för att de på frivillig väg ska införa lagen om valfrietssystem i öppen specialiserad vård, som tar sin utgångspunkt i att nyttan av förändringarna ska tillfalla både patienter och brukare i form av förbättrad kvalitet och effektivitet samt skattebetalarna i form av ökad effektivitet. Socialutskottet anser i sitt yttrande (yttr. 2011/12:SoU1y) att prioriteringarna är väl avvägda.

De fyra oppositionspartierna har flera förslag på ökade insatser inom hälso- och sjukvården. Fler vårdplatser, mer personal i vården, satsningar på förebyggande och hälsofrämjande åtgärder, gratis tandvård för alla upp till 25 år, en akut- och tillgänglighetsmiljard, en vårdplatsgaranti och satsningar inom äldreomsorgen finns bland förslagen. Motionärerna pekar också på brister inom utbildningssystemet och behovet av ett väl fungerande utbildningssystem och föreslår bl.a. ökad fortbildning för lärare och nya karriärmöjligheter för lärare. Regeringen har en ambitiös reformagenda i syfte att förbättra utbildningssystemets olika delar. Under 2011 och 2012 genomförs satsningar på att stärka lärarkvaliteten genom ett omfattande lärarlyft och en reformerad lärarutbildning. Utskottet välkomnar de angelägna satsningar regeringen föreslår i denna proposition med syftet att stärka lärarnas kvalitet och höja statusen i läraryrket.

De fyra oppositionspartierna har alla olika förslag på hur de vill göra förändringar i sjukförsäkringen, bl.a. höjda tak, höjda ersättningsnivåer och ett s.k. golv i sjukförsäkringen. Utskottet anser att utgångspunkten är att sjukförsäkringen ska ge ekonomisk trygghet vid sjukdom samtidigt som det ska finnas tydliga incitament att arbeta, och avvisar därför oppositionspartiernas olika förslag.

Ett väl fungerande rättsväsende är centralt för människors trygghet och därmed en viktig del av välfärdssamhället. Utskottet konstaterar att regeringen har gjort stora satsningar inom området och att arbetet med att genomföra dessa pågår. Slutligen ställer sig utskottet bakom regeringens förslag om att arbetet med att förverkliga 2009 års försvarsbeslut ska fortsätta.

Mot bakgrund av oppositionspartiernas förslag vill utskottet återigen betona vikten av säkerhetsmarginaler i de offentliga finanserna och ifrågasätter de omfattande utgiftsökningar som förslagen innebär. Det är värt att framhålla att kommuner och landsting har stor betydelse för tillhandahållandet av välfärdstjänster samtidigt som den kommunala sektorns ekonomiska utveckling är beroende av hur väl ekonomin generellt utvecklas. Enligt utskottet kan därför vikten av reformer som stärker arbetslinjen och på det sättet även stärker skatteunderlaget och kommunernas ekonomi inte nog understrykas.

När det gäller kommunernas ekonomi vill utskottet framhålla att regeringens politik har inneburit betydande förstärkningar av den kommunala sektorn i form av ökade statsbidrag, sänkta arbetsgivaravgifter och den kommunala fastighetsavgiften. De tillfälliga stöd som betalades ut i samband med den ekonomiska krisen 2008–2009 och det tillfälliga stödet 2011 har bidragit till att viktiga välfärdstjänster som skola, sjukvård och äldreomsorg kunnat upprätthållas under lågkonjunkturen. Det generella statsbidraget till kommunerna har dessutom höjts permanent med 5 miljarder kronor fr.o.m. 2011. Utskottet vill betona vikten av att kommuner och landsting fortsätter och fördjupar ansträngningarna att höja effektiviteten och kvaliteten i verksamheterna, inte minst mot bakgrund av en ökad efter-

frågan av välfärdstjänster. Den forskning som bedrivs på området och de utredningar och utvärderingar som tas fram inom olika verksamhetsområden är värdefulla i detta sammanhang. Slutligen noterar utskottet att regeringen tillsatt en parlamentarisk kommitté som ska utreda regler och villkor för fristående skolor. Kommittén kommer bl.a. att behandla frågor om avknoppning av kommunal verksamhet, om Skolinspektionen ska kunna granska huruvida ekonomiska uttag har bidragit till brister och om godkännande av huvudmän för fristående skolor. Uppdraget ska redovisas senast den 1 november 2012.

Utskottet välkomnar överenskommelsen med Miljöpartiet om en human, rättssäker och ordnad migrationspolitik. Socialförsäkringsutskottet avfärdar i sitt yttrande (yttr. 2011/12:SfU1y) Sverigedemokraternas förslag om att kraftigt minska asyl- och anhöriginvandringen, och utskottet delar denna uppfattning. Det finns en bred uppslutning i Sveriges riksdag om att Sverige ska ha en human asylpolitik och vara en fristad för dem som flyr undan förföljelse och förtryck.

Ökad sysselsättning ger jämnare fördelning

Flera av motionärerna anser att inkomstskillnaderna i samhället ökar och föreslår åtgärder mot detta. Här vill utskottet framhålla att Sverige har en av de jämnaste inkomstfördelningarna i världen även om inkomstskillnaderna, liksom i de flesta andra länder, långsamt ökat under de senaste 20 åren. Utvecklingen förklaras bl.a. av att inkomsterna ökat långsammare för dem med relativt låga inkomster jämfört med medianinkomsten. Eftersom andelen individer som försörjs av transfereringar är högre i de lägre inkomstskikten är den långsiktigt bästa fördelningspolitiken att ge fler möjlighet till ett eget arbete och att leva på sin lön. Med fler i arbete och färre som försörjs med bidrag och transfereringar anser utskottet att inkomstskillnaderna i samhället minskar. Utskottet välkomnar därför regeringens politik som syftar till att minska de mycket höga marginaleffekterna vid arbete av försörjningsstöd, etableringsersättning och bostadsbidrag.

Bördorna av den försvagade ekonomin ska fördelas rättvist för att samhället ska hålla samman. Utskottet välkomnar därför att regeringen kan göra fördelningspolitiska reformer också nu när utrymmet för reformer är knappt. Åtgärderna riktas mot de ålderspensionärer som har lägst ekonomisk standard samt de unga vuxna och familjer med flera barn med en låg ekonomisk standard och små marginaler.

Motionärerna har förslag om sänkta skatter för pensionärerna. Utskottet anser att utvecklingen av pensionerna har en mycket stark koppling till sysselsättningen. Det bästa medlet för att säkerställa en bra utveckling av pensionerna är att få så många som möjligt i arbete. Det förtjänar också att nämnas att regeringen under senare år dessutom har genomfört ett antal reformer till stöd för de äldre. Bostadstilläggen har förstärkts, och satsningar för att stärka kvaliteten i äldreomsorgen har genomförts. Regeringen har också i flera steg sänkt skatten för pensionärer, vilket enligt

utskottet gett betydande tillskott inte minst till dem med låga pensioner. Mot bakgrund av att sammanhållningen i svåra tider ska värnas, välkomnar utskottet regeringens förslag om en höjning av bostadstillägget för ålderspensionärer. Förslaget innebär att de pensionärer som har de lägsta inkomsterna får den största relativa förbättringen av sin disponibla inkomst. Utskottet noterar också att regeringen avser att under 2013 eller 2014 återkomma med förslag om sänkt skatt för pensionärer under förutsättning att det råder balans i de offentliga finanserna.

Finansiell stabilitet

En central uppgift för den ekonomiska politiken är att värna ett stabilt finansiellt system. I spåren av de problem som uppstått när flera euroländer fått obalans i sina offentliga finanser har oron på finansmarknaderna ökat. Om de mest skuldyngda länderna inom euroområdet inte kan betala sina skulder riskerar det drabba de banker som lånat ut pengarna, vilket i sin tur kan sätta press på ekonomierna och de offentliga finanserna i bankernas hemländer. Dagens internationella finansiella system är sammanflätat, vilket medför risker för att kriser snabbt sprids mellan länder. I en sådan situation krävs, enligt utskottets mening, både gemensamma internationella åtgärder och nationella åtgärder inom varje land.

Inom EU pågår ett arbete med att genomföra en ordnad skuldnedskrivning för Grekland och samtidigt förstärka möjligheterna att ge finansiellt stöd till banker och länder med problem. Dessutom ska kraven på bankernas kapital höjas. En konsekvens av krisen är också att den ekonomisk-politiska samordningen inom EU och särskilt euroländerna ska stärkas.

Sverige, som är en liten öppen ekonomi, står dock enligt utskottets mening förhållandevis starkt. För detta talar åtminstone två skäl.

Det ena är att Sverige har stabila offentliga finanser och väl tilltagna säkerhetsmarginaler. Detta har vi tack vare ett stramt finanspolitiskt ramverk i kombination med regeringens konsekventa linje för ordning och reda och aktsamhet om skattebetalarnas pengar.

Det andra är att Sverige har ett starkt ramverk för finansiell stabilitet. Ramverket minskar risken för att det uppstår allvarliga problem i det finansiella systemet. Det begränsar också effekterna av en eventuell kris. I och en förbättrad tillsyn även över banker som verkar i flera länder. Därtill kommer ett mer effektivt system för att kunna hantera kriser och en förstärkt statlig garanti av insättningar på bankkonton. Korta drag består ramverket av ett stärkt regelverk för att minska risktagande.

Den svenska krishanteringen bygger på principen att skattebetalarnas pengar värnas, samtidigt som den finansiella stabiliteten säkras. Därför kommer den svenska staten inte bara att ta över dåliga tillgångar om en bank riskerar att gå omkull, utan också ta över själva ägandet av banken.

På så sätt får också skattebetalarna del i värdeökningar den dag stabiliteten återvänder. Det ger dessutom regeringen möjlighet att begränsa utdelningar och bonusar från banker som får stöd.

Utskottet delar regeringens bedömning att det ramverk för finansiell stabilitet med förstärkt regelverk, förbättrad tillsyn och effektiva krishanteringsmekanismer som regeringen tagit fram bör stärkas ytterligare och skattebetalarnas pengar värnas. För att värna skattebetalarnas pengar anser utskottet i likhet med regeringen att stöd till ett land i kris i första hand ska ges genom de internationella finansiella institutionerna. Även om Sverige står bättre rustat i nuläget jämfört med hösten 2008, kvarstår utmaningar inte minst när det gäller att motverka finansiella kriser genom att öka bankernas motståndskraft. Utskottet anser, i likhet med regeringen, att det måste vara möjligt för enskilda medlemsstater i EU att lagstifta om högre kapitaltäckningskrav än vad som följer av de nya internationella minimikraven i Basel III. När det gäller frågan om en global skatt på finansiella transaktioner anser utskottet att en transaktionsskatt inte är en verkningsfull åtgärd för att stabilisera den finansiella sektorn. Verkningsfulla åtgärder är i stället sådana som går på grundproblemet, dvs. institutens balansräkningar, såsom stabilitetsavgifter och kapitaltäckningsregler. Utskottet anser också att mer resurser till Finansinspektionen, som regeringen föreslagit i budgetpropositionen, är nödvändigt för att bättre övervaka finansmarknaderna.

Även om ramverket för finansiell stabilitet förstärks vill utskottet särskilt understryka vikten av att noga följa de risker som den pågående skuldkrisen innebär för Sverige och hålla beredskap för att vidta ytterligare åtgärder om det skulle visa sig vara nödvändigt.

Finansutskottet tillstyrker regeringens riktlinjer

Mot bakgrund av vad som anförts ovan tillstyrker finansutskottet regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. De alternativa förslagen till riktlinjer i oppositionens budgetmotioner avstyrks liksom övriga här aktuella motioner.

3 Beslut om utgiftsramar och beräkning av inkomster på statens budget 2012

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget till 1 084 miljarder kronor 2012 och till 1 123 miljarder kronor 2015.

Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2012 i enlighet med regeringens förslag. Riksdagen godkänner också regeringens beräkningar av förändringen av anslagsbehållningar, Riksgäldskontorets nettoutlåning och den kassamässiga korrigeringen för 2012.

Riksdagen godkänner regeringens förslag till beräkningen av inkomsterna på statens budget för 2012.

Riksdagen tillstyrker regeringens förslag till skatteförändringar och antar därmed regeringens lagförslag.

Riksdagen godkänner regeringens beräkning av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten 2012.

Oppositionspartiernas förslag avslås.

Jämför reservationerna 5 (S), 6 (MP), 7 (SD) och 8 (V).

Detta kapitel behandlar det s.k. rambeslutet. I ett och samma beslut fastställer riksdagen ramarna för de olika utgiftsområdena och godkänner en beräkning av inkomsterna på statens budget. I beslutet om utgiftsramarna ingår också att riksdagen godkänner ett antal budgetpåverkande poster, såsom beräkningen av myndigheternas förbrukning av anslagsbehållningar och hur anslagskrediterna kommer att utnyttjas under året.

Kapitlet är disponerat enligt följande. Inledningsvis behandlas i avsnitt 3.1 den samlade nivån för statens utgifter som kommer till uttryck i utgiftstaket. I avsnitt 3.2 behandlas ramarna för 2012 som ska gälla för respektive utgiftsområde. I avsnitt 3.3 behandlas budgetens övriga utgifter, dvs. förslag om anslagsbehållningar, myndigheternas in- och utlåning i Riksgäldskontoret samt kassamässig korrigering. I avsnitt 3.4 behandlas regeringens lagförslag på skatteområdet. I avsnitt 3.5 behandlas beräkningen av inkomsterna på statens budget för 2012 och de olika skatteförslagen på inkomstsidan. I avsnitt 3.6 presenteras översiktligt regeringens och oppositionspartiernas budgetalternativ för 2012. Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget tas upp i avsnitt 3.7. I avsnitt 3.8 redovisas yttranden från andra utskott. Slutligen framgår i avsnitt 3.9 finansutskottets ställningstagande till utgiftsramarna och inkomstberäkningen.

3.1 Utgiftstak för staten

Utgiftstaket för staten omfattar utgifterna på statsbudgeten, exklusive utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m., och utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

Utgiftstaket är ett viktigt budgetpolitiskt åtagande som främjar budgetdisciplinen och stärker trovärdigheten i den ekonomiska politiken. Utgiftstaket ska sättas på ett sådant sätt att det ger förutsättningar att uppnå överskottsmålet om ett genomsnittligt finansiellt sparande i den offentliga sektorn på 1 % av BNP över en konjunkturcykel och därmed skapa förutsättningar för långsiktigt uthålliga finanser.

Propositionen

Regeringen föreslår under punkt 2 i propositionen att utgiftstaket för 2012 fastställs till 1 084 miljarder kronor. Under punkt 3 föreslår regeringen att utgiftstaket för 2015 fastställs till 1 123 miljarder kronor. Utgiftstaket för 2012 har riksdagen tidigare fastställt till 1 083 miljarder kronor utifrån regeringens förslag i budgetpropositionen för 2011. Förändring av utgiftstaket för 2012 beror på tekniska justeringar. Syftet med tekniska justeringar är att utgiftstaket ska utgöra en lika stram begränsning för de offentliga utgifterna efter justeringen som före de förändringar som föranleder en justering. Skälet för justeringen av utgiftstaket 2012 är att hemutrustningslån för nyanlända invandrare som omfattas av flyktingmottagande finansieras med anslag i stället för med lån i Riksgäldskontoret fr.o.m. 2012. Det medför engångsvis ett behov av anslagsmedel på ca 1,1 miljarder kronor för finansiering av befintliga lån. En övergång från lånefinansiering till anslagsfinansiering får till följd att hemutrustningslån kommer att ingå i de takbegränsade utgifterna och att utgiftstakets nivå för 2012 därför bör justeras tekniskt för effekterna av denna omläggning. Regeringens förslag till utgiftstak för 2015 innebär att taket ökar med 20 miljarder kronor jämfört med 2014. Förslaget till utgiftstak för 2015 medför att budgeteringsmarginalen uppgår till 57 miljarder kronor 2015. I tabell 3.1 redovisas regeringens förslag till utgiftstak för staten åren 2011–2015.

Tabell 3.1 Regeringens förslag till utgiftstak för staten 2012–2015

<i>Miljoner kronor</i>	2012	2013	2014	2015
Summa utgifter exkl. statsskuldsräntor	792 022	792 727	793 398	798 073
Minskning av anslagsbehållningar	-2 814	-939	-996	-1 648
Utgifter för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	238 559	250 192	259 975	267 764
Takbegränsade utgifter	1 030 581	1 042 919	1 053 373	1 065 837
Budgeteringsmarginal	53 419	50 081	49 627	57 163
Utgiftstak för staten	1 084 000	1 093 000	1 103 000	1 123 000
<i>Utgiftstak för staten i procent av BNP</i>	30,8 %	29,7 %	28,5 %	27,5 %

Källa: Budgetpropositionen för 2012.

Motionerna

Socialdemokraterna föreslår i sin motion Fi240 yrkande 2 att utgiftstaket för staten fastställs till 1 104 miljarder kronor 2012, 1 115 miljarder kronor 2013, 1 125 miljarder kronor 2014 samt till 1 145 miljarder kronor 2015. Budgeteringsmarginalen föreslås vara oförändrad i förhållande till regeringens förslag.

Miljöpartiet föreslår i sin motion Fi241 yrkande 2 att utgiftstaket för staten fastställs till 1 103 miljarder kronor 2012, 1 120 miljarder kronor 2013 och till 1 135 miljarder kronor 2014. Motionärerna föreslår inget utgiftstak för 2015. Budgeteringsmarginalen föreslås minska med 2,9 miljarder kronor 2012. För 2013 och 2014 föreslås den öka med 0,5 respektive 1,4 miljarder kronor.

Sverigedemokraterna föreslår i sin motion Fi242 yrkande 2 att utgiftstaket för staten fastställs till 1 084 000 miljoner kronor 2012. För 2013–2015 föreslår motionärerna i yrkande 3 att utgiftstaket fastställs till 1 072 884 miljoner kronor, 1 082 142 miljoner kronor samt till 1 100 328 miljoner kronor. Utgiftstaket för 2012 är således oförändrat i förhållande till regeringens förslag. Däremot föreslår motionärerna att budgeteringsmarginalen minskar med 10 971 miljoner kronor 2012. För 2013–2015 föreslås en oförändrad budgeteringsmarginal i förhållande till regeringens förslag.

Vänsterpartiet föreslår i motion Fi243 yrkande 6 att regeringens förslag att fastställa statens utgiftstak till 1 084 miljarder kronor 2012 avslås. I yrkande 7 föreslås att regeringens förslag att fastställa statens utgiftstak till 1 123 miljarder kronor 2015 avslås. Motionärerna föreslår ökade utgifter för staten med 63 miljarder kronor 2012.

I tabell 3.2 redovisas regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftstak för staten 2012–2015.

Tabell 3.2 Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftstak för staten 2012–2015

<i>Miljoner kronor</i>				
	2012	2013	2014	2015
Regeringens förslag till utgiftstak	1 084 000	1 093 000	1 103 000	1 123 000
<i>Avvikelse gentemot regeringen</i>				
Socialdemokraterna	+19 550	+21 519	+21 799	+21 999
Miljöpartiet	+19 000	+27 000	+32 000	±0
Sverigedemokraterna	±0	−19 966	−20 808	−22 572
Vänsterpartiet	±0	±0	±0	±0

Källa: Budgetpropositionen för 2012 och oppositionspartiernas budgetmotioner.

3.2 Statens utgifter per utgiftsområde 2012

Regeringen föreslår i budgetpropositionen punkt 5 att utgifterna för 2012 fördelas på utgiftsområden på det sätt som framgår av tabell 3.3. Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna samt Vänsterpartiet förordar

i sina respektive motioner, Fi240 yrkande 4, Fi241 yrkande 4, Fi242 yrkande 5 samt Fi243 yrkande 4, alternativa förslag till regeringens fördelning av utgifter på utgiftsområden. Oppositionspartiernas förslag till fördelning av utgifter framgår av tabell 3.3.

Tabell 3.3 Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar för 2012

<i>Miljoner kronor</i>					
Utgiftsområde	Regeringens förslag	Avvikelse gentemot regeringen			
		S	MP	SD	V
1 Rikets styrelse	11 809		-196	-264	-328
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	13 359		+150	+1 360	
3 Skatt, tull och exekution	10 179	+50		+106	+130
4 Rättsväsendet	37 871	+125	+73	+1 798	-238
5 Internationell samverkan	2 024		+30	-132	
6 Försvar och samhällets krisberedskap	45 578		-1 865	+2 448	-1 905
7 Internationellt bistånd	30 264		+1 600	-4 152	+2 082
8 Migration	9 068			-3 610	+450
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	60 078	+1 000	+287	+3 310	+5 439
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	93 353	+1 283	+2 997	+500	+2 540
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	41 060				+2 300
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	76 717	+310	+365	+848	+4 755
13 Integration och jämställdhet	8 374		-90	-4 139	-445
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	70 476	+5 850	+2 625	+963	+7 867
15 Studiestöd	22 184	+975	+1 560	+418	+2 952
16 Utbildning och universitetsforskning	54 476	+3 179	+2 426	+3 876	+7 834
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	12 300	+310	+390	+341	+367
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	1 152	+500	+240	+105	+1 615
19 Regional tillväxt	3 399	+50	+100	+96	+50
20 Allmän miljö- och naturvård	5 025	+1 200	+3 707	+360	+2 185
21 Energi	2 873	+100	+665	+112	+1 280
22 Kommunikationer	43 061	+2 000	+2 637	+1 000	+1 803
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	17 733	+110	+693	+495	+161
24 Näringsliv	6 012	+500	+500	+62	+2 556
25 Allmänna bidrag till kommuner	85 075	+2 008	+3 025	+4 920	+19 607
26 Statsskuldräntor m.m.	21 870				
27 Avgiften till Europeiska unionen	31 291				
Summa utgiftsområden	816 658	+19 550	+21 919	+10 822	+63 057
Minskning av anslagsbehållningar	-2 814				
Summa utgifter	813 844	+19 550	+21 919	+10 822	+63 057
Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, netto	121				-874
Kassamässig korrigering	445				
Summa	814 410	+19 550	+21 919	+10 822	+62 183

Källa: Budgetpropositionen för 2012 och oppositionspartiernas budgetmotioner.

Propositionen

I förhållande till beräkningarna i 2011 års ekonomiska vårproposition beräknas statens utgifter öka med ca 18 miljarder kronor 2012. Utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget beräknas öka med ca 1,4 miljarder kronor 2012. De takbegränsade utgifterna (där statsskuldräntorna inte ingår) beräknas öka med 22 miljarder kronor 2012. Förändringar av utgifterna förklaras i huvudsak av reformer, nya makroekonomiska förutsättningar samt prognoser över volymer (se tabell 8.10 s. 585 Budgetpro-

positionen för 2012). Föreslagna reformer ökar utgifterna med ca 12,5 miljarder kronor 2012 jämfört med vårpropositionen. Nya makroekonomiska förutsättningar beräknas öka utgifterna med 5,9 miljarder kronor 2012. Det förklaras i huvudsak av att återhämtningen på arbetsmarknaden, som i vårpropositionen väntades ske successivt fram t.o.m. 2015, nu väntas stanna av 2011–2013 för att återigen ta fart 2014. Detta medför högre volymer i arbetslöshetsförsäkringen och i de arbetsmarknadspolitiska programmen. Utgifterna för ålderspensionssystemet har reviderats upp till följd av de nya makroekonomiska förutsättningarna. Nya prognoser för volymer inom i huvudsak de regelstyrda transfereringssystemen medför att utgifterna ökar med ca 1,1 miljarder kronor. Den främsta orsaken till att utgifterna ökar är att volymerna i sjukpenningen reviderats upp. Vissa utgiftsförändringar och förändringar som regeringen föreslår leder till en teknisk justering av utgiftstaket för staten. Sammantaget innebär dessa tekniska justeringar att de takbegränsade utgifterna ökar med 1 miljard kronor 2012. Posten minskning av anslagsbehållningar beräknas minska med ca 1 miljard kronor. Övriga förklaringsfaktorer som nya prognosmetoder, justeringar till följd av ny information, korrigering av tidigare gjorda fel samt regeländringar utom regeringens direkta kontroll, t.ex. ändringar i EU:s regelverk, beräknas minska utgifterna med ca 1,4 miljarder kronor 2012.

Motionerna

Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna samt Vänsterpartiet förordar alternativa förslag till utgiftsfördelning jämfört med regeringens förslag. Oppositionspartiernas förslag framgår av tabell 3.3.

Socialdemokraterna föreslår en högre ram än regeringen för utgiftsområde 4 Rättsväsendet, vilket förklaras av ökade medel till kampen mot den organiserade brottsligheten. För utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg föreslås en ökad ram med 1 miljard kronor främst till följd av en sjukvårdsatsning och av att landstingen kompenseras för uteblivna patientavgifter då Socialdemokraterna säger nej till höjt högkostnadsskydd. Socialdemokraterna föreslår en höjd ram för utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp med 1,2 miljarder kronor till följd av förstärkningar i sjukförsäkringen och rehabiliteringen. Underhållsstödet för barnfamiljer och taket för den tillfälliga föräldrapenningen höjs, vilket förklarar förslaget om en ökad ram för utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn med ca 0,3 miljarder kronor. Ramen för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv föreslås öka med ca 5,8 miljarder kronor till följd av förslag om höjd ersättningsgrad och höjt tak i arbetslöshetsförsäkringen samt införandet av bristutbildningar och utbildningsvikariat inom vården samt fler OSA-anställningar. Socialdemokraternas förslag om fler platser inom vuxenutbildningen och högskolan medför att ramen för utgiftsområde 15 Studiestöd och utgiftsområde 16 Utbildning och uni-

versitetsforskning föreslås öka med 0,9 respektive 3,2 miljarder kronor. För utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård föreslås en ökad ram med ca 1,2 miljarder kronor, vilket förklaras av förslag om en ny miljöbilspremie och program för investeringar i klimatomställning. Även för utgiftsområde 22 Kommunikationer föreslår Socialdemokraterna en ökad ram med 2 miljarder kronor, bl.a. till följd av kapacitetshöjande åtgärder inom järnvägen. För utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner förordar Socialdemokraterna en ca 2 miljarder kronor högre ram, vilket till stor del förklaras av lägre kommunalskatteintäkter, till följd av höjt grundavdrag för pensionärer, som neutraliseras genom ökade statsbidrag.

Miljöpartiet föreslår en besparing på utgiftsområde 1 Rikets styrelse med ca 0,2 miljarder kronor som en följd av förslag om besparingar i Regeringskansliet. Även för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap vill Miljöpartiet minska ramen med ca 1,8 miljarder kronor, vilket i huvudsak förklaras av besparingar inom förbandsverksamhet och beredskap samt besparingar inom materiel och anläggningar. För utgiftsområde 7 Internationellt bistånd vill Miljöpartiets öka anslaget med 1,6 miljarder kronor. Även för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp och 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn föreslår Miljöpartiet ökade ramar med 0,3, 3,0 respektive 0,4 miljarder kronor. Förslag som gratis tandvård upp till 25 år, slopat sjuklöneansvar för företag med upp till 10 anställda samt förbättrad sjuk- och föräldrapenning förklarar de ökade ramarna. För utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, 15 Studiestöd och 16 Utbildning och universitetsforskning förordar Miljöpartiet ökade anslag med 2,6, 1,6 respektive 2,4 miljarder kronor, vilket till stor del förklaras av förbättringar i arbetslöshetsförsäkringen, fler arbetsmarknadspolitiska program, ökade studiemedel samt en kvalitetsreform och ökad läroled tid. Miljöpartiet förordar även ökade anslag till utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård med ca 3,7 miljarder kronor. Ökningen förklaras bl.a. av en klimatsatsning i utvecklingsländer, en satsning på hållbara städer samt skydd av värdefull natur. För utgiftsområde 22 Kommunikationer vill Miljöpartiet öka ramen med 2,6 miljarder kronor, vilket i huvudsak förklaras av ökade satsningar på banhållning och trafikavtal. Även Miljöpartiet har en högre ram än regeringen för utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner, vilket till stor del förklaras av lägre kommunalskatteintäkter, till följd av höjt grundavdrag för pensionärer, som neutraliseras genom ökade statsbidrag.

Även Sverigedemokraterna föreslår en besparing på utgiftsområde 1 Rikets styrelse med 0,3 miljarder kronor, vilket främst förklaras av en besparing i Regeringskansliet. För utgiftsområde 4 Rättsväsendet föreslår Sverigedemokraterna en ökad ram med ca 1,8 miljarder kronor, vilket till stor del förklaras av ökade satsningar på kriminalvården. Även för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap föreslås ökade utgiftsramar med ca 2,4 miljarder kronor. Ökningen förklaras i huvudsak av ökade

anslag för anskaffning av materiel och anläggningar. För utgiftsområde 7 Internationellt bistånd och 8 Migration föreslås däremot en besparing på ca 4,1 respektive 3,6 miljarder kronor. För utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp och 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn föreslår Sverigedemokraterna ökade ramar med 3,3, 0,5 respektive 0,8 miljarder kronor. Ökningen förklaras i huvudsak av ökande anslag till läkemedelsförmåner, en akut- och tillgänglighetsmiljard, satsningar på äldre samt höjd sjuk- och föräldrapenning. För utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet föreslås en besparing på ca 4,1 miljarder kronor, vilket förklaras av minskade anslag för nyanlända invandrare och hemutrustningslån. För utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, 15 Studiestöd och 16 Utbildning och universitetsforskning förordar Sverigedemokraterna ökade ramar med ca 1,0, 0,4 respektive 3,9 miljarder kronor. Ökningen förklaras främst av höjd arbetslöshetsförsäkring, fler utbildningsplatser och ökade anslag för studiemedel. Även för utgiftsområde 22 Kommunikationer föreslår Sverigedemokraterna en ökad ram med 1 miljard kronor. Även Sverigedemokraterna har en högre ram än regeringen för utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner, vilket till stor del förklaras av lägre kommunalskatteintäkter, till följd av höjt grundavdrag för pensionärer, som neutraliseras genom ökade statsbidrag.

Även Vänsterpartiet föreslår en besparing på utgiftsområde 1 Rikets styrelse med ca 0,3 miljarder kronor, vilket främst förklaras av en besparing i Regeringskansliet. Även för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap föreslår Vänsterpartiet en minskad ram på 1,9 miljarder kronor, vilket främst förklaras av en besparing på förbandsverksamhet och fredsfrämjande insatser. För utgiftsområde 7 Internationellt bistånd förordar Vänsterpartiet i stället en ökad ram med ca 2,1 miljarder kronor. Också för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom och 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn föreslås ökade ramar med ca 5,4, ca 2,5, ca 2,3 samt ca 4,8 miljarder kronor. Ökningen förklaras till stor del av en satsning på mer personal i äldreomsorgen, höjd sjukersättning, höjda pensioner, höjt underhållsstöd samt höjd ersättning i föräldraförsäkringen. För utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, 15 Studiestöd och 16 Utbildning och universitetsforskning förordar Vänsterpartiet ökade ramar med ca 7,9, ca 3,0 samt ca 7,8 miljarder kronor. De högre ramarna förklaras i huvudsak av förslag om högre ersättning i arbetslöshetsförsäkringen, satsningar på yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning, höjda studiemedel samt fler utbildningsplatser. Vänsterpartiet förordar även en högre ram på utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik med ca 1,6 miljarder kronor, vilket främst förklaras av förslag om investerings- och upprustningsstöd. För utgiftsområde 20 Allmän natur- och miljövård föreslås en ökad ram med ca 2,2 miljarder kronor, vilket i huvudsak förklaras av ett förslag om att

inrätta ett klimatprogram samt ökade anslag för internationella klimatinvesteringar. Även för utgiftsområde 21 Energi föreslås att ramen ökas med ca 1,3 miljarder kronor till följd av bl.a. ökade investeringar i det svenska energisystemet. För utgiftsområde 22 Kommunikationer föreslås att ramen ökas med ca 1,8 miljarder kronor, vilket främst förklaras av ökade satsningar på järnvägen. Även för utgiftsområde 24 Näringsliv förordas en ökad ram med ca 2,5 miljarder kronor. Den ökade ramen förklaras till stor del av ett förslag om en innovationspolitisk strategi. För utgiftsområde 25 har även Vänsterpartiet en högre ram än regeringen. Den högre ramen på ca 19,6 miljarder kronor förklaras till stor del av lägre kommunalskatteinräkningar som neutraliseras genom ökade statsbidrag samt av förslaget om att värdesäkra statsbidragen.

3.3 Övriga utgifter på statens budget

Propositionen

Anslagsbehållningar

Statliga myndigheter har vissa möjligheter att omfördela sina utgifter över tiden. Medel på ramanslag som inte utnyttjas under ett budgetår kan inom vissa gränser sparas till efterföljande år. Myndigheter har också möjligheter att inom vissa gränser låna av efterföljande års anslag, s.k. anslagskredit. Förskjutningar av detta slag påverkar utgifterna i statens budget och redovisas på budgetens utgiftssida som en beräkningspost kallad Minskning av anslagsbehållningar, som ingår i de takbegränsade utgifterna. Jämfört med regeringens vårproposition för 2011 har utgiftsprognoserna för 2012 generellt justerats ned mer än anslagna medel, vilket innebär att posten Minskning av anslagsbehållningar reviderats ned med ca 1 miljard kronor. För 2012 beräknas posten Minskning av anslagsbehållningar till – 2,8 miljarder kronor (punkt 6). Det innebär ett anslagssparande på motsvarande belopp, vilket får till följd att statens utgifter minskar med motsvarande belopp eftersom pengarna inte beräknas bli använda 2012.

Riksgäldskontorets nettoutlåning

Riksgäldskontorets nettoutlåning utgörs av myndigheternas in- och utlåning till myndigheter, affärsverk, vissa statliga bolag och fonder. De största delposterna utgörs normalt av in- och utbetalningar av premiepensionsmedel, Centrala studiestödsnämndens nettoupplåning för finansiering av studielån samt nettoupplåning för infrastrukturinvesteringar. Inbetalningar av premiepensionsmedel placeras tillfälligt på ett konto i Riksgäldskontoret fram till dess att de definitiva pensionsrätterna fastställts och tillgodoförs på pensionsspararnas konton hos Pensionsmyndigheten. För 2012 beräknar regeringen Riksgäldskontorets nettoutlåning till mindre än 500 miljoner kronor (punkt 10). Den tillfälligt höga nettoutlåningen på

10 miljarder kronor 2011 har således minskat till mindre än 500 miljoner kronor 2012. Till nettoutlåningen 2011–2013 bidrar bl.a. lånen till Island och Lettland samt den planerade utlåningen till Irland, utlåningen till infrastrukturinvesteringarna och upphörandet av den tillfälliga placeringen av försäljningsinkomster från Apoteket Omstrukturering AB. År 2010 placerade det statliga bolaget Apoteket Omstrukturering AB tillfälligt likviden från försäljningen av apotek till privata apoteksföretag på ett konto i Riksgäldskontoret. Under 2011 upphör den tillfälliga placeringen och likviden betalas i stället in på inkomstitel. Riksgäldskontorets nettoutlåning påverkas av lån till andra länder. Islands möjlighet att låna från den svenska staten löpte ut den 31 december 2010, men förlängdes efter beslut i riksdagen den 21 juni 2011 t.o.m. den 31 december 2011. Tillgänglighetsperioden för krediten till Lettland löper ut den 22 december 2011. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med en proposition om Sveriges kredit till Irland. År 2009 lånade Riksbanken motsvarande 97 miljarder kronor i Riksgäldskontoret för att öka valutareserven. Lånet tecknades i euro och dollar. I takt med att lån förfaller och nya lån tecknas uppstår valutakursdifferenser. Då kronan har stärkts sedan lånen tecknades har valutakursvinster uppkommit vid omsättningar av lånet både 2009 och 2010. Även 2011 och 2012 beräknas valutakursvinster uppstå med nära 12 miljarder kronor 2011 och 3 miljarder kronor 2012, vilket minskar nettoutlåningen.

Kassamässig korrigering

Kassamässig korrigering är en beräkningspost som är nödvändig för att budgetsaldot ska bli identiskt med lånebehovet (med omvänt tecken). En kassamässig korrigering kan uppstå dels om betalning respektive anslagsavräkning sker olika år, dels om det förekommer transaktioner över statsverkets checkräkning som inte har sin motsvarighet på anslag eller inkomstitlar eller vice versa. För 2012 beräknar regeringen posten Kassamässig korrigering till 0 kr (punkt 11).

Motionerna

Vänsterpartiet föreslår en minskning av Riksgäldskontorets nettoutlåning med 874 miljoner kronor. I övrigt har oppositionspartierna inte några förslag till förändringar av övriga utgifter.

3.4 Förslag på skatteområdet

Utskottet redovisar i detta avsnitt de förslag på skatteområdet som regeringen och de fyra oppositionspartierna lägger fram i sina respektive budgetalternativ. Vidare redovisas innehållet i de yttranden som rör skatteförslagen.

Skatteskala, grundavdrag m.m.

Propositionen

Regeringen anför att jobbskatteavdraget är en av de största skatteförändringarna sedan 1990/91 års skattereform. Jobbskatteavdraget innebär att varje löntagare och företagare får behålla en väsentligt större del av sin inkomst från arbete och företagande, och detta gör att det lönar sig mer att träda in på arbetsmarknaden för dem som inte arbetar, men också att det genom sänkt marginalsatt lönar sig mer att arbeta fler timmar för dem som redan arbetar.

Jobbskatteavdragets fyra steg har stärkt incitamenten till arbete genom sänkta marginal- och tröskeleffekter, främst för låg- och medelinkomsttagarna. För att minska utanförskapet, öka den varaktiga sysselsättningen och göra det mer attraktivt att utbilda sig och att starta och driva företag vill regeringen under mandatperioden ytterligare förstärka jobbskatteavdraget och höja den nedre skiktgränsen för uttag av statlig inkomstskatt. Regeringen avser även att under 2013 eller 2014 återkomma med förslag om sänkt skatt för pensionärer under förutsättning att det råder balans i de offentliga finanserna.

Regeringen välkomnar riksdagens tillkännagivande om att jobbskatteavdraget behöver utvärderas och dessutom prövas mot andra reformer som ger liknande effekt (bet. 2010/11:FiU20) och avser att återkomma till riksdagen i frågan.

Motionerna

Socialdemokraterna föreslår i motionerna Fi240 yrkandena 15, 16 och 18 och Sk361 yrkande 2 en nedskalning av jobbskatteavdraget för inkomster från 600 000 kr per år. Jobbskatteavdraget bygger på antagandet att sänkt skatt på arbete ökar viljan hos den enskilde att öka sitt arbetsutbud. Mycket tyder på att denna s.k. substitutionseffekt är liten och dessutom avtagande med avseende på skattereduktionens storlek. Det är mot denna bakgrund som nedskalningen av förvärvsavdraget föreslås. Nedskalningen görs på så vis att inkomster över 1 miljon kronor per år inte ska berättiga till något förvärvsavdrag alls. Förändringen ökar skatteintäkterna med 2,5 miljarder kronor år 2012.

Vidare föreslås ett höjt grundavdrag för pensionärer. Den föreslagna ändringen innebär en skattesänkning på mellan 1 200 och 1 500 kr per år för årsinkomster mellan 135 000 och 430 000 kr per år. Skattesänkningen minskar varaktigt kommunernas skatteintäkter med 2,3 miljarder kronor per år, vilket staten fullt ut kompenserar genom motsvarande höjning av statsbidragen.

Slutligen vill motionärerna införa en skattekreditering på 30 % av bruttoarbetsinkomsten för personer med försörjningsstöd som börjar förvärvsarbeta. Krediteringen ska tidsbegränsas till sex månader och omfatta bruttoinkomster upp till socialbidragsnormen. Kravet för att få skattekredi-

tering är att man ska ha varit arbetslös och uppburit försörjningsstöd i minst sex månader innan man börjar jobba. Tanken är också att försörjningsstödet inte ska reduceras med anledning av skattekrediten.

Miljöpartiet föreslår i motion Fi241 yrkande 3 i denna del och yrkande 21 en avtrappning av jobbskatteavdraget för dem med höga inkomster. Det är inte rimligt, menar motionärerna, att personer med miljoninkomster får jobbskatteavdrag. En nedtrappning av jobbskatteavdraget föreslås med 2,5 % på månadsinkomster från 40 000 kr. Vid en månadslön på 45 000 kr ska avdraget minska med drygt 100 kr och helt upphöra vid en månadslön på 117 000 kr. Vidare föreslås att grundavdraget för pensionärer höjs med 5,5 % för att minska klyftan mellan beskattning av pension och arbetsinkomster.

Sverigedemokraterna anför i motion Fi242 att de vill bevara samtliga fyra steg i jobbskatteavdraget men föreslår att även pensionärer ska kunna få jobbskatteavdrag på sina pensionsinkomster (yrkande 11). Motionärerna föreslår i denna del en inkomstberäkning som innebär att skatten för pensionärer sänks med 5 miljarder kronor 2012 och att skatteskillnaden ska utjämnas helt och hållet 2013.

Vänsterpartiet föreslår i motion Fi243 yrkande 2 i denna del att jobbskatteavdraget stegvis bör avskaffas till förmån för en rättvis och likformig beskattning. Det krävs enligt motionärerna en viss progressivitet i systemet och därför förordas höjd skatt vid högre inkomster. Förslaget innebär att för inkomster som är högre än 28 000 kr per månad görs en avtrappning av jobbskatteavdraget. Vid inkomster över 50 000 kr per månad ges inget jobbskatteavdrag alls. Vidare föreslås en långsammare uppräknings av skiktgränserna för uttag av statlig inkomstskatt. Motionärerna vill också avsätta 2 miljarder kronor för att sänka inkomstskatten för de grupper som hittills inte fått del av regeringens skattesänkningar.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet anför att jobbskatteavdraget är ett verkningsfullt medel i regeringens arbete för ett minskat utanförskap, en varaktig ökad sysselsättning och för att göra det mer attraktivt med företagande. Utskottet delar regeringens bedömning att en ytterligare förstärkning bör ske när det ekonomiska läget så tillåter. Utskottet ser också positivt på att regeringen avser att under 2013 eller 2014 återkomma med förslag om ytterligare skattelättnader för pensionärerna under förutsättning att det råder balans i de offentliga finanserna. Skatteutskottet avstyrker motionärernas förslag.

Nedsatt förmånsvärde för vissa miljöbilar

Propositionen

Regeringen föreslår att den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för vissa miljöbilar förlängs med två år för bilar som är utrustade med teknik för drift med elektricitet som tillförs genom laddning från yttre energikälla eller med annan gas än gasol. Nedsättningen gäller därmed t.o.m. det beskattningsår som slutar den 31 december 2013.

Den offentligfinansiella kostnaden för 2012 uppskattas till 140 miljoner kronor vid ca 300 laddhybrider.

Motionen

Miljöpartiet föreslår i motion Fi241 yrkande 23 i denna del att de nedsatta förmånsvärdena ersätts med Miljöpartiets ”snålbilstrappa” som innebär att förmånsbeskattningen koldioxidrelateras så att den som väljer en förmånsbil med låga koldioxidutsläpp premieras. En komponent som styr mot förnybara bränslen, likt dagens nedsättning för gas- och elbilar, kommer att finnas kvar i systemet.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet tillstyrker regeringens förslag om att förlänga den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för bilar som är utrustade med teknik för drift med elektricitet och annan gas än gasol och avstyrker förslaget om att ersätta nuvarande system med en ”snålbilstrappa”.

Förenklad expertskatt

Propositionen

Regeringen föreslår att en utländsk arbetstagare som har en lön som överstiger en viss bestämd nivå ska få tillämpa reglerna om expertskatt utan att någon prövning av kvalifikationerna görs. Därmed införs ett objektivet rekvisit som är lätt att konstatera och tolka för den anställde och arbetsgivaren. Vidare föreslås att Forskarskattenämndens ordförande och vice ordförande ges behörighet att besluta i ärenden som gäller sådana utländska arbetstagare.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2012.

Den offentligfinansiella kostnaden beräknas som ett intäktsbortfall från arbetsgivaravgifter med ca 195 miljoner kronor och från inkomstskatt med ca 355 miljoner kronor. Sammantaget ger detta en kostnad på ca 550 miljoner kronor 2012.

Motionerna

Socialdemokraterna föreslår i motion Fi240 yrkande 11 att riksdagen avslår regeringens förslag om en utökad behörighet för Forskarskattenämndens ordförande och vice ordförande.

Vänsterpartiet föreslår i motion Fi243 yrkande 2 i denna del att riksdagen avvisar regeringens sänkning av expertskatten och anför att expertskatten bör avskaffas.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet anser att det är bra att förutsebarheten ökar vad gäller förutsättningarna för att få skattelättnad och att hanteringen förenklas. Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motionsyrkandena.

Höjd beloppsgräns för avdrag för resor

Propositionen

Beloppsgränsen för avdrag för resor höjs från 9 000 kr till 10 000 kr den 1 januari 2012. Regeringen anför att gränsen har varit oförändrad under ett antal år och att det är dags att höja den. Höjningen beräknas förstärka de offentliga finanserna med ca 340 miljoner kronor 2012.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet tillstyrker regeringens förslag.

Skattereduktion för HUS-arbete

Motionerna

Socialdemokraterna yrkar i motion Fi240 yrkande 20 och i motion Sk361 yrkande 6 att det maximala beloppet för HUS-avdraget sänks från dagens 50 000 kr till 25 000 kr per år. Vidare tas möjligheten att få skattereduktion för arbeten kopplade till fastigheter i utlandet bort. De medel som frigörs kan användas för renovering av flerfamiljshus samt till investeringsstöd för byggande av studentbostäder och hyreslägenheter.

Miljöpartiet föreslår i motion Fi241 yrkande 18 att det befintliga ROT-avdraget utvidgas och energianpassas. ROT-avdraget för småhus inriktas på energieffektiviseringsåtgärder genom att belopp över 20 000 kr ska avse energibesparande insatser. Även ROT-avdraget för flerfamiljshus kopplas till energieffektiviseringsåtgärder och uppgår till högst 50 000 kr per lägenhet.

Sverigedemokraterna föreslår i motion Fi242 yrkande 4 i denna del och i motion Kr319 yrkande 2 ett ROT-avdrag för restaurering och renovering av kulturhistoriskt värdefulla byggnader som kan utnyttjas av enskilda personer, kommuner, bolag och stiftelser.

Vänsterpartiet föreslår i motion Fi243 yrkande 2 i denna del att möjligheten till avdrag för hushållstjänster och ROT-arbete ska avskaffas. Dagens ROT-avdrag som enbart riktar sig till villaägare och bostadsrättsin-

nehavare bör ersättas med ett upprustningsstöd för flerfamiljshus. Villaägare som genomför energieffektiviseringsåtgärder ska även fortsättningsvis kunna få avdrag för dessa åtgärder.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet anför att skattereduktionen för HUS-arbete har ökat möjligheterna för grupper med en svag ställning på arbetsmarknaden att få vita arbeten med allt vad det innebär i form av pensionsrätt, sjukpenning etc. Det handlar om en långsiktig och strukturell åtgärd som är nödvändig om man ser allvarligt på svartarbete och dess följder i form av otrygga jobb, brister i försäkringsskydd, obefintligt konsumentskydd etc. Utskottet anser att möjligheten till skattereduktion för utgifter som omfattas av HUS-avdraget har visat sig ha stora fördelar för såväl samhället som för hushållen. Skattereduktionen är riktad till hushållen och avser arbeten som är utförda i bostaden, och utskottet anser inte att ytterligare tjänster ska föras in i systemet. När det gäller frågan om vem som kan få skattereduktion för ROT-arbete anser utskottet att rätten till avdrag bör vara begränsad till den som har underhållsansvaret för bostaden, dvs. ägaren av ett småhus eller ägarlägenhet respektive innehavaren av en bostadsrätt. Någon utvidgning av kretsen avdragsberättigade är således inte aktuell. Utskottet anser inte att det finns skäl att vare sig avskaffa, utöka eller på annat sätt förändra reglerna för HUS-avdrag. Utskottet avstyrker motionsförslagen.

Fackföreningsavgift och a-kasseavgift

Motionerna

Socialdemokraterna begär i motion Fi240 yrkande 21 och motion Sk361 yrkande 7 och 8 att regeringen lägger fram förslag om en skattereduktion för avgift till arbetslöshetsförsäkringen som sätter ett tak på 120 kr per månad. Möjligheten till avdragsrätt för fackföreningsavgift bör också ses över för balansens skull eftersom kostnader för medlemskap i arbetsgivarorganisation är avdragsgill.

Vänsterpartiet föreslår i motionerna Fi243 yrkande 2 i denna del och A308 yrkande 2 i denna del en skattereduktion med 40 % för medlemsavgifter i a-kassa och med 25 % för medlemskap i facklig organisation.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet anför att skattereduktionen för fackföreningsavgift och avgift till arbetslöshetskassa finansierat en kraftig sänkning av inkomstskatten för framför allt låg- och medelinkomsttagare.

När det gäller arbetslöshetsförsäkringen bör utgångspunkten för en modern välfärdsstat vara att alla med en fast förankring på arbetsmarknaden ska vara berättigade till en inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning i händelse av arbetslöshet. Formerna för hur detta på sikt ska kunna åstad-

kommas kommer att provas inom ramen för en parlamentarisk socialförsäkringsutredning som regeringen tillsatte under våren 2010 (dir. 2010:48). Kommitténs arbete ska slutredovisas senast den 15 maj 2013. När utredningen lämnat sitt förslag kommer regeringen att ta ställning till när och hur en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring kan införas.

Enligt utskottets mening finns det denna bakgrund inte anledning att överväga att återinföra de tidigare skattereduktionerna för fackföreningsavgift och avgift till arbetslöshetskassa. Utskottet avstyrker de aktuella motionsförslagen.

Särskild löneskatt för pensionärer

Motionen

Vänsterpartiet föreslår i motion Fi243 yrkande 2 i denna del att den särskilda löneskatten för äldre ska återställas eftersom slopandet av denna skatt inte kommer alla till del. Människor med låga löner och förslitande arbetsuppgifter orkar sällan arbeta fram till dagens pensionsålder.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet anför att kombinationen av de senaste årens förstärkta jobbskatteavdrag och den slopade särskilda löneskatten ger goda förutsättningar för den som fyllt 65 år att fortsätta göra en arbetsinsats. Utskottet anser att detta undantag bör behållas och avstyrker motionsförslaget.

Förändrade nivåer för socialavgifter m.m.

Propositionen

Föräldraförsäkringsavgiften höjs till 2,6 % och arbetsskadeavgiften sänks till 0,3 %. Uttaget av socialavgifter hålls oförändrat genom att den allmänna löneavgiften samtidigt sänks till 9,21 %. De nya nivåerna gäller fr.o.m. den 1 januari 2012. Den förändrade sammansättningen av avgiftsnivåerna har ingen offentligfinansiell effekt.

Vidare föreslås att procentsatsen för Försäkringskassans förskott av egenavgifterna höjs från 8,6 % till 10,3 %. Den nya procentsatsen gäller fr.o.m. den 1 januari 2012. Procentsatsen har under ett antal år varit för låg i förhållande till det belopp som slutligen fastställts, vilket gör att pensionssystemet går miste om avkastning på det belopp som överförs med fördröjning. För statsbudgeten blir effekten att ett högre belopp betalas som förskott till AP-fonderna och premiepensionssystemet (ca 140 + 480 miljoner kronor), vilket innebär att staten går miste om ränta på detta belopp. Den offentligfinansiella kostnaden beräknas till 10 miljoner kronor.

Motionerna

I *Socialdemokraternas* motion Fi240 yrkandena 3 i denna del, 17 och 19 föreslår motionärerna att arbetsgivaravgifterna sänks för små företag. Arbetsgivaravgiften sänks med 3 % på lönesummor upp till 900 000 kr. De små och medelstora företagen står för nästan hela nettotillskottet av nya jobb i ekonomin. Att få dessa företag att växa är centralt. Nettokostnaden beräknas till 3 miljarder kronor. Samtidigt slopas den generella nedsättningen av arbetsgivaravgiften för unga. Nedsättningen innebär enligt motionärerna dödviktsförluster och resultaten är få, om ens några, sysselsättningseffekter.

I *Miljöpartiets* motion Fi241 yrkandena 3 i denna del, 6 och 10 anför motionärerna bl.a. att nuvarande nedsättning av socialavgifter för unga är en ineffektiv nedsättning som bör slopas. Motionärerna anför att det är i småföretagen som de flesta nya jobben sannolikt kommer i framtiden. Sveriges företagare anser att den höga arbetsgivaravgiften är ett av de största hindren för att nyanställa. Därför föreslås att arbetsgivaravgiften sänks med 10 procentenheter på en lönesumma upp till maximalt ca 830 000 kr. En motsvarande nedsättning av egenavgiften görs för egenföretagare. Kostnaden för reformen beräknas till ca 12 miljarder kronor. Vidare föreslås att arbetsgivaravgiften, förutom pensionsavgiften, ska avskaffas helt under ett år för företag som anställer unga arbetslösa mellan 18 och 25 år. Kostnaden för reformen beräknas till 750 miljoner kronor.

I *Sverigedemokraternas* motion Fi242 yrkande 4 delvis vill motionärerna bl.a. återställa regeringens socialavgiftssänkning på 1 % och halva nedsättningen av arbetsgivaravgiften för ungdomar. Det medför ökade inkomster med 12,6 miljarder kronor. De vill i stället satsa på småföretagande, och den modell som bedöms ge flest jobb för pengarna är införandet av en permanent arbetsgivaravgiftsrabatt för de tio första anställda. Kostnaden för reformen beräknas till 10 miljarder kronor. De vill vidare införa anställningsformen lärling och befria den från arbetsgivaravgift. Förslaget innebär en befrielse från arbetsgivaravgiften under ett års tid för den som anställer en lärling och beräknas kosta 1,9 miljarder kronor.

I *Vänsterpartiets* motion Fi243 yrkande 3 i denna del framhålls bl.a. att den nuvarande nedsättningen av arbetsgivaravgiften för ungdomar bör avskaffas. Denna nedsättning är en ineffektiv åtgärd som har en mycket begränsad effekt på sysselsättningen.

Socialförsäkringsutskottets yttrande

Socialförsäkringsutskottet framhåller vikten av att det finns ett samband mellan socialförsäkringsförmåner och socialavgifter liksom att avgifter i möjligaste mån bör betalas för eller av den som omfattas av socialförsäkringssystemet. Utskottet tillstyrker regeringens förslag om förändrade nivåer i socialavgifterna. Utskottet har inget att invända mot att procentsatsen för Försäkringskassans förskott av egenavgifterna höjs från 8,6 % till 10,3 %.

Utskottet anför att det så sent som den 1 januari 2009 genomfördes en sänkning av avgiftsuttaget för ung arbetskraft. Sänkningen har ökat incitamenten för arbetsgivare att anställa ungdomar och även att behålla unga i arbete och har således bidragit till ökad sysselsättning bland ungdomarna. Utskottet anser inte att nedsättningen ska avskaffas eller halveras, vilket skulle göra det dyrare att anställa unga eller behålla unga i arbete.

Utskottet noterar även att det gjordes en generell nedsättning av socialavgifterna med 1 procentenhet den 1 januari 2009. Samtidigt minskades egenavgifterna inom vissa ramar för enskilda näringsidkare och delägare i handelsbolag med 5 procentenheter. Utskottet är inte berett att ställa sig bakom övriga förslag om förändringar i avgiftsuttagen.

Utskottet avstyrker de aktuella motionsförslagen.

Omräkning av koldioxid- och energiskattesatserna m.m.

Propositionen

Inför 2012 kommer regeringen att räkna upp skattesatserna på bränslen med 2,74 % och skattesatserna på el med 3,7 %.

Motionerna

Miljöpartiet föreslår i motion Fi241 yrkande 3 delvis och yrkande 23 delvis att koldioxidskatten höjs med 24 öre utöver indexuppräknningen 2012. Det motsvarar 70 öre på bensinpriset. Höjningen ger 6 miljarder kronor i ökade skatteintäkter. *Miljöpartiet* föreslår även att torv beläggs med koldioxidskatt. Skatten beräknas ge 900 miljoner kronor per år.

Sverigedemokraterna föreslår i motion Fi242 yrkande 1 delvis att energiskatten på hushållens el sänks med 10 öre per kWh från 2013 till en kostnad av 4,3 miljarder kronor per år. I motionen föreslås också att återbetalningen av koldioxidskatten på diesel för jord- och skogsbruksmaskiner höjs med 0,50 kr/liter fr.o.m. 2012 samtidigt som de tidigare beslutade sänkningarna av återbetalningen inte genomförs. Kostnaden beräknas till 200 miljoner kronor per år.

Vänsterpartiet föreslår i motion Fi243 yrkande 3 delvis höjda bensin- och dieselskatter med ca 20 öre respektive 14 öre per liter. Höjningen beräknas ge 1,5 miljarder kronor i ökade intäkter. I *Vänsterpartiets* motion T459 yrkande 13 föreslås ett tillkännagivande om att busstrafiken inte ska belastas med ökad skatt på drivmedel när skatten på diesel höjs.

Skatteutskottets yttrande

Utskottet delar regeringens bedömning att en indexuppräkning bör ske för 2012 av energi- och koldioxidskatter på bränslen och av energiskattesatserna på el. Utskottet gör i övrigt bedömningen att det för det kommande budgetåret inte finns behov av ytterligare förändringar av energi- och koldioxidskatterna på bränslen eller av energiskatten på el, inte heller av

återbetalningen av koldioxidskatt på diesel i arbetsmaskiner. Utskottet vidhåller att skattebefrielsen för torv bör behållas eftersom torv annars skulle förlora en del av sin konkurrensfördel i den handlande sektorn (jfr ytr. 2009/10:SkU1y s. 35). Utskottet avstyrker de aktuella motionerna.

Energiskatt på el i norra Sverige

Propositionen

Regeringen bedömer att den lägre energiskattesatsen på el, som gäller för förbrukning i hushålls- och servicesektorerna i vissa kommuner i norra Sverige, bör kvarstå i nuvarande form.

Beskattning av biodrivmedel

Propositionen

För att stimulera en ökad användning av biodrivmedel bör enligt regeringens bedömning en skattebefrielse för låginblandning även fortsättningsvis gälla upp t.o.m. 6,5 volymprocent biodrivmedel i bensin och upp t.o.m. 5 volymprocent biodrivmedel i diesel. Skattebefrielsen bör åstadkommas på samma sätt som hittills skett på detta område, dvs. genom särskilda dispensbeslut som bör gälla fr.o.m. den 1 januari 2012. Fortsatt befrielse från koldioxidskatt och energiskatt bör enligt regeringens bedömning även ges genom dispensbeslut för E85 och andra höginblandade biodrivmedel och för biodrivmedel helt utan fossilt innehåll.

Motionen

Vänsterpartiet föreslår i motion Fi243 yrkande 3 delvis ytterligare skattebefrielse för låginblandning av biodrivmedel till en kostnad av 600 miljoner kronor.

Skatteutskottets yttrande

Utskottet delar regeringens bedömning av den fortsatta skattebefrielsen av biodrivmedel och avstyrker motionsförslaget om en utökad skattebefrielse.

Skatt på alkohol och tobak

Propositionen

Av hälsopolitiska skäl och som en delfinansiering av reformambitioner inom skatteområdet höjs skatten på cigaretter, cigarrer, cigariller, röktobak och tuggtobak med drygt 7 %. Skatten på snus höjs med knappt 11 %. Højningen av skatten på tobak beaktar även förändringen i KPI med 2,74 %. Mot bakgrund av att hushållens köpkraft ökat och den relativt stabila utvecklingen av oregistrerad konsumtion av cigaretter på senare år

bedöms den föreslagna höjningen kunna ske utan risk för oväntat stora ökningar i den oregistrerade konsumtionen. Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2012.

Skattehöjningen beräknas öka skatteintäkterna med 800 miljoner kronor fr.o.m. 2012. De totala skatteintäkterna 2012 från tobaksskatten beräknas till 11,9 miljarder kronor.

Motionerna

Socialdemokraterna föreslår i motion Fi240 yrkande 3 delvis och yrkande 24 höjd skatt på alkohol med 1,4 miljarder kronor.

Vänsterpartiet föreslår i motion Fi243 yrkande 3 delvis likaledes höjd skatt på alkohol med drygt 1,4 miljarder kronor.

Skatteutskottets yttrande

Utskottet anser att den föreslagna höjningen av tobaksskatten är väl avvägd och inte nämnvärt bör påverka omfattningen av den illegala införseln eller resandeförseln av cigaretter. Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motionsförslagen om höjd alkoholskatt.

Utvidgade möjligheter till återbetalning av vägavgift m.m.

Propositionen

Regeringen bedömer att vägavgift bör återbetalas med ett belopp motsvarande den del av avgiften som motsvarar antalet återstående dagar för vilka avgift har betalats. Återbetalning bör kunna ske även för avgift som betalats för månad eller vecka till skillnad mot nuvarande begränsning till årlig avgift. Regeringen avser att under hösten återkomma till riksdagen med ett förslag.

Åtgärderna om ändrade regler för återbetalning av vägavgift beräknas minska skatteintäkterna med 2 miljoner kronor 2012 (halvår) och därefter med 4 miljoner kronor per år.

Motionerna

Socialdemokraterna föreslår i motion Fi240 yrkande 3 delvis och yrkande 22 att en avståndsbaserad vägslitageskatt för tunga lastbilar införs den 1 oktober 2012. Skatten beräknas generera 4 miljarder kronor på helårsbasis. I motionen föreslås också att en registreringsskatt för motorfordon införs som finansierar en ny miljöbilsbonus (yrkande 3 delvis och yrkande 23). Förslag om införande av en avståndsbaserad vägslitageskatt lämnas också i kommittémotionerna Sk361 yrkande 19 (S) och T429 yrkande 13 (S).

Miljöpartiet begär i motionerna Fi241 yrkande 22 och i kommittémotion T472 yrkande 13 ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med förslag om en kilometerskatt för lastbilar från halvårsskiftet 2013. I

partimotionen föreslås vidare (yrkande 3 delvis och yrkande 23 delvis) att den nuvarande fordonsskattebefrielsen för miljöbilar fasas ut och 2012 ersätts av en avgiftsfinansierad snålbilstrappa där bilar som släpper ut lite koldioxid får en bonus som bekostas av bilar som släpper ut mycket koldioxid.

Vänsterpartiet föreslår i motion Fi243 yrkande 3 delvis att personer med låga inkomster och personer som bor i glesbygd kompenseras för höjda drivmedelsskatter i form av bl.a. ytterligare sänkt fordonsskatt i glesbygdskommuner, sänkt fordonsskatt för bussar och sänkt fordonsskatt vid efterkonvertering av äldre fordon. Vänsterpartiet föreslår vidare i motion T459 yrkande 14 att skatten på trafikförsäkringspremien för bussar avskaffas, vilket innebär 100 miljoner kronor i minskade kostnader för busstrafiken. Slutligen föreslås att fordonsskatten för tunga bussar sänks till 2000 års nivå, vilket innebär 200 miljoner kronor per år i minskade skatteintäkter (yrkande 15).

Skatteutskottets yttrande

Utskottet delar regeringens bedömning om en kommande utvidgning av möjligheten till återbetalning av vägavgift. Utskottet anför att fordonsskatten för personbilar är nedsatt i vissa kommuner i norra Sverige och att riksdagens beslut hösten 2009 om förändringar i bränslebeskattningen också innebar en ökad koldioxidrelatering av fordonsskatten. Beslutet innebär att energiskatten på dieselolja höjs i två steg den 1 januari 2011 och den 1 januari 2013 med sammanlagt 40 öre per liter. För att delvis kompensera den tunga vägtrafiken sattes fordonsskatten för tunga lastbilar och tunga bussar från 2011 till miniminivåerna enligt Eurovinjettdirektivet (dir. 1999/62/EG) för tunga fordon. Utskottet hänvisar till att utskottet tidigare avstyrkt motionsförslag om en kilometerskatt eftersom systemet bedömts vara dyrt att administrera både för företagen och för Skatteverket och att utskottet tidigare också avstyrkt förslag om nybilsskatt/nybilsbonus, sänkt fordonsskatt på landsbygden, sänkt fordonsskatt för tunga bussar och om att slopa skatten på trafikförsäkringspremier för bussar. Utskottet vidhåller sin uppfattning och avstyrker de aktuella motionerna.

Övriga punktskatter

Motionerna

Socialdemokraterna föreslår dels i partimotion Fi240 yrkande 3 delvis och yrkandena 25 och 26, dels i kommittémotion Sk361 yrkandena 21–23 att skatt på handelsgödsel återinförs motsvarande 300 miljoner kronor, att skatt på fluorerade gaser införs motsvarande 100 miljoner kronor och att bekämpningsmedelsskatten differentieras utifrån medlens farlighet för miljö och hälsa.

Miljöpartiet föreslår i motion Fi241 yrkande 3 delvis och yrkande 23 delvis att en flygskatt införs från halvårsskiftet 2012 med ca 300 kr per enkel resa inrikes och i Europa och 600 kr utanför Europa. Skatten beräknas ge 1,5 miljarder kronor i intäkt 2012. I motionen föreslås också att en skatt på fluorerade gaser införs motsvarande 190 miljoner kronor, att skatten på kväve och kadmium i handelsgödsel återinförs motsvarande 300 miljoner kronor, att skatten på bekämpningsmedel höjs motsvarande 70 miljoner kronor och att skatt på avfallsförbränning återinförs motsvarande 60 miljoner kronor samt att effektskatten på kärnkraftverk och fastighetsskatten på vattenkraftverk höjs med 3 miljarder kronor respektive 1 miljard kronor per år.

Vänsterpartiet föreslår i motion Fi243 yrkande 3 delvis att en skatt på inrikesflyg införs i form av en schabloniserad start- och landningsavgift på 11 000 kr. Skatten beräknas ge 1,4 miljarder kronor för 2012. I motionen föreslås också att skatt på handelsgödsel återinförs motsvarande 380 miljoner kronor och att effektskatten på kärnkraftverk höjs med 1,3 miljarder kronor.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet avstyrker i sitt yttrande samtliga motioner och hänvisar i yttrandet till sin tidigare behandling av dessa frågor.

Sänkt skatt på restaurang- och cateringtjänster

Propositionen

Regeringen föreslår att mervärdesskattesatsen för restaurang- och cateringtjänster sänks från 25 % till 12 % fr.o.m. den 1 januari 2012. Sänkningen gäller inte för tillhandahållande av spritdrycker, vin och starköl. Det tydliggörs att restaurang- och cateringtjänster inte utgör sådant hushållsarbete som kan ge HUS-avdrag. Regeringen anser att förenklad tillämpning och minskad administrativ börda utgör tungt vägande skäl för att sänka den mervärdesskattesats som gäller för restaurang- och cateringtjänster till samma nivå som för livsmedel. Effekterna på effektiviteten, sysselsättningen och på de administrativa kostnaderna förväntas bli gynnsamma om förslaget genomförs.

Minskningen av de administrativa kostnaderna för företagen beräknas uppgå till 0,2 miljarder kronor årligen. Den sammantagna varaktiga sysselsättningen i ekonomin beräknas öka med knappt 6 000 helårsarbetskrafter. Av denna varaktiga sysselsättningsökning utgörs knappt 3 500 av nyanställda (helårsarbetskrafter) inom restaurang- och cateringbranschen av personer som kommer från strukturell arbetslöshet.

Ett av de övergripande målen för regeringens ekonomiska politik är en varaktigt högre sysselsättning. Restaurang- och cateringbranschen är relativt småskalig och arbetsintensiv. Hotell- och restaurangbranschen är också en bransch där en relativt stor andel av de anställda är unga. Även om

beräkningarna av sysselsättningseffekten är behäftade med viss osäkerhet anser regeringen att den effekten, framför allt i en bransch med stor andel unga, tillsammans med övriga gynnsamma samhällsekonomiska effekter utgör ytterligare skäl för att genomföra förslaget.

Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2012.

Sänkt mervärdesskatt på restaurang- och cateringtjänster beräknas minska skatteintäkterna med 5,40 miljarder kronor 2012 och varaktigt med 4,60 miljarder kronor. Åtgärdens självfinansieringsgrad bedöms vara ca 20 %.

Motionerna

Socialdemokraterna yrkar i motion Fi240 yrkande 3 delvis och yrkande 9 och i kommittémotion Sk361 yrkande 15 avslag på förslaget om sänkt skatt på restaurang- och cateringtjänster. Enligt motionen är sysselsättningseffekten av sänkt restaurangmoms sannolikt överskattad och förslaget är därmed ett slöseri med skattemedel.

Miljöpartiet prioriterar för 2012, enligt motion Fi241 yrkande 3 delvis och yrkande 23 delvis, inte frågan om sänkt restaurangmoms. Miljöpartiet är positivt till att gynna tjänstesektorn men väljer att i årets budget prioritera de investeringar som ger mest jobb och framtidstro.

Sverigedemokraterna avvisar i motion Fi242 yrkande 4 delvis förslaget om sänkt restaurangmoms.

Vänsterpartiet avvisar i motion Fi243 yrkande 3 delvis förslaget om sänkt restaurangmoms. Sänkningen är enligt motionen oansvarig och ett slöseri med skattebetalarnas pengar. Vänsterpartiet använder samma budgetutrymme för ett treårigt program för generationsväxling i arbetslivet.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet tillstyrker regeringens förslag om sänkt mervärdesskatt på restaurang- och cateringtjänster eftersom förslaget bedöms ha gynnsamma effekter på sysselsättningen, förenklar tillämpningen och minskar företagens administrativa kostnader genom att skattesatsen för dessa tjänster sänks till samma nivå som för livsmedel. Det är dessutom positivt ur konkurrenssynpunkt då den nuvarande differentieringen av skattesatsen har missgynnat företag som säljer restaurang- och cateringtjänster jämfört med företag som säljer livsmedel och s.k. hämtmat. Utskottet noterar att regeringen noga kommer att följa reformens effekter på priser och sysselsättning m.m. och att flera myndigheter, bl.a. Skatteverket, i dagarna har fått ett sådant uppdrag. Utskottet avstyrker de aktuella motionerna i motsvarande delar.

Investeringsparkonto m.m.

Propositionen

Regeringen föreslår att ett schablonbeskattat sparande för vissa direktägda finansiella instrument, benämnt investeringsparkonto, införs. För att beskattningen av kapitalförsäkringar ska vara neutral i förhållande till beskattningen av investeringsparkonto föreslås också ändrade regler för bl.a. beräkning av kapitalunderlaget för kapitalförsäkringar och en höjning av avkastningsskatten för kapitalförsäkring.

Sparande i aktier och andelar i investeringsfonder är en vanlig form av sparande. Reglerna för att beräkna vinst och förlust vid avyttring är komplicerade. Det kan vara tidsödande för enskilda att göra denna beräkning och många gör fel, vilket sannolikt leder till ett skattebortfall för staten. Regleringen medför vidare en inlåsningsseffekt, till nackdel för såväl de enskilda spararna som för konkurrensen på den finansiella marknaden. Ett sätt att helt eller delvis lösa dessa problem är att införa en schablonbeskattad sparform för finansiella instrument, investeringsparkonto.

Schablonbeskattningen innebär att den enskilde inte beskattas utifrån faktiska inkomster och utgifter på de finansiella instrumenten. I stället beskattas den enskilde för en schablonmässigt beräknad avkastning på tillgångarna. Detta innebär bl.a. att den enskilde inte behöver redovisa varje avyttring av instrumenten som ingår i den schablonbeskattade sparformen. Den enskilde behöver alltså inte beräkna eller hålla reda på sin anskaffningsutgift, vilket är en stor förenkling jämfört med dagens system.

Införandet av investeringsparkontot förenklar beskattningen av aktier och andra värdepapper. Spararen slipper skattekonsekvenser av att t.ex. sälja aktier och byta fonder på kontot. I stället betalar spararen varje år en schablonskatt baserad på statslåneräntan, på liknande sätt som redan gäller för sparande i pensions- och kapitalförsäkringar. Förändringarna i sparande-beskattningen genom det nya investeringsparkontot innebär enligt regeringen också en kraftfull effektivisering av skatteuttaget, bl.a. i och med att inslaget av uppskjuten beskattning minskar inom ramen för ett minskat skatteuttag.

Investeringsparkontot ska existera sida vid sida med den konventionella beskattningen av kapitalinkomster. Kontanta medel får sättas in och tas ut från ett investeringsparkonto.

I syfte att effektivisera beskattningen och för att upprätthålla den skattemässiga neutraliteten ändras också beskattningen av kapitalförsäkringar.

De nya reglerna avses träda i kraft den 1 januari 2012.

Regeringen gör bedömningen att de offentligfinansiella effekterna under 2012 av införandet av investeringsparkonto uppgår till 1,09 miljarder kronor och av de ändrade skattereglerna för kapitalförsäkringar till 0,24 miljarder kronor.

Motionen

Vänsterpartiet avvisar i motion Fi243 yrkande 2 i denna del regeringens förslag.

Skatteutskottets yttrande

Utskottet anser det angeläget att skattereglerna är utformade så att de underlättar ett aktivt sparande också i aktier och andra värdepapper. Nuvarande regler för beskattning av aktier och andra finansiella instrument är komplicerade. Inte sällan leder detta till misstag och felaktigheter men också till inlåsnings effekter och andra effektivitetsförluster. Utskottet ser därför positivt på regeringens förslag att införa en ny frivillig sparform med syftet att göra det enklare att spara. För att effektivisera beskattningen samt upprätthålla neutraliteten i skattesystemet bör enligt utskottets mening även de förändringar som regeringen föreslår av beskattning av kapitalförsäkringar genomföras. Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motionsyrkandet.

Ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras delägare

Propositionen

För att undvika att det nya Ucitsdirektivet leder till att den svenska skattebasen i form av tillgångar investerade i investeringsfonder försvinner föreslår regeringen att investeringsfonder inte längre ska vara skattskyldiga enligt inkomstskattelagen för inkomst av tillgångar som ingår i fonden. Förslaget omfattar alla slags investeringsfonder. Skattefriheten ska utöver de svenska investeringsfonderna också gälla sådana utländska fonder som är begränsat skattskyldiga i Sverige.

Den slopade beskattningen av investeringsfonder ska enligt propositionen åtföljas av nya regler om beskattning på delägar nivå. Den som äger andelar i en investeringsfond ska schablonbeskattas i förhållande till värdet på de egna andelarna. Beskattningen ska omfatta andelar i såväl svenska som utländska investeringsfonder. Ingen ändring föreslås när det gäller beskattning av utdelning och kapitalvinster. Delägarna ska på samma sätt som i dag beskattas för utdelning från fonden och för kapitalvinster när fondandelar avyttras.

Som en konsekvens av att svenska fonder inte beskattas för inkomster från fondtillgångarna föreslår regeringen att utländska investeringsfonder ska undantas från skyldighet att betala kupongskatt på utdelning. Undantaget ska dock begränsas till utländska investeringsfonder som motsvarar fondföretag enligt lagen om investeringsfonder och som hör hemma i en stat inom EES-området eller i en stat med vilken Sverige har ingått ett skatteavtal som innehåller en artikel om informationsutbyte eller ett avtal om informationsutbyte i skatteärenden.

Fondbolag, förvaltningsbolag och förvaringsinstitut föreslås bli befriade från deklarationsskyldighet för de investeringsfonder de förvaltar.

En höjning av gränobeloppet för beräkning av statlig inkomstskatt föreslås från dagens 100 kr till 200 kr. Åtgärden motiveras bl.a. av att schablonintäkten annars skulle medföra att ett stort antal fondsparare, främst barn, bli skyldiga att betala in skatt för schablonintäkt enbart på grund av små fondinnehav.

De föreslagna ändringarna träder i kraft den 1 januari 2012.

Intäkterna från schablonbeskattningen av andelsägarna beräknas uppgå till 0,55 miljarder kronor 2012 och framgent. Den slojade skattskyldigheten slår igenom efter 2012 och beräknas motsvara en varaktig minskning av skatteintäkterna med 0,54 miljarder kronor per år. Den varaktiga effekten är således 10 miljoner kronor. Härtill kommer även en kostnad om ca 35 miljoner kronor per år för att höja gränobeloppet för beräkning av statlig inkomstskatt.

Skatteutskottets yttrande

Utskottet anför att det är nödvändigt att avskaffa beskattningen av svensk-registrerade investeringsfonder för att inte riskera att dessa fonder lämnar Sverige samt att anpassa skatteuttaget på delägarnivå till en sådan förändring. Utskottet ansluter sig således till regeringens bedömning att den slojade beskattningen av investeringsfonderna ska åtföljas av nya regler om beskattning på delägarnivå. I annat fall skulle delägarna i en investeringsfond ges ett mer omfattande skatteuppskov, och därmed en lägre effektiv skattesats jämfört med om de ägt aktierna direkt. Att införa en kompletterande beskattning på delägarnivå ligger också i linje med de av riksdagen antagna riktlinjerna för skattepolitiken som bl.a. innebär att man på sikt bör undvika olika inslag av uppskjuten beskattning på inkomstskatteområdet.

Utskottet delar också regeringens bedömning att det av förenklingsskäl är nödvändigt att släppa kopplingen mellan de verkliga inkomsterna i en viss fond och delägarnas beskattning och att andelsägaren i stället påförs en schablonintäkt där basen är värdet på det egna fondinnehavet. Vidare bör delägarna, utöver schablonbeskattningen, på samma sätt som i dag beskattas för utdelning från fonden och för vinster när fondandelarna avyttras. Fördelen med en sådan lösning är, som regeringen framhåller, att schablonbeskattningen kan sättas lägre än vad som skulle bli fallet om schablonmodellen skulle konstrueras så att andelsägarna inte skulle betala någon skatt för utdelning från fonden eller för vinster vid avyttring av fondandelar. Tanken är att skatteintäkterna från schablonbeskattningen av delägarna på sikt i stort sett ska kompensera för de minskade skatteintäkter som följer av att beskattningen av fonderna upphör. Förslaget att schablonintäkten ska vara 0,4 % av kapitalunderlaget bedöms vara väl avvägt. Utskottet tillstyrker regeringens förslag till ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare.

Förenklings- och förbättringar i 3:12-reglerna

Propositionen

I propositionen lämnas fem olika förslag om ändringar i 3:12-reglerna.

Det första förslaget gäller nivån på schablonbeloppet i den s.k. förenklingsregeln. I dag används förenklingsregeln i ca 75 % av de 300 000 blanketter (K10) som varje år lämnas av delägare i fåmansföretag till Skatteverket. Regeringen anser att det nu finns anledning att ytterligare stimulera nyföretagande och förenkla för ägarna av de mindre fåmansföretagen. I propositionen föreslås därför en höjning av schablonbeloppet från 2,5 till 2,75 inkomstbasbelopp.

Det andra förslaget gäller införandet av en ny takregel. Nuvarande takregel omfattar bara kapitalvinster, vilket i vissa fall leder till att utdelningar beskattas hårdare än kapitalvinster. Dagens regelverk skapar således incitament för ägare till kvalificerade andelar att avyttra företaget (internt) i stället för att tillgodogöra sig avkastningen genom utdelning. Regeringen anser att en takregel för beskattning av utdelning i inkomstslaget tjänst till viss del skulle komma till rätta med detta problem. En sådan regel bedöms även göra det mer attraktivt att förlägga högavkastande innovativ verksamhet till Sverige. Det förslag som läggs fram i propositionen innebär att utdelning inte ska tas upp i inkomstslaget tjänst till den del det skulle medföra att den skattskyldige och närstående, som inräknas i samma närståendekret, under beskattningsåret från ett företag sammanlagt i inkomstslaget tjänst tagit upp utdelning med högre belopp än som motsvarar 90 inkomstbasbelopp. Den del av utdelningen som överstiger gränsbeloppet och takbeloppet ska beskattas på samma sätt som gäller för kapitalvinstbeskattningen, dvs. till 30 % i inkomstslaget kapital. Ett tillägg föreslås också i takregeln för beskattning av kapitalvinster i inkomstslaget tjänst som klargör hur begreppet närstående ska tillämpas vid fördelningen av tjänstebeskatat belopp.

De tre återstående förslagen till lagändringar syftar till att motverka s.k. skatteupplägg. För att motverka skatteupplägg med hjälp av förenklingsregeln föreslår regeringen att en person som äger andelar i flera företag ska få beräkna årets gränsbelopp enligt förenklingsregeln för andelar i endast ett av företagen. För att motverka upplägg med icke varaktiga tillskott föreslås att underlaget för årets gränsbelopp ska minskas med tillskott som gjorts i annat syfte än att varaktigt tillföra kapital till företaget. Underlaget ska även minskas med anskaffningsutgiften för andelen till den del sådant tillskott, direkt eller indirekt, har ökat värdet på andelen. Slutligen föreslås att om en andel i ett företag ägts under del av det år som löneunderlaget avser, ska bara ersättning som betalats ut under denna tid räknas med i det lönebaserade utrymmet för andelen. Detta för att motverka att andelsägare ska erhålla högre gränsbelopp på grund av att löneunderlag utnyttjas dubbelt.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2012.

En höjning av schablonbeloppet till två och tre fjärdedels inkomstbasbelopp beräknas minska skatteintäkterna 2012 med ca 60 miljoner kronor. Förslaget om en takregel för utdelning bedöms försvaga de offentliga finanserna med ca 80 miljoner kronor per år. Förslaget om att begränsa tillämpningen av förenklingsregeln beräknas öka skatteintäkterna med ca 60 miljoner kronor.

Motionen

Vänsterpartiet avvisar i motionerna Fi243 yrkande 2 i denna del och Sf281 yrkande 4 i denna del regeringens förslag till höjt schablonbelopp i den s.k. förenklingsregeln och införandet av en ny takregel för beskattning av utdelning i inkomstslaget tjänst. Enligt motionärerna behövs en översyn av reglerna innan eventuella förenklingar genomförs.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet anför att villkoren för att starta, driva och utveckla företag har stärkts genom åtgärder på flera olika politikområden sedan regerings-skiftet 2006. På skatteområdet har flera skattesänkningar genomförts för företag samtidigt som lagändringar har vidtagits i syfte att stoppa avancerad skatteplanering. För fåmansföretag har en rad förbättringar i 3:12-reglerna gjorts. Det finns nu anledning att ytterligare stimulera nyföretagande och förenkla för ägarna av de mindre fåmansföretagen. Utskottet ställer sig därför bakom regeringens förslag till förbättringar och förenklingar för de företagare som omfattas av 3:12-reglerna. Utskottet välkomnar givetvis också de förslag till lagändringar som syftar till att motverka vissa skatteupplägg. Utskottet tillstyrker propositionen i denna del och avstyrker motionsyrkandena.

Höjd räntefördelningsränta

Propositionen

Regeringen föreslår att räntesatsen för positiv räntefördelning höjs från statslåneräntan ökad med 5 procentenheter till statslåneräntan ökad med 5,5 procentenheter. Ändringarna föreslås träda i kraft den 31 december 2011 och tillämpas första gången på beskattningsår som påbörjas efter detta datum.

En höjning av räntefördelningsräntan innebär att inkomster "flyttas" från dubbelbeskattad inkomst av näringsverksamhet till enkelbeskattad inkomst av kapital. Samtidigt minskar pensionsutbetalningarna något eftersom kapitalinkomster inte är socialförmånsgrundande.

Förslaget beräknas kosta drygt 100 miljoner kronor per år.

Motionerna

Vänsterpartiet avvisar i motionerna Fi243 yrkande 2 i denna del och Sf281 yrkande 4 i denna del regeringens förslag till höjd räntefördelningsränta.

Skatteutskottets yttrande

För att de föreslagna ändringarna i 3:12-reglerna inte ska leda till att balansen i beskattningen av delägare i fåmansföretag och enskilda näringsidkare förskjuts bör räntesatsen för positiv räntefördelning höjas. Utskottet anser att den föreslagna räntehöjningen på 0,5 procentenheter är väl avvägd i förhållande till ändringarna i 3:12-reglerna. Utskottet tillstyrker således propositionen i denna del och avstyrker motionerna.

Skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet

Propositionen

Regeringen föreslår att det införs en skattereduktion för penninggåvor till ideell verksamhet. Skattereduktionen medges med 25 %, dock högst 1 500 kr för ett beskattningsår. Varje gåva ska vara minst 200 kr och årets sammanlagda gåvor får inte understiga 2 000 kr. Förmån av lämnad gåva och gåvor som utdelningsbeskattas ska berättiga till skattereduktion.

Rätt till skattereduktion har en fysisk person som vid beskattningsårets utgång har fyllt 18 år och är obegränsat skattskyldig någon gång under beskattningsåret. Också de som är begränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3 inkomstskattelagen har rätt till skattereduktion om deras överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige. Dödsbon har endast rätt till skattereduktion för gåvor som lämnats före dödsfallet.

Regeringen föreslår att det ska finnas två tillgängliga ändamål, nämligen att främja vetenskaplig forskning och att bedriva hjälpverksamhet bland behövande.

Skattereduktion ges endast för gåvor som lämnats till gåvomottagare som godkänts av Skatteverket utifrån på förhand fastställda kriterier. En svensk stiftelse, en svensk ideell förening eller ett svenskt registrerat trossamfund (som uppfyller kraven för beskattning enligt 7 kap. 3, 7 eller 14 § IL) ska godkännas som gåvomottagare under den grundläggande förutsättningen att den har som ändamål att bedriva hjälpverksamhet bland behövande eller att främja vetenskaplig forskning eller helt eller delvis bedriver sådan verksamhet. Som gåvomottagare ska också godkännas utländska motsvarigheter till sådana svenska stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som kan bli godkända gåvomottagare, under förutsättning att de hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i en stat med vilken Sverige har ingått ett skatteavtal

som innehåller en artikel om informationsutbyte eller ett avtal om informationsutbyte i skatteärenden. För att den sökande ska kunna godkännas som gåvomottagare gäller dessutom att ett skriftligt åtagande att lämna kontrolluppgifter om gåvor ska ha kommit in till Skatteverket. Den som ansöker om att bli godkänd gåvomottagare ska betala en ansökningsavgift och godkända gåvomottagare ska betala årsavgift.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2012.

Skattereduktionen för gåvor kommer att medföra att Skatteverket får ökade kostnader för hanteringen av dels frågor om godkännande av gåvomottagare, dels själva skattereduktionen som sådan. Därutöver tillkommer kostnader för systemanpassningar, anpassning av blanketter och broschyrer samt andra informationsinsatser. Skatteverkets kostnader för hanteringen av ansökningar om godkännande kan uppskattas till 5 miljoner kronor årligen, vilket beräknas motsvara uttaget av ansöknings- och årsavgifter. Skatteverkets kostnader i övrigt uppskattas till 10 miljoner kronor i engångskostnader för 2012 och 20 miljoner kronor i årliga kostnader.

Skattereduktionen beräknas försvaga de offentliga finanserna genom minskade skatteintäkter med sammanlagt 264 miljoner kronor 2012 och 274 miljoner kronor fr.o.m. 2013.

Motionerna

I *Socialdemokraternas* motion Fi240 yrkandena 6–8, 10, 12 och 13 avvisar motionärerna regeringens förslag. De vill inte att offentligt stöd till föreningsliv, sociala verksamheter och forskning ska ersättas av privat finansiering via gåvor. Prioriteringar av stöd och bidrag med skattemedel ska avgöras av demokratiskt valda organ och deras representanter. Förslaget avvisas även i motionerna Sk361 yrkande 5 av Jennie Nilsson m.fl. (S) och Kr297 yrkande 22 av Berit Högman m.fl. (S).

Också i *Miljöpartiets* motion Fi241 yrkande 23 i denna del avvisas förslaget. Motionärerna anser att förslaget är olyckligt utformat eftersom avdragsrätten är begränsad till de organisationer som bedriver hjälpverksamhet och därmed inte gäller andra organisationer, såsom idrottsföreningar och rättighets- eller miljöorganisationer. Motionärerna är också oroliga för att följden kan bli att föreningsstödet dras ned på sikt.

Även i *Vänsterpartiets* motion Fi243 yrkande 2 i denna del avvisas förslaget. Motionärerna anser att det är mycket bättre att satsa pengar på den offentliga välfärden, som vi alla är med och bestämmer över och som fördelas efter behov.

Skatteutskottets yttrande

Utskottet anför att en stark och livaktig ideell sektor är av stor betydelse för samhällslivet och demokratin. Fler aktörer och bättre villkor för ideella organisationer att driva verksamhet innebär fler valmöjligheter för människor. Den ideella sektorn bedriver betydelsefull verksamhet inom t.ex. kulturlivet, idrotten, folkbildningen, det sociala området, utvecklingspoliti-

ken och genom trossamfunden. Att den ideella sektorn anses som värdefull ur samhällelig synvinkel har kommit till uttryck bl.a. genom olika former av offentligfinansierade stöd och bidrag men även genom de särskilda skatteregler som finns för beskattning av vissa typer av ideell verksamhet. Den ideella sektorn har således bedömts ha ett egenvärde när det gäller demokrati och social välfärd.

Den ideella sektorns beroende av finansiering från den offentliga sektorn kan i vissa fall minska dess självständighet i förhållande till det allmänna. Utskottet anser att det finns goda skäl att underlätta för den ideella sektorn att samla in medel från andra aktörer. En stimulans för privatpersoner att lämna gåvor till denna sektor kommer att stärka den ideella sektorn och öka dess självständighet. Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motionerna.

Utskottet noterar att förslaget till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:000) bör justeras i visst hänseende.

Lättnadsreglernas tillämpning på oäkta bostadsföretag

Propositionen

Regeringen föreslår att tillämpningen av lättnadsreglerna i förhållande till s.k. oäkta bostadsföretag förlängs t.o.m. utgången av 2015. Kostnaderna beräknas uppgå till 26 miljoner kronor 2012.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet tillstyrker regeringens förslag om en förlängning av lättnadsreglernas tillämpning på oäkta bostadsföretag.

Höjt schablonavdrag vid andrahandsuthyrning av bostäder

Propositionen

Schablonavdraget vid upplåtelse av privatbostadsfastighet, privatbostad eller hyresrätt höjs från 18 000 kr per år till 21 000 kr per år fr.o.m. den 1 januari 2012. Av förenklingsskäl gäller höjningen även schablonavdraget vid försäljning av produkter från den egna bostaden. Lagändringen träder i kraft den 1 januari 2012.

Förslaget beräknas ge upphov till ett skattebortfall på omkring 43 miljoner kronor inkomståret 2012.

Motionerna

Sverigedemokraterna föreslår i motion Fi242 yrkande 4 delvis att det ska vara skattefritt att hyra ut halva sin bostad till studenter. Även inkomster från andrahandsuthyrning av hela bostaden bör undantas från beskattning om bostaden hyrs ut till unga studerande.

I *Vänsterpartiets* motion Fi243 yrkande 2 delvis avvisas regeringens förslag om höjt schablonavdrag vid andrahandsuthyrning. Motionärerna vill i stället satsa på nyproduktion av miljövänliga hyresrätter.

Skatteutskottets yttrande

Utskottet anför att förbättrade villkor för andrahandsuthyrning av bostäder bör kunna stimulera utbudet av bostäder på andrahandsmarknaden och tillstyrker regeringens förslag. Utskottet avstyrker motionerna.

Övriga fastighetsrättsliga skattefrågor

Motionerna

I *Miljöpartiets* motion Fi241 yrkande 23 delvis anförs att bristen på studentbostäder och höga kostnader för den som fått en sådan bostad är allvarliga problem som drabbar tusentals studenter varje år. Motionärerna vill att alla som bor i studentkorridor ska få sänkt hyra och föreslår att varje studentkorridor beskattas som en bostad. Det är inte rimligt, menar motionärerna, att ett rum i en studentkorridor ska beskattas på samma sätt som en hyreslägenhet.

Ett liknande yrkande framförs i *Vänsterpartiets* motion Fi243 yrkande 2 delvis. I sistnämnda motion framhålls också vikten av skattemässig neutralitet mellan olika boendeformer. Motionärerna, som anser att hyresrätten är missgynnad, vill därför ta bort fastighetsskatten på hyresfastigheter. Därigenom skulle boendekostnaderna för hyresgästerna kunna sänkas.

I *Vänsterpartiets* motion Fi243 yrkande 2 delvis föreslås att villor med taxeringsvärden på 3 miljoner kronor eller mer, utöver fastighetsavgiften ska beskattas med 1 % av den del av taxeringsvärdet som överstiger 3 miljoner kronor. Enligt motionärerna skulle detta innebära att ca 6 % av småhusen får höjd skatt jämfört med dagens regler. Vidare föreslås att begränsningsregeln i fastighetsskatten ska utvidgas till att omfatta alla. Ingen kommer därmed att betala mer än 4 % av sin inkomst i fastighets-skatt, inklusive den s.k. kommunala fastighetsavgiften. Motionärerna anser också att möjligheten till uppskov med kapitalvinsten vid försäljning av en bostad på sikt ska tas bort. I ett första steg föreslås att taket för uppskovs-belopp sänks till 1 miljon kronor.

Skatteutskottets yttrande

När det gäller motionsförslagen om olika ändringar i beskattningen av boendet framhåller utskottet att de målsättningar som har formulerats för bostadspolitikerna bl.a. utgår från att det är viktigt med en mångfald av boendeformer. Flera av de skatteförändringar för bostadssektorn som har beslutats sedan regeringsskiftet 2006 har förbättrat de boendes skattemässiga situation. Fastighetsskatteuttaget för egnahem, bostadsrätter, kooperativa hyresrätter och andra hyresrätter har sänkts. Det ska också nämnas att

åtgärder för att främja hyresrättens ställning ingår i regeringens reformambitioner. En första grund för detta har lagts genom reformeringen av hyressättningssystemet som gjordes i bred enighet med parterna.

Vänsterpartiets förslag om ett högre årligt skatteuttag för vissa egnahem innebär åtminstone delvis en återgång till det tidigare systemet med ett högt löpande skatteuttag av vissa bostäder i storstadsområden och andra områden där fastighetspriserna är höga. För dem som skulle drabbas av den föreslagna skärpningen uppstår, utöver det högre skatteuttaget, samma problematik med oförutsebarhet som var kännetecknande för den tidigare statliga fastighetsskatten på boendet. Dessutom kan utformningen av förslaget ses som ett första steg till ett återinförande av den tidigare fastighets-skatten, något som skulle drabba betydligt fler personer än de som äger villor med taxeringsvärden som överstiger 3 miljoner kronor. Utskottet vill inte medverka till en sådan omläggning som motionärerna förespråkar.

Taket för uppskov med beskattning av kapitalvinst vid försäljning av privatbostad sänktes senast den 1 januari 2010. Utskottet är inte berett att nu förorda ytterligare sänkningar.

När det gäller frågan om fastighetsavgiften för hyreshus med studentbostäder beräknas denna som för andra hyreshus utifrån antalet bostadslägenheter. Vad som menas med bostadslägenhet knyter an till definitionen av bostadslägenhet i jordabalken, och därför behövs inte någon egen definition för att ta ut fastighetsavgift, vilket skulle kunna skapa särskilda gränsdragningsproblem vid tillämpningen av skattereglerna. I många fall torde dessutom fastighetsavgiften för hyreshus med studentbostäder komma att bestämmas till ett lägre belopp än nuvarande 1 302 kr per bostadslägenhet, eftersom avgiften är begränsad till som högst 0,4 % av hyreshusets taxeringsvärde. Den generellt sänkta beskattningen av bostäder i hyreshus får på detta sätt genomslag även för hyreshus med studentbostäder. Det ska också tilläggas att förslaget i budgetpropositionen om höjt schablonavdrag vid andrahandsuthyrning bl.a. syftar till att stimulera utbudet av bostäder till studenter.

Utskottet anser att motionärernas förslag om olika förändringar i boende-beskattningen ska avslås av riksdagen.

Skatt på förmögenhet, arv och gåva

Motionen

I *Vänsterpartiets* motion Fi243 yrkande 2 delvis föreslås att förmögenhetsskatt och arvskatt återinförs fr.o.m. 2013. Enligt motionen bör arvsskatt betalas av dödsboet innan arvet skiftas. Utgångspunkten ska vara att arv mellan makar och sambor undantas liksom näringsstillgångar vid företagsövertagande. Arvsskatt bör enligt en preliminär bedömning kunna tas ut med 10 % av kvarlåtenskapen efter ett grundavdrag på 200 000 kr. För att

undvika skatteundandragande bör det samtidigt införas en skatt på gåvor. Den närmare utformningen av såväl förmögenhetsskatten som arvs- och gåvoskatten bör noggrant utredas.

Skatteutskottets yttrande

Utskottet tar starkt avstånd från Vänsterpartiets förslag om ett återinförande av förmögenhetsskatten. En av de viktigaste åtgärderna för att främja tillgången på kapital, inte minst för de mindre företagen, är beslutet 2006 att slopa förmögenhetsskatten. Därmed försvann samtidigt en skatt som till följd av oenhetliga värderingsregler och många undantag även skapade kryphål som uppmuntrade till skatteplanering och orationella transaktioner. Skattebasutredningen konstaterade i betänkandet *Våra skatter* (SOU 2002:47) att den smala basen för förmögenhetsskatten till följd av många undantag och nedsättningar skapade starka incitament till rent skattebetingade beslut hos hushåll och i företag, såväl legala som illegala. Därigenom utvecklades skatten till sist till att för många bli närmast frivillig samtidigt som den genom sitt sätt att verka skadade samhällsekonomin. De regler som syftade till att lyfta bort arbetande kapital i företag från förmögenhetsskatten gav upphov till besvärliga gränsdragningsproblem. Kapital som i själva verket var avsett för näringsverksamheten riskerade att bli behandlat som ägarens privata kapitalplacering vid förmögenhetsbeskattningen. Detta kunde bli påtagligt hämmande vid tillfällen då likviditeten i ett litet företag var högre än vanligt, t.ex. till följd av omstruktureringar. Någon tillfredsställande lösning för att komma till rätta med den typen av gränsdragningsproblem hade det inte varit möjligt att åstadkomma, eftersom det alltid måste till bedömningar i varje enskilt fall där Skatteverket och den skattskyldige kunde ha olika uppfattningar. Förmögenhetsskatten gav även upphov till problem för boende i egna hem med snabbt stigande taxeringsvärden, inte minst för personer som betalat av sina småhus och därför måste börja betala förmögenhetsskatt.

Även arvs- och gåvoskatten var starkt kritiserad innan den avskaffades helt i slutet av 2004. Det handlade om olikheter i värderingen av aktier vid arvs- och gåvobeskattningen som medförde att bolag av skatteskal flyttat från börsens A-lista till O-listan. Uttaget av arvs- och gåvoskatt i samband med generationsövergångar i småföretag skapade stora problem. Kritiken gällde också möjligheterna till skatteplanering. Genom skatternas konstruktion och värderingsreglerna i lagen om arvsskatt och gåvoskatt var möjligheterna att på lagligt sätt minska arvs- och gåvoskatten omfattande. Därtill kom att skatterna var relativt kostsamma att administrera. Att möta kritiken mot arvs- och gåvobeskattningen med ändrade regler ansågs inte möjligt. Mot denna bakgrund beslutade ett enigt skatteutskott att tillstyrka den dåvarande regeringens förslag om att avskaffa såväl arvsskatten som gåvoskatten. Utskottet har inte ändrat uppfattning i frågan och tar följaktligen avstånd även från motionsförslaget om att återinföra någon form av arvs- och gåvoskatt. Utskottet avstyrker motionen.

Risikkapitalavdrag

Motionen

I *Socialdemokraternas* motion Fi240 yrkande 27 förordas ett risikkapitalavdrag för den som investerar i ett nystartat företag. Avdrag ska kunna göras med 20 % av det investerade beloppet, dock maximalt 100 000 kronor per person och år. För budgetåret vill motionärerna avsätta 500 miljoner kronor för ändamålet.

Skatteutskottets yttrande

I januari i år beslutade regeringen om direktiv till en utredning som ska se över beskattningen av bolag för att beskattningen ska kunna utformas så att företagande, investeringar och sysselsättning gynnas (dir. 2011:1). Utredningen har tagit namnet Företagsskattekommittén. Kommittén ska bl.a. undersöka olika möjligheter att minska beskattningen av riskkapital i bolagssektorn och därmed göra villkoren mer lika för investeringar som finansieras med eget kapital respektive lånat kapital. Redan i slutet av januari 2012 ska kommittén i ett första delbetänkande lämna förslag till skatteincitament för att stimulera tillgången på riskvilligt kapital. Utskottet konstaterar att det ligger inom ramen för det pågående utredningsarbetet att undersöka olika möjligheter att minska beskattningen av riskkapital i bolagssektorn. Resultatet av utredningens arbete ska självfallet avvaktas innan riksdagen fattar något beslut i frågor som rör risikkapitalavdrag. Utskottet avstyrker motionen.

Utökad avdragsrätt för företags utgifter för forskning och utveckling m.m.

Propositionen

Regeringen föreslår att utgifter för forskning och utveckling som har eller kan antas få betydelse för den huvudsakliga näringsverksamheten eller verksamheten i övrigt ska dras av. Förslaget innebär att bestämmelsen om avdrag för forskning och utveckling (16 kap. 9 § IL) justeras så att det klart framgår att avdrag ska göras inte bara för forskning och utveckling som i enlighet med nuvarande rättstillämpning har eller kan antas få betydelse för den huvudsakliga näringsverksamheten, utan också för forskning och utveckling som har eller kan antas få betydelse för verksamheten i övrigt. Samtidigt som forskning och utveckling som har samband med företagets kärnverksamhet alltså berättigar till avdrag kommer bestämmelsen att omfatta även annan forskning och utveckling om företaget har ett rimligt intresse av den, vid en helhetsbedömning som beaktar alla aspekter av företagets verksamhet.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2012 och tillämpas första gången på utgifter som är hänförliga till tiden efter den 31 december 2011.

De ökade avdragsmöjligheterna bedöms leda till att de offentliga finanserna försvagas med ca 40 miljoner kronor fr.o.m. 2012.

Motionerna

I *Vänsterpartiets* motion Fi243 yrkande 2 delvis avvisas regeringens förslag till utökade avdragsmöjligheter för forskning och utveckling. I samma motion föreslås en höjning av bolagsskatten till 28 %, vilket beräknas öka budgetens inkomstsida med 7,6 miljarder kronor 2012, och med 8 miljarder respektive 8,4 miljarder kronor under åren 2013 och 2014. Enligt motionärerna ligger den s.k. effektiva genomsnittliga bolagsskatten i dag lägre än i de flesta länder i Västeuropa, vilket beror på att den svenska företagsbeskattningen medger generösa möjligheter till överavskrivningar, avsättning till periodiseringsfonder m.m. Bland de förändringar på utgiftssidan som partiet i samma motion föreslår inom ramen för en sådan åtgärd finns bl.a. ett förslag till skattereduktion för forskningssatsningar i företag med upp till 250 anställda med högst 30 % av företagets kostnader upp till ett tak på 2,5 miljoner kronor. Sistnämnda förslag finns också i motionerna Sf281 yrkande 3 (V) och N414 yrkande 3 (V).

Skatteutskottets yttrande

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till en utökad avdragsrätt för företags utgifter för forskning och utveckling. Propositionens förslag i denna del tillstyrks således och motionsförslaget om att avvisa detsamma avstyrks.

När det gäller de förslag om höjd bolagsskatt som finns i *Vänsterpartiets* motion Fi243 yrkande 2 erinrar utskottet om att bolagsskatten och expansionsfondsskatten för småföretagen sänktes den 1 januari 2009 från 28 % till 26,3 % med hänvisning till att Sverige sedan 2004 haft en högre bolagsskatt än EU-genomsnittet. Skattesänkningarna hade sin bakgrund i önskemålen att förbättra villkoren för lokalisering av företag till Sverige, för investeringar i Sverige och för redovisning av inkomster i Sverige och därmed att förstärka den svenska skattebasen. Det ska också nämnas att det i Företagskommitténs uppdrag ingår att ta fram förslag som breddar bolagsskattebasen för att bl.a. möjliggöra en sänkning av bolagsskatten. I kommitténs uppdrag ingår också att undersöka möjligheterna att införa skatteincitament för forskning och utveckling. Uppdraget i den delen ska redovisas senast den 1 oktober 2012.

Skatteutskottet anser att riksdagens senaste beslut om en sänkning av bolagsskattesatsen ska ligga fast i avvaktan på resultatet av det pågående utredningsarbetet i Företagsskattekommittén. *Vänsterpartiets* förslag om höjd bolagsskatt och den skattereduktion som partiet vill finansiera inom ramen för en sådan åtgärd avstyrks.

Utagsbeskattning av vindkraftskooperativ

Motionen

I *Miljöpartiets* motion Fi241 yrkande 23 i denna del finns ett förslag om slopad uttagsbeskattning av kooperativt ägda vindkraftverk för vilket partiet vill avsätta 10 miljoner kronor för nästa budgetår. Därutöver vill motionärerna tillsätta en utredning för att i första hand utreda begreppet marknadspris för kooperativ el som tillämpas vid uttagsbeskattningen och, alternativt, se över möjligheten att beräkna avdraget för utdelning på ett sätt som inte missgynnar vindkraftskooperativ.

Skatteutskottets yttrande

Utskottet avstyrker motionsyrkandet med hänvisning till sitt ställningstagande i skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU22.

Övriga inkomster – krediteringar på skattekonto

Bakgrund

Inom inkomsttypen Utgifter som ges som krediteringar på skattekonto redovisas stöd som enligt nationalräkenskaperna är att likställa med utgifter. Redovisningen syftar till att öka riksdagens möjligheter att granska statens budget. I princip har alla skattekrediteringar som funnits tidigare upphört eller flyttats till budgetens utgiftssida.

I fråga om vissa stödordningar är det skattetekniska och administrativa skäl som gör att de krediteras på stödmottagarnas skattekonto i stället för att hanteras via skattelagstiftningen. I budgetförslaget för 2012 finns det två nedsättningar som utbetalas som krediteringar till skattekonton: sjöfartsstöd (inkomsttitel 1281) och nystartsjobb (inkomsttitel 1285). Dessa krediteringar är kopplade till nivån på de skatter som arbetsgivaren betalar för sina anställda och är tänkta att vara ett substitut för en skattelättnad och kompensera för enskilda arbetsgivares kostnader för löneskatter. Regeringen gör bedömningen att dessa åtgärder även fortsättningsvis bör redovisas på budgetens inkomstsida på motsvarande sätt som de skattenedsättningar som hanteras direkt i skattesystemet.

Utöver dessa båda nedsättningar finns det ett stort antal skattenedsättningar som hanteras direkt i skattesystemet och påverkar företags och privatpersoner skattebetalningar. Dessa nedsättningar och andra slag av särregler i skattelagstiftningen redovisas årligen som skatteutgifter i den skrivelse som lämnas i anslutning till den ekonomiska vårpropositionen.

Motionerna

I *Socialdemokraternas* motion Fi240 yrkande 3 i denna del föreslår motionärerna en skattestimulans på 1 miljard för investeringar i hyres- och studentlägenheter från 2012. Investeringsstimulansen ska betalas ut med ett

belopp som motsvarar skillnaden mellan den moms fastighetsägaren betalat för projektet och den moms som skulle ha betalats om momsen varit 6 %. Motionärerna inrättar också traineeplatser för unga i offentlig och privat verksamhet genom kreditering för arbetsgivaravgiften. Kostnaden beräknas till 2 miljarder kronor. Motsvarande yrkanden finns i motionerna A335 (S) yrkande 12, C348 (S) yrkande 1 och C349 (S) yrkande 5.

Vänsterpartiet lägger i motion Fi243 yrkande 3 delvis också förslag om krediteringar på skattekontot. 1 500 miljoner kronor avsätts för ett upprustningsprogram för flerfamiljshus, 3 000 miljoner kronor för upprustning av välfärdslokaler och 2 000 miljoner kronor för att bygga bort hinder i offentliga miljöer och affärslokaler. För utbildningsvikarier, övergångsjobb, lärlingar och traineer avsätts 7 876 miljoner kronor och för stöd till kollektivtrafik i glesbygd avsätts 500 miljoner kronor.

Skatte-, civil-, trafik- och arbetsmarknadsutskottens yttranden

Civilutskottet anför i sitt yttrande att bostadsmarknaden och bostadsproduktionen under en lång rad år präglats av en omfattande statlig påverkan genom regleringar och olika former av subventioner och att detta har bidragit till de obalanser på bostadsmarknaden som fortfarande i hög grad gör sig gällande. Under de senaste fem åren har det skett en omläggning av bostadspolitiken i syfte att normalisera sektorn och förbättra bostadsmarknadens funktionssätt. Utgångspunkten för detta arbete har varit att hushållens behov och önskemål ska vara styrande för hur bostadsbeståndet utvecklas. Denna omläggning har bl.a. inneburit att konkurrenssnedvridande subventioner har avvecklats, byggnadslagstiftningen har förenklats och att hyresbostadsmarknaden har fått nya konkurrensneutrala regler som har stöd av marknadens parter. Utskottet anför att reformarbetet behöver gå vidare genom ytterligare förenklingar av regelverken och i samverkan med bostadsmarknadens aktörer undanröja återstående hinder för en anpassning av bostadsutbudet. En återgång till en bostadspolitik som bygger på omfattande statliga regleringar och subventioner saknar däremot enligt vad civilutskottet anför helt stöd inom bostadssektorn. Civilutskottet konstaterar att flera partier i sina förslag om statsbudgeten och politikens allmänna inriktning trots detta för fram förslag med en sådan inriktning. Vänsterpartiets förslag om ram utgår t.ex. från att ett omfattande bidragssystem för nyproduktion av bostäder införs. Ett motsvarande förslag förs även fram av Socialdemokraterna. I detta fall är det emellertid fråga om en skattesubvention som inte belastar utgiftsområde 18 utan statsbudgetens inkomstsida. Oavsett vilken av dessa metoder man väljer torde de enligt utskottets mening vara kostnadsdrivande och de konkurrensbegränsande effekterna på bostadsmarknaden skulle bli desamma.

Skatteutskottet och arbetsmarknadsutskottet ställer sig i sina yttranden bakom den inriktning av politiken som regeringen föreslår och avstyrker de aktuella motionsyrkandena. Även trafikutskottet avstyrker motionsyrkandena.

3.5 Beräkningen av inkomsterna på statens budget

Utskottet har under föregående avsnitt redovisat de förslag på skatteområdet som regeringen och de fyra oppositionspartierna lägger fram i sina respektive budgetalternativ.

Flertalet förslag påverkar inkomsterna på statens budget 2012. Det finns dock undantag. Den förändrade sammansättningen av avgiftsnivåerna för uttag av socialavgifter har ingen offentligfinansiell effekt då åtgärden görs inom ramen för oförändrat totalt uttag av socialavgifter. Den lägre energiskatten på el i norra Sverige kvarstår oförändrad och har därmed inte heller någon offentligfinansiell effekt. Samma sak gäller för den fortsatta skattebefrielsen för biodrivmedel. Den aviserade utvidgningen av möjligheterna till återbetalning av vägavgift bedöms ha försumbar effekt på de offentliga finanserna.

Utöver de åtgärder på skatte- och avgiftsområdet som redovisats i avsnitt 3.4 påverkas inkomstberäkningen även av den förlängning av den tillfälligt förkortade kvalificeringstiden för nystartsjobb som föreslås under utgiftsområde 14, avsnitt 3.5.1.

Förslagen och bedömningarna innebär att de totala nettoskatteintäkterna sammantaget minskar med 3,64 miljarder kronor 2012. Den totala bruttoeffekten för 2012 beräknas till 3,71 miljarder kronor. Skillnaden hänför sig till den höjda skatten på tobak.

I tabellen nedan redovisas regeringens och oppositionspartiernas beräkning av inkomsterna på statens budget 2012.

Tabell 3.4 Regeringens och oppositionspartiernas beräkning av inkomsterna på statens budget 2012

Miljoner kronor

Inkomsttitel	Regeringens förslag	Avvikelse gentemot regeringen			
		S	MP	SD	V
1100 Direkta skatter på arbete	503 127	+358	-41	-3 735	+27 010
1111 Statlig inkomstskatt	44 442	±0	±0	-100	+800
1115 Kommunal inkomstskatt	552 977	-763	-1 025	-2 835	-12 200
1120 Allmän pensionsavgift	96 412	±0	±0	±0	±0
1130 Artistskatt	93	±0	±0	±0	±0
1140 Skattereduktioner	-190 798	+1 121	+984	-800	+38 410
1200 Indirekta skatter på arbete	424 869	+16 680	+3 030	+10 529	+20 120
1210 Arbetsgivaravgifter	435 687	+16 600	+4 850	+10 529	+18 040
1240 Egenavgifter	13 399	+80	-1 820	±0	+80
1260 Avgifter till premiepensions-systemet	-29 556	±0	±0	±0	±0
1270 Särskild löneskatt	35 602	±0	±0	±0	+2 000
1280 Nedsättningar	-31 560	±0	±0	±0	±0
1290 Tjänstegruppiv	1 298	±0	±0	±0	±0

Inkomsttitel	Regeringens förslag		Avvikelse gentemot regeringen		
1300 Skatt på kapital	192 536	-3 470	-979	-4 700	-2 183
1310 Skatt på kapital, hushåll	31 416	-20	+580	-200	-1 110
1320 Skatt på företagsvinster	109 510	-3 450	-4 014	-4 500	-448
1330 Kupongskatt	3 997	±0	±0	±0	±0
1340 Avkastningsskatt	10 207	±0	±0	±0	±0
1350 Fastighetsskatt	28 210	±0	+2 455	±0	-625
1360 Stämpelskatt	9 196	±0	±0	±0	±0
1380 Arvsskatt	0	±0	±0	±0	±0
1400 Skatt på konsumtion och insatsvaror	456 371	+8 851	+23 750	+5 250	+12 177
1410 Mervärdesskatt	335 806	+5 400	+6 000	+5 250	+5 400
1420 Skatt på alkohol och tobak	24 086	+1 431	±0	±0	+1 430
1430 Energiskatt	41 556	±0	±0	±0	±0
1440 Koldioxidskatt	26 683	±0	+7 496	±0	+700
1450 Övriga skatter på energi och miljö	4 969	+400	+9 890	±0	+5 307
1470 Skatt på vägtrafik	16 176	+1 620	+30	±0	-660
1480 Övriga skatter	7 095	±0	+334	±0	±0
1500 Skatt på import	5 863	±0	±0	±0	±0
1600 Restförda och övriga skat- ter	4 631	±0	±0	±0	±0
1700 Avgående poster, skatter till EU	-7 413	±0	±0	±0	±0
Offentliga sektorns skatteintäk- ter (periodiserat)	1 579 983	+22 419	+25 760	+7 344	+57 124
1800 Avgående poster, skatter till andra sektorer	-766 864	+763	+1 025	+2 835	+12 200
Statens skatteintäkter (periodise- rat)	813 119	+23 182	+26 785	+10 179	+69 324
1900 Periodiseringar	183	±0	±0	±0	±0
1000 Statens skatteinkomster (kassamässigt)	813 303	+23 182	+26 785	+10 179	+69 324
Övriga inkomster (kassamässigt)	19 810	-3 500	-3 830	±0	-32 320
2000 Inkomster av statens verk- samhet	49 220	±0	-3 830	±0	-1 414
3000 Inkomster av försäld egen- dom	15 000	±0	±0	±0	-15 000
4000 Återbetalning av lån	1 361	±0	±0	±0	±0

Inkomsttitel	Regeringens förslag		Avvikelse gentemot regeringen		
5000 Kalkylmässiga inkomster	11 305	±0	±0	±0	-100
6000 Bidrag m.m. från EU	12 969	±0	±0	±0	±0
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-70 045	±0	±0	±0	±0
8000 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	0	-3 500	±0	±0	-15 806
Statsbudgetens inkomster (kassamässigt)	833 113	+19 682	+22 955	+10 179	+37 004

Källa: Budgetpropositionen 2012 och oppositionspartiernas budgetmotioner.

Propositionen

Regeringen föreslår (punkt 4) att riksdagen godkänner den beräkning av statsbudgetens inkomster för 2012 som redovisas i avsnitt 7.1 och bilaga 1 avsnitt 2.

Motionerna

I partimotionerna från Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet föreslås att riksdagen godkänner den inkomstberäkning som redovisas i respektive motion. Sådana yrkanden framställs i motionerna Fi240 yrkande 3 delvis (S), Fi241 yrkande 3 delvis (MP), Fi242 yrkande 4 delvis (SD) och Fi243 yrkande 3 delvis (V).

3.6 Statens budget i sammandrag

I de närmast föregående avsnitten har utskottet behandlat de poster som statens budget är uppbyggd av. Skillnaden mellan inkomsterna på statens budget och utgifter på utgiftsområden (inklusive förändring av anslagsbehållningar, Riksgäldskontorets nettoutlåning och den kassamässiga korrigeringen) utgör budgetsaldot, vilket definitionsmässigt är lika med statens lånebehov, men med omvänt tecken. Ett positivt budgetsaldo motsvaras således av ett lika stort lånebehov. Budgetsaldot och därmed lånebehovet framkommer alltså som ett resultat av de delar som bygger upp budgeten. Riksdagen tar ställning till de olika delarna och inte till saldot som sådant.

I tabell 3.5 presenteras regeringens och oppositionspartiernas budgetalternativ för 2012. Regeringens förslag medför ett positivt budgetsaldo på 18,7 miljarder kronor, vilket innebär en amortering av statsskulden. Även Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Sverigedemokraterna har ett positivt saldo. Sverigedemokraterna har dock ett något mindre positivt saldo jämfört med regeringen. Samtliga dessa partier har emellertid såväl högre inkomster som utgifter i förhållande till regeringens förslag. Även Vänster-

partiet har högre inkomster och utgifter i förhållande till regeringens förslag. Utgifterna ökar dock mer än inkomsterna, vilket får till följd att statens budgetsaldo minskar med ca 25 miljarder kronor i förhållande till regeringen. Detta innebär att budgetsaldot med Vänsterpartiets förslag blir negativt med ca –6,5 miljarder kronor.

Tabell 3.5 Statens inkomster, utgifter och saldo 2012

Miljoner kronor

Utgiftsområde		Regeringens förslag	Oppositionspartiernas förslag Avvikelser gentemot regeringen			
			S	MP	SD	V
Inkomster		833 113	+19 682	+22 955	+10 179	+37 004
varav	Inkomster av försåld egendom	15 000	±0	±0	±0	–15 000
Utgifter		814 409	+19 550	+21 917	+10 822	+62 182
varav	Utgifter exkl. stats-skuldsräntor	792 022	+19 550	+21 917	+10 822	+63 056
	Statsskuldsräntor	21 870	±0	±0	±0	±0
	Riksgäldskontorets nettoutlåning	121	±0	±0	±0	–874
	Kassamässig korrigering	445	±0	±0	±0	±0
Statsbudgetens saldo		18 704	+132	+1 038	–643	–25 178

Källa: Budgetpropositionen 2012 och oppositionspartiernas budgetmotioner.

3.7 Ålderspensionssystemets utgifter

Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget omfattar ålderspension i form av inkomstpension, tilläggspension, premiepension och administrationskostnader.

Propositionen

Regeringen föreslår i budgetpropositionen (punkt 7) att riksdagen godkänner beräkningen av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget 2012. Utgifterna beräknas till 238 559 miljoner kronor 2012.

Motionerna

Oppositionspartierna har inga andra förslag än regeringen vad avser ålderspensionssystemets utgifter.

3.8 Yttranden från andra utskott

Sammanlagt tolv utskott har yttrat sig över budgetpropositionens förslag till utgiftsramar och inkomstberäkning och de motioner som väckts med anledning av propositionen. Två utskott, utrikesutskottet och utbildningsutskottet, har avstått från att yttra sig.

En översiktlig sammanställning över yttranden som kommit in görs i tabell 3.6. Av tabellen framgår om regeringens förslag tillstyrks eller avstyrks i yttrandet och om yttrandena innehåller avvikande meningar eller särskilda yttranden. Yttrandena återfinns i sin helhet som bilagor i betänkandet. Av de tolv utskott som yttrat sig har samtliga tillstyrkt regeringens förslag.

Tabell 3.6 Yttranden med anledning av regeringens och partiernas förslag till utgiftsramar och inkomstberäkning

Utgiftsområde och behandlande utskott	Yttrande	Ställning till prop.	Avvikande mening	Särskilda yttranden
1. Rikets styrelse (KU)	KU1y	Tillstyrks	MP, SD och V	
2. Samhällsekonomi och finansförvaltning (FiU)	–			
3. Skatt, tull, exekution (SkU)	SkU2y	Tillstyrks	S, SD, V	
4. Rättsväsendet (JuU)	JuU protokoll	Tillstyrks	S, MP, SD och V	
5. Internationell samverkan (UU)	Avstår	Avstår		
6. Försvar och samhällets krisberedskap (FöU)	FöU protokoll	Tillstyrks	MP, SD och V	
7. Internationellt bistånd ((UU)	Avstår	Avstår		
8. Migration (SfU)	SfU1y	Tillstyrks	SD och V	
9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg (SoU)	SoU1y	Tillstyrks	S, MP, SD och V	
10. Ekonomisk trygghet vid sjukdom (SfU)	SfU1y	Tillstyrks	S, MP, SD och V	
11. Ekonomisk trygghet vid ålderdom (SfU)	SfU1y	Tillstyrks	V	
12. Ekonomisk trygghet för familjer och barn (SfU)	SfU1y	Tillstyrks	S, MP, SD och V	
13. Integration och jämställdhet (AU)	AU1y	Tillstyrks	S, MP, SD och V	
14. Arbetsmarknad och arbetsliv (AU)	AU1y	Tillstyrks	S, MP, SD och V	
15. Studiestöd (UbU)	Avstår	Avstår		
16. Utbildning och universitetsforskning (UbU)	Avstår	Avstår		
17. Kultur, medier, trossamfund och fritid (KrU)	KrU protokoll	Tillstyrks	S, MP, SD och V	
18. Samhällsplanering, bostadsförsörjning m.m. (CU)	CU1y	Tillstyrks	S, MP, SD och V	
19. Regional tillväxt (NU)	NU protokoll	Tillstyrks	S, MP, SD och V	
20. Allmän miljö- och naturvård (MJU)	MJU protokoll	Tillstyrks	S, MP, SD och V	
21. Energi (NU)	NU protokoll	Tillstyrks	S, MP, SD och V	
22. Kommunikationer (TU)	TU protokoll	Tillstyrks	S, MP, SD och V	
23. Areella näringar, landsbygd och livsmedel (MJU)	MJU protokoll	Tillstyrks	S, MP, SD och V	
24. Näringsliv (NU)	NU protokoll	Tillstyrks	S, MP, SD och V	
25. Allmänna bidrag till kommuner (FiU)	–			
26. Statsskuldsräntor m.m. (FiU)	–			
27. Avgiften till EU (FiU)	–			
Övrigt				
Ålderspensionssystemet (SfU)	SfU1y	Tillstyrks		
Inkomstberäkningen (SkU)	SkU1y	Tillstyrks	S, MP, SD och V	(S, MP, V)
Inkomstberäkningen (SfU)	SfU1y	Tillstyrks	S, MP, SD och V	

I sitt yttrande (SkU1y) behandlar *skatteutskottet* skattefrågor i budgetpropositionen. Skatteutskottet instämmer i regeringens bedömning när det gäller inriktningen av skattepolitiken och ambitionerna på skatteområdet, tillstyrker de förslag som regeringen lägger fram i propositionen och har ingen invändning mot att regeringens inkomstberäkning för 2012 godkänns.

Jobbskatteavdraget har enligt utskottet varit ett verkningsfullt medel i regeringens arbete för ett minskat utanförskap, en ökad sysselsättning och föra att göra det mer attraktivt med företagande, vilket bl.a. framgår av

Riksrevisionens rapport RiR 2009:20. En ytterligare förstärkning av avdraget skulle öka antalet arbetade timmar genom såväl ytterligare sänkta trösklar för inträde på arbetsmarknaden som fler arbetade timmar för dem som redan finns på arbetsmarknaden. Skatteutskottet konstaterar att en sådan förstärkning dock skulle kräva reformutrymme som i dag inte finns och delar regeringens bedömning att en ytterligare förstärkning bör ske först när det ekonomiska läget tillåter. Motionsförslag om bl.a. en avtrappning av jobbskatteavdraget och skärpt progressivitet i skatteskalen avvisas av utskottet. Marginalskattehöjningar inverkar negativt på arbetsviljan och motverkar den utveckling som enligt utskottet är önskvärd och nödvändig om Sverige ska klara att upprätthålla en rättvis, generös och offentligt finansierad välfärd. Skatteutskottet avstyrker motionsförslag om skattereduktion för fackföreningsavgift och avgift till arbetslöshetskassa mot bakgrund av att dessa slopades som en del i finansieringen av jobbskatteavdraget och således har finansierat en kraftig sänkning av inkomstskatten för framför allt låg- och medelinkomsttagare.

När det gäller motionärernas förslag om att kompletterande stöd för den som går från försörjningsstöd till arbete bör vara utformat som en skatte-kreditering, dvs. att stödet ska sättas in på skattekontot. Målet med ett sådant stöd bör rimligen vara att den som börjar arbeta ska märka av en förbättring så snart arbetet påbörjas. Skatteutskottet är tveksamt om detta syfte uppnås om stödet inbetalas på skattekontot eftersom stödet kan komma att kvittas mot olika skattekrav eller spärras för att täcka beslutade men ännu ej förfallna skattekrav. Inte heller betalas ett eventuellt överskott ut automatiskt.

Den reducerade skatten på HUS-arbeten har ökat arbetsutbudet och gjort det lättare för den vita marknaden på området att konkurrera med den svarta marknaden. Det handlar enligt utskottets mening om en långsiktig och strukturell åtgärd som är nödvändig om man, som utskottet, ser allvarligt på svartarbete och dess följder i form av otrygga jobb, brister i försäkringsskydd, obefintligt konsumentskydd etc. När det gäller frågan om vem som kan få skattereduktion för ROT-arbete anser utskottet att rätten till avdrag bör vara begränsad till den som har underhållsansvaret för bostaden. Någon utvidgning av kretsen avdragsberättigade är således inte aktuell. Utskottet anser inte att det finns skäl att vare sig avskaffa, utöka eller på annat sätt förändra reglerna för HUS-avdrag.

Skatteutskottet tillstyrker regeringens förslag om sänkt mervärdesskatt på restaurang- och cateringtjänster eftersom förslaget bedöms ha gynnsamma effekter på sysselsättningen, förenklar tillämpningen och minskar företagens administrativa kostnader genom att skattesatsen för dessa tjänster sänks till samma nivå som för livsmedel. Dessutom anser utskottet att förslaget är positivt ur konkurrenssynpunkt. Utskottet noterar vidare att regeringen noga kommer att följa reformens effekter på priser och sysselsättning m.m.

Utskottet ser positivt på regeringens förslag att införa en ny frivillig sparform, ett investeringssparkonto med syftet att göra det enklare att spara. För investeringsfonder och deras andelsägare ersätts beskattningen på fondnivå med en schablonbeskattning av andelsägarna. Mot bakgrund av att skattereglerna måste vara förenliga med EU-rätten och vara utformade så att den svenska skattebasen värnas, är det enligt utskottet nödvändigt att avskaffa beskattningen av svenskeregistrerade investeringsfonder för att inte riskera att dessa fonder ska lämna Sverige och att anpassa skatteuttaget på delägarnivå till en sådan förändring.

Skatteutskottet ställer sig bakom regeringens förslag till förenklingar av och förbättringar i 3:12-reglerna som syftar dels till att stimulera nyföretagande och förenkla för ägarna av de mindre fåmansföretagen, dels motverka s.k. skatteupplägg.

Utskottet tar starkt avstånd från Vänsterpartiets förslag om ett återinförande av förmögenhetsskatten. En av de viktigaste åtgärderna för att främja tillgången på kapital, inte minst för de mindre företagen, är beslutet att 2006 slopa förmögenhetsskatten. Då försvann samtidigt en skatt som till följd av oenhetliga värderingsregler och många undantag även skapade kryphål som uppmuntrade till skatteplanering och orationella transaktioner. När det gäller de förslag om höjd bolagsskatt som Vänsterpartiet framför erinrar skatteutskottet om att bolagsskatten och expansionsfondsskatten för småföretagen sänktes fr.o.m. den 1 januari 2009 med hänvisning till att Sverige sedan 2004 har haft en högre bolagsskatt än EU-genomsnittet.

När det gäller regeringens förslag om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet anser utskottet i likhet med regeringen att stimulansen bör utformas som en skattereduktion. På det sättet får lika stora gåvor samma skattemässiga värde. Skatteutskottet framhåller att det, som regeringen anför, finns anledning att vara försiktig vid utformningen av de ändamål som ska berättiga till reduktion, och utskottet har därför inte någon invändning mot att skattereduktion endast ska beviljas för gåvor som lämnas för att främja vetenskaplig forskning eller för att bedriva hjälpverksamhet bland behövande.

När det gäller Socialdemokraternas och Vänsterpartiets olika förslag om att ett antal nya stödformer ska krediteras på skattekonto avstyrker skatteutskottet dessa mot bakgrund av att utskottet ställer sig bakom den inriktning på skattepolitiken som regeringen föreslår. I en avvikande mening från Sverigedemokraterna framgår att de föreslår en sänkning av energiskatten på el från år 2015 i stället för 2013 som anges i deras motion Fi242.

I sitt yttrande (SkU2y) konstaterar *skatteutskottet* att eftersom myndigheterna inom Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution har likartad verksamhet när det gäller uppbördshanteringen och brottsbekämpningen är det väsentligt att de möjligheter till förenklingar och förbättringar som finns genom myndighetssamverkan tillvaratas. Arbetet mot grov organiserad brottslighet, där samtliga myndigheter inom utgiftsområdet deltar, är ett exempel på myndighetssamverkan. Utskottet konstaterar vidare att arbetet

mot skattefusk, svartarbete och grov brottslighet utgör ett centralt inslag i myndigheternas arbete med att säkerställa finansieringen av den offentliga sektorn och bidrar till ett väl fungerande samhälle för medborgare och näringsliv samt motverkar brottslighet. Utskottet har under våren 2011 behandlat motionsförslag om inriktningen av arbetet mot skattefusk, svartarbete och ekobrott och har i det ärendet (bet. 2010/11:SkU27) konstaterat att det pågår ett aktivt arbete på flera olika fronter som är inriktat på att komma till rätta med alla former av skattefusk och svartarbete.

Justitieutskottet tillstyrker i ett protokollsutdrag regeringens förslag till ram för utgiftsområde 4 Rättsväsendet. Socialdemokraterna, Miljöpartiet, och Vänsterpartiet tillstyrker bifall till sina respektive motioner i varsin avvikande mening. Sverigedemokraterna framför i sin avvikande mening att ramen för utgiftsområde 4 för 2012 ska ökas med 1 298 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. Detta är 500 miljoner kronor mindre än vad Sverigedemokraterna yrkade på för utgiftsområde 4 i sin motion (Fi242 yrkande 5).

Civilutskottet framhåller i sitt yttrande att det genomförda reformarbetet på statlig nivå har lett till förbättringar i bostadsmarknadens funktion men att det fortfarande återstår stora strukturella problem. På den statliga nivån behöver reformarbetet gå vidare genom att söka ytterligare förenklingar av regelverken och i samverkan med bostadsmarknadens aktörer undanröja återstående hinder för en anpassning av bostadsutbudet. En återgång till en bostadspolitik som bygger på omfattande statliga regleringar och subventioner saknar helt stöd inom bostadssektorn, konstaterar utskottet och riktar kritik mot förslag om att införa ett system med subventionerade kreditgarantier för upprustning av miljonprogrammets bostadsområden. Oppositionspartiernas förslag ger inte civilutskottet anledning att föreslå någon förändring av de förslag till ram för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik som lagts fram av regeringen. Anslagsförslagen har en felaktig inriktning, är dåligt underbyggda eller saknar trovärdig finansiering.

Försvarsutskottet tillstyrker regeringens förslag till ram för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap. SD anmälde i en avvikande mening att utgiftsramen bör vara 948 miljoner kronor högre än regeringens förslag 2012. Detta är 1,5 miljarder kronor mindre än vad Sverigedemokraterna yrkade på för utgiftsområde 6 i sin motion (Fi242 yrkande 5).

Socialförsäkringsutskottet anser att Sverige ska ha en human asylpolitik och vara en fristad för den som flyr undan förföljelse och förtryck och konstaterar att denna politik har ett starkt stöd i riksdagen. Utskottet avfärdar Sverigedemokraternas förslag på besparingar för 2012 på utgiftsområde 8 Migration med drygt 3,6 miljarder kronor och med drygt 6,9 miljarder kronor per år för 2013–2015. Socialförsäkringsutskottet avfärdar Sverigedemokraternas förslag till åtgärder för att kraftigt minska asyl- och anhöriginvandringen och avfärdar därför också förslaget om en kraftigt reducerad ram för utgiftsområdet.

När det gäller utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp föreslår socialförsäkringsutskottet att finansutskottet tillstyrker ramen för utgiftsområdet. Socialförsäkringsutskottet delar regeringens bedömning att sjukförsäkringsreformen har haft stor betydelse för den minskade sjukfrånvaron. I budgetpropositionen föreslås förbättringar som syftar till att komma till rätta med icke avsedda effekter av sjukförsäkringsreformen. Försäkringskassan ska kunna bevilja sjukpenning på fortsättningsnivå för fler än 550 dagar. Personer som lämnar den tidsbegränsade sjukersättningen och som saknar eller har låg sjukpenninggrundande inkomst, ska kunna beviljas sjuk- eller rehabiliteringsersättning i särskilda fall och ett boendetillägg om deras arbetsförmåga är fortsatt nedsatt till följd av sjukdom. Socialförsäkringsutskottet konstaterar att regeringens förslag tillgodoser riksdagens tillkännagivande i denna del (bet. 2010/11: SfU12). När det gäller den mycket komplexa frågan om arbetsförmågebedömningen noterar utskottet att Försäkringskassan nu får i uppdrag att utreda vilken betydelse det skulle få att ändra begreppet "reguljär arbetsmarknad" till begreppet "normalt förekommande arbete".

Socialförsäkringsutskottet välkomnar att regeringen föreslagit förbättringar av bostadsbidraget för barnfamiljer. Utskottet ser särskilt positivt på förslagen att höja bostadsbidraget för barnfamiljer eftersom detta kommer att gynna framför allt de ekonomiskt utsatta barnen.

När det gäller ung arbetskraft framhåller Socialförsäkringsutskottet att en sänkning av avgiftsuttaget genomfördes så sent som den 1 januari 2009. De sänkta socialavgifterna har ökat incitamenten för arbetsgivare att anställa ungdomar och även att behålla unga i arbete. De har således bidragit till ökad sysselsättning bland ungdomar. Utskottet anser inte att nedsättningen ska avskaffas eller halveras och göra det dyrare att anställa unga eller behålla unga i arbete.

Socialutskottet anser i sitt yttrande att regeringens prioriteringar är väl avvägda. Utskottet erinrar om satsningen för att förbättra vården av och omsorgen om de mest sjuka äldre, vilken beräknas uppgå till ca 3,75 miljarder kronor under mandatperioden.

Kulturutskottet tillstyrker i ett protokollsutdrag regeringens förslag till ram för utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid. Utskottet noterar med tillfredsställelse att regeringen trots det mycket begränsade utrymme som finns för reformer har värnat kulturpolitiken och också skapat utrymme för några angelägna reformer, i kontrast till flera länder inom EU där kulturpolitiken har utsatts för drastiska besparingar.

Arbetsmarknadsutskottet ställer sig bakom regeringens förslag i fråga om ramarna för utgiftsområdena 13 Integration och jämställdhet och utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. En riksdagsmajoritet bestående av de fyra oppositionspartierna framförde kritiska synpunkter i ett tillkännagivande till regeringen när det gäller sysselsättningsfasen i den s.k. jobb- och utvecklingsgarantin. Det förefaller arbetsmarknadsutskottet som om regeringens förslag i budgetpropositionen synnerligen väl tillmötesgår

såväl de synpunkter som utskottet tidigare framfört om förstärkt kvalitet i sysselsättningsfasen, som vad riksdagen efterlyste i sitt tillkännagivande. Utskottet noterar vidare att ett av få förslag som återkommer i samtliga oppositionspartiernas budgetförslag är att avskaffa den s.k. sfi-bonusen. Mot bakgrund av att reformen bara har varit på plats i lite drygt ett år, att regeringen givit Skolverket i uppdrag att redovisa verksamhetens utveckling och att IFAU har inlett en utvärdering av sfi-bonusens effekter är det inte rätt tidpunkt att nu dra några slutsatser om reformens effekter anser utskottet. Ett omedelbart avskaffande av sfi-bonusen vore särskilt beklagligt mot bakgrund av att bevekelsegrunderna hos ett av de partier som vill avskaffa bonusen snarare bottnar i en vilja att försvåra än att underlätta en god integrationsprocess för människor som sökt sig till vårt land.

När det gäller oppositionspartiernas förslag till ramar konstateras att oppositionspartierna fortfarande prioriterar stora delar av sin budget till dem som inte arbetar. Utskottet finner prioriteringen svårbegriplig av flera skäl. Det viktigaste skälet är att de återställare som man förordar riskerar att öka arbetslösheten i ett läge där så gott som alla bedömare varnar för en vikande arbetsmarknad och erinrar om att förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen är den av regeringens arbetsmarknadsreformer som i högst grad bidrar till minskad arbetslöshet. Miljardförstärkningarna av arbetslöshetsförsäkringen framstår inte som ansvarsfulla i en ekonomisk situation som talar för ett behov av ansvarstagande. Utskottet tar avstånd från Sverigedemokraternas förslag på ett gästarbetarsystem som, om det blev verklighet, skulle göra att Sverige gick miste om värdefull arbetskraft och medföra osäkerhet och otrygghet för dem som kommit hit. Retoriken om att begränsa invandringen för att kunna ta hand om dem som redan kommit till Sverige anser utskottet ekar tomt när Sverigedemokraterna i sitt budgetförslag yrkar på halverade utgifter på integrationsområdet redan 2012 och i stort sett vill avveckla området 2014. Avslutningsvis konstaterar utskottet att Miljöpartiets förslag för utgiftsområdena 13 och 14 präglas av en betydligt mer framtidsinriktad syn än övriga tre oppositionspartiernas förslag.

I en avvikande mening anmälde Sverigedemokraterna att de i finansutskottet kommer att yrka på en förändrad ram för utgiftsområde 14 som är 4 590 miljoner kronor högre än regeringens förslag 2012. Detta är drygt 3,6 miljarder kronor mer än vad Sverigedemokraterna yrkade på för utgiftsområde 14 i sin motion (Fi242 yrkande 5).

3.9 Finansutskottets ställningstagande till rambeslutet

Utgiftstak för staten

Utskottet kan konstatera att regeringen föreslår förändringar av utgiftstaket för 2012 till följd av tekniska justeringar som främst beror på att hemutrustningslån för nyanlända invandrare som omfattas av flyktningmottagan-

det fr.o.m. 2012 finansieras med anslag i stället för med lån i Riksgälden. Regeringens bedömning av utgiftstaket för 2013–2015 i 2011 års ekonomiska vårproposition är oförändrad i budgetpropositionen.

Socialdemokraterna föreslår utgiftstak som är 19,6; 21,5; 21,8 respektive 22 miljarder kronor högre än regeringen för 2012–2015. Miljöpartiet föreslår utgiftstak som är 19, 27 samt 32 miljarder kronor högre än regeringen 2011–2014. För 2015 redovisar Miljöpartiet inget utgiftstak. Sverigedemokraterna föreslår samma utgiftstak som regeringen 2012. För 2013–2015 föreslår Sverigedemokraterna utgiftstak som är 19,7, 20,8 respektive 22,7 miljarder kronor lägre än regeringen. Vänsterpartiet avvisar systemet med utgiftstak och föreslår därför att regeringens förslag till tak för utgifterna ska avslås. Utskottet anser att regeringens förslag till utgiftstak är väl avvägda och tillstyrker regeringens förslag till utgiftstak för åren 2012–2015.

Oppositionspartiernas alternativa förslag avstyrks.

Statens utgifter per utgiftsområde 2012

Som framgår av tabell 3.6 ovan har de utskott som yttrat sig tillstyrkt regeringens förslag. I samtliga yttranden finns avvikande meningar från de partier som inte vunnit utskottsmajoritetens stöd.

Utskottet vill framhålla att starka offentliga finanser har varit avgörande för Sverige för att möta den ekonomiska och finansiella krisen. Den svagare ekonomiska utvecklingen och den stora osäkerheten kring denna ställer fortsatta krav på en ansvarsfull politik med goda säkerhetsmarginaler för att säkra att Sverige har ett handlingsutrymme att möta en kraftigare eller mer varaktig avmattning. Mot den bakgrunden anser utskottet att regeringens förslag till utgifter är väl avvägda. Utskottet anser vidare att regeringens förslag om fördelning av utgifter på utgiftsområden är väl förenliga med de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som regeringen föreslår och som utskottet ställt sig bakom i kapitel 2. Riksdagen tillstyrker därmed regeringens förslag till utgifter på utgiftsområden för 2012. Oppositionspartiernas alternativa förslag avstyrks.

Övriga utgifter på statens budget

För budgetåret 2012 räknar regeringen med att posten Minskning av anslagsbehållning kommer att uppgå till –2,8 miljarder kronor. Det innebär att man beräknar att 2,8 miljarder kronor som anslagits för 2012 inte kommer att förbrukas under året. Totalt beräknas posten Anslagsbehållningar uppgå till 19,3 miljarder kronor vid årsskiftet 2011/2012. Jämfört med årsskiftet 2010/11 är det en minskning med 28,2 miljarder kronor. Utskottet har tidigare påpekat (bet. 2010/11:FiU1) att det är stora belopp som utgör anslagsbehållningar och att de varierar mycket mellan åren. Mot den bakgrunden ansåg och anser utskottet att det är önskvärt med en mer utförlig redovisning av vad som ligger bakom och ger upphov till dessa anslagsbehållningar för åren framöver och vad som kan anses vara rimliga belopp för

en bättre förståelse och därmed ett bättre beslutsunderlag. För budgetåret 2012 räknar regeringen med att Riksgäldskontorets nettoutlåning kommer att uppgå till 121 miljoner kronor. Vänsterpartiet föreslår en minskning av nettoutlåningen med –874 miljoner kronor till följd av förslag om högre studiebidrag som beräknas minska studielånen. Utskottet ställer sig bakom regeringens beräkning av Riksgäldskontorets nettoutlåning. Utskottet har inget att invända mot regeringens beräkning av den kassamässiga korrigeringen. Utskottet tillstyrker regeringens beräkningar av förändringen av anslagsbehållningar, myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret och den kassamässiga korrigeringen för 2012. Vänsterpartiets alternativa förslag avstyrks.

Inkomster på statens budget

Finansutskottet tillstyrker i likhet med de utskott som yttrat sig över skatteförslagen regeringens förslag på skatteområdet och avstyrker motionsyrkandena om avslag m.m. Utskottet föreslår att regeringens lagförslag (punkterna 15–38) antas med en mindre justering i förslaget till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:000).

Utskottet föreslår att regeringens beräkning av statsbudgetens inkomster för 2012 godkänns. Motionsyrkandena om godkännande av oppositionspartiernas respektive inkomstberäkningar avstyrks.

Ålderspensionssystemets utgifter

För budgetåret 2012 beräknar regeringen utgifterna på ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget till 238 miljarder kronor. Utskottet tillstyrker regeringens beräkning av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten 2012.

4 Fördelning av utgifter på utgiftsområden 2013, 2014 och 2015

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden i enlighet med regeringens förslag för 2013, 2014 och 2015 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Jämför reservationerna 9 (S), 10 (MP), 11 (SD) och 12 (V).

Propositionen

Regeringen föreslår i budgetpropositionen att riksdagen ska godkänna den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2013, 2014 och 2015 som riktlinje för regeringens budgetarbete (punkt 8). I tabell 4.1, 4.2 respektive 4.3 redovisas regeringens förslag till utgiftsramar för åren 2013–2015.

Motionerna

Förslag på en alternativ preliminär fördelning av utgifter på utgiftsområden för åren 2013–2015 framförs av Socialdemokraterna i motion Fi240 yrkande 5 och Sverigedemokraterna i motion Fi242 yrkande 6. Avvikelserna jämfört med regeringens förslag redovisas i tabell 4.1, 4.2 respektive 4.3.

Förslag på alternativ preliminär fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2013 och 2014 framförs av Miljöpartiet i motion Fi241 yrkande 5 och Vänsterpartiet i motion Fi243 yrkande 5. Avvikelserna jämfört med regeringens förslag redovisas i tabell 4.1 och 4.2.

Tabell 4.1 Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar 2013*Miljoner kronor*

Utgiftsområde	Regeringens förslag	Avvikelse gentemot regeringen			
		S	MP	SD	V
1 Rikets styrelse	12 001		-127	-254	-329
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	13 481		+150	+903	
3 Skatt, tull och exekution	10 363	+50		+150	+130
4 Rättsväsendet	38 227	+125	+73	+1 723	-470
5 Internationell samverkan	2 032		+30	-132	
6 Försvar och samhällets krisberedskap	46 860		-1 955	+2 295	-1 905
7 Internationellt bistånd	31 570		+1 600	-8 846	+2 563
8 Migration	9 522			-6 927	+450
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	61 716	+1 000	+517	+4 360	+7 480
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	89 447	+1 600	+3 339	+550	+2 490
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	39 859				+2 000
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	78 481	+410	+331	+998	+4 731
13 Integration och jämställdhet	8 196		-90	-5 261	-445
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	68 718	+6 600	+2 925	+1 063	+9 003
15 Studiestöd	21 447	+975	+1 600	+418	+3 683
16 Utbildning och universitetsforskning	55 283	+3 179	+4 010	+4 976	+9 224
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	12 516	+280	+490	+341	+397
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	1 155	+500	+240	+106	+3 115
19 Regional tillväxt	3 176	+50	+100	+96	+50
20 Allmän miljö- och naturvård	4 753	+1 140	+4 220	+410	+2 185
21 Energi	2 445	+100	+875	+112	+1 220
22 Kommunikationer	42 992	+4 000	+3 665	+2 000	+4 987
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	16 298	+110	+854	+495	+860
24 Näringsliv	4 948	+500	+500	+62	+525
25 Allmänna bidrag till kommuner	85 895	+900	+3 130	-19 604	+21 422
26 Statsskuldsräntor m.m.	23 250				+443
27 Avgiften till Europeiska unionen	32 227				
Summa utgiftsområden	816 856	+21 519	+26 477	-19 966	+73 809
Minskning av anslagsbehållningar	-939				
Summa utgifter	815 917	+21 519	+26 477	-19 966	+73 809
Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, netto	384				-1 332
Kassamässig korrigering	751				
Summa	817 052	+21 519	+26 477	-19 966	+72 477

Källa: Budgetpropositionen för 2012 och oppositionspartiernas budgetmotioner.

Tabell 4.2 Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar 2014*Miljoner kronor*

Utgiftsområde	Regeringens förslag	Avvikelse gentemot regeringen			
		S	MP	SD	V
1 Rikets styrelse	12 223		-83	-244	-330
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	13 826		+150	+800	
3 Skatt, tull och exekution	10 583	+50		+250	+130
4 Rättsväsendet	38 944	+125	+73	+1 723	-470
5 Internationell samverkan	2 030		+30	-132	
6 Försvar och samhällets krisberedskap	48 197		-1 935	+5 786	-1 905
7 Internationellt bistånd	33 388		+1 600	-9 410	+3 063
8 Migration	9 410			-6 938	+450
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	63 427	+1 000	+517	+5 110	+8 442
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	86 790	+1 800	+3 532	+600	+3 030
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	39 154				+1 800
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	80 411	+510	+281	+1 148	+5 071
13 Integration och jämställdhet	8 821		-90	-7 598	-445
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	64 120	+6 600	+1 800	+1 163	+5 613
15 Studiestöd	21 890	+975	+1 530	+418	+4 247
16 Utbildning och universitetsforskning	56 259	+3 179	+5 560	+5 876	+10 776
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	12 671	+280	+390	+341	+692
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	1 166	+500	+240	+107	+3 115
19 Regional tillväxt	2 967	+50	+100	+96	+50
20 Allmän miljö- och naturvård	4 890	+1 120	+4 867	+460	+2 165
21 Energi	2 411	+100	+935	+112	+1 120
22 Kommunikationer	40 928	+4 000	+6 065	+3 000	+14 244
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	16 379	+110	+1 016	+495	+860
24 Näringsliv	5 003	+500	+500	+62	+545
25 Allmänna bidrag till kommuner	85 680	+900	+3 534	-24 033	+24 387
26 Statsskuldsräntor m.m.	22 600				+805
27 Avgiften till Europeiska unionen	32 791				
Summa utgiftsområden	816 958	+21 799	+30 612	-20 808	+87 455
Minskning av anslagsbehållningar	-996				
Summa utgifter	815 962	+21 799	+30 612	-20 808	+87 455
Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, netto	-1 928				-1 776
Kassamässig korrigering	0				
Summa	814 034	+21 799	+30 612	-20 808	+85 679

Källa: Budgetpropositionen för 2012 och oppositionspartiernas budgetmotioner.

Tabell 4.3 Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar 2015*Miljoner kronor*

Utgiftsområde	Regeringens förslag	Avvikelse gentemot regeringen			
		S	MP	SD	V
1 Rikets styrelse	12 495			-234	
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	14 317			+300	
3 Skatt, tull och exekution	10 860	+50		+350	
4 Rättsväsendet	39 921	+125		+1 723	
5 Internationell samverkan	2 037			-132	
6 Försvar och samhällets krisberedskap	49 422			+6 422	
7 Internationellt bistånd	35 324			-10 007	
8 Migration	9 356			-6 938	
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	63 540	+1 000		+5 960	
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	85 220	+2 100		+650	
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	39 022				
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	81 919	+610		+1 298	
13 Integration och jämställdhet	8 597			-7 920	
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	58 629	+6 300		+1 063	
15 Studiestöd	23 519	+975		+418	
16 Utbildning och universitetsforskning	56 583	+3 179		+6 926	
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	12 821	+280		+341	
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	1 167	+500		+108	
19 Regional tillväxt	2 631	+50		+96	
20 Allmän miljö- och naturvård	4 850	+1 220		+510	
21 Energi	1 777	+100		+112	
22 Kommunikationer	45 136	+4 000		+4 000	
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	15 429	+110		+495	
24 Näringsliv	4 525	+500		+62	
25 Allmänna bidrag till kommuner	85 112	+900		-28 175	
26 Statsskuldsräntor m.m.	32 350				
27 Avgiften till Europeiska unionen	35 476				
Summa utgiftsområden	832 037	+21 999		-22 572	
Minskning av anslagsbehållningar	-1 648				
Summa utgifter	830 389	+21 999		-22 572	
Myndigheters m.fl. in- och utlåning i	-2 280				
Riksgäldskontoret, netto					
Kassamässig korrigering	0				
Summa	828 109	+21 999		-22 572	

Källa: Budgetpropositionen för 2012 och oppositionspartiernas budgetmotioner.

Finansutskottets ställningstagande

Förslagen till fördelning av utgifter på utgiftsområden 2013, 2014 och 2015 utgår från motsvarande fördelning av utgiftsramar för 2012. Tidigare i betänkandet har utskottet avstyrkt oppositionspartiernas förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken och i linje med detta även avstyrkt oppositionens förslag till fördelning av statsbudgetens utgifter på utgiftsområden för 2012.

Utskottet föreslår att den preliminära fördelningen på utgiftsområden för 2013, 2014 och 2015 godkänns i enlighet med regeringens förslag. Därmed tillstyrker utskottet propositionen (punkt 8) och avstyrker de aktuella motionsyrkandena.

5 Lån, bemyndiganden och garantier

5.1 Bemyndigande om upplåning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 ta upp lån enligt 5 kap. budgetlagen (2011:203).

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 ta upp lån enligt 5 kap. budgetlagen (2011:203) punkt 9.

Statens budgetsaldo visar statens lånebehov med omvänt tecken. År 2011 beräknas ett budgetöverskott på 41 miljarder kronor, vilket kan jämföras med ett budgetunderskott på 1 miljard kronor 2010. För 2012 beräknas ett budgetöverskott på 19 miljarder kronor. Regeringen bedömer att budgetsaldot kommer att visa gradvis stigande överskott under treårsperioden därefter, med ett beräknat överskott på 128 miljarder kronor 2015.

Finansutskottets ställningstagande

Riksdagen ger enligt 5 kap. budgetlagen (2011:203) regeringen befogenhet att för ett år i taget ta upp lån för staten. Finansutskottet tillstyrker att regeringen ges det bemyndigande som begärs i finansplanen.

5.2 Lån för myndigheternas investeringar i anläggningstillgångar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2012 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet upp till ett belopp av 34,35 miljarder kronor.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att för 2012 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet upp till ett belopp av 34,35 miljarder kronor (punkt 12).

I budgetpropositionen (Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 11.1.1) redovisas för varje utgiftsområde beräknade sammanlagda låneramar för investeringar i anläggningstillgångar i statens verksamhet för

2012. Den totala låneramen avser summan av lån för detta ändamål som regeringen via myndigheterna högst får ha i Riksgäldskontoret under 2012. Summan per utgiftsområde innefattar också tidigare tagna lån. Regeringen beräknar att det behövs en total låneram på 34,35 miljarder kronor för 2012, varav ca 0,2 miljarder kronor initialt inte kommer att fördelas till myndigheterna. Jämfört med den låneram som riksdagen beslutat för 2011 innebär förslaget till låneram för 2012 en ökning med 1,35 miljarder kronor eller med 4,1 %. Den genomsnittliga ökningstakten för låneramen under perioden 2003–2011 har uppgått till ca 4,4 % per år. Myndigheternas totala skuld för investeringar i anläggningstillgångar uppgick till 25,9 miljarder kronor vid halvårsskiftet 2011, vilket är ca 1,9 miljarder kronor mer än vid samma tidpunkt ett år tidigare.

Lånevolymen har ökat med 10,5 miljarder kronor sedan 2002 medan nyttjandegraden ökat med 13 procentenheter till 79 % under 2011. I förhållande till halvårsskiftet 2010 hade nyttjandegraden vid halvårsskiftet 2011 ökat med 5 procentenheter, från 74 till 79 %. Regeringen anger att målsättningen är att nyttjandegraden ska fortsätta att öka i förhållande till den begärda låneramen, i enlighet med vad finansutskottet anfört (bet. 2010/11: FiU1).

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet noterar att regeringen har målsättningen att nyttjandegraden ska fortsätta att öka i förhållande till den begärda låneramen. Utskottet vill understryka att låneramen ska vara väl avvägd i förhållande till behovet.

Utskottet tillstyrker att regeringen för 2012 får besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet upp till ett belopp om 34,35 miljarder kronor.

5.3 Myndigheternas räntekontokrediter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 besluta om krediter för myndigheternas räntekonton i Riksgäldskontoret till ett belopp av 20,9 miljarder kronor.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 besluta om krediter för myndigheternas räntekonton i Riksgäldskontoret till ett belopp av 20,9 miljarder kronor (punkt 13).

Myndigheterna placerar överskottslikviditet och finansierar sitt behov av rörelsekapital i Riksgäldskontoret. Respektive myndighet har för dessa ändamål ett räntekonto med kredit. Storleken på räntekontokrediten varierar,

men ligger normalt i intervallet 5–10 % av summan av respektive myndighets anslag, bidrag och avgiftsinkomster. Beräknade kreditramar för 2012 redovisas per utgiftsområde i budgetpropositionen (Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 11.1.2).

Av den totala föreslagna summan på 20,9 miljarder kronor för 2012 kommer 0,1 miljard kronor initialt inte att fördelas till myndigheterna. Den föreslagna totala ramen har minskats med 0,4 miljarder kronor jämfört med den ram som riksdagen beslutade för 2011.

Myndigheterna hade en betydande inlåning på sina räntekonton vid halvårsskiftet 2011; saldot uppgick till 41,6 miljarder kronor. En anledning till att inlåningen är större än utlåningen är det anslagssparande som myndigheterna har byggt upp. Det kan också bero på att det uppstår en likviditet för den avgiftsfinansierade verksamheten som placeras på räntekontot. Endast 13 av de drygt 200 myndigheter som har räntekonton med kredit i Riksgäldskontoret utnyttjade sin kredit vid halvårsskiftet. Däremot hade 43 myndigheter utnyttjat sin kredit vid något tillfälle under halvåret. Merparten av myndigheterna har dock stadigvarande överskottslikviditet på sina räntekonton. Utnyttjandet av räntekontokreditramen per den sista juni 2011 visar ett tillgodohavande på 41,6 miljarder kronor netto totalt för samtliga utgiftsområden. Bruttoskulden vid halvårsskiftet uppgick till drygt 1 miljard kronor.

Finansutskottets ställningstagande

Regeringen redovisar i budgetpropositionen tillgodohavandet på räntekontokreditramen per den sista juni 2011 på aggregerad nivå och särredovisar också bruttoskulden vid samma tidpunkt. Av regeringens redovisning går det inte att utläsa det maximala utnyttjandet av kreditramen eller om räntekontokreditramen uppvisat ett negativt saldo på aggregerad nivå under året. Enligt utskottet bör regeringen undersöka möjligheterna att lämna en sådan redovisning kommande år så att det framgår hur den föreslagna ramen förhåller sig till behovet.

Finansutskottet tillstyrker regeringens förslag i finansplanen om myndigheternas räntekontokrediter i Riksgäldskontoret.

5.4 Bemyndigande att överskrida anslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 besluta att ett anslag som inte avser förvaltningsändamål får överskridas om vissa villkor är uppfyllda.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012, med de begränsningar som följer av 3 kap. 8 § andra stycket budgetlagen, besluta att ett anslag som inte avser förvaltningsändamål får överskridas om ett riksdagsbeslut om ändring av anslaget inte hinner inväntas. Överskridandet får inte vara större än att det ryms inom det fastställda utgiftstaket för staten (punkt 14).

Enligt 3 kap. 8 § andra stycket budgetlagen får regeringen med riksdagens bemyndigande besluta att ett anslag får överskridas, om detta är nödvändigt för att i en verksamhet täcka särskilda utgifter som inte var kända då anslaget anvisades eller för att kunna uppfylla det ändamål med anslaget som riksdagen beslutat.

För de flesta anslag kan oundvikliga utgiftsökningar i förhållande till anvisade medel rymmas inom den högsta tillåtna anslagskrediten på 10 % som föreskrivs i 3 kap. 8 § första stycket budgetlagen.

När det däremot gäller anslag som anvisats för regelstyrd verksamhet, icke påverkbara EU-relaterade utgifter och oförutsedda utgifter kan så stora förändringar inträffa att utgifterna inte ryms inom den högsta tillåtna anslagskrediten. Regeringen avser i sådana fall att i första hand återkomma till riksdagen med förslag om ändrade anslag. Förändringarna kan dock inträffa snabbt, och betalningarna kan behöva göras utan dröjsmål.

Regeringens avsikt är att även fortsättningsvis föreslå förändringar av berörda anslag som ersätter de medgivna överskridandena.

I skrivelsen Årsredovisning för staten 2010 (skr. 2010/11:101 avsnitt 5.3.4) lämnades en redovisning av vilka anslag som regeringen medgivit överskridanden för under 2010. Under 2011 har regeringen medgivit följande överskridanden:

- Utgiftsområde 5 Internationell samverkan, anslaget 1:4 *Ekonomiskt bistånd till enskilda utomlands samt diverse kostnader för rättsväsendet* med 4,5 miljoner kronor.
- Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel anslaget 1:7 *Bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar* med 48 miljoner kronor.

Regeringen föreslår i propositionen Höständringsbudget för 2011 att de ovan angivna anslagen tillförs medel som täcker de medgivna överskridandena (prop. 2011/12:2). Ett eventuellt utnyttjande av bemyndigandet senare under 2011 kommer att redovisas i årsredovisningen för staten 2011.

Finansutskottets ställningstagande

Finansutskottet tillstyrker regeringens förslag i finansplanen om bemyndigande att ett anslag som inte avser förvaltningsändamål får överskridas om vissa villkor är uppfyllda.

6 Redovisningen av finans- och sysselsättningspolitiska ramverk i budgetpropositionen för 2011

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse 2010/11:148 till handlingarna.

Riksrevisionens rapport

Riksrevisionen överlämnade den 18 februari 2011 sin rapport *Tydlighet och transparens i budgetpropositionen för 2011? – Redovisningen av finans- och sysselsättningspolitiska ramverk* (RiR 2011:11). Riksrevisionen granskar regelbundet de ekonomisk-politiska propositionerna med utgångspunkt i hur regeringen tillämpar det finanspolitiska ramverket.

Överskottsmålet

Vad gäller uppföljningen av överskottsmålet efterlyser Riksrevisionen en tydligare uppdelning mellan det framåtblickande och bakåtblickande perspektivet. Måluppfyllelsen bör utvärderas bakåtblickande. Det framåtblickande perspektivet kan inte betraktas som en utvärdering utan snarare som en osäker bedömning av den framtida måluppfyllelsen.

Riksrevisionen anser att regeringen i sin uppföljning av överskottsmålet använder för många indikatorer och att detta kan försvåra uppföljningen. Sedan vårpropositionen 2010 använder regeringen tre indikatorer, av vilka två också används konjunkturjusterat. I budgetpropositionen för 2011 införs ytterligare en indikator genom att den konjunkturjusterade och icke konjunkturjusterade sjuårsindikatorn vägs samman med lika vikt. Regeringen ger ingen förklaring till varför sammanvägningen görs på just detta sätt.

Riksrevisionen rekommenderar att regeringen tydligt skiljer mellan en bakåtblickande uppföljning av överskottsmålet och en framåtblickande planering av hur målet ska nås framöver. Man föreslår även att antalet indikatorer bör begränsas. Regeringen bör också på ett tydligare sätt än i dag redovisa beräkningen av reformutrymme eller besparingsbehov och klargöra avvägningen mellan behoven av överskott och stabiliseringspolitiska hänsyn.

Utgiftstaket

Det framgår enligt Riksrevisionen inte av redovisningen i budgetpropositionen hur regeringen kommit fram till de exakta nivåerna för ett visst utgiftstak utan bara att det inte står i konflikt med övriga finanspolitiska mål. Budgeteringsmarginalernas storlek överstiger regeringens egna bedöm-

ningar av nödvändiga säkerhetsmarginaler, vilket innebär en risk att utgiftstaket förlorar sin funktion som ett stöd för att nå överskottsmålet. Det är också oklart hur regeringens ambitioner på skatteområdet är förenliga med utgiftstaket och överskottsmålet.

Riksrevisionen rekommenderar att analysen av utgiftstaket bör ta sin utgångspunkt i regeringens ambition för skatteuttaget och i överskottsmålet. Man anser också att regeringen bör överväga att engångsvis sänka utgiftstaken när en lägre utgiftsutveckling än beräknat gör att taken annars riskerar att förlora sin styrande funktion.

Kommunsektorns finanser

Redovisningen av kommunsektorns finanser har förbättrats, anser Riksrevisionen, men det finns utrymme för ytterligare förbättringar – särskilt för produktivitetens utvecklingen. Prognosen för produktivitetens utvecklingen spelar stor roll för kommunernas finanser. Det framgår dock inte av redovisningen i propositionen vad produktivetsprognosen är baserad på eller varför den har reviderats kraftigt mellan de senaste prognoserna.

Riksrevisionen rekommenderar att regeringen beskriver grunderna för prognosen över kommunsektorns finanser utförligare och att särskild vikt läggs på produktivitetens utvecklingen i de kommunala verksamheterna. Redovisningen bör även omfatta en genomgång av prognosrevideringar gentemot den föregående propositionen.

Uppföljningen av sysselsättningspolitiken

Riksrevisionen framhåller att regeringen sedan budgetpropositionen för 2008 beslutades har redovisat sitt arbete med att ta fram ett ramverk för sysselsättningspolitiken. Redovisningen har varit relativt omfattande, i synnerhet i budgetpropositionen för 2010 och i 2010 års ekonomiska vårproposition, där särskilda kapitel avsatts för redovisningen av ramverket och uppföljningen av sysselsättningspolitiken. I budgetpropositionen för 2011 fanns emellertid varken någon redovisning av regeringens arbete med ramverket eller någon uppföljning av sysselsättningspolitiken utifrån ramverkets indikatorer. Riksrevisionen menar att regeringen inte tydligt redogjort för i vilket sammanhang denna redovisning ska ske och framhåller att redovisningen av effekterna av regeringens reformer inom sysselsättningspolitiken har varierat i omfång och innehåll. Riksrevisionen menar att regeringen genomgående har hänvisat till att bedömningarna av reformerna baseras på forskning, dock ofta utan att ange referenser eller redovisa faktiska beräkningar. Riksrevisionen anser att redovisningen i budgetpropositionen för 2011 i detta avseende är särskilt knapphändig.

För att öka transparensen i regeringens redovisning av sysselsättningspolitikens effekter rekommenderar Riksrevisionen att regeringen tydligt redovisar de antaganden och beräkningsunderlag som ligger till grund för dess bedömningar, exempelvis i separata beräkningskonventioner.

Regeringens skrivelse (skr. 2010/11:148)

Överskottsmålet

Regeringen delar Riksrevisionens bedömning att det bör finnas en tydlig skillnad mellan den bakåtblickande uppföljningen av överskottsmålet och en framåtblickande planering för hur målet ska nås i framtiden men anser att den nuvarande uppföljningen tillgodoser detta. Överskottsmålet följs upp i ett bakåtblickande perspektiv under en särskild rubrik i de ekonomiska vårpropositionerna, i budgetpropositionerna och i årsredovisningen för staten. En bakåtblickande uppföljning av överskottsmålet görs också i samband med uppdateringen av det svenska konvergensprogrammet, som varje år utarbetas enligt stabilitets- och tillväxtpaktens bestämmelser. Den framåtblickande utformningen av finanspolitiken redovisas i särskilda avsnitt i budgetpropositioner och de ekonomiska vårpropositionerna. Där finns utförliga analyser av hur det prognostiserade sparandet förhåller sig till överskottsmålet och av utrymmet för reformer eller behovet av budgetförstärkningar. Regeringen anser att kravet på en tydlig skillnad mellan den framåtblickande och den bakåtblickande uppföljningen är uppfyllt.

Enligt regeringen kan överskottsmålet, eftersom det är formulerat i termer av ett önskvärt genomsnittligt sparande över en konjunkturcykel, inte bedömas i ett framåtblickande perspektiv genom en direkt värdering av det offentliga sparandet ett enskilt år. Regeringen använder sig i stället av två indikatorer för att bedöma om det offentliga finansiella sparandet under de fem år som prognostiseras i budgetpropositioner och ekonomiska vårpropositioner förefaller vara i linje med överskottsmålet. Dessa indikatorer är det strukturella sparandet och ett sjuårigt centrerat genomsnitt för det finansiella sparandet justerat för större engångseffekter (den s.k. sjuårsindikatorn). Vid bedömningen av sjuårsindikatorn beaktas även det genomsnittliga resursutnyttjandet, i form av ett BNP-gap. Bedömningen tar vidare hänsyn till riskbilden och osäkerheten i de ekonomiska prognoserna. Vidare bedömer regeringen vilken vikt det aktuella konjunkturläget och finanspolitikens långsiktiga hållbarhet ska tillmätas i förhållande till överskottsmålet när finanspolitiken utformas. Bedömningen av om den föreslagna finanspolitiken är förenlig med överskottsmålet är således komplex och måste baseras på ett antal faktorer utöver de två indikatorerna. Regeringen anser därför att indikatorernas värden måste kunna tolkas i ljuset av det rådande resursutnyttjandet och stämmas av mot andra relevanta faktorer utan att det tolkas som att ytterligare indikatorer skapas.

Regeringen anser att den beskrivning och analys av faktorer som påverkar reformutrymmet som gjorts i budgetpropositionen för 2011 ger en god bild av bedömningen av reformutrymmet för 2011 (prop. 2010/11:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m. avsnitt 4.2.3). Avsnittet saknar visserligen en kvantitativ viktning av de olika faktorernas betydelse och en mer matematisk härledning av reformutrymmets storlek, men att tillämpa ett sådant tillvägagångssätt skulle ge intryck av en exakthet som inte finns i

verkligheten. Det är regeringens uppfattning att reformutrymmets storlek måste bedömas från gång till gång genom att ett antal komplexa faktorer ställs mot varandra och att denna bedömning inte kan förenklas till en entydig mekanisk formel.

Utgiftstaket

Regeringen instämmer inte i vad Riksrevisionen anfört om att motiveringen av förslaget till utgiftstak för 2013 och 2014 i budgetpropositionen för 2011 är otillräcklig. Det är viktigt att utgiftstaket ger förutsättningar för att uppnå överskottsmålet men det finns även andra faktorer som bör vägas in i bedömningen av vad som är en lämplig nivå på utgiftstaket, t.ex. utvecklingen av utgiftstaket och de totala offentliga utgifterna i förhållande till potentiell BNP, utvecklingen av de takbegränsade utgifterna och budgeteringsmarginalens storlek över tid samt utvecklingen av de takbegränsade utgifterna i fasta priser.

Utgiftstakets nivå är också ett uttryck för de ideologiska värderingar som ligger till grund för den politik som bedrivs. Olika politiska majoriteter kommer att ha olika bevekelsegrunder i fråga om nivån på de offentliga utgifterna. Regeringen anser att ett beslut om utgiftstakets nivå i grund och botten är ett politiskt beslut. Det går därför inte att reducera ett sådant till en beräkning enligt en bestämd formel.

Regeringen vill framhålla att den praxis som utvecklats är att utgiftstaket inte ändras efter att det fastställts av riksdagen. Utgiftstakets nivå justeras dock regelbundet av tekniska skäl. Vid ett regeringsskifte är det rimligt att en ny regering vidtar förändringar i finanspolitiken och därmed ändrar utgiftstaket nivå. Det har emellertid aldrig inträffat att en regering på eget initiativ föreslagit en förändring av den reella nivån på ett utgiftstak vars ursprungliga nivå samma regering själv föreslagit. Det är oklart vilka långsiktiga konsekvenser, framför allt för budgetdisciplinen, som kan följa om utgiftstaket av budgetpolitiska skäl skulle justeras i större utsträckning än tidigare.

Regeringen delar inte heller Riksrevisionens bedömning att utgiftstaket till följd av stora budgeteringsmarginaler riskerar att förlora sin styrande roll. Det är i första hand budgeteringsmarginalen för det sista året, i det här fallet 2014, som begränsar utrymmet för utgiftsökningar som permanent tar budgeteringsmarginalen i anspråk. Bedömningen av budgeteringsmarginalens och det strukturella sparandets utveckling 2013 och 2014 i budgetpropositionen för 2011 visar att budgeteringsmarginalen krymper snabbt i relation till det strukturella sparandet. För 2014 bedöms budgeteringsmarginalen motsvara knappt hälften av det strukturella överskottet i de offentliga finanserna. Med hänsyn tagen till behovet av säkerhetsmarginaler och till regeringens ambitioner på skatteområdet på ca 0,6 % av BNP anser regeringen att det utgiftstak för 2014 som föreslogs i budgetpropositionen för 2011 ger ett rimligt stöd åt överskottsmålet.

Kommunsektorns finanser

Regeringen instämmer i den beskrivning som Riksrevisionen gjort av redovisningen av kommunsektorns finanser. Regeringen beaktar emellertid i sina beräkningar endast aviserade förslag om statsbidrag samt kommuners och landstings aviserade förändringar av kommunala skattesatser (medelutdebiteringen). I praktiken innebär detta att kommuner och landsting under prognosperioden förväntas anpassa sina konsumtionsutgifter efter sina förväntade inkomster. Detta beskrivs delvis i budgetpropositionen.

Det dataunderlag som finns att tillgå från Statistiska centralbyrån, och som regeringen använder i sina prognoser, klarar inte av att mäta produktiviteten på ett bra sätt. Det går alltså inte att dra några egentliga slutsatser om produktivitetens utvecklingen. Av det skälet har regeringen valt att inte redovisa några beräkningar av produktiviteten i budgetpropositionen. Problemen med att beräkna produktiviteten i kommunsektorn beskrivs i 2011 års ekonomiska vårproposition (se prop. 2010/11:100 s. 171).

Uppföljningen av sysselsättningspolitiken

När man började att bygga upp det sysselsättningspolitiska ramverket bestämde man att uppföljningen av sysselsättningspolitiken och tillämpningen av ramverket skulle beskrivas i den ekonomiska vårpropositionen (se prop. 2007/08:100 s. 65). Under den tid då ramverket för sysselsättningspolitiken byggdes upp och utvecklades bedömde regeringen att det fanns skäl för att även i budgetpropositionen redogöra för arbetet med indikatorerna. Regeringen instämmer i Riksrevisionens iakttagelse att regeringen inte tydligt redogjort för i vilket sammanhang redovisningen ska ske, vilket är olyckligt. I 2011 års ekonomiska vårproposition anges dock att ”indikatorerna publiceras tillsammans med regeringens bedömning en gång per år i den ekonomiska vårpropositionen” (prop. 2010/11:100 s. 76).

Regeringen instämmer i Riksrevisionens iakttagelse att redovisningen i budgetpropositionen för 2011 är knapphändig när det gäller de antaganden och beräkningsunderlag som ligger till grund för regeringens bedömning av effekterna av reformerna inom sysselsättningspolitiken. Regeringen vill dock framhålla att det i 2011 års ekonomiska vårproposition görs en sammanfattande redovisning av de metoder och beräkningar som ligger till grund för regeringens bedömning av effekterna av reformerna inom sysselsättningspolitiken (se prop. 2010/11:100 s. 96 f.). Sammanfattningen grundar sig på Rapport 2011:1 *Hur ska utvecklingen av arbetsmarknadens funktionssätt bedömas?* från Finansdepartementets ekonomiska avdelning, vilken publicerades på regeringens webbplats i samband med den ekonomiska vårpropositionen. I rapporten redogör man för de beräkningar och metoder som ligger till grund för bedömningen av arbetsmarknadens funktionssätt, dvs. utvecklingen av arbetskraften, sysselsättningen, arbetslösheten och arbetade timmar. Ett väsentligt inslag i rapporten är detaljerade effektberäkningar av regeringens reformer. Förbättringar av dessa beräkningar och metoder pågår ständigt inom Regeringskansliet.

Finansutskottets ställningstagande

Riksrevisionens rapport 2011:11 lämnades i februari 2011 och avser tydlighet och transparens i budgetpropositionen för 2011. Regeringen besvarade rapporten den 25 augusti 2011 i skrivelsen 2010/11:148. Mellan avlämnandet av Riksrevisionens rapport och regeringens skrivelse lämnade regeringen 2011 års ekonomiska vårproposition till riksdagen, och efter skrivelsen har regeringen lämnat ytterligare en proposition, budgetpropositionen för 2012. När utskottet nu gör sin bedömning av tydligheten och transparensen i budgetpropositionen utifrån Riksrevisionens synpunkter beaktar utskottet alltså även de senaste ekonomisk-politiska propositionerna.

Besluten om överskottsmål och utgiftstak är centrala i den ekonomiska politiken, och utskottet anser att det är mycket viktigt med god transparens och tydlig redovisning när det gäller både dess utformning och uppföljning. Utskottet vill framhålla att regeringen under flera år har arbetat systematiskt med att förbättra redovisningen och tydligheten i de ekonomisk-politiska propositionerna. Avsnitt som handlar om bl.a. uppföljning av överskottsmålet, bestämmande av reformutrymmet och utgiftstaket har successivt förbättrats. I budgetpropositionen för 2012 fortsätter denna utveckling, och på flera punkter ligger förändringarna i linje med Riksrevisionens synpunkter. Utskottet välkomnar detta arbete och anser att analysen och redovisningen i propositionerna kring dessa frågor har förbättrats märkbart.

Överskottsmålet

Riksrevisionen efterlyser en tydlig åtskillnad mellan uppföljningen av överskottsmålet, dvs. i vilken mån målet har uppnåtts tidigare år, och den framåtblickande planeringen, dvs. hur målet ska uppnås i framtiden.

Utskottet anser att regeringen gör en tydlig sådan åtskillnad. I budgetpropositionen för 2012 redovisar regeringen den bakåtblickande uppföljningen och den framåtblickande analysen under skilda rubriker. Utvärderingen baseras på ett genomsnitt för åren 2001–2010 som används både nominellt och konjunkturrensat. I den framåtblickande analysen använder sig regeringen av två andra indikatorer, det strukturella sparandet och den s.k. sjuårsindikatorn, den senare både i konjunkturjusterad och ojusterad form, och regeringen gör utifrån dessa en samlad bedömning av det offentliga saldot fram till 2015.

Riksrevisionen anser vidare att antalet indikatorer som används för att värdera överskottsmålet är för stort och att det är oklart vilken vikt de olika indikatorerna tilldelas i analysen, vilket riskerar att leda till godtycklig tolkning av måluppfyllelsen. Vidare anser Riksrevisionen att beräkningarna av reformutrymmet bör redovisas klarare liksom avvägningen mellan stabiliseringspolitiska ambitioner och kraven på överskott.

Utskottet gör bedömningen att beräkningarna av reformutrymme eller besparingsbehov är komplexa och att det inte finns någon enskild indikator som kan fånga denna komplexitet. Regeringen har därför valt att använda flera indikatorer för att skaffa sig en bred bild av utrymmet för

framtida reformer. Nödvändigheten av att använda flera indikatorer understryks också av den ganska betydande osäkerhet som finns för de olika indikatorerna. Reformutrymmet måste bedömas med hänsyn till en rad olika faktorer, och regeringen redovisar bedömningar med hänsyn till osäkerheterna och riskbilden, konjunkturläget och ur ett långsiktigt hållbarhetsperspektiv. Utifrån dessa utgångspunkter gör sedan regeringen en samlad bedömning av reformutrymmet. Redovisningen av bedömningen av reformutrymmet har utvecklats avsevärt och regeringen beskriver utförligt sina överväganden i budgetpropositionen för 2012. Utskottet välkomnar denna utveckling och ser ingen anledning att rikta kritik mot regeringens redovisning.

Utgiftstaket

Riksrevisionen anser att regeringen bör utveckla sin motivering av förslaget till utgiftstak och att man bör överväga att sänka tidigare beslutade utgiftstak så att en lägre utgiftsutveckling än beräknat inte riskerar att leda till att utgiftstaket förlorar sin styrande funktion.

Regeringen har utvecklat sin motivering till förslaget till utgiftstak. Förslaget bedöms utifrån flera synvinklar, såsom om det ger tillräckligt stöd för överskottsmålet, är väl avvägt med avseende på reformutrymme och hantering av osäkerheter, utgifternas långsiktiga utveckling i relation till BNP och i fasta priser samt budgeteringsmarginalens storlek. Sammantaget ger detta enligt utskottets uppfattning en god bild av regeringens överväganden kring sitt förslag till utgiftstak och visar de avvägningar som måste göras. Utskottet anser, i likhet med regeringen, att utgiftstakets nivå också är ett uttryck för politiska värderingar och att det är fullt rimligt att olika politiska partier förespråkar olika nivåer på de offentliga utgifterna. Detta understryker att utgiftstakets nivå inte kan reduceras till en rent teknisk fråga.

Utskottet är medvetet om att budgeteringsmarginalerna är större än riktlinjerna för vilken marginal som är nödvändig för att hantera osäkerhet, men anser att detta inte behöver innebära att utgiftstaket förlorar sin styrande effekt. Förutom marginal för osäkerheter så rymmer budgeteringsmarginalen även ett utrymme för möjliga framtida reformer. Om detta används för varaktiga reformer så är det i första hand marginalen för det sista året, 2015, som sätter gränser för reformernas storlek. Utrymmet för varaktiga reformer bedöms av regeringen till ca 40 miljarder kronor 2015, vilket innebär ca 10 miljarder kronor om året om reformerna sprids jämnt över tiden. Ett sådant utrymme för utgiftsökningar är i samma storleksordning som de årliga utgiftsökningarna i genomsnitt den senaste 10-årsperioden. Ett sådant utgiftstak ger stöd för överskottsmålet och samtidigt ett visst utrymme för reformer både på skatte- och utgiftssidan.

Det finns visserligen inga formella hinder för regeringen att föreslå förändringar av utgiftstaket för riksdagen men den praxis som utvecklats kring utgiftstaket innebär att taket inte ändras efter det att det fastställts annat än för tekniska justeringar. Detta är en viktig faktor i utgiftstakets

funktion som trovärdig restriktion i finanspolitiken. Riksrevisionen anser att regeringen bör överväga att engångsvis föreslå sänkta utgiftstak nu när utgiftsutvecklingen varit lägre än beräknat och budgeteringsmarginalerna för 2011 och 2012 är relativt stora. Utskottet delar inte denna uppfattning. Det kan i och för sig finnas en risk att stora budgeteringsmarginaler inbjuder till kortsiktiga utgiftsökningar och engångsvisa åtgärder, vilket skulle kunna utgöra ett problem för den finanspolitiska disciplinen. Å andra sidan skulle utgiftstakets långsiktiga trovärdighet riskera att undergrävas om utgiftstaket justerades i enlighet med den faktiska utgiftsnivån även om det, som i det nu aktuella fallet, handlar om en sänkning. Att på detta sätt ändra fastställda utgiftstak skulle innebära en uppluckring av praxis som enligt utskottets mening skulle riskera att skada utgiftstakets trovärdighet. Utskottet vill också framhålla att utgiftstaket är just ett tak – inte ett mål – och att det är mycket viktigt för den finanspolitiska disciplinen att ett återstående utrymme under utgiftstaket inte förväxlas med ett reformutrymme. Lösningen på detta problem ligger dock snarare enligt utskottets uppfattning i en stram tillämpning av regelverket än i justeringar av utgiftstakets nivå.

Kommunsektorns finanser

Riksrevisionen anser att regeringens redovisning av kommunsektorns finanser har förbättrats och att tidigare synpunkter i flera avseenden har beaktats men att redovisningen kan utvecklas ytterligare, särskilt när det gäller bedömningar av produktivitetens utvecklingen. Regeringen anser å sin sida att produktivitetsberäkningar för kommunsektorn är betydelselösa då tillförlitlig statistik saknas.

Utskottet kan konstatera att statistiken över kommunsektorns produktivitet är förknippad med stor osäkerhet, vilket SCB självt har framhållit. Inte desto mindre är produktivitetens utvecklingen en del av prognoserna över kommunsektorns finanser även om den bara beaktas implicit, genom skillnader mellan real konsumtion och kostnaderna för denna. Ju lägre kostnader för en given volym, desto högre produktivitet och vice versa. Utskottet anser att regeringens redovisning av kommunsektorns ekonomi så tydligt som möjligt bör visa vilka bedömningar av produktiviteten som ingår i beräkningarna och hur dessa bedömningar varierar.

Uppföljning av sysselsättningspolitiken

Regeringen instämmer i Riksrevisionens synpunkt att redovisningen av sysselsättningspolitiken i budgetpropositionen för 2011 är knapphändig och att regeringen inte tydligt har klargjort i vilket sammanhang redovisningen ska ske. I 2011 års ekonomiska vårproposition gjorde emellertid regeringen dels en sammanfattande redovisning av de metoder och beräkningar som ligger till grund för bedömningen av sysselsättningspolitikens effekter, dels ett förtydligande om att redovisningen av det sysselsättningspoli-

tiska ramverket ska göras en gång per år, i den ekonomiska vårpropositionen. I och med detta anser utskottet att Riksrevisionens synpunkter på detta område är beaktade.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, punkt 1 (S)

av Tommy Waidelich (S), Pia Nilsson (S), Maryam Yazdanfar (S), Bo Bernhardsson (S), Marie Nordén (S) och Sven-Erik Bucht (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som Socialdemokraterna föreslår i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2011/12:Fi240 av Håkan Juholt m.fl. (S) yrkandena 1 och 14,
2011/12:Sk361 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 3 och 28 samt
2011/12:U315 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 18 och
avslår proposition 2011/12:1 finansplanen punkt 1 och motionerna
2011/12:Fi221 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkandena 1 och 3,
2011/12:Fi231 av Ulla Andersson m.fl. (V),
2011/12:Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 1,
2011/12:Fi242 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 1, 11 och 13,
2011/12:Fi243 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkandena 1 och 8,
2011/12:Fi252 av Ulla Andersson m.fl. (V),
2011/12:Fi253 av Annika Lillemets m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,
2011/12:Fi261 av Jan Ericson (M),
2011/12:Fi272 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S),
2011/12:Fi286 av Karl Sigfrid (M),
2011/12:Sk356 av Tomas Tobé (M) yrkandena 1 och 4,
2011/12:MJ291 av Tina Ehn m.fl. (MP) yrkande 3 och
2011/12:MJ407 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 23.

Ställningstagande

Sverige behöver en ny färdriktning

Vi inom Socialdemokraterna anser att Sverige behöver en ny färdriktning mot ett mer modernt, jämställt och framåtblickande samhälle byggt på gemenskap, solidaritet, rättvisa, kreativitet och trygghet. Målet för den socialdemokratiska ekonomiska politiken är full sysselsättning. En förutsättning för att nå målet om full sysselsättning är ett mer jämställt samhälle

där män och kvinnor delar på ansvaret för jobb och familj. Kvinnors möjligheter till arbete och utveckling är en prioriterad fråga för oss Socialdemokrater och en viktig del av en ny färdriktning för Sverige. När alla har ett arbete blir Sverige rikt, både ekonomiskt och mänskligt. Med fler människor i arbete klarar vi att finansiera utbildning, vård och omsorg för alla.

Regeringens ensidiga politik baserad på stora skattesänkningar har nått vägs ände. Utanförskapet är oförändrat, arbetslösheten har ökat, klyftorna och barnfattigdomen har växt liksom de ekonomiska skillnaderna mellan könen. Fler är långtidsarbetslösa, bostadsbyggandet har minskat och skolresultaten försämrats. Socialdemokraterna har högre ekonomiska ambitioner för Sverige. Vi har en tydlig vision för att göra Sverige till en kunskapsbaserad ekonomi så att vi kan konkurrera med hög kompetens och goda arbetsvillkor och inte med låga löner.

Ansvar för de offentliga finanserna

Läget i världsekonomin är allvarligt, och risken för recession i Europa är stor. Det ställer stora krav på den ekonomiska politiken i Sverige. Det finanspolitiska ramverk som utvecklats av tidigare socialdemokratiska regeringar är en central förklaring till att de svenska statsfinanserna är starkare än i de flesta andra jämförbara länder. Systemet med årliga budgettak, en rambeslutsmodell som försvårar en kostnadsdrivande riksdagsbehandling samt överskottsmålet har tjänat Sverige väl och kommer att vara en orubblig konstant i vår ekonomiska politik. Det är tveklöst så att starka offentliga finanser ger bättre förutsättningar att stå emot makroekonomiska störningar. En solid offentligfinansiell ställning är en förutsättning för uthållig tillväxt och stabil välfärd.

Vår utgångspunkt är emellertid att vi måste ha beredskap för att kunna möta en ekonomisk kris av betydande djup och längd. Sveriges beroende av omvärlden gör att det finns betydande risker för en försämrad utveckling i vårt land. I ett sådant läge måste det finnas beredskap att stimulera ekonomin för att hålla uppe den inhemska efterfrågan och för att skjuta till medel till kommunsektorn för att undvika uppsägningar och försämringar i vård, skola och omsorg. Vi kommer därför att följa utvecklingen nogsamt och är beredda att återkomma med ytterligare insatser om det skulle visa sig nödvändigt. Samtidigt anser vi att det i det skede som vi nu befinner oss i är nödvändigt att satsa på offentliga produktiva investeringar. Det gäller att göra rätt saker. Friheten som starka statsfinanserna ger ska användas till att stärka arbetslinjen och öka sysselsättningen. Här går en tydlig skiljelinje mellan socialdemokratisk och borgerlig ekonomisk politik. Vi socialdemokrater prioriterar det som långsiktigt bygger Sverige starkt, som utbildning, infrastruktur och bostäder.

Investeringar i den kunskapsbaserade ekonomin

Utbildning är den enskilt viktigaste insatsen för att stärka Sveriges konkurrenskraft, skapa nya jobb och bekämpa arbetslösheten. Vårt självklara mål är att alla elever ska nå målen i grundskolan. Vi skapar en modern kunskapsskola med kvalitet och kreativitet i centrum och investerar i lärarnas kompetens och utveckling.

Vi föreslår ett kunskapslyft som ger människor möjlighet att läsa in kurser på grundskole- och gymnasienivå. För arbetstagare som deltar i kurser inom komvux eller vid folkhögskolor föreslås ett korttidsstudiestöd.

Kvalificerade yrkesutbildningar och yrkeshögskoleutbildningar är av stor vikt för att arbetsgivare ska hitta rätt utbildad personal och är samtidigt ett snabbt sätt för den enskilde att få ett kvalificerat arbete. Vi föreslår att yrkeshögskolan utökas med 6 500 platser och avsätter 600 miljoner kronor för detta.

Kvaliteten i den högre utbildningen ska förbättras genom mer undervisningstid och möjlighet för studenterna att göra praktik inom ramen för sin utbildning.

Regeringen väljer att dra ned antalet högskoleplatser samtidigt som antalet 20–24-åringar blir fler och arbetslösheten, inte minst ungdomsarbetslösheten, är fortsatt rekordhög. Många unga som saknar arbete har inte fullständig gymnasieexamen utan måste få chansen att komplettera sin utbildning inom vuxenutbildningen eller på folkhögskola. Därför föreslår vi att utbildningarna utökas med 8 700 platser.

Kunskaper och färdigheter gör det möjligt att utveckla en mer avancerad produktion, stigande förädlingsvärde och högre produktivitet. Vi föreslår därför en ökad samverkan mellan högskolan, näringslivet, arbetsmarknadens parter och samhället så att forskare och studenter systematiskt uppmuntras att omvandla sina nya kunskaper till varor och tjänster – och därmed till flera jobb.

De senaste 10–15 åren har präglats av en mycket god kapitaltillgång i den globala ekonomin, en era som synes vara på väg mot sitt slut. Vi föreslår därför att det skapas en riskkapitalfond på 3 miljarder kronor med fokus på innovativa små och medelstora industri- och tjänsteföretag. En god tillgång på riskvilligt kapital är avgörande i en innovationsdriven, kunskapsbaserad ekonomi. Vi föreslår därför att riskkapitalavdrag införs för personer som investerar i ett nystartat bolag enligt den modell som föreslogs i den statliga Skatteincitamentsutredningen (SOU 2009:33).

En ny urban tillväxt

I omställningen till en kunskapsbaserad ekonomi spelar våra storstäder en central roll. Avsaknaden av en sammanhållen urban tillväxtpolitik har byggt upp betydande flaskhalsar i ekonomin som riskerar att lägga en strypsnara kring storstädernas – och därmed Sveriges – ekonomiska utveckling. En av de största flaskhalsarna är storstädernas transportsystem där investeringarna under lång tid inte hållit jämna steg med befolkningsutveck-

lingen. Vi vill att staten och regionen tillsammans utformar en långsiktig strategi för en kraftfull utbyggnad av Stockholms tunnelbana. Vi föreslår därför att 1,4 miljarder kronor under perioden 2012–2015 avsätts i statsbidrag för utbyggnad av tunnelbanan. Aktuella trafikprognoser pekar mot att Öresundsbron inom tio år kommer att vara farligt nära fullt kapacitetsutnyttjande, inte minst på järnvägssidan. Därför måste man redan nu påbörja planeringen av en ny länk mellan Sverige och Danmark. Trafikverket tillförs därför betydande resurser under åren 2012–2015 för planering och projektering. Bristerna i järnvägssystemet är en mycket allvarlig hämsko på storstadsregionernas tillväxt. Under perioden 2012–2015 föreslår vi totalt 11,5 miljarder kronor till Trafikverket för utbyggd kapacitet i järnvägens trångsektorer. Vi föreslår även medel för projektering av strategiska storstadsrelaterade projekt som är möjliga att byggstarta först bortom 2015.

En annan viktig beståndsdel i den urbana tillväxtpolitiken är insatser för att få bostadsmarknaden att fungera bättre. Vi upplever den kanske värsta bostadsbristen i storstäderna sedan det tidiga 1960-talet. Byggandet av hyreslägenheter befinner sig på rekordlåga nivåer och svarar inte alls upp mot den snabba befolkningstillväxten i våra storstäder. Den låga nyproduktionstakten har även resulterat i en akut brist på studentlägenheter på många universitets- och högskoleorter. Vi föreslår därför att det införs en skattestimulans på 1 miljard kronor årligen från 2012 för investeringar i hyres- och studentlägenheter.

Vidare föreslår vi en modell med statliga lånegarantier för upprustning och energieffektivisering av flerfamiljsfastigheter.

Utmaningar inom jobbpolitiken för en fungerande arbetslinje

Full sysselsättning är det övergripande målet för den socialdemokratiska ekonomiska politiken. Arbete är grunden för vårt välbefinnande. En nyckel för att hålla ihop och utveckla Sverige är att fler har ett jobb att gå till och därmed en egen försörjning.

Jobbpolitikens utmaningar är att bättre matcha lediga jobb med arbetssökande, att underlätta generationsväxlingen och att fortsätta att kombinera en offentlig finansiering av en generell välfärd med en åldrande befolkning.

I det konjunkturläge vi ser framför oss är det viktigt att arbetet med matchning kan prioriteras framför jobbsökaraktiviteter brettpolitiskt. Regeringens eget institut för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) har visat att Arbetsförmedlingens roll för stöd och rådgivning i kombination med kontroll i form av regelbundna besök är ett effektivt sätt att få arbetslösa i arbete. Därför omprioriterar vi 700 miljoner kronor från regeringens coachverksamhet till att förstärka Arbetsförmedlingens förmedlingsverksamhet. Vi tillsätter också en kompetenskommission med uppgift att föreslå åtgärder som gör att företag och branscher hittar rätt kompetens vid rätt tillfälle.

För att underlätta generationsväxlingen inom den offentliga sektorn föreslår vi utbildningsvikariat inom vård och omsorg samt traineeplatser för unga under 26 år både i offentlig och privat verksamhet.

Mer arbete och fler arbetade timmar måste bli huvudspåret för att välfärden ska kunna finansieras solidariskt i framtiden. Vi är övertygade om att alla människor som har arbetsförmåga vill arbeta och försörja sig själva. Men för den som är ekonomiskt beroende av försörjningsstöd innebär nuvarande ordning att försörjningsstödet minskar krona för krona motsvarande den intjänade arbetsinkomsten efter skatt. Nuvarande jobbskatteavdrag är här helt verkningslöst. Därför föreslår vi en tillfällig skattekredit för personer med försörjningsstöd som börjar arbeta.

För personer med svag anknytning till arbetsmarknaden föreslår vi en ny organisation, kraftsamling, som ska ha möjlighet att ge en personlig handlingsplan med resurser för individuellt anpassade insatser utifrån varje enskild individs behov. Vår huvudkritik mot jobb- och utvecklingsgarantin kvarstår. Vi vill ha en annan modell där människor snabbt kommer i jobb med egen försörjning. Det ska vara möjligt att få anställning med lönesubvention och avtalade villkor genom t.ex. plusjobb inom offentlig eller ideell sektor. Jobb- och utvecklingsgarantin ska fasas ut.

Det finns personer som trots utbildning och aktiva insatser ändå har stora svårigheter att få ett jobb på den reguljära arbetsmarknaden. Vi föreslår därför en ny form av subventionerade anställningar inom kommuner och landsting samt inom den ideella sektorn. Vi föreslår utökade OSA-anställningar (offentligt skyddat arbete) riktade till personer med psykiska funktionshinder.

En solidariskt finansierad arbetslöshetsförsäkring bidrar till nödvändig omställning och är en del av en väl fungerande arbetslinje. Vi föreslår därför höjt tak och höjd ersättningsnivå i arbetslöshetsförsäkringen och föreslår samtidigt en skattereduktion för a-kasseavgiften.

Investera i en bättre miljö

Trots djärva mål saknar regeringen styrmedel för att minska de klimatpåverkande utsläppen och stimulera omställningen. Fler åtgärder behövs för att Sverige inte ska tappa i konkurrenskraft internationellt. Vår politik innebär att intäkter från ökade styrmedel används till investeringar som ger miljöeffekt. Bilar med stora utsläpp ska betala högre registreringskatt som sedan används till bonus för miljöbilar.

Sverige behöver satsningar för att stimulera förnybar energi och inhemsk energiproduktion i stället för importberoende. Vi föreslår ett nytt system för lokala klimatinvesteringar. Huvudinriktningen ska vara effektiva åtgärder för att långsiktigt minska utsläpp av växthusgaser. Vi avsätter 400 miljoner kronor per år, sammanlagt 1,6 miljarder de kommande fyra åren, till lokala klimatinvesteringar.

Regeringens supermiljöbilspremie kommer bara att gynna människor som har råd att köpa mycket dyra miljöbilar, och den reformen skapar, som vi bedömer det, inget omställningstryck. Vi föreslår i stället ett system med stegvisa miljöbilsbonusar där bilar med lägre utsläpp får en premie. Men vi tror också att vi kan driva på utvecklingen ännu mer

genom en registreringsskatt för bilar med koldioxidutsläpp över en viss nivå. Transporterna står för en stor del av miljöbelastningen i vårt samhälle. Därför föreslår vi en vägslitageavgift för tunga fordon.

Skatter

Den särskilda skattereduktion på förvärvsinkomster som den borgerliga regeringen har infört, det s.k. jobbskatteavdraget, bygger på antagandet att sänkt skatt på arbete ökar viljan hos den enskilde att öka sitt arbetsutbud. I de riktigt höga inkomstskikten är det tvärtom troligt att sänkt skatt på arbete får den rakt motsatta effekten, dvs. ett minskat arbetsutbud. Vi föreslår därför en nedskallning av förvärvsavdraget för inkomster över 600 000 kr per år. Pensionärer ska inte beskattas hårdare än löntagare. En väl fungerande arbetslinje kräver att det både ska löna sig att arbeta och att ha arbetat. Den borgerliga regeringen har medvetet skapat och behållit en skatteklyfta mellan lön och pension. Vi sluter denna klyfta successivt genom att höja grundavdraget för pensionärer.

De små och medelstora företagen står för nästan hela nettotillskottet av nya jobb. Att få dessa företag att fortsätta växa och anställa är helt centralt. Vi föreslår därför en nedsättning av arbetsgivaravgiften med 3 procentenheter på lönesummor upp till 900 000 kr riktad mot mindre företag.

Den finns mycket lite stöd i den vetenskapliga litteraturen för att generella sänkningar av arbetsgivaravgiften långsiktigt skulle ge några positiva effekter på sysselsättningen. Därför föreslår vi att den nedsatta arbetsgivaravgiften för unga avskaffas.

Regeringen föreslår sänkt moms på restaurang- och cateringtjänster, en dyr åtgärd med mycket tveksam effekt på tillväxt och sysselsättning. En nyligen publicerad studie har slagit fast att erfarenheterna från en motsvarande momssänkning på frisörtjänster i Finland visar att varken efterfrågan på frisörtjänster eller sysselsättningen inom branschen påverkades. Även Konjunkturinstitutet och Finanspolitiska rådet bedömer att sysselsättnings-effekten av sänkt krogmoms sannolikt är överskattad. Vi delar den ekonomiska expertisens skepsis och säger därför nej till detta slöseri med skattebetalarnas pengar.

2. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, punkt 1 (MP) av Per Bolund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som Miljöpartiet föreslår i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2011/12:Fi221 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkandena 1 och 3 samt
2011/12:Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 1 och
avslår proposition 2011/12:1 finansplanen punkt 1 och motionerna
2011/12:Fi231 av Ulla Andersson m.fl. (V),
2011/12:Fi240 av Håkan Juholt m.fl. (S) yrkandena 1 och 14,
2011/12:Fi242 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 1, 11 och 13,
2011/12:Fi243 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkandena 1 och 8,
2011/12:Fi252 av Ulla Andersson m.fl. (V),
2011/12:Fi253 av Annika Lillemets m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,
2011/12:Fi261 av Jan Ericson (M),
2011/12:Fi272 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S),
2011/12:Fi286 av Karl Sigfrid (M),
2011/12:Sk356 av Tomas Tobé (M) yrkandena 1 och 4,
2011/12:Sk361 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 3 och 28,
2011/12:U315 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 18,
2011/12:MJ291 av Tina Ehn m.fl. (MP) yrkande 3 och
2011/12:MJ407 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 23.

Ställningstagande

Sverige har fantastiska möjligheter att genom klimatsmarta investeringar skapa många nya arbetstillfällen, forma ett hållbart samhälle och bygga landet starkare inför framtiden. Miljöpartiets vision är ett Sverige med 100 % förnybar energi, energieffektiva bostäder och snabba och punktliga järnvägstransporter.

En grön ekonomi innebär en ansvarsfull finanspolitik med ett finansiellt sparande nära balans. Det är i dagens osäkra läge mycket viktigt att säkerställa ett handlingsutrymme som möjliggör ytterligare åtgärder om konjunkturen försämras. Vi delar regeringens syn på reformutrymmets storlek och anser att det är centralt att inte på något sätt riskera statens finanser. Reformutrymmet ska i första hand användas för att stärka den svenska ekonomins långsiktiga hållbarhet genom investeringar i en mer resurseffektiv och ekologiskt hållbar ekonomisk utveckling. För att rusta svensk ekonomi inför framtiden bör investeringar göras för att skapa nya jobb samt satsningar göras på infrastruktur, förnybar energi och ett bättre utbildningssystem. Dessutom måste klyftorna i samhället minskas genom att omfördela inom ramen för skattesystemet. Samtidigt får det vi gör i dag aldrig utsluta att vi lämnar en god miljö efter oss och ger våra barn samma möjligheter som vi själva har fått.

En förutsättning för långsiktigt hållbara statsfinanser är att ekosystemen inte utarmas och att deras långsiktiga bärkraft inte överskrids liksom att samhällets resurser i form av välmående och aktiva medborgare bevaras. I dag saknas det indikatorer som följer upp det svenska och globala naturresursutnyttjandet. Indikatorer bör därför införas som följer den ekonomiska

politikens lång- och kortsiktiga effekter på ekologisk hållbarhet, indikatorer som följer upp naturresursutnyttjandet i den svenska ekonomin liksom sociala indikatorer.

Ansvar för nya jobb och ett hållbart arbetsliv

Den svenska ekonomin behöver moderniseras så att nya, hållbara jobb skapas i fler och växande företag. En bärande del i Miljöpartiets strategi handlar om de nya jobb som växer fram i en grön modernisering av samhället. Jobben ska växa fram i tjänstesektorn och i miljöteknikföretag, men också inom den traditionella industrin genom investeringar i forskning och utveckling, i infrastruktur, förnybar energi och i hållbara och energieffektiva bostäder.

I en grön ekonomi får entreprenörer, innovatörer och forskare ökat utrymme. Det ska vara lika självklart att starta ett företag som att söka ett arbete. Villkoren för entreprenörskap och företagande ska förbättras genom sänkta kostnader för att anställa och minskat regelkrångel. Sverige behöver en företagspolitik där alla som bär på idéer till företag får möjlighet att förverkliga dem och där små företag får växa.

Småföretagarna i Sverige är en stor potential i omställningen till ett grönnare samhälle. Dessa företagare pekar ut den höga nivån på arbetsgivaravgiften och det betungande sjuklöneansvaret som de två största hindren för att växa och skapa nya jobb. I syfte att underlätta för de små företagen bör arbetsgivaravgiften permanent sänkas med 10 procentenheter på en lönesumma upp till maximalt ca 830 000 kr och sjuklöneansvaret för företag med upp till tio anställda helt avskaffas.

Arbetslösheten för unga har hållit sig kvar på höga nivåer de senaste decennierna. Det krävs en rad åtgärder för att minska ungdomsarbetslösheten. Arbetsgivaravgiften bör avskaffas helt i ett år för företag som anställer unga arbetslösa. Möjligheten att läsa in gymnasiekompetens på folkhögskola eller inom den kommunala vuxenutbildningen behöver förbättras, och 5 000 nya utbildningsplatser bör inrättas. Unga mellan 20 och 24 år, som saknar fullgod gymnasieutbildning, bör också ges möjlighet till studiemedel utan återbetalningskrav för att läsa in gymnasiet på folkhögskola eller komvux. Utöver dessa platser bör det införas ett tillfälligt konjunkturpaket i form av 2 500 platser i arbetsmarknadsinriktad yrkesutbildning för unga och 1 000 fler platser på yrkeshögskolan. Dessutom bör 1 200 platser inrättas i ett traineeprogram i välfärden.

Ansvar för ett gott samhälle

En modernisering till en hållbar ekonomi kan ge stora förbättringar, både för individen och för samhället, på kort och lång sikt. Miljöpartiet vill bygga ett samhälle där vi lever tillsammans och tar hand om varandra. På detta sätt skapar vi gemenskap och en vilja att hjälpas åt. Sverige ska vara ett tryggt land och klyftorna mellan människor små. Väl fungerande trygghetssystem, en fungerande hälso- och sjukvård samt barnomsorg och äld-

reomsorg av hög kvalitet ökar människors trygghet och gör att vardagen fungerar även i perioder av sjukdom eller arbetslöshet. Genom en generell välfärd och socialförsäkringar som omfattar alla kan också de ekonomiska klyftorna mellan människor minska.

Trygghetssystem ska vara enkla, överskådliga och jämlika. Ett och samma trygghetssystem – arbetslivstrygghet – ska införas för den som är sjuk eller arbetslös eller i behov av försörjningsstöd. På sikt ska det finnas en gemensam ingång till alla trygghetssystem genom en ny myndighet.

Som ett steg på vägen mot arbetslivstrygghet bör regeringen genomföra en rad förbättringar i sjukförsäkringen och a-kassan. Sjukförsäkringen ska vara en försäkring som försäkrar även vid långvarig sjukdom. Den bortre gränsen i sjukpenningen ska slopas helt, ersättningsnivån ska höjas till 80 % av tidigare inkomst under hela sjukskrivningstiden och prövningen av arbetsförmågan mot hela den reguljära arbetsmarknaden efter 180 dagar ska tas bort. För att nå dem med lägst inkomster eller som helt saknat inkomster innan sjukskrivningen bör också en grundersättning, ett golv, införas i sjukförsäkringen som motsvarar den i arbetslöshetsförsäkringen.

Arbetslöshetsförsäkringen ska vara en omställningsförsäkring som omfattar alla och som hjälper människor tillbaka in i arbete. En långsammare nedtrappning av ersättningsnivån ska göras så att den arbetslöse ska få 80 % av tidigare dagsförtjänst i 300 dagar och först därefter 65 %. Som ett led i bekämpningen av barnfattigdomen ska föräldrar få 80 procents ersättning under 450 dagar, därefter trappas ersättningen av till 65 %. Dessutom bör taket i arbetslöshetsförsäkringen höjas med 100 kr till 780 kr per dag under de första 100 dagarna.

I Miljöpartiets Sverige får varken barnen eller våra äldre komma i andra hand. Genom att tillföra kommunsektorn extra resurser kan vi få fler händer i vården och omsorgen så att våra äldre kan få en värdig omsorg och kvaliteten i hälso- och sjukvården stärks.

Syftet med den ekonomiska familjepolitiken bör vara att stärka barnfamiljers ekonomi och då särskilt de familjer som är i störst behov. Genom att höja grundnivån i föräldraförsäkringen kan alla nyblivna föräldrar oavsett tidigare situation få en ersättning som motsvarar golvet i arbetslöshetsförsäkringen. Underhållsstödet till barn efter en separation är viktigt för att motverka barnfattigdomen. Stödet bör höjas för att ge de fattigaste barnfamiljerna en rimligare levnadsnivå.

Ansvar för att ge alla unga en bra utbildning

Skolan ska ge unga möjligheter att utvecklas på sina egna villkor till sin fulla potential. En god utbildningsnivå skapar också en trygghet hos människor och rustar dem inför den strukturomvandling som vi står inför. Kvaliteten i grundskola, gymnasieskola och högskola behöver förbättras. Det finns en rad åtgärder som kan skapa förutsättningar för betydande kvalitetshöjningar inom hela skolväsendet: förskolan, grund- och gymnasieskolan och vuxenutbildningen.

En riktad satsning på utveckling av den svenska skolan skapar förutsättningar för lärares kompetens-, yrkes- och löneutveckling. En långsiktigt fungerande satsning måste innefatta stat och kommun i samverkan. Sammanlagt 5 miljarder kronor under mandatperioden bör satsas på att utveckla nya karriärmöjligheter för lärare och för att lärare ska få den kompetensutveckling som krävs för att eleverna i skolan ska garanteras utbildning av högsta kvalitet.

Kvaliteten i högskoleutbildningen kan öka genom mer lärarledd undervisningstid och en bättre matchning mellan högskolan och arbetsmarknaden. Alla heltidsstudenter ska under sin tid på högskolor och universitet ha haft i genomsnitt minst tio timmar lärarledd undervisningstid i veckan, oavsett utbildningsprogram eller ämne.

Lärosätenas stöd till studenterna för att hitta en väg ut på arbetsmarknaden behöver förbättras. Det kan handla om att ordna praktik, hitta samarbeten kring examensarbeten eller på annat sätt förmedla kontakter mellan studenter och arbetsgivare. Det är också viktigt att stimulera högskolorna att erbjuda fler studenter praktik under utbildningstiden.

För att göra det möjligt för fler att studera på heltid och för att skapa en mer rimlig försörjning för studenter bör såväl bidragsdelen av studiemedlet som tilläggsbidraget för studenter med barn höjas.

Ansvar för en grön modernisering av samhället

Sverige behöver en modernisering av samhället som kraftigt minskar utsläppen av växthusgaser och minskar utarmningen av ekosystem. Miljöpartiet vill se ett brett paket för modernisering och grön omställning av Sverige med satsningar på klimatåtgärder i såväl Sverige som utomlands, förnybar energi och energieffektivisering, moderna och snabba transporter samt åtgärder för att öka den biologiska mångfalden, minska miljögifterna och skapa ett mer hållbart jordbruk.

Miljö- och klimatfrågorna hänger nära samman med hur vi producerar energi. Genom investeringar i infrastruktur, bostäder och förnybar energi kan vi underlätta för människor och företag att göra klimatsmarta val, samtidigt som nya jobb skapas. Villkoren för den som vill producera sin egen el måste förbättras, och fastighetsägare och småhusägare bör uppmuntras att energieffektivisera genom ett utvidgat och klimatanpassat ROT-avdrag.

I syfte att ge kommuner, företag och andra aktörer ekonomiska möjligheter att satsa på klimatvänlig teknik bör klimatinvesteringsprogrammet (Klimp) återinföras.

Miljöpartiet anser att regeringens förslag om en supermiljöbilspremie omfattar så få bilar att effekten knappast blir märkbar. I stället bör ett nytt miljöbilssystem, den s.k. snålbilstrappan, införas där bilar som släpper ut lite fossil koldioxid får en bonus som bekostas av bilar som släpper ut mycket koldioxid.

Miljöpartiet har en bred strategi för att modernisera transportsystemet. Det handlar om att utveckla samhällsplaneringen för att minska transportbehovet, att öka kollektivtrafikens andel av persontransporterna, föra över godstrafik till järnvägen, minska utsläppen från bilar och minska flygresandet. Inom ramen för strategin bör en större satsning på järnvägen genomföras, med bl.a. ökat underhåll, åtgärdade flaskhalsar och upprustningar samt investeringar i nya spår och höghastighetståg.

Skatter för bättre resursutnyttjande

Målet för skattepolitiken ska vara att de skatter som behövs för att finansiera den gemensamma välfärden ska tas in på ett rättvist och rättssäkert sätt. Genom skatter på miljö- och hälsoskadliga varor och beteenden ska samhällskostnader som annars inte syns i priset synliggöras, för att styra konsumtion och investeringar i en mer hållbar riktning.

De ekonomiska klyftorna i samhället måste minska. Detta kan ske genom en avtrappning av jobbskatteavdraget för dem med höga inkomster; jobbskatteavdraget bör trappas ned med 2,5 % på månadsinkomster från 40 000 kr. Även klyftan mellan beskattning av pension och arbetsinkomster behöver minska. Grundavdraget för pensionärer borde därför höjas med 5,5 %.

Klimat-, miljö och energiskatter ska användas som ekonomiska styrmedel i syfte att i förlängningen nå miljö- och klimatmålen. Klokt utformade ekonomiska styrmedel, som miljöskatter som låter förorenaren betala, är erkänt kostnadseffektiva verktyg.

3. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, punkt 1 (SD)

av Johnny Skalin (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som Sverigedemokraterna föreslår i reservationen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 finansplanen punkt 1 och motion 2011/12:Fi242 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 1, 11 och 13 samt avslår motionerna

2011/12:Fi221 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkandena 1 och 3,

2011/12:Fi231 av Ulla Andersson m.fl. (V),

2011/12:Fi240 av Håkan Juholt m.fl. (S) yrkandena 1 och 14,

2011/12:Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 1,

2011/12:Fi243 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkandena 1 och 8,

2011/12:Fi252 av Ulla Andersson m.fl. (V),

2011/12:Fi253 av Annika Lillemets m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,

2011/12:Fi261 av Jan Ericson (M),
2011/12:Fi272 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S),
2011/12:Fi286 av Karl Sigfrid (M),
2011/12:Sk356 av Tomas Tobé (M) yrkandena 1 och 4,
2011/12:Sk361 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 3 och 28,
2011/12:U315 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 18,
2011/12:MJ291 av Tina Ehn m.fl. (MP) yrkande 3 och
2011/12:MJ407 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 23.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna är ett värdekonserverativt och socialt ansvarstagande parti. Partiets politik syftar primärt till att värna den svenska nationens frihet och självbestämmande, att skapa välbefinnande och trygghet för Sveriges medborgare samt till att bevara och stärka den gemensamma identitet som utgör grunden för landets inre solidaritet, stabilitet och fredliga utveckling.

Sverigedemokraterna står fria från olika ekonomiska teorier och kan därför inta ett flexibelt, pragmatiskt och verklighetsanpassat förhållningssätt i ekonomiska frågor. Vi är öppna för diskussioner och samarbete med andra partier. Det behöver inte finnas någon motsättning mellan ekonomisk tillväxt och sysselsättningsskapande åtgärder å den ena sidan och allmän välfärd, trygghet och socialt ansvarstagande å den andra, som vi visar i vårt budgetalternativ.

Liksom i våras föreslår vi omfattande satsningar på förstärkningar inom välfärdens kärna, på ökad trygghet och höjd kvalitet i välfärden – satsningar som också skulle leda till ett stort antal nya arbetstillfällen. Nu föreslår vi ytterligare jobbskapande åtgärder inom den gemensamma sektorn med särskilt fokus på infrastruktur, sjukvård och kulturarvsbefrämjande åtgärder. Givet det osäkra ekonomiska läget är vi något mer restriktiva med våra välfärdsförslag under början av budgetperioden, eftersom våra besparingar väntas ge full effekt först senare under perioden.

Sveriges statsfinansiella läge är relativt gott men arbetslösheten fortsätter att bita sig fast vid oroväckande höga nivåer. I våras föreslog vi en rad åtgärder för att slipa ned trösklarna till arbetsmarknaden och komma till rätta med den höga arbetslösheten, inte minst bland ungdomar, bl.a. genom en satsning på lärlingsjobb och förenklade turordningsregler. Vi står fast vid dessa förslag men inser samtidigt att kraftfulla åtgärder måste vidtas även mot andra allvariga strukturella problem på arbetsmarknaden. I denna budget föreslår vi flera åtgärder för att komma till rätta med de stora problemen med matchningen på arbetsmarknaden.

Sverigedemokraterna ställer sig otvetydigt bakom de finanspolitiska hörnstenarna om överskottsmål för den offentliga sektorn, utgiftstak och krav på kommuner och landsting om god ekonomisk hushållning.

Satsningar

Om Sveriges ska kunna konkurrera i en alltmer globaliserad värld behövs förbättringar inom utbildningsområdet i allmänhet och inom den högre utbildningen i synnerhet. Studiegrupperna behöver bli mindre och de lärarledda lektionerna fler. Lärare har ofta många timmars obetald arbetstid och arbetsgivare har svårt att behålla kompetent personal på grund av låga löner och brister i arbetsmiljön. Kostnaderna inom den högre utbildningen har under de senaste 15 åren vida överstigit anslagen, och den s.k. Grundbultens beräkningar om minsta godtagbara undervisningsnivå indikerar stora resursbehov till de högre lärosätena. Vår ambition är att tillföra medel för kvalitetshöjning inom den högre utbildningen, särskilt inom naturvetenskaperna. Vi föreslår att 0,7 miljarder kronor anvisas 2012, och att beloppet gradvis ökas till 2,2 miljarder kronor 2015, för att komma till rätta med bristerna inom de naturvetenskapliga och tekniska ämnena och föreslår ökat stöd till HSJT-ämnena från 2013, för att 2015 nå 1,3 miljarder kronor.

Sverigedemokraterna vill även öka resurserna till Myndigheten för yrkeshögskolan. Av de elever som genomgått en utbildning genom myndighetens försorg har hela sju av tio haft ett arbete en månad efter examen. Myndigheten bedömer att fler personer än i dag kan utbildas och få ett arbete och beräknar att 500 miljoner kronor per år skulle räcka till ytterligare 8 000 platser. Sverigedemokraterna anser att detta vore mycket väl använda pengar och föreslår därför att dessa medel tillförs yrkeshögskolan. Satsningen på yrkeshögskolan bidrar till att förbättra matchningen på arbetsmarknaden. Vi föreslår också ökade resurser till CSN med anledning av kostnaderna för de nya utbildningsplatserna.

Ingångslönerna på den svenska arbetsmarknaden är relativt höga, vilket får till följd att de som står långt ifrån arbetsmarknaden har svårt att finna jobb. Generella sänkningar av arbetsgivaravgifterna har begränsade effekter på sysselsättningen på längre sikt medan riktade sänkningar mot grupper med svag förankring på arbetsmarknaden troligen har större sysselsättningsskapande effekt. Sådana sänkningar bedöms dessutom ge bättre resultat än motsvarande inkomstskattesänkning för samma grupper. Sverigedemokraterna öppnar därför upp för en helt ny anställningsform – lärlingar – där arbetsgivaren är helt befriad från arbetsgivaravgift och provanställningar tillåts i 12 månader. Vi föreslår att 1,9 miljarder kronor årligen avsätts för lärlingsjobb som bidrar både till att minska ungdomsarbetslösheten och matchningsproblemen på arbetsmarknaden.

Det är angeläget att höja taket i arbetslöshetsförsäkringen, både ur ett rättviseperspektiv och ur ett matchningsperspektiv. En person som blir tillfälligt arbetslös ska inte tvingas ta första bästa jobb utan bör ges möjlighet att söka arbete som motsvarar dennes kvalifikationer. Även om detta innebär en kostnad på kort sikt gynnas både individen och samhället långsiktigt av att arbetstagarna arbetar inom sina kompetensområden. Ett höjt tak i arbetslöshetsförsäkringen bidrar därmed även till att minska matchnings-

problemen. Vi står fast vid vårt tidigare förslag om en höjning av taket i arbetslöshetsförsäkringen till 900 kr per dag och föreslår att 1,9 miljarder kronor avsätts för detta 2012, inklusive en höjning av ersättning vid sjukdom vid arbetslöshet till 643 kr per dag. Sverigedemokraterna vänder sig också mot att arbetslösa redan från dag ett förväntas söka arbete i hela landet och anser att man bör kunna söka arbeten endast i hemregionen de första 100 dagarna. Ersättningen bör heller inte sänkas vid deltidsanställning. Deltidsarbete är ofta en väg till heltidsanställning och bör därför inte motverkas. Vi föreslår därför, med början den 1 juli 2012, en satsning som det andra halvåret 2012 uppgår till 0,9 miljarder kronor för att öka antalet dagar som deltidsarbetslösa kan få a-kassa från 75 till 300.

Sverigedemokraterna har hittills ställt sig försiktigt positiva till jobbskatteavdraget. Det ska givetvis löna sig att arbeta, men vi accepterar inte att inkomst av tjänst beskattas på annat sätt än inkomst av pension, som är uppskjuten lön. Det är därför inte bara orättvist utan också ologiskt att de två inkomstslagen beskattas olika. Vi föreslår att jobbskatteavdragen även ska omfatta pensionsinkomster. Vi vill dock avvakta med reformen, som beräknas kosta 11 miljarder kronor, till 2013 på grund av det begränsade reformutrymmet. Under 2012 föreslår vi som ett första steg en ökning av det förhöjda grundavdraget för pensionärer, motsvarande 5 miljarder kronor, vilket ger en nettoinkomstökning med 2 800 kr per år för en genomsnittlig pensionär.

Akutmottagningar som fungerar dåligt äventyrar patienternas hälsa och säkerhet och ger negativa återverkningar på sjukhusets hela verksamhet. Akutpatienter som måste vänta länge riskerar dessutom att tappa sin tillit till vården. Under många år har det skett en alltför stor och riskfylld neddragning av antalet slutenvårdsplatser i Sverige. Platsbristen leder till sämre vård för patienten med ökad sjukhusrelaterad dödlighet, med längre vårdtider och högre kostnader för vårdgivaren som följd. För att komma till rätta med dessa problem och som ett led i vår strävan att återupprätta en svensk sjukvård i världsklass förordar vi en rad åtgärder, bl.a. fler vårdplatser, snabbspår inom vården och en utökad akutbils- och hembesöksverksamhet. Vi föreslår att 1 miljard kronor avsätts årligen från 2012.

Vi föreslår en omfattande satsning på kriminalpolitiken för att värna de laglydiga medborgarnas trygghet och ökar resurserna inom utgiftsområde 4 med 1,3 miljarder kronor. Satsningen fördelas mellan polisen, domstolsväsendet, Åklagarmyndigheten, Brottsoffermyndigheten och Kriminalvården, med fokus på det sistnämnda. För att skydda samhället mot återfallsförbrytare och grova brottslingar vill Sverigedemokraterna bl.a. införa kraftigt skärpta straff och verkliga livstidsstraff, utan möjlighet till tidsbestämning eller benådning. Vi vill också omedelbart avskaffa nuvarande praxis där domstolarna ger återfalls- och serieförbrytare mängdrabatter på brott. Vi vill se snabbare domstolsbehandlingar, skärpt vittnesskydd och införa ett nytt och mer rättssäkert system för skadestånd till brottsoffer.

Förra hösten föreslog Sverigedemokraterna breda satsningar inom välfärdens kärna – skola, vård och omsorg. Inom skolan föreslog vi fler vuxna i skolan, bättre kunskaper i svenska språket, bättre studievägledning, en skolmatsreform och bekämpning av mobbning. Inom äldreomsorgen föreslog vi en matreform, fler trygghetsboenden, utökat stöd till anhörigvårdare, brottsprevention, förbättring av äldres livskvalitet och värdig vård i livets slutskede. Vi föreslog dessutom en höjning av föräldrapenningen, bostadstilläggen för ensamstående föräldrar, barntilläggen för studerande, ett höjt tak för tillfällig föräldrapenning, höjt underhållsstöd och stärkt barnomsorg nattetid. I denna motion föreslår vi satsningar på drygt 5 miljarder kronor till breda välfärdssatsningar. På grund av det begränsade reformutrymmet bör välfärdssatsningarna fasas in under de kommande åren.

Elpriset består till stor del av olika skatter, och vi bedömer att det är både nödvändigt och möjligt att sänka dessa. Elpriserna måste sänkas så att hushållen kan hålla sina boendekostnader på en rimlig nivå. Vi föreslår därför en sänkning av elskatten från 2015 med 10 öre/kWh, till en kostnad av 4,3 miljarder kronor, vilket ger en villa med en energiförbrukning på 25 000 kWh/år en besparing på drygt 200 kr per månad.

Besparingar

Regeringen räknar med ett reformutrymme på 10–15 miljarder kronor. De satsningar som regeringen föreslår påstås stimulera sysselsättningen. Vi ifrågasätter dock om regeringens åtgärder verkligen har några positiva sysselsättningseffekter. Sänkning av restaurangmomsen beräknas kosta 5,4 miljarder kronor och skapa 3 500 arbetstillfällen. Dessutom sparar vi ytterligare 9,6 miljarder kronor 2012 genom en restriktiv invandringspolitik samt ytterligare 4,1 miljarder genom att anpassa det svenska biståndsmålet till FN:s rekommendation om 0,7 % av BNI. Vi kalkylerar alltså med ett budgetutrymme på knappt 20 miljarder kronor redan under 2012. Vi bedömer att detta utrymme växer betydligt på sikt och uppgår till nästan 45 miljarder kronor under 2015.

Vi förordar att Sverige lämnar EU och bedömer i vår långsiktiga budgetplanering att detta ger stora besparingar eftersom EU-avgiften på sikt utgår. En sådan process bedöms dock ta relativt lång tid och vi räknar därför inte med några besparingar under åren fram till 2015.

Vår ambition är att genom en rad åtgärder minska asyl- och anhöriginvandringen med 90 %. Med stöd av många utredningar och med en försiktig beräkning visar Sverigedemokraternas kalkyl att detta skulle ge ett mycket omfattande budgetutrymme 2012–2015.

Genom att räkna in flera olika former av satsningar inom biståndsramen kan vi kombinera ett praktiskt och effektivt bistånd med besparingar i budgeten. Fokus på effektivitet snarare än på att dela ut regelrätta bidrag skulle göra det möjligt för Sverige att leva upp till FN:s rekommendation

om en biståndsram på 0,7 % av BNI samtidigt som vi skulle kunna hjälpa minst lika många akut nödlidande människor som i dagsläget. Vi räknar med att spara 4,1; 8,8; 9,4 respektive 10 miljarder kronor åren 2012–2015.

4. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, punkt 1 (V)

av Ulla Andersson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som Vänsterpartiet föreslår i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2011/12:Fi231 av Ulla Andersson m.fl. (V),

2011/12:Fi243 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkandena 1 och 8,

2011/12:Fi252 av Ulla Andersson m.fl. (V) och

2011/12:MJ407 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 23 och

avslår proposition 2011/12:1 finansplanen punkt 1 och motionerna

2011/12:Fi221 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkandena 1 och 3,

2011/12:Fi240 av Håkan Juholt m.fl. (S) yrkandena 1 och 14,

2011/12:Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 1,

2011/12:Fi242 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 1, 11 och 13,

2011/12:Fi253 av Annika Lillemets m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,

2011/12:Fi261 av Jan Ericson (M),

2011/12:Fi272 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S),

2011/12:Fi286 av Karl Sigfrid (M),

2011/12:Sk356 av Tomas Tobé (M) yrkandena 1 och 4,

2011/12:Sk361 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 3 och 28,

2011/12:U315 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 18 och

2011/12:MJ291 av Tina Ehn m.fl. (MP) yrkande 3.

Ställningstagande

Full sysselsättning är det övergripande målet

Det övergripande målet för Vänsterpartiets ekonomiska politik är full sysselsättning. Arbetet är basen för välfärd och ekonomiskt välstånd, och egen försörjning är grunden för personlig frihet och självständighet. Den ekonomiska politiken ska bidra till minskade ekonomiska och sociala skillnader.

Sverige har bland världens starkaste statsfinanser. Ändå har massarbetslösheten blivit vardag samtidigt som ojämlikheten breder ut sig alltmer och samhället dras isär. Därför behövs det en ny färdriktning. Det är tid för investeringar i fler jobb och bättre välfärd. Det behövs breda samhälls-

nyttiga investeringar för att bygga samhället starkt och jämlikt samt för att öka jämställdheten. Till skillnad från regeringen som pratar om arbetslinjen leder Vänsterpartiets förslag till riktlinjer till att riktiga jobb skapas. Redan 2012 innebär detta 125 000 nya jobb och utbildningsplatser.

Förutsättningarna för regeringen att föra en expansiv finanspolitik är mycket goda. De offentliga finanserna är mycket starka, och regeringen redovisar ett strukturellt sparande som i relation till överskottsmålet indikerar ett outnyttjat reformutrymme på 35 respektive 51 miljarder kronor för 2012 och 2013. Betydande delar av detta reformutrymme borde regeringen använda till investeringar som stärker Sveriges långsiktiga tillväxtförmåga samtidigt som de uppehåller efterfrågan på kort sikt. Vänsterpartiets förslag till riktlinjer visar att det går att förena ett ansvarstagande för trygga offentliga finanser med betydande investeringar för fler i jobb och stärkt välfärd. Vänsterpartiets budget visar på ett överskott i det offentliga sparandet i offentlig sektor.

Investeringar i fler jobb och stärkt välfärd

Gemensamt finansierade tjänster som sjukvård, skola, barn- och äldreomsorg som är lika för alla är helt avgörande för ett jämlikt samhälle. Det mest grundläggande kravet för att åstadkomma en hållbar välfärdsekonomi är att statens statsbidrag till kommunerna värdesäkras. Ett sådant förslag beräknas till 2,5 miljarder kronor per år, vilket är detsamma som lönekostnaden för 6 000 anställda. Dessutom måste betydande resurser tillföras kommunsektorn inom flera områden där behoven är stora, och här finns konkreta förslag till resursförstärkningar på 18, 23 respektive 28 miljarder kronor mer för åren 2012–2014 jämfört med vad regeringen budgeterar.

Regeringens politik har uppmuntrat riskkapitalbolag att köpa in sig i gemensamma välfärdsverksamheter som i dag genererar stora vinster. Svenska folkets skattepengar ska inte användas till vinster för riskkapitalbolagens ägare utan till bättre skolor, sjukhus och bibliotek. Det måste bli förbjudet att driva välfärdsverksamheter i bolagsform med vinst som drivkraft. Införandet av den fria etableringsrätten och vårdvalsreformen har tillsammans med vinst som drivkraft bl.a. inneburit att det förebyggande hälsoarbetet nedprioriterats. För att vända denna utveckling krävs betydande statliga stöd för det förebyggande hälsoarbetet och för att öka antalet vårdplatser.

Behovet av mer personal inom äldreomsorgen är stort. I stället för att, som regeringen föreslår, utvidga vårdvalsreformen till att även gälla i äldreomsorgen, ska statliga medel användas bl.a. till ökad bemanning i äldreomsorgen, ett kompetenslyft för personalen inom äldreomsorgen och maxtak för hemtjänsttaxa på 100 kr/timmen samt för att få fler kommuner att göra det enklare att få hemtjänst. Garantipensionen ska höjas. För övrigt kan inte bristerna i dagens pensionssystem kompenseras genom skattesänkningar, vilket regeringen tycks anse. En ny genomgripande pensionsreform är nödvändig.

För ökad ekonomisk jämlikhet krävs bl.a. rätt till fasta jobb på heltid, att RUT-avdraget avskaffas till förmån för 15 000 platser i barnomsorg på obekvämt arbetstid, höjda bostadsbidrag för ensamstående föräldrar och pensionärer och ett höjt och indexerat underhållsstöd.

Regeringens attacker mot sjukförsäkringen har lett till att sjuka utförsäkras och att vi har fått ett Sverige där sjukdom för många, framför allt kvinnor, har kommit att innebära fattigdom. Med regeringens politik har 26 miljarder kronor tagits från sjuka, vilket är ungefär lika mycket som gått till skattesänkningar för de rikaste tio procenten. Utförsäkringarna måste stoppas och den orimliga prövningen mot en fiktiv arbetsmarknad efter ett halvår skyndsamt ändras. Regeringens bärande idé tycks vara att sjuka ska tvingas till att söka arbete genom att deras ekonomi körs i botten. Vänsterpartiet kan aldrig acceptera ett sådant synsätt. Försäkringen och dess villkor ska stimulera till aktivitet för att ge sjukskrivna förbättrad arbetsförmåga. Därför ska sjuka få ersättning även efter ett år och hela den sjukpenninggrundande inkomsten räknas med vid beräkningen av sjukpenningen. Dessutom måste taket i sjukförsäkringen höjas, karensdagen avskaffas och sjukförsäkringen individanpassas.

Målet att den svenska skolan ska vara likvärdig blir alltmer avlägset. Var tredje elev lämnar i dag gymnasieskolan utan fullständiga betyg och många unga riskerar att fastna i otrygga anställningar och långtidsarbetslöshet. 1 miljard kronor måste satsas på de elever och de skolor, ofta i segregerade områden, som har de största behoven. Dessutom måste kommunernas fördelning av skolans resurser förändras så att de fördelas utifrån elevernas olika bakgrund och behov av stöd. Vi inför också ett statligt medfinansieringsstöd för att kunna anställa mer personal i fritidshemmen och för att grundskoleelever ska kunna få frukost i skolan. Högskoleutbildning måste vara tillgänglig för alla; därför avvisar vi regeringens politik som leder till stängda dörrar. Vi höjer också studiemedlen och bidragsdelen. För oss är utbildning och kunskap en demokratisk rättighet.

Investeringar i jobb och grön omställning

Regeringen saknar ambitioner för bostadspolitik. Bostadsbristen måste mötas genom ökat bostadsbyggande och målet är att det ska byggas 20 000 hyresrätter per år. För att nå dit måste ett statligt investeringsstöd till nyproduktion av miljövänliga hyresrätter införas. För att jämställa boendekostnaderna för de olika boendeformerna föreslår vi att fastighetsskatten på hyresfastigheter slopas. Det befintliga bostadsbeståndet måste också upprustas och för detta ska ett upprustningsprogram för boende i flerfamiljshus införas. Med ett sådant stöd skulle 60 000 hyreslägenheter kunna totalrenoveras varje år. Varje kommun ska också vara skyldig att ordna en bostadsförmedling. Ett särskilt stöd till upprustning av välfärdslokaler måste också införas eftersom många skolor, förskolor och äldreboenden är

i behov av omedelbara upprustningsinsatser. För att bygga bort hinder i offentliga lokaler och affärslokaler behövs ett särskilt statligt tillgänglighetsstöd. Alla dessa förslag innebär att 10 000–20 000 nya jobb skapas.

Det krävs en rad åtgärder inom järnväg och kollektivtrafik för att skapa fler arbetstillfällen, förbättra transporterna och minska miljöpåverkan. Den tillfälliga anslagshöjning som regeringen föreslår till underhåll av järnvägen är inte tillräcklig. Det behövs nyinvesteringar i järnväg. Vänsterpartiet föreslår satsningar som 2014 innebär drygt 11 miljarder kronor mer jämfört med regeringens förslag. Detta ger ca 17 000 jobb. En viktig förutsättning för att gynna investeringar är dessutom att budgetlagen medger lånefinansiering och att det införs en statlig investeringsbudget med ett avskrivningsreglemente. För att styra om till att minska vägtransportvolymerna och därmed minska utsläppen ska en avståndsbaserad vägslitageavgift på lastbilstransporter införas men också för att konkurrensneutralitet mellan olika länder ska råda. För att fördubbla andelen resor med kollektivtrafik fram till 2020 krävs en väl utbyggd, tillgänglig, prisvärd och väl fungerande kollektivtrafik för alla. Därför ökar vi de statliga anslagen och möjliggör en utbyggnad såväl på landsbygden som i storstäderna.

Sverige behöver en genomgående grön omställning för ett bättre klimat och en bättre miljö. Därför behöver satsningar göras på ett nytt klimatprogram som bl.a. ska gå till utbyggnad av biogas, installation av fjärrvärme, övergång till biobränslen och energieffektivisering. Dessutom kan utbyggnadstakten av vindkraft på land och till havs öka och en satsning på konvertering från direktverkande el och installation av solenergi göras. Ett avdrag för energieffektivisering av småhus bör införas. Sammanlagt innebär förslagen 7,5 miljarder kronor under en treårsperiod, vilket beräknas skapa ungefär 5 000 nya jobb.

Sverige ska vara en ledande industrination. Det är inte genom låga löner som vi ska konkurrera utan genom innovationer och nytänkande som omsätts i produkter och tjänster. För att stödja innovationer och utveckling inom framförallt mindre företag ska en riskkapitalfond för hållbar industriell utveckling inrättas på sammanlagt 2 miljarder kronor. Fokus ska ligga dels på kommersialisering av forskningsresultat, dels på testbäddar och demonstrationsanläggningar.

Investeringar i ett hållbart arbetsliv med plats för fler

Många som i dag är arbetslösa saknar grundläggande utbildning från grund- eller gymnasieskola, samtidigt som det ofta krävs minst gymnasieutbildning för att få ett arbete eller för att kunna vidareutbilda sig. En rätt att läsa in gymnasieskolan före man fyllt 25 år bör införas, och till det bör ett särskilt studiestöd kopplas. Vuxenutbildningen bör utökas med 25 000 platser och yrkeshögskolan med 5 000 platser, och i högskolan bör 10 000 extra platser inrättas under tre år.

Den sänkning av restaurang- och cateringmomsen med 5,4 miljarder kronor som regeringen föreslår garanterar inte att ett enda nytt jobb skapas. I stället för en sänkt krogmoms behöver generationsväxlingen på arbetsmarknaden underlättas. Genom traineeanställningar i stat, kommuner och landsting, utbildningsvikariat i omsorgen och stöd till lärlingsanställningar i bristyrken skapas totalt 25 000 nya jobb för 5,4 miljarder kronor.

Regeringens mest kränkande åtgärd är den s.k. Fas 3 dit långtidsarbetslösa hänvisas. Deltagarna får ingen lön utan tvingas jobba för att behålla aktivitetsstöd eller ekonomiskt bistånd. Efter omfattande kritik av Fas 3 har regeringen öppnat för att deltagarna ska kunna erbjudas kortare arbetsmarknadsutbildningar och särskilt anställningsstöd. Det förändrar dock inte det grundläggande, nämligen exploateringen av deltagarna och att undanträngning av riktiga jobb är inbyggd i själva åtgärden. Fas 3 måste avskaffas och ersättas av aktiva insatser utformade utifrån den enskildes behov. Med tanke på att det i dag är drygt 27 000 personer med mycket olika bakgrund och behov placerade i Fas 3, är det inte en, utan flera alternativa åtgärder som behövs för att erbjuda dem en bättre väg tillbaka till arbetslivet. 10 000 årsplatser i subventionerade övergångsjobb under perioden 2012–2014 måste inrättas. De ska få pågå i högst 2 år och deltagarna ska ha lön enligt kollektivavtal. Utöver detta ska Fas 3-deltagare beredas plats i yrkesutbildning inom ramen för arbetsmarknadsutbildningen, yrkeshögskolan eller som anställd lärling. Dessutom ska det finnas möjlighet för Fas 3-deltagare att läsa in grundskole-, gymnasie- eller högskolekurser med förmånliga villkor.

Även om arbetslöshetsförsäkringen behöver reformeras i grunden, är det snarast nödvändigt att genomföra ett antal förändringar som minskar de negativa effekterna av regeringens sabotage mot den och återupprättar arbetslöshetsförsäkringen som en inkomst- och omställningsförsäkring. Den allmänna grundförsäkringen måste förstärkas genom att reglerna ändras så att fler kan omfattas av försäkringen, ingen ska behöva betala mer än 100 kr per månad i medlemsavgift till sin a-kassa och ersättningsnivån ska vara 80 % för hela ersättningsperioden samt för tid med aktivitetsstöd. Taket ska höjas till 930 kr och golvet till 400 kr och beloppen ska indexeras till löneutvecklingen. Antalet karensdagar måste minskas med två per år för att på sikt tas bort helt, och 75-dagarsbegränsningen vid deltidsarbetslöshet ska tas bort. Dessutom vill vi införa avdragsrätt för medlemskap i fackförening och för avgiften i arbetslöshetsförsäkringen.

Rättvisa skatter

Under förra mandatperioden genomförde regeringen stora skattesänkningar. Politiken har inneburit ett systemskifte på skatteområdet samtidigt som den bidragit till att urholka skattebaserna. I och med det urholkas resurserna till välfärden och möjligheterna till nödvändiga reformer och en rättvis fördelning av de ekonomiska resurserna. Bristerna i systemet är i dag så stora att det krävs en översyn av hela skattesystemet.

Målsättningen med Vänsterpartiets skattepolitik är att få fler i arbete, trygga välfärden, öka jämlikheten och jämställdheten och skapa förutsättningar för en hållbar utveckling. Då behövs större skatteintäkter än i dag, och vi vet att viljan att betala skatt är god om det finns en koppling till satsningar på t.ex. sjukvård, äldreomsorg och en bra skola. Skatt ska betalas efter bärkraft och fördelas efter behov. Vi vill se ett progressivare skattesystem. Alla som har en arbetsinkomst under 28 000 kr per månad kommer att betala samma inkomstskatt som med dagens regler, medan en avtrappning görs på högre inkomster. Den som tjänar 50 000 kr per månad ska inte få något jobbskatteavdrag. Utformningen av en förmögenhetsskatt som kan införas 2013 ska utredas, och en arvsbeskattning och en gåvoskatt ska införas samma år. Den principiella hållningen är att fastigheter är tillgångar som ska beskattas och att taxeringsvärdet ska tillåtas slå igenom och begränsningsregeln omfatta alla så att ingen betalar mer än 4 % av sin inkomst i fastighetsskatt. Skatter är ett viktigt styrmedel i klimat- och miljöomställningen; därför höjer vi drivmedelsskatterna.

Det finanspolitiska ramverket

Ett finanspolitiskt ramverk kan inte ha som enda syfte att säkerställa ordning och reda i de offentliga finanserna. Därför har Vänsterpartiet tagit fram ett alternativt ramverk där full sysselsättning är det övergripande ekonomiska målet.

Varje utgift ska vägas noga mot de behov som ska prioriteras och hur dessa ska finansieras. Regeringens förslag till utgiftstak för 2012 och 2015 avvisas. För övrigt ska de offentliga finanserna vara i balans över konjunkturcykeln, och Riksbankens inflationsmål bör kompletteras med ett sysselsättningsmål. Inflationsmålet ska enligt förslaget höjas till 3 %, och regeringen ska årligen lägga fram sysselsättningsplaner för riksdagen som redovisar hur regeringen ska nå målet om full sysselsättning.

5. Beslut om utgiftsramar och beräkning av inkomsterna på statens budget för 2012, punkt 2 (S)

av Tommy Waidelich (S), Pia Nilsson (S), Maryam Yazdanfar (S), Bo Bernhardsson (S), Marie Nordén (S) och Sven-Erik Bucht (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

2. Beslut om utgiftsramar och beräkning av inkomsterna på statens budget för 2012

a) Utgiftstak för staten

Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensions-systemet vid sidan av statsbudgeten till 1 104 miljarder kronor 2012, 1 115 miljarder kronor 2013, 1 125 miljarder kronor 2014 och 1 145 miljarder kronor 2015. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Fi240 av Håkan Juholt m.fl. (S) yrkande 2 och avslår proposition 2011/12:1 finansplanen punkterna 2 och 3 samt motionerna 2011/12:Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 2, 2011/12:Fi242 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3 samt 2011/12:Fi243 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkandena 6 och 7.

b) Statens utgifter per utgiftsområde 2012

Riksdagen beslutar om en fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2012 i enlighet med Socialdemokraternas förslag i tabell 3.3 i betänkandet. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:Fi240 av Håkan Juholt m.fl. (S) yrkande 4 och avslår proposition 2011/12:1 finansplanen punkt 5 och motionerna 2011/12:Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 4, 2011/12:Fi242 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 5 och 2011/12:Fi243 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 4.

c) Övriga utgifter på statens budget

=Utskottet.

d) Inkomster på statens budget

Riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2012 i enlighet med Socialdemokraternas alternativ i tabell 3.4 i betänkandet och antar de lagförslag som regeringen lägger fram i punkterna 15 och 17–19 och begär att regeringen återkommer med förslag om de lagändringar som krävs. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 finansplanen punkterna 15 och 17 samt motionerna 2011/12:Fi240 av Håkan Juholt m.fl. (S) yrkandena 3, 6–13 och 15–27, 2011/12:Sk361 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 2, 5–8, 15, 19 och 21–23, 2011/12:C348 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 1, 2011/12:C349 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 5, 2011/12:Kr297 av Berit Högman m.fl. (S) yrkande 22, 2011/12:T429 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 13 och 2011/12:A335 av Ylva Johansson m.fl. (S) yrkande 12, bifaller delvis proposition 2011/12:1 finansplanen punkterna 18 och 19 samt avslår proposition 2011/12:1 finansplanen punkterna 4, 16 och 20–38 samt motionerna 2011/12:Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkandena 3, 6, 10, 18 och 21–23,

2011/12:Fi242 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 4,
 2011/12:Fi243 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkandena 2 och 3,
 2011/12:Sf281 av Jacob Johnson m.fl. (V) yrkandena 3 och 4,
 2011/12:Kr319 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 2,
 2011/12:T459 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkandena 13–15,
 2011/12:T472 av Stina Bergström m.fl. (MP) yrkandena 13 och 19,
 2011/12:N414 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 3 och
 2011/12:A308 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 2.

e) *Ålderspensionssystemets utgifter*
 =Utskottet.

Ställningstagande

Vi anser att Socialdemokraternas förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken bör ligga till grund för beslutet om utgiftsramar och beräkningen av statsinkomster för 2012. Det innebär att fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2012 ska göras på det sätt som föreslås i motion Fi240 och som framgår av tabell 3.3 i betänkandet. Utgiftstaken för staten 2012–2015 fastställs i enlighet med förslagen i motionen. Statsbudgetens inkomster ska beräknas till de belopp som framgår av tabell 3.4 i betänkandet.

6. Beslut om utgiftsramar och beräkning av inkomsterna på statens budget för 2012, punkt 2 (MP) av Per Bolund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

2. Beslut om utgiftsramar och beräkning av inkomsterna på statens budget för 2012

a) Utgiftstak för staten

Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till 1 103 miljarder kronor 2012, 1 120 miljarder kronor 2013 och 1 135 miljarder kronor 2014. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 2 och avslår proposition 2011/12:1 finansplanen punkterna 2 och 3 samt motionerna

2011/12:Fi240 av Håkan Juholt m.fl. (S) yrkande 2,
 2011/12:Fi242 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3 samt
 2011/12:Fi243 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkandena 6 och 7.

b) Statens utgifter per utgiftsområde 2012

Riksdagen beslutar om en fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2012 i enlighet med Miljöpartiets förslag i tabell 3.3 i betänkandet. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 4 och

avslår proposition 2011/12:1 finansplanen punkt 5 och motionerna

2011/12:Fi240 av Håkan Juholt m.fl. (S) yrkande 4,

2011/12:Fi242 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 5 och

2011/12:Fi243 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 4.

c) Övriga utgifter på statens budget

=Utskottet.

d) Inkomster på statens budget

Riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2012 i enlighet med Miljöpartiets alternativ i tabell 3.4 i betänkandet och antar de lagförslag som regeringen lägger fram i punkterna 15, 17, 19 och 38 och begär att regeringen återkommer med förslag om de lagändringar som krävs. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 finansplanen punkterna 15 och 17 samt motionerna 2011/12:Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkandena 3, 6, 10, 18 och 21–23 samt

2011/12:T472 av Stina Bergström m.fl. (MP) yrkandena 13 och 19, bifaller delvis proposition 2011/12:1 finansplanen punkterna 19 och 38 samt avslår proposition 2011/12:1 finansplanen punkterna 4, 16, 18 och 20–37 samt motionerna

2011/12:Fi240 av Håkan Juholt m.fl. (S) yrkandena 3, 6–13 och 15–27,

2011/12:Fi242 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 4,

2011/12:Fi243 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkandena 2 och 3,

2011/12:Sk361 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 2, 5–8, 15, 19 och 21–23,

2011/12:C348 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 1,

2011/12:C349 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 5,

2011/12:Sf281 av Jacob Johnson m.fl. (V) yrkandena 3 och 4,

2011/12:Kr297 av Berit Högman m.fl. (S) yrkande 22,

2011/12:Kr319 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 2,

2011/12:T429 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 13,

2011/12:T459 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkandena 13–15,

2011/12:N414 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 3,

2011/12:A308 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 2 och

2011/12:A335 av Ylva Johansson m.fl. (S) yrkande 12.

- e) *Ålderspensionssystemets utgifter*
=Utskottet.

Ställningstagande

Vi anser att Miljöpartiets förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken bör ligga till grund för beslutet om utgiftsramar och beräkningen av statsinkomster för 2012. Det innebär att fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2012 ska göras på det sätt som föreslås i motion Fi241 och som framgår av tabell 3.3 i betänkandet. Utgiftstaken för staten 2012–2014 fastställs i enlighet med förslagen i motionen. Statsbudgetens inkomster ska beräknas till de belopp som framgår av tabell 3.4 i betänkandet.

7. Beslut om utgiftsramar och beräkning av inkomsterna på statens budget för 2012, punkt 2 (SD)

av Johnny Skalin (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

2. Beslut om utgiftsramar och beräkning av inkomsterna på statens budget för 2012

a) Utgiftstak för staten

Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till 1 084 000 miljoner kronor 2012, 1 073 034 miljoner kronor 2013, 1 082 192 miljoner kronor 2014 och 1 100 428 miljoner kronor 2015. Därmed bifaller riksdagen delvis motion

2011/12:Fi242 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3 samt avslår proposition 2011/12:1 finansplanen punkterna 2 och 3 samt motionerna

2011/12:Fi240 av Håkan Juholt m.fl. (S) yrkande 2,

2011/12:Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 2 och

2011/12:Fi243 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkandena 6 och 7.

b) Statens utgifter per utgiftsområde 2012

Riksdagen beslutar om en fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2012 i enlighet med Sverigedemokraternas förslag i tabell 2 i reservationen. Därmed bifaller riksdagen delvis motion

2011/12:Fi242 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 5 och

avslår proposition 2011/12:1 finansplanen punkt 5 och motionerna

2011/12:Fi240 av Håkan Juholt m.fl. (S) yrkande 4,

2011/12:Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 4 och

2011/12:Fi243 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 4.

c) Övriga utgifter på statens budget

=Utskottet.

d) Inkomster på statens budget

Riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2012 i enlighet med Sverigedemokraternas alternativ i tabell 3 i reservationen och antar de lagförslag som regeringen lägger fram i punkterna 15–17, 18, 19, 33, 35 och 38 och begär att regeringen återkommer med förslag om de lagändringar som krävs. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:1 finansplanen punkterna 15–17 och motion

2011/12:Kr319 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 2, bifaller delvis proposition 2011/12:1 finansplanen punkterna 18, 19, 33, 35 och 38 samt motion

2011/12:Fi242 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 4 och avslår proposition 2011/12:1 finansplanen punkterna 4, 20–32, 34, 36 och 37 samt motionerna

2011/12:Fi240 av Håkan Juholt m.fl. (S) yrkandena 3, 6–13 och 15–27,

2011/12:Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkandena 3, 6, 10, 18 och 21–23,

2011/12:Fi243 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkandena 2 och 3,

2011/12:Sk361 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 2, 5–8, 15, 19 och 21–23,

2011/12:C348 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 1,

2011/12:C349 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 5,

2011/12:Sf281 av Jacob Johnson m.fl. (V) yrkandena 3 och 4,

2011/12:Kr297 av Berit Högman m.fl. (S) yrkande 22,

2011/12:T429 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 13,

2011/12:T459 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkandena 13–15,

2011/12:T472 av Stina Bergström m.fl. (MP) yrkandena 13 och 19,

2011/12:N414 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 3,

2011/12:A308 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 2 och

2011/12:A335 av Ylva Johansson m.fl. (S) yrkande 12.

e) Ålderspensionssystemets utgifter

=Utskottet.

Ställningstagande

Vi anser att Sverigedemokraternas förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken bör ligga till grund för beslutet om utgiftsramar och beräkningen av statsinkomster för 2012. Till följd av vissa justeringar av beräkningarna under ärendets beredning avviker beloppen i denna reservation delvis från motionen. Det innebär att utgiftstaken för staten

2012–2015 fastställs i enlighet med tabell 1 i denna reservation. Fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2012 ska göras på det sätt som föreslås i tabell 2, och statsbudgetens inkomster ska beräknas till de belopp som framgår av tabell 3.

Tabell 1 Utgiftstak för staten 2012–2015, mnkr (SD)

	2012	2013	2014	2015
Utgiftstak för staten	1 084 000	1 073 034	1 082 192	1 100 428

Tabell 2 Utgifter per utgiftsområde 2012, mnkr (SD)

Utgiftsområde	Regeringens förslag	Avvikelse gentemot regeringen (SD) 2012
1 Rikets styrelse	11 809	–264
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	13 359	+1 360
3 Skatt, tull och exekution	10 179	+106
4 Rättsväsendet	37 871	+1 298
5 Internationell samverkan	2 024	–132
6 Försvar och samhällets krisberedskap	45 578	+948
7 Internationellt bistånd	30 264	–4 152
8 Migration	9 068	–3 610
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	60 078	+3 310
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	93 353	+500
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	41 060	±0
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	76 717	+848
13 Integration och jämställdhet	8 374	–4 139
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	70 476	+4 590
15 Studiestöd	22 184	+418
16 Utbildning och universitetsforskning	54 476	+2 376
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	12 300	+341
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	1 152	+105
19 Regional tillväxt	3 399	+96
20 Allmän miljö- och naturvård	5 025	+360
21 Energi	2 873	+112
22 Kommunikationer	43 061	+500
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	17 733	+495
24 Näringsliv	6 012	+62
25 Allmänna bidrag till kommuner	85 075	+4 920
26 Statsskuldsräntor m.m.	21 870	±0
27 Avgiften till Europeiska unionen	31 291	±0
Summa utgiftsområden	816 658	+10 448
Minskning av anslagsbehållningar	–2 814	±0
Summa utgifter	813 844	+10 448
Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, netto	121	±0
Kassamässig korrigering	445	±0
Summa	814 410	+10 448

Tabell 3 Inkomster på statens budget 2012, mnkr (SD)

Inkomsttitel	Regeringens förslag	Avvikelse gentemot regeringen (SD)
1100 Direkta skatter på arbete	503 127	-4 135
1111 Statlig inkomstskatt	44 442	-100
1115 Kommunal inkomstskatt	552 977	-3 435
1120 Allmän pensionsavgift	96 412	±0
1130 Artistskatt	93	±0
1140 Skattereduktioner	-190 798	-600
1200 Indirekta skatter på arbete	424 869	+10 779
1210 Arbetsgivaravgifter	435 687	+10 779
1240 Egenavgifter	13 399	±0
1260 Avgifter till premiepensionssystemet	-29 556	±0
1270 Särskild löneskatt	35 602	±0
1280 Nedsättningar	-31 560	±0
1290 Tjänstegruppliv	1 298	±0
1300 Skatt på kapital	192 536	-4 700
1310 Skatt på kapital, hushåll	31 416	-200
1320 Skatt på företagsvinster	109 510	-4 500
1330 Kupongskatt	3 997	±0
1340 Avkastningsskatt	10 207	±0
1350 Fastighetsskatt	28 210	±0
1360 Stämpelskatt	9 196	±0
1380 Arvsskatt	0	±0
1400 Skatt på konsumtion och insatsvaror	456 371	+5 250
1410 Mervärdesskatt	335 806	+5 250
1420 Skatt på alkohol och tobak	24 086	±0
1430 Energiskatt	41 556	±0
1440 Koldioxidskatt	26 683	±0
1450 Övriga skatter på energi och miljö	4 969	±0
1470 Skatt på vägtrafik	16 176	±0
1480 Övriga skatter	7 095	±0
1500 Skatt på import	5 863	±0
1600 Restförda och övriga skatter	4 631	±0
1700 Avgående poster, skatter till EU	-7 413	±0
Offentliga sektorns skatteintäkter (periodiserat)	1 579 983	+7 194
1800 Avgående poster, skatter till andra sektorer	-766 864	+3 435
Statens skatteintäkter (periodiserat)	813 119	+10 629
1900 Periodiseringar	183	±0
1000 Statens skatteinkomster (kassamässigt)	813 303	+10 629
Övriga inkomster (kassamässigt)	19 810	±0
2000 Inkomster av statens verksamhet	49 220	±0
3000 Inkomster av försäld egendom	15 000	±0
4000 Återbetalning av lån	1 361	±0
5000 Kalkylmässiga inkomster	11 305	±0
6000 Bidrag m.m. från EU	12 969	±0
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-70 045	±0
8000 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	0	±0
Statsbudgetens inkomster (kassamässigt)	833 113	+10 629

8. Beslut om utgiftsramar och beräkning av inkomsterna på statens budget för 2012, punkt 2 (V)

av Ulla Andersson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

2. Beslut om utgiftsramar och beräkning av inkomsterna på statens budget för 2012

a) Utgiftstak för staten

Riksdagen beslutar avslå regeringens förslag att fastställa utgiftstaket inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till 1 084 miljarder kronor 2012 och 1 123 miljarder kronor 2015. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Fi243 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkandena 6 och 7 samt avslår proposition 2011/12:1 finansplanen punkterna 2 och 3 samt motionerna

2011/12:Fi240 av Håkan Juholt m.fl. (S) yrkande 2,

2011/12:Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 2 och

2011/12:Fi242 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3.

b) Statens utgifter per utgiftsområde 2012

Riksdagen beslutar om en fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2012 i enlighet med Vänsterpartiets förslag i tabell 3.3 i betänkandet. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Fi243 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 4 och

avslår proposition 2011/12:1 finansplanen punkt 5 och motionerna

2011/12:Fi240 av Håkan Juholt m.fl. (S) yrkande 4,

2011/12:Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 4 och

2011/12:Fi242 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 5.

c) Övriga utgifter på statens budget

=Utskottet.

d) Inkomster på statens budget

Riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2012 i enlighet med Vänsterpartiets alternativ i tabell 3.4 i betänkandet och antar de lagförslag som regeringen lägger fram i punkt 18 och begär att regeringen återkommer med förslag om de lagändringar som krävs. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2011/12:Fi243 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkandena 2 och 3,

2011/12:Sf281 av Jacob Johnson m.fl. (V) yrkandena 3 och 4,

2011/12:T459 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkandena 13–15,

2011/12:N414 av Kent Persson m.fl. (V) yrkande 3 och

2011/12:A308 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 2,

bifaller delvis proposition 2011/12:1 finansplanen punkt 18 och avslår proposition 2011/12:1 finansplanen punkterna 4, 15–17 och 19–38 samt motionerna

2011/12:Fi240 av Håkan Juholt m.fl. (S) yrkandena 3, 6–13 och 15–27,

2011/12:Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkandena 3, 6, 10, 18 och 21–23,

2011/12:Fi242 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 4,

2011/12:Sk361 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkandena 2, 5–8, 15, 19 och 21–23,
2011/12:C348 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 1,
2011/12:C349 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkande 5,
2011/12:Kr297 av Berit Högman m.fl. (S) yrkande 22,
2011/12:Kr319 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 2,
2011/12:T429 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 13,
2011/12:T472 av Stina Bergström m.fl. (MP) yrkandena 13 och 19 samt
2011/12:A335 av Ylva Johansson m.fl. (S) yrkande 12.

e) *Ålderspensionssystemets utgifter*
=Utskottet.

Ställningstagande

Vi anser att Vänsterpartiets förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken bör ligga till grund för beslutet om utgiftsramar och beräkningen av statsinkomster för 2012. Det innebär att fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2012 ska göras på det sätt som föreslås i motion Fi243 och som framgår av tabell 3.3 i betänkandet. Utgiftstaken avslås i enlighet med vad som föreslås i motionen. Statsbudgetens inkomster ska beräknas till de belopp som framgår av tabell 3.4 i betänkandet.

9. Fördelning av utgifter 2013, 2014 och 2015, punkt 3 (S)

av Tommy Waidelich (S), Pia Nilsson (S), Maryam Yazdanfar (S), Bo Bernhardsson (S), Marie Nordén (S) och Sven-Erik Bucht (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2013, 2014 och 2015 i enlighet med vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Fi240 av Håkan Juholt m.fl. (S) yrkande 5 och avslår proposition 2011/12:1 finansplanen punkt 8 och motionerna 2011/12:Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 5, 2011/12:Fi242 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 6 och 2011/12:Fi243 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 5.

Ställningstagande

Vi anser att den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för 2013, 2014 och 2015 ska göras i enlighet med Socialdemokraternas förslag, vilket framgår av tabellerna 4.1, 4.2 och 4.3 i betänkandet. Där-

med tillstyrker vi Socialdemokraternas motion Fi240 i dessa delar. Regeringens förslag avstyrks i berörda delar liksom övriga här aktuella motionsyrkanden.

10. Fördelning av utgifter 2013, 2014 och 2015, punkt 3 (MP)
av Per Bolund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2013 och 2014 i enlighet med vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 5 och

avslår proposition 2011/12:1 finansplanen punkt 8 och motionerna

2011/12:Fi240 av Håkan Juholt m.fl. (S) yrkande 5,

2011/12:Fi242 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 6 och

2011/12:Fi243 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 5.

Ställningstagande

Vi anser att den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för 2013 och 2014 ska göras i enlighet med Miljöpartiets förslag, vilket framgår av tabellerna 4.1 och 4.2 i betänkandet. Därmed tillstyrker vi Miljöpartiets motion Fi241 i dessa delar. Regeringens förslag avstyrks i berörda delar liksom övriga här aktuella motionsyrkanden.

11. Fördelning av utgifter 2013, 2014 och 2015, punkt 3 (SD)
av Johnny Skalin (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2013, 2014 och 2015 i enlighet med tabellen i reservationen. Därmed bifaller riksdagen delvis motion

2011/12:Fi242 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 6 och

avslår proposition 2011/12:1 finansplanen punkt 8 och motionerna

2011/12:Fi240 av Håkan Juholt m.fl. (S) yrkande 5,

2011/12:Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 5 och

2011/12:Fi243 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 5.

Ställningstagande

Vi anser att den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för 2013, 2014 och 2015 ska göras i enlighet med Sverigedemokraternas förslag, vilket framgår av tabellen i denna reservation. Till följd av justeringar i beräkningarna under ärendets beredning avviker beloppen delvis från motionen. Regeringens förslag avstyrks i berörda delar liksom övriga här aktuella motionsyrkanden.

Fördelning av utgifter på utgiftsområden 2013–2015, mnkr (SD)

Utgiftsområde	2013	2014	2015
1 Rikets styrelse	11 747	11 979	12 261
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	14 384	14 626	14 617
3 Skatt, tull och exekution	10 513	10 833	11 210
4 Rättsväsendet	39 950	40 667	41 644
5 Internationell samverkan	1 900	1 898	1 905
6 Försvar och samhällets krisberedskap	49 155	53 983	55 044
7 Internationellt bistånd	22 724	23 978	25 317
8 Migration	2 595	2 472	2 418
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	66 076	68 537	69 500
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	89 997	87 390	85 870
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	39 859	39 154	39 022
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	79 479	81 559	83 217
13 Integration och jämställdhet	2 935	1 223	677
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	74 958	70 460	64 869
15 Studiestöd	21 865	22 308	23 937
16 Utbildning och universitetsforskning	59 159	62 135	63 509
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	12 857	13 012	13 162
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	1 261	1 273	1 275
19 Regional tillväxt	3 272	3 063	2 727
20 Allmän miljö- och naturvård	5 163	5 350	5 360
21 Energi	2 557	2 523	1 889
22 Kommunikationer	43 992	41 928	46 136
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	16 793	16 874	15 924
24 Näringsliv	5 010	5 065	4 587
25 Allmänna bidrag till kommuner	66 291	61 647	56 937
26 Statsskuldsräntor m.m.	23 250	22 600	32 350
27 Avgiften till Europeiska unionen	32 227	32 791	35 476
Summa utgiftsområden	796 967	799 327	810 842
Minskning av anslagsbehållningar	-939	-996	-1 648
Summa utgifter	796 028	798 331	809 194
Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, netto	384	-1 928	-2 280
Kassamässig korrigering	751	0	0
Summa	797 163	796 403	806 914

12. Fördelning av utgifter 2013, 2014 och 2015, punkt 3 (V) av Ulla Andersson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2013 och 2014 i enlighet med vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Fi243 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 5 och
avslår proposition 2011/12:1 finansplanen punkt 8 och motionerna
2011/12:Fi240 av Håkan Juholt m.fl. (S) yrkande 5,
2011/12:Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 5 och
2011/12:Fi242 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 6.

Ställningstagande

Vi anser att den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för 2013 och 2014 ska göras i enlighet med Vänsterpartiets förslag, vilket framgår av tabellerna 4.1 och 4.2 i betänkandet. Därmed tillstyrker vi Vänsterpartiets motion Fi243 i dessa delar. Regeringens förslag avstyrks i berörda delar liksom övriga här aktuella motionsyrkanden.

Särskilda yttranden

Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, punkt 1 (S, MP, V)

Tommy Waidelich (S), Pia Nilsson (S), Maryam Yazdanfar (S), Bo Bernhardsson (S), Marie Nordén (S), Per Bolund (MP), Ulla Andersson (V) och Sven-Erik Bucht (S) anför:

Socialdemokraterna, Miljöpartiet de gröna och Vänsterpartiet anser att en avståndsbasead skatt på vägslitage/tunga lastbilar, såväl svenska som utlandsregistrerade, är av stor betydelse för den framtida transport-, väg- och klimatpolitiken i Sverige. I likhet med ett flertal andra EU-länder vill vi införa en sådan skatt för att möta problemet att den tunga trafiken står för en betydande del av slitaget på det svenska vägsystemet. Skatten bör vara differentierad och anpassad till om det i ett område finns alternativa transportmedel eller inte. Skatten bör alltså vara lägre i områden där det saknas alternativa transportmedel.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Proposition 2011/12:1

Proposition 2011/12:1 Budgetpropositionen för 2012 finansplanen:

1. Riksdagen godkänner riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken.
2. Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensions-systemet vid sidan av statens budget till följd av tekniska justeringar till 1 084 miljarder kronor för 2012.
3. Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensions-systemet vid sidan av statens budget till 1 123 miljarder kronor för 2015.
4. Riksdagen godkänner beräkningen av budgetens inkomster för 2012.
5. Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2012.
6. Riksdagen godkänner beräkningen av förändringen av anslagsbehållningar för 2012.
7. Riksdagen godkänner beräkningen av utgifterna för ålderspensions-systemet vid sidan av statens budget för 2012.
8. Riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2013, 2014 och 2015 som riktlinje för regeringens budgetarbete.
9. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012 ta upp lån enligt 5 kap. budgetlagen.
10. Riksdagen godkänner beräkningen av Riksgäldskontorets nettoutlåning för 2012.
11. Riksdagen godkänner beräkningen av den kassamässiga korrigeringen för 2012.
12. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2012 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet intill ett belopp av 34 350 000 000 kronor.
13. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2012 besluta om krediter för myndigheternas räntekonton i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 20 900 000 000 kronor.
14. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2012, med de begränsningar som följer av 3 kap. 8 § andra stycket budgetlagen (2011:203), besluta om överskridande av vissa anslag.
15. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om investeringsspar-konto.

16. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva.
17. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).
18. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).
19. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).
20. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i kupongskattelagen (1970:624).
21. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt.
22. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt.
23. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i taxeringslagen (1990:324).
24. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.
25. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.
26. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i mervärdeskattelagen (1994:200).
27. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift.
28. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483).
29. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i lagen (1998:189) om förhandsbesked i skattefrågor.
30. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1999:1305) om Forskarskattenämnden.
31. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980).
32. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter.
33. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter.
34. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.
35. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:000).
36. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt.

37. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.
38. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter.

Skrivelse 2010/11:148

Regeringens skrivelse 2010/11:148 Riksrevisionens rapport om redovisningen av finans- och sysselsättningspolitiska ramverk i budgetpropositionen för 2011.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011

2011/12:Fi221 av Åsa Romson m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en kommission för omställning till en hållbar ekonomi bör tillsättas.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vilka frågor Sverige bör driva i samband med förhandlingarna om grön ekonomi inför FN:s konferens om hållbar utveckling.

2011/12:Fi231 av Ulla Andersson m.fl. (V):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en parlamentarisk ägandeutredning.

2011/12:Fi240 av Håkan Juholt m.fl. (S):

1. Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som föreslås i motionen.
2. Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till 1 104 miljarder kronor för 2012, 1 115 miljarder kronor för 2013, 1 125 miljarder kronor för 2014 samt 1 145 miljarder kronor för 2015.
3. Riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2012 i enlighet med tabellen i avsnitt 10.
4. Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2012 i enlighet med tabellen i avsnitt 11.
5. Riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2013, 2014 och 2015 som riktlinje för regeringens budgetarbete i enlighet med vad som anges i motionen.
6. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva.

7. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) i den del som rör skattereduktion för gåvor.
8. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) i den del som rör skattereduktion för gåvor.
9. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200) i den del som rör sänkt mervärdesskatt på restaurang- och cateringtjänster.
10. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483) i den del som rör skattereduktion för gåvor.
11. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1999:1305) om Forskarskattenämnden.
12. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen om självdeklaration och kontrolluppgifter (2001:1227) i den del som rör skattereduktion för gåvor.
13. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:000) i de delar som rör skattereduktion för gåvor.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inriktningen av skattepolitiken.
15. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning om nedskalning av förvärvsavdraget i enlighet med vad som anförs i motionen.
16. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning om höjt grundavdrag för pensionärer i enlighet med vad som anförs i motionen.
17. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning om sänkta arbetsgivaravgifter riktade mot små företag i enlighet med vad som anförs i motionen.
18. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning om skattekreditering för personer med försörjningsstöd i enlighet med vad som anförs i motionen.
19. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning om slopad generell nedsättning av arbetsgivaravgiften för unga i enlighet med vad som anförs i motionen.
20. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning om skattereduktion för HUS-arbete i enlighet med vad som anförs i motionen.
21. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning om skattereduktion för avgift till arbetslöshetsförsäkringen i enlighet med vad som anförs i motionen.
22. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning om vägslitageskatt i enlighet med vad som anförs i motionen.
23. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning om registreringsskatt för motorfordon i enlighet med vad som anförs i motionen.

24. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning om höjd alkoholskatt i enlighet med vad som anförs i motionen.
25. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning om skatt på fluorerade gaser i enlighet med vad som anförs i motionen.
26. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning om skatt på handelsgödsel i enlighet med vad som anförs i motionen.
27. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning om skattereduktion för förvärv av aktier i onoterade bolag i enlighet med vad som anförs i motionen.

2011/12:Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP):

1. Riksdagen beslutar om de riktlinjer för den ekonomiska politik och den budgetpolitik som föreslås i motionen.
2. Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till 1 103 miljarder kronor för 2012, 1 120 miljarder kronor för 2013 och 1 135 miljarder kronor för 2014.
3. Riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2012 i enlighet med vad som anförs i motionen.
4. Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2012 i enlighet med vad som anförs i motionen.
5. Riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2013 och 2014 i enlighet med vad som anförs i motionen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om sänkt arbetsgivaravgift för småföretag och sänkta egenavgifter.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om slopad arbetsgivaravgift för unga arbetslösa.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om ett ROT-avdrag för minskad energianvändning.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om sänkt skatt för pensionärer.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om lastbilsskatt.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag i linje med vad som anförs i avsnittet Skatter.

2011/12:Fi242 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD):

1. Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som föreslås i motionen.
2. Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensions-systemet vid sidan av statsbudgeten till 1 084 000 miljoner kronor för 2012.
3. Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensions-systemet vid sidan av statsbudgeten till 1 072 884 miljoner kronor för 2013, 1 082 142 miljoner kronor för 2014 och 1 100 328 miljoner kronor för 2015.
4. Riksdagen godkänner beräkningarna av statsbudgetens inkomster för 2012.
5. Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2012 i enlighet med vad som föreslås i motionen.
6. Riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2013, 2014 och 2015.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lika beskattning av inkomstslagen tjänst och pension.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om breda satsningar för att stärka välfärden.

2011/12:Fi243 av Lars Ohly m.fl. (V):

1. Riksdagen beslutar att godkänna inriktningen på den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (avsnitt 5–9 i motionen).
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inriktningen av skattepolitiken (avsnitt 5.4 i motionen).
3. Riksdagen godkänner statsbudgetens inkomster i enlighet med bilaga 1 i motionen.
4. Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2012 i enlighet med tabell 7 i avsnitt 8 i motionen.
5. Riksdagen beslutar om den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2013 och 2014 i enlighet med tabell 7 i avsnitt 8 i motionen.
6. Riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag att fastställa utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget till 1 084 miljarder kronor för 2012 (avsnitt 4.5.1 i propositionen).
7. Riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag att fastställa utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget till 1 123 miljarder för 2015 (avsnitt 4.5.2 i propositionen).

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbud mot att driva välfärdsverksamhet i bolagsform med vinst som drivkraft.

2011/12:Fi252 av Ulla Andersson m.fl. (V):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en kommission med uppdrag att utreda privatiseringarnas samhällsekonomiska och sociala konsekvenser.

2011/12:Fi253 av Annika Lillemets m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda effekterna av en statlig investeringsbudget.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda effekterna kring lättare sätt att lånefinansiera investeringar.

2011/12:Fi261 av Jan Ericson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör överväga en försäljning av statens överskott av utsläppsrätter.

2011/12:Fi272 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en nationell jämlikhetskommission.

2011/12:Fi286 av Karl Sigfrid (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av budgetrestriktivitet och säkerhet vid nödlån.

2011/12:Sk356 av Tomas Tobé (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det ska löna sig mer att arbeta.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om trygga offentliga finanser.

2011/12:Sk361 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

2. Riksdagen begär att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om höjt grundavdrag för pensionärer.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att reformutrymmet ska användas till investeringar för att stärka en kunskapsbaserad ekonomi och för att göra infrastruktursatsningar samt till nödvändiga sociala investeringar.
5. Riksdagen avslår regeringens förslag på skatteavdrag för gåvor.

6. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning om skattereduktion för hushållsnära tjänster i enlighet med vad som anförs i motionen.
7. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning om skattereduktion för avgift till arbetslöshetsförsäkringen i enlighet med vad som anförs i motionen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över skatteavdraget för medlemskap i arbetsgivarorganisationer och fackliga organisationer.
15. Riksdagen avslår regeringens förslag på sänkt mervärdesskatt på restaurang- och cateringtjänster.
19. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om en vägslitageavgift i enlighet med motionen.
21. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag till en skatt på handelsgödsel i enlighet med vad som anförs i motionen.
22. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag till en differentiering av bekämpningsmedelsskatten i enlighet med vad som anförs i motionen.
23. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om miljöskatt för fluorerade gaser i enlighet med vad som anförs i motionen.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utredning av konkurrens och effektiv användning av skattemedel i välfärden.

2011/12:C348 av Veronica Palm m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en statlig investeringsstimulans för byggande av studentbostäder och hyreslägenheter.

2011/12:C349 av Veronica Palm m.fl. (S):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en statlig investeringsstimulans för byggande av studentbostäder och hyreslägenheter bör införas.

2011/12:U315 av Urban Ahlin m.fl. (S):

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 3.4 Tygla spekulationsekonomin.

2011/12:Sf281 av Jacob Johnson m.fl. (V):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kreditering på skattekonto för satsning på forskning och utveckling i små och medelstora företag.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om syftet med 3:12-reglerna.

2011/12:Kr297 av Berit Högman m.fl. (S):

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skattereduktion för gåvor till vissa ideella organisationer.

2011/12:Kr319 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kulturarvs-ROT.

2011/12:T429 av Anders Ygeman m.fl. (S):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om införandet av en avståndsbaserad vägslitageavgift på lastbilstransporter.

2011/12:T459 av Lars Ohly m.fl. (V):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att busstrafiken inte ska belastas med ökad skatt på drivmedel när skatten på diesel höjs.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att trafikförsäkringspremien för bussar bör avskaffas, vilket skulle medföra ca 100 miljoner kronor mer till busstrafiken.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fordonsskatten för tunga bussar bör sänkas till 2000 års nivå, vilket kostar staten ca 200 miljoner kronor per år i minskade skatteintäkter.

2011/12:T472 av Stina Bergström m.fl. (MP):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en avståndsbaserad lastbilsskatt ska införas andra halvåret 2013 och att den bör vara i genomsnitt 14 kr per mil.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om införande av flygskatt.

2011/12:MJ291 av Tina Ehn m.fl. (MP):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda en ny oljefond för finansiering av tvättning och omhändertagande av fåglar i samband med oljeutsläpp.

2011/12:MJ407 av Lars Ohly m.fl. (V):

23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör införa en statlig klimatbudget som läggs utifrån de klimatpolitiska målen.

2011/12:N414 av Kent Persson m.fl. (V):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skattekreditering för FoU (forskning och utveckling) i småföretag.

2011/12:A308 av Lars Ohly m.fl. (V):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avdragsrätt om 40 % för medlemsavgift till arbetslöshetskassa ska införas.

2011/12:A335 av Ylva Johansson m.fl. (S):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa traineeplatser för unga under 26 år i privat och offentlig verksamhet.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om investeringssparkonto

Härigenom föreskrivs följande.

Innehåll

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om investeringssparkonto.

I inkomstskattelagen (1999:1229) finns bestämmelser om beskattningen av den som innehar ett investeringssparkonto.

Definitioner m.m.

2 § Termer och uttryck som används i denna lag har samma betydelse och tillämpningsområde som i inkomstskattelagen (1999:1229), om inte något annat anges eller framgår av sammanhanget.

De termer och uttryck som används omfattar också motsvarande utländska företeelser om det inte anges eller framgår av sammanhanget att bara svenska företeelser avses. Termen handelsplattform omfattar inte företeelser utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

3 § Med investeringssparkonto avses ett konto som uppfyller villkoren i denna lag.

4 § Med kontoinnehavare avses den som innehar ett investeringssparkonto.

5 § Med investeringsföretag avses

1. ett svenskt värdepappersbolag som har tillstånd enligt 2 kap. 2 § första stycket 1 lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,

2. ett svenskt kreditinstitut som har tillstånd att bedriva bank- eller finansieringsrörelse enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,

3. ett utländskt värdepappersföretag som hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och som där har tillstånd att tillhandahålla sidotjänster som avses i bilaga I, avsnitt B punkt 1 till Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG av den 21 april 2004 om

marknader för finansiella instrument och om ändring av rådets direktiv 85/611/EEG och 93/6/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/12/EG samt upphävande av rådets direktiv 93/22/EEG¹, senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/78/EU², eller

4. ett utländskt kreditinstitut som hör hemma i en stat inom EES och som där fått auktorisation att starta och driva verksamhet i kreditinstitut som avses i artikel 6 Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/48/EG av den 14 juni 2006 om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut³, senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/78/EU⁴.

6 § Med investeringstillgångar avses

1. finansiella instrument som är upptagna till handel på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,

2. finansiella instrument som handlas på en handelsplattform, eller

3. andelar i en investeringsfond.

7 § Finansiella instrument som har getts ut av ett företag är inte investeringstillgångar om innehavaren av instrumenten, direkt eller indirekt, äger eller på liknande sätt innehar andelar i företaget som motsvarar minst 10 procent av rösterna för samtliga andelar eller av kapitalet i företaget.

Vid bedömningen av hur stor andel av rösterna eller kapitalet i företaget som innehavaren av de finansiella instrumenten har, ska innehavaren även anses äga andelar i företaget som innehavarens närstående, direkt eller indirekt, äger eller på liknande sätt innehar.

Kvalificerade andelar är inte investeringstillgångar.

8 § Med kontofrämmande tillgångar avses finansiella instrument som inte är investeringstillgångar.

Avtal om investeringssparkonto

9 § Ett avtal om investeringssparkonto ska ingås mellan ett investeringsföretag och en fysisk person eller ett dödsbo. Avtalet får inte innehålla villkor som är oförenliga med bestämmelserna i denna lag.

Ett investeringssparkonto får bara innehas av en enda fysisk person eller ett enda dödsbo. Ett investeringssparkonto får bara föras av ett enda investeringsföretag.

Ett investeringssparkonto får inte överlåtas.

Insättning och uttag av kontanta medel

10 § Kontanta medel får sättas in på och tas ut från ett investeringssparkonto.

¹ EUT L 145, 30.4.2004, s. 1 (Celex 32004L0039).

² EUT L 331, 15.12.2010, s. 120 (Celex 32010L0078).

³ EUT L 177, 30.6.2006, s. 21 (Celex 32006L0048).

⁴ EUT L 331, 15.12.2010, s. 120 (Celex 32010L0078).

Överföring av finansiella instrument till eller från ett investeringsspar-konto

11 § Vid bedömning av om finansiella instrument får överföras till eller från ett investeringssparkonto är det de finansiella instrumentens klassificering enligt 6–8 §§ när överföringen inleds som avgör vilka bestämmelser om överföring enligt denna lag som ska tillämpas.

Överföring av finansiella instrument till ett investeringssparkonto

12 § En kontoinnehavare får bara överföra investeringstillgångar som kontoinnehavaren själv äger till ett eget investeringssparkonto. En kontoinnehavare får inte överföra kontofrämmande tillgångar till ett eget investeringssparkonto.

13 § Investeringstillgångar får överföras till ett investeringssparkonto från någon annan än kontoinnehavaren bara om tillgångarna överförs till kontot i samband med kontoinnehavarens förvärv av tillgångarna och om förvärvet har skett

1. på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller en handelsplattform,

2. på så sätt att nya fondandelar utfärdats om förvärvet avser andelar i en investeringsfond,

3. från den som har emitterat tillgångarna om förvärvet grundades på tillgångar som vid förvärvet förvarades på kontot,

4. från investeringsföretaget som vid förvärvet förde investeringsspar-kontot,

5. från övertagande bolag om tillgångarna avsåg ersättning till aktieägarna vid en fusion eller delning av aktiebolag och om tillgångarna förvärvades på grund av aktier som vid förvärvet förvarades på kontot,

6. från köpande företag om förvärvet var ett led i ett förfarande om andels-byte och om tillgångarna förvärvades på grund av andelar som vid förvärvet förvarades på kontot,

7. från en annan kontoinnehavare om tillgångarna vid förvärvet förvarades på dennes investeringssparkonto, eller

8. genom utdelning på tillgångar som vid förvärvet förvarades på invester-ingssparkontot.

Investeringstillgångar som har förvärvats på grund av kontofrämmande tillgångar som avses i 7 § eller kontofrämmande tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto med stöd av 18 § får inte överföras till kontot.

14 § Kontofrämmande tillgångar får överföras till ett investeringssparkonto från någon annan än kontoinnehavaren bara om tillgångarna överförs till kontot i samband med kontoinnehavarens förvärv av tillgångarna och om förvärvet har skett

1. från den som har emitterat tillgångarna om tillgångarna senast den trettonde dagen efter den dag då de emitterades avses bli upptagna till handel på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller en handelsplattform,

2. från den som har emitterat tillgångarna om förvärvet avsåg tecknings-rätter, fondaktierätter, säljrätter eller liknande finansiella instrument och om förvärvet grundades på tillgångar som vid förvärvet förvarades på kontot,

3. från övertagande bolag om tillgångarna avsåg ersättning till aktieägarna vid en fusion eller delning av aktiebolag och om tillgångarna förvärvades på grund av aktier som vid förvärvet förvarades på kontot,

4. från köpande företag om förvärvet var ett led i ett förfarande om andelsbyte och om tillgångarna förvärvades på grund av andelar som vid förvärvet förvarades på kontot, eller

5. genom utdelning på tillgångar som vid förvärvet förvarades på investeringssparkontot.

Kontofrämmande tillgångar som avses i 7 § får inte överföras till investeringssparkontot med tillämpning av första stycket 1. Inte heller kontofrämmande tillgångar som har förvärvats på grund av kontofrämmande tillgångar som avses i 7 § eller på grund av kontofrämmande tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto med stöd av 18 § får överföras till kontot.

15 § Förvärv av finansiella instrument som ska överföras till ett investeringssparkonto enligt 13 eller 14 § ska betalas med tillgångar som förvaras på kontot.

Förvaring av tillgångar

16 § På ett investeringssparkonto får bara investeringstillgångar och kontanta medel förvaras om inte något annat anges i 17–19 §§. Kontofrämmande tillgångar som avses i 7 § får bara förvaras på ett investeringssparkonto under de förutsättningar som framgår av 19 §.

17 § Kontofrämmande tillgångar som var investeringstillgångar när de överfördes till ett investeringssparkonto eller som har överförts till kontot med stöd av 14 § första stycket 2–5 får förvaras på investeringssparkontot till och med den sextionde dagen efter utgången av det kvartal då tillgångarna blev kontofrämmande respektive blev förtecknade på kontot. Tillgångarna ska avföras från kontot senast denna dag.

Om tillgångarna övergår till att vara investeringstillgångar, får de förvaras på investeringssparkontot enligt 16 §.

18 § Kontofrämmande tillgångar som har överförts till ett investeringssparkonto med stöd av 14 § första stycket 1 får förvaras på investeringssparkontot till och med den sextionde dagen efter den dag då de emitterades. Tillgångarna ska avföras från kontot senast denna dag.

Om tillgångarna övergår till att vara investeringstillgångar inom den angivna tidsfristen, får de förvaras på investeringssparkontot enligt 16 §.

19 § Kontofrämmande tillgångar som avses i 7 § och som inte var sådana tillgångar när de överfördes till ett investeringssparkonto eller som har överförts till kontot med stöd av 14 § första stycket 2–5 får förvaras på investeringssparkontot till och med den trettionde dagen efter den dag då tillgångarna först klassificerades som sådana tillgångar eller blev förtecknade på kontot. Tillgångarna ska, även om de under tidsfristen övergår till att klassificeras som andra tillgångar, avföras från kontot senast denna dag.

Överföring av finansiella instrument från ett investeringssparkonto

20 § En kontoinnehavare får bara överföra finansiella instrument från ett investeringssparkonto till ett annat eget konto under de förutsättningar som framgår av 21 §.

En kontoinnehavare får bara överföra finansiella instrument från ett investeringssparkonto till någon annan under de förutsättningar som framgår av 22, 24 eller 25 §.

21 § En kontoinnehavare får överföra

1. investeringstillgångar som kontoinnehavaren själv äger till ett annat eget investeringssparkonto, eller

2. kontofrämmande tillgångar till ett annat eget konto som inte är ett investeringssparkonto.

22 § Finansiella instrument får överföras till någon annan än kontoinnehavaren om kontoinnehavaren har överlåtit tillgångarna genom försäljning, byte eller liknande överlåtelse av tillgångarna

1. på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller en handelsplattform,

2. på så sätt att fondandelarna löses in i fonden, om överföringen avser andelar i en investeringsfond,

3. till den som har emitterat tillgångarna,

4. till investeringsföretaget som vid överlåtelsen förde investeringsspar-kontot,

5. till budgivaren om överlåtelsen var ett led i ett offentligt uppköps-erbjudande,

6. till köpande företag om överlåtelsen var ett led i ett förfarande om andelsbyte,

7. till majoritetsaktieägaren i ett bolag om överlåtelsen var ett led i ett förfarande om inlösen av minoritetsaktier i samma bolag, eller

8. till en annan kontoinnehavare om tillgångarna förs över till förvärvarens investeringssparkonto.

Kontofrämmande tillgångar får inte överföras från ett investeringsspar-konto med tillämpning av första stycket 8.

23 § Om finansiella instrument som förvaras på ett investeringssparkonto överlåtit på ett sådant sätt som avses i 22 § första stycket 1–7, ska ersättning som lämnas i form av kontanta medel överföras direkt till investeringsspar-kontot.

Om finansiella instrument som förvaras på ett investeringssparkonto överlåtit på ett sådant sätt som avses i 22 § första stycket, ska ersättning som lämnas i form av investeringstillgångar överföras direkt till investeringsspar-kontot. Ersättning i form av kontofrämmande tillgångar får överföras till investeringssparkontot bara om tillgångarna har förvärvats på sådant sätt som avses i 14 §.

Ersättning vid överlåtelse av kontofrämmande tillgångar som avses i 7 § och som förvaras på ett investeringssparkonto eller av kontofrämmande tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto med stöd av 18 § får inte överföras till kontot.

24 § Investeringsstillgångar som har överlåtits genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt får överföras till ett annat investeringssparkonto.

25 § Kontofrämmande tillgångar som har överlåtits genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt får överföras till ett konto som inte är ett investeringssparkonto.

Ränta, utdelning och annan avkastning

26 § Ränta, utdelning och annan avkastning än ersättning vid överlåtelse på tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto ska överföras direkt till investeringssparkontot.

Ränta, utdelning och annan avkastning än ersättning vid överlåtelse på kontofrämmande tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto får inte överföras till investeringssparkontot om de kontofrämmande tillgångarna

1. är sådana som avses i 7 §, eller
2. förvaras på investeringssparkontot med stöd av 18 §.

Ett investeringssparkonto upphör

27 § Ett konto upphör som investeringssparkonto när det avslutas. Ett investeringssparkonto får inte avslutas om det förvaras investeringstillgångar på kontot eller om sådana tillgångar har förvärvats för att förvaras på kontot men ännu inte har förtecknats på kontot.

28 § Ett konto upphör som investeringssparkonto när kontoinnehavaren eller investeringsföretaget inte följer bestämmelserna i denna lag.

Ett konto upphör dock inte som investeringssparkonto enbart av den anledningen att kontofrämmande tillgångar förvaras på investeringsparkontot i strid med 17 § eller att investeringsföretaget inte lämnar information enligt 31 §.

29 § Om företaget som för ett investeringssparkonto inte längre anses vara ett investeringsföretag på grund av att tillstånd som avses i 5 § har återkallats, upphör kontot som investeringssparkonto. Om verksamheten enligt beslutet om återkallelse ska upphöra eller vara avvecklad vid en senare tidpunkt, upphör kontot som investeringssparkonto vid den senare tidpunkten.

Information

30 § Innan ett investeringsföretag ingår ett avtal om investeringssparkonto med en fysisk person eller ett dödsbo ska investeringsföretaget lämna information om

1. avgifter på investeringssparkontot,
2. hur tillgångarna på ett investeringssparkonto beskattas och hur skatten tas ut,
3. vad som avses med investeringstillgångar och kontofrämmande tillgångar,
4. hur länge kontofrämmande tillgångar får förvaras på ett investeringssparkonto, och
5. under vilka förutsättningar kontofrämmande tillgångar får avföras från ett investeringssparkonto.

Informationen ska lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för mottagaren.

Ett konto kan vara ett investeringssparkonto även om investeringsföretaget inte lämnar information enligt första och andra styckena.

31 § Investeringsföretaget är skyldigt att informera kontoinnehavaren om att kontofrämmande tillgångar förvaras på investeringssparkontot eller att kontot har upphört som investeringssparkonto. Informationen ska lämnas inom fem dagar från det att företaget har fått sådan kännedom.

När kontofrämmande tillgångar förvaras på ett investeringssparkonto, ska investeringsföretaget dessutom informera om när tillgångarna senast måste avföras från kontot enligt 17–19 §§.

Vid tillämpning av första stycket ska investeringsföretaget anses ha fått kännedom om att kontofrämmande tillgångar förvaras på investeringssparkontot när tjugofem dagar har gått från utgången av det kvartal då de kontofrämmande tillgångarna först förvarades på investeringssparkontot i egenskap av kontofrämmande tillgångar. Detta gäller dock inte för kontofrämmande tillgångar som avses i 7 § eller som förvaras på investeringssparkontot med stöd av 18 §.

32 § Om information enligt 30 eller 31 § inte lämnas ska marknadsföringslagen (2008:486) tillämpas, med undantag av bestämmelserna i 29–36 §§ om marknadsstörningsavgift. Sådan information ska anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket marknadsföringslagen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

2 Förslag till lag om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde

1 § I denna lag finns bestämmelser om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229).

Hänvisningar

2 § I 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) finns bestämmelser om

- vissa definitioner och villkor för skattereduktion (20–22 §§),
- begäran om skattereduktion (23 §),
- vilka som kan få skattereduktion (24 §),
- underlag för skattereduktion (25 §), och
- skattereduktionens storlek (26 §).

Definitioner

3 § Termer och uttryck som används i denna lag har samma betydelse och tillämpningsområde som i inkomstskattelagen (1999:1229), om inget annat anges.

Beslutande myndighet

4 § Beslut enligt denna lag fattas av Skatteverket.

Belopp

5 § Uppgifter om belopp ska anges i hela kronotal så att öretal faller bort.

Godkänd gåvomottagare

6 § En svensk stiftelse, en svensk ideell förening eller ett svenskt registrerat trossamfund ska efter ansökan godkännas som gåvomottagare under förutsättning att

1. den sökande vid beslutet om slutlig skatt året före det år då ansökan görs är inskränkt skattskyldig enligt bestämmelserna i 7 kap. 3, 7 eller 14 § inkomstskattelagen (1999:1229),

2. den sökande har som ändamål att bedriva hjälpverksamhet bland behövande eller att främja vetenskaplig forskning eller helt eller delvis bedriver sådan verksamhet,

3. det är sannolikt att den sökande

a) även vid de två beslut om slutlig skatt som fattas efter det beslut som avses i 1 kommer att bli inskränkt skattskyldig enligt de bestämmelser som anges i samma punkt, och

b) kommer att använda gåvorna på det sätt givarna avsett,

4. det av den sökandes bokföring eller räkenskaper är möjligt att avgöra vilka gåvor som har tagits emot och hur de har använts, och

5. den sökande har minst en auktoriserad eller godkänd revisor.

7 § För en sökande vars skattskyldighet prövas enligt någon annan bestämmelse i 7 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) än de som anges i 6 § 1, ska prövningen enligt 6 § 1 och 3 a gälla frågan om förhållandena är sådana att den sökande skulle ha blivit och skulle komma att bli inskränkt skattskyldig vid tillämpning av någon av de bestämmelser som anges i 6 § 1.

8 § Som gåvomottagare ska efter ansökan godkännas även utländska sökande om förutsättningarna i 6 § är uppfyllda och den sökande hör hemma i en stat

1. inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, eller

2. med vilken Sverige har ingått ett skatteavtal som innehåller en artikel om informationsutbyte eller ett avtal om informationsutbyte i skatteärenden.

Prövningen enligt 6 § 1 och 3 a ska då gälla frågan om förhållandena är sådana att den sökande skulle ha blivit och skulle komma att bli inskränkt skattskyldig enligt någon av de bestämmelser som anges i 6 § 1 om denne skulle beskattas i Sverige.

För att den sökande ska kunna godkännas som gåvomottagare gäller dessutom att ett skriftligt åtagande enligt 23 kap. 7 § och 38 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:000) ska ha kommit in till Skatteverket.

Godkännande som gåvomottagare

Ansökan

9 § Den som vill bli godkänd som sådan gåvomottagare som avses i 6–8 §§ ska ansöka om detta hos Skatteverket.

En ansökan ska lämnas enligt fastställt formulär och innehålla nödvändiga identifikationsuppgifter.

De handlingar som den sökande önskar åberopa ska lämnas tillsammans med ansökan.

Giltighetstid och förlängning

10 § Ett godkännande som gåvomottagare gäller till utgången av det tredje året efter det år som beslutet fattades.

Om en ansökan om förlängning kommer in innan godkännandet har upphört att gälla, får godkännandet förlängas till utgången av det tredje året efter det år då godkännandet annars skulle ha upphört att gälla.

Om en ansökan om förlängning har kommit in, är godkännandet giltigt även efter den tid som anges i första eller andra stycket till dess att frågan om förlängning har prövats av Skatteverket.

11 § Vid ansökan om förlängning enligt 10 § andra stycket tillämpas 9 §.

Avgifter

12 § Den som ansöker om godkännande enligt 9 § ska betala en ansökningsavgift. Skatteverket får inte pröva en ansökan om avgiften inte har betalats.

En godkänd gåvomottagare ska betala en årsavgift för varje kalenderår efter det år då ett godkännande meddelats. Avgiften ska betalas före det år avgiften avser.

Regeringen får meddela föreskrifter om avgifternas storlek.

Underrättelse till Skatteverket

13 § Om en godkänd gåvomottagare inte längre uppfyller ett eller flera av de krav som avses i 6–8 §§, ska gåvomottagaren omedelbart underrätta Skatteverket om detta.

Förelägganden

14 § Skatteverket får meddela de förelägganden som behövs för att verket ska kunna ta ställning till om ett godkännande ska återkallas.

Återkallelse

15 § Skatteverket ska återkalla ett godkännande som gåvomottagare om

1. innehavaren begär det,
2. förutsättningarna för godkännande inte längre är uppfyllda,
3. innehavaren vid ett beslut om slutlig skatt som fattats under den tid som avses i 10 § inte är inskränkt skattskyldig enligt bestämmelserna i 7 kap. 3, 7 eller 14 § inkomstskattelagen (1999:1229) eller, när det gäller en svensk mottagare som är inskränkt skattskyldig enligt någon annan bestämmelse i 7 kap. inkomstskattelagen än 3, 7 eller 14 § eller en utländsk mottagare, inte skulle ha blivit inskränkt skattskyldig vid tillämpning av 7 kap. 3, 7 eller 14 § inkomstskattelagen,
4. innehavaren inte betalar en sådan avgift som avses i 12 § andra stycket,
5. innehavaren inte följer ett föreläggande enligt 14 §, eller
6. innehavaren inte lämnar kontrollavgifter enligt 22 kap. 22 § skatteförfarandelagen (2011:000).

Om det finns synnerliga skäl, får Skatteverket avstå från återkallelse enligt första stycket 2, 3 eller 6.

16 § Ett beslut att återkalla ett godkännande gäller omedelbart.

Kontrollavgift

17 § Skatteverket får ta ut en kontrollavgift av den som inte kommit in med en sådan underrättelse som avses i 13 §.

Kontrollavgiften uppgår till ett belopp motsvarande 10 procent av värdet på de gåvor som tagits emot efter den tidpunkt då en underrättelse borde ha kommit in och till dess att frågan om återkallelse har prövats av Skatteverket och som är av det slaget att de ingår i givarens underlag för skattereduktion enligt 67 kap. 25 § inkomstskattelagen (1999:1229), dock lägst 5 000 kronor.

Om värdet på de gåvor som avses i andra stycket inte kan beräknas tillförlitligt, får Skatteverket uppskatta värdet till ett skäligt belopp.

Kontrollavgiften tillfaller staten.

18 § Om överträdelsen är ringa eller ursäktlig eller om det finns andra särskilda skäl, får Skatteverket helt eller delvis befria gåvomottagaren från en kontrollavgift.

Första stycket ska beaktas även om något yrkande om befrielse inte har framställts.

19 § Om Skatteverket beslutar om kontrollavgift, gäller bestämmelserna i skatteförfarandelagen (2011:000) om

1. debitering och betalning av kontrollavgift i 61–65 kap.,
2. verkställighet i 68 kap. 1 §, och
3. indrivning i 70 kap.

Omrövning och överklagande

20 § I fråga om beslut om godkännande enligt 6 §, om förlängning av godkännande enligt 10 § och om återkallelse av godkännande enligt 15 § tillämpas bestämmelserna i 66 och 67 kap. skatteförfarandelagen (2011:000) om omrövning och överklagande av beslut avseende på vilket sätt preliminär skatt ska betalas.

I fråga om beslut om kontrollavgift enligt 17 § tillämpas bestämmelserna i 66 och 67 kap. skatteförfarandelagen. Tidsfristen i 66 kap. 24 § skatteförfarandelagen ska dock räknas från den dag beslutet om kontrollavgift meddelades.

Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.
 2. I fråga om 2013 och tidigare års taxeringar ska vad som i 6 § 1 och 3 sägs om inskränkt skattskyldighet vid beslut om slutlig skatt i stället avse inskränkt skattskyldighet vid taxering.
 3. Vid 2012 och 2013 års taxeringar ska vad som i 15 § första stycket 3 sägs om fattat beslut om slutlig skatt i stället avse beslutad taxering.
 4. I fråga om åtaganden som lämnas under 2012 ska vad som i 8 § tredje stycket sägs om åtagande enligt 23 kap. 7 § och 38 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:000) i stället avse åtagande enligt 13 kap. 2 a och 3 §§ lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter.
 5. I fråga om kontrolluppgifter som avser 2012 ska vad som i 15 § första stycket 6 sägs om kontrolluppgifter enligt 22 kap. 22 § skatteförfarandelagen (2011:000) i stället avse kontrolluppgifter enligt 11 kap. 8 b § lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter.

3 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 33 kap. 3 § inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

33 kap.

3 §

Ett positivt fördelningsbelopp beräknas genom att ett positivt kapitalunderlag för räntefördelning multipliceras med statslåneräntan vid utgången av november andra året före taxeringsåret ökad med fem procentenheter.

Ett negativt fördelningsbelopp beräknas genom att ett negativt kapitalunderlag för räntefördelning multipliceras med statslåneräntan vid samma tidpunkt ökad med en procentenhet.

Om beskattningsåret omfattar längre eller kortare tid än tolv månader, ska fördelningsbeloppet justeras i motsvarande mån.

Hur kapitalunderlaget beräknas framgår av 8–20 §§.

Ett positivt fördelningsbelopp beräknas genom att ett positivt kapitalunderlag för räntefördelning multipliceras med statslåneräntan vid utgången av november andra året före taxeringsåret ökad med fem och en halv procentenhet.

Denna lag träder i kraft den 31 december 2011 och tillämpas första gången på beskattningsår som påbörjas efter ikraftträdandet.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

4 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹

dels att 6 kap. 16 a § och 39 kap. 20 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 39 kap. 20 § ska utgå,

dels att nuvarande 57 kap. 20 a–20 c §§ ska betecknas 57 kap. 20 b–20 d §§,

dels att 1 kap. 11 §, 3 kap. 19 §, 6 kap. 5 §, 7 kap. 6 och 10 §§, 11 kap. 22 §, 12 kap. 2 §, 15 kap. 1 §, 16 kap. 9 och 17 §§, 17 kap. 15 §, 24 kap. 2 och 11 §§, 30 kap. 1 §, 38 a kap. 23 §, 39 kap. 1 och 14 §§, 41 kap. 11 §, 42 kap. 4 och 30 §§, 48 kap. 7 §, 52 kap. 3 §, 57 kap. 11, 12, 16 och 22 §§, 61 kap. 8 a §, 65 kap. 2 och 10 §§ samt 67 kap. 2 och 13 c §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast efter 39 kap. 13 f § ska lyda "Investmentföretag",

dels att punkt 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (2001:1175) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse,

dels att punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2005:1136) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 6 kap. 16 a § ska sättas närmast efter 6 kap. 12 §,

dels att rubriken närmast före 57 kap. 20 a § ska sättas närmast före nya 57 kap. 20 b §,

dels att det i lagen ska införas trettio nya paragrafer, 6 kap. 13 §, 42 kap. 24 a och 35–44 §§, 44 kap. 8 a, 8 b, 22 a–22 e och 34 a §§, 48 a kap. 10 a §, 57 kap. 11 a och 20 a §§ samt 67 kap. 20–26 §§, samt närmast före 42 kap. 24 a, 35 och 43 §§, 44 kap. 8 a och 22 a §§ samt 67 kap. 20 och 23–26 §§ nya rubriker, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

11 §²

Bestämmelser om hur skatten ska beräknas finns i 65 kap.

Bestämmelser om beräkningen av skatt på ackumulerad inkomst finns i 66 kap.

Bestämmelser om skattereduktion för underskott av kapital, arbetsinkomst (jobbsskatteavdrag), allmän pensionsavgift, sjöinkomst och hushållsarbete finns i 67 kap.

Bestämmelser om skattereduktion för underskott av kapital, arbetsinkomst (jobbsskatteavdrag), allmän pensionsavgift, sjöinkomst, hushållsarbete och gåva finns i 67 kap.

3 kap.

19 §

Den som är begränsat skattskyldig är skattskyldig för kapitalvinst på sådana tillgångar och förpliktelser som avses i andra stycket, om han vid något tillfälle under det kalenderår då avyttringen sker eller under de föregående tio kalenderåren har varit bosatt i Sverige eller stadigvarande vistats här. Skattskyldig-

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

Senaste lydelse av

39 kap. 20 § 2011:937

rubriken närmast före 39 kap. 20 § 2011:937.

² Senaste lydelse 2009:197.

heten gäller oavsett i vilket inkomstslag kapitalvinsten ska tas upp. Skattskyldigheten gäller också belopp som motsvarar en kapitalvinst och som enligt 51 kap. 3 och 4 §§ ska tas upp i inkomstslaget näringsverksamhet.

Skattskyldigheten enligt första stycket omfattar delägar rättigheter enligt 48 kap. 2 §, andelar i svenska handelsbolag och i utlandet delägarbeskattade juridiska personer. *Andelar i investeringsfonder omfattas dock inte.*

Skattskyldigheten enligt första stycket omfattar delägar rättigheter enligt 48 kap. 2 §, andelar i svenska handelsbolag och i utlandet delägarbeskattade juridiska personer. *Skattskyldigheten omfattar dock inte*

1. andelar i investeringsfonder, eller
2. delägar rättigheter som förvaras på ett investeringsparkonto, förutom tillgångar som avses i 42 kap. 38 §.

Undantaget från skattskyldighet i andra stycket 2 gäller inte kapitalvinster på andra delägar rättigheter än andelar i investeringsfonder som anses ha avyttrats enligt 44 kap. 8 a §.

Vid tillämpningen av denna paragraf gäller att

1. delägar rättigheter som getts ut av ett utländskt företag eller andelar i en i utlandet delägarbeskattad juridisk person bara omfattas om de förvärvats under tiden som den skattskyldige har varit obegränsat skattskyldig i Sverige, och

2. delägar rättigheter och andelar som har ersatt delägar rättigheter eller andelar som avses i 1 ska anses förvärvade vid samma tidpunkt som det ursprungliga förvärvet.

Vad som sägs i tredje stycket tillämpas inte i fråga om delägar rättigheter som getts ut av ett utländskt företag eller andelar i en i utlandet delägarbeskattad juridisk person som har ersatt svenska delägar rättigheter och andelar i svenska handelsbolag.

Vad som sägs i fjärde stycket tillämpas inte i fråga om delägar rättigheter som getts ut av ett utländskt företag eller andelar i en i utlandet delägarbeskattad juridisk person som har ersatt svenska delägar rättigheter och andelar i svenska handelsbolag.

6 kap. 5 §

Svenska investeringsfonder är skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden.

Svenska investeringsfonder är *inte* skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden.

13 §

Utländska investeringsfonder är inte skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden.

7 kap. 6 §

Stiftelsen ska, sett över en period av flera år, bedriva en verksamhet som skäligen motsvarar avkastningen av stiftelsens tillgångar.

Vid beräkningen av avkastningen av stiftelsens tillgångar ska schablonintäkt enligt 42 kap. 43 § inte ingå.

10 §

Föreningen ska, sett över en period av flera år, bedriva en verksamhet som skäligen motsvarar avkastningen av föreningens tillgångar.

Vid beräkningen av avkastningen av föreningens tillgångar ska schablonintäkt enligt 42 kap. 43 § inte ingå.

11 kap.**22 §**

Experter, forskare eller andra nyckelpersoner ska inte ta upp sådan del av lön, arvode eller liknande ersättning eller förmån och sådana ersättningar för utgifter som avses i 23 §, om arbetet avser

1. specialistuppgifter med sådan inriktning eller på sådan kompetensnivå att det innebär betydande svårigheter att rekrytera inom landet,

2. kvalificerade forsknings- eller utvecklingsuppgifter med sådan inriktning eller på sådan kompetensnivå att det innebär betydande svårigheter att rekrytera inom landet, eller

3. företagsledande uppgifter eller andra uppgifter som medför en nyckelposition i ett företag.

Första stycket gäller bara om

– arbetsgivaren hör hemma i Sverige eller är ett utländskt företag med fast driftställe i Sverige,

– arbetstagaren inte är svensk medborgare,

– arbetstagaren inte varit bosatt eller stadigvarande vistats i Sverige någon gång under de fem kalenderår som föregått det kalenderår då arbetet påbörjas, och

– vistelsen i Sverige är avsedd att vara högst fem år.

Vid tillämpning av första stycket ska villkoren anses uppfyllda för en arbetstagare, om lön och annan ersättning för arbetet i Sverige per månad överstiger två gånger prisbasbeloppet för det kalenderår då arbetet påbörjas.

Bestämmelserna i denna paragraf tillämpas bara under de tre första åren av den tidsbegränsade vistelsen.

Denna paragraf tillämpas bara under de tre första åren av den tidsbegränsade vistelsen.

12 kap.**2 §³**

Utgifter som avses i följande paragrafer ska dras av utan någon beloppsmässig begränsning, nämligen utgifter

– vid tjänsteresor enligt 5–17 §§,

– vid tillfälligt arbete på annan ort eller vid dubbel bosättning enligt 18–22 och 31 §§,

– för hemresor enligt 24 och 31 §§,

– för egenavgifter enligt 36 §, och

– i hobbyverksamhet enligt 37 §.

³ Senaste lydelse 2008:1322.

Första stycket gäller också i fråga om utgifter för resor i tjänsten som företas med annat transportmedel än egen bil eller förmånsbil.

Utgifter för inställelseresor enligt 25 § och för resor mellan bostaden och arbets- och utbildningsplatsen enligt 26–31 §§ ska dras av bara till den del kostnaderna under beskattningsåret sammanlagt överstiger 9 000 kronor. Övriga utgifter ska dras av bara till den del kostnaderna under beskattningsåret sammanlagt överstiger 5 000 kronor.

Utgifter för inställelseresor enligt 25 § och för resor mellan bostaden och arbets- och utbildningsplatsen enligt 26–31 §§ ska dras av bara till den del kostnaderna under beskattningsåret sammanlagt överstiger 10 000 kronor. Övriga utgifter ska dras av bara till den del kostnaderna under beskattningsåret sammanlagt överstiger 5 000 kronor.

15 kap.

1 §⁴

Ersättningar för varor, tjänster och inventarier, avkastning av tillgångar, kapitalvinster samt alla andra inkomster i näringsverksamheten ska tas upp som intäkt.

Utöver bestämmelserna i detta kapitel finns bestämmelser om inkomster i 8, 17–39, 44–48, 49–52, 55 och 60 kap.

Utöver bestämmelserna i detta kapitel finns bestämmelser om inkomster i 8, 17–39, 44–48, 49–52, 55 och 60 kap. *I 42 kap. 43 och 44 §§ finns även bestämmelser om schablonintäkt vid innehav av andelar i investeringsfond.*

Bestämmelser om värdering av inkomster i annat än pengär finns i 61 kap.

16 kap.

9 §

Utgifter för forskning och utveckling som har eller kan antas få betydelse för näringsverksamheten ska dras av. Detta gäller även utgifter för att få information om sådan forskning och utveckling.

Utgifter för forskning och utveckling som har eller kan antas få betydelse för *den huvudsakliga näringsverksamheten eller verksamheten i övrigt* ska dras av. Detta gäller även utgifter för att få information om sådan forskning och utveckling.

Bestämmelserna i denna lag om att utgifter för anskaffning av vissa tillgångar ska dras av genom årliga värdeminskningssavdrag tillämpas också på utgifter som avses i första stycket.

17 §

Särskilda skatter och avgifter som avser näringsverksamheten ska dras av. Om skatten eller avgiften sätts ned, ska motsvarande del av avdraget återföras det beskattningsår då debiteringen ändras.

Avkastningsskatt som beräknas på avsättning i balansräkning med tillämpning av 3 § *femte* stycket lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel ska dras av. Om

Avkastningsskatt som beräknas på avsättning i balansräkning med tillämpning av 3 a § *fjärde* stycket lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel ska dras av. Om

⁴ Senaste lydelse 2009:1409.

skatten sätts ned, ska motsvarande del av avdraget återföras det beskattningsår då debiteringen ändras. Om skatten sätts ned genom avräkning av utländsk skatt, hindrar detta inte att hela skattebeloppet dras av.

Andra stycket tillämpas också på avkastningsskatt som med tillämpning av 3 § *tionde* stycket lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel beräknas på värdet av ett avtal om tjänstepension med villkor som innebär att det utländska tjänstepensionsinstitutet kan likställas med en pensionsstiftelse enligt lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m.

I 29–31 §§ finns bestämmelser om egenavgifter.

skatten sätts ned, ska motsvarande del av avdraget återföras det beskattningsår då debiteringen ändras. Om skatten sätts ned genom avräkning av utländsk skatt, hindrar detta inte att hela skattebeloppet dras av.

Andra stycket tillämpas också på avkastningsskatt som med tillämpning av 3 a § *nionde* stycket lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel beräknas på värdet av ett avtal om tjänstepension med villkor som innebär att det utländska tjänstepensionsinstitutet kan likställas med en pensionsstiftelse enligt lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m.

17 kap.

15 §⁵

Fusion eller delning av investeringsfonder enligt 8 kap. 1, 24 och 25 §§ lagen (2004:46) om investeringsfonder ska inte leda till att delägarna ska ta upp en intäkt. Detsamma gäller när en specialfond ombildas till en värdepappersfond. Ersättning i pengar ska dock tas upp som intäkt det beskattningsår fusionen eller delningen sker.

Efter en fusion eller delning anses som anskaffningsvärde för de nya andelarna det anskaffningsvärde som sammanlagt gällde för de äldre andelarna. Om en fond delas och den skattskyldige får andelar i mer än en nybildad fond, ska det anskaffningsvärde som gällde för de äldre andelarna fördelas på de nya andelarna i förhållande till dessa nybildade fonders värde vid delningen.

Det som sägs om fusion i första och andra styckena gäller även vid en gränsöverskridande fusion enligt 8 kap. 17 § lagen om investeringsfonder.

Första–tredje styckena gäller även sådana utländska investeringsfonder som har bildats i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG av den 13 juli 2009 om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag), när respektive fond hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet om fusionen, den gränsöverskridande fusionen eller delningen har skett i enlighet med lagstiftningen i den berörda staten eller de berörda staterna.

Bestämmelser om fonderna finns i

39 kap. 20 §.

24 kap.

2 §

I inkomstslaget näringsverksamhet tillämpas bestämmelserna i inkomstslaget kapital om

⁵ Senaste lydelse 2011:937.

- utnyttjande av företrädesrätt till teckning av vinstandelslån eller kapitalandelslån i 42 kap. 15 §,
- utdelning av andelar i dotterbolag i 42 kap. 16 §,
- utbetalningar vid minskning av aktiekapital eller reservfond och liknande förfaranden i 42 kap. 17 §,
- utskiftning från ideella föreningar i 42 kap. 18 §,
- utskiftning från ekonomiska föreningar i 42 kap. 19–21 §§,
- emission i ekonomiska föreningar i 42 kap. 21 a §,
- utdelning från delägarbeskattade utländska juridiska personer i 42 kap. 22 §,
- utdelning och utskiftning från dödsbon efter personer som var begränsat skattskyldiga vid dödsfallet i 42 kap. 23 §,
- skattetillgodohavanden i 42 kap. 24 §, *och* 24 §,
- lotterier i 42 kap. 25 §. – lotterier i 42 kap. 25 §, *och*
– *schablonintäkt i 42 kap. 43 §.*

11 §

- Bestämmelser om i vilka fall lämnad utdelning ska dras av finns för
- investmentföretag *och investeringsfonder* i 39 kap. 14 §, – investmentföretag i 39 kap. 14 §,
 - kooperativa föreningar i 39 kap. 22–24 §§,
 - sambruksföreningar i 39 kap. 28 §,
 - samfälligheter i 39 kap. 29 §, *och*
 - Sparbankernas säkeretskassa i 39 kap. 31 §.

30 kap.

1 §⁶

Avdrag får göras enligt bestämmelserna i detta kapitel för belopp som sätts av till periodiseringsfond.

Avdrag får dock inte göras av privatbostadsföretag, investmentföretag *och investeringsfonder*. Avdrag får inte heller göras av den som är begränsat skattskyldig enligt 3 kap. 18 § första stycket 2 eller 6 kap. 11 § första stycket 4 och som är bosatt i en stat utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Avdrag får dock inte göras av privatbostadsföretag *och* investmentföretag. Avdrag får inte heller göras av den som är begränsat skattskyldig enligt 3 kap. 18 § första stycket 2 eller 6 kap. 11 § första stycket 4 och som är bosatt i en stat utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

38 a kap.

23 §⁷

När det gäller beskattningen av ägare till andelar i det överlåtande företaget vid en partiell fission finns särskilda bestämmelser om

- beräkning av anskaffningsvärdet för andelar i det övertagande och det överlåtande företaget i 17 kap. 7 a §,
- utdelning i 24 kap. 3 a § och 42 kap. 16 b §,

⁶ Senaste lydelse 2009:1060.

⁷ Senaste lydelse 2008:1064.

- beräkning av omkostnadsbeloppet för andelar i det övertagande och överlåtande företaget i 48 kap. 18 a och 18 c §§,
- turordning vid avyttring i 48 kap. 18 b §, och
- kvalificerade andelar i 57 kap. – kvalificerade andelar i 57 kap. 7–7 c, 12 a, 15, 20 a–20 c, 23 a, 24 7–7 c, 12 a, 15, 20 b–20 d, 23 a, 24 och 24 a §§.

39 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

- försäkringsföretag i 2–13 §§,
- utländska tjänstepensionsinstitut i 13 a–13 f §§,
- investmentföretag *och investeringsfonder* i 14–20 §§, – investmentföretag i 14–19 §§,
- kooperativa föreningar i 21–24 §§,
- privatbostadsföretag i 25–27 §§,
- sambruksföreningar i 28 §,
- samfälligheter i 29 §, och
- sparbanker och Sparbankernas säkerhetskassa i 30 och 31 §§.

14 §

För investmentföretag *och investeringsfonder* gäller, utöver vad som följer av övriga bestämmelser i denna lag, följande:

För investmentföretag gäller, utöver vad som följer av övriga bestämmelser i denna lag, följande:

1. Kapitalvinster på delägarrrätter ska inte tas upp och kapitalförluster på delägarrrätter får inte dras av. Om ett investmentföretag avyttrar en delägarrrätt som hade varit näringsbetingad om investmentföretaget i stället hade varit ett sådant ägarföretag som kan inneha en näringsbetingad andel enligt 24 kap. 13 §, ska ersättningen tas upp som kapitalvinst om delägarrrätten hänför sig till ett skalbolag som avses i 25 a kap. 9 § eller om det sker ett återköp enligt 25 a kap. 18 §. Vid bedömningen om ersättningen ska tas upp som kapitalvinst tillämpas bestämmelserna i 25 a kap. 10–18 §§.

2. Ett belopp som för helt år motsvarar 1,5 procent av värdet på delägarrrätter vid beskattningsårets ingång ska tas upp. Egna aktier eller optioner, terminer eller liknande instrument vars underliggande tillgångar består av investmentföretagets egna aktier ska inte räknas in i underlaget. I underlaget för *investmentföretag* ska inte heller räknas in andelar och aktiebaserade delägarrrätter om en kapitalvinst inte skulle ha tagits upp enligt bestämmelsen i 25 a kap. 5 § om andelen eller den aktiebaserade delägarrrätten hade avyttrats vid beskattningsårets början och investmentföretaget i stället hade varit ett sådant ägarföretag som kan inneha en näringsbetingad andel enligt 24 kap. 13 §.

2. Ett belopp som för helt år motsvarar 1,5 procent av värdet på delägarrrätter vid beskattningsårets ingång ska tas upp. Egna aktier eller optioner, terminer eller liknande instrument vars underliggande tillgångar består av investmentföretagets egna aktier ska inte räknas in i underlaget. I underlaget ska inte heller räknas in andelar och aktiebaserade delägarrrätter om en kapitalvinst inte skulle ha tagits upp enligt bestämmelsen i 25 a kap. 5 § om andelen eller den aktiebaserade delägarrrätten hade avyttrats vid beskattningsårets början och investmentföretaget i stället hade varit ett sådant ägarföretag som kan inneha en näringsbetingad andel enligt 24 kap. 13 §. Vid bedöm-

Vid bedömningen om en kapitalvinst inte skulle ha tagits upp ska bortses från bestämmelsen om skalbolagsbeskattning i 25 a kap. 9 §.

3. Utdelning som företaget eller fonden lämnar ska dras av. Sådan utdelning av andelar i ett dotterbolag som avses i 42 kap. 16 § ska dock inte dras av. *Investeringsfonder får dra av utdelning till annan än andelsägare i fonden med högst ett belopp som motsvarar 2 procent av fondens värde vid utgången av beskattningsåret.*

Den utdelning som ska dras av enligt första stycket 3 ska dras av som kostnad det beskattningsår som beslutet om utdelning avser.

ningen om en kapitalvinst inte skulle ha tagits upp ska bortses från bestämmelsen om skalbolagsbeskattning i 25 a kap. 9 §.

3. Utdelning som företaget lämnar ska dras av. Sådan utdelning av andelar i ett dotterbolag som avses i 42 kap. 16 § ska dock inte dras av.

41 kap.

11 §

Räntekompensation som enligt 42 kap. 8 § behandlas som ränta ska dras av som kostnad det beskattningsår då räntan enligt skuldebrevet ska betalas. Om förvärvaren i sin tur avyttrar skuldebrevet innan räntan ska betalas, ska räntekompensationen dock dras av som kostnad redan det beskattningsår då denna avyttring ska tas upp som intäkt.

Av 42 kap. 24 a § framgår att förvärvaren av ett skuldebrev i vissa fall inte får dra av räntekompensation som kostnad om skuldebrevet har förvarats på förvärvarens investeringsparkonto.

42 kap.

4 §

Utdelning, kapitalvinst och annan avkastning på tillgångar på sådant pensionssparkonto som avses i 1 kap. 2 § lagen (1993:931) om individuellt pensionssparande ska inte tas upp. Utgifter och kapitalförluster som avser tillgångarna får inte dras av. I lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel finns bestämmelser om avkastningsskatt på tillgångar på sådana konton.

Ränta på förfallna men inte utbetalda belopp från sådan pensionsförsäkring eller annan försäkring som avses i 9 § andra stycket lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel ska inte heller tas upp.

Inkomster som hänför sig till tillgångar på sådant pensionssparkonto som avses i 1 kap. 2 § lagen (1993:931) om individuellt pensionssparande ska inte tas upp. Utgifter och kapitalförluster som avser tillgångarna får inte dras av. I lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel finns bestämmelser om avkastningsskatt på tillgångar på sådana konton.

Avdrag för viss räntekompensation

24 a §

Räntekompensation som enligt 8 § behandlas som ränta ska inte dras av

om det förvärvade skuldebrevet efter förvärvet, men före eller under det beskattningsår som räntekompensationen enligt 41 kap. 11 § ska dras av som kostnad, har förvarats på ett investeringssparkonto.

30 §⁸

Ersättningar när en privatbostadsfastighet eller en privatbostad upplåts samt ersättningar när produkter från sådana fastigheter eller bostäder avyttras ska tas upp. Detsamma gäller ersättningar när en bostad som innehas med hyresrätt upplåts.

Utgifterna för upplåtelsen eller produkterna får inte dras av. I stället ska avdrag göras med 18 000 kronor per år för varje privatbostadsfastighet, privatbostad eller hyreslägenhet. Om ersättningen avser upplåtelse, ska ytterligare avdrag göras hos upplåtare enligt bestämmelserna i 31 §. Avdraget får inte i något fall vara högre än intäkten.

Utgifterna för upplåtelsen eller produkterna får inte dras av. I stället ska avdrag göras med 21 000 kronor per år för varje privatbostadsfastighet, privatbostad eller hyreslägenhet. Om ersättningen avser upplåtelse, ska ytterligare avdrag göras hos upplåtare enligt bestämmelserna i 31 §. Avdraget får inte i något fall vara högre än intäkten.

Schablonintäkt vid innehav av ett investeringssparkonto

35 §

Med investeringssparkonto avses ett konto som avses i lagen (2011:000) om investeringssparkonto.

36 §

Den som under kalenderåret har innehaft ett investeringssparkonto för vilket ett kapitalunderlag ska beräknas enligt 37–41 §§ ska ta upp en schablonintäkt. Intäkten ska beräknas till kapitalunderlaget enligt 37–41 §§ multiplicerat med statslåneräntan vid utgången av november närmast före det aktuella kalenderåret.

37 §

Kapitalunderlaget utgörs av en fjärdedel av summan av marknadsvärdet av

1. tillgångar som vid ingången av varje kvartal under kalenderåret förvaras på investeringssparkontot,

⁸ Senaste lydelse 2010:1826.

2. kontanta medel som betalas in till investeringssparkontot under kalenderåret,

3. investeringstillgångar enligt lagen (2011:000) om investeringssparkonto som den som innehar investeringssparkontot under kalenderåret överför till kontot, om överföringen inte sker från ett annat investeringssparkonto, och

4. investeringstillgångar enligt lagen om investeringssparkonto som under kalenderåret överförs till kontot från någon annans investeringssparkonto om tillgångarna inte överförs med tillämpning av 13 § första stycket 1 samma lag.

Vid beräkningen av kapitalunderlaget enligt första stycket ska man beakta marknadsvärdet vid ingången av varje kvartal av de tillgångar som förvaras på investeringssparkontot respektive marknadsvärdet av varje inbetalad eller överförd tillgång när de förtecknas på kontot.

38 §

Följande tillgångar ska inte ingå i det värde som avses i 37 § första stycket 1:

1. kontofrämmande tillgångar som förvaras på investeringssparkontot med stöd av 18 § lagen (2011:000) om investeringssparkonto,

2. kontofrämmande tillgångar som avses i 7 § lagen om investeringssparkonto, och

3. kontofrämmande tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto i strid med 17 § lagen om investeringssparkonto.

39 §

Som inbetalning avses vid tillämpning av 37 § första stycket 2 inte inbetalning av

1. ränta, utdelning och annan avkastning än ersättning vid överlåtelse på tillgångar som förvaras på investeringssparkontot,

2. ersättning vid sådan överlåtelse som avses i 22 § första stycket 1–7 lagen (2011:000) om investerings-

sparkonto av tillgångar som förvaras på investeringssparkontot,

3. kontanta medel som överförs från ett annat eget investeringssparkonto, eller

4. kontanta medel som investeringsföretaget som för investeringssparkontot har växlat mot valuta som har förvarats på kontot.

40 §

Om en överföring av tillgångar från ett investeringssparkonto till ett annat investeringssparkonto medför att tillgångarna inte förvaras på något av dessa konton vid ingången av kvartalet efter det då tillgångarna avfördes från det överförande kontot, ska de överförda tillgångarnas marknadsvärde när de förtecknas på det mottagande kontot öka summan som avses i 37 § första stycket 1 avseende det mottagande kontot.

41 §

Marknadsvärdet av tillgångar som avses i 37 och 40 §§ ska ligga till grund för beräkningen av kapitalunderlaget bara om den som har innehåft ett investeringssparkonto varit obegränsat skattskyldig vid tidpunkten för de situationer som avses i dessa paragrafer.

42 §

Utdelning, kapitalvinst och annan avkastning på tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto ska inte tas upp. Utgifter och kapitalförluster som avser sådana tillgångar får inte dras av.

Första stycket gäller inte

1. tillgångar som avses i 38 §,

2. kapitalvinster eller kapitalförluster på tillgångar som anses ha avyttrats enligt 44 kap. 8 a eller 8 b §, eller

3. ränta på kontanta medel som helt eller delvis avser ett kalenderår då räntesatsen som legat till grund för räntans beräkning någon gång överstigit statslåneräntan vid utgången av november närmast före det kalenderåret.

Schablonintäkt vid innehav av andelar i en investeringsfond

43 §

Den som vid ingången av ett kalenderår har ägt andelar i en investeringsfond ska ta upp en schablonintäkt. Intäkten ska beräknas till 0,4 procent av kapitalunderlaget enligt 44 §.

Första stycket gäller inte andelar i en investeringsfond som vid kalenderårets ingång förvaras på ett investeringssparkonto.

44 §

Kapitalunderlaget utgörs av värdet vid ingången av kalenderåret på de andelar i en investeringsfond som vid denna tidpunkt ägs av den skattskyldige.

Vid beräkningen av kapitalunderlaget ska andelar i en investeringsfond som utgör lagertillgångar och som enligt 17 kap. 20 § tas upp till det verkliga värdet inte ingå.

44 kap.

Överföring och inbetalning till investeringssparkonto

8 a §

Den som har överfört investeringstillgångar enligt lagen (2011:000) om investeringssparkonto från ett konto som inte är ett investeringssparkonto till ett eget investeringssparkonto ska anses ha avyttrat tillgångarna mot en ersättning som motsvarar marknadsvärdet då de förtecknades på kontot.

8 b §

Utländsk valuta som har betalats in till ett investeringssparkonto anses avyttrad mot en ersättning som motsvarar marknadsvärdet på valutan då den förtecknades på kontot.

Som inbetalning avses vid tillämpning av första stycket inte inbetalning av

1. ränta, utdelning och annan avkastning än ersättning vid över-

låtelse på tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto,

2. ersättning vid sådan överlåtelse som avses i 22 § lagen (2011:000) om investeringssparkonto av tillgångar som förvaras på investeringssparkontot,

3. utländsk valuta som överförs från ett annat investeringssparkonto, eller

4. utländsk valuta som investeringsföretaget som för investeringssparkontot har växlat mot valuta som har förvarats på kontot.

Anskaffningsutgift när schablonbeskattning upphör

22 a §

När ett konto upphör som ett investeringssparkonto enligt lagen (2011:000) om investeringssparkonto, ska kontoinnehavarens anskaffningsutgift för finansiella instrument och utländsk valuta som förvarats på kontot anses motsvara tillgångarnas marknadsvärden när kontot upphör.

Första stycket gäller inte

1. finansiella instrument som har överförts till ett investeringssparkonto om överföringen av tillgångarna till kontot har medfört att kontot har upphört som investeringssparkonto enligt lagen om investeringssparkonto, eller

2. tillgångar som avses i 42 kap. 38 §.

22 b §

När en kontofrämmande tillgång enligt lagen (2011:000) om investeringssparkonto avförs från ett investeringssparkonto, ska kontoinnehavarens anskaffningsutgift anses motsvara tillgångens marknadsvärde när den avförs.

Första stycket gäller inte tillgångar som avses i 42 kap. 38 §.

22 c §

För en kontofrämmande tillgång enligt lagen (2011:000) om investeringssparkonto och utländsk valuta som förvaras på ett investeringssparkonto

som har förvärvats genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt ska anskaffningsutgiften anses motsvara tillgångens eller valutans marknadsvärde när den avförs respektive tas ut från investeringssparkontot.

Första stycket gäller inte tillgångar som avses i 42 kap. 38 §.

22 d §

För en kontofrämmande tillgång som förvaras på ett investeringssparkonto i strid med 17 § lagen (2011:000) om investeringssparkonto ska kontoinnehavarens anskaffningsutgift anses motsvara tillgångens marknadsvärde när den felaktiga förvaringen påbörjades.

22 e §

När utländsk valuta tas ut från ett investeringssparkonto, ska kontoinnehavarens anskaffningsutgift anses motsvara valutans marknadsvärde när den tas ut.

34 a §

Bestämmelserna i 34 § ska inte tillämpas om ett värdepapper har förvarats på ett investeringssparkonto när det enligt 8 § första stycket 1 anses ha avyttrats på grund av att det svenska aktiebolaget eller den svenska ekonomiska föreningen som har gett ut det har försatts i konkurs.

Första stycket gäller inte tillgångar som, när de enligt 8 § första stycket 1 anses ha avyttrats, utgjorde tillgångar som avses i 42 kap. 38 §.

48 kap.

7 §

Vid beräkningen av omkostnadsbeloppet ska det genomsnittliga omkostnadsbeloppet för samtliga delägarätter eller fordringsrätter av samma slag och sort som den avyttrade användas. Det genomsnittliga omkostnadsbeloppet ska beräknas med hänsyn till inträffade förändringar i innehavet.

Om en andel i en investeringsfond är förvaltarregistrerad enligt 4 kap. 12 § lagen (2004:46) om investeringsfonder, ska vid tillämpning av genomsnittsmetoden enligt första stycket bortses från andra andelar i samma fond som är registrerade i annan förvaltares eller andelsinnehavarens eget namn.

Vid tillämpningen av bestämmelserna i första stycket ska näringsbetingade andelar och näringsbetingade aktiebaserade delägar rättigheter som uppfyller villkoren om innehavstid i 25 a kap. 6 eller 7 § om de avyttras eller hade avyttrats vid den tidpunkt som bedömningen avser, inte anses vara av samma slag och sort som andra näringsbetingade andelar och näringsbetingade aktiebaserade delägar rättigheter i det aktuella företaget.

Vid tillämpningen av bestämmelserna i första stycket ska bortses från delägar rättigheter eller fordringsrättigheter av samma slag och sort som förvaras på ett investeringssparkonto. Detta gäller dock inte tillgångar som avses i 42 kap. 38 §.

I 18 c §, 48 a kap. 16 § och 49 kap. 29 § finns ytterligare undantag från bestämmelsen i första stycket som gäller partiella fissioner, andelsbyten med framskjuten beskattning och uppskovsgrundande andelsbyten.

48 a kap.

10 a §

Om mottagna andelar är kontofrämmande tillgångar enligt lagen (2011:000) om investeringssparkonto och om den avyttrade andelen förvarades på ett investeringssparkonto vid säljarens förvärv av de mottagna andelarna, ska andelarna anses förvärvade för en ersättning som motsvarar andelarnas marknadsvärde vid förvärvet.

Första stycket gäller inte mottagna andelar som

1. är kontofrämmande tillgångar som avses i 7 § lagen om investeringssparkonto, eller

2. utgör ersättning för kontofrämmande tillgångar som

a) avses i 7 § första stycket lagen om investeringssparkonto,

b) vid avyttringen förvarades på investeringssparkontot med stöd av 18 § lagen om investeringssparkonto, eller

c) vid avyttringen förvarades på investeringssparkontot i strid med 17 § lagen om investeringssparkonto.

52 kap.

3 §

För andra tillgångar än personliga tillgångar ska kapitalvinsten vid en avyttring beräknas med tillämpning av genomsnittsmetoden i 48 kap. 7 §, om de är en del av ett samlat innehav av tillgångar med enhetligt värde.

Vid tillämpning av första stycket ska det bortses från tillgångar som för-

*varas på ett investeringssparkonto.
Detta gäller dock inte tillgångar som
avses i 42 kap. 38 §.*

57 kap.

11 §⁹

Årets gränsbelopp är

1. ett belopp som motsvarar två och *ett halvt* inkomstbasbelopp fördelat med lika belopp på andelarna i företaget, eller
2. summan av
 - underlaget för årets gränsbelopp multiplicerat med statslåneräntan ökad med nio procentenheter, och
 - för andelar i fåmansföretag eller företag som avses i 6 § lönebaserat utrymme enligt 16–19 §§.

För tillgångar som avses i 2 § andra stycket ska statslåneräntan i stället ökas med en procentenhet. Bestämmelserna i första stycket 1 och i 16–19 §§ gäller inte för sådana tillgångar.

Årets gränsbelopp beräknas vid årets ingång och tillgodoräknas den som äger andelen vid denna tidpunkt. Om en andel förvärvas genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt, inträder förvärvaren i den tidigare ägarens situation i fråga om beräkning av årets gränsbelopp.

11 a §¹⁰

*Den som äger andelar i flera företag
får beräkna årets gränsbelopp enligt
11 § första stycket 1 för andelar i
endast ett av företagen.*

12 §¹¹

Underlaget för årets gränsbelopp är det omkostnadsbelopp som skulle ha använts om andelen hade avyttrats vid årets ingång.

Vid beräkning av omkostnadsbeloppet tillämpas 25–35 §§. Detta gäller dock inte för tillgångar som avses i 2 § andra stycket.

*Omkostnadsbeloppet ska minskas
med tillskott som gjorts i annat syfte än
att varaktigt tillföra kapital till
företaget. Omkostnadsbeloppet ska
även minskas med anskaffningsutgift
för andelen till den del sådant tillskott,
direkt eller indirekt, har ökat värdet
på andelen.*

16 §

Det lönebaserade utrymmet är
– 25 procent av löneunderlaget enligt 17 och 18 §§, och

⁹ Senaste lydelse 2008:1343.

¹⁰ Tidigare 57 kap. 11 a § upphävd genom 2008:1064.

¹¹ Senaste lydelse 2008:1064.

– 25 procent av det löneunderlag som överstiger ett belopp som motsvarar 60 inkomstbasbelopp.

Det lönebaserade utrymmet fördelas med lika belopp på andelarna i företaget.

Om en andel ägts under del av året före beskattningsåret, ska bara ersättning som betalats ut under denna tid ingå i löneunderlaget vid beräkningen av det lönebaserade utrymmet för den andelen.

20 a §

Utdelning ska inte tas upp i inkomstslaget tjänst till den del det skulle medföra att den skattskyldige och närstående, som inräknas i samma närståendekrets enligt 56 kap. 5 §, under beskattningsåret från ett företag sammanlagt i inkomstslaget tjänst tagit upp högre belopp än som motsvarar 90 inkomstbasbelopp enligt 58 kap. 26 och 27 §§ socialförsäkringsbalken för beskattningsåret.

Om en närstående är eller har varit bosatt i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och där tagit upp utdelning, ska även detta belopp beaktas enligt första stycket, om beskattningen av utdelningen motsvarar den beskattning som skulle ha skett om den närstående varit bosatt i Sverige.

22 §¹²

En kapitalvinst ska inte tas upp i inkomstslaget tjänst till den del det skulle medföra att den skattskyldige och närstående under avyttringsåret och de fem föregående beskattningsåren från ett företag sammanlagt i inkomstslaget tjänst tagit upp högre belopp än som motsvarar 100 inkomstbasbelopp enligt 58 kap. 26 och 27 §§ socialförsäkringsbalken för avyttringsåret.

En kapitalvinst ska inte tas upp i inkomstslaget tjänst till den del det skulle medföra att den skattskyldige och närstående, som inräknas i samma närståendekrets enligt 56 kap. 5 §, under avyttringsåret och de fem föregående beskattningsåren från ett företag sammanlagt i inkomstslaget tjänst tagit upp högre belopp än som motsvarar 100 inkomstbasbelopp enligt 58 kap. 26 och 27 §§ socialförsäkringsbalken för avyttringsåret.

Om en närstående är eller har varit bosatt i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och där tagit upp en kapitalvinst, ska även detta belopp beaktas enligt första stycket, om beskattningen av kapitalvinsten

¹² Senaste lydelse 2010:1277.

motsvarar den beskattning som skulle ha skett om den närstående varit bosatt i Sverige.

61 kap.

8 a §

Om en bil är utrustad med teknik för drift helt eller delvis med elektricitet eller med andra mer miljöanpassade drivmedel än bensen och dieselloja och bilens nybilspris därför är högre än nybilspriset för närmast jämförbara bil utan sådan teknik, ska förmånsvärdet sättas ned till en nivå som motsvarar förmånsvärdet för den jämförbara bilen.

I stället för vad som sägs i första stycket om storleken på nedsättningen av förmånsvärdet ska detta värde tas upp till

1. 60 procent av förmånsvärdet för den jämförbara bilen, om bilen är utrustad med teknik för drift med elektricitet eller med annan gas än gasol, eller

2. 80 procent av förmånsvärdet för den jämförbara bilen om bilen är utrustad med teknik för drift med alkohol.

En nedsättning av förmånsvärdet får göras enligt andra stycket 1 med högst 16 000 kronor och enligt andra stycket 2 med högst 8 000 kronor för helt år i förhållande till den jämförbara bilen.

I stället för vad som sägs i första stycket om storleken på nedsättningen av förmånsvärdet ska detta värde tas upp till 60 procent av förmånsvärdet för den jämförbara bilen, om bilen är utrustad med teknik för drift med elektricitet *som tillförs genom laddning från yttre energikälla* eller med annan gas än gasol.

En nedsättning av förmånsvärdet enligt andra stycket får göras med högst 16 000 kronor i förhållande till den jämförbara bilen.

65 kap.

2 §

Statlig inkomstskatt beräknas bara om underlaget för skatten är minst 100 kronor.

Statlig inkomstskatt beräknas bara om underlaget för skatten är minst 200 kronor.

10 §¹³

För juridiska personer är den statliga inkomstskatten 26,3 procent av den beskattningsbara inkomsten.

För investeringsfonder är skatten i stället 30 procent.

67 kap.

2 §¹⁴

Skattereduktion ska göras för sjöinkomst, allmän pensionsavgift, arbetsinkomst (jobbsskatteavdrag),

Skattereduktion ska göras för sjöinkomst, allmän pensionsavgift, arbetsinkomst (jobbsskatteavdrag),

¹³ Paragrafen fick sin nuvarande beteckning genom 2009:197.

¹⁴ Senaste lydelse 2009:197.

underskott av kapital *och* hushållsarbete i nu nämnd ordning.

underskott av kapital, hushållsarbete *och gåva* i nu nämnd ordning.

Skattereduktion ska räknas av mot kommunal och statlig inkomstskatt som beräknats enligt 65 kap., mot statlig fastighetsskatt enligt lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt samt mot kommunal fastighetsavgift enligt lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift. Skattereduktion enligt 5–9 §§ ska dock räknas av endast mot kommunal inkomstskatt.

13 c §¹⁵

Som hushållsarbete räknas inte

1. arbete som enbart avser installationer eller service på maskiner och andra inventarier vid tillämpningen av 13 a eller 13 b §,

2. arbete för vilket försäkringsersättning lämnats,

3. arbete för vilket bidrag eller annat ekonomiskt stöd lämnats från staten, en kommun eller ett landsting, *eller*

4. om- eller tillbyggnad av ett småhus för vilket fastighetsavgift inte har tagits ut enligt 6 § lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift.

3. arbete för vilket bidrag eller annat ekonomiskt stöd lämnats från staten, en kommun eller ett landsting,

4. om- eller tillbyggnad av ett småhus för vilket fastighetsavgift inte har tagits ut enligt 6 § lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift, *eller*

5. sådana tjänster som anges i 7 kap. 1 § andra stycket 5 mervärdes-skattelagen (1994:200).

Gåva

Grundläggande bestämmelser

20 §

Skattskyldiga har i den omfattning som anges i detta kapitel rätt till skattereduktion för gåva till en godkänd gåvomottagare enligt lagen (2011:000) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva.

21 §

Med gåva avses vid tillämpningen av detta kapitel en gåva i pengar som vid ett och samma gåvotillfälle uppgår till minst 200 kronor.

22 §

Om det sammanlagda underlaget för skattereduktionen understiger 2 000 kronor, görs ingen skattereduktion.

¹⁵ Senaste lydelse 2011:68.

Begäran om skattereduktion**23 §**

En begäran om skattereduktion för gåva ska göras i inkomstdeklarationen för det beskattningsår då gåvan har lämnats.

Vilka som kan få skattereduktion**24 §**

Rätt till skattereduktion enligt 25 och 26 §§ har efter begäran de som

1. vid beskattningsårets utgång har fyllt 18 år,

2. är obegränsat skattskyldiga under någon del av beskattningsåret, och

3. har haft utgifter för gåva avseende hjälpverksamhet bland behövande eller främjande av vetenskaplig forskning till en godkänd gåvomottagare eller ska ta upp värdet av sådan gåva som inkomst.

Sådan rätt till skattereduktion har efter begäran också de som är begränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3, om deras överskott av förvärsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärsinkomster i Sverige.

Även dödsbon har efter begäran rätt till skattereduktion för gåva som har lämnats före dödsfallet.

Underlag för skattereduktion**25 §**

Underlag för skattereduktion består av

1. utgifter för gåva som har betalats under beskattningsåret, och

2. värdet av gåva som ska tas upp som inkomst av den skattskyldige.

I underlaget räknas inte in omkostnader i samband med gåvan.

Skattereduktionens storlek**26 §**

Skattereduktionen uppgår till 25 procent av underlaget. Skattereduk-

tionen får dock uppgå till högst 1 500 kronor för ett beskattningsår.

3.¹⁶ Bestämmelserna i 61 kap. 8 a § andra och tredje styckena tillämpas till och med 2012 års taxering.

3. Bestämmelserna i 61 kap. 8 a § andra och tredje styckena tillämpas till och med *det beskattningsår som slutar den 31 december 2013.*

2.¹⁷ I fråga om andelar i en ekonomisk förening eller ett aktiebolag som är en bostadsrättsförening, bostadsförening eller ett bostadsaktiebolag och som inte uppfyller villkoren i 2 kap. 17 § för att vara ett privatbostadsföretag ska äldre bestämmelser tillämpas till och med utgången av år 2011.

2. I fråga om andelar i en ekonomisk förening eller ett aktiebolag som är en bostadsrättsförening, bostadsförening eller ett bostadsaktiebolag och som inte uppfyller villkoren i 2 kap. 17 § för att vara ett privatbostadsföretag ska äldre bestämmelser tillämpas till och med utgången av år 2015.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012 och tillämpas första gången vid 2013 års taxering.

2. För arbete i Sverige som har påbörjats före ikraftträdandet gäller 11 kap. 22 § i sin äldre lydelse.

3. Bestämmelserna i 16 kap. 9 § tillämpas första gången på utgifter som är hänförliga till tid efter den 31 december 2011.

4. Uppskovsbelopp som anges i punkt 2 av övergångsbestämmelserna till lagen (2002:1143) om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) och som avser en mottagen andel vid ett andelsbyte, ska tas upp som intäkt om den mottagna andelen överförs enligt lagen (2011:000) om investeringssparkonto från ett konto som inte är ett investeringssparkonto till ett eget investeringssparkonto.

5. Vid 2013 års taxering ska vad som i 67 kap. 23 § sägs om inkomstdeklarationen i stället avse självdeklarationen.

¹⁶ Senaste lydelse 2006:1497.

¹⁷ Senaste lydelse 2008:829.

5 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 16 §, 2 kap. 1 § och 33 kap. 3 § inkomstskattelagen (1999:1229)¹ i stället för deras lydelse enligt lagen (2011:000) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2010/11:165

Föreslagen lydelse

1 kap. 16 §

Bestämmelser om

– förfarandet vid uttag av skatten finns i skatteförfarandelagen (0000:000), *och*

– förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete finns i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete.

– förfarandet vid uttag av skatten finns i skatteförfarandelagen (0000:000),

– förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete finns i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete, *och*

– godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva finns i lagen (2011:000) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva.

2 kap. 1 §

I detta kapitel finns definitioner av vissa begrepp samt förklaringar till hur vissa termer och uttryck används i denna lag. Det finns definitioner och förklaringar också i andra kapitel.

Bestämmelser om betydelsen av följande begrepp, termer och uttryck samt förklaringar till hur vissa termer och uttryck används finns i nedan angivna paragrafer:

inventarier i 18 kap. 1 §	inventarier i 18 kap. 1 § <i>investeringsparkonto i 42 kap. 35 §</i>
investmentföretag i 39 kap. 15 §	investmentföretag i 39 kap. 15 §
kvalificerad andel i 57 kap. 4–7 §§	kvalificerad andel i 57 kap. 4–7 §§
kvalificerad fission i 37 kap. 6 §	kvalificerad fission i 37 kap. 6 §
kvalificerad fusion i 37 kap. 4 §	kvalificerad fusion i 37 kap. 4 §

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

33 kap.

3 §

Ett positivt fördelningsbelopp beräknas genom att ett positivt kapitalunderlag för räntefördelning multipliceras med statslåneräntan vid utgången av november året närmast före det kalenderår under vilket beskattningsåret går ut ökad med fem *procentenheter*.

Ett negativt fördelningsbelopp beräknas genom att ett negativt kapitalunderlag för räntefördelning multipliceras med statslåneräntan vid samma tidpunkt ökad med en procentenhet.

Om beskattningsåret omfattar längre eller kortare tid än tolv månader, ska fördelningsbeloppet justeras i motsvarande mån.

Hur kapitalunderlaget beräknas framgår av 8–20 §§.

Ett positivt fördelningsbelopp beräknas genom att ett positivt kapitalunderlag för räntefördelning multipliceras med statslåneräntan vid utgången av november året närmast före det kalenderår under vilket beskattningsåret går ut ökad med fem *och en halv procentenhet*.

6 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i kupongskattelagen (1970:624)

Häriigenom föreskrivs att 4 § kupongskattelagen (1970:624) i stället för dess lydelse enligt lagen (2011:000) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2010/11:165

Föreslagen lydelse

4 §

Skattskyldighet föreligger för utdelningsberättigad om denne är fysisk person, som är begränsat skattskyldig, dödsbo efter sådan person eller utländsk juridisk person, och utdelningen ej är hänförlig till inkomst av näringsverksamhet som bedrivits från fast driftställe här i riket. Skattskyldighet föreligger dock inte för utdelningsberättigad utländsk juridisk person för sådan del av utdelningen som motsvarar det belopp som ska beskattas hos delägaren enligt 5 kap. 2 a § eller 39 a kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229).

För handelsbolag, europeisk ekonomisk intressegruppering, kommanditbolag och rederi föreligger skattskyldighet för den del av utdelningen som ej är hänförlig till inkomst av näringsverksamhet som bedrivits från fast driftställe här i riket och som belöper på delägare eller medlem som är begränsat skattskyldig.

Skattskyldighet föreligger slutligen för utdelningsberättigad, som innehar aktie under sådana förhållanden, att annan därigenom obehörigen beredes förmån vid beslut om inkomstskatt eller vinner befrielse från kupongskatt.

Skattskyldighet föreligger inte för person som avses i 3 kap. 17 § 2–4 inkomstskattelagen.

Skattskyldighet föreligger inte heller för en juridisk person i en främmande stat som är medlem i Europeiska unionen, om den innehar 10 procent eller mer av andelskapitalet i det utdelande bolaget och uppfyller villkoren i artikel 2 i det av Europeiska gemenskapernas råd den 23 juli 1990 antagna direktivet om en gemensam ordning för beskattning avseende moder- och dotterbolag i olika medlemsstater i direktivets lydelse den 1 januari 2005 (90/435/EEG).

Skattskyldighet föreligger inte heller för utländskt bolag som avses i 2 kap. 5 a § inkomstskattelagen och som motsvarar ett sådant svenskt företag som avses i 24 kap. 13 § 1–4 den lagen, för utdelning på aktie om aktien är en sådan näringsbetingad andel som avses i 24 kap. 14 § första stycket 1 eller 2 samma lag.

Som förutsättning för skattefrihet enligt sjätte stycket gäller att utdelningen skulle ha omfattats av bestämmelserna om skattefrihet i 24 kap. 17–22 §§ eller 25 a kap. 5, 6 och 8 §§ inkomstskattelagen, om det utländska bolaget varit ett svenskt företag. I fråga om innehavstid enligt 24 kap. 20 § samma lag gäller dock att andelen alltid ska ha innehafts minst ett år vid utdelningstillfället.

Skattskyldighet för utdelning föreligger inte heller för handelsbolag, europeisk ekonomisk intressegruppering, kommanditbolag eller i utlandet delägarbeskattade juridiska personer om motsvarande utdelning hade varit skattefri enligt femte eller sjätte stycket om delägaren själv hade varit utdelningsberättigad. Vid bedömningen av om utdelningen hade varit skattefri ska aktieinnehavet bestämmas utifrån storleken på delägarens indirekta innehav.

Skattskyldighet föreligger inte heller för fondföretag enligt 1 kap. 1 § första stycket 8 lagen (2004:46) om investeringsfonder som hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i en stat med vilken Sverige har ingått ett skatteavtal som innehåller en artikel om informationsutbyte eller ett avtal om informationsutbyte i skatteärenden.

7 Förslag till lag om ändring i lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt att det i lagen ska införas tre nya paragrafer, 2 kap. 1 a, 10 a och 10 b §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 a §

Vid tillämpning av detta kapitel ska en utländsk intäkt anses ha tagits upp enligt inkomstskattelagen (1999:1229) även om intäkten enligt 42 kap. 42 § samma lag inte ska tas upp.

10 a §

Vid tillämpning av 10 § ska utländska intäkter som avses i 1 a § inte tas med i den sammanlagda kapitalinkomsten.

10 b §

Vid tillämpning av 10 § får utländska intäkter som avses i 1 a § tas med i de utländska kapitalinkomsterna endast till den del de, för ett visst beskattningsår, sammanlagt inte överstiger den schablonintäkt som ska tas upp till beskattning enligt 42 kap. 36 § inkomstskattelagen (1999:1229).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

8 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 7 § lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt i stället för dess lydelse enligt lagen (2011:000) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2010/11:166

Föreslagen lydelse

2 kap.

7 §

Avräkning ska i första hand ske från statlig inkomstskatt. Till den del den statliga inkomstskatten understiger vad som enligt detta kapitel får avräknas, ska avräkning i andra hand ske från kommunal inkomstskatt.

Avräkning ska ske från svensk skatt som beslutas det år då den intäkt som beskattats i utländsk stat har ingått i underlaget för beslutet. När det är fråga om avräkning av en utländsk skatt som är jämförlig med den statliga fastighetsskatten eller den kommunala fastighetsavgiften eller som beräknats på schablonintäkt eller liknande, ska avräkning ske från svensk skatt som beslutas samma år som den utländska skatten fastställts.

Avräkning ska ske från svensk skatt som beslutas det år då den intäkt som beskattats i utländsk stat har ingått i underlaget för beslutet. *Utländsk intäkt som avses i 1 a § ska anses ha ingått i underlaget det år som den skulle ha ingått i underlaget om den skulle ha tagits upp till beskattning.* När det är fråga om avräkning av en utländsk skatt som är jämförlig med den statliga fastighetsskatten eller den kommunala fastighetsavgiften eller som beräknats på schablonintäkt eller liknande, ska avräkning ske från svensk skatt som beslutas samma år som den utländska skatten fastställts.

9 Förslag till lag om ändring i taxeringslagen (1990:324)

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 1 § taxeringslagen (1990:324) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §¹

Denna lag gäller vid fastställelse av underlaget för att ta ut skatt eller avgift (taxering) enligt

1. inkomstskattelagen (1999:1229),
2. lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt,
3. lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel i fall som avses i 2 § första stycket 1–4 och 6–8 nämnda lag,
3. lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel i fall som avses i 2 § första stycket 1–4 och 6–10 nämnda lag,
4. lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader,
5. lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift,
6. lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift.

Lagen gäller även vid handläggning av ärenden om särskilda avgifter (skattetillägg och förseningsavgift) om inte annat följer av 5 kap.

Lagen innehåller bestämmelser som ska gälla vid handläggning av mål om taxering och särskilda avgifter i allmän förvaltningsdomstol.

Att bestämmelserna i denna lag gäller även i fråga om förfarandet för fastställelse av mervärdesskatt i vissa fall framgår av 10 kap. 31 § skattebetalningslagen (1997:483).

Denna lag träder i kraft den 31 december 2011 och tillämpas första gången vid 2013 års taxering.

¹ Senaste lydelse 2011:73.

10 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel

dels att rubriken närmast före 3 § ska utgå,

dels att 2, 9, 10 a och 12 §§ ska ha följande lydelse,

dels att punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2008:136) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas fyra nya paragrafer, 3 a–3 d §§, samt närmast före 3 a och 3 d §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Skattskyldiga till avkastningsskatt är

1. svenska livförsäkringsföretag,

2. utländska livförsäkringsföretag som bedriver försäkringsrörelse från fast driftställe i Sverige och utländska tjänstepensionsinstitut som bedriver med försäkringsverksamhet jämförbar tjänstepensionsverksamhet från fast driftställe i Sverige,

3. pensionsstiftelser enligt lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m. och utländska tjänstepensionsinstitut som från fast driftställe i Sverige meddelar avtal om tjänstepension med villkor som innebär att institutet kan likställas med en pensionsstiftelse enligt samma lag,

4. arbetsgivare som i sin balansräkning redovisar pensionsutfästelse under rubriken *Avsatt till pensioner* enligt lagen om tryggnad av pensionsutfästelse m.m. eller i sådan delpost som avses i 8 a § samma lag,

5. obegränsat skattskyldiga som innehar pensionssparkonto,

6. obegränsat skattskyldiga som innehar

a) kapital- eller pensionsförsäkring som är meddelad i försäkringsrörelse som inte bedrivs från fast driftställe i Sverige, eller

b) försäkring som anses som pensionsförsäkring enligt 58 kap. 5 § inkomstskattelagen (1999:1229),

6. obegränsat skattskyldiga som innehar pensionsförsäkring som är meddelad i försäkringsrörelse som inte bedrivs från fast driftställe i Sverige, eller försäkring som anses som pensionsförsäkring enligt 58 kap. 5 § inkomstskattelagen (1999:1229),

7. obegränsat skattskyldiga som under beskattningsåret innehaft en kapitalförsäkring som är meddelad i försäkringsrörelse som inte bedrivs från fast driftställe i Sverige,

7. obegränsat skattskyldiga som ingått ett avtal om tjänstepension med ett utländskt tjänstepensionsinstitut i en verksamhet som inte bedrivs från fast driftställe i Sverige, under förutsättning att avtalet är

8. obegränsat skattskyldiga som innehar ett avtal om tjänstepension med ett utländskt tjänstepensionsinstitut i en verksamhet som inte bedrivs från fast driftställe i Sverige, under förutsättning att avtalet är

¹ Senaste lydelse 2011:74.

jämförbart med en kapital- eller pensionsförsäkring,

8. obegränsat skattskyldiga som ingått ett avtal om tjänstepension med ett utländskt tjänstepensionsinstitut i en verksamhet som inte bedrivs från ett fast driftställe i Sverige, om avtalet innehåller villkor som innebär att tjänstepensionsinstitutet kan likställas med en pensionsstiftelse enligt lagen om tryggnad av pensionsutfästelse m.m.

Om en sådan kapitalförsäkring som avses i första stycket 6 a inte innehas av någon som är obegränsat skattskyldig, ska den som har panträtt i försäkringen anses inneha den.

Bestämmelserna i första stycket 6 omfattar inte försäkring som enbart avser olycks- eller sjukdomsfall eller dödsfall senast vid 70 års ålder och som inte är återköpsbar. Detsamma gäller ett motsvarande avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring.

jämförbart med en pensionsförsäkring,

9. obegränsat skattskyldiga som under beskattningsåret innehaft ett avtal om tjänstepension med ett utländskt tjänstepensionsinstitut i en verksamhet som inte bedrivs från fast driftställe i Sverige, under förutsättning att avtalet är jämförbart med en kapitalförsäkring,

10. obegränsat skattskyldiga som ingått ett avtal om tjänstepension med ett utländskt tjänstepensionsinstitut i en verksamhet som inte bedrivs från ett fast driftställe i Sverige, om avtalet innehåller villkor som innebär att tjänstepensionsinstitutet kan likställas med en pensionsstiftelse enligt lagen om tryggnad av pensionsutfästelse m.m.

Om en sådan kapitalförsäkring som avses i första stycket 7 inte innehas av någon som är obegränsat skattskyldig, ska den som har panträtt i försäkringen anses inneha den.

Bestämmelserna i första stycket 6 och 7 omfattar inte försäkring som enbart avser olycks- eller sjukdomsfall eller dödsfall senast vid 70 års ålder och som inte är återköpsbar. Detsamma gäller ett motsvarande avtal om tjänstepension.

Kapitalunderlag

3 a §

För skattskyldig som avses i 2 § första stycket 1–3 utgörs kapitalunderlaget av värdet av den skattskyldiges tillgångar vid ingången av beskattningsåret efter avdrag för finansiella skulder vid samma tidpunkt. För skattskyldig som avses i 2 § första stycket 2 och sådana utländska tjänstepensionsinstitut som avses i 2 § första stycket 3 medräknas dock endast sådana tillgångar och skulder som är hänförliga till den i Sverige bedrivna försäkringsrörelsen eller tjänstepensionsverksamheten.

Vid beräkning av kapitalunderlag enligt första stycket ska det bortses från den del av tillgångar och skulder som

1. inte förvaltas för försäkrings-tagarnas räkning,

2. är hänförlig till avgångsbidrags-försäkringar meddelade enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisa-tioner,

3. är hänförlig till försäkringar som i redovisningshänseende tas upp som grupplivförsäkringar, eller

4. avser sjuk- och olycksfallsförsäk-ringar hänförliga till försäkringsklass 1, 2, 1 b och IV enligt 2 kap. 11 § första stycket och 12 § försäkringsrörelselagen (2010:2043).

Andra stycket gäller också i tjänste-pensionsverksamhet i fråga om avtal som är jämförbara med personför-säkring.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 4 utgörs av avsättningsbeloppet vid ingången av beskattningsåret avseende sådana pensionsutfästelser för vilkas tryggnad avdragsrätt föreligger vid inkomst-beskattningen.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 5 utgörs av värdet av de tillgångar som vid ingången av kalenderåret är hänförliga till pensionssparkontot. Avdrag får ske för obetald skatt enligt denna lag som är hänförlig till kontot.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 6 och 7 utgörs av värdet vid beskattningsårets ingång av sådana försäkringar som anges där. Detta värde beräknas enligt sjunde och åttonde styckena.

Som värde av försäkringen tas upp dess på försäkringstekniska beräk-ningsgrunder framräknade återköps-värde med tillägg för beräknad upplupen andel i livförsäkrings-rörelsens överskott.

I fråga om försäkringsavtal som ingåtts före den 1 januari 1997 ska endast den del av försäkringens värde tas upp som överstiger värdet vid denna tidpunkt. Till det värde som

undantas från skatteunderlaget får tillägg göras för årlig värdestegring beräknad enligt 3 d § första och fjärde styckena. Denna begränsning gäller dock inte om försäkringen övergått till ny innehavare efter utgången av år 1996 på annat sätt än genom arv, testamente, gåva, bodelning eller, såvitt gäller försäkring som har samband med tjänst, överlåtelse mellan arbetsgivare på grund av anställds byte av tjänst.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 8–10 utgörs av värdet vid beskattningsårets ingång av de tillgångar som är hänförliga till avtalet om tjänstepension.

Vid tillämpning av andra stycket 1 ska tillgångar som svarar mot konsolideringsfond enligt 11 kap. 19 §, 12 kap. 70 § eller 13 kap. 22 § försäkringsrörelselagen anses förvaltade för försäkringstagarnas räkning till den del fonden enligt bolagsordningen får användas för återbäring till försäkringstagarna eller andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar.

3 b §

För skattskyldig som avses i 2 § första stycket 1, 2, 7 och 9 ska även värdet av de sammanlagda premier som har betalats under beskattningsåret till kapitalförsäkring eller till sådant avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring ingå i kapitalunderlaget. Vid beräkning av detta värde ska premier som har betalats under den andra halvan av beskattningsåret beräknas till halva värdet.

Vid beräkning av kapitalunderlag enligt första stycket ska det, för skattskyldig som avses i 2 § första stycket 1 och 2, bortses från premiebetalningar som

1. är hänförliga till avgångsbidragsförsäkringar meddelade enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer,

2. är hänförliga till försäkringar som

i redovisningshänseende tas upp som grupplivförsäkringar, eller

3. avser sjuk- och olycksfallsförsäkringar hänförliga till försäkeringsklass 1, 2, I b och IV enligt 2 kap. 11 § första stycket och 12 § försäkringsrörelselagen (2010:2043).

3 c §

Vid överlåtelse under beskattningsåret av en kapitalförsäkring eller ett avtal om tjänstepension som är jämförbart med en kapitalförsäkring som avses i 2 § första stycket 7 och 9 ska kapitalunderlaget som beräknas enligt 3 a och 3 b §§ fördelas mellan överlåtare och förvärvare enligt andra och tredje styckena.

Den överlåtare som vid beskattningsårets ingång innehade en kapitalförsäkring eller ett avtal om tjänstepension ska ta med det värde som avses i 3 a § sjätte-nionde styckena i kapitalunderlaget.

Överlåtare och förvärvare ska i kapitalunderlaget ta med premiebetalningar enligt 3 b § som görs till försäkringen respektive avtalet om tjänstepension under den tid då överlåtare respektive förvärvare innehaft försäkringen respektive avtalet om tjänstepension.

Skatteunderlag

3 d §

Skatteunderlaget är kapitalunderlaget enligt 3 a §, multiplicerat med den genomsnittliga statslåneräntan under kalenderåret närmast före ingången av beskattningsåret, om inte annat anges i andra eller tredje stycket. För skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 1 och 2 ingår inte den del av kapitalunderlaget som ska tas med vid beräkning av skatteunderlag enligt andra eller tredje stycket.

Skatteunderlag som avser kapitalförsäkring är kapitalunderlaget enligt 3 a §, som är hänförligt till kapitalförsäkring, samt enligt 3 b och 3 c §§, multiplicerat med statslåneräntan vid utgången av november kalenderåret

närmast före beskattningsåret.

Andra stycket gäller även för skatteunderlag som avser sådant avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring.

Skatteunderlaget avrundas nedåt till helt hundratal kronor.

9 §²

Skatten uppgår till 15 procent av skatteunderlaget enligt 3 § om inte annat följer av andra, fjärde, sjätte och sjunde styckena.

För den del av skatteunderlaget som hos sådan skattskyldig som avses i 2 § första stycket 1, 2, 6 och 7 är hänförligt till annan personförsäkring än pensionsförsäkring eller till annat med personförsäkring jämförbart tjänstepensionsavtal än sådant som avses i 28 kap. 2 § andra stycket inkomstskattelagen (1999:1229) uppgår skatten till 30 procent av nio tiondelar av skatteunderlaget.

Med pensionsförsäkring likställs i denna paragraf sådana avtal om tjänstepension som uppfyller villkoren i 58 kap. 1 a § första stycket 2 inkomstskattelagen.

I det fall beskattningsåret är längre eller kortare än 12 månader ska skattesatsen jämkas i motsvarande mån. Sådan jämkning ska också göras om

1. hela behållningen på ett pensionssparkonto avskattas enligt 58 kap. 33 § inkomstskattelagen eller avsättning som avses i 3 § femte stycket helt upplöses under beskattningsåret,

2. det kapital som hänför sig till en pensionsförsäkring avskattas enligt 58 kap. 19 eller 19 a § inkomstskattelagen eller 5 § första stycket 6, 6 a eller 7 lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta, eller

3. en försäkring ska anses som en kapitalförsäkring enligt 58 kap. 2 § tredje stycket inkomstskattelagen.

Överläts ett helt försäkringsbestånd från ett livförsäkringsföretag som är skattskyldigt enligt denna lag till ett annat sådant företag eller sker fusion mellan sådana företag inträder det övertagande företaget i det överlåtande företags skattemässiga situation.

Överläts ett försäkringsbestånd helt eller delvis från ett livförsäkringsföretag som är skattskyldigt enligt denna lag till ett företag som inte är det, ska det överlåtande livförsäkringsföretaget betala avkastningsskatt för den del av året som företaget innehaft försäkringsbeståndet. Skattesatsen ska då

Skatten uppgår till 15 procent av skatteunderlaget enligt 3 d § första och fjärde styckena om inte annat följer av andra, fjärde, sjätte och sjunde styckena.

Skatten uppgår till 30 procent av skatteunderlaget enligt 3 d § andra–fjärde styckena som avser kapitalförsäkring eller sådant tjänstepensionsavtal som är jämförbart med kapitalförsäkring.

Med pensionsförsäkring likställs i denna paragraf sådana avtal om tjänstepension som uppfyller villkoren i 58 kap. 1 a § första stycket 2 inkomstskattelagen (1999:1229).

² Senaste lydelse 2011:74.

jämkas i motsvarande mån. Detsamma gäller också vid överlåtelse genom fusion.

För den som efter överlåtelsen inträder som skattskyldig beräknas skatteunderlaget som om försäkringen innehafts hela året. Skattesatsen ska dock jämkas med hänsyn till den tid som skattskyldighet förelegat.

10 a §³

Skattskyldig som avses i 2 § första stycket 6 har rätt till nedsättning av skatten på försäkring med belopp som motsvarar den utländska skatt eller den skatt enligt kupongskattelagen (1970:624) som är hänförlig till försäkringen och som försäkringsgivaren eller den skattskyldige har betalat. Nedsättning för utländsk skatt medges bara om rätt till avräkning enligt lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt saknas. Med utländsk skatt avses dels sådan skatt som anges i 1 kap. 3 § nämnda lag, dels punktskatt och förmögenhetsskatt. Avräkningsbar skatt som kvarstår outnyttjad får räknas av senare år mot skatt enligt denna lag vilken avser samma försäkring.

Den skattskyldige ska lämna de uppgifter som behövs för prövningen av begäran om nedsättning av skatt. Om det framgår att det finns förutsättningar för nedsättning, trots att den skattskyldige inte kan lämna samtliga de uppgifter som är nödvändiga för tillämpning av nedsättningsreglerna, får nedsättning ske med skäligt belopp.

12 §⁴

Termer och uttryck i denna lag har samma betydelse och tillämpningsområde som i inkomstskattelagen (1999:1229). Beskattningsåret för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 6, 7 och 8 ska dock alltid vara kalenderåret.

Skattskyldig som avses i 2 § första stycket 6 och 7 har rätt till nedsättning av skatten på försäkring med belopp som motsvarar den utländska skatt eller den skatt enligt kupongskattelagen (1970:624) som är hänförlig till försäkringen och som försäkringsgivaren eller den skattskyldige har betalat. Nedsättning för utländsk skatt medges bara om rätt till avräkning enligt lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt saknas. Med utländsk skatt avses dels sådan skatt som anges i 1 kap. 3 § nämnda lag, dels punktskatt och förmögenhetsskatt. Avräkningsbar skatt som kvarstår outnyttjad får räknas av senare år mot skatt enligt denna lag vilken avser samma försäkring.

Termer och uttryck i denna lag har samma betydelse och tillämpningsområde som i inkomstskattelagen (1999:1229). Beskattningsåret för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 6–10 ska dock alltid vara kalenderåret.

2.⁵ Livförsäkringsavtal som avses i 9 § tredje stycket i dess äldre lydelse och vilka ingåtts senast den 1 februari 2007, ska även efter ikraftträdandet av denna lag likställas med

2. Livförsäkringsavtal som avses i 9 § tredje stycket i dess äldre lydelse och vilka ingåtts senast den 1 februari 2007, ska även efter ikraftträdandet av denna lag likställas med

³ Senaste lydelse 2011:74.

⁴ Senaste lydelse 2011:74.

⁵ Lag 2008:136.

pensionsförsäkring vid tillämpning av 9 §. Om en premie betalas efter den 1 februari 2007 ska dock ett särskilt skatteunderlag beräknas för den del av försäkringens värde som är hänförligt till premiebetalningen om,

a) premien beror på att avtalet ändrats på ett sätt som medför ökad premieförpliktelse totalt sett eller att premiebetalningen tidigareläggs, eller

b) en större premie betalas än den som lägst ska betalas för betalningsperioden enligt avtalet.

På ett sådant särskilt skatteunderlag ska skatt tas ut enligt 9 § andra stycket.

pensionsförsäkring vid tillämpning av 3 b–3 d samt 9 §§.

Om en premie betalas efter den 1 februari 2007 ska dock ett särskilt skatteunderlag beräknas för den del av försäkringens värde som är hänförligt till premiebetalningen om,

a) premien beror på att avtalet ändrats på ett sätt som medför ökad premieförpliktelse totalt sett eller att premiebetalningen tidigareläggs, eller

b) en större premie betalas än den som lägst ska betalas för betalningsperioden enligt avtalet.

Första stycket gäller inte vid beräkning och beskattning av ett sådant särskilt skatteunderlag som avses i andra stycket.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012 och tillämpas första gången vid 2013 års taxering.

2. I fråga om skattskyldiga som avses i 2 § 1 och 2 gäller äldre bestämmelser för beskattningsår som har påbörjats före ikraftträdandet.

11 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel i stället för dess lydelse enligt lagen (2011:000) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2010/11:166

Föreslagen lydelse

3 §

Skatteunderlaget är kapitalunderlaget enligt andra–tionde styckena, multiplicerat med den genomsnittliga statslåneräntan under kalenderåret närmast före ingången av beskattningsåret. Skatteunderlaget avrundas nedåt till helt hundratal kronor.

För skattskyldig som avses i 2 § första stycket 1–3 utgörs kapitalunderlaget av värdet av den skattskyldiges tillgångar vid ingången av beskattningsåret efter avdrag för finansiella skulder vid samma tidpunkt. För skattskyldig som avses i 2 § första stycket 2 och sådana utländska tjänstepensionsinstitut som avses i 2 § första stycket 3 medräknas dock endast sådana tillgångar och skulder som är hänförliga till den i Sverige bedrivna försäkringsrörelsen eller tjänstepensionsverksamheten.

Vid beräkning av kapitalunderlag enligt andra stycket ska bortses från den del av tillgångar och skulder som

1. inte förvaltas för försäkrings-tagarnas räkning,

2. är hänförliga till avgångs-bidragförsäkringar meddelade enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer,

3. är hänförliga till försäkringar som i redovisningshänseende tas upp som grupplivförsäkringar, eller

4. avser sjuk- och olycksfallsförsäkringar hänförliga till försäkringsklass 1, 2, I b och IV enligt 2 kap. 11 § första stycket och 12 § försäkringsrörelselagen (2010:2043).

Bestämmelserna i tredje stycket ska också gälla i tjänstepensions-verksamhet i fråga om avtal som är

För skattskyldiga som avses i 2 § ska ett kapitalunderlag beräknas. Kapitalunderlaget ligger till grund för skatteunderlaget som avkastningsskatten beräknas på. Bestämmelser om kapitalunderlag finns i 3 a–3 c §§ samt om skatteunderlag i 3 d §.

jämförbara med personförsäkring.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 4 utgörs av avsättningsbeloppet vid ingången av beskattningsåret avseende sådana pensionsutfästelser för vilkas tryggnad avdragsrätt föreligger vid inkomstbeskattningen.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 5 utgörs av värdet av de tillgångar som vid ingången av kalenderåret är hänförliga till pensionssparkontot. Avdrag får ske för obetald skatt enligt denna lag som är hänförlig till kontot.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 6 utgörs av värdet vid beskattningsårets ingång av sådana försäkringar som anges där. Detta värde beräknas enligt åttonde och nionde styckena.

Som värde av försäkringen tas upp dess på försäkringstekniska beräkningsgrunder framräknade återköpsvärde med tillägg för beräknad upplupen andel i livförsäkringsrörelsens överskott.

I fråga om försäkringsavtal som ingåtts före den 1 januari 1997 ska endast den del av försäkringens värde tas upp som överstiger värdet vid denna tidpunkt. Till det värde som undantas från skatteunderlaget får tillägg göras för årlig värdestegring beräknad enligt första stycket. Denna begränsning gäller dock inte om försäkringen övergått till ny innehavare efter utgången av år 1996 på annat sätt än genom arv, testamente, gåva, bodelning eller, såvitt gäller försäkring som har samband med tjänst, överlåtelse mellan arbetsgivare på grund av anställds byte av tjänst.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 7 och 8 utgörs av värdet vid beskattningsårets ingång av de tillgångar som är hänförliga till avtalet om tjänstepension.

Vid tillämpning av tredje stycket 1 ska tillgångar som svarar mot konsolideringsfond enligt 11 kap. 19 §, 12 kap. 70 § eller 13 kap. 22 § försäkringsrörelselagen anses förvaltade för

försäkringstagarnas räkning till den del fonden enligt bolagsordningen får användas för återbäring till försäkringstagarna eller andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar.

12 Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 1 § mervärdesskattelagen (1994:200)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

1 §²

Skatt enligt denna lag tas ut med 25 procent av beskattningsunderlaget om inte annat följer av andra eller tredje stycket.

Skatten tas ut med 12 procent av beskattningsunderlaget för

1. rumsuthyrning i hotellrörelse eller liknande verksamhet samt upplåtelse av campingplatser och motsvarande i campingverksamhet,

2. omsättning av sådana konstverk som avses i 9 a kap. 5 §, och som ägs av upphovsmannen eller dennes dödsbo,

3. import av sådana konstverk, samlarföremål och antikviteter som avses i 9 a kap. 5–7 §§,

4. omsättning, unionsinternt förvärv och import av sådana livsmedel som avses i artikel 2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet, med undantag för

a) annat vatten som avses i artikel 6 i rådets direktiv 98/83/EG av den 3 november 1998 om kvaliteten på dricksvatten, ändrat genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1882/2003, än sådant vatten som tappas på flaskor eller i behållare som är avsedda för försäljning, och

b) spritdrycker, vin och starköl.

b) spritdrycker, vin och starköl,
och

5. omsättning av restaurang- och cateringtjänster, med undantag för den del av tjänsten som avser spritdrycker, vin och starköl.

Skatten tas ut med 6 procent av beskattningsunderlaget för

1. omsättning, unionsinternt förvärv och import av följande varor, om inte annat följer av 3 kap. 13 och 14 §§, under förutsättning att varorna inte helt eller huvudsakligen är ägnade åt reklam:

– böcker, broschyrer, häften och liknande alster, även i form av enstaka blad,

– tidningar och tidskrifter,

– bilderböcker, ritböcker och målarböcker för barn,

– musiknoter, samt

– kartor, inbegripet atlaser, väggkartor och topografiska kartor,

2. omsättning, unionsinternt förvärv och import av program och kataloger för verksamhet som avses i 5, 6, 7 eller 10 samt annan omsättning än för egen verksamhet, unionsinternt förvärv och import av program och kataloger för

¹ Lagen omtryckt 2000:500.

² Senaste lydelse 2011:283.

verksamhet som avses i 3 kap. 18 §, allt under förutsättning att programmen och katalogerna inte helt eller huvudsakligen är ägnade åt reklam,

3. omsättning av radiotidningar samt omsättning, unionsinternt förvärv och import av kassettidningar, om inte annat följer av 3 kap. 17 §, och av kassetter eller något annat tekniskt medium som återger en uppläsning av innehållet i en vara som omfattas av 1,

4. omsättning, unionsinternt förvärv och import av en vara som genom teckenspråk, punktskrift eller annan sådan särskild metod gör skrift eller annan information tillgänglig särskilt för läshandikappade, om inte annat följer av 3 kap. 4 §,

5. tillträde till konserter, cirkus-, biograf-, teater-, opera- eller balettföreställningar eller andra jämförliga föreställningar,

6. tjänster som avses i 3 kap. 11 § 2 och 4 om verksamheten inte bedrivs av och inte heller fortlöpande i mer än ringa omfattning understöds av det allmänna,

7. tillträde till och förevisning av djurparker,

8. upplåtelse eller överlåtelse av rättigheter som omfattas av 1, 4 eller 5 § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, dock inte när det är fråga om fotografier, reklamalster, system och program för automatisk databehandling eller film, videogram eller annan jämförlig upptagning som avser information,

9. upplåtelse eller överlåtelse av rättighet till ljud- eller bildupptagning av en utövande konstnärs framförande av ett litterärt eller konstnärligt verk,

10. omsättning av tjänster inom idrottsområdet som anges i 3 kap. 11 a § första stycket och som inte undantas från skatteplikt enligt andra stycket samma paragraf, och

11. personbefordran utom sådan befordran där resemomentet är av underordnad betydelse.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om mervärdesskatt för vilken skattskyldighet inträtt före ikraftträdandet.

13 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1994:1920) om allmän löneavgift ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Allmän löneavgift tas ut med 9,23 procent av underlaget och tillfaller staten. Allmän löneavgift tas ut med 9,21 procent av underlaget och tillfaller staten.

För dem som vid årets ingång inte har fyllt 26 år tas löneavgiften ut med en fjärdedel av procenttalet och anges med två decimaler så att övriga decimaler faller bort.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.
 2. Lagen tillämpas på lön eller annan ersättning enligt 1 § som betalats ut efter den 31 december 2011.
 3. Lagen tillämpas också på inkomst enligt 2 § som uppbärs efter den 31 december 2011. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter ikraftträdandet ska, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter den 31 december 2011 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

¹ Senaste lydelse 2010:1828.

14 Förslag till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483)

Härigenom föreskrivs i fråga om skattebetalningslagen (1997:483)¹
dels att 12 kap. 9 a § ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 12 kap. 9 a § ska utgå
dels att 11 kap. 9 § och 19 kap. 2 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

9 §²

Skatteverket fattar varje år beslut om skattens storlek enligt den årliga taxeringen (grundläggande beslut om slutlig skatt). Slutlig skatt kan bestämmas också genom omprövningsbeslut och till följd av beslut av domstol.

Med slutlig skatt avses summan av skatter och avgifter enligt 10 § minskad med skattereduktion enligt följande ordning.

1. lagen (2008:826) om skattereduktion för kommunal fastighetsavgift,
2. lagen (2003:1204) om skattereduktion för vissa miljöförbättrande installationer i småhus,
3. 67 kap. 2–19 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), och
3. 67 kap. 1–26 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), och
4. lagen (2005:1137) om skattereduktion för virke från stormfälld skog vid 2006–2008 års taxeringar.

19 kap.

2 §³

Ränteberäkningen ska grundas på den sammanlagda skatteskuld eller skattefordran enligt denna lag som den skattskyldige har varje dag.

Till den del skatteskulden gäller skatt som avses i 4, 5 eller 7 § beräknas kostnadsränta inte för tiden från och med den 13 februari till och med den 3 maj taxeringsåret på belopp upp till och med 20 000 kronor.

I skatteskuld eller skattefordran ska inte ingå skatt enligt 2 § första stycket 6 och 7 lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel för tiden från och med den 13 februari taxeringsåret till och med den förfallodag som anges i 16 kap. 6 §.

I skatteskuld eller skattefordran ska inte ingå skatt enligt 2 § första stycket 6–9 lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel för tiden från och med den 13 februari taxeringsåret till och med den förfallodag som anges i 16 kap. 6 §.

1. Denna lag träder i kraft den 31 december 2011.

2. Bestämmelserna i den upphävda 12 kap. 9 a § tillämpas på fusioner, delningar och andra ombildningar som sker före den 1 januari 2012.

¹ Senaste lydelse av

12 kap. 9 a § 2011:936

rubriken närmast före 12 kap. 9 a § 2011:936.

² Senaste lydelse 2009:196.

³ Senaste lydelse 2011:75.

3. Bestämmelserna i 11 kap. 9 § och 19 kap. 2 § i sina nya lydelse tillämpas första gången i fråga om slutlig skatt enligt 2013 års taxering.

15 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i lagen (1998:189) om förhandsbesked i skattefrågor

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1998:189) om förhandsbesked i skattefrågor i stället för dess lydelse enligt lagen (2011:000) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2010/11:165

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag gäller förhandsbesked om

1. skatt eller avgift som avses i

a) lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt,

b) lagen (1990:661) om b) lagen (1990:661) om
avkastningsskatt på pensionsmedel avkastningsskatt på pensionsmedel
för dem som avses i 2 § första för dem som avses i 2 § första
stycket 1–4 och 6–8 i den lagen, stycket 1–4 och 6–10 i den lagen,

c) lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader,

d) lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift,

e) inkomstskattelagen (1999:1229), och

f) lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift,

2. punktskatt som avses i 3 kap. 15 § skatteförfarandelagen (2011:000),

3. skatt enligt mervärdesskattelagen (1994:200), och

4. taxering enligt fastighetstaxeringslagen (1979:1152).

Förhandsbesked lämnas av Skatterättsnämnden efter ansökan av en enskild eller det allmänna ombudet hos Skatteverket.

16 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1305) om Forskarskattenämnden

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1999:1305) om Forskarskattenämnden ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Forskarskattenämnden är beslutförför när ordföranden och minst tre andra ledamöter är närvarande vid sammanträdet. Nämnden är dock beslutförför med tre ledamöter, bland dem ordföranden, om samtliga är ense om beslutet.

Vid beslut som gäller skattelättnader för sådan arbetstagare som avses i 11 kap. 22 § tredje stycket inkomstskattelagen (1999:1229), är nämnden beslutförför med ordföranden eller vice ordföranden ensam.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

¹ Senaste lydelse 2000:1162.

17 Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 26 § och 3 kap. 13 § socialavgiftslagen (2000:980) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

2 kap.

26 §¹

Arbetsgivaravgifterna är 22,19 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	5,02 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,20 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	1,17 %
5. arbetsmarknadsavgift	2,91 %
6. arbetsskadeavgift	0,68 %

Föreslagen lydelse

2 kap.

26 §

Arbetsgivaravgifterna är 22,21 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	5,02 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,60 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	1,17 %
5. arbetsmarknadsavgift	2,91 %
6. arbetsskadeavgift	0,30 %

Nuvarande lydelse

3 kap.

13 §²

Egenavgifterna är 19,74 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	5,11 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,20 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	1,17 %
5. arbetsmarknadsavgift	0,37 %
6. arbetsskadeavgift	0,68 %

¹ Senaste lydelse 2010:1827.

² Senaste lydelse 2010:1827.

*Föreslagen lydelse***3 kap.****13 §**

Egenavgifterna är 19,76 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	5,11 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,60 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	1,17 %
5. arbetsmarknadsavgift	0,37 %
6. arbetsskadeavgift	0,30 %

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.
 2. Bestämmelsen i 2 kap. 26 § i sin nya lydelse tillämpas på ersättning som betalas ut efter den 31 december 2011.
 3. Bestämmelsen i 3 kap. 13 § i sin nya lydelse tillämpas på inkomst som uppbärs efter den 31 december 2011. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter ikraftträdandet ska, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter den 31 december 2011 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

18 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter

Härigenom föreskrivs att 12 § lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §¹

Försäkringskassan får varje år tillgodoföra sig ett visst belopp från varje inkomstittel på statsbudgeten där egenavgifter redovisats. Beloppet motsvarar summan av de under det föregående året debiterade egenavgifterna minskad med summan av de avgifter som under samma år satts ned eller återbetalats.

Försäkringskassan får under respektive period om tolv månader som preliminär skatt betalas som förskott på belopp enligt första stycket tillgodoföra sig 8,6 procent av den preliminära skatt som debiterats fysiska personer före den 1 februari under perioden. Förskottet tillgodoförs med en tolfedel varje månad. Skatteverket *skall* varje år senast den 15 februari lämna Försäkringskassan uppgift om summan av den före den 1 februari samma år debiterade preliminära skatten för fysiska personer.

Om Försäkringskassan under en sådan tolv månadersperiod som anges i andra stycket tillgodoförts förskott som överstiger beloppet enligt första stycket *skall* skillnaden regleras genom avräkning på belopp som närmast därefter *skall* tillgodoföras enligt första eller andra stycket.

Försäkringskassan får under respektive period om tolv månader som preliminär skatt betalas som förskott på belopp enligt första stycket tillgodoföra sig 10,3 procent av den preliminära skatt som debiterats fysiska personer före den 1 februari under perioden. Förskottet tillgodoförs med en tolfedel varje månad. Skatteverket *ska* varje år senast den 15 februari lämna Försäkringskassan uppgift om summan av den före den 1 februari samma år debiterade preliminära skatten för fysiska personer.

Om Försäkringskassan under en sådan tolv månadersperiod som anges i andra stycket tillgodoförts förskott som överstiger beloppet enligt första stycket *ska* skillnaden regleras genom avräkning på belopp som närmast därefter *ska* tillgodoföras enligt första eller andra stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

¹ Senaste lydelse 2004:850.

19 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter

dels att 1 kap. 5 §, 2 kap. 2, 4 och 7 §§, 3 kap. 26 §, 10 kap. 3, 6, 8 och 9 §§, 11 kap. 8 a §, 12 kap. 2 §, 13 kap. 3 §, 15 kap. 6 och 7 §§ samt rubriken närmast före 3 kap. 26 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas tretton nya paragrafer, 8 kap. 4 a §, 9 kap. 5 a §, 10 kap. 5 a och 8 a §§, 11 kap. 8 b §, 10 och 16–20 §§, 13 kap. 2 a § samt 15 kap. 4 a §, samt närmast före 11 kap. 8 b, 10 och 16 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

5 §¹

Om inget annat anges har termer och uttryck som används i denna lag samma betydelse och tillämpningsområde som i

1. a) taxeringslagen (1990:324),
- b) inkomstskattelagen (1999:1229),
- c) lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt,
- d) lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster,
- e) lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel i fall som avses i 2 § första stycket 1–4 och 6–8 den lagen,
- e) lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel i fall som avses i 2 § första stycket 1–4 och 6–10 den lagen,
- f) lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader,
- g) lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift,
- h) lagen (1994:1920) om allmän löneavgift,
- i) 3 kap. socialavgiftslagen (2000:980), och
- j) lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift

när det gäller bestämmelser om skyldighet att lämna uppgifter till ledning för taxering och annat bestämmande av underlag för skatt eller avgift, bedömning av skattskyldighet, beskattning enligt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta eller beskattning utomlands,

2. mervärdesskattelagen (1994:200) när det gäller redovisning av mervärdesskatt, samt

3. skattebetalningslagen (1997:483) när det gäller skyldighet att lämna uppgifter till ledning för registrering av skatteavdrag.

Vid användandet i denna lag av termer och uttryck som avses i inkomstskattelagen ska med juridisk person även avses dödsbon, handelsbolag och europeiska ekonomiska intressegrupperingar men inte investeringsfonder.

¹ Senaste lydelse 2011:76.

2 kap.**2 §²**

Fysiska personer ska lämna allmän självdeklaration under förutsättning att

1. intäkterna i inkomstslaget tjänst och i inkomstslaget näringsverksamhet i annat fall än som avses i 2 under beskattningsåret har uppgått till sammanlagt minst 42,3 procent av prisbasbeloppet,

2. sådan intäkt i inkomstslaget tjänst som avses i 11 kap. 45 §, 50 kap. 7 § samt 57 kap. 20 och 21 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) eller intäkt av passiv näringsverksamhet under beskattningsåret har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor,

3. intäkterna i inkomstslaget kapital, med undantag för sådan ränta eller utdelning för vilken kontrolluppgift ska lämnas enligt 8 eller 9 kap., har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,

3. intäkterna i inkomstslaget kapital, med undantag för sådan ränta eller utdelning för vilken kontrolluppgift ska lämnas enligt 8 eller 9 kap. *och för sådan schablonintäkt för vilken kontrolluppgift har lämnats enligt 11 kap. 10 § eller 16–20 §§*, har uppgått till sammanlagt minst 200 kronor under beskattningsåret,

4. de är begränsat skattskyldiga och den skattepliktiga intäkten har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor,

5. underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas,

6. uppgift enligt 3 kap. 9 a § ska lämnas, eller

7. uppgift enligt 3 kap. 21 a § ska lämnas.

4 §³

Dödsbon ska, om inte annat anges i 5 §, lämna allmän självdeklaration, om

1. de skattepliktiga intäkterna, med undantag för sådan ränta eller utdelning för vilken kontrolluppgift ska lämnas enligt 8 eller 9 kap., har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,

1. de skattepliktiga intäkterna, med undantag för sådan ränta eller utdelning för vilken kontrolluppgift ska lämnas enligt 8 eller 9 kap. *och för sådan schablonintäkt för vilken kontrolluppgift har lämnats enligt 11 kap. 10 § eller 16–20 §§*, har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,

2. underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas,

3. uppgift enligt 3 kap. 9 a § ska lämnas, eller

4. uppgift enligt 3 kap. 21 a § ska lämnas.

² Senaste lydelse 2007:1409.

³ Senaste lydelse 2007:1409.

7 §⁴

Särskild självdeklaration ska lämnas av

1. aktiebolag och ekonomiska föreningar samt sådana stiftelser, andra liknande subjekt eller andra tillgångsmassor som enligt stiftelseförordnande eller motsvarande bestämmelse har till huvudsakligt ändamål att tillgodose viss släkts, vissa släkters eller bestämda fysiska personers ekonomiska intressen,

2. sådana ideella föreningar som avses i 7 kap. 7 § inkomstskattelagen (1999:1229) och av sådana trossamfund som avses i 7 kap. 14 § den lagen, om intäkterna under beskattningsåret har överstigit grundavdraget enligt 63 kap. 11 § samma lag,

3. andra juridiska personer än sådana som avses i 1 och 2, med undantag av dödsbon, handelsbolag och europeiska ekonomiska intressegrupperingar, om intäkterna som den skattskyldige ska ta upp under beskattningsåret har uppgått till minst 100 kronor,

4. andra juridiska personer än dödsbon för vilka underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas,

5. *fondbolag, förvaltningsbolag eller förvaringsinstitut för varje av bolaget eller institutet förvaltat investeringsfond, samt*

6. ombudet för en sådan generalrepresentation som avses i 1 kap. 12 § lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige för skadeförsäkringsföretag som bedriver sin verksamhet genom representationen.

3. andra juridiska personer än sådana som avses i 1 och 2, med undantag av dödsbon, handelsbolag och europeiska ekonomiska intressegrupperingar, om intäkterna som den skattskyldige ska ta upp under beskattningsåret har uppgått till minst 200 kronor,

4. andra juridiska personer än dödsbon för vilka underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas, *samt*

5. ombudet för en sådan generalrepresentation som avses i 1 kap. 12 § lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige för skadeförsäkringsföretag som bedriver sin verksamhet genom representationen.

3 kap.

Skattereduktion för hushållsarbete

Skattereduktion för hushållsarbete och gåva

26 §⁵

Den som begär skattereduktion för hushållsarbete enligt 67 kap. 11–19 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen.

Den som begär skattereduktion för hushållsarbete *eller gåva* enligt 67 kap. 11–26 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen.

⁴ Senaste lydelse 2011:938.

⁵ Senaste lydelse 2009:543.

I fråga om förmån av sådant arbete som räknas som hushållsarbete enligt 67 kap. 13 a och 13 b §§ inkomstskattelagen ska även sådana uppgifter som avses i 9 a § lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete lämnas.

8 kap.

4 a §

Kontrolluppgift ska inte lämnas om ränta och annan avkastning på tillgångar på ett investeringsparkonto, om kontot vid tidpunkten när avkastningen överfördes eller betalades in till kontot innehades av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo.

Första stycket gäller inte ränta och annan avkastning på tillgångar som avses i 42 kap. 38 § eller ränta som avses i 42 kap. 42 § andra stycket 3 inkomstskattelagen (1999:1229).

9 kap.

5 a §

Kontrolluppgift ska inte lämnas om ränta, utdelning eller annan avkastning på tillgångar på ett investeringsparkonto, om kontot vid tidpunkten när avkastningen överfördes eller betalades in till kontot innehades av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo.

Första stycket gäller inte ränta, utdelning eller annan avkastning på tillgångar som avses i 42 kap. 38 § inkomstskattelagen (1999:1229).

10 kap.

3 §⁶

Kontrolluppgift om avyttring genom inlösen ska lämnas av

Kontrolluppgift om avyttring genom inlösen eller avyttring som avses i 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämnas av

1. sådana fondbolag som avses i 1 kap. 1 § första stycket 7 lagen (2004:46) om investeringsfonder eller av ett förvaringsinstitut, om förvaltningen av investeringsfonden eller fondföretaget har övergått till institutet,

2. värdepappersbolag och kreditinstitut som förvaltar specialfonder enligt 1 kap. 5 § lagen om investeringsfonder,

⁶ Senaste lydelse 2011:938.

3. förvaltningsbolag som driver verksamhet här i landet enligt 1 kap. 6 eller 8 § lagen om investeringsfonder, och

4. fondföretag som driver verksamhet här i landet enligt 1 kap. 7 eller 9 § lagen om investeringsfonder.

Om ett förvaltningsbolag eller ett fondföretag har slutit avtal med ett värdepappersinstitut om att ombesörja försäljning och inlösen av andelar, ska kontrolluppgiften i stället lämnas av värdepappersinstitutet.

Om en andel är förvaltarregistrerad ska i stället förvaltaren lämna kontrolluppgiften.

5 a §

Kontrolluppgift ska inte lämnas om avyttring av tillgångar på ett investeringssparkonto, om kontot vid tidpunkten för avyttringen innehades av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo.

6 §

I kontrolluppgiften *skall* följande uppgifter lämnas:

1. kapitalvinst eller kapitalförlust,
2. slag av fond,
3. fondens identifikationsuppgifter, *och*
4. huruvida fonden är marknadsnoterad.

Om den uppgiftsskyldige saknar uppgift om ersättning vid avyttring, *skall* vid beräkning av kapitalvinst eller kapitalförlust andelens marknadsvärde på avyttringsdagen användas. Om avyttringsdagen inte är känd, *skall* marknadsvärdet på dagen då avyttringen registrerades användas.

Om uppgift saknas om anskaffningsutgift, *skall* uppgift lämnas om ersättningen vid avyttringen efter avdrag för utgifterna för avyttringen i stället för kapitalvinsten eller kapitalförlusten.

I kontrolluppgiften *ska* följande uppgifter lämnas:

1. kapitalvinst eller kapitalförlust,
2. slag av fond,
3. fondens identifikationsuppgifter,
4. huruvida fonden är marknadsnoterad, *och*

5. om det är fråga om en avyttring som avses i 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen (1999:1229).

Om den uppgiftsskyldige saknar uppgift om ersättning vid avyttring, *ska* vid beräkning av kapitalvinst eller kapitalförlust andelens marknadsvärde på avyttringsdagen användas. Om avyttringsdagen inte är känd, *ska* marknadsvärdet på dagen då avyttringen registrerades användas.

Om uppgift saknas om anskaffningsutgift, *ska* uppgift lämnas om ersättningen vid avyttringen efter avdrag för utgifterna för avyttringen i stället för kapitalvinsten eller kapitalförlusten.

8 §⁷

Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och dödsbon av

1. värdepappersinstitut i de fall de medverkar vid avyttring av delägar rätt eller fordringsrätt och kontrolluppgift inte ska lämnas av dem som avses i 2–6,
2. värdepappersinstitut i de fall de registrerar en option eller en termin eller på annat sätt medverkar vid utfärdandet av optionen eller vid slutförandet av options- eller terminsaffären,
3. kreditmarknadsföretag,
4. garantimyndigheten enligt lagen (1995:1571) om insättningsgaranti eller lagen (1999:158) om investerarskydd,
5. den som har betalat ut ersättning vid avyttring genom inlösen, *och*
6. försäkringsgivare som har betalat ut ersättning på grund av sådan försäkring som ett värdepappersbolag har tecknat för skadeståndsskyldighet som det kan komma att ådra sig när tjänster utförs i rörelsen.

1. värdepappersinstitut i de fall de medverkar vid avyttring av delägar rätt eller fordringsrätt och kontrolluppgift inte ska lämnas av dem som avses i 2–7,

5. den som har betalat ut ersättning vid avyttring genom inlösen,

5. den som har betalat ut ersättning vid avyttring genom inlösen,

6. försäkringsgivare som har betalat ut ersättning på grund av sådan försäkring som ett värdepappersbolag har tecknat för skadeståndsskyldighet som det kan komma att ådra sig när tjänster utförs i rörelsen, *och*

7. den som för eller har fört ett investeringssparkonto vid avyttring som avses i 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen (1999:1229).

8 a §

Kontrolluppgift ska inte lämnas om avyttring av tillgångar på ett investeringssparkonto, om kontot vid tidpunkten för avyttringen innehades av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo.

Första stycket gäller inte avyttring av tillgångar som avses i 42 kap. 38 § inkomstskattelagen (1999:1229).

9 §⁸

I kontrolluppgiften *skall* följande uppgifter lämnas:

1. vid avyttringen av delägar rätterna eller fordringsrätterna, slutförandet av options- eller terminsaffären eller utfärdandet av en option, den ersättning som har överenskommit efter avdrag för försäljningsprovision och liknande utgifter,

2. antalet delägar rätter eller fordringsrätter,

I kontrolluppgiften *ska* följande uppgifter lämnas:

1. vid avyttringen av delägar rätterna eller fordringsrätterna, slutförandet av options- eller terminsaffären eller utfärdandet av en option, den ersättning som har överenskommit efter avdrag för försäljningsprovision och liknande utgifter,

⁷ Senaste lydelse 2007:1450.

⁸ Senaste lydelse 2005:344.

3. deras slag och sort, *samt*

4. den kontanta ersättningen vid sådana byten av andelar som avses i 48 a kap. 2 § och 49 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:1229).

3. deras slag och sort,

4. den kontanta ersättningen vid sådana byten av andelar som avses i 48 a kap. 2 § och 49 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:1229), *samt*

5. om det är fråga om en avyttring som avses i 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen *samt* den ersättning som avses i den paragrafen.

Om ett terminsavtal slutförs genom att den ena parten säljer en tillgång samtidigt som samma part förvärvar en mindre tillgång av samma slag, får uppgift lämnas om bruttoersättningen vid försäljningen.

11 kap.

8 a §⁹

Kontrolluppgift ska lämnas om sådan försäkring eller sådant avtal om tjänstepension som avses i 2 § första stycket 6–8 lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.

Kontrolluppgift ska lämnas för juridiska personer och fysiska personer av försäkringsgivare och tjänstepensionsinstitut.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om *värdet av försäkringen eller avtalet om tjänstepension vid närmast föregående års utgång. Värdet av försäkringen respektive värdet av avtalet om tjänstepension ska beräknas i enlighet med bestämmelserna i 3 § åttonde respektive tionde stycket* lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel. Kontrolluppgiften ska också innehålla uppgift om försäkringen är en pensionsförsäkring eller en kapitalförsäkring, eller om avtalet om tjänstepension är jämförbart med en pensionsförsäkring eller en kapitalförsäkring.

Kontrolluppgift ska lämnas om sådan försäkring eller sådant avtal om tjänstepension som avses i 2 § första stycket 6–10 lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om *kapitalunderlag för försäkringen respektive avtalet om tjänstepension beräknat enligt 3 a–3 c §§* lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel. Kontrolluppgiften ska också innehålla uppgift om försäkringen är en pensionsförsäkring eller en kapitalförsäkring, eller om avtalet om tjänstepension är jämförbart med en pensionsförsäkring eller en kapitalförsäkring.

Gåva

8 b §

Kontrolluppgift ska lämnas om sådan gåva som avses i 67 kap. 20 och 21 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), om den som har lämnat gåvan är känd.

⁹ Senaste lydelse 2011:76.

Kontrolluppgift ska lämnas för den som har gett gåvan av den som tagit emot gåvan.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om det gåvobelopp som har tagits emot under året.

Schablonintäkt för investeringsspar-konto

10 §¹⁰

Kontrolluppgift ska lämnas om sådan schablonintäkt för investerings-spar-konto som avses i 42 kap. 36 § inkomstskattelagen (1999:1229).

Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och dödsbon av den som för eller har fört investerings-spar-kontot.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om storleken på schablon-intäkten.

Schablonintäkt vid innehav av andelar i investeringsfonder och fondföretag

16 §

Kontrolluppgift ska lämnas om schablonintäkt vid innehav av andelar i en investeringsfond eller i ett sådant fondföretag som driver verksamhet här i landet enligt 1 kap. 7 eller 9 § lagen (2004:46) om investeringsfonder.

17 §

Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och dödsbon.

18 §

Kontrolluppgift ska lämnas av

1. sådana fondbolag som avses i 1 kap. 1 § första stycket 7 lagen (2004:46) om investeringsfonder eller av ett förvaringsinstitut, om förvaltningen av investeringsfonden eller fondföretaget har övergått till institutet,

2. värdepappersbolag och kredit-

¹⁰ Tidigare 11 kap. 10 § upphävd genom 2006:1349.

institut som förvaltar specialfonder enligt 1 kap. 5 § lagen om investeringsfonder,

3. förvaltningsbolag som driver verksamhet här i landet enligt 1 kap. 6 eller 8 § lagen om investeringsfonder, och

4. fondföretag som driver verksamhet här i landet enligt 1 kap. 7 eller 9 § lagen om investeringsfonder.

Om ett förvaltningsbolag eller ett fondföretag har slutit avtal med ett värdepappersinstitut om att ombesörja försäljning och inlösen av andelar, ska kontrolluppgiften i stället lämnas av värdepappersinstitutet.

Om en andel är förvaltarregistrerad ska i stället förvaltaren lämna kontrolluppgiften.

19 §

Kontrolluppgift ska inte lämnas om schablonintäkt vid innehav av tillgångar på ett pensionssparkonto eller ett investeringssparkonto.

20 §

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om storleken på sådan schablonintäkt som avses i 42 kap. 43 § inkomstskattelagen (1999:1229).

12 kap.

2 §¹¹

Kontrolluppgifter enligt 6 kap., 7 kap. 5 §, 8 kap. 1, 2, 4–6 §§, 9 och 10 kap. samt 11 kap. 2, 2 a och 7 a–7 c §§ ska även lämnas för fysiska personer som är begränsat skattskyldiga.

Kontrolluppgift enligt 11 kap. 7 b § ska också avse omständigheter som medför eller kan medföra avskattning enligt 5 § första stycket 6, 6 a eller 7 lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta.

I kontrolluppgiften ska, utöver de uppgifter som anges i 6–11 kap., uppgift lämnas om utländska skatteregistreringsnummer eller motsvarande för dem som kontrolluppgiften avser samt i kontrolluppgift enligt 6 kap. om mottagarens medborgarskap.

Uppgift om skatteregistreringsnummer behöver endast lämnas för

1. avtalsförbindelser som har upprättats den 1 januari 2004 eller senare, eller

¹¹ Senaste lydelse 2008:1044.

2. vid avsaknad av avtalsförbindelser, transaktioner som har utförts den 1 januari 2004 eller senare.

13 kap.

2 a §

En utländsk gåvomottagare som gör en sådan ansökan som avses i 9 § lagen (2011:000) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva, ska samtidigt ge in ett skriftligt åtagande att lämna kontrolluppgifter enligt 11 kap. 8 b §.

3 §¹²

Åtaganden enligt 2 § ska lämnas enligt fastställt formulär. Åtaganden enligt 2 och 2 a §§ ska lämnas enligt fastställt formulär. Ett åtagande får lämnas på medium för automatiserad behandling.

15 kap.

4 a §

Den som för eller har fört ett investeringssparkonto, ska till den som är skyldig att lämna kontrolluppgift enligt 10 kap. 3 § med anledning av en avyttring som avses i 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen (1999:1229), skriftligen eller på liknande sätt lämna de uppgifter som behövs för att kontrolluppgiftsskyldigheten ska kunna fullgöras.

6 §¹³

Om den som är skyldig att enligt 4 och 5 §§ lämna uppgifter till den kontrolluppgiftsskyldige inte fullgör denna skyldighet, *skall* den kontrolluppgiftsskyldige snarast anmäla detta till Skatteverket.

Om den som är skyldig att enligt 4–5 §§ lämna uppgifter till den kontrolluppgiftsskyldige inte fullgör denna skyldighet, *ska* den kontrolluppgiftsskyldige snarast anmäla detta till Skatteverket.

7 §¹⁴

Fondbolag och förvaltningsbolag som ska föra eller låta föra ett register över andelsinnehavare i en investeringsfond ska, då en förvaltare ska föras in i registret enligt 4 kap. 12 § lagen (2004:46) om investeringsfonder, lämna förvaltaren uppgifter om den genomsnittliga anskaffningsutgiften för de andelar i en investeringsfond som tillhör en andelsägare och som har registrerats på förvaltaren i stället för andelsägaren.

Vid byte av en förvaltare eller om förvaltaren inte längre ska vara införd i ett

¹² Senaste lydelse 2008:139.

¹³ Senaste lydelse 2003:674.

¹⁴ Senaste lydelse 2011:938.

register, ska den förvaltare som andelarna i investeringsfonden flyttas från lämna den nya förvaltaren, fondbolaget eller förvaltningsbolaget uppgifter om den genomsnittliga anskaffningsutgiften för de andelar som flyttas.

Första och andra styckena gäller inte andelar i en investeringsfond efter det att andelarna har förtecknats på ett investeringssparkonto.

Denna lag träder i kraft den 31 december 2011 och tillämpas första gången vid 2013 års taxering.

20 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 19 kap. 13 § och 97 kap. 5 § socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 kap.

13 §

Överskott i inkomstslaget kapital enligt 41 kap. 12 § inkomstskattelagen (1999:1229) ska ökas med gjorda avdrag i inkomstslaget, dock inte med

1. avdrag för kapitalförluster till den del de motsvarar kapitalvinster som tagits upp som intäkt enligt 42 kap. 1 § inkomstskattelagen, och

2. avdrag för uppskovsbelopp enligt 47 kap. inkomstskattelagen vid byte av bostad.

Underskott i inkomstslaget kapital ska minskas med gjorda avdrag i inkomstslaget, dock inte med avdrag som avses i första stycket 1 och 2.

Uppkommer ett överskott vid beräkningen ska detta minskas med schablonintäkt enligt 47 kap. 11 b § inkomstskattelagen.

Uppkommer ett överskott vid beräkningen ska detta minskas med schablonintäkt enligt 42 kap. 36 och 43 §§ samt 47 kap. 11 b § inkomstskattelagen.

97 kap.

5 §

Överskott i inkomstslaget kapital enligt 41 kap. 12 § inkomstskattelagen (1999:1229) ska ökas med gjorda avdrag i inkomstslaget, dock inte med

1. avdrag för kapitalförluster till den del de motsvarar kapitalvinster som tagits upp som intäkt enligt 42 kap. 1 § inkomstskattelagen,

2. avdrag för uppskovsbelopp enligt 47 kap. inkomstskattelagen vid byte av bostad, och

3. avdrag för negativ räntefördelning enligt 33 kap. inkomstskattelagen.

Underskott i inkomstslaget kapital ska minskas med gjorda avdrag i inkomstslaget, dock inte med avdrag som avses i första stycket 1–3.

Uppkommer ett överskott vid beräkningen ska detta minskas med schablonintäkt enligt 47 kap. 11 b § inkomstskattelagen.

Uppkommer ett överskott vid beräkningen ska detta minskas med schablonintäkt enligt 42 kap. 36 och 43 §§ samt 47 kap. 11 b § inkomstskattelagen.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

2. Bestämmelserna i 19 kap. 13 § i sin nya lydelse tillämpas första gången i fråga om betalningsskyldighet för underhållsstöd som avser tid efter den 31 januari 2014.

3. Äldre bestämmelser i 97 kap. 5 § gäller fortfarande för förmåner som avser tid före ikraftträdandet.

21 Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:000)

Härigenom föreskrivs i fråga om skatteförfarandelagen (2011:000)

dels att 59 kap. 25 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 59 kap. 25 § ska utgå,

dels att 14 kap. 1 §, 17 kap. 4 §, 19 kap. 4 §, 20 kap. 3, 5 och 6 §§, 21 kap. 3–5 §§, 22 kap. 1 och 12 §§, 23 kap. 2 §, 29 kap. 1 §, 30 kap. 1, 3 och 4 §§, 31 kap. 1 och 33 §§, 34 kap. 9 och 10 §§, 38 kap. 1 §, 56 kap. 3 §, 59 kap. 1 §, 65 kap. 6 och 9 §§, rubrikerna närmast före 23 kap. 5 § och 31 kap. 33 § samt punkt 1 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas nio nya paragrafer, 22 kap. 16–22 §§, 23 kap. 7 § och 34 kap. 8 a §, samt närmast före 22 kap. 16, 17 och 22 §§ samt 34 kap. 8 a § nya rubriker av följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2010/11:165

Föreslagen lydelse

14 kap.

1 §

Kontrolluppgifter ska lämnas för andra än uppgiftslämnaren själv till ledning för

1. bestämmande av underlag för att ta ut skatt eller avgift enligt
 - a) inkomstskattelagen (1999:1229),
 - b) lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt,
 - c) lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster,
 - d) lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel i fall som avses i 2 § första stycket 1–4 och 6–8 den lagen,
 - d) lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel i fall som avses i 2 § första stycket 1–4 och 6–10 den lagen,
 - e) lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader,
 - f) lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift,
 - g) lagen (1994:1920) om allmän löneavgift, och
 - h) lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift,
2. bestämmande av underlag för att ta ut egenavgifter enligt 3 kap. socialavgiftslagen (2000:980),
3. registrering av skatteavdrag,
4. bestämmande av skattereduktion,
5. beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt 59 kap. socialförsäkringsbalken,
6. beskattning enligt
 - a) lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta, och
 - b) lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl., och
7. beskattning utomlands.

17 kap.

4 §

Kontrolluppgift om ränteinkomster eller annan avkastning behöver inte lämnas

1. för ett konto som det inte finns ett personnummer för och som har öppnats före den 1 januari 1985, om räntan understiger 100 kronor under året

eller, om kontot innehas av mer än en person, räntan för var och en av dem understiger 100 kronor,

2. om den sammanlagda räntan på konton i annat fall än som avses i 1 understiger 100 kronor under året för en person, *och*

3. för skogskonto, skogsskadekonto, upphovsmannakonto och pensionssparkonto.

2. om den sammanlagda räntan på konton i annat fall än som avses i 1 understiger 100 kronor under året för en person,

3. för skogskonto, skogsskadekonto, upphovsmannakonto och pensionssparkonto, *och*

4. *för tillgångar på ett investeringssparkonto, om kontot vid tidpunkten när avkastningen överfördes eller betalades in till kontot innehades av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo.*

Första stycket 4 gäller inte ränta och annan avkastning på tillgångar som avses i 42 kap. 38 § eller ränta som avses i 42 kap. 42 § andra stycket 3 inkomstskattelagen (1999:1229).

19 kap.

4 §

Kontrolluppgift ska inte lämnas om ränta, utdelning eller annan avkastning på *tillgångar på pensionsparkonto*.

Kontrolluppgift ska inte lämnas om ränta, utdelning eller annan avkastning på

1. *tillgångar på pensionssparkonto, och*

2. *tillgångar på ett investeringsspar-konto, om kontot vid tidpunkten när avkastningen överfördes eller betalades in till kontot innehades av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo.*

Första stycket 2 gäller inte ränta, utdelning och annan avkastning på tillgångar som avses i 42 kap. 38 § inkomstskattelagen (1999:1229).

20 kap.

3 §

Kontrolluppgift om avyttring genom inlösen ska lämnas av

Kontrolluppgift om avyttring genom inlösen *eller avyttring som avses i 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen (1999:1229)* ska lämnas av

1. sådana fondbolag som avses i 1 kap. 1 § första stycket 7 lagen (2004:46) om investeringsfonder eller av ett förvaringsinstitut, om förvaltningen av investeringsfonden eller fondföretaget har övergått till institutet,

2. värdepappersbolag och kreditinstitut som förvaltar specialfonder enligt 1 kap. 5 § lagen om investeringsfonder,

3. förvaltningsbolag som driver verksamhet i Sverige enligt 1 kap. 6 eller 8 § lagen om investeringsfonder, och

4. fondföretag som driver verksamhet i Sverige enligt 1 kap. 7 eller 9 § lagen om investeringsfonder.

Om ett förvaltningsbolag eller ett fondföretag har slutit avtal med ett värdepappersinstitut om att ombesörja försäljning och inlösen av andelar, ska kontrolluppgiften i stället lämnas av värdepappersinstitutet.

Om en andel är förvaltarregistrerad ska i stället förvaltaren lämna kontrolluppgiften.

5 §

Kontrolluppgift ska inte lämnas om avyttring av *tillgångar på pensionssparkonto*.

Kontrolluppgift ska inte lämnas om avyttring av

1. *tillgångar på pensionssparkonto, och*

2. *tillgångar på ett investeringssparkonto, om kontot vid tidpunkten för avyttringen innehades av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo.*

6 §

I kontrolluppgiften ska följande uppgifter lämnas:

1. kapitalvinst eller kapitalförlust,
2. slag av fond,
3. fondens identifikationsuppgifter, *och*
4. om fonden är marknadsnoterad.

I kontrolluppgiften ska följande uppgifter lämnas:

1. kapitalvinst eller kapitalförlust,
2. slag av fond,
3. fondens identifikationsuppgifter,
4. om fonden är marknadsnoterad, *och*

5. *om det är fråga om en avyttring som avses i 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen (1999:1229).*

Om den uppgiftsskyldige saknar uppgift om ersättning vid avyttring, ska andelens marknadsvärde på avyttringsdagen användas vid beräkning av kapitalvinst eller kapitalförlust. Om avyttringsdagen inte är känd, ska marknadsvärdet på dagen då avyttringen registrerades användas.

Om uppgift saknas om anskaffningsutgift, ska uppgift lämnas om ersättningen vid avyttringen efter avdrag för utgifterna för avyttringen i stället för kapitalvinsten eller kapitalförlusten.

21 kap.

3 §

Kontrolluppgift ska lämnas av

1. värdepappersinstitut i de fall de medverkar vid avyttring av delägar rätt eller fordringsrätt och kontrolluppgift inte ska lämnas av dem som avses i 2–6,

2. värdepappersinstitut i de fall de registrerar en option eller en termin eller på annat sätt medverkar vid utfärdandet av optionen eller vid slutförandet av options- eller terminsaffären,

3. kreditmarknadsföretag,

Kontrolluppgift ska lämnas av

1. värdepappersinstitut i de fall de medverkar vid avyttring av delägar rätt eller fordringsrätt och kontrolluppgift inte ska lämnas av dem som avses i 2–7,

4. garantimyndigheten enligt lagen (1995:1571) om insättningsgaranti eller lagen (1999:158) om investerarskydd,

5. den som har betalat ut ersättning vid avyttring genom inlösen, *och*

6. försäkringsgivare som har betalat ut ersättning på grund av en sådan försäkring som ett värdepappersbolag har tecknat för skadeståndsskyldighet som det kan komma att ådra sig när tjänster utförs i rörelsen.

5. den som har betalat ut ersättning vid avyttring genom inlösen,

6. försäkringsgivare som har betalat ut ersättning på grund av en sådan försäkring som ett värdepappersbolag har tecknat för skadeståndsskyldighet som det kan komma att ådra sig när tjänster utförs i rörelsen, *och*

7. den som för eller har fört ett investeringssparkonto vid avyttring som avses i 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen (1999:1229).

4 §

Kontrolluppgift ska inte lämnas om avyttring av *tillgångar på pensionssparkonto*.

Kontrolluppgift ska inte lämnas om avyttring av

1. *tillgångar på pensionssparkonto, och*

2. *tillgångar på ett investeringsspar-konto, om kontot vid tidpunkten för avyttringen innehades av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo.*

Första stycket 2 gäller inte avyttring av tillgångar som avses i 42 kap. 38 § inkomstskattelagen (1999:1229).

5 §

I kontrolluppgiften ska följande uppgifter lämnas:

1. den ersättning som har överenskommits efter avdrag för försäljningsprovision och liknande utgifter,

2. antalet delägarätter eller fordringsrätter,

3. delägarrätternas eller fordringsrätternas slag och sort, *samt*

4. den kontanta ersättningen vid sådana byten av andelar som avses i 48 a kap. 2 § och 49 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:1229).

3. delägarrätternas eller fordringsrätternas slag och sort,

4. den kontanta ersättningen vid sådana byten av andelar som avses i 48 a kap. 2 § och 49 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:1229), *samt*

5. om det är fråga om en avyttring som avses i 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen samt den ersättning som avses i den paragrafen.

Om ett terminsavtal slutförs genom att den ena parten säljer en tillgång samtidigt som samma part förvärvar en mindre tillgång av samma slag, får uppgift lämnas om bruttoersättningen vid försäljningen.

22 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om skyldighet att lämna kontrolluppgift om

– överlåtelse av privatbostadsrätt och andelar i vissa bostadsföretag (2 och 3 §§),

– upplåtelse av privatbostad eller bostad som innehas med hyresrätt (4 §),

– samfällighet (5 och 6 §§),

– räntebidrag (7 §),

– pensionsförsäkringar och pensionssparkonton (8 och 9 §§),

– avskattning av pensionsförsäkring (10 §),

– tjänstepensionsavtal (11 §),

– underlag för avkastningsskatt på livförsäkringar (12 §),

– skattereduktion för förmån av hushållsarbete (13 §),

– elcertifikat (14 §), och

– utsläppsrätter, utsläppsminskningsenheter och certifierade utsläppsminskningar (15 §).

– elcertifikat (14 §),

– utsläppsrätter, utsläppsminskningsenheter och certifierade utsläppsminskningar (15 §),

– *schablonintäkt vid innehav av ett investeringssparkonto (16 §),*

– *schablonintäkt vid innehav av andelar i investeringsfonder och fondföretag (17–21 §§), och*

– *gåva (22 §).*

12 §

Kontrolluppgift ska lämnas om sådan försäkring eller sådant avtal om tjänstepension som avses i 2 § första stycket 6–8 lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.

Kontrolluppgift ska lämnas för juridiska personer och fysiska personer av försäkringsgivare och tjänstepensionsinstitut.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om *värdet av försäkringen eller avtalet om tjänstepension vid närmast föregående års utgång. Värdet av försäkringen respektive värdet av avtalet om tjänstepension ska beräknas enligt bestämmelserna i 3 § åttonde respektive tionde stycket lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel.*

Kontrolluppgift ska lämnas om sådan försäkring eller sådant avtal om tjänstepension som avses i 2 § första stycket 6–10 lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om *kapitalunderlag för försäkringen respektive avtalet om tjänstepension beräknat enligt 3 a–3 c §§ lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel.*

Kontrolluppgiften ska också innehålla uppgift om huruvida

1. försäkringen är en pensionsförsäkring eller en kapitalförsäkring, eller

2. avtalet om tjänstepension är jämförbart med en pensionsförsäkring eller en kapitalförsäkring.

Schablonintäkt för investeringssparkonto

16 §

Kontrolluppgift ska lämnas om sådan schablonintäkt för investerings-

sparkonto som avses i 42 kap. 36 § inkomstskattelagen (1999:1229).

Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och dödsbon av den som för eller har fört investeringssparkontot.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om storleken på schablonintäkten.

Schablonintäkt vid innehav av andelar i investeringsfonder och fondföretag

17 §

Kontrolluppgift ska lämnas om schablonintäkt vid innehav av andelar i en investeringsfond eller i ett sådant fondföretag som driver verksamhet i Sverige enligt 1 kap. 7 eller 9 § lagen (2004:46) om investeringsfonder.

18 §

Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och dödsbon.

19 §

Kontrolluppgift ska lämnas av

1. sådana fondbolag som avses i 1 kap. 1 § första stycket 7 lagen (2004:46) om investeringsfonder eller av ett förvaringsinstitut, om förvaltningen av investeringsfonden eller fondföretaget har övergått till institutet,

2. värdepappersbolag och kreditinstitut som förvaltar specialfonder enligt 1 kap. 5 § lagen om investeringsfonder,

3. förvaltningsbolag som driver verksamhet i Sverige enligt 1 kap. 6 eller 8 § lagen om investeringsfonder, och

4. fondföretag som driver verksamhet i Sverige enligt 1 kap. 7 eller 9 § lagen om investeringsfonder.

Om ett förvaltningsbolag eller ett fondföretag har slutit avtal med ett värdepappersinstitut om att ombesörja försäljning och inlösen av andelar, ska kontrolluppgiften i stället lämnas av värdepappersinstitutet.

Om en andel är förvaltarregistrerad

ska i stället förvaltaren lämna kontrolluppgiften.

20 §

Kontrolluppgift ska inte lämnas om schablonintäkt vid innehav av tillgångar på ett pensionssparkonto eller ett investeringssparkonto.

21 §

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om storleken på sådan schablonintäkt som avses i 42 kap. 43 § inkomstskattelagen (1999:1229).

Gåva

22 §

Kontrolluppgift ska lämnas om sådan gåva som avses i 67 kap. 20 och 21 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), om den som har lämnat gåvan är känd.

Kontrolluppgift ska lämnas för den som har gett gåvan av den som tagit emot gåvan.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om det gåvobelopp som har tagits emot under året.

23 kap.

2 §

Kontrolluppgifter enligt 15 kap., 16 kap. 1 § om ersättning som avses i 16 kap. 3 § 4 samt 4 § 1 a, 2 a och 3 a, 17, 19, 20 och 21 kap. samt 22 kap. 2, 3 och 9–11 §§ ska även lämnas för fysiska personer som är begränsat skattskyldiga.

Kontrolluppgift enligt 22 kap. 10 § ska också avse omständigheter som medför eller kan medföra avskattning enligt 5 § första stycket 6, 6 a eller 7 lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta.

Kontrolluppgifter enligt 15 kap., 16 kap. 1 § om ersättning som avses i 16 kap. 3 § 4 samt 4 § 1 a, 2 a och 3 a, 17, 19, 20 och 21 kap. samt 22 kap. 2, 3, 9–11 och 17–21 §§ ska även lämnas för fysiska personer som är begränsat skattskyldiga.

Förbindelse och åtagande från utländska företag att lämna kontrolluppgift

Förbindelse och åtagande att lämna kontrolluppgift

7 §

En utländsk gåvomottagare som gör en sådan ansökan som avses i 9 § lagen (2011:000) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva, ska samtidigt ge in ett åtagande

*om att lämna kontrolluppgifter enligt
22 kap. 22 §.*

29 kap.

1 §

Inkomstdeklaration ska lämnas till ledning för

1. bestämmande av underlag för att ta ut skatt eller avgift enligt
 - a) inkomstskattelagen (1999:1229),
 - b) lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt,
 - c) 2 § lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster,
 - d) lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel i de fall som avses i 2 § första stycket 1–4 och 6–8 den lagen,
 - e) lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader,
 - f) lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift,
 - g) 2 § lagen (1994:1920) om allmän löneavgift, och
 - h) lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift,
2. bestämmande av underlag för att ta ut egenavgifter enligt 3 kap. socialavgiftslagen (2000:980),
3. bestämmande av skattereduktion, samt
4. beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt 59 kap. socialförsäkringsbalken.

30 kap.

1 §

En fysisk person ska lämna en inkomstdeklaration, om

1. intäkterna i inkomstlagen tjänst och näringsverksamhet i annat fall än som avses i 2 har uppgått till sammanlagt minst 42,3 procent av prisbasbeloppet under beskattningsåret,
2. sådan intäkt i inkomstlagen tjänst som avses i 11 kap. 45 §, 50 kap. 7 § samt 57 kap. 20 och 21 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) eller intäkt av passiv näringsverksamhet har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,
3. intäkterna i inkomstlagen kapital, med undantag för sådan ränta, utdelning eller annan avkastning som kontrolluppgift ska lämnas om enligt 17 eller 19 kap., har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,
3. intäkterna i inkomstlagen kapital, med undantag för sådan ränta, utdelning eller annan avkastning som kontrolluppgift ska lämnas om enligt 17 eller 19 kap. *och för sådan schablonintäkt som kontrolluppgift har lämnats om enligt 22 kap. 16 § eller 17–21 §§*, har uppgått till sammanlagt minst 200 kronor under beskattningsåret,
4. han eller hon är begränsat skattskyldig och den skattepliktiga intäkten har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,
5. underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas, eller
6. uppgift om skalbolag enligt 31 kap. 14 § ska lämnas.

3 §

För år efter dödsåret ska ett dödsbo lämna en inkomstdeklaration, om

1. de skattepliktiga intäkterna, med undantag för sådan ränta, utdelning eller annan avkastning som kontrolluppgift ska lämnas om enligt 17 eller 19 kap., har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,

1. de skattepliktiga intäkterna, med undantag för sådan ränta, utdelning eller annan avkastning som kontrolluppgift ska lämnas om enligt 17 eller 19 kap. *och för sådan schablonintäkt som kontrolluppgift har lämnats om enligt 22 kap. 16 § eller 17–21 §§*, har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,

2. underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas, eller

3. uppgift om skalbolag enligt 31 kap. 14 § ska lämnas.

4 §

En inkomstdeklaration ska lämnas av

1. aktiebolag, ekonomiska föreningar och sådana stiftelser, andra liknande subjekt eller andra tillgångsmassor som enligt stiftelseförordnande eller motsvarande bestämmelse har till huvudsakligt ändamål att tillgodose viss släkts, vissa släkters eller bestämda fysiska personers ekonomiska intressen,

2. sådana ideella föreningar och registrerade trossamfund som avses i 7 kap. 7 och 14 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), om intäkterna under beskattningsåret har överstigit grundavdraget enligt 63 kap. 11 § den lagen,

3. andra juridiska personer än sådana som avses i 1 och 2, med undantag för dödsbon och svenska handelsbolag, om de skattepliktiga intäkterna under beskattningsåret har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor,

3. andra juridiska personer än sådana som avses i 1 och 2, med undantag för dödsbon och svenska handelsbolag, om de skattepliktiga intäkterna under beskattningsåret har uppgått till sammanlagt minst 200 kronor, *och*

4. andra juridiska personer än dödsbon för vilka underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas, *och*

4. andra juridiska personer än dödsbon för vilka underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas.

5. *fondbolag, förvaltningsbolag och förvaringsinstitut för varje av bolaget eller institutet förvaltat investeringsfond.*

31 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

- uppgifter som ska lämnas i samtliga inkomstdeklarationer (2 och 3 §§),
- uppgifter som fysiska personer och dödsbon ska underrättas om och godkänna eller lämna (4 och 5 §§),
- uppgift som ska lämnas om inkomstslaget tjänst (6 §),
- uppgifter som ska lämnas om inkomstslaget näringsverksamhet

- (7–15 §§),
- uppgifter som ska lämnas om inkomstslaget kapital (16–19 §§),
 - uppgift om tillkommande belopp (20 §),
 - uppgifter om vissa andelsavyttringar m.m. (21–24 §§),
 - uppgifter för beräkning av egenavgifter (25 och 26 §§),
 - uppgifter som fåmansföretag samt företagsledare, delägare och närstående ska lämna (27–29 §§),
 - uppgift om tillskott och uttag (30 §),
 - uppgift om betalning till utlandet (31 §),
 - uppgift om ekonomiska föreningar ska lämna (32 §),
 - uppgifter om skattereduktion för hushållsarbete (33 §), och
 - uppgifter om prissättningsbesked (34 §).

Skattereduktion för hushållsarbete

Skattereduktion för hushållsarbete och gåva

33 §

Den som begär skattereduktion för hushållsarbete enligt 67 kap. 11–19 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen.

Den som begär skattereduktion för hushållsarbete eller gåva enligt 67 kap. 11–26 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen.

I fråga om förmån av sådant arbete som räknas som hushållsarbete enligt 67 kap. 13 a och 13 b §§ inkomstskattelagen ska även sådana uppgifter som avses i 9 a § lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete lämnas.

34 kap.

Investeringsparkonto

8 a §

Den som för eller har fört ett investeringsparkonto ska till den som är skyldig att lämna kontrolluppgift enligt 20 kap. 3 § med anledning av en avyttring som avses i 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen (1999:1229), lämna de uppgifter som behövs för att kontrolluppgiftsskyldigheten ska kunna fullgöras.

9 §

Fondbolag och förvaltningsbolag som ska föra eller låta föra ett register över andelsinnehavare i en investeringsfond ska, då en förvaltare ska föras in i registret enligt 4 kap. 12 § lagen (2004:46) om investeringsfonder, lämna förvaltaren uppgifter om den genomsnittliga anskaffningsutgiften för de andelar i en investeringsfond som tillhör en andelsägare och som har registrerats på förvaltaren i stället för andelsägaren.

Vid byte av en förvaltare eller om förvaltaren inte längre ska vara införd i ett register, ska den förvaltare som andelarna i investeringsfonden flyttas från

lämna den nya förvaltaren, fondbolaget eller förvaltningsbolaget uppgifter om den genomsnittliga anskaffningsutgiften för de andelar som flyttas.

Första och andra styckena gäller inte andelar i en investeringsfond efter det att andelarna har förtecknats på ett investeringssparkonto.

10 §

Uppgifter som avses i 6 och 7 §§ ska lämnas senast månaden efter det att skyldigheten att lämna kontrolluppgift uppkom, dock inte senare än den 15 januari påföljande år.

Uppgifter som avses i 8 och 9 §§ ska lämnas snarast och senast den 15 januari året efter det år som uppgiften gäller.

Uppgifter som avses i 8–9 §§ ska lämnas snarast och senast den 15 januari året efter det år som uppgiften gäller.

38 kap.

1 §

Fastställda formulär ska användas för att lämna

1. kontrolluppgifter,
2. åtagande enligt 23 kap. 6 § om att lämna kontrolluppgifter om pensionsförsäkringar och sådana avtal om tjänstepension som är jämförbara med en pensionsförsäkring,

2. åtagande
a) enligt 23 kap. 6 § om att lämna kontrolluppgifter om pensionsförsäkringar och sådana avtal om tjänstepension som är jämförbara med en pensionsförsäkring, och
b) enligt 23 kap. 7 § om att lämna kontrolluppgifter om gåvor,

3. deklarationer,
4. särskilda uppgifter, och
5. periodiska sammanställningar.

56 kap.

3 §

I beslut om slutlig skatt ska Skatteverket fastställa underlaget för att ta ut skatt eller avgift enligt

1. inkomstskattelagen (1999:1229),
2. lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt,
3. lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel i fall som avses i 2 § första stycket 1–4 och 6–8 den lagen,
3. lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel i fall som avses i 2 § första stycket 1–4 och 6–10 den lagen,
4. lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader,
5. lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift, och
6. lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift.

59 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

- ansvar när skatteavdrag inte har gjorts med rätt belopp (2–6 §§),
- ansvar när anmälan om F-skatt i anställningsförhållande inte har gjorts (7–9 §§),
- betalningsmottagarens ansvar för arbetsgivaravgifter (10 §),

- ansvar för delägare i ett svenskt handelsbolag (11 §),
- företrädaransvar (12–21 §§),
- ansvar för redare (22 §),
- ansvar för näringsidkare i en mervärdesskattegrupp (23 §),
- ansvar för den som har avyttrat ett skalbolag (24 §),
- ansvar för den som har avyttrat ett skalbolag (24 §), och
- ansvar vid fusion, delning eller annan ombildning av investeringsfonder (25 §), och
- indrivning och preskription (26 och 27 §§).

65 kap.

6 §

Om en slutskatteberäkning enligt 56 kap. 9 § visar att slutlig skatt ska betalas, ska kostnadsränta, om inte annat följer av 4 § andra stycket, beräknas från och med den 13 i andra månaden efter beskattningsåret. Kostnadsränta ska beräknas till och med den dag då betalning senast ska ske.

Innan kostnadsräntan beräknas ska avräkning göras för

1. särskilda avgifter, och
2. skatt enligt 2 § första stycket 6 och 7 lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.
2. skatt enligt 2 § första stycket 6–9 lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.

9 §

Om debiterad preliminär skatt ska betalas den 12 i andra månaden efter beskattningsåret eller senare eller slutlig skatt ska betalas, ska kostnadsränta beräknas från och med den 13 i andra månaden efter beskattningsåret, om inte annat följer av 4 § andra stycket.

- För skatt enligt 2 § första stycket 6 och 7 lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel gäller dock 8 §.
- För skatt enligt 2 § första stycket 6–9 lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel gäller dock 8 §.

Lydelse enligt prop. 2010/11:165

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012. Lagen tillämpas första gången enligt följande uppställning:

När det gäller	tillämpas lagen första gången på

f) <u>kontrolluppgifter</u> och <u>informationsuppgifter</u>	uppgifter som avser kalenderåret 2013
g) <u>åtagande</u>	pensionsförsäkringsavtal och avtal om tjänstepension som har ingåtts efter utgången av 2012
h) <u>särskilda uppgifter:</u>	
– enligt 33 kap. 8 §	uppgifter som avser kalenderåret 2013
– enligt 33 kap. 9 §	uppgifter som avser beslut som

- övriga särskilda uppgifter meddelas efter utgången av 2012
uppgifter som avser beskattningsår
som börjar den 1 februari 2012

Föreslagen lydelse

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012. Lagen tillämpas första gången enligt följande uppställning:

När det gäller	tillämpas lagen första gången på

f) <u>kontrolluppgifter</u> och <u>informationsuppgifter</u>	uppgifter som avser kalenderåret 2013
g) <u>åtagande:</u>	
– enligt 23 kap. 6 §	pensionsförsäkringsavtal och avtal om tjänstepension som har ingåtts efter utgången av 2012
– enligt 23 kap. 7 §	<i>åtaganden som lämnas efter utgången av 2012</i>
h) <u>särskilda uppgifter:</u>	
– enligt 33 kap. 8 §	uppgifter som avser kalenderåret 2013
– enligt 33 kap. 9 §	uppgifter som avser beslut som meddelas efter utgången av 2012
– övriga särskilda uppgifter	uppgifter som avser beskattningsår som börjar den 1 februari 2012

22 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt

Härigenom föreskrivs att 2, 8, 35 och 42 §§ lagen (1994:1563) om tobaksskatt ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Skatt på cigaretter tas ut med 1,27 kronor per styck och 1 procent av detaljhandelspriset. Tillverkaren eller hans representant eller, i fråga om cigaretter som importeras från tredje land, importören ska senast den 31 januari varje år till Skatteverket lämna uppgifter om försäljningen av cigaretter i de olika priskategorierna för det föregående kalenderåret. Senast den 15 februari samma år som Skatteverket mottagit uppgifterna ska verket lämna dessa till Regeringskansliet (Finansdepartementet).

Cigaretter med en längd, exklusive filter eller munstycke, som överstiger 8 centimeter men inte 11 centimeter anses som två cigaretter. Är cigaretten längre anses varje påbörjad ytterligare längd av 3 centimeter som en cigarett.

För kalenderåret 2012 och efterföljande kalenderår ska den i första stycket angivna styckeskatten räknas om enligt 42 §.

Skatt på cigaretter tas ut med 1 krona och 40 öre per styck och 1 procent av detaljhandelspriset. Tillverkaren eller hans representant eller, i fråga om cigaretter som importeras från tredje land, importören ska senast den 31 januari varje år till Skatteverket lämna uppgifter om försäljningen av cigaretter i de olika priskategorierna för det föregående kalenderåret. Senast den 15 februari samma år som Skatteverket mottagit uppgifterna ska verket lämna dessa till Regeringskansliet (Finansdepartementet).

För kalenderåret 2013 och efterföljande kalenderår ska den i första stycket angivna styckeskatten räknas om enligt 42 §.

8 §²

Skatt på cigarrer och cigariller tas ut med 1 krona och 12 öre per styck. Skatt på röktobak tas ut med 1 560 kronor per kilogram.

För kalenderåret 2012 och efterföljande kalenderår ska de i första stycket angivna skattebeloppen räknas om enligt 42 §.

Skatt på cigarrer och cigariller tas ut med 1 krona och 24 öre per styck. Skatt på röktobak tas ut med 1 718 kronor per kilogram.

För kalenderåret 2013 och efterföljande kalenderår ska de i första stycket angivna skattebeloppen räknas om enligt 42 §.

¹ Senaste lydelse 2010:1520.

² Senaste lydelse 2010:1520.

35 §³

Skatt på snus tas ut med 336 kronor per kilogram och på tuggtobak med 402 kronor per kilogram.

För kalenderåret 2012 och efterföljande kalenderår ska de i första stycket angivna skattebeloppen räknas om enligt 42 §.

Skatt på snus tas ut med 382 kronor per kilogram och på tuggtobak med 444 kronor per kilogram.

För kalenderåret 2013 och efterföljande kalenderår ska de i första stycket angivna skattebeloppen räknas om enligt 42 §.

42 §⁴

För kalenderåret 2012 och efterföljande kalenderår ska skatten för de tobaksvaror som anges i 2, 8 och 35 §§ tas ut med belopp som efter en årlig omräkning motsvarar de i paragraferna angivna skattebeloppen multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i juni 2010. När det gäller skatt på cigaretter enligt 2 § ska omräkningen endast avse styckeskatten. Beloppen avrundas till hela kronor och ören.

Regeringen fastställer före november månads utgång de omräknade skattebelopp som enligt denna paragraf ska tas ut för påföljande kalenderår.

För kalenderåret 2013 och efterföljande kalenderår ska skatten för de tobaksvaror som anges i 2, 8 och 35 §§ tas ut med belopp som efter en årlig omräkning motsvarar de i paragraferna angivna skattebeloppen multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i juni 2011. När det gäller skatt på cigaretter enligt 2 § ska omräkningen endast avse styckeskatten. Beloppen avrundas till hela kronor och ören.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

³ Senaste lydelse 2010:1520.

⁴ Senaste lydelse 2010:1520.

23 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 3 § lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

4 kap.

3 §¹

Tull och skatt enligt 1 § ska tas ut med följande belopp.

	tull	skatt
spritdryck	4 kr/liter	253 kr/liter
starkvin	2 kr/liter	67 kr/liter
vin	1 kr/liter	30 kr/liter
starköl	3 kr/liter	16 kr/liter
cigaretter	34 öre/styck	172 öre/styck
cigarrer	86 öre/styck	192 öre/styck
röktobak	428 kr/kg	2 132 kr/kg
snus	104 kr/kg	614 kr/kg

Föreslagen lydelse

4 kap.

3 §

Tull och skatt enligt 1 § ska tas ut med följande belopp.

	tull	skatt
spritdryck	4 kr/liter	253 kr/liter
starkvin	2 kr/liter	67 kr/liter
vin	1 kr/liter	30 kr/liter
starköl	3 kr/liter	16 kr/liter
cigaretter	34 öre/styck	185 öre/styck
cigarrer	86 öre/styck	207 öre/styck
röktobak	428 kr/kg	2 285 kr/kg
snus	104 kr/kg	680 kr/kg

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2007:1384.

24 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 5 a § lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

3 kap. 5 a §¹

Saknas tillräckliga uppgifter för att fastställa skatten enligt 5 § första stycket får denna tas ut med

196 kronor/liter för spritdryck,

45 kronor/liter för starkvin,

22 kronor/liter för vin,

8 kronor/liter för starköl,

88 öre/styck för cigaretter,

56 öre/styck för cigariller och cigarrer och

630 kronor/kg för röktnobak.

I denna bestämmelse förstås med

spritdryck: alkoholdryck med en alkoholfhalt som överstiger 22 volymprocent,

starkvin: alkoholdryck med en alkoholfhalt som överstiger 15 men inte 22 volymprocent,

vin: annat vin än starkvin samt annan alkoholdryck med en alkoholfhalt som överstiger 3,5 men inte 15 volymprocent och som inte är starköl,

starköl: öl med en alkoholfhalt som överstiger 3,5 volymprocent och

cigarill: cigarrer med en högsta vikt av 3 gram per styck.

Föreslagen lydelse

3 kap. 5 a §

Saknas tillräckliga uppgifter för att fastställa skatten enligt 5 § första stycket får denna tas ut med

196 kronor/liter för spritdryck,

45 kronor/liter för starkvin,

22 kronor/liter för vin,

8 kronor/liter för starköl,

1 krona/styck för cigaretter,

64 öre/styck för cigariller och cigarrer och

709 kronor/kg för röktnobak.

I denna bestämmelse förstås med

spritdryck: alkoholdryck med en alkoholfhalt som överstiger 22 volymprocent,

¹ Senaste lydelse 2003:812.

starkvin: alkoholdryck med en alkoholhalt som överstiger 15 men inte 22 volymprocent,

vin: annat vin än starkvin samt annan alkoholdryck med en alkoholhalt som överstiger 3,5 men inte 15 volymprocent och som inte är starköl,

starköl: öl med en alkoholhalt som överstiger 3,5 volymprocent och

cigarill: cigarrer med en högsta vikt av 3 gram per styck.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

BILAGA 3

Statsbudgetens inkomster och utgifter 2012

Förslag till utgiftsramar 2012

Tusental kronor

Utgiftsområde		Avvikelse gentemot regeringen	Utskottets förslag
1	Rikets styrelse	±0	11 808 950
2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	±0	13 358 542
3	Skatt, tull och exekution	±0	10 178 582
4	Rättsväsendet	±0	37 870 897
5	Internationell samverkan	±0	2 023 930
6	Försvar och samhällets krisberedskap	±0	45 578 001
7	Internationellt bistånd	±0	30 263 823
8	Migration	±0	9 067 976
9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	±0	60 078 114
10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	±0	93 352 610
11	Ekonomisk trygghet vid ålderdom	±0	41 059 712
12	Ekonomisk trygghet för familjer och barn	±0	76 717 258
13	Integration och jämställdhet	±0	8 373 853
14	Arbetsmarknad och arbetsliv	±0	70 475 708
15	Studiestöd	±0	22 183 822
16	Utbildning och universitetsforskning	±0	54 476 283
17	Kultur, medier, trossamfund och fritid	±0	12 299 705
18	Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	±0	1 152 414
19	Regional tillväxt	±0	3 398 701
20	Allmän miljö- och naturvård	±0	5 025 102
21	Energi	±0	2 872 519
22	Kommunikationer	±0	43 060 712
23	Areella näringar, landsbygd och livsmedel	±0	17 732 511
24	Näringsliv	±0	6 011 914
25	Allmänna bidrag till kommuner	±0	85 075 085
26	Statsskuldsräntor m.m.	±0	21 870 000
27	Avgiften till Europeiska unionen	±0	31 291 127
Summa utgiftsområden		±0	816 657 851
Minskning av anslagsbehållningar		±0	–2 814 099
Summa utgifter		±0	813 843 752
Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgälds- kontoret, netto		±0	120 500
Kassamässig korrigering		±0	445 000
Summa		±0	814 409 252

Utskottets förslag till beräkning av inkomster per inkomsttitel 2012

Tusental kronor

Inkomsttitel	Avvikelse gentemot regeringen	Utskottets förslag
1100 Direkta skatter på arbete	±0	503 126 692
1110 Inkomstskatter	±0	597 419 339
1111 Statlig inkomstskatt	±0	44 441 933
1115 Kommunal inkomstskatt	±0	552 977 406
1120 Allmän pensionsavgift	±0	96 411 846
1121 Allmän pensionsavgift	±0	96 411 846
1130 Artistskatt	±0	93 492
1131 Artistskatt	±0	93 492
1140 Skattereduktioner	±0	-190 797 985
1141 Allmän pensionsavgift	±0	-96 379 060
1144 Fastighetsavgift	±0	-127 490
1149 Bredband	±0	0
1151 Sjöinkomst	±0	-72 399
1152 Stormskador	±0	0
1153 Jobbskatteavdrag	±0	-82 106 040
1154 HUS-avdrag	±0	-11 852 996
1155 Gåvor till ideell verksamhet	±0	-260 000
1200 Indirekta skatter på arbete	±0	424 869 386
1210 Arbetsgivaravgifter	±0	435 686 532
1211 Sjukförsäkringsavgift	±0	64 423 890
1212 Föräldraförsäkringsavgift	±0	28 233 577
1213 Arbetsskadeavgift	±0	8 726 742
1214 Ålderspensionsavgift	±0	142 980 410
1215 Efterlevandepensionsavgift	±0	15 015 130
1216 Arbetsmarknadsavgift	±0	36 794 968
1217 Allmän löneavgift	±0	118 452 689
1218 Ofördelade avgifter	±0	0
1219 Nedsatta avgifter	±0	21 059 126
1240 Egenavgifter	±0	13 398 617
1241 Sjukförsäkringsavgift	±0	1 045 485
1242 Föräldraförsäkringsavgift	±0	958 606
1243 Arbetsskadeavgift	±0	296 193
1244 Ålderspensionsavgift, netto	±0	5 004 393

Inkomsttitel	Avvikelse gentemot regeringen	Utskottets förslag
1245 Efterlevandepensionsavgift	±0	509 385
1246 Arbetsmarknadsavgift	±0	-219 953
1247 Allmän löneavgift	±0	4 022 063
1248 Ofördelade avgifter	±0	0
1249 Nedsatta avgifter	±0	1 782 445
<i>1260 Avgifter till premiepensionssystemet</i>	±0	-29 555 660
1261 Avgifter till premiepensionssystemet	±0	-29 555 660
<i>1270 Särskild löneskatt</i>	±0	35 601 752
1271 Pensionskostnader, företag	±0	28 979 546
1272 Pensionskostnader, staten	±0	3 396 825
1273 Förvärvsinkomster	±0	2 135 600
1274 Egenföretagare	±0	1 089 781
1275 Övrigt	±0	0
<i>1280 Nedsättningar</i>	±0	-31 560 133
1281 Sjöfartsstöd	±0	-1 929 562
1282 Arbetsgivaravgifter	±0	-21 059 126
1283 Egenavgifter, generell nedsättning	±0	-1 690 310
1284 Egenavgifter, regional nedsättning	±0	-92 135
1285 Nystartjobb	±0	-6 789 000
<i>1290 Tjänstegruppliv</i>	±0	1 298 278
1291 Tjänstegruppliv	±0	1 298 278
1300 Skatt på kapital	±0	192 535 897
<i>1310 Skatt på kapital, hushåll</i>	±0	31 416 263
1311 Skatt på kapital	±0	54 158 423
1312 Skattereduktion kapital	±0	-22 872 494
1313 Expansionsmedelsskatt	±0	130 334
1314 Skattereduktion riskkapital	±0	0
<i>1320 Skatt på företagsvinster</i>	±0	109 509 867
1321 Skatt på företagsvinster	±0	109 509 867
1322 Skattereduktioner	±0	0
<i>1330 Kupongskatt</i>	±0	3 996 518
1331 Kupongskatt	±0	3 996 518
<i>1340 Avkastningsskatt</i>	±0	10 207 424
1341 Avkastningsskatt, hushåll	±0	275 700
1342 Avkastningsskatt, företag	±0	9 627 479

Inkomsttitel	Avvikelse gentemot regeringen	Utskottets förslag
1343 Avkastningsskatt på individuellt pensionssparande	±0	304 245
<i>1350 Fastighetsskatt</i>	±0	28 209 755
1351 Fastighetsskatt, hushåll	±0	769 622
1352 Fastighetsskatt, företag	±0	12 063 915
1353 Kommunal fastighetsavgift, hushåll	±0	12 215 097
1354 Kommunal fastighetsavgift, företag	±0	3 161 121
<i>1360 Stämpelskatt</i>	±0	9 196 070
1361 Stämpelskatt	±0	9 196 070
<i>1380 Arvsskatt</i>	±0	0
1381 Arvsskatt	±0	0
1400 Skatt på konsumtion och insatsvaror	±0	456 370 553
<i>1410 Mervärdesskatt</i>	±0	335 806 142
1411 Mervärdesskatt	±0	335 806 142
1412 Skattelättnad för vissa byggtjänster	±0	0
<i>1420 Skatt på alkohol och tobak</i>	±0	24 086 049
1421 Skatt på tobak	±0	11 934 693
1422 Skatt på etylalkohol	±0	4 237 549
1423 Skatt på vin	±0	4 509 693
1424 Skatt på mellanklassprodukter	±0	184 469
1425 Skatt på öl	±0	3 219 398
1426 Privatinförsel av alkohol och tobak	±0	247
<i>1430 Energiskatt</i>	±0	41 555 571
1431 Skatt på elektrisk kraft	±0	20 624 845
1432 Energiskatt bensen	±0	12 327 488
1433 Energiskatt oljeprodukter	±0	8 196 366
1434 Energiskatt övrigt	±0	406 872
<i>1440 Koldioxidskatt</i>	±0	26 683 399
1441 Koldioxidskatt bensen	±0	9 759 290
1442 Koldioxidskatt oljeprodukter	±0	15 891 778
1443 Koldioxidskatt övrigt	±0	1 032 331
<i>1450 Övriga skatter på energi och miljö</i>	±0	4 968 685
1451 Svavelskatt	±0	38 803
1452 Skatt på råttallolja	±0	0
1453 Särskild skatt mot förorening	±0	52 153
1454 Skatt på bekämpningsmedel och gödsel	±0	79 297

Inkomsttitel	Avvikelse gentemot regeringen	Utskottets förslag
1455 Skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer	±0	4 234 728
1456 Avfallsskatt	±0	249 262
1457 Avgifter till Kemikalieinspektionen	±0	41 000
1458 Övriga skatter	±0	205 342
1459 Intäkter från EU:s handel med utsläppsrätter	±0	68 100
<i>1470 Skatt på vägtrafik</i>	±0	16 176 122
1471 Fordonsskatt	±0	11 600 208
1472 Vägavgifter	±0	795 129
1473 Trängselskatt	±0	787 611
1474 Skatt på trafikförsäkringspremier	±0	2 993 174
<i>1480 Övriga skatter</i>	±0	7 094 585
1481 Systembolaget AB:s överskott	±0	320 000
1482 Inlevererat överskott från Svenska Spel AB	±0	4 577 000
1483 Skatt på spel	±0	19 340
1484 Lotteriskatt	±0	1 445 177
1485 Lotteriavgifter	±0	26 950
1486 Skatt på annonser och reklam	±0	460 443
1487 Koncessionsavgifter på televisionens område	±0	0
1488 Lokalradioavgifter	±0	136 000
1489 Avgifter avseende Myndigheten för radio och tv	±0	7 675
1491 Avgifter för telekommunikation	±0	102 000
1492 Försäljningsskatt på motorfordon	±0	0
1500 Skatt på import	±0	5 863 010
1511 Tullmedel	±0	5 601 430
1512 Sockeravgifter	±0	261 580
1513 Avgifter till EU:s omstrukturingsfond för sockersektorn	±0	0
1600 Restförda och övriga skatter	±0	4 630 762
<i>1610 Restförda skatter</i>	±0	-4 868 507
1611 Restförda skatter, hushåll	±0	-1 643 608
1612 Restförda skatter, företag	±0	-3 224 899
<i>1620 Övriga skatter, hushåll</i>	±0	3 261 686
1621 Omprövningar aktuellt taxeringsår	±0	-12 930
1622 Omprövningar äldre taxeringsår	±0	534 186
1623 Anstånd	±0	553 756
1624 Övriga skatter	±0	1 902 656
1625 Skattetillägg	±0	195 436
1626 Förseningsavgifter	±0	88 582

Inkomsttitel	Avvikelse gentemot regeringen	Utskottets förslag
1630 Övriga skatter företag	±0	766 366
1631 Omprövningar aktuellt taxeringsår	±0	-500 000
1632 Omprövningar äldre taxeringsår	±0	400 000
1633 Anstånd	±0	-1 000 000
1634 Övriga skatter	±0	518 489
1635 Skattetillägg	±0	1 177 555
1636 Förseningsavgifter	±0	170 322
1640 Intäkter som förs till fonder	±0	5 471 217
1641 Insättningsgarantiavgifter	±0	3 699 233
1642 Avgifter till Kärnavfallsfonden	±0	1 032 706
1643 Bilskrotningsavgifter	±0	0
1644 Batteriavgifter	±0	25 131
1645 Kväveoxidavgifter	±0	714 147
Totala skatteintäkter	±0	1 587 396 300
1700 Avgående poster, skatter till EU	±0	-7 413 028
1710 EU-skatter	0	-7 413 028
1711 EU-skatter	0	-7 413 028
Offentliga sektorns skatteintäkter (periodiserat)	0	1 579 983 272
1800 Avgående poster, skatter till andra sektorer	0	-766 864 035
1810 Skatter till andra sektorer	0	-766 864 035
1811 Kommunala inkomstskatter	0	-567 963 160
1812 Avgifter till AP-fonder	0	-198 900 875
Statens skatteintäkter (periodiserat)	0	813 119 237
1900 Periodiseringar	0	183 458
1910 Uppbördsförskjutningar	0	2 946 576
1911 Uppbördsförskjutningar	0	2 946 576
1920 Betalningsförskjutningar	0	-1 567 765
1921 Kommuner och landsting	0	-8 678 611
1922 Ålderspensionssystemet	0	-431 394
1923 Företag och hushåll	0	7 513 323
1924 Kyrkosamfund	0	11 212
1925 EU	0	17 705
1930 Anstånd	0	-1 195 353

Inkomsttitel	Avvikelse gentemot regeringen	Utskottets förslag
1931 Anstånd	0	-1 195 353
1000 Statens skatteinkomster (kassamässigt)	0	813 302 695
Övriga inkomster (kassamässigt)	0	19 810 332
2100 Rörelseöverskott	0	5 659 700
2110 Affärsverkens inlevererade överskott	0	458 700
2114 Luftfartsverkets inlevererade överskott	0	11 000
2116 Affärsverket Svenska Kraftnätets inlevererade utdelning och inleverans av motsvarighet till statlig skatt	0	436 000
2118 Sjöfartsverkets inlevererade överskott	0	11 700
2120 Övriga myndigheters inlevererade överskott	0	1 000
2124 Inlevererat överskott av Riksgäldskontorets garantiverksamhet	0	0
2126 Inlevererat överskott av statsstöd exportkredit	0	1 000
2130 Riksbankens inlevererade överskott	0	5 200 000
2131 Riksbankens inlevererade överskott	0	5 200 000
2200 Överskott av statens fastighetsförvaltning	0	265 000
2210 Överskott av fastighetsförvaltning	0	265 000
2215 Inlevererat överskott av statens fastighetsförvaltning	0	265 000
2300 Ränteinkomster	0	6 793 586
2320 Räntor på näringslån	0	-431
2314 Ränteinkomster på lån till fiskerinäringen	0	302
2316 Ränteinkomster på vattenkraftslån	0	0
2322 Räntor på övriga näringslån, Kammarkollegiet	0	-1 049
2323 Räntor på övriga näringslån	0	6
2324 Ränteinkomster på lokaliseringlån	0	310
2340 Räntor på studielån	0	4 615 000
2341 Ränteinkomster på statens lån för universitets- studier och garantilån för studerande	0	0
2342 Ränteinkomster på allmänna studielån	0	60 000
2343 Ränteinkomster på studielån upptagna efter 1988	0	4 555 000
2390 Övriga ränteinkomster	0	2 179 017
2391 Ränteinkomster på markförvärv för jordbrukets rationalisering	0	2

Inkomsttitel	Avvikelse gentemot regeringen	Utskottets förslag
2392 Räntor på intressemedel	0	0
2394 Övriga ränteinkomster	0	168 015
2397 Räntor på skattekonto m.m., netto	0	2 011 000
2400 Inkomster av statens aktier	0	23 000 000
2410 Inkomster av statens aktier	0	23 000 000
2411 Inkomster av statens aktier	0	23 000 000
2500 Offentligrättsliga avgifter	0	10 614 902
2511 Expeditions- och ansökningsavgifter	0	768 484
2522 Avgifter för granskning av filmer och videogram	0	8 217
2525 Finansieringsavgift från arbetslöshetskassor	0	5 290 000
2526 Utjämningsavgift från arbetslöshetskassor	0	0
2527 Avgifter för statskontroll av krigsmaterieltillverkning	0	28 254
2528 Avgifter vid bergsstaten	0	19 000
2529 Avgifter vid patent- och registreringsväsendet	0	128 043
2531 Avgifter för registrering i förenings- m.fl. register	0	2 227
2532 Avgifter vid kronofogdemyndigheterna	0	1 355 000
2534 Avgifter i Transportstyrelsen	0	1 652 620
2535 Avgifter för statliga garantier	0	0
2537 Miljöskyddsavgifter	0	104 380
2539 Tåktavgift	0	21 026
2541 Avgifter vid Tullverket	0	28 000
2542 Patientavgifter vid tandläkarutbildningen	0	2 014
2544 Avgifter vid Folkhälsoinstitutet	0	0
2548 Avgifter för Finansinspektionens verksamhet	0	345 000
2551 Avgifter från kärnkraftverken	0	255 000
2552 Övriga offentligrättsliga avgifter	0	410 083
2553 Registreringsavgift till Fastighetsmäklarnämnden	0	16 570
2557 Avgifter vid statens internbank i Riksgäldskontoret	0	5 888
2558 Avgifter för årlig revision	0	130 592
2559 Avgifter för etikprövning av forskning	0	24 589
2561 Efterbevaknings- och tillsynsavgifter	0	19 915
2600 Försäljningsinkomster	0	120 000
2624 Inkomster av uppbörd av felparkeringsavgifter	0	54 000
2625 Utförsäljning av beredskapslager	0	0
2627 Offentlig lagring, försäljningsintäkter	0	66 000
2700 Böter m.m.	0	1 877 000
2711 Restavgifter och dröjsmålsavgifter	0	97 000
2712 Bötesmedel	0	1 105 000
2713 Vattenföreningssavgift m.m.	0	4 000

Inkomsttitel	Avvikelse gentemot regeringen	Utskottets förslag
2714 Sanktionsavgifter m.m.	0	645 000
2717 Kontrollavgifter vid särskild skattekontroll	0	26 000
2800 Övriga inkomster av statens verksamhet	0	890 000
2811 Övriga inkomster av statens verksamhet	0	890 000
2000 Inkomster av statens verksamhet	0	49 220 188
3100 Inkomster av försålda byggnader och maskiner	0	0
3120 Statliga myndigheters inkomster av försålda byggnader och maskiner	0	0
3125 Fortifikationsverkets försäljning av fastigheter	0	0
3200 Övriga inkomster av markförsäljning	0	0
3211 Övriga inkomster av markförsäljning	0	0
3300 Övriga inkomster av försäld egendom	0	15 000 000
3311 Inkomster av statens gruvegendom	0	0
3312 Övriga inkomster av försäld egendom	0	15 000 000
3000 Inkomster av försäld egendom	0	15 000 000
4100 Återbetalning av näringslån	0	4 200
4120 Återbetalning av jordbrukslån	0	2 000
4123 Återbetalning av lån till fiskerinäringen	0	2 000
4130 Återbetalning av övriga näringslån	0	2 200
4131 Återbetalning av vattenkraftslån	0	0
4132 Återbetalning av lån avseende såddfinansiering	0	0
4136 Återbetalning av övriga näringslån, Kammarkollegiet	0	1 000
4137 Återbetalning av övriga näringslån, Statens jordbruksverk	0	100
4138 Återbetalning av tidigare infriade statliga garantier	0	0
4139 Återbetalning av lokaliseringslån	0	1 100
4300 Återbetalning av studielån	0	1 284 305
4311 Återbetalning av statens lån för universitetsstudier	0	5
4312 Återbetalning av allmänna studielån	0	300
4313 Återbetalning av studiemedel	0	1 284 000
4500 Återbetalning av övriga lån	0	72 597
4516 Återbetalning av utgivna startlån och bidrag	0	2
4525 Återbetalning av lån för svenska FN-styrkor	0	15 000

Inkomsttitel	Avvikelse gentemot regeringen	Utskottets förslag
4526 Återbetalning av övriga lån	0	57 595
4000 Återbetalning av lån	0	1 361 102
5100 Avskrivningar och amorteringar	0	536 000
5120 Avskrivningar på fastigheter	0	536 000
5121 Amortering på statskapital	0	536 000
5130 Uppdragsmyndigheters komplementkostnader	0	0
5131 Uppdragsmyndigheters m.fl. komplementkostnader	0	0
5200 Statliga pensionsavgifter	0	10 769 000
5211 Statliga pensionsavgifter	0	10 769 000
5000 Kalkylmässiga inkomster	0	11 305 000
6100 Bidrag från EU:s jordbruksfonder	0	9 273 143
6110 Bidrag från Europeiska garantifonden för jordbruket	0	6 133 143
6111 Gårdsstöd	0	5 470 000
6112 Kompletterande åtgärder perioden 1995–1999	0	0
6113 Övriga interventioner	0	480 000
6114 Exportbidrag	0	500
6115 Djurbidrag	0	158 043
6116 Offentlig lagring	0	12 000
6119 Övriga bidrag från Europeiska garantifonden för jordbruket	0	12 600
6120 Bidrag från EU till landsbygdsutvecklingen	0	3 140 000
6121 Europeiska utvecklings- och garantifonden – utvecklingssektionen 1995–1999	0	0
6122 Europeiska utvecklings- och garantifonden – utvecklingssektionen 2000–2006	0	0
6123 Europeiska utvecklings- och garantifonden – garantisektionen 2000–2006	0	0
6124 Bidrag från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling 2007–2013	0	3 140 000
6200 Bidrag från EU till fiskerinäringen	0	101 600
6211 Bidrag från Fonden för fiskets utveckling 1995–1999	0	0
6212 Bidrag från Fonden för fiskets utveckling 2000–2006	0	0
6213 Bidrag från Europeiska fiskefonden 2007–2013	0	101 600
6300 Bidrag från Europeiska regionala utvecklings- fonden	0	1 390 000

Inkomsttitel	Avvikelse gentemot regeringen	Utskottets förslag
6311 Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 1995–1999	0	0
6312 Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 2000–2006	0	0
6313 Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 2007–2013	0	1 390 000
6400 Bidrag från Europeiska socialfonden	0	1 351 000
6411 Bidrag från Europeiska socialfonden 1995–1999	0	0
6412 Bidrag från Europeiska socialfonden 2000–2006	0	0
6413 Bidrag från Europeiska socialfonden 2007–2013	0	1 351 000
6500 Bidrag till transeuropeiska nätverk	0	662 000
6511 Bidrag till transeuropeiska nätverk	0	662 000
6900 Övriga bidrag från EU	0	191 000
6911 Övriga bidrag från EU	0	154 000
6912 Bidrag till EU:s omstrukturingsfond för sockersektorn	0	37 000
6000 Bidrag m.m. från EU	0	12 968 743
7100 Tillkommande skatter	0	10 412 555
7110 EU-skatter	0	7 395 324
7111 Momsbaserad EU-avgift	0	1 550 017
7112 Tullmedel	0	5 584 516
7113 Jordbrukstullar och sockeravgifter	0	260 791
7114 Avgifter till EU:s omstrukturingsfond för sockersektorn	0	0
7120 Kommunal utjämningsavgifter	0	3 017 231
7121 Utjämningsavgift för LSS-kostnader	0	3 017 231
7200 Avräkningar	0	–80 457 256
7210 Intäkter som förs till fonder	0	–5 471 216
7211 Intäkter som förs till fonder	0	–5 471 216
7220 Kompensation för mervärdesskatt	0	–74 986 040
7221 Avräknad mervärdesskatt, statliga myndigheter	0	–27 655 090
7222 Kompensation för mervärdesskatt, kommuner	0	–47 330 950
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	0	–70 044 701

Inkomsttitel	Avvikelse gentemot regeringen	Utskottets förslag
8100 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	0	0
8111 Anställningsstöd	0	0
8112 Stöd till utbildningsvikariat	0	0
8114 Stöd till bredbandsinstallation	0	0
8118 Stöd till skyddat arbete hos offentlig arbetsgivare	0	0
8119 Stöd för utbildning av personal i vård och äldre- omsorg	0	0
8123 Jämställdhetsbonus	0	0
8000 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	0	0
9000 Löpande redovisade skatter m.m.	0	0
Statsbudgetens inkomster (kassamässigt)	0	833 113 027

BILAGA 4

Förslag till preliminär fördelning av utgifter 2013, 2014 och 2015

Förslag till preliminär fördelning av utgifter per utgiftsområde 2013

Tusental kronor

Utgiftsområde		Avvikelse gentemot regeringen	Utskottets förslag
1	Rikets styrelse	±0	12 000 798
2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	±0	13 481 334
3	Skatt, tull och exekution	±0	10 363 389
4	Rättsväsendet	±0	38 227 067
5	Internationell samverkan	±0	2 031 708
6	Försvar och samhällets krisberedskap	±0	46 860 064
7	Internationellt bistånd	±0	31 570 281
8	Migration	±0	9 521 891
9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	±0	61 715 560
10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	±0	89 447 286
11	Ekonomisk trygghet vid ålderdom	±0	39 859 152
12	Ekonomisk trygghet för familjer och barn	±0	78 480 940
13	Integration och jämställdhet	±0	8 195 631
14	Arbetsmarknad och arbetsliv	±0	68 717 614
15	Studiestöd	±0	21 446 887
16	Utbildning och universitetsforskning	±0	55 282 649
17	Kultur, medier, trossamfund och fritid	±0	12 515 580
18	Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	±0	1 154 602
19	Regional tillväxt	±0	3 175 701
20	Allmän miljö- och naturvård	±0	4 753 179
21	Energi	±0	2 444 631
22	Kommunikationer	±0	42 992 106
23	Areella näringar, landsbygd och livsmedel	±0	16 298 135
24	Näringsliv	±0	4 947 985
25	Allmänna bidrag till kommuner	±0	85 895 278
26	Statsskuldsräntor m.m.	±0	23 250 000
27	Avgiften till Europeiska unionen	±0	32 226 812
Summa utgiftsområden		±0	816 856 260
Minskning av anslagsbehållningar		±0	-939 000
Summa utgifter		±0	815 917 260
Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, netto		±0	384 000
Kassamässig korrigering		±0	751 000
Summa		±0	817 052 260

Förslag till preliminär fördelning av utgifter per utgiftsområde 2014*Tusental kronor*

Utgiftsområde		Avvikelse gentemot regeringen	Utskottets förslag
1	Rikets styrelse	±0	12 222 849
2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	±0	13 825 953
3	Skatt, tull och exekution	±0	10 582 960
4	Rättsväsendet	±0	38 944 317
5	Internationell samverkan	±0	2 030 307
6	Försvar och samhällets krisberedskap	±0	48 197 101
7	Internationellt bistånd	±0	33 387 734
8	Migration	±0	9 409 712
9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	±0	63 426 696
10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	±0	86 789 778
11	Ekonomisk trygghet vid ålderdom	±0	39 154 088
12	Ekonomisk trygghet för familjer och barn	±0	80 410 985
13	Integration och jämställdhet	±0	8 821 204
14	Arbetsmarknad och arbetsliv	±0	64 120 222
15	Studiestöd	±0	21 890 108
16	Utbildning och universitetsforskning	±0	56 258 884
17	Kultur, medier, trossamfund och fritid	±0	12 670 750
18	Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	±0	1 166 426
19	Regional tillväxt	±0	2 966 701
20	Allmän miljö- och naturvård	±0	4 890 160
21	Energi	±0	2 410 561
22	Kommunikationer	±0	40 928 005
23	Areella näringar, landsbygd och livsmedel	±0	16 378 922
24	Näringsliv	±0	5 003 005
25	Allmänna bidrag till kommuner	±0	85 680 117
26	Statsskuldsräntor m.m.	±0	22 600 000
27	Avgiften till Europeiska unionen	±0	32 790 808
Summa utgiftsområden		±0	816 958 353
Minskning av anslagsbehållningar		±0	–996 000
Summa utgifter		±0	815 962 353
Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, netto		±0	–1 928 000
Kassamässig korrigering		±0	0
Summa		±0	814 034 353

Förslag till preliminär fördelning av utgifter per utgiftsområde 2015*Tusental kronor*

Utgiftsområde		Avvikelse gentemot regeringen	Utskottets förslag
1	Rikets styrelse	±0	12 494 936
2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	±0	14 317 318
3	Skatt, tull och exekution	±0	10 859 768
4	Rättsväsendet	±0	39 921 342
5	Internationell samverkan	±0	2 036 871
6	Försvar och samhällets krisberedskap	±0	49 422 288
7	Internationellt bistånd	±0	35 323 788
8	Migration	±0	9 356 036
9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	±0	63 539 876
10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	±0	85 220 305
11	Ekonomisk trygghet vid ålderdom	±0	39 022 303
12	Ekonomisk trygghet för familjer och barn	±0	81 918 799
13	Integration och jämställdhet	±0	8 596 661
14	Arbetsmarknad och arbetsliv	±0	58 628 963
15	Studiestöd	±0	23 518 710
16	Utbildning och universitetsforskning	±0	56 583 369
17	Kultur, medier, trossamfund och fritid	±0	12 821 200
18	Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	±0	1 167 038
19	Regional tillväxt	±0	2 631 001
20	Allmän miljö- och naturvård	±0	4 850 054
21	Energi	±0	1 776 907
22	Kommunikationer	±0	45 136 427
23	Areella näringar, landsbygd och livsmedel	±0	15 429 442
24	Näringsliv	±0	4 525 098
25	Allmänna bidrag till kommuner	±0	85 112 317
26	Statsskuldsräntor m.m.	±0	32 350 000
27	Avgiften till Europeiska unionen	±0	35 475 880
Summa utgiftsområden		±0	832 036 697
Minskning av anslagsbehållningar		±0	-1 648 000
Summa utgifter		±0	830 388 697
Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, netto		±0	-2 280 000
Kassamässig korrigering		±0	0
Summa		±0	828 108 697

BILAGA 5

Konstitutionsutskottets yttrande 2011/12:KU1y

Ram för utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Till finansutskottet

Finansutskottet beslutade den 29 september 2011 att bereda övriga utskott tillfälle att yttra sig över proposition 2011/12:1 Budgetpropositionen för 2012 om den ekonomiska politiken och förslag till statens budget för 2012, finansplan och skattefrågor m.m. samt de motioner som kan komma att väckas med anledning av propositionen i de delar de berör respektive utskotts beredningsområde.

Konstitutionsutskottet begränsar sitt yttrande till att avse förslag till ram för utgiftsområde 1 Rikets styrelse 2012–2015 i propositionen yrkandena 5 i denna del och 8 i denna del samt motionerna 2011/12:Fi241 (MP) yrkandena 4 och 5, 2011/12:Fi242 (SD) yrkandena 5 och 6 och 2011/12:Fi243 (V) yrkandena 4 och 5 i motsvarande delar.

Utskottets överväganden

Propositionen

I propositionen föreslås att ramen för utgiftsområde 1 Rikets styrelse för 2012 ska uppgå till 11 808 950 000 kr (tabell 8.2). I förhållande till ramen för innevarande budgetår (inklusive redan beslutade¹ och föreslagna² förändringar genom ändringsbudgetar på statsbudgeten för 2011) innebär förslaget en ökning med ca 131 miljoner kronor. För 2013 beräknas utgiftsramen till 12 001 miljoner kronor, för 2014 till 12 223 miljoner kronor och för 2015 till 12 495 miljoner kronor (tabell 8.3).

Ökningen av utgiftsramen motiveras främst av ökningen av anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.* med 300 miljoner kronor och att ett nytt anslag, 9:3 *Riksdagens fastighetsanslag*, föreslås föras upp på budgeten för underhåll av Riksdagsförvaltningens fastigheter. Det sistnämnda anslaget tillförs dels nya medel om 55 miljoner kronor, dels 35 miljoner kronor från anslaget 2:2 *Riksdagens förvaltningsanslag*.

Motionerna

Miljöpartiet de gröna föreslår i sin motion 2011/12:Fi241 att ramen för utgiftsområdet för 2012 minskas med ca 196 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag (yrkande 4 i denna del). Av motionen framgår att anslaget 5:1 *Länsstyrelserna m.m.* föreslås öka med 125 miljoner kronor för förbättrat tillsynsarbete, främst djurskydd, miljömålsarbete och skogsskydd men även stöd till kvinno- och mansjourer och havsmiljön. Även Sametingets resurser för kultur och politik föreslås öka (med 7 miljoner kronor). Samtidigt föreslås i motionen en minskning av Regeringskansliets anslag med 300 miljoner kronor jämfört med förslaget i propositionen. I motionen föreslås att anslaget 6:3 *Datainspektionen* utgår helt och att anslaget 6:2 *Justitiekanslern* minskas med 1 miljon kronor mot bakgrund av förslaget i motionen om att inrätta en ny integritetsskyddsmyndighet under utgiftsområde 4 Rättsväsendet. I motionen lämnas även förslag (yrkande 5) om den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2013 och 2014.

Sverigedemokraterna föreslår i sin motion 2011/12:Fi242 att ramen för utgiftsområdet för 2012 minskas med ca 264 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag (yrkande 5 i denna del). Minskningen av ramen motiveras av totalt fem anslagsförändringar. I motionen föreslås att anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.* ska minskas med 300 miljoner kronor och

¹ Jfr budgetproposition för 2011 (prop. 2010/11:1, bet. 2010/11:FiU1, rskr 2010/11:64) och proposition om vårändringsbudget för 2011 (prop. 2010/11:99, bet. 2010/11:FiU21, rskr. 2010/11:321).

² Proposition om höständringsbudget för 2011 (prop. 2011/12:2).

anslaget 6:6 *Stöd till politiska partier* ska minskas med ca 17 miljoner kronor samt att anslaget 5:1 *Länsstyrelserna m.m.* ska ökas med 60 miljoner kronor. I motionen anförs att Regeringskansliet är viktigt för att effektivt och kompetent bistå regeringens uppgift att styra landet men att utgifterna ökade kraftigt i och med EU-ordförandeskapet och därför bör sänkas. Vidare anförs att länsstyrelserna bör få ett ökat bidrag för att öka djurskyddskontrollerna. Därtill föreslås att anslaget 3:1 *Sametinget* ökas med 5 miljoner kronor och att anslaget 7:2 *Åtgärder för den nationella minoriteten romer* utgår helt. I motionen lämnas även förslag (yrkande 6) om den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2013–2015.

Vänsterpartiet föreslår i sin motion 2011/12:Fi243 att ramen för utgiftsområdet för 2012 minskas med ca 328 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag (yrkande 4 i denna del). I motionen föreslås ett avslag på regeringens förslag om en höjning av Regeringskansliets anslag med 300 miljoner kronor. Enligt motionen har regeringen inte motiverat ökningen av anslaget. Vidare hänvisas i motionen till motion 2011/12:K313. Av den senare motionen framgår att besparingar på tre andra anslag föreslås: 1:1 *Kungliga hov- och slottsstaten* (med 12 350 000 kr), 2:1 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.* (med 62 000 000 kr) samt 9:1 *Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information* (med 19 042 000 kr). Vidare föreslås en ökning av anslaget 2:4 *Riksdagens ombudsmän, Justitieombudsmännen (JO)* med 65 miljoner kronor. Ökningen syftar enligt motionärerna till att inrätta en ny avdelning under JO med uppgift att bevaka och utveckla arbetet med mänskliga rättigheter. I motion 2011/12:Fi243 lämnas även förslag (yrkande 5) om den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2013 och 2014.

I den följande tabellen redovisas propositionens och motionernas förslag till utgiftsramar för utgiftsområde 1 Rikets styrelse.

Förslag till ram för utgiftsområde 1

Miljoner kronor

År	Regeringen	Avvikelser från propositionens ram		
		(MP)	(SD)	(V)
2012	11 809	–196	–264	–328
2013	12 001	–127	–254	–329
2014	12 223	–83	–244	–330
2015	12 495		–234	

Not: Förslag om utgiftsramar för 2015 saknas i motionerna 2011/12:Fi241 (MP) och 2011/12:Fi243 (V).

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker att riksdagen för budgetåret 2012 beslutar om utgiftsramen för utgiftsområde 1 Rikets styrelse i enlighet med vad som föreslås i budgetpropositionen. Ramen för utgifterna inom utgiftsområdet ska för 2012 således uppgå till 11 808 950 000 kr. Vidare tillstyrker utskottet att

riksdagen för budgetåren 2013–2015 godkänner regeringens förslag till preliminära ramar för utgiftsområde 1 som riktlinje för regeringens budgetarbete. Dessa ramar beräknas således för 2013, 2014 och 2015 uppgå till 12 001 000 000, 12 223 000 000 respektive 12 495 000 000 kr.

Utskottets ställningstagande innebär att utskottet dels tillstyrker propositionen yrkandena 5 i denna del och 8 i denna del, dels avstyrker motionerna 2011/12:Fi241 (MP) yrkandena 4 och 5, 2011/12:Fi242 (SD) yrkandena 5 och 6 och 2011/12:Fi243 (V) yrkandena 4 och 5 i motsvarande delar.

Stockholm den 20 oktober 2011

På konstitutionsutskottets vägnar

Peter Eriksson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Peter Eriksson (MP), Per Bill (M), Andreas Norlén (M), Helene Petersson i Stockaryd (S), Lars Elin-derson (M), Billy Gustafsson (S), Karl Sigfrid (M), Phia Andersson (S), Karin Granbom Ellison (FP), Hans Hoff (S), Per-Ingvar Johnsson (C), Hans Ekström (S), Kajsa Lunderquist (M), Tuve Skånberg (KD), Jonas Åkerlund (SD) och Mia Sydow Mölleby (V).

Avvikande meningar

1. Avvikande mening (MP)

Peter Eriksson (MP) anför:

Regeringens förslag till dels utgiftsram för utgiftsområde 1 Rikets styrelse budgetåret 2012, dels preliminära ramar för utgiftsområde 1 för åren 2013–2015 i proposition 2011/12:1 Budgetpropositionen för 2012 om den ekonomiska politiken och förslag till statens budget för 2012, finansplan och skattefrågor m.m. yrkandena 5 och 8 samt förslagen i motionerna 2011/12:Fi242 (SD) yrkandena 5 och 6 och 2011/12:Fi243 (V) yrkandena 4 och 5 i motsvarande delar bör avslås. I stället bör riksdagen bifalla Miljöpartiets förslag i motion 2011/12:Fi241 (MP) yrkandena 4 och 5 i motsvarande delar.

För 2012 uppgår därmed ramen för utgiftsområde 1 till 11 613 miljoner kronor, och för 2013 och 2014 beräknas ramen till 11 874 miljoner kronor respektive 12 140 miljoner kronor.

2. Avvikande mening (SD)

Jonas Åkerlund (SD) anför:

Regeringens förslag till dels utgiftsram för utgiftsområde 1 Rikets styrelse budgetåret 2012, dels preliminära ramar för utgiftsområde 1 för åren 2013–2015 i proposition 2011/12:1 Budgetpropositionen för 2012 om den ekonomiska politiken och förslag till statens budget för 2012, finansplan och skattefrågor m.m. yrkandena 5 och 8 samt förslagen i motionerna 2011/12:Fi241 (MP) yrkandena 4 och 5 och 2011/12:Fi243 (V) yrkandena 4 och 5 i motsvarande delar bör avslås. I stället bör riksdagen bifalla Sverigedemokraternas förslag i motion 2011/12:Fi242 (SD) yrkandena 5 och 6 i motsvarande delar.

För 2012 uppgår därmed ramen för utgiftsområde 1 till 11 545 miljoner kronor, och för 2013, 2014 och 2015 beräknas ramen till 11 747 miljoner kronor, 11 979 miljoner kronor respektive 12 261 miljoner kronor.

3. Avvikande mening (V)

Mia Sydow Mölleby (V) anför:

Regeringens förslag till dels utgiftsram för utgiftsområde 1 Rikets styrelse budgetåret 2012, dels preliminära ramar för utgiftsområde 1 för åren 2013–2015 i proposition 2011/12:1 Budgetpropositionen för 2012 om den ekonomiska politiken och förslag till statens budget för 2012, finansplan och skattefrågor m.m. yrkandena 5 och 8 samt förslagen i motionerna 2011/12:Fi241 (MP) yrkandena 4 och 5 och 2011/12:Fi242 (SD) yrkandena 5 och 6 i motsvarande delar bör avslås. I stället bör riksdagen bifalla Vänsterpartiets förslag i motion 2011/12:Fi243 (V) yrkandena 4 och 5 i motsvarande delar.

För 2012 uppgår därmed ramen för utgiftsområde 1 till 11 481 miljoner kronor, och för 2013 och 2014 beräknas ramen till 11 672 miljoner kronor respektive 11 893 miljoner kronor.

BILAGA 6

Skatteutskottets yttrande 2011/12:SkU1y

Skattefrågor i budgetpropositionen för 2012

Till finansutskottet

Finansutskottet har berett övriga utskott tillfälle att yttra sig över proposition 2011/12:1 Budgetpropositionen för 2012 om den ekonomiska politiken och förslag till statsbudget för 2012, finansplan och skattefrågor m.m. samt de motioner som väckts med anledning av propositionen, allt i de delar som de berör respektive utskotts beredningsområde.

I detta yttrande behandlar utskottet skattefrågor i budgetpropositionen. Ramen för utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution behandlar utskottet i yttrande SkU2y.

Sammanfattning

Utskottet instämmer i regeringens bedömning när det gäller inriktningen av skattepolitiken och ambitionerna på skatteområdet, tillstyrker de förslag som regeringen lägger fram i propositionen och har för sin del ingen invändning mot att regeringens beräkning av statsbudgetens inkomster för 2012 godkänns.

Utskottets ställningstaganden innebär att bl.a. följande förändringar på skatteområdet beslutas eller aviseras.

Mervärdesskattesatsen för restaurang- och cateringtjänster sänks från 25 % till 12 % för att skapa jobb, inte minst för unga, och stimulera till företagande. Sänkningen gäller inte spritdrycker, vin och starköl.

Investeringssparkonton införs i syfte att göra det enklare för privatpersoner att spara i aktier och andra värdepapper. Den som sparar på ett investeringssparkonto beskattas inte för kapitalvinst och utdelning från tillgångar på kontot. I stället betalar spararen varje år en låg schablonskatt baserad på statslåneräntan. I syfte att effektivisera beskattningen och för att upprätthålla den skattemässiga neutraliteten ändras också beskattningen av kapitalförsäkringar. För investeringsfonder och deras andelsägare ersätts beskattningen på fondnivå med en schablonbeskattning av andelsägarna.

En skattereduktion på 25 % införs för penninggåvor som främjar vetenskaplig forskning eller hjälpverksamhet bland behövande. Skattereduktionen uppgår högst till 1 500 kr per år.

Beloppsgränsen för avdrag för arbetsresor höjs för att förenkla och begränsa administrationen, och reglerna om expertskatt tillförs en ny schablonregel i samma syfte.

Företagens avdragsrätt för utgifter för forskning och utveckling utökas.

För att förbättra och förenkla för de företagare som omfattas av 3:12-reglerna höjs nivån på schablonbeloppet i den s.k. förenklingsregeln från 2,5 till 2,75 inkomstbasbelopp. Det införs också ett tak på 90 inkomstbasbelopp för beskattning av utdelning i inkomstslaget tjänst. För enskilda näringsidkare höjs räntesatsen för positiv räntefördelning.

De s.k. Lundinreglerna kommer att avskaffas och en regel införs om att avdrag för nedskrivning och förlust på lagerandelar bara medges om värdenedgången eller förlusten är verklig.

Schablonavdraget vid upplåtelse av den egna bostaden höjs från 18 000 kr per år till 21 000 kr per år. Lättnadsreglerna för oäkta bostadsrättsföreningar förlängs t.o.m. 2015.

Reglerna om redovisning av mervärdesskatt vid import kommer att utredas som ett led i regeringens regelförenklingsarbete.

Koldioxid- och energiskattesatserna på bränslen och energiskattesatserna på el för 2012 räknas om motsvarande förändringen av konsumentprisindex.

Den lägre energiskattesatsen på el, som gäller för förbrukning i hushålls- och servicesektorerna i vissa kommuner i norra Sverige, kvarstår i sin nuvarande form även efter att kommissionens statsstödsgodkännande löper ut vid utgången av 2011.

För att stimulera till en ökad användning av biodrivmedel ska skattebefrielse för låginblandning även fortsättningsvis gälla upp t.o.m. 6,5 volymprocent biodrivmedel i bensin och upp t.o.m. 5 volymprocent biodrivmedel i diesel. Denna skattebefrielse åstadkoms på samma sätt som hittills skett på detta område, dvs. genom särskilda dispensbeslut.

Fortsatt befrielse från koldioxidskatt och energiskatt kommer också att ges genom dispensbeslut för E85 och andra höginblandade biodrivmedel och för biodrivmedel helt utan fossilt innehåll.

Av hälsopolitiska skäl och som en delfinansiering av reformerna inom skatteområdet höjs skatten på cigaretter, cigarrer, cigariller, röktobak och tuggtobak med drygt 7 % . Skatten på snus höjs med knappt 11 %.

Företagens möjligheter att effektivisera sin fordonsanvändning förbättras genom att vägavgiften återbetalas med ett belopp som motsvarar antalet återstående dagar.

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet har lämnat var sin avvikande mening och ett gemensamt särskilt yttrande. Sverigedemokraterna har lämnat en avvikande mening.

Utskottets överväganden

Riktlinjerna för skattepolitiken

Utskottets förslag i korthet

Utskottet instämmer i regeringens bedömning när det gäller inriktningen av skattepolitiken och föreslår att Socialdemokraternas, Miljöpartiets, Sverigedemokraternas och Vänsterpartiets förslag om en annan inriktning avslås.

Jämför avvikande meningarna 1 (S), 2 (MP), 3 (SD) och 4 (V).

Budgetpropositionen

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken.

Regeringens främsta mål är att föra Sverige mot full sysselsättning genom minskat utanförskap. Politiken ska fortsätta att skapa bättre förutsättningar för tillväxt, sysselsättning och välfärd i alla delar av landet inom ramen för långsiktigt hållbara offentliga finanser. Ytterligare åtgärder för att öka drivkrafterna för arbete och företagande, förbättra trygghetsmarginalerna för låg- och medelinkomsttagare samt förbättra arbetsmarknadens funktionssätt är centrala.

Den svagare ekonomiska utvecklingen och den stora osäkerheten kring denna ställer krav på säkerhetsmarginaler i de offentliga finanserna för att säkra att Sverige har ett handlingsutrymme att möta en kraftigare eller mer varaktig avmattning. Inriktningen på politiken är att inom ramen för en ansvarsfull politik med goda säkerhetsmarginaler möta inbromsningen på arbetsmarknaden och fortsätta att stärka välfärden liksom de långsiktiga förutsättningarna för jobb, tillväxt och företagande.

I 2011 års ekonomiska vårproposition var regeringen tydlig med att de reformambitioner som återstod endast kunde genomföras om det fanns ett offentligfinansiellt utrymme och under förutsättning att viktiga reformer inom välfärds- och utbildningsområdena kunde säkras. Bedömningen i budgetpropositionen är att alla återstående reformambitioner inte ryms i statens budget för 2012 men att de fortfarande kan genomföras under mandatperioden. Därtill innebär det nya konjunkturläget att det finns behov av andra typer av åtgärder. Reformerna kommer att genomföras i den takt som är förenlig med tillräckliga säkerhetsmarginaler i de offentliga finanserna.

Ett mindre reformutrymme i spåren av sämre offentliga finanser och det ökade behovet av säkerhetsmarginaler innebär tid för ansvar och ställer högre krav på prioriteringar i statens budget. I budgetpropositionen för 2012 föreslås åtgärder för att möta inbromsningen på arbetsmarknaden,

åtgärder för en bättre fungerande ekonomi med varaktigt hög tillväxt och sysselsättning i alla delar av landet, reformer för en förstärkt välfärd och bättre ekonomi för utsatta grupper samt åtgärder för ökad konkurrenskraft. Regeringen föreslår reformer och åtgärder för varaktigt högre tillväxt och sysselsättning.

Mervärdesskatten för restaurang- och cateringtjänster sänks för att stimulera till företagande och skapa jobb, inte minst för unga. Den långsiktigt bästa fördelningspolitiken är att ge fler möjlighet till eget arbete och möjlighet att leva på sin lön.

Reglerna om expertskatt tillförs en ny schablonregel som innebär att en arbetstagare alltid ska anses uppfylla villkoren ifall lön och annan ersättning för arbetet i Sverige per månad överstiger två prisbasbelopp. Detta ökar förutsebarheten och underlättar tillämpningen.

För att förbättra och förenkla för de företagare som omfattas av 3:12-reglerna höjs nivån på schablonbeloppet i den s.k. förenklingsregeln från 2,5 till 2,75 inkomstbasbelopp. Det införs också ett tak på 90 inkomstbasbelopp för beskattning av utdelning i inkomstslaget tjänst. För enskilda näringsidkare höjs räntesatsen för positiv räntefördelning, från statslåneräntan ökad med 5 procentenheter till statslåneräntan ökad med 5,5 procentenheter.

I syfte att förenkla införs en ny schablonbeskattad sparform för privatpersoner som sparar i direktägda aktier och andra värdepapper, benämnd investeringssparkonto. Den som sparar på ett investeringssparkonto beskattas inte för kapitalvinst och utdelning från tillgångar på kontot. Spararen slipper därför deklarerar varje försäljning av värdepapper och kan utan skattekonsekvenser t.ex. sälja aktier och byta fonder på kontot. I stället betalar spararen varje år en låg schablonskatt baserad på statslåneräntan. I syfte att effektivisera beskattningen och för att upprätthålla den skattemässiga neutraliteten ändras också beskattningen av kapitalförsäkringar. För investeringsfonder och deras andelsägare ersätts beskattningen på fondnivå med en schablonbeskattning av andelsägarna.

Regeringen föreslår också åtgärder som syftar till att förbättra förutsättningarna för jobb och företagande i hela Sverige, säkra en trygg och stabil energiförsörjning och förbättra innovationsgraden i ekonomin. Företagens avdragsrätt för utgifter för forskning och utveckling utökas och regeringen aviserar att frågan om en utvidgning av skattereduktionen för gåvor till forskning kommer att beredas i samband med den kommande forskningspropositionen. I sammanhanget framhålls att den utredning om översyn av företagsbeskattningen som tillsatts bl.a. har i uppdrag att lämna förslag på ökade skatteincitament för forskning och utveckling.

De insatser som ideella föreningar, organisationer, samfund och andra aktörer i den ideella sektorn gör är viktiga för samhället. Som ett led i att stärka den ideella sektorn lägger regeringen fram förslag om en skattereduktion för penninggåvor som stimulerar privatpersoners donationer.

Klimatförändringarna är en global utmaning som kräver ett globalt svar. Sverige ska driva en framsynt och kostnadseffektiv klimatpolitik som syftar till att minska utsläppen både nationellt och internationellt. I regeringens förslag ingår bl.a. åtgärder för att minska utsläppen från bilar, åtgärder för att anpassa samhället till effekterna av ett förändrat klimat och satsningar på havsmiljön. Regeringens sammanhållna energi- och klimatpolitik innebär kraftfulla utsläppsminskningar av växthusgaser och en väg ut ur ett beroende av fossila bränslen. Regeringen avser att fr.o.m. den 1 januari 2012 införa en ny supermiljöbilspremie om 40 000 kr per bil till inköp av bilar som släpper ut minst koldioxid. Målgruppen för bidraget föreslås omfatta privatpersoner, bilpooler, offentlig sektor samt företag, inkluderande taxibolag och biluthyrningsföretag.

För att även fortsättningsvis stimulera till en ökad användning av bio-drivmedel avser regeringen att ge skattebefrielser på samma sätt som hittills skett på detta område, dvs. genom särskilda dispensbeslut. För att driva fram den senaste och bästa tekniken vad gäller miljöfordon förlängs den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för vissa miljöanpassade bilar med två år för bilar som är utrustade med teknik för drift med elektricitet som tillförs genom laddning från en yttre energikälla eller med annan gas än gasol.

Av förenklingsskäl och administrativa skäl föreslås en höjning av den beloppsgräns över vilken man får dra av utgifter för inställelseresor och för resor mellan bostaden och arbetsplatsen respektive utbildningsplatsen.

Förbättrade villkor för andrahandsuthyrning av bostäder kan stimulera utbudet på andrahandsmarknaden. Regeringen föreslår därför en höjning av schablonavdraget vid upplåtelse av den egna bostaden från 18 000 kr per år till 21 000 kr per år. Regeringen föreslår dessutom en förlängning av lättnadsreglerna för s.k. oäkta bostadsrättsföreningar.

Som en delfinansiering av reformerna på skatteområdet föreslås en höjning av tobaksskatterna fr.o.m. den 1 januari 2012, bl.a. en höjning av skatten på cigaretter med ca 8 % och av skatten på snus med ca 11 %. Skattehöjningarna bedöms ha en positiv effekt på folkhälsan.

I regeringens reformambitioner för mandatperioden ingår följande.

För att minska utanförskapet, öka den varaktiga sysselsättningen och göra det mer attraktivt att utbilda sig, starta och driva företag vill regeringen ytterligare under mandatperioden förstärka jobbskatteavdraget och höja den nedre skiktgränsen för uttag av statlig inkomstskatt. Regeringen avser även att under 2013 eller 2014 återkomma med förslag om sänkt skatt för pensionärer under förutsättning att det råder balans i de offentliga finanserna.

Vidare är avsikten att ytterligare förbättra företagsklimatet och villkoren för företagande, investeringar och sysselsättning, bl.a. genom att se över företagsbeskattningen. Utredningen ska bl.a. undersöka olika möjligheter att minska beskattningen av riskkapital i bolagssektorn och att göra villkoren mer lika för finansiering med eget kapital och med lån. I uppdraget

ingår också att ta fram förslag som breddar bolagsskattebasen för att bl.a. möjliggöra en sänkning av bolagsskattesatsen. Vidare ska möjligheterna att införa skatteincitament för forskning och utveckling undersökas. Utredningen ska även se över reglerna om koncernbidrag och underprisöverlåtelser samt analysera om det bör införas en källskatt på räntebetalningar.

Som ovan nämnts ska åtgärderna genomföras först när det uppstår ett varaktigt reformutrymme och när det ekonomiska läget tillåter och under förutsättning att viktiga reformer inom prioriterade välfärdsområden kan säkras.

Regeringen har lagt en proposition om en ny lag för i stort sett hela skatteförfarandet som gör regelverket tydligare och lättare att tillämpa och som bidrar till att minska den administrativa bördan för företagen och stärka de skattskyldigas ställning. Regeringen avser dock att göra mer för att stärka rättssäkerheten för de skattskyldiga och aviserar att vissa frågor som gäller skattetilläggen samt bestämmelserna om tredjemansrevision och ersättning för kostnader för biträde kommer att utredas i syfte att ytterligare stärka rättssäkerheten. En viktig fråga som ska utredas gäller skattetilläggen och rätten att inte bli lagförd eller straffad två gånger enligt artikel 4.1 i det sjunde tilläggsprotokollet till den europeiska konventionen av den 4 november 1950 om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Andra frågor som kommer att utredas är nivåerna på skattetillägg, effekten av normalt tillgängligt kontrollmaterial och risken för skatteundandragande.

För att komma ifrån den stora belastningen på gäldenärernas ekonomi vid indrivning aviserar ett förslag om att dröjsmålsavgift inte ska beräknas på en fordran efter det att den överlämnats för indrivning.

Företagens möjligheter att effektivisera sin fordonsanvändning förbättras genom att vägavgift återbetalas med ett belopp som motsvarar antalet återstående dagar.

Motionerna

I *Socialdemokraternas* motion Fi240 yrkande 14 delvis anför motionärerna att Socialdemokraternas ekonomiska politik bygger på tydliga moraliska principer om att man ska göra rätt för sig. Den enskilde ska vara trygg i att det offentliga gör allt som står i dess makt för att skattemedel används på det absolut mest effektiva sättet. Den enskilde har ett moraliskt ansvar, som går utöver det som lagen reglerar, för att inte överutnyttja de tjänster som det offentliga tillhandahåller och att inte heller medvetet tänja på skattelagstiftning och andra regelverk för snöd ekonomisk vinning.

Skattesystemets huvudfunktioner är att trygga finansieringen av den offentliga välfärden samt att verka utjämnande mellan grupper och över tid. Skatter ska tas ut på ett rättvist och effektivt sätt. Ett rättvist skattesys-

stem kännetecknas av att skatten tas ut likformigt och efter bärkraft. Med effektivitet menas att skattesystemet ska uppmuntra till sådant som är grunden för vårt välstånd: arbete, utbildning och investeringar.

Skattesystemet bör även vara enkelt och överskådligt och vara utformat så att det förhindrar skattefusk och skatteplanering. För att upprätthålla ett starkt samhällskontrakt är det avgörande att alla former av skatte- och bidragsfusk motverkas kraftfullt. Skatteverket beräknar att staten förlorar ca 130 miljarder kronor i uteblivna skatteintäkter varje år. Det är ett resultat av både medvetet skattefusk och oavsiktliga misstag, men fusket står för den största delen.

Motionärerna ifrågasätter jobbskatteavdragets effektivitet som stimulans för arbete. Mycket tyder enligt motionärerna på att effekten är liten och dessutom avtagande med avseende på skattereduktionens storlek. I de riktigt höga inkomstskikten är det troligt att sänkt skatt på arbete minskar arbetsutbudet eftersom man kan jobba mindre med oförändrad levnadsstandard. Höjd skatt på de allra högsta inkomsterna kan stimulera till mer arbete eftersom det tvingar skattebetalaren att arbeta mer för att bevara sin standard.

En väl fungerande arbetslinje kräver enligt motionärerna att det både ska löna sig att arbeta och att ha arbetat. Pensionärer ska inte beskattas hårdare än löntagare, och klyftan bör minskas genom höjt grundavdrag för pensionärer.

Små- och medelstora företag står för nästan hela nettotillskottet av nya jobb i ekonomin. Att få dessa företag att fortsätta växa och anställa är helt centralt.

Motionärerna avvisar regeringens förslag om att införa en skattereduktion för gåvor. De vill inte att offentligt stöd till föreningsliv, sociala verksamheter och forskning ska ersättas av privat finansiering via gåvor. Prioriteringar av stöd och bidrag ska så länge det gäller skattemedel avgöras av demokratiskt valda organ och dess representanter.

För att främja folkhälsan genom att minska alkoholens medicinska och sociala skadeverkningar föreslås en viss höjning av punktskatten på alkohol.

I *Miljöpartiets* motion Fi241 yrkande 1 delvis anförs att Miljöpartiets mål för skattepolitiken är att de skatter som behövs för att finansiera den gemensamma välfärden ska tas in på ett rättvist och rättssäkert sätt. Skatten ska beräknas utifrån bärkraft och på ett sätt som så långt som möjligt undviker oönskade snedvridningar av ekonomin. Genom skatter på miljö- och hälsoskadliga varor och beteenden ska samhällskostnader som annars inte syns i priset synliggöras, för att styra konsumtion och investeringar i en mer hållbar riktning.

Skatterna möjliggör en hög kvalitet på den samhällsservice alla kan ta del av. Skattesystemet utgör grundbulten i landets välfärd och är, rätt utformat, en av Sveriges främsta styrkor. I flera av de länder som drabbats av svåra budgetunderskott och statsskulder är omfattande skattefusk en av orsakerna. För Miljöpartiet är ett transparent, enkelt och likformigt skattesys-

stem viktigt. På ett rättvist och rättssäkert sätt ska vi tillsammans sörja för vår gemensamma välfärd, samtidigt som vi har ett stort ansvar för att de skatter som tas ut används så effektivt som möjligt.

Skattepolitiken ska också vara omfördelande. Omfördelningen i samhället sker genom de allmänna socialförsäkringarna och skattesystemet tillsammans. Miljöpartiet anser att det är rimligt med en progressivitet i skattesystemet så att de som tjänar mest också betalar en större andel av sin inkomst i skatt. Samtidigt är det viktigt att systemet bidrar till incitament för egen försörjning.

De principer om enkelhet och likformighet som vägledde den stora skattereformen har enligt motionärerna åsidosatts i åtskilliga fall. Nya undantag, nedsättningar och särlösningar har införts, och konsekvenserna har blivit ett krångligare och mindre likformigt skattesystem. Motionärerna vill att det görs en ny bred skatteöversyn.

Motionärerna anser att koldioxidskatten bör användas mer aktivt för att minska utsläppen av koldioxid och därmed skapa möjligheter för Sverige att ta sitt klimatansvar, att nå klimatmålen och att begränsa den globala uppvärmningen. Klokt utformade ekonomiska styrmedel, som miljöskatter som låter förorenaren betala, är erkänt kostnadseffektiva verktyg och koldioxidskatten är det samhällsekonomiskt mest effektiva styrmedlet i klimatpolitiken.

Även andra klimat-, miljö- och energiskatter måste användas på ett klokt sätt för att de som orsakar miljöproblem också ska stå för kostnaden för dem. Utöver särskilda punktskatter på miljöskadlig verksamhet finns det anledning att minska skatter som motverkar miljövänliga val. Miljöpartiet kommer under mandatperioden att kontinuerligt utvärdera och utveckla sina förslag till miljö- och klimatskatter i förhållande till vad som behövs för att uppnå miljö- och klimatmålen. De vill även se över hur olika styrmedel samverkar.

I *Sverigedemokraternas* motion Fi242 yrkande 1 delvis anfördes att Sverigedemokraternas analys är att en varaktigt hög sysselsättning skapas genom att den svenska globala konkurrenskraften stärks. Detta uppnås genom en hög generell nivå av arbetsmarknadsmatchat humankapital, en reglerad invandring, ett gott småföretagarklimat, stabila statsfinanser, ett utbyggt trygghetssystem, en kraftig utbildningssatsning, ordentliga investeringar i infrastruktur och en riktad, långsiktig och väl avvägd arbetsmarknadspolitik.

Motionärerna välkomnar breda satsningar på arbetsmarknad och utbildning snarare än fortsatta skattesänkningar för dem som redan fått det år efter år. De välkomnar ett mer rättvist skattesystem där dagens pensionärer får ta del av de skattelättnader som morgondagens pensionärer nu åtnjuter. Sverigedemokraternas politik präglas av grundtanken att ett rättvist skattesystem är en förutsättning för välfärdsstatens fortsatta existens.

Sverigedemokraterna ställer sig bakom grundprincipen att det ska vara lönande att arbeta, och de vill därför bevara samtliga fyra steg i jobbskatteavdraget. Till skillnad från regeringen ser de dock ingen motsättning mellan denna princip och att ge arbetslösa en rimlig ekonomisk trygghet såväl som att avskaffa pensionärsskatten.

Sverigedemokraternas ambition är således inte bara att utjämna utan att helt eliminera de skatteskillnader mellan arbetare och pensionärer som regeringen har skapat. Sverigedemokraterna välkomnar regeringens beslut att skjuta upp det femte jobbskatteavdraget. I detta mycket kritiska läge för svensk ekonomi, med nedskrivna tillväxtprognoser, bör varje skatte-krona hanteras mycket varsamt.

Elpriset består i dag till stor del av diverse skatter och moms. Motionärerna ser att det finns ett långsiktigt behov och en möjlighet att sänka dessa skatter. Elpriserna måste sammantaget sänkas så mycket att hushållen kan hålla sina boendekostnader på en rimlig nivå. Motionärerna vill på sikt skapa förutsättningar för svenska hushåll att hålla sina energikostnader på låga nivåer genom att sänka energiskatten.

Motionärerna vill att jordbrukets kostnader ska närma sig de europeiska nivåerna och föreslår en höjning av återbetalningen av koldioxidskatten för jord- och skogsbruksmaskiner. Vidare bör beskattningsreglerna ses över för att underlätta kapitalöverföringar inom dessa sektorer med beaktande av att familjegårdar ska kunna överlätas successivt och att syskon ska kunna lösas ut.

Sverigedemokraterna vill vända det mest akuta och kritiska läget på studentbostadsmarknaden genom att göra det skattefritt att hyra ut halva bostaden men också skattebefria andrahandsuthyrning helt och göra reglerna mer flexibla. Sverigedemokraterna vill även avskaffa fastighetsskatten för studentbostäder och se över skatterna när det gäller olika boendeformer. En annan viktig aspekt är att skapa förutsättningar för flyttkedjor för att på det sättet främja rörligheten på marknaden. I dag ger skattereglerna upphov till inlåsnings effekter i alla upplåtelseformer. Det viktiga är att det byggs bostäder, inte enbart studentbostäder eller andra billiga hyresrätter, utan att det verkligen byggs.

I Vänsterpartiets motion Fi243 yrkande 2 delvis anförs att målsättningen med Vänsterpartiets skattepolitik är att få fler människor i arbete, trygga välfärden och skapa förutsättningar för en hållbar utveckling. En hög sysselsättning är en förutsättning för att få resurser till den offentligt finansierade, generella välfärden. Skatt ska betalas efter bärkraft och välfärd fördelas efter behov. Skatteuttaget måste upplevas som rättvist för att få acceptans. Det krävs därför en viss progressivitet i systemet.

Skattesystemet måste vara utformat så att det är enkelt att förstå och tillämpa för den enskilda skattebetalaren. Skattesystemet bör vara enhetligt och likformigt och ha så få undantag som möjligt. På så sätt minimeras också möjligheterna till skatteplanering. Genom att kraftfullt bekämpa skattefusk stärks välfärden och skapas rättvisa konkurrensvillkor för företagen.

Motionärerna vänder sig mot de skattesänkningar som regeringen genomfört. Resurserna till välfärden och möjligheterna till nödvändiga reformer och en rättvis fördelning av ekonomiska resurser har urholkats. Skatterna har sänkts mest för höginkomsttagare genom bl.a. slopad förmögenhetsskatt, sänkt fastighetsskatt och inte minst genom rejäla inkomstskattesänkningar. Samtidigt betalar pensionärer, sjuka och arbetslösa i dag mer i skatt än friska löntagare. Detta menar motionärerna är orättvist och ineffektivt och skadar skattesystemets legitimitet. Regeringens skattesänkningar har enligt vad som anförs på ett påtagligt sätt ökat mäns nettointkomster jämfört med kvinnors.

Vänsterpartiets principiella hållning är att fastigheter är tillgångar som ska beskattas. Fastigheter är också en viktig och stabil skattebas. Motionärerna menar att beskattningen måste utformas med ett krav på förutsägbarhet, men också uppfattas som rättvis. Därför bör marknadsvärdet tillåtas slå igenom mer i beskattningen av ägda bostäder. Möjligheten till uppskov med kapitalvinstskatten vid försäljning av bostad bör på sikt tas bort. Fastighetsskatten för hyreslägenheter bör tas bort eftersom det bör råda skattemässig neutralitet mellan olika kategorier av bostäder.

Motionärerna vill utreda utformningen av en förmögenhetsskatt som kan införas 2013. Den tidigare arvs- och gåvoskatten hade enligt vad som anförs en utjämnande effekt på inkomst- och förmögenhetsfördelningen, och motionärerna vill nu införa en arvsbeskattning som betalas av dödsboet innan ett arv skiftas. Utformningen av en sådan skatt bör utredas.

Skatter är ett viktigt styrmedel i klimat- och miljöomställningen. Priset på transporter ska inkludera kostnader för miljöskador, hälsoeffekter, trafikolyckor och andra samhällsekonomiska kostnader. Bensin- och dieselskatten är ett effektivt ekonomiskt styrmedel för att styra över till transporter som är bättre för miljön, liksom satsningar som skapar möjligheter för fler att resa kollektivt. Vänsterpartiet bedömer därför att det finns ett behov av att höja drivmedelsskatterna. Det är viktigt att kompensera personer med låga inkomster och för boende i glesare bygder.

Med hjälp av bl.a. skattepolitiken vill motionärerna också gynna kollektivtrafiken och verka för ett ökat utbud såväl i stad som på landsbygd. Bra transportmöjligheter är en nödvändighet för både enskilda och företag, och en förutsättning för en fungerande arbetsmarknad. Det bästa är självfallet om merparten av resorna kan göras med kollektiva transporter.

Bristerna i skattesystemet är i dag så stora att det krävs en översyn av hela skattesystemet. Det bör tillsättas en parlamentarisk utredning med ett sådant uppdrag.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen antog våren 2008 riktlinjer för skattepolitiken.

Följande hållpunkter gäller för skattepolitiken. Skattereglerna ska bidra till att öka den varaktiga sysselsättningen (antalet arbetade timmar) genom ökat arbetsmarknadsdeltagande, genom att personer som redan har arbete ökar sitt arbete och genom ökad utbildning och kompetens hos dem som arbetar. Skattereglerna ska ge goda villkor för investeringar i Sverige, genom att attrahera utländska företags lokalisering och investeringar i Sverige och genom att företag som redan är verksamma i Sverige ökar sina investeringar. Därutöver ska också goda villkor gälla för svenska företags investeringar i utlandet. Skattepolitiken ska utformas så att målen om en generell och rättvist fördelad välfärd och högre sysselsättning säkerställs. Skattereglerna ska bidra till att negativa miljö- och folkhälsoaspekter fångas upp i prisbildningen på olika marknader genom internalisering av s.k. negativa externa effekter. Korrigeringar av sådana effekter bör ske på ett så effektivt sätt som möjligt med beaktande av andra krav på skattesystemet. På miljöområdet ska skatterna samordnas med andra styrmedel – som exempelvis handel med utsläppsrätter – så att miljöstyrningen blir samhällsekonomiskt effektiv. Principen om att förorenaren ska betala ska gälla. Skattereglerna ska utformas så att de stärker medborgarnas förtroende för skattesystemet och underlättar för dem att göra rätt för sig. Skattefel ska begränsas och skattebrott, skattefusk och skatteundandra-gande motverkas.

Riktlinjerna innebär vidare följande krav som ställs på de svenska skattereglerna i en alltmer globaliserad värld. Skatterna ska finansiera offentliga utgifter på ett hållbart sätt med bevarande av samhällsekonomisk balans. Utifrån detta fiskala krav ska skattereglerna utformas på ett så enkelt sätt som möjligt med beaktande av målet om hög välfärd och hög varaktig sysselsättning. Med beaktande av hållpunkterna ska skattereglerna vara generella, och existerande särregler (skatteutgifter) ska löpande prövas för att förenkla systemet och för att skapa finansiellt utrymme för att sänka strategiska skattesatser. Skatteregler och åtgärder ska vara hållbara och försvarbara i ett EU-rättsligt perspektiv. På inkomstskatteområdet bör på sikt olika inslag av s.k. uppskjuten beskattning undvikas. Arbetet med att förenkla skattereglerna (minskad administrativ börda) ska utvecklas. I arbetet ska nyttan av förenklingar för företagen beaktas liksom behovet av att värna skatteintäkterna.

Enligt utskottets uppfattning tar förslaget om sänkt mervärdesskatt på restaurang- och cateringtjänster sikte på att ge bättre förutsättningar för en varaktigt högre sysselsättning. Vidare uppnås en förenklad tillämpning och en minskad administrativ börda genom att skattesatsen för dessa tjänster sänks till samma nivå som för livsmedel.

Villkoren för företagande förbättras genom förslagen om förändrade 3:12-regler, reglerna för enskilda näringsidkare, expertskatten och den utökade avdragsrätten för företags utgifter för forskning och utveckling.

Skattereglerna förenklas vidare i en rad olika avseenden på ett sätt som också ökar effektiviteten. På det skatteadministrativa området sker detta genom förslagen om reformerat skatteförfarande. Reglerna om expertskatt förenklas liksom 3:12-reglerna genom den justerade schablonregeln. Möjligheterna att förenkla mervärdesskattereglerna vid import ska undersökas av en särskild utredare. Införandet av investeringssparkontot förenklar beskattningen av aktier och andra värdepapper.

Förändringarna i sparandebeskattningen genom det nya investeringssparkontot innebär också en kraftfull effektivisering av skatteuttaget, bl.a. i och med att inslaget av uppskjuten beskattning minskar inom ramen för ett minskat skatteuttag. Förskjutningen av skatteuttaget från värdepappersfonder till dess delägare görs på ett sätt som bibehåller begränsningen av skattekrediter.

Utskottet anser i likhet med regeringen att det främsta målet är att föra Sverige mot full sysselsättning genom minskat utanförskap. Ett eget arbete ger frihet, trygghet, gemenskap och möjligheter. Politiken ska fortsätta att skapa bättre förutsättningar för tillväxt, sysselsättning och välfärd i alla delar av landet inom ramen för långsiktigt hållbara offentliga finanser. Ytterligare åtgärder för att öka drivkrafterna för arbete och företagande, förbättra trygghetsmarginalerna för låg- och medelinkomsttagare och förbättra arbetsmarknadens funktionssätt är centrala.

Utskottet ställer sig bakom de reformambitioner som regeringen redovisar i propositionen. För att minska utanförskapet, öka den varaktiga sysselsättningen och göra det mer attraktivt att utbilda sig och starta och driva företag vill regeringen ytterligare förstärka jobbskatteavdraget och höja den nedre skiktgränsen för uttag av statlig inkomstskatt. Regeringen avser även att under 2013 eller 2014 återkomma med förslag om sänkt skatt för pensionärer under förutsättning att det råder balans i de offentliga finanserna.

Regeringen har också ambitionen att fortsätta att förbättra företagsklimatet och villkoren för företagande, investeringar och sysselsättning, bl.a. genom att se över företagsbeskattningen. Företagsskattekommittén ska bl.a. undersöka olika möjligheter att minska beskattningen av riskkapital i bolagssektorn och att göra villkoren mer lika för finansiering med eget kapital och med lån. I uppdraget ingår också att ta fram förslag som breddar bolagsskattebasen för att bl.a. möjliggöra en sänkning av bolagsskattesatsen. Vidare ska kommittén undersöka möjligheterna att införa skatteincitament för forskning och utveckling. Kommittén ska även se över reglerna om koncernbidrag och underprisöverlåtelse samt analysera om det bör införas en källskatt på räntebetalningar.

Utskottet har i dag tillstyrkt regeringens förslag om en ny skatteförfarandelag (prop. 2010/11:165 och 2010/11:166, bet. 2011/12:SkU3 och 2011/12:SkU4). Det handlar om en genomgripande reform där i princip hela skatteförfarandet regleras i en enda lag, skatteförfarandelagen. Den nya lagen ersätter bl.a. skattebetalningslagen (1997:483), taxeringslagen (1990:324), lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter, lagen

(1994:466) om särskilda tvångsåtgärder i beskattningsförfarandet och lagen (1978:880) om betalningssäkring för skatter. Regelverket blir tydligare och lättare att tillämpa och förändringen bidrar till att minska den administrativa bördan för företagen och stärka de skattskyldigas ställning. I propositionen aviserar regeringen att vissa frågor om skattetillägg samt bestämmelserna om tredjemansrevision och ersättning för kostnader för biträde kommer att utredas i syfte att ytterligare stärka rättssäkerheten. När det gäller skattetillägg anför regeringen att en fråga som bör utredas gäller skattetillägg och rätten att inte bli lagförd eller straffad två gånger enligt artikel 4.1 i det sjunde tilläggsprotokollet till den europeiska konventionen av den 4 november 1950 om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Utskottet delar regeringens bedömning att det finns skäl att ytterligare utreda hur rättssäkerheten kan stärkas inom ramen för befintliga system och ser positivt på att regeringen vill göra mer för att stärka rättssäkerheten för de skattskyldiga. Utskottet understryker samtidigt vikten av att utredningsarbetet bedrivs skyndsamt och att regeringen i arbetet noga överväger om det finns en konflikt mellan å ena sidan det svenska systemet med både skattetillägg och straff för skattebrott och å andra sidan det generella förbud mot dubbel bestraffning som gäller enligt såväl svensk som europeisk rätt.

Utskottet ställer sig bakom den inriktning av skattepolitiken som regeringen har förordat och avstyrker följaktligen de aktuella motionsyrkandena.

I det följande går utskottet närmare in på skatteförslagen i de olika budgetalternativen.

Skatteskala, grundavdrag m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet delar regeringens bedömning vad gäller reformambitionerna. Motionsförslagen om andra förändringar i beskattningen av förvärvsinkomst avstyrks.

Jämför avvikande meningarna 1 (S), 2 (MP), 3 (SD) och 4 (V).

Budgetpropositionen

Jobbskatteavdraget infördes den 1 januari 2007 och har därefter förstärkts vid tre tillfällen – senast den 1 januari 2010. Sammanlagt uppgår jobbskatteavdraget, beräknat vid vardera stegs ikraftträdande, till ca 71 miljarder kronor. Jobbskatteavdragets omfattning gör det till en av de största skatteförändringarna sedan 1990/91 års skattereform. Jobbskatteavdraget innebär att varje löntagare och företagare får behålla en väsentligt större del av sin inkomst från arbete och företagande. Detta medför att det lönar sig mer att träda in på arbetsmarknaden för dem som inte arbetar, men också att det genom sänkt marginalsatt lönar sig mer att arbeta fler timmar för dem

som redan arbetar. Jobbskatteavdragets fyra steg har stärkt incitamenten till arbete genom att sänka marginal- och tröskeleffekterna, främst för låg- och medelinkomsttagarna. För att minska utanförskapet, öka den varaktiga sysselsättningen och göra det mer attraktivt att utbilda sig och att starta och driva företag vill regeringen under mandatperioden ytterligare förstärka jobbskatteavdraget och höja den nedre skiktgränsen för uttag av statlig inkomstskatt. Regeringen avser även att återkomma med förslag om sänkt skatt för pensionärer under förutsättning att det råder balans i de offentliga finanserna.

Motionerna

Socialdemokraterna föreslår i motion Fi240 yrkande 15, 16 och 18 och i motion Sk361 yrkande 2 en nedskalning av jobbskatteavdraget för inkomster från 600 000 kr per år. Jobbskatteavdraget bygger på antagandet att sänkt skatt på arbete ökar viljan hos den enskilde att öka sitt arbetsutbud. Mycket tyder på att denna s.k. substitutionseffekt är liten och dessutom avtagande med avseende på skattereduktionens storlek. Det är mot denna bakgrund som nedskalningen av jobbskatteavdraget föreslås för inkomster från 600 000 kr per år. Nedskalningen görs på så vis att inkomster över 1 miljon kronor per år inte berättigar till något jobbskatteavdrag alls. Förändringen ökar skatteintäkterna med 2,5 miljarder kronor år 2012.

Vidare föreslås ett höjt grundavdrag för pensionärer. Den föreslagna ändringen innebär en skattesänkning på mellan 1 200 och 1 500 kr per år för årsinkomster mellan 135 000 och 430 000 kr per år. Skattesänkningen minskar varaktigt kommunernas skatteintäkter med 2,3 miljarder kronor per år, vilket staten fullt ut kompenserar genom motsvarande höjning av statsbidragen.

Slutligen vill motionärerna införa en skattekreditering på 30 % av bruttoarbetsinkomsten för personer med försörjningsstöd som börjar förvärvsarbete. Krediteringen ska tidsbegränsas till sex månader och omfatta bruttoinkomster upp till socialbidragsnormen. Kravet för att få skattekreditering är att man ska ha varit arbetslös och uppburit försörjningsstöd i minst sex månader innan man börjar jobba. Tanken är också att försörjningsstödet inte ska reduceras med anledning av skattekrediten.

Miljöpartiet föreslår i motion Fi241 yrkande 3 i denna del och yrkande 21 en avtrappning av jobbskatteavdraget för dem med höga inkomster. Det är inte rimligt, menar motionärerna, att personer med miljoninkomster får jobbskatteavdrag. En nedtrappning av jobbskatteavdraget föreslås med 2,5 % på månadsinkomster från 40 000 kr. Vid en månadslön på 45 000 kr ska avdraget avtrappas med drygt 100 kr och helt upphöra vid en månadslön på 117 000 kr. Vidare föreslås att grundavdraget för pensionärer höjs med 5,5 % för att minska klyftan i beskattning av pension och arbetsinkomster.

Sverigedemokraterna anför i motion Fi242 att de vill bevara samtliga fyra steg i jobbskatteavdraget men föreslår att även pensionärer ska kunna få jobbskatteavdrag på sina pensionsinkomster (yrkande 11). Motionärerna föreslår i denna del en inkomstberäkning som innebär att skatten för pensionärer sänks med 5 miljarder kronor 2012 och att skatteskillnaden ska utjämnas helt och hållet 2013.

Vänsterpartiet föreslår i motion Fi243 yrkande 2 i denna del att jobbskatteavdraget stegvis bör avskaffas till förmån för en rättvis och likformig beskattning. Det krävs enligt motionärerna en viss progressivitet i systemet, och därför förordas höjd skatt vid högre inkomster. Förslaget innebär att det görs en avtrappning av jobbskatteavdraget för inkomster som är högre än 28 000 kr per månad, dvs. i realiteten en skattehöjning. Vid inkomster över 50 000 kr per månad ges inget jobbskatteavdrag alls. Vidare föreslås en långsammare uppräknings av skiktgränserna för uttag av statlig inkomstskatt. Motionärerna vill också avsätta 2 miljarder kronor för att sänka inkomstskatten för de grupper som hittills inte fått del av regeringens skattesänkningar.

Utskottets ställningstagande

Den enskilt största satsningen för att öka arbetsutbudet och sysselsättningen är skattereduktionen för förvärvsinkomster, det s.k. jobbskatteavdraget som genomförts i fyra steg fr.o.m. den 1 januari 2007. Avdraget infördes med syftet att sänka trösklarna vid inträde på arbetsmarknaden för låg- och medelinkomsttagare, men också att sänka marginalsatserna för dem som redan förvärvsarbetar och som i annat fall snabbt skulle få en marginalsatt som minst motsvarar den kommunala skattesatsen. Skattereduktionen är utformad så att den disponibla inkomsten procentuellt ökar mest för låg- och medelinkomsttagare. En annan fördel med jobbskatteavdraget som bör lyftas fram är att individernas självbestämmande över den egna inkomsten ökar och att fler kan försörja sig på sin lön. Jobbskatteavdraget har varit ett verkkningsfullt medel i regeringens arbete för ett minskat utanförskap, en varaktig ökad sysselsättning och för att göra det mer attraktivt med företagande, vilket bl.a. framgår av Riksrevisionens granskning som redovisas i rapporten RiR 2009:20. En ytterligare förstärkning av avdraget skulle öka antalet arbetade timmar genom såväl ytterligare sänkta trösklar för inträde på arbetsmarknaden som fler arbetade timmar för dem som redan finns på arbetsmarknaden. En sådan förstärkning skulle dock kräva ett reformutrymme som i dag inte finns. Utskottet delar därför regeringens bedömning att en ytterligare förstärkning bör ske först när det ekonomiska läget så tillåter.

Regeringens politik syftar också till att Sverige ska vara ett bra och tryggt land att åldras i. Som ett led i att förbättra välfärden för ålderspensionärer har skatten sänkts i tre omgångar, senast den 1 januari 2011, genom att grundavdraget höjts. Detta innebär en förbättrad ekonomisk situa-

tion för pensionärerna, inte minst för dem med låga pensioner. Det finns dock skäl att gå vidare i ambitionen att ytterligare förbättra de ekonomiska villkoren för denna grupp. Utskottet ser därför positivt på att regeringen avser att under 2013 eller 2014 återkomma med förslag om ytterligare skattelättnader under förutsättning att det råder balans i de offentliga finanserna.

Utskottet instämmer således i regeringens bedömning att de tänkta reformåtgärderna bör genomföras först när det uppstår ett varaktigt reformutrymme och under förutsättning att andra viktiga reformer inom prioriterade välfärdsområden kan säkras. Motionsförslag om bl.a. en avtrappning av jobbskatteavdraget och skärpt progressivitet i skatteskalen avvisas. Marginalskattehöjningar inverkar negativt på arbetsviljan och motverkar den utveckling som enligt utskottets mening är önskvärd och nödvändig om Sverige ska klara att upprätthålla en rättvis, generös och offentligt finansierad välfärd.

Motionärernas förslag om ett kompletterande stöd för den som går från försörjningsstöd till arbete är utformat som en skattekreditering, dvs. stödet ska sättas in på skattekontot. Målet med ett sådant stöd bör rimligen vara att den som börjar arbeta ska märka av en förbättring så snart arbetet påbörjas. Om stödet betalas in på skattekontot är det enligt utskottets mening tveksamt om detta syfte uppnås. Stödet kan komma att kvittas mot olika skattekrav eller spärras för att täcka beslutade men ännu ej förfallna skattekrav. Ett eventuellt överskott betalas inte heller ut automatiskt, utan varje utbetalning kräver en särskild ansökan hos Skatteverket (jfr. prop. 2010/11:165, avsnitt 19.2, del 3 s. 518 f.). Den lösning som motionärerna föreslår framstår mot denna bakgrund som mindre lämplig.

Utskottet noterar att regeringen för att minska marginaleffekterna vid arbete för mottagare av ekonomiskt bistånd aviserat ett förslag om en förändring av beräkningen av försörjningsstödet i socialtjänstlagen. Tanken är att ändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2013.

Med det anförda ställer sig utskottet bakom regeringens bedömningar och avstyrker motionärernas förslag.

Nedsatt förmånsvärde för vissa miljöbilar

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om nedsatt förmånsvärde för vissa miljöbilar. Utskottet avstyrker motionsyrkandet om att avskaffa det nuvarande systemet med nedsatta förmånsvärden för vissa miljöbilar.

Jämför avvikande mening 2 (MP).

Bakgrund

De nuvarande reglerna om nedsättning av förmånsvärdet för miljöanpassade bilar består av två delar och tillämpades första gången vid 2000 års taxering. Reglerna finns i 61 kap. 8 a § inkomstskattelagen (1999:1229).

Den första delen består av en permanent nedsättning som innebär att förmånsvärdet för en bil som helt eller delvis är utrustad med teknik för drift med elektricitet eller med mer miljöanpassade drivmedel än bensen eller dieselolja sätts ned till en nivå som motsvarar förmånsvärdet för en jämförbar bensen- eller dieseldriven bil.

Den andra delen består av tidsbegränsade regler som infördes första gången den 1 januari 2002. Dessa regler ger en tidsbegränsad möjlighet till ytterligare nedsättning av förmånsvärdet för vissa typer av miljöanpassade bilar. Syftet med denna nedsättning var att ytterligare underlätta introduktionen av miljöanpassade bilar och få beståndet av dessa fordon att öka. Reglerna innebär att förmånsvärdet för en bil som – helt eller delvis – är utrustad med teknik för drift med elektricitet eller med mer miljöanpassade drivmedel än bensen och dieselolja och som därför har ett nybilspris som är högre än nybilspriset för närmast jämförbara bil utan sådan teknik, ska sättas ned till en nivå som motsvarar förmånsvärdet för den jämförbara bilen. Det innebär att priset på bilar som är utrustade med teknik för drift med elektricitet eller med annan gas än gasol sätts ned till ett värde som motsvarar 60 % av förmånsvärdet för närmast jämförbara konventionella bil (dock maximalt med 16 000 kr per år) och priset på bilar som är utrustade med teknik för drift med alkohol sätts ned till 80 % av förmånsvärdet för närmast jämförbara konventionella bil (maximalt med 8 000 kr per år).

Den tidsbegränsade nedsättningen har förlängts vid tre tillfällen och för närvarande gäller en gemensam tidsgräns för eldrivna bilar och för alkohol- och gasdrivna bilar t.o.m. 2012 års taxering, dvs. t.o.m. beskattningsåret 2011 (prop. 2005/06:1, bet 2005/06:FiU1).

Budgetpropositionen

Under de senaste tio åren har andelen miljöbilar ökat kraftigt. Denna ökning visar att nedsättningen av förmånsvärdet har haft de effekter som eftersträfvats. Regeringen gör dock bedömningen att det alltså finns behov av sådan stimulans för vissa miljöbilar och föreslår att den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet förlängs med två år för bilar som är utrustade med teknik för drift med elektricitet som tillförs genom laddning från yttre energikälla eller med annan gas än gasol. Nedsättningen gäller därmed t.o.m. det beskattningsår som slutar den 31 december 2013.

Den offentligfinansiella kostnaden för 2012 kan uppskattas till 140 miljoner kronor (vid ca 300 laddhybrider) och för 2013 till 180 miljoner kronor (vid ca 900 laddhybrider). Skillnaden i kostnad mellan 2012 och 2013 beror på en förväntad ökning av antalet bilar som berörs.

Indirekt förväntas positiva effekter för miljön genom att förlängningen stimulerar inköp och användande av dels dyrare och icke fullt etablerade tekniker som utan stöd hade haft det svårare att vinna marknadsandelar, dels tekniker där utvecklad infrastruktur bedöms ha hämmat introduktionen av mer miljöanpassade förmånsbilar på marknaden.

Motionen

Miljöpartiet föreslår i motion Fi241 yrkande 23 i denna del att det nuvarande systemet avskaffas och att förmånsbeskattningen i stället anpassas till Miljöpartiets förslag om "snålbilstrappa". Motionärerna anför att förmånsbeskattningen i stället koldioxidrelateras så att den som väljer en förmånsbil med låga koldioxidutsläpp premieras. En komponent som styr mot förnybara bränslen, likt dagens nedsättning för gas- och elbilar, kommer att finnas kvar i systemet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om att förlänga den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för bilar som är utrustade med teknik för drift med elektricitet och annan gas än gasol.

Utskottet avstyrker motionärernas förslag om att avskaffa det nuvarande systemet för att i stället anpassa förmånsbeskattning till motionärernas förslag om en "snålbilstrappa".

Förenklad expertskatt

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om förenklade expertskatteregler och utökad behörighet för Forskarskattenämndens ordförande och vice ordförande.

Utskottet avstyrker motionsyrkandena om nej till förenkling av expertskattereglerna.

Jämför avvikande meningarna 1 (S) och 4 (V).

Bakgrund

Reglerna om beskattning av experter, forskare och andra utländska nyckelpersoner infördes den 1 januari 2001. Bestämmelserna finns i 11 kap. 22–23 a §§ inkomstskattelagen (1999:1229) förkortad IL. Som skäl för införandet av reglerna anfördes i förarbetena (prop. 2000/01:12) bl.a. att det fanns ett behov av en lagstiftning som särskilt beaktar de problem som uppkommer vid tillfälliga anställningar av utländsk personal och att detta problem blivit större i takt med internationaliseringen. Syftet med reglerna var att

stärka Sveriges internationella konkurrenskraft, skapa incitament för internationella företag att välja Sverige för nyetableringar och stimulera företag att förlägga eller behålla bl.a. koncernledande funktioner som kräver utländsk personal i Sverige. Likaså var ett syfte att gynna svensk forsknings konkurrenskraft.

Frågan om huruvida förutsättningarna för skattelättnader för utländska experter m.fl. är uppfyllda prövas enligt 11 kap. 23 a § IL av Forskarskattenämnden. Förfarandet regleras i lagen (1999:1305) om Forskarskattenämnden. Ansökan om skattelättnader för utländska nyckelpersoner lämnas skriftligen till Forskarskattenämnden av arbetsgivaren eller arbetstagaren.

Forskarskattenämnden består av sex ledamöter med fem personliga ersättare. Regeringen utser ordförande och vice ordförande samt en ersättare för den senare. Dessa tre ledamöter ska ha särskild insikt i skattefrågor. Nämnden är beslutsför när ordföranden och minst tre andra ledamöter är närvarande vid sammanträdet.

De nuvarande expertskattereglerna har ansetts brista i förutsebarhet, framför allt med avseende på vem som kan anses ha en sådan position i företaget att denne är en nyckelperson. Vidare har framhållits att beslut om expertskatt meddelas först efter det att anställningen har påbörjats. Det medför att reglerna inte kan användas som en del av rekryteringsprocessen eftersom det är oklart om expertskatt kommer att medges. Den osäkerhet som råder om huruvida skattelättnader kommer att meddelas eller inte anses därvid ha förtagit syftet med lagstiftningen. Det har därför gjorts gällande att reglerna behöver förbättras för att kunna konkurrera om unika och nödvändiga kompetenser inom en global rekryteringsbas.

Budgetpropositionen

Regeringen föreslår ett tillägg som innebär att en utländsk arbetstagare som har en lön som överstiger en bestämd nivå alltid ska ges skattelättnaden utan att det görs någon prövning av arbetstagarens kvalifikationer. Förslaget omfattar samtliga arbetstagare, dvs. oavsett vilken kompetens eller andra egenskaper de i övrigt besitter eller vilken associationsform arbetsgivaren har. Därmed införs ett objektiva rekvisit som är lätt att konstatera och tolka för den anställde och arbetsgivaren. För den som inte når upp till den aktuella lönenivån finns fortfarande möjligheten att kvalificera sig för expertskatt enligt de i dag gällande reglerna. Regeringen anser att två prisbasbelopp utgör en lämplig nivå.

Vidare föreslår regeringen att Forskarskattenämndens ordförande och vice ordförande ges behörighet att själva, var och en för sig, besluta i ärenden som gäller sådana utländska arbetstagare och som har en ersättning för arbetet i Sverige som per månad överstiger två prisbasbelopp.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2012. I fråga om 11 kap. 22 § IL gäller dock äldre bestämmelser fortfarande för arbete i Sverige som har påbörjats före ikraftträdandet.

Den offentligfinansiella kostnaden för ändringen beräknas som ett intäktsbortfall från arbetsgivaravgifter med ca 195 miljoner kronor och från inkomstskatt med ca 355 miljoner kronor. Sammantaget ger detta år 2012 en kostnad på ca 550 miljoner kronor.

Motionerna

Socialdemokraterna föreslår i motion Fi240 yrkande 11 att riksdagen avslår regeringens förslag till utökad behörighet för Forskarskattenämndens ordförande och vice ordförande.

Vänsterpartiet föreslår i motion Fi243 yrkande 2 i denna del att riksdagen avvisar regeringens sänkning av expertskatten och anför att expertskatten bör avskaffas.

Utskottets ställningstagande

En förutsättning för att expertskattereglerna ska kunna utnyttjas och faktiskt påverka förutsättningarna för en anställning är att parterna någorlunda säkert kan veta att reglerna är tillämpliga redan när förhandlingarna för att tillsätta tjänsten börjar. Genom tillägget till befintliga regler införs ett objektivt rekvisit som är lätt att konstatera. Rekvisitet är också lätt att tolka för den anställda och arbetsgivaren i samband med att anställningsvillkor förhandlas.

För den som inte når upp till den aktuella lönenivån finns det fortfarande möjlighet att kvalificera sig för expertskatt enligt de regler som gäller i dag.

Ansökningarna om expertskatt förväntas öka med anledning av utvidgningen av expertskattereglerna. För att förenkla förfarandet inom Forskarskattenämnden och minska handläggningstiderna för de ärenden som ska bedömas enligt det nya rekvisitet ges ordföranden eller vice ordföranden rätt att ensam fatta beslut i dessa ärenden.

Utskottet anser som regeringen att det är bra att förutsebarheten ökar när det gäller förutsättningarna för att erhålla skattelättnad i form av expertskatt och att handläggningen av dessa ärenden förenklas.

Med det anförda tillstyrker utskottet förslaget och avstyrker motionsyrkandena om avslag på propositionen i dessa delar.

Höjd beloppsgräns för avdrag för resor

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om höjd beloppsgräns för avdrag för resor.

Bakgrund

Avdrag för skäligena utgifter för resor mellan bostaden och arbetsplatsen respektive utbildningsplatsen får göras om arbets- och utbildningsplatsen ligger på ett sådant avstånd från den skattskyldiges bostad att denne behöver använda något transportmedel. Avdrag för utgifter för särskilda resor i samband med att den skattskyldige börjar eller slutar en tjänst (inställelseresor) får dras av om resorna företags mellan två platser inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Rätten till avdrag för nämnda resor är begränsad på så sätt att avdrag endast får göras på den del av beloppet för de sammanlagda utgifterna som överstiger 9 000 kr. Motivet för beloppsgränsen är att utgifterna för resor inte i obetydlig grad kan hänföras till privata levnadskostnader.

Budgetpropositionen

Beloppsgränsen för avdraget för resor är inte indexerad. Det innebär att den med jämna mellanrum behöver justeras för att inte urholkas. Det aktuella beloppet har under ett antal år varit oförändrat. Mot denna bakgrund anser regeringen att beloppsgränsen bör höjas till 10 000 kr. Förslaget föreslås träda i kraft den 1 januari 2012.

En höjd beloppsgräns beräknas förstärka de offentliga finanserna med ca 340 miljoner kronor årligen fr.o.m. 2012.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte något att invända mot förslaget om att gränsen för avdrag för kostnad för resor mellan bostad och arbetsplats ska höjas från 9 000 kr till 10 000 kr den 1 januari 2012.

Skattereduktion för HUS-arbete

Utskottets ställningstagande i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslagen om ändringar i bestämmelserna om HUS-avdrag.

Jämför avvikande meningarna 1 (S), 2 (MP), 3 (SD) och 4 (V).

Bakgrund

Den 1 juli 2007 infördes en skattereduktion för fysiska personer som har haft utgifter för hushållsarbete (prop. 2006/07:94, bet. 2006/07:SkU15). Det hushållsarbete som omfattas av skattereduktionen kan avse städarbete, vård av kläder, matlagning, omsorg och tillsyn som en fysisk person behöver, såsom barnpassning inklusive hämtning och lämning av barn på förskola. Även snöskottning och skötsel av tomt eller trädgård i form av

häck- och gräsklippning, krattning och ogrärensning kan omfattas. Skattereduktion ges med 50 % av arbetskostnaden, dock högst 50 000 kr per person och beskattningsår.

Skattereduktionen för hushållsarbete omfattar sedan den 30 juni 2009 även reparationer, underhåll samt om- och tillbyggnad av vissa bostäder (s.k. ROT-arbeten). Det huvudsakliga syftet till införandet var att motverka svartarbete inom byggsektorn och öka arbetsutbudet. För att skattereduktion ska kunna medges ska ROT-arbetet avse ett småhus, ägarlägenhet eller en bostadsrätt som ägs respektive innehas av den som ansöker om eller begär skattereduktion. Skattereduktion ges bara för arbetskostnaden.

Den totala skattereduktionen för HUS-avdrag (hushållsarbete och ROT-arbete) är 50 000 kr per beskattningsår och person.

Motionerna

Socialdemokraterna yrkar i motion Fi240 yrkande 20 och i motion Sk361 yrkande 6 att det maximala beloppet för skattereduktion bör sänkas från dagens 50 000 kr till 25 000 kr per år. Vidare bör möjligheten att få skattereduktion för arbeten kopplade till fastigheter i utlandet tas bort. De medel som på detta sätt frigörs kan användas för renovering av flerfamiljshus och till investeringsstöd för byggande av studentbostäder och hyreslägenheter.

Miljöpartiet föreslår i motion Fi241 yrkande 18 att det befintliga ROT-avdraget utvidgas och energianpassas. Detta ROT-avdrag ska omfatta ägare av flerfamiljshus liksom småhus och inriktas på energieffektiviseringsåtgärder. Följande förändringar föreslås i det befintliga ROT-avdraget: Av de 50 000 kr per år och person som ROT-avdraget utgörs av får max 20 000 kr avse den tidigare definitionen av ROT-insatser. Om insatsen är energibesparande kan hela maxbeloppet användas. Då gäller dessutom avdraget även halva kostnaden för byggnadsmaterial.

ROT-avdraget för ägare av befintliga flerfamiljshus utformas som det energismarta ROT-avdraget för privatägda bostäder, dvs. kopplas till energieffektiviseringsåtgärder och utgörs av skattereduktion för halva arbets- och materialkostnaden med högst 50 000 kr per lägenhet.

Avsikten är att stimulansen för energieffektiviseringen ska bli lika stor oavsett vem som äger fastigheten.

Sverigedemokraterna föreslår i motion Fi242 yrkande 4 i denna del och i motion Kr319 yrkande 2 att ett särskilt riktat ROT-avdrag för restaurering och renovering av kulturhistoriskt värdefulla byggnader införs. Detta ska kunna utnyttjas av såväl enskilda personer som kommuner, bolag och stiftelser – dock inte av statliga fastighetsägare. Införandet av ett s.k. kulturarvs-ROT syftar till att komplettera de bidrag som finns i dag och ska kunna sökas från länsstyrelser för att utföra nödvändigt renoveringsarbete

på kulturhistoriskt värdefulla byggnader. Avdraget ska vara villkorat med att byggnaden godkänts av länsstyrelsen som kulturhistoriskt värdefull och att renoveringsarbetet inte tidigare fått stöd i form av bidrag.

Vänsterpartiet föreslår i motion Fi243 yrkande 2 i denna del att möjligheten till avdrag för hushållstjänster och ROT-arbete ska avskaffas. Dagens ROT-avdrag som enbart riktar sig till villaägare och bostadsrättsinnehavare bör ersättas med ett upprustningsstöd för flerfamiljshus. Villaägare som genomför energieffektiviseringsåtgärder ska även fortsättningsvis kunna få avdrag för dessa åtgärder.

Utskottets ställningstagande

En utgångspunkt för utformningen av skattereduktionen för HUS-arbeten har varit att skattereduktionen ska ges för tjänster som hushållen utför själva eller köpt svart i större omfattning. Den reducerade skatten på HUS-arbeten har ökat arbetsutbudet och gjort det lättare för den vita marknaden på området att konkurrera med den svarta marknaden. Grupper med en svag ställning på arbetsmarknaden kan få vita arbeten med allt vad det innebär i form av pensionsrätt, sjukpenning etc. Det handlar enligt utskottets mening om en långsiktig och strukturell åtgärd som är nödvändig om man som utskottet ser allvarligt på svartarbete och dess följder i form av otrygga jobb, brister i försäkringsskydd, obefintligt konsumentskydd etc. Utvidgningen av det permanenta HUS-avdraget till ROT-arbete och övergången till den s.k. fakturamodellen har förstärkt effekterna ytterligare. Utskottet anser att möjligheten till skattereduktion för utgifter som omfattas av HUS-avdraget har visat sig ha stora fördelar för såväl samhället som för hushållen.

Skattereduktionen är riktad till hushållen och avser arbeten som är utförda i bostaden. Utskottet anser inte att ytterligare tjänster ska föras in i systemet med skattereduktion för HUS-arbeten som därmed skulle komma att utvidga det nuvarande systemet ytterligare.

När det gäller frågan om vem som kan få skattereduktion för ROT-arbete anser utskottet att rätten till avdrag bör vara begränsad till den som har underhållsansvaret för bostaden, dvs. ägaren av ett småhus eller ägarlägenhet respektive innehavaren av en bostadsrätt. Någon utvidgning av kretsen avdragsberättigade är således inte aktuell.

Utskottet anser inte att det finns skäl att vare sig avskaffa, utöka eller på annat sätt förändra reglerna för HUS-avdrag. Utskottet avstyrker därmed samtliga motionsyrkanden som behandlas under detta avsnitt.

Fackföreningsavgift och a-kasseavgift

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslagen om skattereduktion för avgift till arbetslöshetskassa och fackförening.

Jämför avvikande meningarna 1 (S) och 4 (V).

Bakgrund

Skattereduktionen för fackföreningsavgift och skattereduktionen för avgift till arbetslöshetskassa infördes den 1 januari 2002. Skattereduktionen för fackföreningsavgift uppgick till 25 % av medlemsavgiften. Avgiften skulle under kalenderåret före taxeringsåret ha uppgått till minst 400 kr för att skattereduktion skulle ges. Skattereduktionen för avgift till arbetslöshetskassa uppgick till 40 % av den avgift som betalats under året. De båda skattereduktionerna omfattade även medlemsavgifter till motsvarande utländska organisationer under förutsättning att vissa villkor var uppfyllda. Skattereduktionerna för fackföreningsavgift och avgift till arbetslöshetskassa avskaffades fr.o.m. den 1 januari 2007.

Motionerna

Socialdemokraterna begär i motion Fi240 yrkande 21 och motion Sk361 yrkandena 7 och 8 att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning om skattereduktion för avgift till arbetslöshetsförsäkringen. Arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring som är viktig då den enskilde blir arbetslös. De försämrade villkoren i arbetslöshetsförsäkringen har lett till att många lämnat både arbetslöshetskassan och de fackliga organisationerna. Mot denna bakgrund föreslås att det via en skattereduktion sätts ett tak på avgiften till a-kassorna innebärande att ingen behöver betala mer än 120 kr per månad. Vidare anser motionärerna att möjligheten till avdragsrätt för fackföreningsavgift också bör ses över för balansens skull eftersom kostnader för medlemskap i arbetsgivarorganisation är avdragsgilla.

Vänsterpartiet föreslår i motion Fi243 yrkande 2 i denna del och i motion A308 yrkande 2 i denna del att en skattereduktion med 40 % för medlemsavgifter i a-kassa och med 25 % för medlemskap i facklig organisation införs.

Utskottets ställningstagande

Skattereduktionen för fackföreningsavgift och avgift till arbetslöshetskassa slopades som en del i finansieringen av jobbskatteavdraget och har således finansierat en kraftig sänkning av inkomstskatten för framför allt låg- och medelinkomsttagare. När det gäller arbetslöshetsförsäkringen bör utgångs-

punkten för en modern välfärdsstat vara att alla med en fast förankring på arbetsmarknaden ska vara berättigade till en inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning i händelse av arbetslöshet.

Formerna för hur detta på sikt ska kunna åstadkommas kommer att prövas inom ramen för den parlamentariska socialförsäkringsutredning som regeringen tillsatte under våren 2010 (dir. 2010:48). Kommitténs arbete ska slutredovisas senast den 15 maj 2013. När utredningen lämnat sitt förslag kommer regeringen att ta ställning till när och hur en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring kan införas. Reformen inom arbetslöshetsförsäkringen ska även fortsättningsvis syfta till att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt och motverka en varaktigt hög arbetslöshet. Arbetslöshetsförsäkringen behöver ett effektivare kontroll- och sanktionssystem för att stärka drivkrafterna för arbetslösa att söka arbete.

Enligt utskottets mening finns det mot bakgrund av det anförda inte anledning att överväga att återinföra de tidigare skattereduktionerna för fackföreningsavgift och avgift till arbetslöshetskassa. Utskottet avstyrker de aktuella motionsyrkandena.

Särskild löneskatt för pensionärer

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslaget om återställande av den särskilda löneskatten för pensionärer.

Jämför avvikande mening 4 (V).

Bakgrund

Den särskilda löneskatten på förvärvsinkomster infördes i samband med 1991 års skattereform. Skatten skulle i sin ursprungliga utformning tas ut på alla inkomster som inte grundar rätt till socialförsäkringsförmåner. Skattesatsen var beräknad så att den skulle motsvara skatteinslaget i socialavgifterna, dvs. svara mot den del av socialavgifterna som inte ger någon motsvarande socialförsäkringsförmån.

När det gäller personer som är födda 1938 eller senare och som vid årets ingång fyllt 65 år gäller enligt socialavgiftslagen (2000:980) att endast ålderspensionsavgift men inte övriga socialavgifter betalas på lön och andra avgiftspliktiga inkomster. Av denna anledning gällde före 2007 att särskild löneskatt på förvärvsinkomster skulle betalas på ersättningar till sådana anställda och på inkomster av aktiv näringsverksamhet som sådana personer hade. Med hänsyn till att ålderspensionsavgift betalades togs dock den särskilda löneskatten ut med 16,16 % i stället för med annars gällande 24,26 %.

Personer som är födda 1937 eller tidigare omfattas inte av det reformerade ålderspensionssystemet. Det framgår av punkterna 5 och 6 i övergångsbestämmelserna till lagen om socialavgifter (2000:980) att ålderspensionsavgift inte ska betalas på ersättningar till dessa personer. Som en konsekvens har den särskilda löneskatten för dessa anställda bestämts till en högre skattesats, dvs. till 24,26 %. För att göra det mer attraktivt för företagen att behålla och nyanställa äldre medarbetare slopades den 1 januari 2007 den särskilda löneskatten på lön och annan ersättning samt på inkomst av aktiv näringsverksamhet m.m. för personer som fyllt 65 år och som är födda 1938 eller senare, dvs. personer som omfattas av det reformerade ålderspensionssystemet (prop. 2006/07:1, yttr. 2006/07:SkU1y).

För att uppmuntra arbetsgivare att i än högre grad ta till vara de äldres erfarenhet och kunskap och för att uppmuntra äldre som vill fortsätta arbeta i det egna företaget slopades den 1 januari 2008 den särskilda löneskatten även för personer som inte omfattas av det reformerade ålderspensionssystemet, dvs. personer som är födda 1937 och tidigare (prop. 2007/08:24, yttr. 2007/08:SkU1y).

Motionen

Vänsterpartiet föreslår i motion Fi243 yrkande 2 i denna del att den särskilda löneskatten för äldre ska återställas. Syftet var enligt regeringen att göra det mer attraktivt för arbetsgivare att behålla och anställa äldre arbetskraft. Denna möjlighet kommer dock inte alla till del. Människor med låga löner och förslitande arbetsuppgifter orkar sällan arbeta fram till dagens pensionsålder, varför förslaget i stället bidrar till orättvisa mellan olika grupper av äldre.

Utskottets ställningstagande

Pensionärer är ingen enhetlig grupp. Somliga har god ekonomi och god hälsa, medan andra har små marginaler och behov av en trygg omsorg för att få vardagen att fungera. Enligt utskottets mening är avsikten med de aktuella reglerna inte att skapa en förmån för de berörda utan i stället att stimulera till fortsatt deltagande i arbetslivet för att stärka Sveriges möjligheter att möta de påfrestningar som den demografiska utvecklingen kommer att leda till. Det finns i dag en potentiell efterfrågan och ett potentiellt utbud av äldre arbetskraft som inte tas till vara. Såväl ur ett samhällsekonomiskt perspektiv som ur ett individperspektiv är det önskvärt att det skapas möjligheter för äldre att – om de så önskar – fortsätta göra en arbetsinsats. Den som vill fortsätta sitt yrkesverksamma liv efter 65 års ålder och de arbetsgivare som bättre vill ta till vara de äldres erfarenhet och kunskap ska uppmuntras att göra så. På samma sätt bör den som har fyllt 65 och önskar fortsätta arbetet i det egna företaget eller delägda handelsbolaget uppmuntras till detta.

Kombinationen av de senaste årens förstärkta jobbskatteavdrag och den slopade särskilda löneskatten ger enligt utskottets mening goda förutsättningar för denna grupp att fortsätta göra en arbetsinsats. Utskottet anser att detta undantag bör behållas.

Med det anförda avstyrker utskottet det aktuella motionsyrkandet.

Omräkning av koldioxid- och energiskattesatserna m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen delar regeringens bedömning att koldioxid- och energiskattesatserna på bränslen och energiskattesatserna på el för 2012 ska räknas om motsvarande förändringen av konsumentprisindex.

Utskottet avstyrker motionsförslagen om höjd koldioxidskatt, höjda skatter på bensin och diesel, lägre drivmedelsskatt för bus-sar, sänkt energiskatt på hushållsel, höjd återbetalning av koldioxidskatt på diesel för arbetsmaskiner och slopad skattefrihet för torvbränsle.

Jämför avvikande meningarna 2 (MP), 3 (SD) och 4 (V).

Budgetpropositionen

Sedan 1994 har det skett en årlig indexomräkning av såväl koldioxid- och energiskattesatserna på bränslen som energiskattesatserna på el. Syftet är att realvärdesäkra skattesatserna. Varje år ska regeringen med stöd av en bestämmelse i lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE, i en förordning lägga fast det kommande kalenderårets koldioxid- och energiskattesatser med hänsyn till den allmänna prisutvecklingen.

Riksdagen beslutade under hösten 2009 om ändringar av koldioxid- och energiskattesatserna på bränslen för åren 2010–2015 (prop. 2009/10:41, bet. 2009/10:SkU21). Av praktiska skäl ansågs då inte att den årliga indexomräkningen av skattesatser, för de år då sådana förändringar genomförs, borde göras av regeringen genom en förordning. I stället togs hänsyn till prognostiserade förändringar i konsumentprisindex redan i samband med att riksdagen lade fast koldioxid- och energiskattesatserna på bränslen för 2011, 2013 och 2015. Riksdagens beslut innebar däremot inte några ändrade skattesatser på bränslen för 2012, 2014 och 2016. Detsamma gäller energiskattesatserna på el för 2011 och framåt.

För 2012 bör enligt regeringen koldioxid- och energiskattesatserna på bränslen räknas om motsvarande förändringarna i konsumentprisindex under perioden juni 2010–juni 2011. Index har under perioden ökat med

2,74 %. Energiskattesatserna på *el* bör räknas om motsvarande förändringarna i konsumentprisindex under perioden juni 2009–juni 2011. Index har under den perioden ökat med 3,70 %.

För *bränslen* gäller att omräkningen som avser 2012 års skattesatser baseras på de skattesatser som gäller under 2011. En mervärdesskatteeffekt tillkommer om energipriserna i motsvarande mån förändras och om köparen är en privatperson. För företag som har rätt att dra av ingående mervärdesskatt tillkommer inte den effekten. För 2012 medför indexhöjningen att skatten på bensin höjs med 15 öre per liter (18,75 öre inklusive mervärdesskatt).

För *el* gäller att energiskattesatserna för 2012 baseras på 2010 års skattesatser. Jämfört med 2011 års energiskattesatser på *el* medför indexomräkningen att skattesatserna på *el* för 2012 höjs för hushåll och servicenäringen med 0,7 öre per kWh (0,875 öre inklusive mervärdesskatt) i södra Sverige och med 0,5 öre per kWh (0,625 öre inklusive mervärdesskatt) i norra Sverige. Den skattesats på *el* som tillämpas för industrin, jordbruket, skogsbruket och vattenbruket ändras inte på grund av avrundningsregler.

Motionerna

Miljöpartiet föreslår i motion Fi241 yrkande 3 i denna del och yrkande 23 i denna del att koldioxidskatten 2012 höjs med 24 öre utöver indexuppräkningsen. Det motsvarar 70 öre på bensinpriset. Höjningen ger 6 miljarder kronor i ökade skatteintäkter. *Miljöpartiet* föreslår även att torv beläggs med koldioxidskatt. Skatten beräknas ge 900 miljoner kronor per år.

Sverigedemokraterna föreslår i motion Fi242 yrkande 1 i denna del att energiskatten på *el* sänks för hushållen med 10 öre per kWh från 2013 till en kostnad av 4,3 miljarder kronor per år.

I motionen föreslås också att återbetalningen av koldioxidskatten på diesel för jord- och skogsbruksmaskiner fr.o.m. 2012 höjs med 0,50 kr per liter samtidigt som de tidigare beslutade sänkningarna av återbetalningen inte genomförs. Kostnaden beräknas till 200 miljoner kronor per år.

Vänsterpartiet föreslår i motion Fi243 yrkande 3 i denna del höjda bensin- och dieselskatter med ca 20 öre respektive 14 öre per liter. Höjningen beräknas ge 1,5 miljarder kronor i ökade intäkter.

I Vänsterpartiets motion T459 yrkande 13 föreslås ett tillkännagivande om att busstrafiken inte ska belastas med ökad skatt på drivmedel när skatten på diesel höjs.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen beslutade hösten 2009 (prop. 2009/10:41, bet. 2009/10:SkU21) om förändrade energi- och koldioxidskatter på bränslen för åren 2010–2015. Förändringarna av energi- och koldioxidskatterna på bränslen 2011, 2013 och 2015 tog hänsyn till prognostiserade förändringar i konsument-

prisindex för dessa år. Däremot innebar riksdagens beslut inte några förändrade skattesatser på bränslen för 2012, 2014 och 2016 eller ändrade energiskattesatser på el för 2011 och framåt.

För att minska användningen av fossila bränslen i jord- och skogsbrukssektorn och för att påskynda omställningen till minskade växthusgasutsläpp beslutade riksdagen att återbetalningen av koldioxidskatten på diesel i arbetsmaskiner i jordbruk, skogsbruk och vattenbruk successivt ska sänkas 2011, 2013 och 2015 från 2,38 kr till 0,90 kr per liter.

I budgetpropositionen för 2011 ställde sig riksdagen bakom regeringens bedömning att koldioxidskatten inte behöver höjas under mandatperioden utöver redan fattade beslut och normal inflationsjustering (prop. 2010/11:1, bet. 2010/11:FiU1, yttr. 2010/11:SkU1y).

Utskottet delar regeringens bedömning att en indexuppräkning bör göras för 2012 av energi- och koldioxidskatterna på bränslen och av energiskattesatserna på el. Utskottet gör i övrigt bedömningen att det för det kommande budgetåret inte finns behov av ytterligare förändringar av energi- och koldioxidskatterna på bränslen eller av energiskatten på el eller av återbetalningen av koldioxidskatt på diesel i arbetsmaskiner.

Utskottet anser slutligen alltjämt att skattebefrielsen för torv bör behållas eftersom torv annars skulle förlora en del av sin konkurrensfördel i den handlande sektorn (jfr yttr. 2009/10:SkU1y s. 35).

Utskottet avstyrker de aktuella motionerna i motsvarande delar.

Energiskatt på el i norra Sverige

Utskottets förslag i korthet

Utskottet delar regeringens bedömning att den lägre energiskattesats på el som gäller för förbrukning i hushålls- och servicesektorn i vissa kommuner i norra Sverige bör kvarstå i nuvarande form.

Budgetpropositionen

Den lägre energiskattesats på el som gäller för förbrukning i hushålls- och servicesektorerna i vissa kommuner i norra Sverige bör kvarstå i nuvarande form.

Den lägre energiskattenivån på el i norra Sverige, för närvarande 18,7 öre per kWh jämfört med 28,3 öre per kWh i södra Sverige, omfattar alla kommuner i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län samt kommunerna Sollefteå, Ånge, Örnsköldsvik, Ljusdal, Malung-Sälen, Mora, Orsa, Älvdalen och Torsby. Dessa skattenivåer gäller för förbrukning i hushålls- och servicesektorerna, medan en lägre skattenivå om 0,5 öre per kWh

gäller för förbrukning av el inom industrin, jordbruket, skogsbruket och vattenbruket i hela landet. Skattedifferentieringen mellan norra och södra Sverige infördes 1981.

Gemenskapsrätten på området, det s.k. energiskattedirektivet, tillåter skattedifferentieringar på vissa grunder. Någon grund för en regional differentiering finns dock inte. Rådet har godkänt den nuvarande regionalt baserade differentieringen av energiskatten på el genom ett särskilt undantag med stöd av artikel 19 i energiskattedirektivet. Godkännandet är dock tidsbegränsat t.o.m. utgången av 2011. En ny ansökan om undantag skickades därför till Europeiska kommissionen i juni 2011.

Servicesektorns företag i de norra delarna av landet betalar en lägre energiskatt på el än motsvarande företag i övriga delar av landet. Den lägre energiskattesatsen utgör statligt stöd enligt EUF-fördraget. Kommissionen har godkänt åtgärden t.o.m. utgången av 2011. Åtgärden faller dock numera inom ramen för kommissionens allmänna gruppundantagsförordning. Någon skyldighet att anmäla åtgärden till kommissionen för förnyad statsstödsgranskning finns därför inte. Vissa regler om informationsskyldighet och årlig rapportering finns dock i den angivna förordningen.

Indelningen av Sverige i nya elprisområden den 1 november 2011 kan leda till regionala variationer i elpriset. Regeringen avser därför att följa upp effekterna av de nya elprisområdena under de kommande åren.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att den lägre energiskattesatsen på el som gäller för förbrukning i hushålls- och servicesektorn i vissa kommuner i norra Sverige bör kvarstå i nuvarande form.

Beskattningsav biodrivmedel

Utskottets förslag i korthet

Utskottet delar regeringens bedömning av den fortsatta skattebefrielsen för biodrivmedel.

Utskottet avstyrker motionsförslaget om skattebefrielse för en högre låginblandning av biodrivmedel.

Jämför avvikande mening 4 (V).

Budgetpropositionen

För att stimulera till en ökad användning av biodrivmedel bör enligt regeringens bedömning skattebefrielse för låginblandning även fortsättningsvis gälla upp t.o.m. 6,5 volymprocent biodrivmedel i bensin och upp t.o.m. 5

volymprocent biodrivmedel i diesel. Denna skattebefrielse bör åstadkommas på samma sätt som hittills skett på detta område, dvs. genom särskilda dispensbeslut som bör gälla fr.o.m. den 1 januari 2012.

Fortsatt befrielse från koldioxidskatt och energiskatt bör enligt regeringens bedömning även ges genom dispensbeslut för E85 och andra höginblandade biodrivmedel och för biodrivmedel helt utan fossilt innehåll.

E85 och andra höginblandade biodrivmedel samt biodrivmedel helt utan fossilt innehåll är för närvarande befriade från koldioxid- och energiskatt. För låginblandning befrias upp t.o.m. 6,5 volymprocent biodrivmedel i bensin och upp t.o.m. 5 volymprocent biodrivmedel i diesel från koldioxid- och energiskatt. Skattebefrielsen för andra biodrivmedel än biogas åstadkoms genom dispensbeslut av regeringen. Europeiska kommissionen har godkänt den svenska skattebefrielsen av biodrivmedel t.o.m. 2013. Samtliga nu gällande dispenser löper ut den 31 december 2011.

För låginblandning över 6,5 volymprocent biodrivmedel, t.ex. etanol i bensin, och 5 volymprocent biodrivmedel, t.ex. FAME (Fatty Acid Methyl Ester, fettsyrametylestrar) i diesel, men inom ramen för vad som är möjligt enligt bränslespecifikationerna enligt drivmedelslagen (2011:319), innebär gällande regler enligt lagen (1994:1776) om skatt på energi att koldioxid och energiskatt tas ut för dessa biodrivmedel med belopp som gäller för likvärdigt fossilt bränsle.

Motionen

Vänsterpartiet föreslår i motion Fi243 yrkande 3 i denna del ytterligare skattebefrielse för låginblandning av biodrivmedel till en kostnad av 600 miljoner kronor.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen ställde sig vid förra årets budgetberedning bakom regeringens bedömning att fr.o.m. den 1 januari 2011 stimulera en ökad användning av biodrivmedel genom att skattebefria 6,5 volymprocent etanol i bensin och 5 volymprocent FAME i diesel (prop. 2010/11:1, bet. 2010/11:FiU1, yttr. 2010/11:SkU1y).

Utskottet delar regeringens bedömning av den fortsatta skattebefrielsen för biodrivmedel.

Utskottet avstyrker motionsförslaget om en utökad skattebefrielse.

Skatt på alkohol och tobak

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om höjd tobaksskatt och avstyrker motioner om höjd alkoholskatt.

Jämför avvikande meningarna 1 (S) och 4 (V).

Inledning

Beskattningen av cigaretter, cigarrer, cigariller och röktobak är harmoniserad inom EU. Bestämmelserna om tobak finns i tre direktiv. Snus och tuggtobak omfattas inte av direktiven. Tobaksskattedirektiven är genomförda i svensk rätt genom lagen (1994:1563) om tobaksskatt och förordningen (2010:177) om tobaksskatt.

Beskattningen av cigaretter baseras på uttag av en styckeskatt som för närvarande är 1,27 kr per cigarett och en värderelaterad skatt som utgör 1 % av detaljhandelspriset. Skatt på cigarrer och cigariller tas ut med 1,12 kr per styck. Övrig tobak beskattas per kilo. Skatt på röktobak tas ut med 1 560 kr per kilo. Skatt på snus tas ut med 336 kr per kilo och skatt på tuggtobak tas ut med 402 kr per kilo. Skatten på tobak räknas om med hänsyn till konsumentprisindex (KPI) fr.o.m. kalenderåret 2012. När det gäller cigaretter avser omräkningen endast styckeskatten.

Beskattningsreglerna för alkoholvaror är EU-harmoniserade, vilket innebär att samtliga EU-länder följer samma förfaranderegler vid beskattningen. Tidigare fanns de gemensamma reglerna i direktiv 92/12/EEG, det s.k. cirkulationsdirektivet. Den 1 januari 2010, med tillämpning fr.o.m. den 1 april 2010, ersattes detta av direktiv 2008/118/EG, det s.k. punktskattedirektivet. Punktskattedirektivet ligger till grund för beskattningsförfarandet i lagen (1994:1564) om alkoholskatt.

Budgetpropositionen

Av hälsopolitiska skäl och som en delfinansiering av olika reformer inom skatteområdet höjs skatten på cigaretter, cigarrer, cigariller, röktobak och tuggtobak med drygt 7 %. Skatten på snus höjs med knappt 11 %. Höjningen av skatten på tobak beaktar även den förändring i KPI som skulle ha medfört en omräkning av skattesatserna den 1 januari 2012. Förändringen i KPI för perioden juni 2010–juni 2011 uppgår till 2,74 %.

Mot bakgrund av att hushållens köpkraft ökat och den relativt stabila utvecklingen av oregistrerad konsumtion av cigaretter på senare år bedöms den föreslagna höjningen kunna genomföras utan risk för oväntat stora ökningar i den oregistrerade konsumtionen.

Styckeskatten på cigaretter höjs från 1,27 kr till 1,40 kr. Skatten på cigarrer och cigariller höjs från 1,12 kr till 1,24 kr per styck. Skatten på röktnobak höjs från 1 560 kr till 1 718 kr per kilo. Skatten på snus höjs från 336 kr till 382 kr per kilo och skatten på tuggtobak från 402 kr till 444 kr per kilo.

Den skatt som i vissa fall tas ut vid privat import av tobak från tredje land och i samband med punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter, justeras på motsvarande sätt.

Skattehöjningen beräknas öka skatteintäkterna med 800 miljoner kronor fr.o.m. 2012. De totala skatteintäkterna från tobaksskatten 2012 beräknas till 11,9 miljarder kronor.

Förslaget om höjd tobaksskatt medför ändringar i 2, 8, 35 och 42 §§ lagen (1994:1563) om tobaksskatt, i 4 kap. 3 § lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m. och i 3 kap. 5 a § lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter.

Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2012.

Motionerna

Socialdemokraterna föreslår i motion Fi240 yrkande 3 i denna del och yrkande 24 höjd skatt på alkohol med 1,4 miljarder kronor.

Vänsterpartiet föreslår i motion Fi243 yrkande 3 i denna del likaledes höjd skatt på alkohol med drygt 1,4 miljarder kronor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att den föreslagna höjningen av tobaksskatten är väl avvägd och inte nämnvärt bör påverka omfattningen av den illegala införseln eller resandeförseln av cigaretter. Utskottet tillstyrker förslaget.

Regeringen föreslår i propositionen inte någon höjning av skatten på alkohol. Utskottet har inte något att invända mot detta och avstyrker motionerna om höjd alkoholskatt i motsvarande delar.

Reklamskatt

Utskottets förslag i korthet

Utskottet noterar regeringens bedömning att ytterligare steg i reklamskattens avskaffande för närvarande inte kan tas.

Budgetpropositionen

Regeringen bedömer att det för närvarande inte finns förutsättningar för finansiering av ytterligare steg i avskaffandet av reklamskatten.

Riksdagen tillkännagav 2002 som sin mening (bet. 2001/02:SkU20) att reklamskatten bör avvecklas och att frågan, med beaktande av de budgetpolitiska målen, bör prioriteras vid kommande budgetberedning.

Sedan 2002 har frågan tagits upp i det årliga budgetarbetet. Ett andra steg i avskaffandet av den resterande reklamskatten genomfördes 2006. Regeringen föreslog 2007 ett ytterligare steg i avskaffandet av den resterande reklamskatten som genomfördes den 1 januari 2008.

Även i årets budgetberedning har frågan om ytterligare steg i avskaffandet av reklamskatten prövats. Regeringen anser, liksom tidigare, att den resterande reklamskatten bör avskaffas. Regeringen har dock, med hänsyn till det ekonomiska läget, fortsatt att prioritera skatteändringar som på såväl kort som lång sikt stärker sysselsättningen före ytterligare sänkningar av reklamskatten.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar regeringens bedömning att ytterligare steg i reklamskattens avskaffande för närvarande inte kan tas.

Utvidgade möjligheter till återbetalning av vägavgift m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet delar regeringens bedömning om återbetalning av vägavgift. Utskottet avstyrker motionsförslagen om kilometerskatt, vägslitageskatt, sänkt fordonsskatt, registreringsskatt, nybilsskatt, nybilsbonus och slopad skatt på trafikförsäkringspremien för bus-sar.

Jämför avvikande meningarna 1 (S), 2 (MP) och 4 (V) samt särskilt yttrande (S, MP, V).

Inledning

Regeringen beslutade den 20 oktober 2011 om en lagrådsremiss om utvidgade möjligheter till återbetalning av vägavgift.

Budgetpropositionen

Regeringen bedömer att vägavgift bör återbetalas med ett belopp motsvarande den del av avgiften som motsvarar antalet återstående dagar för vilka avgift har betalats. Återbetalning bör kunna ske även av avgift som betalats för månad eller vecka till skillnad mot nuvarande begränsning till årlig avgift.

Enligt lagen (1997:1137) om vägavgift för vissa tunga fordon kan en fordonsägare få vägavgiften återbetald om fordonets beskaffenhet ändras och avgiften därmed ska tas ut med annat belopp. Vägavgiften betalas tillbaka med ett belopp som motsvarar den del av avgiften som avser antalet återstående hela månader för vilka avgift har betalats.

Kritik har riktats mot att en återbetalning som är begränsad till hela återstående månader missgynnar dem som betalar vägavgift för en period om ett år. Som skäl anges främst att det innebär att avgift betalas för tid då fordonet inte får användas. För att undvika ett avgiftsuttag för tid som fordonet inte får användas, bör den del av avgiften som kan återbetalas utvidgas till att omfatta belopp motsvarande den del av avgiften som avser antalet återstående dagar för vilka avgift har betalats. En utvidgning av möjligheten till återbetalning till att omfatta återstående dagar måste även gälla de utländska lastbilar som betalat vägavgiften i Sverige. Skälet är främst att det annars kan ses som diskriminering av transporter med utländska lastbilar. Eftersom lastbilar registrerade i andra länder kan betala avgift för kortare perioder bör möjligheten till återbetalning utvidgas till att också omfatta avgifter som betalats för månad eller vecka.

Åtgärderna om ändrade regler för återbetalning av vägavgift beräknas minska skatteintäkterna med 2 miljoner kronor 2012 (halvår) och därefter med 4 miljoner kronor per år.

En promemoria om åtgärderna remitterades den 31 augusti 2011. Regeringen avser att under hösten återkomma till riksdagen med ett förslag.

Motionerna

Socialdemokraterna föreslår i motion Fi240 yrkande 3 i denna del och yrkande 22 att en avståndsbaserad vägslitageskatt för tunga lastbilar införs den 1 oktober 2012. Skatten beräknas generera 4 miljarder kronor på helårsbasis.

I motionen föreslås också att en registreringsskatt för motorfordon införs som finansierar en ny miljöbilsbonus (yrkande 3 i denna del och yrkande 23).

Förslag om införande av en avståndsbaserad vägslitageskatt lämnas också i Socialdemokraternas kommittémotioner Sk361 yrkande 19 och T429 yrkande 13.

Miljöpartiet föreslår i motion Fi241 yrkande 22 och i kommittémotion T472 yrkande 13 att regeringen ska återkomma med förslag om en kilometerskatt för lastbilar från halvårsskiftet 2013.

I partimotionen föreslås vidare (yrkande 3 i denna del och yrkande 23 i denna del) att den nuvarande fordonsskattebefrielsen för miljöbilar fasas ut och 2012 ersätts av en avgiftsfinansierad snålbilstrappa där bilar som släpper ut lite koldioxid får en bonus som bekostas av bilar som släpper ut mycket koldioxid.

Vänsterpartiet föreslår i motion Fi243 yrkande 3 i denna del att personer med låga inkomster och personer som bor i glesbygd kompenseras för höjda drivmedelsskatter i form av bl.a. ytterligare sänkt fordonsskatt i glesbygdskommuner, sänkt fordonsskatt för bussar och sänkt fordonsskatt vid efterkonvertering av äldre fordon.

Vänsterpartiet föreslår vidare i motion T459 yrkande 14 att skatten på trafikförsäkringspremien för bussar avskaffas, vilket innebär 100 miljoner kronor i minskade kostnader för busstrafiken. Slutligen föreslås att fordonsskatten för tunga bussar sänks till 2000 års nivå, vilket innebär 200 miljoner kronor per år i minskade skatteintäkter (yrkande 15).

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning om utvidgade möjligheter till återbetalning av vägavgift.

Fordonsskatten för personbilar är nedsatt i vissa kommuner i norra Sverige.

Riksdagen beslutade hösten 2009 (bet. 2009/10:SkU21) om förändringar som innebar en ökad koldioxidrelatering av fordonsskatten. Energiskatten på dieselolja höjdes i två steg den 1 januari 2011 och den 1 januari 2013 med sammanlagt 40 öre per liter. För att delvis kompensera den tunga vägtrafiken för ökade kostnader till följd av höjd energiskatt på dieselolja bestämdes att fordonsskatten för tunga lastbilar och tunga bussar från 2011 skulle bestämmas till de belopp som motsvarar miniminivåerna enligt Eurovinjettdirektivet (dir. 1999/62/EG) för tunga fordon.

Riksdagen avslag i sammanhanget motionsförslag om att införa kilometerskatt eftersom systemet bedömdes vara dyrt att administrera både för företagen och för Skatteverket. Systemet kräver utrustning för att registrera var och när ett fordon kör. Det är tveksamt om kilometerskatt innebär någon samhällsvinst.

Riksdagen avslag vidare förslag om en nybilsskatt, nybilsbonus, sänkt fordonsskatt på landsbygden, sänkt fordonsskatt för tunga bussar och om att slopa skatten på trafikförsäkringspremier för bussar.

Utskottet har intagit samma ståndpunkter i de aktuella frågorna även i samband med budgetberedningen för 2011 (se yttr. 2010/11:SkU1y s. 32).

Utskottet har fortfarande samma uppfattning och avstyrker de aktuella motionerna i motsvarande delar.

Övriga punktskatter

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslagen om flygskatt, skatt på fluorerade gaser, återinförd handelsgödselskatt och avfallsförbränningsskatt, förändrad bekämpningsmedelsskatt samt höjd effektskatt och höjd fastighetsskatt på vattenkraftverk.

Jämför avvikande meningarna 1 (S), 2 (MP) och 4 (V).

Motionerna

Socialdemokraterna föreslår dels i partimotion Fi240 yrkande 3 i denna del och yrkandena 25 och 26, dels i kommittémotion Sk361 yrkandena 21–23 att en skatt på handelsgödsel återinförs motsvarande sammantagna intäkter på 300 miljoner kronor, att en skatt på fluorerade gaser införs motsvarande intäkter på 100 miljoner kronor och att bekämpningsmedelsskatten differentieras utifrån medlens farlighet för miljö och hälsa.

Miljöpartiet föreslår i motion Fi241 yrkande 3 i denna del och yrkande 23 i denna del att en flygskatt införs från halvårsskiftet 2012 med ca 300 kr per enkel resa inrikes och i Europa och 600 kr utanför Europa. Skatten beräknas ge 1,5 miljarder kronor i intäkt 2012. I motionen föreslås också att en skatt på fluorerade gaser införs som beräknas ge en sammanlagd intäkt på 190 miljoner kronor, att skatten på kväve och kadmium i handelsgödsel återinförs och beräknas ge en sammanlagd intäkt på 300 miljoner kronor, att skatten på bekämpningsmedel höjs motsvarande intäkter på 70 miljoner kronor och att en skatt på avfallsförbränning återinförs som beräknas ge en sammanlagd intäkt på 60 miljoner kronor samt att effektskatten på kärnkraftverk och fastighetsskatten på vattenkraftverk höjs med 3 miljarder kronor respektive 1 miljard kronor per år.

Vänsterpartiet föreslår i motion Fi243 yrkande 3 i denna del att en skatt på inrikesflyg införs i form av en schabloniserad start- och landningsavgift på 11 000 kr. Skatten beräknas ge 1,4 miljarder kronor för 2012. I motionen föreslås också att skatten på handelsgödsel återinförs motsvarande sammantagna intäkter på 380 miljoner kronor och att effektskatten på kärnkraftverk höjs med 1,3 miljarder kronor.

Utskottets ställningstagande

Skatten på *gödselmedel* slopades fr.o.m. den 1 januari 2010 (prop. 2009/10:41, bet. 2009/10:SkU21) eftersom beskattningen av handelsgödselkväve bedömdes ha haft liten påverkan på användningen inom jordbruket. Prisförändringar på gödselmedel bedömdes påverka användandet relativt lite.

Utskottet anser inte att skatten på gödselmedel bör återinföras.

Skatt på *bekämpningsmedel* betalas med 30 kr för varje helt kilo verksam beståndsdel i bekämpningsmedlet. När det gäller förslaget om en differentierad bekämpningsmedelsskatt har utskottet vid en tidigare behandling av frågan tagit fasta på de svårigheter som HOBS-utredningen (Fi 2003:91) redovisat med att ta fram ett riskbaserat system. Svårigheterna ligger bl.a. i att utveckla ett tillförlitligt klassificeringssystem, vilket kräver avsevärda resurser. Särskilda problem är också knutna till valet av skattebas. Kostnaderna för att administrera ett farlighetsrelaterat system blir förhållandevis höga. Till kostnadsbilden hör att beslut om att klassificera den verksamma beståndsdelen i det enskilda preparatet ska kunna överklagas hos domstol. Utredningen betonade också vikten av att framtida insatser för att minska riskerna med att använda bekämpningsmedel i görligaste mån harmoniseras på EU-nivå.

Utskottet konstaterar att ett differentierat uttag av bekämpningsmedelsskatt innebär ökad administration och höjda kostnader. Utskottet är inte övertygat om att ett riskbaserat system för uttag av skatt på bekämpningsmedel skulle ge sådana fördelar vad gäller effekten på miljö och hälsa att det är motiverat att överge den nuvarande beprövade och förhållandevis enkla modellen för att ta ut skatt.

Frågan om att införa en skatt på *fluorerade växthusgaser* har varit aktuell under flera riksmöten. Riksdagen avslog motionsyrkanden hösten 2009 och hösten 2010 med hänvisning till det beredningsarbete som pågår i Regeringskansliet med anledning av det förslag Utredningen om skatt på fluorerade växthusgaser (Fi 2008:11) har avlämnat i betänkandet SOU 2009:62 Skatt på fluorerade växthusgaser.

Utskottet är inte berett att ta ställning till om en skatt är det mest lämpliga styrmedlet för att minska fluorerade växthusgaser. Frågan är också om ett svenskt nationellt agerande är att föredra framför att söka en ökad gemensam EU-aktivitet på området. Utskottet anser att riksdagen bör avvakta regeringens ställningstagande i frågan.

Utskottet har avstyrkt motsvarande yrkanden om *flygskatt* ett flertal gånger. Utskottets utgångspunkt är att flygets miljöpåverkan i första hand bör hanteras på internationell nivå bl.a. för att undvika de konkurrensnackdelar som ett ensidigt nationellt agerande skulle innebära för svenska aktörer. Ett viktigt steg i frågan tas i och med att flyget fr.o.m. 2012 inkluderas i EU:s utsläppshandelssystem.

Riksdagen beslutade att slopa *avfallsförbränningsskatten* fr.o.m. den 1 oktober 2010 (prop. 2009/10:41, bet. 2009/10:SkU21) mot bakgrund av Aska-utredningens bedömningar i betänkandet Skatt i retur (SOU 2009:12). Utredningen ansåg att skatten haft en obetydlig styreffekt, och de olika avfalls-, energi- och klimatpolitiska mål som motiverade dess införande hade uppfyllts bara i begränsad omfattning.

Utskottet anser inte att skatten på avfallsförbränning bör återinföras.

Utskottet avstyrkte motioner om höjd skatt på *termisk effekt i kärnkraftverk* senast vid förra årets budgetberedning (yttr. 2010/11:SkU1y) med hänvisning till att en ytterligare höjning inte var motiverad eftersom skatten på den högsta tillåtna termiska effekten i kärnkraftsreaktorn hade höjts den 1 januari 2008 med 24 % till 12 648 kr per megawatt och månad.

Utskottet har samma uppfattning i år.

Vid samma tillfälle ansåg utskottet att det inte heller var motiverat att höja *fastighetsskatten på vattenkraftverk* ytterligare eftersom fastighetsskatten på vattenkraftverk hade höjts fr.o.m. den 1 januari 2011 från 1,7 % till 2,8 % av taxeringsvärdet.

Utskottet har även i denna fråga samma uppfattning i år.

Utskottet avstyrker samtliga motioner i motsvarande delar.

Sänkt skatt på restaurang- och cateringtjänster

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om sänkt mervärdesskatt på restaurang- och cateringtjänster.

Utskottet avstyrker motionsförslagen om att förslaget inte ska genomföras.

Jämför avvikande meningarna 1 (S), 2 (MP), 3 (SD) och 4 (V).

Budgetpropositionen

Regeringen föreslår att mervärdesskattesatsen för restaurang- och cateringtjänster fr.o.m. den 1 januari 2012 sänks från 25 % till 12 %. Sänkningen gäller inte för tillhandahållande av spritdrycker, vin och starköl. Det tydliggörs att restaurang- och cateringtjänster inte utgör sådant hushållsarbete som kan ge HUS-avdrag.

Enligt EU:s mervärdesskattedirektiv ska medlemsstaterna tillämpa en normalskattesats som inte får vara lägre än 15 %. Medlemsstaterna får tillämpa en eller två reducerade skattesatser. En reducerad skattesats får inte vara lägre än 5 %.

EU:s mervärdesskattedirektiv ger medlemsstaterna möjlighet att tillämpa reducerad skattesats på någon eller några av de varor och tjänster som anges i direktivets bilaga III. Sedan den 1 juni 2009 ingår restaurang- och cateringtjänster i bilagan. Dryck, både med och utan alkohol, får undantas från den reducerade skattesatsen.

I Sverige tillämpas normalskattesatsen 25 %, en reducerad skattesats om 12 % och en reducerad skattesats om 6 %. Med den reducerade skattesatsen 12 % beskattas bl.a. omsättning av livsmedel (med undantag för bl.a. spritdrycker, vin och starköl) och rumsuthyrning i hotellrörelse. Restaurang- och cateringtjänster beskattas i dag med normalskattesatsen 25 %.

Regeringen anser att förenklad tillämpning och minskad administrativ börda utgör tungt vägande skäl för att sänka den mervärdesskattesats som gäller för restaurang- och cateringtjänster till samma nivå som för livsmedel. Många av remissinstanserna är av förenklingsskäl positiva till förslaget. Effekterna på effektiviteten, sysselsättningen och de administrativa kostnaderna förväntas bli gynnsamma om förslaget genomförs.

Minskningen av de administrativa kostnaderna för företagen beräknas uppgå till 0,2 miljarder kronor årligen. Den sammantagna varaktiga sysselsättningen i ekonomin beräknas öka med knappt 6 000 helårsarbetskrafter. Av denna varaktiga sysselsättningsökning utgörs knappt 3 500 av nyanställda personer (helårsarbetskrafter) inom restaurang- och cateringbranschen som kommer från strukturell arbetslöshet.

Ett av de övergripande målen för regeringens ekonomiska politik är en varaktigt högre sysselsättning. Restaurang- och cateringbranschen är relativt småskalig och arbetsintensiv. Hotell- och restaurangbranschen är också en bransch där en relativt stor andel av de anställda är unga. Även om beräkningarna av sysselsättningseffekten är behäftade med viss osäkerhet anser regeringen att den effekten, framför allt i en bransch med stor andel unga, tillsammans med övriga gynnsamma samhällsekonomiska effekter utgör ytterligare skäl för att genomföra förslaget.

Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2012.

Sänkt mervärdesskatt på restaurang- och cateringtjänster beräknas minska skatteintäkterna med 5,40 miljarder kronor 2012 och varaktigt med 4,60 miljarder kronor. Åtgärdens självfinansieringsgrad bedöms vara ca 20 %.

Motionerna

Socialdemokraterna yrkar i motion Fi240 yrkande 3 i denna del och yrkande 9 och i kommittémotion Sk361 yrkande 15 avslag på förslaget om sänkt skatt på restaurang- och cateringtjänster. Enligt motionen är sysselsättningseffekten av sänkt restaurangmoms sannolikt överskattad, och förslaget är därmed ett slöseri med skattemedel.

Miljöpartiet prioriterar enligt motion Fi241 yrkande 3 i denna del och yrkande 23 i denna del för 2012 inte frågan om sänkt restaurangmoms. Miljöpartiet är positivt till att gynna tjänstesektorn men väljer att i årets budget prioritera de investeringar som ger mest jobb och framtidsstro.

Sverigedemokraterna avvisar i motion Fi242 yrkande 4 i denna del förslaget om sänkt restaurangmoms.

Vänsterpartiet avvisar i motion Fi243 yrkande 3 i denna del förslaget om sänkt restaurangmoms. Sänkningen är enligt motionen oansvarig och ett slöseri med skattebetalarnas pengar. Vänsterpartiet använder samma budgetutrymme för ett treårigt program för generationsväxling i arbetslivet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om sänkt mervärdesskatt på restaurang- och cateringtjänster eftersom förslaget bedöms ha gynnsamma effekter på sysselsättningen, förenklar tillämpningen och minskar företagens administrativa kostnader genom att skattesatsen för dessa tjänster sänks till samma nivå som för livsmedel. Dessutom är förslaget positivt ur konkurrenssynpunkt då den nuvarande differentieringen av skattesatsen missgynnar företag som säljer restaurang- och cateringtjänster jämfört med företag som säljer livsmedel och s.k. hämtmat. Utskottet noterar att regeringen noga kommer att följa reformens effekter på priser och sysselsättning m.m. Flera myndigheter, bl.a. Skatteverket, har i dagarna fått ett sådant uppdrag.

Med det sagda avstyrker utskottet de aktuella motionerna i motsvarande delar.

Mervärdesskatt vid import

Utskottets förslag i korthet

Utskottet delar regeringens bedömning att reglerna om redovisning av mervärdesskatt vid import bör utredas.

Budgetpropositionen

En viktig del i regeringens politik är att stärka företagens konkurrenskraft och förbättra näringsklimatet i Sverige. Regeringen avser därför att fortsätta arbetet med regelförenklingar för företagen med avsikt att skapa en märkbar förändring i företagens vardag. Förenklingsarbetet syftar i grunden till att utforma regler, processer och förfaranden så att de är bättre anpassade till företagens villkor och verklighet.

Ett område som bör granskas närmare är reglerna för mervärdesskatt vid import. Regeringen avser därför att utreda möjligheterna till en förändrad hantering av mervärdesskatten vid import i syfte att uppnå bl.a. förenklingar för företagen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser positivt på att regeringen den 20 oktober 2011 beslutat tillätta en särskild utredare som ska lämna förslag på hur reglerna om hanteringen av mervärdesskatt vid import kan förändras för att uppnå bl.a. förenklingar för företagen. Utgångspunkten är att mervärdesskatten ska redovisas i en skattedeklaration i stället för som i dag i en tulldeklaration. I uppdraget ingår också att överväga om det finns anledning att avskaffa tulltillägg för mervärdesskatt vid import.

Investeringsparkonto m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om införande av ett schablonbeskattat sparande för vissa direktägda finansiella instrument, benämnt investeringsparkonto, m.m.

Utskottet avstyrker avlagsyrkandet.

Jämför avvikande mening 4 (V).

Budgetpropositionen

Regeringen föreslår att ett schablonbeskattat sparande för vissa direktägda finansiella instrument, benämnt investeringsparkonto, införs. För att beskattningen av kapitalförsäkringar ska vara neutral i förhållande till beskattningen av investeringsparkonton föreslås också ändrade regler om bl.a. beräkning av kapitalunderlaget för kapitalförsäkringar och en höjning av avkastningsskatten för kapitalförsäkringar.

Sparande i aktier och andelar i investeringsfonder är en vanlig form av sparande. Reglerna för att beräkna vinst och förlust vid avyttring är komplicerade. Det kan vara tidsödande för enskilda att göra denna beräkning, och många gör fel, vilket sannolikt leder till ett skattebortfall för staten. Regleringen medför vidare en inlåsnings effekt, till nackdel såväl för de enskilda spararna som för konkurrensen på den finansiella marknaden. Ett sätt att helt eller delvis lösa dessa problem är att införa en schablonbeskattad sparform för finansiella instrument, investeringsparkonto.

Schablonbeskattningen innebär att den enskilde inte beskattas utifrån faktiska inkomster och utgifter på de finansiella instrumenten. I stället beskattas den enskilde för en schablonmässigt beräknad avkastning på tillgångarna. Detta innebär bl.a. att den enskilde inte behöver redovisa varje avyttring av instrumenten som ingår i den schablonbeskattade sparformen. Den enskilde behöver alltså inte beräkna eller hålla reda på sin anskaffningsutgift, vilket är en stor förenkling jämfört med dagens system.

Införandet av investeringsparkontot förenklar beskattningen av aktier och andra värdepapper. Spararen slipper skattekonsekvenser av att t.ex. sälja aktier och byta fonder på kontot. I stället betalar spararen varje år en schablonskatt baserad på statslåneräntan, på liknande sätt som redan gäller för sparande i pensions- och kapitalförsäkringar. Förändringarna i sparande-beskattningen genom det nya investeringsparkontot innebär enligt regeringen också en kraftfull effektivisering av skatteuttaget, bl.a. i och med att inslaget av uppskjuten beskattning minskar inom ramen för ett minskat skatteuttag.

Investeringsparkontot ska existera sida vid sida med den konventionella beskattningen av kapitalinkomster. Det är frivilligt att spara i investeringsparkonto. Kontanta medel får sättas in och tas ut från ett investeringsparkonto.

Beskattningen sker genom att den som under kalenderåret har innehaft ett investeringssparkonto för vilket ett kapitalunderlag ska beräknas ska ta upp en schablonintäkt. Schablonintäkten beräknas genom att en schablonränta multipliceras med ett kapitalunderlag. Schablonintäkten ska tas upp i inkomstslaget kapital. Schablonintäkten ska beräknas till kapitalunderlaget multiplicerat med statslåneräntan vid utgången av november under föregående kalenderår.

Kapitalunderlaget utgörs av en fjärdedel av summan av marknadsvärdet av fyra olika delposter. Den första posten är tillgångar som vid ingången av varje kvartal under kalenderåret förvaras på investeringssparkontot. Den andra posten är kontanta medel som betalas in till investeringssparkontot under kalenderåret. Den tredje posten är investeringstillgångar som kontoinnehavaren överför till investeringssparkontot, om tillgångarna inte överförs från ett annat eget investeringssparkonto. Den fjärde och sista posten är investeringstillgångar som överförs från någon annans investeringssparkonto om tillgångarna inte har överförts i samband med förvärv på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför EES eller en handelsplattform. Det är marknadsvärdet vid ingången av varje kvartal av de tillgångar som förvaras på investeringssparkontot respektive marknadsvärdet av varje inbetald eller överförd tillgång när de förtecknas på kontot som ska beaktas vid beräkningen av kapitalunderlaget.

I syfte att effektivisera beskattningen och för att upprätthålla den skattemässiga neutraliteten ändras också beskattningen av kapitalförsäkringar.

Den schablonbeskattning av sparande som förekommer i dag sker inom ramen för lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel. Avkastningsskattens funktion är att beskatta den årliga avkastningen i försäkrings-sparandet. Syftet är att skatten ska ersätta kapitalskatten på faktisk utgående ränta, utdelning och kapitalvinst (prop. 1992/93:187 s. 166). Skattskyldigheten ligger enligt huvudregeln på försäkringsbolagen, närmare bestämt svenska livförsäkringsföretag, utländska livförsäkringsföretag med fast driftställe i Sverige, pensionsstiftelser och utländska tjänstepensionsinstitut med fast driftställe i Sverige. Att göra utländska försäkringsgivare skattskyldiga är inte möjligt om de saknar fast driftställe i Sverige. Skattskyldigheten för utländska försäkringar ligger därför på försäkringstagaren. Obegränsat skattskyldiga i Sverige som tecknat en försäkring i ett utländskt livförsäkringsföretag är alltså skattskyldiga till avkastningsskatt i Sverige.

Beskattningsmodellen för kapitalförsäkring är i sin nuvarande utformning inte utan problem, menar regeringen. Underlaget för skatten bestäms utifrån värdet i försäkringen vid ingången av beskattningsåret. Detta innebär att det finns möjlighet att spara i en försäkring under större delen av året utan att sparandet medför någon beskattning. Denna möjlighet att undvika beskattning vid sparande i kapitalförsäkring kan kallas för ettårsproblematiken. Bakgrunden till ettårsproblematiken är att nya försäkringsprodukter vuxit fram med friare villkor för återköp än vad som gällde när

avkastningsskatten i dess nuvarande form infördes för kapitalförsäkring den 1 januari 1994. Detta skattefria sparande kan åstadkommas genom att försäkringstagaren återköper försäkringen före årsskiftet och sedan gör en ny premiebetalning med samma belopp efter årsskiftet. Eftersom värdet av försäkringen vid ingången av beskattningsåret minskar i den utsträckning som försäkringstagaren gör återköp minskar underlaget för schablonavkastningen i motsvarande utsträckning, vilket innebär att även skatten som belöper på försäkringen minskar. Ett av de grundläggande kraven på ett sparande som schablonbeskattas är att skatt faktiskt ska kunna tas ut på sparandet. Den skattskyldige ska inte via uttag eller liknande kunna disponera sitt sparande så att skatt inte kan tas ut. Ettårsproblematiken måste därför åtgärdas.

För att lösa frågan om ettårsproblematiken förslår regeringen att förutom värdet av den skattskyldiges tillgångar vid beskattningsårets ingång respektive värdet av försäkringen vid beskattningsårets ingång ska ett värde motsvarande summan av de premier som har betalats in under beskattningsåret ingå i kapitalunderlaget. Vid beräkning av detta belopp ska dock premier som har betalats in under den andra halvan av beskattningsåret beräknas till halva värdet.

Nivån på schablonavkastningen är en annan fråga som bör övervägas. Utgångspunkten bör av neutralitetsskäl vara att schablonavkastningen på kapitalförsäkringar ska ligga i nivå med schablonintäkten på investeringssparkonton. Målsättningen är att både kapitalförsäkring och investeringssparkonto ska vara attraktiva sparformer.

Schablonavkastningen (skatteunderlaget) för sparande i kapitalförsäkring och avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring, ska beräknas som kapitalunderlaget multiplicerat med statslåneräntan vid utgången av november under föregående kalenderår. Skattesatsen (avkastningsskatt) för kapitalförsäkring och avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring höjs från 27 till 30 %.

Den effektiva skattesatsen för tillgångar på investeringssparkonto förväntas uppgå till drygt 19 %. Beräkningen av den effektiva skattesatsen bygger på antaganden om tillgångarnas sammansättning och den förväntade avkastningen för respektive tillgångsslag.

På lång sikt förväntas förslaget få till följd att skatteuttaget för sparande i kapitalförsäkring, som andel av tillgångarnas värde, ökar från ca 1,3 % till ca 1,5 %. För en kapitalförsäkring med en sammansättning av de underliggande tillgångarna motsvarande det som förväntas inom ramarna för investeringssparkontot innebär detta en höjning av den effektiva skattesatsen från drygt 17 % till drygt 19 %.

Förslaget om investeringssparkonto innebär att skattskyldiga fysiska personer inte längre ska redovisa löpande kapitalinkomster och kapitalutgifter respektive kapitalvinster och kapitalförluster på tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto i självdeklarationen. I stället ska investeringsföretaget beräkna och lämna kontrolluppgift till Skatteverket om schablonintäk-

tens storlek för varje enskilt konto. Genom att faktiska kapitalinkomster hänförliga till tillgångar på ett investeringssparkonto inte ska redovisas i självdeklarationen ska investeringsföretaget inte heller lämna kontrolluppgifter om ränta, utdelning eller annan avkastning på sådana tillgångar som innehas av obegränsat skattskyldiga personer. För Skatteverket innebär detta på sikt en stor förenkling jämfört med dagens kapitalbeskattning, en förenkling som också leder till lägre kostnader för hantering av kapitalbeskattningsfrågor hos Skatteverket. I propositionen föreslås också att schablonintäkten avseende innehav på ett investeringssparkonto ska undantas från deklarationsskyldighet. Förslaget innebär att i stort sett ingen, som inte är deklarationsskyldig för andra intäkter, ska deklarera för schablonintäkt. Det bör således inte uppstå några kostnader hos Skatteverket för deklarationshantering på grund av förslaget om investeringssparkonto.

För domstolarna innebär detta att antalet mål som rör konventionell beskattning av finansiella instrument kommer att minska. Sammantaget innebär de nya reglerna att förslagen sannolikt inte kommer att medföra någon ökad, utan möjligen minskad, arbetsbörda för de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Förslaget om investeringssparkonto innebär att investeringsföretagen ska lämna kontrolluppgift om schablonintäkten för alla kontoinnehavare. Detta innebär naturligtvis en administrativ börda för instituten. Å andra sidan slipper instituten i de allra flesta fall att lämna uppgifter om avkastning, inklusive avyttring, på finansiella instrument enligt de regler som gäller i dag.

Själva administrationen av investeringssparkontot innebär också en ökad administrativ börda för investeringsföretagen. Bestämmelserna som reglerar investeringssparkontot blir dock med nödvändighet omfattande eftersom det schablonbeskattade systemet inom investeringssparkontot ska existera sida vid sida med det konventionella beskattningssystemet. Regeringen bedömer därför att den ökade börda som dessa regler medför får accepteras.

Regeringen gör bedömningen att de offentligfinansiella effekterna under 2012 av ett investeringssparkonto uppgår till 1,09 miljarder kronor och av de ändrade skattereglerna för kapitalförsäkringar till 0,24 miljarder kronor.

De nya reglerna avses träda i kraft den 1 januari 2012.

Motionen

Vänsterpartiet avvisar i motion Fi243 yrkande 2 i denna del regeringens förslag.

Utskottets ställningstagande

Den nu gällande huvudregeln är att kapitalvinster på aktier, fondandelar och andra finansiella instrument ska tas upp till beskattning det år avyttringen sker, dvs. redovisas i deklarationen året efter avyttringen. Beskattning sker av vinstens nominella belopp oberoende av innehavstidens längd.

Vid beräkning av vinster på finansiella instrument tillämpas en s.k. genomsnittsmetod. Metoden tillämpades redan före 1990 års skattereform på aktier som innehafts i två år eller längre. Denna innebär att en genomsnittlig anskaffningsutgift beräknas för andelar av samma slag och sort som ingår i innehavet. Under utredningsarbetet inför skattereformen undersöktes ett antal olika metoder för beskattning av kapitalvinster på finansiella instrument, bl.a. olika s.k. saldometoder som i den enklaste versionen skulle innebära full återinvesteringsrätt under året utan att detta utlöser beskattning. Någon tillfredsställande lösning gick dock då inte att finna.

I budgetpropositionen för 2011 redovisade regeringen ett antal reformambitioner för mandatperioden på skatteområdet (prop. 2010/11:1 Förslag till statsbudget för 2011, finansplan och skattefrågor m.m. avsnitt 1.7.4). Bland dessa reformambitioner nämndes införandet av en ny schablonbeskattad sparform benämnd investeringssparkonto. Regeringen bedömde vidare att det även borde göras vissa justeringar i beskattningen av kapitalförsäkring för att effektivisera beskattningen av en sådan försäkring och för att upprätthålla den skattemässiga neutraliteten.

Genom de föreslagna reglerna införs nu ett investeringssparkonto, och bestämmelserna om beskattning av kapitalförsäkringar m.m. ändras för att uppnå neutralitet i systemet. Utskottet anser det angeläget att skattereglerna är utformade så att de underlättar ett aktivt sparande också i aktier och andra värdepapper. De nuvarande reglerna för beskattning av aktier och andra finansiella instrument är komplicerade. Inte sällan leder detta till misstag och felaktigheter men också till inlåsnings effekter och andra effektivitetsförluster. Utskottet ser därför positivt på regeringens förslag att införa en ny frivillig sparform, ett investeringssparkonto, med syftet att göra det enklare att spara. För att effektivisera beskattningen och upprätthålla neutraliteten i skattesystemet bör även de förändringar som regeringen föreslår i beskattningen av kapitalförsäkringar genomföras.

Med det anförda tillstyrker utskottet propositionen och avstyrker motionsyrkandet om avslag på propositionen i denna del.

Ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras delägare

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag. Ändringarna i skattereglerna innebär att investeringsfonder inte längre ska vara skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden. I stället ska den som är delägare i en investeringsfond, svensk eller utländsk, ta upp en schablonintäkt som beräknas på grundval av värdet på delägarernas fondandelar vid kalenderårets ingång. För att beräkna schablonintäktens storlek ska underlaget multipliceras med 0,4 %.

Bakgrund

Europaparlamentet och rådet antog den 13 juli 2009 direktiv 2009/65/EG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag). Dessa fondföretag kallas Ucits, vilket står för Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities.

Direktivet, kallat Ucits IV-direktivet, har genomförts i svensk lagstiftning den 1 augusti 2011 (prop. 2010/11:135, bet. 2010/11:FiU38). Detta betyder bl.a. att reglerna i 2004 års lag om investeringsfonder har anpassats till det nya direktivet. Direktivet innebär bl.a. att det blir lättare för svenska värdepappersfonder att flytta ut från Sverige. De nya reglerna i kombination med att fonder utomlands beskattas lägre än här medför en risk för att den svenska skattebasen, när det gäller beskattningen av investeringsfonder, eroderar om inte skattereglerna för investeringsfonder förändras. Med anledning av detta har regeringen låtit analysera förutsättningarna för att överföra beskattningen av investeringsfonder till delägarnivå samt lämna förslag till de lagändringar som krävs för en sådan överföring (Fondskatteutredningens förslag i promemoriorna Fi2010/688 och Fi2010/5532). Båda promemoriorna har remissbehandlats. De förslag till ändrade skatteregler för investeringsfonderna och deras delägare som läggs fram i budgetpropositionen bygger på Fondskatteutredningens förslag.

Gällande rätt

Beskattning av investeringsfonder

Svenska investeringsfonder är enligt lagen (2004:45) om investeringsfonder inte juridiska personer. I skattesammanhang ska dock bestämmelserna om juridiska personer tillämpas också på investeringsfonder.

Investeringsfonder är egna skattesubjekt och därigenom skattskyldiga för inkomst av de tillgångar som ingår i fonden.

I 39 kap. 14 § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, finns särskilda regler för beräkning av inkomst av en svensk investeringsfond, dvs. en i Sverige registrerad fond. Enligt dessa regler ska fonden inte ta upp kapitalvinster på delägarätter (bl.a. aktier och aktierelaterade finansiella instrument) till beskattning. På motsvarande sätt får kapitalförluster på sådana tillgångar inte dras av. Bakgrunden till bestämmelsen är att fonden ska kunna avyttra värdepapper och investera vinsten i nya värdepapper utan skattekonsekvenser. Den förmån som ett indirekt ägande genom en fond därigenom får i förhållande till ett direkt ägande är tänkt att elimineras genom den schablonmässigt beräknade intäkt som läggs till grund för beskattningen av fonden. Som intäkt ska fonden ta upp ett belopp som för helt år motsvarar 1,5 % av värdet på fondens *delägarätter* vid beskattningsårets ingång (schablonintäkt). I övrigt gäller vanliga regler om inkomstberäkning, vilket bl.a. innebär att löpande kapitalavkastning och räntor ska tas upp som intäkt av näringsverksamhet medan förvaltningskostnader och ränteutgifter ska dras av. Utdelningar som fonden mottar är skattepliktiga och utdelningar som fonden lämnar ska dras av som kostnad.

Den schablonintäkt på 1,5 % som påförs investeringsfonderna beskattas antingen med 30 % hos fonden eller, om ett belopp motsvarande schablonintäkten delas ut, med 30 respektive 26,3 % hos andelsägare som är en fysisk eller juridisk person.

Fonder som uteslutande innehåller fordringsrätter påförs inte någon schablonintäkt. Med fordringsrätter förstås fordran i svenska kronor eller i utländsk valuta. Hit hör också terminer, optioner eller liknande vars underliggande tillgångar kan hänföras till fordran i svenska kronor eller utländska valuta.

Som en konsekvens av att investeringsfonder i den svenska lagstiftningen behandlas som egna skattesubjekt lämnar en svensk investeringsfond normalt utdelning motsvarande det skattepliktiga överskottet. Genom utdelningen kan skatt undvikas på fonden. Eftersom fondandelsägarna är skattskyldiga för erhållen utdelning innebär förfarandet för fysiska personer att endast 70 % kan återinvesteras i fonden efter skatt. I flera av EU:s medlemsländer beskattas inte investeringsfonder. Det saknas därför skäl för sådana fonder att av skatteskäl ge utdelning till andelsägarna, vilket i sin tur innebär att 100 % av vinsten kan återinvesteras. Till följd härav är det i dag vanligt förekommande att svenska företag startar förvaltningsbolag och fonder utomlands, även om fonderna enbart är avsedda för försäljning i Sverige. Under senare år har andelen utlandsregistrerade fonder på den svenska marknaden ökat stort.

Fusion eller delning av investeringsfonder leder inte till uttagsbeskattning (39 kap. 20 § IL). Den eller de nya fonderna inträder i den eller de upphörda fondernas skattemässiga situation när det gäller tillgångarnas anskaffningsutgift och annat som påverkar kapitalvinstberäkningen. Skattemässig kontinuitet ska alltså gälla vid en sammanläggning eller delning. Detsamma gäller numera även vid gränsöverskridande fusioner (prop.

2010/11:131, bet. 2010/11:SkU35). Vid en fusion – eller delning av investeringsfonder – övergår rättigheter och skyldigheter när det gäller skatt som avser tiden före ombildningen till den eller de nybildade fonderna. Vid delning fördelas rättigheterna och skyldigheterna mellan de nybildade fonderna i förhållande till fondernas värde vid delningen. Bestämmelserna om detta återfinns i skattebetalningslagen (1997:483).

En utländsk investeringsfond (dvs. en fond som inte är registrerad i Sverige) är endast skattskyldig för inkomst av fastighet i Sverige och tillgångar som är hänförliga till det fasta driftstället i Sverige och som ingår i fonden. Enligt kupongskattelagen (1970:624) föreligger skattskyldighet för en utländsk juridisk person som tar emot utdelning från Sverige under förutsättning att den utländska juridiska personen inte har ett fast driftställe här. Exempel: Om en utländsk investeringsfond får utdelning från ett svenskt aktiebolag, ska det svenska bolaget innehålla kupongskatt. Skatten uppgår till 30 % av utdelningens belopp. I vissa fall kan skattesatsen sättas ned enligt överenskommelser i skatteavtal.

Beskattningen av svenska andelsägare

För andelsägare i en svensk eller utländsk investeringsfond kan skattekonsekvenser uppstå dels vid utdelning från fonden, dels vid försäljning av fondandelar. Svenska fysiska och juridiska personer är skattskyldiga enligt vanliga regler för utdelning från en investeringsfond och för vinster som uppkommer när fondandelar avyttras. Avdrag medges för kapitalförluster. Skattereglerna gäller oavsett om en fond är en svensk eller en utländsk investeringsfond.

Fysiska personer ska ta upp utdelningar och kapitalvinster som intäkt av kapital. Utdelning ska tas upp när den kan disponeras. Med avyttring avses försäljning, byte eller liknande överlåtelser av tillgångar. Vidare gäller att om en investeringsfond upplöses anses varje delägare ha avyttrat sin andel.

Fusion, gränsöverskridande fusion eller delning av investeringsfonder ska inte leda till att kapitalvinster ska tas upp hos delägarna. Någon beskattning utlöses således inte på delägarnivå. Ersättning i pengar ska dock tas upp som kapitalvinst det beskattningsår fusionen eller delningen sker. Av 44 kap. 2 § IL framgår att vad som sägs om kapitalvinster i 48 kap. IL på motsvarande sätt gäller för kapitalförluster. En förlust som uppkommer vid en sammanläggning eller delning får således inte dras av.

Uppkommer en förlust när en andel i en investeringsfond avyttras gäller följande. En förlust på en marknadsnoterad andel ska i sin helhet först kvittas mot vinster (48 kap. 20 § IL). Det som inte kan dras av genom kvittningen får dras av till 70 % (48 kap. 20 a §). Detta gäller inte kapitalförluster på marknadsnoterade andelar i investeringsfonder som bara innehåller svenska fordringsrätter (räntefonder). Sådana förluster får dras av i sin helhet i inkomstslaget kapital enligt 48 kap. 21 § IL.

I fråga om kapitalinkomster gäller för *juridiska personer* i princip samma regler som för fysiska personer, men inkomsterna beskattas som inkomst av näringsverksamhet. När det gäller behandlingen av kapitalförluster vid avyttring av andelar i investeringsfonder finns särskilda regler i 48 kap. 25 och 26 §§ IL. Dessa regler innebär sammanfattningsvis att förluster på delägarätter bara får dras av mot vinster på delägarätter. Vad som inte kan dras av på det sättet får sparas till det följande året och behandlas då som en under det året uppkommen förlust.

Beskattningen av utländska andelsägare

Utländska andelsägare som är begränsat skattskyldiga i Sverige betalar, med vissa undantag, kupongskatt på utdelning från andel i svensk investeringsfond. Kupongskatten uppgår till 30 % av utdelningen. Den som är begränsat skattskyldig i Sverige är skattskyldig för kapitalvinst på vissa delägarätter om han vid något tillfälle under det kalenderår avyttringen sker eller under de föregående tio kalenderåren har varit bosatt i Sverige eller stadigvarande vistats här.

Budgetpropositionen

Avskaffad beskattning av svenska investeringsfonder

För att undvika att det nya Ucitsdirektivet leder till att den svenska skattebasen i form av tillgångar investerade i investeringsfonder försvinner, föreslår regeringen att investeringsfonder inte längre ska vara skattskyldiga enligt inkomstskattelagen för inkomst av tillgångar som ingår i fonden. Förslaget omfattar alla slags investeringsfonder. Förslaget innebär att investeringsfonder även i fortsättningen ska tillämpa de regler som gäller för juridiska personer i IL men att inkomster av tillgångarna i fonden ska vara skattefria. Skattefriheten ska utöver de svenska investeringsfonderna också gälla sådana utländska fonder som är begränsat skattskyldiga i Sverige.

Schablonbeskattning av andelsägarna

Den slopade beskattningen av investeringsfonder ska enligt propositionen åtföljas av nya regler om beskattning på delägarnivå. Förslaget innebär att den som äger andelar i en investeringsfond ska schablonbeskattas i förhållande till värdet på de egna andelarna. Beskattningen ska omfatta andelar i såväl svenska som utländska investeringsfonder. Ingen ändring föreslås när det gäller beskattning av utdelning och kapitalvinster. Delägarna ska på samma sätt som i dag beskattas för utdelning från fonden och för kapitalvinster när fondandelar avyttras.

Kapitalunderlaget ska utgöras av värdet vid kalenderårets ingång på de fondandelar som vid denna tidpunkt ägs av den skattskyldige. För att beräkna schablonintäktens storlek ska underlaget multipliceras med 0,4 %. Schablonintäkten har bestämts till 0,4 % för att skatteintäkterna från scha-

blonbeskattningen av delägarna på sikt i stort sett ska kompensera den minskning av skatteintäkterna som bli följden av att den effektiva skattesatsen sänks. Enligt förslaget ska schablonintäkten tas upp i inkomstslaget kapital när det gäller obegränsat skattskyldiga fysiska personer som äger andelar i investeringsfonder. Obegränsat skattskyldiga juridiska personer som äger andelar i investeringsfonder ska ta upp schablonintäkten i inkomstslaget näringsverksamhet.

Ingen schablonintäkt ska tas upp när det gäller fondandelar som utgör lagertillgångar och som tas upp till beskattning till det verkliga värdet.

Schablonintäkten avseende innehav av andelar i en investeringsfond ska inte ingå vid beräkningen av en stiftelses, en ideell förenings eller ett registrerat trossamfunds avkastning vid tillämpningen av det s.k. fullföljdskravet i 7 kap. 6, 7, 10 och 14 §§ IL.

Schablonintäkten ska inte betraktas som inkomst av kapital vid beräkning av bidragsgrundande inkomst gällande bostadsbidrag och bostadstillägg, inte heller vid beräkning av betalningsskyldighet för underhållsstöd för den bidragsskyldige föräldern. Motsvarande ska gälla vid beräkning av äldreförsörjningsstöd och bilstöd.

Kupongskatt

Som en konsekvens av att svenska fonder inte beskattas för inkomster från fondtillgångarna föreslås att utländska investeringsfonder ska undantas från skyldighet att betala kupongskatt på utdelning. Undantaget ska dock begränsas till utländska investeringsfonder som motsvarar fondföretag enligt lagen om investeringsfonder och som hör hemma i en stat inom EES-området eller i en stat med vilken Sverige har ingått ett skatteavtal som innehåller en artikel om informationsutbyte eller ett avtal om informationsutbyte i skatteärenden.

Självdeklarationer och kontrolluppgifter

Fondbolag, förvaltningsbolag och förvaringsinstitut föreslås bli befriade från deklarationsskyldighet för de investeringsfonder de förvaltar.

Som redogjorts för ovan innebär regeringens förslag att innehavare av andelar i en investeringsfond ska ta upp en schablonintäkt i deklarationen. För att undvika att en stor mängd fondsparare, framför allt barn som inte måste deklarera i dag, blir deklarationsskyldiga föreslås att schablonintäkt vid innehav av andelar i en investeringsfond inte ska medföra skyldighet att deklarera i de fall den skattskyldige saknar andra deklarationspliktiga intäkter och kontrolluppgift har lämnats för intäkten. Beloppsgränsen för när fysiska personer, med vissa undantag, ska lämna allmän självdeklaration på grund av intäkter i inkomstslaget kapital höjs till 200 kr. Samma beloppsgräns ska gälla när det gäller skyldighet att lämna särskild självdeklaration för vissa juridiska personers intäkter i inkomstslaget näringsverksamhet.

Den som i dag är skyldig att lämna kontrolluppgift om avyttring av fondandelar genom inlösen ska också lämna uppgift om den schablonintäkt som en andelsägare i en investeringsfond eller i ett fondföretag som driver verksamhet här i landet ska ta upp. Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och dödsbon. Kontrolluppgiftsskyldigheten ska även omfatta begränsat skattskyldiga fysiska personer. Detta för att Sverige ska kunna uppfylla sina åtaganden om informationsutbyte med andra länder. Kontrolluppgift om schablonintäkt ska också lämnas i de fall när förvaltaren och investeringsfonden alternativt fondföretaget finns i olika länder.

Regeringen har nyligen lämnat en proposition till riksdagen om en ny lag, skatteförfarandelagen, för i stort sett hela skatteförfarandet. Lagen ska ersätta bl.a. lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter, förkortad LSK. Skatteförfarandelagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2012. När det gäller kontrolluppgifter och informationsuppgifter tillämpas dock lagen första gången på uppgifter som avser kalenderåret 2013. Det innebär att bestämmelserna i LSK alltjämt ska tillämpas när det gäller uppgifter som avser kalenderåret 2012 medan bestämmelserna i skatteförfarandelagen ska tillämpas för uppgifter som avser 2013 och senare kalenderår. De förändringar och nya bestämmelser avseende deklarationer och kontrolluppgifter som föreslås i denna proposition ska införas både i LSK och skatteförfarandelagen.

Höjt gränslöpp för beräkning av statlig inkomstskatt

En höjning av gränslöppet för beräkning av statlig inkomstskatt från dagens 100 kr till 200 kr föreslås. Åtgärden motiveras bl.a. av att schablonintäkten annars skulle medföra att ett stort antal fondsparare, främst barn, bli skyldiga att betala in skatt avseende schablonintäkt enbart på grund av små fondinnehav. En sådan höjning av gränslöppet kommer att medföra att den absoluta majoriteten av fondsparande barn inte kommer att behöva betala skatt för någon schablonintäkt, eftersom schablonintäkten understiger gränslöppet.

Ikraftträdande

De föreslagna ändringarna i IL som rör slopad beskattning av investeringsfonder och beskattning av schablonintäkt avseende innehav av fondandelar träder i kraft den 1 januari 2012. Detsamma gäller i huvudsak även de övriga ändringar som föreslås i IL, kupongskattelagen och socialförsäkringsbalken m.fl. lagar som berörs.

Offentligfinansiella effekter

Kostnaden av att slopa skattskyldigheten för fonder uttrycks som att den effektiva skattesatsen sänks med ca 2 procentenheter. Sänkningen av den effektiva skattesatsen beräknas motsvara en varaktig minskning av skatteintäkterna med 0,54 miljarder kronor per år.

Intäkterna från schablonbeskattningen av andelsägarna beräknas uppgå till 0,55 miljarder kronor per år, vilket medför att förslaget är i det närmaste offentligfinansIELt neutralt i termer av den varaktiga effekten 10 miljoner kronor.

Skatteverket beräknar den årliga kostnaden för att hantera schablonintäkten till ca 2 miljoner kronor. Engångskostnaden för att bygga upp ett nytt IT-system och informationsinsatser beräknas uppgå till 7 miljoner kronor.

Därutöver tillkommer även en kostnad om ca 35 miljoner kronor per år för att höja gränsbeloppet för beräkning av statlig inkomstskatt från dagens 100 kr till 200 kr.

Utskottets ställningstagande

Skattereglerna måste vara förenliga med EU-rätten och vara utformade så att den svenska skattebasen värnas. Det är mot denna bakgrund nödvändigt att dels avskaffa beskattningen av svenskregistrerade investeringsfonder för att inte riskera att dessa fonder ska lämna Sverige, dels anpassa skatteuttaget på delägar nivå till en sådan förändring. Utskottet ansluter sig således till regeringens bedömning att den slopade beskattningen av investeringsfonderna ska åtföljas av nya regler om beskattning på delägar nivå. I annat fall skulle delägarna i en investeringsfond ges ett mer omfattande skatteuppskov, och därmed en lägre effektiv skattesats jämfört med om de ägt aktierna direkt. Den som äger en aktie direkt måste nämligen beskattas för varje utdelning medan en aktie i en fond inte skulle beskattas förrän fonden gör en utdelning eller fondandelen säljs. Att införa en kompletterande beskattning på delägar nivå när skattskyldigheten för investeringsfonderna upphör ligger också i linje med de av riksdagen antagna riktlinjerna för skattepolitiken som bl.a. innebär att man på sikt bör undvika olika inslag av uppskjuten beskattning på inkomstskatteområdet.

Utskottet delar också regeringens bedömning att det av förenklingsskäl är nödvändigt att släppa kopplingen mellan de verkliga inkomsterna i en viss fond och delägarnas beskattning och att andelsägaren i stället påförs en schablonintäkt där basen är värdet på det egna fondinnehavet (schablonmodellen) vid kalenderårets ingång. Utskottet har således inte något att invända mot valet av beskattningsmodell. Vidare bör delägarna, utöver schablonbeskattningen, på samma sätt som i dag beskattas för utdelning från fonden och för vinster när fondandelarna avyttras. Fördelen med en sådan lösning är, som regeringen framhåller, att schablonbeskattningen kan sättas lägre än vad som skulle bli fallet om schablonmodellen skulle konstrueras så att andelsägarna inte skulle betala någon skatt för utdelning från fonden eller för vinster vid avyttring av fondandelar. Tanken är att skatteintäkterna från schablonbeskattningen av delägarna på sikt i stort sett ska kompensera för de minskade skatteintäkter som följer av att beskattningen av fonderna upphör. Förslaget att schablonintäkten ska vara 0,4 % av kapitalunderlaget synes vara väl avvägd.

Utskottet har heller inte något att invända mot förslagen i övrigt i detta lagstiftningsärende. Med det sagda tillstyrker utskottet regeringens förslag till ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare.

Förenklingar och förbättringar i 3:12-reglerna

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till lagändringar som syftar till att dels stimulera nyföretagande och förenkla för ägarna av de mindre fåmansföretagen, dels motverka vissa s.k. skatteupplägg.

Utskottet avstyrker motionsförslagen om att avslå regeringens förslag till förenklingar.

Jämför avvikande mening 4 (V).

Gällande rätt

De särskilda reglerna för beskattning av utdelning från och kapitalvinst vid avyttring av andelar i ett fåmansföretag infördes vid 1990 års skattereform. Reglerna syftar till att inkomster som härrör från ägarens egna arbetsinsatser i företaget ska beskattas på ungefär samma nivå som anställdas löneinkomster. De särskilda skattereglerna, som brukar kallas 3:12-reglerna, återfinns i 57 kap. inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL.

Ett typiskt fåmansföretag är ett aktiebolag eller en ekonomisk förening där fyra eller färre delägare har mer än hälften av rösterna. Om en av delägarna har den verkliga bestämmanderätten över en oberoende verksamhetsgren räknas bolaget eller föreningen som ett fåmansföretag även om det första villkoret inte är uppfyllt. Vid bedömningen av hur många personer som äger del i företaget ska personer som ingår i samma krets av närstående anses som en person.

De s.k. 3:12-reglerna om utdelning och kapitalvinst gäller enbart personer med s.k. *kvalificerade andelar* i fåmansföretaget. En andel är kvalificerad om delägaren eller någon närstående till denne har varit verksam (aktiv) i betydande omfattning i företaget under beskattningsåret eller något av de fem föregående åren. En delägare eller en närstående till denne anses vara verksam i betydande omfattning om hans eller hennes arbetsinsatser har stor betydelse för vinstgenereringen i företaget. Det är den ekonomiska betydelsen av arbetsinsatsen som är avgörande, inte delägarens formella ställning. Som *närstående* räknas maka eller make, föräldrar, far- och morföräldrar, barn, barnbarn osv. samt deras respektive maka eller make, syskon och deras makar, barn, barnbarn samt dödsbo som någon i närstående kretsen är delägare i.

Om en aktiv delägare tar ut lön från sitt eget bolag beskattas den på vanligt sätt och beläggs med arbetsgivaravgifter. De särskilda reglerna gäller inte löneuttag utan tar sikte på belopp som ägaren lyfter som utdelning eller tillgodogör sig som kapitalvinst vid försäljning av aktier i fåmansbolaget. I avsaknad av särskilda regler skulle utdelning och avyttringar beskattas om inkomst av kapital. De särskilda reglerna medför att den del av bolagets inkomster som ägaren tillgodogör sig som utdelning eller kapitalvinst i stället fördelas mellan inkomstslagen tjänst och kapital. De s.k. 3:12-reglerna används för att bestämma hur mycket av en utdelning från ett företag eller en kapitalvinst som ska tas upp till progressiv beskattning i inkomstslaget tjänst och hur stor del som ska tas upp till proportionell beskattning i inkomstslaget kapital.

Upp till en viss nivå (ett schablonmässigt beräknat *gränsbelopp*) som bestäms med hänsyn till storleken av det insatta kapitalet och utbetalda löner beskattas utdelning och aktiva delägars vinst vid försäljning av aktier i bolaget med skattesatsen 20 %. Utdelning och kapitalvinst över gränsbeloppet tas upp i inkomstslaget tjänst.

Vid en reformering av reglerna fr.o.m. den 1 januari 2006 utvidgades det utrymme som kan tas ut som kapitalbeskattad inkomst. Det infördes också en schablonregel, den s.k. *förenklingsregeln*, med tanke främst på företagare som har ett litet kapital och ett fåtal anställda, t.ex. nystartade företag. I stället för att beräkna utrymme för kapitalbeskattning enligt de ordinarie mer komplicerade reglerna tilläts en ägare av en kvalificerad andel att använda ett belopp motsvarande 1,5 inkomstbasbelopp som gränsbelopp, dvs. det utrymme som anger hur mycket det är möjligt att ta ut ur bolaget till endast 20 % kapitalinkomstskatt. Därefter har schablonbeloppet höjts vid två tillfällen, först till 2 inkomstbasbelopp från ingången av 2007 och sedan till nuvarande 2,5 inkomstbasbelopp från ingången av 2009.

I 57 kap. 22 § IL finns en *takregel* för hur mycket som ska beskattas i inkomstslaget tjänst. Denna s.k. 100-basbeloppsregel innebär att en kapitalvinst inte ska tas upp i inkomstslaget tjänst till den del det skulle medföra att den skattskyldige och närstående under avyttringsåret och de fem föregående beskattningsåren från ett företag sammanlagt i inkomstslaget tjänst tagit upp högre belopp än som motsvarar 100 inkomstbasbelopp (5 210 000 kr vid kapitalvinst 2011). Kapitalvinst härutöver beskattas utan kvotering till 30 % i inkomstslaget kapital.

Budgetpropositionen

I propositionen lämnas fem olika förslag om ändringar i 3:12-reglerna.

Det första förslaget gäller nivån på schablonbeloppet i den s.k. förenklingsregeln.

När förenklingsregeln infördes bedömdes att uppemot 60 % av samtliga ägare till kvalificerade andelar skulle välja att tillämpa denna regel. Som ovan nämnts har schablonbeloppet därefter höjts vid två tillfällen. I dag

används förenklingsregeln i ca 75 % av de 300 000 blanketter (K10) som lämnas varje år av delägare i fåmansföretag till Skatteverket. Regeringen anser att det nu finns anledning att ytterligare stimulera nyföretagande och förenkla för ägarna av de mindre fåmansföretagen. I propositionen föreslås därför en höjning av schablonbeloppet från 2,5 till 2,75 inkomstbasbelopp.

Det andra förslaget gäller införandet av en ny takregel.

Nuvarande takregel omfattar bara kapitalvinster, vilket i vissa fall leder till att utdelningar beskattas hårdare än kapitalvinster. Ägare av företag med många anställda kan utnyttja löneunderlagsregeln för att uppnå låg beskattning. Framgångsrika innovatörer med få anställda gynnas inte av denna regel på samma sätt. På grund av den befintliga takregeln för kapitalvinst kan dock dessa undgå att bli tjänstebeskattade genom att genomföra s.k. interna aktieöverlåtelse. Dagens regelverk skapar således incitament för ägare till kvalificerade andelar att avyttra företaget (internt) i stället för att tillgodogöra sig avkastningen genom utdelning. Regeringen anser att en takregel för beskattning av utdelning i inkomstslaget tjänst till viss del skulle komma till rätta med detta problem. En sådan regel bedöms även göra det mer attraktivt att förlägga högavkastande innovativ verksamhet i Sverige. Det förslag som läggs fram i propositionen innebär att utdelning inte ska tas upp i inkomstslaget tjänst till den del det skulle medföra att den skattskyldige och närstående, som inräknas i samma närståendekrets, under beskattningsåret från ett företag sammanlagt i inkomstslaget tjänst tagit upp utdelning med högre belopp än som motsvarar 90 inkomstbasbelopp. Den del av utdelningen som överstiger gränobeloppet och takbeloppet ska beskattas på samma sätt som gäller för kapitalvinstbeskattningen, dvs. till 30 % i inkomstslaget kapital.

Ett tillägg föreslås också i takregeln för beskattning av kapitalvinster i inkomstslaget tjänst som klargör hur begreppet närstående ska tillämpas vid fördelningen av tjänstebeskattat belopp.

De tre återstående förslagen till lagändringar syftar till att motverka s.k. skatteupplägg. För att motverka skatteupplägg med hjälp av förenklingsregeln föreslås att en person som äger andelar i flera företag ska få beräkna årets gränobelopp enligt förenklingsregeln för andelar i endast ett av företagen. För att motverka upplägg med icke varaktiga tillskott föreslås att underlaget för årets gränobelopp ska minskas med tillskott som gjorts i annat syfte än att varaktigt tillföra kapital till företaget. Underlaget ska även minskas med anskaffningsutgiften för andelen till den del sådant tillskott, direkt eller indirekt, har ökat värdet på andelen. Slutligen föreslås att om en andel i ett företag ägts under del av det år som löneunderlaget avser, ska bara ersättning som betalats ut under denna tid räknas med i det lönebaserade utrymmet för andelen. Detta för att motverka att andelsägare ska erhålla högre gränobelopp på grund av att löneunderlag utnyttjas dubbelt.

Ikraftträdande

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2012.

Offentligfinansiella effekter

En höjning av schablonbeloppet till två och tre fjärdedels inkomstbasbelopp beräknas minska skatteintäkterna år 2012 med ca 60 miljoner kronor. Varaktigt bedöms skattebortfallet vara ca 170 miljoner kronor per år, vilket också är den varaktiga offentligfinansiella försvagning som förslaget medför.

Förslaget om en takregel för utdelning bedöms försvaga de offentliga finanserna med ca 80 miljoner kronor per år fr.o.m. 2012. Det är endast de personer som tar ut stora utdelningar som får sänkt skatt genom förslaget.

Förslaget om att begränsa tillämpningen av förenklingsregeln till ett företag per person beräknas öka skatteintäkterna med ca 60 miljoner kronor 2012.

Det finns inga säkra uppgifter om i hur stor omfattning skatteplanering genom upplägg med icke varaktiga tillskott eller med lönebolag förekommer. Regeringen kan i vart fall konstatera att intäkterna inte kommer att minska på grund av förslagen.

Förslaget om höjt schablonbelopp och om att begränsa tillämpningen av förenklingsregeln bedöms inte medföra några merkostnader eller något merarbete för Skatteverket eller de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Förslaget om en takregel för utdelning bedöms inte medföra några större merkostnader för Skatteverket. Eventuella sådana kostnader får dock hanteras inom befintlig ram. Förslaget bedöms inte heller medföra några merkostnader eller något merarbete för de allmänna förvaltningsdomstolarna.

När det gäller upplägg med tillskott förekommer det i dag ett antal processer med anledning av det oklara rättsläget. De föreslagna ändringarna innebär att det förtydligas att detta upplägg inte ska kunna medföra skattelättnader. Även de föreslagna ändringarna rörande upplägg med lönebolag innebär att det görs klart att detta upplägg inte ska kunna medföra skattelättnader. Detta kan i viss mån leda till en minskning av Skatteverkets och de allmänna förvaltningsdomstolarnas arbetsbörda. Samtidigt kan ny lagstiftning alltid leda till nya gränsdragningsfrågor. Sammantaget torde förslagen dock inte medföra några merkostnader för Skatteverket och de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Motionerna

Vänsterpartiet avvisar i motionerna Fi243 yrkande 2 i denna del och Sf281 yrkande 4 i denna del regeringens förslag till höjt schablonbelopp i den s.k. förenklingsregeln och införandet av en ny takregel för beskattning av utdelning i inkomstslaget tjänst. Enligt motionärerna behövs en översyn av reglerna innan eventuella förenklingar genomförs.

Utskottets ställningstagande

Villkoren för att starta, driva och utveckla företag har sedan regeringsskiftet 2006 stärkts genom åtgärder på flera olika politikområden. På skatteområdet har flera skattesänkningar genomförts för företag samtidigt som lagändringar har vidtagits i syfte att stoppa avancerad skatteplanering. För fåmansföretag har en rad förbättringar i 3:12-reglerna gjorts. Det finns nu anledning att ytterligare stimulera nyföretagande och förenkla för ägarna av de mindre fåmansföretagen. Utskottet ställer sig därför bakom regeringens förslag till förbättringar och förenklingar för de företagare som omfattas av 3:12-reglerna. Utskottet välkomnar givetvis också de förslag till lagändringar som syftar till att motverka vissa skatteupplägg. Med det sagda tillstyrker utskottet propositionen i denna del och avstyrker motionsyrkandena.

Utskottet överlämnar yrkande 4 i motion Sf281 till finansutskottet.

Höjd räntefördelningsränta

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om att höja räntefördelningsräntan med 0,5 procent.

Jämför avvikande mening 4 (V).

Bakgrund

Reglerna om räntefördelning vid beskattning av enskilda näringsidkare och fysiska personer som äger andel i handelsbolag finns i 33 kap. IL.

Positiv räntefördelning innebär att avdrag medges vid beräkning av inkomst av näringsverksamhet för en schablonmässigt beräknad avkastning på eget kapital som investerats i verksamheten. Motsvarande belopp tas i stället upp som intäkt av kapital. Räntesatsen uppgår sedan 1997 till statslåneräntan ökad med 5 procentenheter.

Reglerna har använts som ett medel för att uppnå en likvärdig beskattning av enskilda näringsidkare och handelsbolagsdelägare jämfört med vad som gäller för ägare av fåmansföretag.

Budgetpropositionen

Regeringen föreslår i budgetpropositionen att räntesatsen för positiv räntefördelning höjs från statslåneräntan ökad med 5 procentenheter till statslåneräntan ökad med 5,5 procentenheter. Ändringarna föreslås träda i kraft 31 december 2011 och tillämpas första gången på beskattningsår som påbörjas efter detta datum.

En höjning av räntefördelningsräntan innebär att inkomster ”flyttas” från dubbelbeskattad inkomst av näringsverksamhet till enkelbeskattad inkomst av kapital. Samtidigt minskar pensionsutbetalningarna något eftersom kapitalinkomster inte är socialförmånsgrundande. Regeringens förslag om en höjning av räntesatsen för positiv räntefördelning beräknas kosta drygt 100 miljoner kronor per år. Förslaget bedöms inte ge upphov till några ökade kostnader för Skatteverket och de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Motionerna

Vänsterpartiet avvisar i motionerna Fi243 yrkande 2 i denna del och Sf281 yrkande 4 i denna del regeringens förslag till höjd räntefördelningsränta.

Utskottets ställningstagande

För att de föreslagna ändringarna i 3:12-reglerna inte ska leda till att balansen i beskattningen av delägare i fåmansföretag och enskilda näringsidkare förskjuts bör räntesatsen för positiv räntefördelning höjas. Utskottet anser att den föreslagna räntehöjningen på 0,5 procentenheter är väl avvägd i förhållande till ändringarna i 3:12-reglerna. Utskottet tillstyrker således propositionen i denna del och avstyrker motionerna Fi243 yrkande 2 och Sf281 yrkande 4 i motsvarande delar.

Skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om en skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet och avstyrker motionärernas yrkanden.

Jämför avvikande meningarna 1 (S), 2 (MP) och 4 (V).

Budgetpropositionen

Regeringen föreslår att det införs en skattereduktion för penninggåvor till ideell verksamhet. Skattereduktionen är 25 % och uppgår till högst 1 500 kr för ett beskattningsår. Varje gåva ska uppgå till minst 200 kr och årets sammanlagda gåvor får inte understiga 2 000 kr. Förmån av lämnad gåva och gåvor som utdelningsbeskattas ska berättiga till skattereduktion.

Rätt till skattereduktion har en fysisk person som vid beskattningsårets utgång har fyllt 18 år och är obegränsat skattskyldig någon gång under beskattningsåret. Också de som är begränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3 inkomstskattelagen har rätt till skattereduktion om deras överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder,

uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige. Dödsbon har endast rätt till skattereduktion för gåvor som lämnats före dödsfallet.

De gåvoändamål som ska berättiga till skattereduktion bör enligt regeringens mening av kostnads-, missbruks- och kontrollskäl vara färre än de som kan leda till inskränkt skattskyldighet för stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund. Detta gäller inte minst med hänsyn till att även utländska associationer måste inkluderas bland dem som kan bli godkända mottagare. Svårigheterna att i praktiken på ett tillfredsställande sätt kontrollera godkända gåvomottagare utomlands måste här beaktas. Möjligheterna till fusk kan antas öka om antalet ändamål är stort. En annan omständighet är att Skatteverkets hantering av ansökningar och kontroll av de godkända gåvomottagarna blir mycket enklare om antalet tillåtna ändamål inte är så många. Ett ytterligare argument som talar för restriktivitet när det gäller antalet ändamål är avdragsförbudet för personliga levnads-kostnader. Förbudet är en grundläggande princip inom skattesystemet som det är mycket angeläget att, så långt möjligt, upprätthålla.

Regeringen föreslår att det ska finnas två tillgängliga ändamål, nämligen att främja vetenskaplig forskning och att bedriva hjälpverksamhet bland behövande. Avgränsningen till främjande av vetenskaplig forskning och bedrivande av hjälpverksamhet bland behövande innebär att ett antal ändamål lämnas utanför. Det gäller t.ex. ändamålen konst, kultur, idrott och religion. Det råder enligt vad regeringen anför i och för sig inte tvivel om att ideella föreningar och registrerade trossamfund med verksamheter inom ramen för konst, kultur, idrott, religion och andra allmännyttiga ändamål hör till den ideella sektorn och därför i princip är värda det samhälleliga stöd som t.ex. ett av det allmänna anordnat system för incitament för gåvor kan ge. Frågan om en skattereduktion för gåvor till forskning kommer att beredas i samband med en kommande forskningsproposition.

Skattereduktion ges endast för gåvor som lämnats till gåvomottagare som godkänts av Skatteverket utifrån på förhand fastställda kriterier. En svensk stiftelse, en svensk ideell förening eller ett svenskt registrerat trossamfund (som uppfyller kraven för beskattning enligt 7 kap. 3, 7 eller 14 §§ IL) ska godkännas som gåvomottagare under den grundläggande förutsättningen att den har som ändamål att bedriva hjälpverksamhet bland behövande eller att främja vetenskaplig forskning eller helt eller delvis bedriver sådan verksamhet. Som gåvomottagare ska också godkännas utländska motsvarigheter till sådana svenska stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som kan bli godkända gåvomottagare, under förutsättning att de hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i en stat med vilken Sverige har ingått ett skatteavtal som innehåller en artikel om informationsutbyte eller ett avtal om informationsutbyte i skatteärenden. För att den sökande ska kunna godkännas som gåvomottagare gäller dessutom att ett skriftligt åtagande att lämna kontroll-

uppgifter om gåvor ska ha kommit in till Skatteverket. Den som ansöker om att bli godkänd gåvomottagare ska betala en ansökningsavgift och godkända gåvomottagare ska betala årsavgift.

Skattereduktionen beräknas försvaga de offentliga finanserna genom minskade skatteintäkter med sammanlagt 264 miljoner kronor 2012 och 274 miljoner kronor fr.o.m. 2013.

Skattereduktionen för gåvor kommer att leda till att Skatteverket får ökade kostnader för hanteringen av dels frågor om godkännande av gåvomottagare, dels själva skattereduktionen som sådan. Därutöver tillkommer kostnader för systemanpassningar, anpassning av blanketter och broschyrer samt andra informationsinsatser. Skatteverkets kostnader för hanteringen av ansökningar om godkännande kan uppskattas till 5 miljoner kronor årligen, vilket beräknas motsvara uttaget av ansöknings- och årsavgifter. Skatteverkets kostnader i övrigt uppskattas till 10 miljoner kronor i engångskostnader för 2012 och 20 miljoner kronor i årliga kostnader.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2012.

Motionerna

I *Socialdemokraternas* motion Fi240 yrkandena 6–8, 10, 12 och 13 avvisar motionärerna regeringens förslag. De vill inte att offentligt stöd till föreningsliv, sociala verksamheter och forskning ska ersättas av privat finansiering via gåvor. Prioriteringar av stöd och bidrag med skattemedel ska avgöras av demokratiskt valda organ och deras representanter. Förslaget avvisas även i motionerna Sk361 (S) yrkande 5 och Kr297 (S) yrkande 22.

Också i *Miljöpartiets* motion Fi241 yrkande 23 i denna del avvisas förslaget. Motionärerna anser att förslaget är olyckligt utformat eftersom avdragsrätten är begränsad till de organisationer som bedriver hjälpverksamhet och därmed inte gäller andra organisationer, såsom idrottsföreningar och rättighets- eller miljöorganisationer. Motionärerna är också oroliga för att följden kan bli att föreningsstödet dras ned på sikt.

Även i *Vänsterpartiets* motion Fi243 yrkande 2 i denna del avvisas förslaget. Motionärerna anser att det är mycket bättre att satsa pengar på den offentliga välfärden, som vi alla är med och bestämmer över och som fördelas efter behov.

Utskottets ställningstagande

En stark och livaktig ideell sektor är enligt utskottets uppfattning av stor betydelse för samhällslivet och demokratin. Fler aktörer och bättre villkor för ideella organisationer att driva verksamhet innebär fler valmöjligheter för människor. Den ideella sektorn bedriver betydelsefull verksamhet inom t.ex. kulturlivet, idrotten, folkbildningen, det sociala området, utvecklingspolitiken och genom trossamfunden. Att den ideella sektorn anses som värdefull ur samhällelig synvinkel har kommit till uttryck bl.a. genom olika former av offentligfinansierade stöd och bidrag men även genom de

särskilda skatteregler som finns för beskattning av vissa typer av ideell verksamhet. Den ideella sektorn har således bedömts ha ett egenvärde när det gäller demokrati och social välfärd.

Den ideella sektorns beroende av finansiering från den offentliga sektorn kan i vissa fall minska dess självständighet i förhållande till det allmänna. Det finns därför goda skäl att underlätta för den ideella sektorn att samla in medel från andra aktörer. En stimulans för privatpersoner att lämna gåvor till denna sektor kommer enligt utskottets mening att stärka den ideella sektorn och öka dess självständighet.

Utskottet anser i likhet med regeringen att stimulansen bör utformas som en skattereduktion. På det sättet får lika stora gåvor samma skattemässiga värde. En fysisk person som har högre marginalskatt får en skattefälvör av samma storlek som en annan fysisk person som ger en lika stor gåva men som har lägre marginalskatt (så länge det finns skatt att reducera). Att ge stimulansen i form av en skattereduktion innebär också en markering av att den ligger vid sidan av den vanliga beskattningen och bara belastar den statliga budgeten.

Det finns, som regeringen anför, anledning att vara försiktig vid utformningen av de ändamål som ska berättiga till reduktion och utskottet har därför inte någon invändning mot att skattereduktion endast ska beviljas för gåvor som lämnas för att främja vetenskaplig forskning eller för att bedriva hjälpverksamhet bland behovande. När det gäller frågan om att inkludera mer direkta gåvor till forskning kan framhållas att Företagsskatteutredningen bl.a. har i uppdrag att lämna förslag på ökade skatteincitament för forskning och utveckling (dir. 2011:1).

Utskottet noterar avslutningsvis att förslaget till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:000) behöver tillföras en ändring i punkt 22 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till skatteförfarandelagen som innebär att uttrycket ”13 kap. 2 §” ersätts med uttrycket ”13 kap. 2 eller 2 a §” och att uttrycket ”23 kap. 6 §” ersätts med uttrycket ”23 kap. 6 respektive 7 §”.

Med det anförda tillstyrker utskottet att riksdagen antar regeringens förslag och avslår de aktuella motionsyrkandena.

Lättnadsreglernas tillämpning på oäkta bostadsföretag

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker att tillämpningen av lättnadsreglerna i förhållande till s.k. oäkta bostadsföretag förlängs t.o.m. utgången av 2015.

Bakgrund

Bestämmelserna i 43 kap. IL om skattefrihet för viss utdelning och kapitalvinst på andelar i onoterade företag upphörde att gälla den 1 januari 2006. På förslag av skatteutskottet beslöt riksdagen att andelar i s.k. oäkta bostadsföretag under en övergångstid inte skulle omfattas av de reformerade reglerna för onoterade företag (bet. 2005/06:SkU10). Detta innebär att medlemmarna i oäkta bostadsföretag fick behålla den skattenedsättning som de s.k. lättnadsreglerna innebär fram t.o.m. utgången av 2008. Lagtekniskt skedde detta genom en övergångsbestämmelse. Utskottet ansåg att det var lämpligt att vänta med ett ställningstagande i avvaktan på den översyn av skattesituationen för de oäkta bostadsrättsföreningarna som regeringen, enligt vad utskottet erfarit, hade för avsikt att vidta.

I proposition 2007/08:156 konstaterade regeringen att någon översyn av skattereglerna för bostadsrättsföreningar och andra bostadsföretag inte hade kommit till stånd och att tillämpningen av lättnadsreglerna i förhållande till oäkta bostadsföretag skulle förlängas till utgången av 2011. Riksdagen antog regeringens förslag (bet. 2008/09:SkU3).

Budgetpropositionen

Regeringen föreslår att tillämpningen av lättnadsreglerna i förhållande till s.k. oäkta bostadsföretag förlängs t.o.m. utgången av 2015.

Kostnaderna för att förlänga lättnadsreglerna beräknas uppgå till 26 miljoner kronor för 2012. Eventuellt ökade kostnader för Skatteverket och de allmänna förvaltningsdomstolarna bedöms rymmas inom befintliga anslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte något att invända mot regeringens förslag och tillstyrker propositionen i denna del.

Höjt schablonavdrag vid andrahandsuthyrning av bostäder

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motionsförslagen.

Jämför avvikande meningarna 3 (SD) och 4 (V).

Bakgrund

Avdrag får göras vid upplåtelse av privatbostadsfastigheter, privatbostäder och hyreslägenheter med ett fast schablonbelopp som uppgår till 18 000 kr per år. Beloppets storlek höjdes den 1 januari 2009 från 4 000 kr till

12 000 kr med motiveringen att det hade varit oförändrat under lång tid och att det fanns mycket som talade för att en större skattelättnad skulle komma att stimulera andrahandsmarknaden för bostäder (prop. 2008/09:47, bet. 2008/09:SkU11). Den 1 januari 2011 höjdes avdraget från 12 000 kr per år till nuvarande nivå 18 000 kr per år (prop. 2010/11:1, bet. 2010/11:FiU1, yttr. 2010/11:SkU1y).

Budgetpropositionen

Enligt förslaget ska schablonavdraget vid upplåtelse av privatbostadsfastighet, privatbostad eller hyresrätt höjas från 18 000 kr per år till 21 000 kr per år fr.o.m. den 1 januari 2012. Av förenklingsskäl gäller höjningen även schablonavdraget vid försäljning av produkter från den egna bostaden.

Även om det är svårt att bedöma exakt hur bostadsutbudet kommer att påverkas, måste utgångspunkten enligt regeringens mening vara att ett höjt schablonbelopp stimulerar till ökad andrahandsuthyrning, vilket bl.a. kan främja rörligheten på arbetsmarknaden och öka utbudet av bostäder till studenter. Förutom att kunna stimulera till ökad andrahandsuthyrning torde ett höjt schablonbelopp även i viss mån kunna inverka positivt på de skattskyldigas benägenhet att över huvud taget redovisa inkomster av uthyrning av den egna bostaden, anförts det i propositionen.

Lagändringen träder i kraft den 1 januari 2012.

Offentligfinansiella effekter

Förslaget att höja schablonavdraget beräknas ge upphov till ett skattebortfall på omkring 43 miljoner kronor inkomståret 2012. Förslaget bedöms inte medföra några ökade kostnader för Skatteverket och de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Motionerna

I *Vänsterpartiets* motion Fi243 yrkande 2 i denna del avvisas regeringens förslag om höjt schablonavdrag vid andrahandsuthyrning. Motionärerna vill i stället satsa på nyproduktionen av miljövänliga hyresrätter.

Sverigedemokraterna föreslår i motion Fi242 yrkande 4 i denna del att det ska vara skattefritt att hyra ut halva sin bostad till studenter. Även inkomster från andrahandsuthyrning av hela bostaden bör undantas från beskattning om bostaden hyrs ut till unga studerande.

Utskottets ställningstagande

Förbättrade villkor för andrahandsuthyrning av bostäder bör kunna stimulera utbudet av bostäder på andrahandsmarknaden. Utskottet tillstyrker regeringens förslag om en höjning av schablonavdraget vid upplåtelse av privatbostadsfastighet, privatbostad eller hyreslägenhet. Utskottet har heller inte något att invända mot att höjningen av förenklingsskäl även ska gälla

schablonavdraget vid försäljning av produkter från den egna bostaden. Följaktligen avstyrker utskottet Vänsterpartiets motion Fi243 yrkande 2 i denna del. Utskottet anser att regeringens förslag är väl avvägt och är inte berett att föreslå en mer generell skattebefrielse. Även motionen Fi242 yrkande 4 avstyrks i denna del.

Övriga fastighetsrättsliga skattefrågor

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslagen om ändringar i beskattningen av boendet.

Jämför avvikande meningarna 2 (MP) och 4 (V).

Bakgrund

Den statliga fastighetsskatten på småhus och bostadsdelen i hyreshus ersattes den 1 januari 2008 av en kommunal fastighetsavgift (prop. 2007/08:27, bet. 2007/08:SkU10). För småhus bestämdes fastighetsavgiften till 6 000 kr per värderingsenhet, dock högst 0,75 % av taxeringsvärdet. Fastighetsavgiften för bostadsdelen i hyreshus bestämdes till 1 200 kr per bostadslägenhet, dock högst 0,4 % av taxeringsvärdet. Fastighetsavgiften ska årligen räknas upp med utvecklingen av inkomstbasbeloppet. Den sänkning av fastighetsskatteuttaget som skedde i och med övergången till systemet med kommunal avgift 2008 finansieras inom bostadssektorn genom dels höjd kapitalvinstskatt på bostäder, dels förändrade regler om uppskov med kapitalvinst knuten till avyttring av privatbostad.

Genom riksdagens beslut hösten 2009 (prop. 2009/10:33, bet. 2009/10:SkU15) utvidgades systemet med kommunal fastighetsavgift fr.o.m. den 1 januari 2010 så att det även omfattar fastigheter med småhus som saknar byggnadsvärde, dvs. hus för vilka värdet understiger 50 000 kr, och tomtmark för småhus som är bebyggd med småhus på ofri grund, t.ex. bostadshus på en tomt som arrenderas. Utvidgningen finansieras genom att taket för uppskovsbelopp sänktes från 1,6 till 1,45 miljoner kronor den 1 januari 2010 (prop. 2009/10:33, bet. 2009/10:SkU15). För den som äger hälften av bostaden blir taket 725 000 kr. Om de sammanlagda medlen från kapitalvinsten för ursprungsbostaden och eventuellt tidigare erhållna uppskovsbelopp överstiger 1,45 miljoner ska överskjutande del tas upp till beskattning.

Uttaget av kommunal fastighetsavgift har begränsats för pensionärer och personer som får sjuk- eller aktivitetsersättning (prop. 2007/08:156, bet. 2008/09:SkU3).

Motionerna

I *Miljöpartiets* motion Fi241 yrkande 23 i denna del anför det att bristen på studentbostäder och de höga kostnaderna för den som fått en sådan bostad är allvarliga problem som drabbar tusentals studenter varje år. Motionärerna vill att alla som bor i studentkorridor ska få sänkt hyra och föreslår att varje studentkorridor beskattas som en bostad. Det är inte rimligt, menar motionärerna, att ett rum i en studentkorridor ska beskattas på samma sätt som en hyreslägenhet. Ett liknande yrkande framförs i *Vänsterpartiets* motion Fi243 yrkande 2 i denna del. I sistnämnda motion framhålls också vikten av skattemässig neutralitet mellan olika boendeformer. Motionärerna, som anser att hyresrätten är missgynnad, vill därför ta bort fastighetsskatten på hyresfastigheter. Därigenom skulle boendekostnaderna för hyresgästerna kunna sänkas.

I *Vänsterpartiets* motion Fi243 yrkande 2 i denna del föreslås att villor med taxeringsvärden på 3 miljoner kronor eller mer, utöver fastighetsavgiften ska beskattas med 1 % av den del av taxeringsvärdet som överstiger 3 miljoner kronor. Enligt motionärerna skulle detta innebära att ca 6 % av småhusen får höjd skatt jämfört med dagens regler. Vidare föreslås att begränsningsregeln i fastighetsskatten ska utvidgas till att omfatta alla. Ingen kommer därmed att betala mer än 4 % av sin inkomst i fastighets-skatt, inklusive den s.k. kommunala fastighetsavgiften. Motionärerna anser också att möjligheten till uppskov med kapitalvinsten vid försäljning av en bostad på sikt ska tas bort. I ett första steg föreslås att taket för uppskovs-belopp sänks till 1 miljon kronor.

Utskottets ställningstagande

När det gäller motionsförslagen om olika ändringar i beskattningen av boendet vill utskottet framhålla att de målsättningar som har formulerats för bostadspolitiken bl.a. utgår från att det är viktigt med en mångfald av boendeformer. Flera av de skatteförändringar för bostadssektorn som har beslutats sedan regeringsskiftet 2006 har förbättrat de boendes skattemässiga situation. Fastighetsskatteuttaget för egnahem, bostadsrätter, kooperativa hyresrätter och andra hyresrätter har sänkts. Det ska också nämnas att åtgärder för att främja hyresrättens ställning ingår i regeringens reformambitioner. En första grund för detta har lagts genom reformeringen av hyressättningssystemet som gjordes i bred enighet med parterna.

Vänsterpartiets förslag om ett högre årligt skatteuttag för vissa egnahem innebär åtminstone delvis en återgång till det tidigare systemet med ett högt löpande skatteuttag av vissa bostäder i storstadsområden och andra områden där fastighetspriserna är höga. För dem som skulle drabbas av den föreslagna skärpningen uppstår, utöver det högre skatteuttaget, samma problematik med oförutsebarhet som var kännetecknande för den tidigare statliga fastighetsskatten på boendet. Dessutom kan utformningen av förslaget ses som ett första steg till ett återinförande av den tidigare fastighets-

skatten, något som skulle drabba betydligt fler personer än de som äger villor med taxeringsvärden som överstiger 3 miljoner kronor. Utskottet vill inte medverka till en sådan omläggning som motionärerna förespråkar.

Taket för uppskov med beskattning av kapitalvinst vid försäljning av en privatbostad sänktes senast den 1 januari 2010. Utskottet är inte berett att nu förorda ytterligare sänkningar.

När det gäller frågan om fastighetsavgiften för hyreshus med studentbostäder beräknas denna som för andra hyreshus utifrån antalet bostadslägenheter. Vad som menas med bostadslägenhet knyter an till definitionen av bostadslägenhet i jordabalken, och därför behövs inte någon egen definition för att ta ut fastighetsavgift, vilket skulle kunna skapa särskilda gränsdragningsproblem vid tillämpningen av skattereglerna. I många fall torde dessutom fastighetsavgiften för hyreshus med studentbostäder komma att bestämmas till ett lägre belopp än nuvarande 1 302 kr per bostadslägenhet, eftersom avgiften är begränsad till som högst 0,4 % av hyreshusets taxeringsvärde. Den generellt sänkta beskattningen av bostäder i hyreshus får på detta sätt genomslag även för hyreshus med studentbostäder. Det ska också tilläggas att förslaget i budgetpropositionen om höjt schablonavdrag vid andrahandsuthyrning bl.a. syftar till att stimulera utbudet av bostäder till studenter.

Sammanfattningsvis anser utskottet att motionärernas förslag om olika förändringar i boendebeskattningen ska avslås av riksdagen.

Skatt på förmögenhet, arv och gåva

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslagen om att återinföra en särskild skatt på förmögenhet, arv och gåva.

Jämför avvikande mening 4 (V).

Bakgrund

Slopandet av förmögenhetsskatten beslutades av riksdagen 2007 och gavs verkan fr.o.m. den 1 januari 2007 (prop. 2007/08:26, bet. 2007/08:SkU15). Dessförinnan togs förmögenhetsskatt ut med 1,5 % av den skattepliktiga förmögenheten över ett fribelopp om 1,5 miljoner kronor för enskilda fysiska personer och 3 miljoner kronor för sambeskattade par. Sambeskattade föräldrar respektive ensamföräldrar sambeskattades med sina hemmavarande barn under 18 år. Juridiska personer var med några få undantag inte skattskyldiga till förmögenhetsskatt.

Den 16 december 2004 fattade riksdagen beslut om att arvs- och gåvoskatten skulle upphöra att gälla vid utgången av 2004 (prop. 2004/05:25, bet. 2004/05:SkU18). Efter tsunamikatastrofen i Sydostasien julen 2004 beslöt riksdagen att i en särskild lag införa ett undantag som innebar att

arvs- och gåvoskatt inte ska tas ut, om skattskyldigheten inträtt under perioden fr.o.m. den 17 december 2004 t.o.m. den 31 december 2004 (prop. 2004/05:97, bet. 2004/05:FiU29). Innan dess hade fysiska personer vid arvsbeskattningen rätt till ett grundavdrag på 70 000 kr och vid gåvobeskattningen med 10 000 kr. Föreningar och andra juridiska personer hade rätt till grundavdrag vid arvsbeskattningen med 21 000 kr och vid gåvobeskattningen med 10 000 kr. Skatten togs ut progressivt efter en skala som innehöll skattesatserna 10, 20 respektive 30 %. Skiktgränserna varierade på grund av vilken klass som mottagaren tillhörde.

Motionen

I *Vänsterpartiets* motion Fi243 yrkande 2 i denna del föreslås att förmögenhetsskatt och arvskatt återinförs fr.o.m. 2013. Enligt motionen bör arvsskatt betalas av dödsboet innan arvet skiftas. Utgångspunkten ska vara att arv mellan makar och sambor undantas liksom näringstillgångar vid företagsövertagande. Arvsskatt bör enligt en preliminär bedömning kunna tas ut med 10 % av kvarlåtenskapen efter ett grundavdrag på 200 000 kr. För att undvika skatteundandragande bör det samtidigt införas en skatt på gåvor. Den närmare utformningen av såväl förmögenhetsskatten som arvs- och gåvoskatten bör noggrant utredas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tar starkt avstånd från *Vänsterpartiets* förslag om ett återinförande av förmögenhetsskatten. En av de viktigaste åtgärderna för att främja tillgången på kapital, inte minst för de mindre företagen, är beslutet 2006 att slopa förmögenhetsskatten. Därmed försvann samtidigt en skatt som till följd av oenhetliga värderingsregler och många undantag även skapade kryphål som uppmuntrade till skatteplanering och orationella transaktioner. Skattebasutredningen konstaterade i betänkandet *Våra skatter* (SOU 2002:47) att den smala basen för förmögenhetsskatten till följd av många undantag och nedsättningar skapade starka incitament till rent skattebetingade beslut hos hushåll och i företag, såväl legala som illegala. Därigenom utvecklades skatten till sist till att för många bli närmast frivillig samtidigt som den genom sitt sätt att verka skadade samhällsekonomin. De regler som syftade till att lyfta bort arbetande kapital i företag från förmögenhetsskatten gav upphov till besvärliga gränsdragningsproblem. Kapital som i själva verket var avsett för näringsverksamheten riskerade att bli behandlat som ägarens privata kapitalplacering vid förmögenhetsbeskattningen. Detta kunde bli påtagligt hämmande vid tillfällen då likviditeten i ett litet företag var högre än vanligt, t.ex. till följd av omstruktureringar. Någon tillfredsställande lösning för att komma till rätta med den typen av gränsdragningsproblem hade det inte varit möjligt att åstadkomma, eftersom det alltid måste till bedömningar i varje enskilt fall där Skatteverket och den skattskyldige kunde ha olika uppfattningar. Förmögenhetsskatten gav även

upphov till problem för boende i egnahem med snabbt stigande taxeringsvärden, inte minst för personer som betalat av sina småhus och därför måste börja betala förmögenhetsskatt.

Även arvs- och gåvoskatten var starkt kritiserad innan den avskaffades helt i slutet av 2004. Det handlade om olikheter i värderingen av aktier vid arvs- och gåvobeskattningen som medförde att bolag av skatteskal flyttat från börsens A-lista till O-listan. Uttaget av arvs- och gåvoskatt i samband med generationsövergångar i småföretag skapade stora problem. Kritiken gällde också möjligheterna till skatteplanering. Genom skatternas konstruktion och värderingsreglerna i lagen om arvsskatt och gåvoskatt var möjligheterna att på lagligt sätt minska arvs- och gåvoskatten omfattande. Därtill kom att skatterna var relativt kostsamma att administrera. Att möta kritiken mot arvs- och gåvobeskattningen med ändrade regler ansågs inte möjlig. Mot denna bakgrund beslöt ett enigt skatteutskott att tillstyrka den dåvarande regeringens förslag om att avskaffa såväl arvsskatten som gåvoskatten. Utskottet har inte ändrat uppfattning i frågan och tar följaktligen avstånd även från motionsförslaget om att återinföra någon form av arvs- och gåvoskatt.

Med det sagda avstyrker utskottet motion Fi243 yrkande 2 i dessa delar.

Risikkapitalavdrag

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett motionsyrkande om risikkapitalavdrag med hänvisning till pågående utredningsarbete.

Jämför avvikande mening 1 (S).

Motionen

I *Socialdemokraternas* motion Fi240 yrkande 27 förordas ett risikkapitalavdrag för den som investerar i ett nystartat företag. Avdrag ska kunna göras med 20 % av det investerade beloppet, dock maximalt 100 000 kr per person och år. För budgetåret vill motionärerna avsätta 500 miljoner kronor för ändamålet.

Utskottets ställningstagande

I januari i år beslutade regeringen om direktiv till en utredning som ska se över beskattningen av bolag i syfte att beskattningen utformas så att företagande, investeringar och sysselsättning gynnas (dir. 2011:1). Utredningen har tagit namnet Företagsskattekommittén. Kommittén ska bl.a. undersöka olika möjligheter att minska beskattningen av risikkapital i bolagssektorn och därmed göra villkoren mer lika för investeringar som finansieras med eget kapital respektive lånat kapital. Redan i slutet av januari 2012 ska

kommittén i ett första delbetänkande lämna förslag till skatteincitament för att stimulera tillgången på riskvilligt kapital. Utskottet kan således konstatera att det ligger inom ramen för det pågående utredningsarbetet att undersöka olika möjligheter att minska beskattningen av riskkapital i bolagssektorn. Resultatet av utredningens arbete ska självfallet avvaktas innan riksdagen fattar något beslut i frågor som rör riskkapitalavdrag.

Utskottet avstyrker därmed yrkande 27 i motion Fi240.

Utökad avdragsrätt för företags utgifter för forskning och utveckling, m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om utökad avdragsrätt för företags utgifter för forskning och utveckling och avstyrker motionsförslag om höjd bolagsskatt och skattereduktion för forskningssatsningar.

Jämför avvikande mening 4 (V).

Budgetpropositionen

Regeringen föreslår att utgifter för forskning och utveckling som har eller kan antas få betydelse för den huvudsakliga näringsverksamheten eller verksamheten i övrigt ska dras av. Förslaget föreslås träda i kraft den 1 januari 2012 och tillämpas på utgifter som är hänförliga till tiden efter den 31 december 2011.

Förslaget innebär att bestämmelsen om avdrag för forskning och utveckling (16 kap. 9 § IL) justeras så att det klart framgår att avdrag ska göras inte bara för forskning och utveckling som, i enlighet med nuvarande rättstillämpning, har eller kan antas få betydelse för den huvudsakliga näringsverksamheten, utan också för forskning och utveckling som har eller kan antas få betydelse för verksamheten i övrigt. Samtidigt som forskning och utveckling som har samband med företagets kärnverksamhet alltså berättigar till avdrag kommer bestämmelsen att omfatta även annan forskning och utveckling om företaget har ett rimligt intresse av den, vid en helhetsbedömning som beaktar alla aspekter av företagets verksamhet.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2012 och tillämpas första gången på utgifter som är hänförliga till tiden efter den 31 december 2011.

Offentligfinansiella effekter

De ökade avdragsmöjligheterna bedöms leda till att de offentliga finanserna försvagas med ca 40 miljoner kronor fr.o.m. 2012. Förslaget bedöms inte leda till någon ökad arbetsbörda för Skatteverket och de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Motionerna

I *Vänsterpartiets* motion Fi243 yrkande 2 i denna del avvisas regeringens förslag till utökade avdragsmöjligheter för forskning och utveckling. I samma motion föreslås en höjning av bolagsskatten till 28 %, vilket beräknas öka budgetens inkomstsida med 7,6 miljarder kronor 2012, och med 8 miljarder respektive 8,4 miljarder kronor under åren 2013 och 2014. Enligt motionärerna ligger den s.k. effektiva genomsnittliga bolagsskatten i dag lägre än i de flesta länder i Västeuropa, vilket beror på att den svenska företagsbeskattningen medger generösa möjligheter till överavskrivningar, avsättning till periodiseringsfonder m.m. Bland de förändringar på utgiftssidan som partiet i samma motion föreslår inom ramen för en sådan åtgärd finns bl.a. ett förslag till skattereduktion för forskningssatsningar i företag med upp till 250 anställda med högst 30 % av företagets kostnader upp till ett tak på 2,5 miljoner kronor. Det sistnämnda förslaget finns också i motionerna Sf281 (V) yrkande 3 och N414 (V) yrkande 3.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till en utökad avdragsrätt för företags utgifter för forskning och utveckling. Propositionens förslag i denna del tillstyrks således och motionsförslaget om att avvisa detsamma avstyrks.

När det gäller de förslag om höjd bolagsskatt som finns i *Vänsterpartiets* motion Fi243 yrkande 2 vill utskottet erinra om att bolagsskatten och expansionsfondsskatten för småföretagen sänktes fr.o.m. den 1 januari 2009 från 28 % till 26,3 % med hänvisning till att Sverige sedan 2004 har haft en högre bolagsskatt än EU-genomsnittet. Skattesänkningarna hade sin bakgrund i önskemålen att förbättra villkoren för lokalisering av företag till Sverige, för investeringar i Sverige och för redovisning av inkomster i Sverige och därmed att förstärka den svenska skattebasen. Det ska också nämnas att det i Företagskommitténs uppdrag ingår att ta fram förslag som breddar bolagsskattebasen för att bl.a. möjliggöra en sänkning av bolagsskatten. I kommitténs uppdrag ingår också att undersöka möjligheterna att införa skatteincitament för forskning och utveckling. Uppdraget i den delen ska redovisas senast den 1 oktober 2012.

Utskottet anser att riksdagens senaste beslut om en sänkning av bolagsskattesatsen ska ligga fast i avvaktan på resultatet av pågående utredningsarbete i Företagsskattekommittén. *Vänsterpartiets* förslag om höjd bolagsskatt och den skattereduktion som partiet vill finansiera inom ramen för en sådan åtgärd avstyrks således.

Utagsbeskattning av vindkraftskooperativ

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionsyrkandena om undantag från uttagsbeskattning för medlemmars uttag av el från vindkraftskooperativ och om att utreda frågor som aktualiseras av uttagsbeskattningen.

Jämför avvikande mening 2 (MP).

Gällande rätt

I 22 kap. IL finns bestämmelser om beskattning vid uttag av en tillgång eller en tjänst ur näringsverksamheten. Med uttag avses att den skattskyldige tillgodogör sig en tillgång från näringsverksamheten för privat bruk eller för överföring till en annan näringsverksamhet (22 kap. 2 § IL). Med uttag avses bl.a. också att den skattskyldige överlåter en tillgång utan ersättning eller mot ersättning som understiger marknadsvärdet utan att detta är affärsmässigt motiverat (22 kap. 3 § IL). Uttag av en tillgång eller en tjänst ska behandlas som om den avyttras mot en ersättning som motsvarar marknadsvärdet. Det är detta som kallas uttagsbeskattning (22 kap. 7 § IL). Beskattning av uttag är inte begränsad till någon särskild företagsform eller typ av verksamhet. Utagsbeskattning har funnits i svensk rätt sedan länge.

Utagsbeskattning anses vara ett nödvändigt inslag i skattesystemet för att upprätthålla systemets grundläggande funktion att finansiera det allmännas åtaganden och välfärden. Utan uttagsbeskattning skulle ägare till företag kunna ta ut hela eller delar av värdet av det egna företagets produktion för sin privata konsumtion och därigenom undvika beskattning av företagets inkomster.

Motionen

I *Miljöpartiets* motion Fi241 yrkande 23 i denna del finns ett förslag om slopad uttagsbeskattning av kooperativt ägda vindkraftverk för vilket partiet vill avsätta 10 miljoner kronor för nästa budgetår. Därutöver vill motionärerna tillsätta en utredning för att i första hand utreda begreppet marknadspris för kooperativ el som tillämpas vid uttagsbeskattningen, alternativt se över möjligheten att beräkna avdraget för utdelning på ett sätt som inte missgynnar vindkraftskooperativ.

Senaste behandling i utskottet

Med anledning av motioner om uttagsbeskattning av vindkraftskooperativ uttalade utskottet under våren 2011 bl.a. följande i betänkande 2010/11: SkU22 s.19 f.

Juridiska personer dubbelbeskattas i ekonomisk mening genom att inkomsterna först beskattas i den juridiska personen med 26,3 % bolagskatt och hos ägaren som beskattas för utdelning med 30 % eller den lägre skattesats som gäller för utdelning av onoterade andelar, 25 %, och utdelning upp till viss nivå i fåmansbolag, 20 %. Den sammanlagda skatten vid 30 % ägarskatt blir därför 48,4 %. Kooperativa föreningar är till skillnad från andra juridiska personer enkelbeskattade. I en konsumentkooperativ verksamhet blir skattebelastningen ungefär hälften av skattebelastningen för andra företagsformer. En slopad uttagsbeskattning av föreningen för medlemmarnas privata elförbrukning skulle öppna en möjlighet till inkomstskattefrihet för elproduktion som drivs i formen av kooperativ förening. Detta skulle innebära ett långtgående avsteg från det neutralitets- och likformighetstänkande som varit utgångspunkten för skattereformen. Det skulle dessutom ur ett EU-perspektiv bli problematiskt från statsstödsynpunkt.

Med hänvisning till anförda skäl har utskottet tidigare förklarat att undantag från uttagsbeskattning inte är en framkomlig väg i den mån vindkraftsproducerad el ska ges ytterligare samhälleligt stöd utöver det som redan ges för framställning av förnybar energi via systemet med elcertifikat.

Utskottet har emellertid tidigare uppmärksammat den komplexa prisen bilden på el. Marknadspotentialen på el varierar starkt under året, och det pris som elkonsumenterna betalar är beroende av individuella avtal med leverantörerna.

Problemet med att vid uttagsbeskattning fastställa ett rimligt pris när förhållandena är sådana att något bestämt marknadspris inte kan fixeras uppmärksammades 1998 i samband med att nya skatteregler vid omstrukturering av företag antogs (prop. 1998/99:15 s. 293). Enligt motivutlandet får man då nöja sig med en uppskattning av ett intervall inom vilket marknadspriset rimligen bör ligga. Vid uttagsbeskattning bör tillgången anses ha avyttrats för det lägsta pris som kan anses ligga i intervallet. Redan gällande rätt innehåller följaktligen riktlinjer för värderingen när ett bestämt marknadspris inte kan läggas till grund för uttagsbeskattningen. Det är en fråga för rättstillämpningen att avgöra hur priset ska bestämmas utifrån förutsättningarna i varje enskilt fall. Utskottet avser att följa utvecklingen i rättspraxis och vill också nämna att Skatteverket har gått ut med viss information i frågan, senast i en skrivelse den 18 januari 2011.

Med det anförda avstyrktes då aktuella motionsyrkanden.

Utskottets ställningstagande

Utskottet avstyrker motionsyrkandet med hänvisning till det ovan redovisade ställningstagandet i skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU22.

Övriga frågor på företagsskatteområdet

Utskottets förslag i korthet

Utskottet delar regeringens bedömning att de s.k. Lundinreglerna bör avskaffas.

Budgetpropositionen

Regeringen gör bedömningen att de s.k. Lundinreglerna bör avskaffas. För att motverka risk för skatteplanering med anledning av avskaffandet bör en generell regel införas med innebörden att avdrag för nedskrivning och förlust på lagerandelar bara medges om värdenedgången eller förlusten är verklig. Vidare bör vissa ändringar göras i reglerna om beskattning av delägare i handelsbolag samt i reglerna om skalbolagsbeskattning.

Lagändringarna bör träda i kraft den 2 januari 2012.

Utskottets ställningstagande

De s.k. Lundinreglerna kom till i mitten på 1960-talet i syfte att förhindra kringgående av det andra ledet i dubbelbeskattningen av inkomster från företag. Reglerna innebär en begränsning i rätten att ta emot skattefri utdelning respektive en begränsning i rätten till avdrag för nedskrivning och förlust på lagerandelar. Enligt regeringens bedömning finns det starka skäl för att nu avskaffa Lundinreglerna. Dessa skäl är bl.a. att ägarbeskattningen sedan införandet av Lundinreglerna har reformerats och att regler om skalbolagsbeskattning har tillkommit. Ett annat skäl för ett avskaffande är att reglerna inte längre kan tillämpas som avsett när det gäller gränsöverskridande utdelningar.

Utskottet har inte något att invända mot regeringens planer på att slopa de s.k. Lundinreglerna. En proposition som innehåller de aviserade lagändringarna har numera lämnats till riksdagen (prop. 2011/12:17). Utskottet kommer således att återkomma i frågan senare under hösten.

Övriga inkomster – Krediteringar på skattekonto

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslagen om att ett antal nya stödformer ska krediteras på skattekontot.

Jämför avvikande meningarna 1 (S) och 4 (V).

Bakgrund

Inom inkomsttypen Utgifter som ges som krediteringar på skattekonto redovisas stöd som enligt nationalräkenskaperna är att likställa med utgifter. Redovisningen syftar till att öka riksdagens möjligheter att granska statens budget. I princip har alla skattekrediteringar som funnits tidigare upphört eller flyttats till budgetens utgiftssida.

I fråga om vissa stödordningar är det skattetekniska och administrativa skäl som gör att de krediteras på stödmottagarnas skattekonton i stället för att hanteras via skattelagstiftningen. I budgetförslaget för 2012 finns det två nedsättningar som utbetalas som krediteringar till skattekonton: sjöfarts-

stöd (inkomsttitel 1281) och nystartsjobb (inkomsttitel 1285). Dessa krediteringar är kopplade till nivån på de skatter som arbetsgivaren betalar för sina anställda och är tänkta att vara ett substitut för en skattelättnad och kompensera för enskilda arbetsgivares kostnader för löneskatter. Regeringen gör bedömningen att dessa åtgärder även fortsättningsvis bör redovisas på budgetens inkomstsida på motsvarande sätt som de skattenedsättningar som hanteras direkt i skattesystemet.

Utöver dessa båda nedsättningar finns det ett stort antal skattenedsättningar som hanteras direkt i skattesystemet och påverkar företags och privatpersoners skattebetalningar. Dessa nedsättningar och andra slag av särregler i skattelagstiftningen redovisas årligen som skatteutgifter i den skrivelse som lämnas i anslutning till den ekonomiska vårpropositionen.

I proposition 2010/11:165 Skatteförordningen behandlas bl.a. frågan om skattekontots användning för utbetalning av statligt stöd (avsnitt 19.2, del 3 s. 518 f.). Regeringen gör bedömningen att skattekontot även i fortsättningen bör kunna användas för utbetalning av statligt stöd. När kreditering på skattekontot övervägs som metod för utbetalning av statligt stöd bör dock effekterna av att välja denna metod beaktas. Ur betalningsmottagarnas perspektiv kan en utbetalning av statligt stöd genom kreditering på skattekontot inte jämföras med en direkt utbetalning.

Motionerna

I *Socialdemokraternas* motion Fi240 yrkande 3 i denna del föreslår motionärerna en skattestimulans på 1 miljard kronor för investeringar i hyres- och studentlägenheter från 2012. Investeringsstimulansen ska betalas ut med ett belopp som motsvarar skillnaden mellan den moms fastighetsägaren betalat för projektet och den moms som skulle ha betalats om momsen varit 6 %. Motionärerna inrättar också traineeplatser för unga i offentlig och privat verksamhet genom kreditering för arbetsgivaravgiften. Kostnaden beräknas till 2 miljarder kronor. Motsvarande yrkanden finns i motionerna A335 (S) yrkande 12, C348 (S) yrkande 1 och C349 (S) yrkande 5.

Vänsterpartiet lägger i motion Fi243 yrkande 3 i denna del också fram förslag om krediteringar på skattekontot. 1 500 miljoner kronor avsätts till ett upprustningsprogram för flerfamiljshus, 3 000 miljoner kronor för upprustning av välfärdslokaler och 2 000 miljoner kronor för att bygga bort hinder i offentliga miljöer och affärslokaler. För utbildningsvikarier, övergångsjobb, lärlingar, traineer avsätts 7 876 miljoner kronor och för stöd till kollektivtrafik i glesbygd avsätts 500 miljoner kronor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har i det föregående ställt sig bakom den inriktning av skattepolitiken som regeringen föreslår och ser därför inget skäl att tillstyrka motionärernas förslag om att införa en rad olika stödåtgärder.

Beräkning av statsbudgetens inkomster

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens inkomstberäkning och avstyrker motionsförslagen om godkännande av Socialdemokraternas, Miljöpartiets, Sverigedemokraternas respektive Vänsterpartiets inkomstberäkning.

Jämför avvikande meningarna 1 (S), 2 (MP), 3 (SD) och 4 (V).

Budgetpropositionen

Regeringen föreslår (punkt 4) att riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2012 (avsnitt 7.1 och bilaga 1 avsnitt 2).

Motionerna

I partimotionerna från Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet föreslås att riksdagen godkänner den inkomstberäkning som redovisas i respektive motion. Sådana yrkanden framställs i motionerna Fi240 (S) yrkande 3 i denna del, Fi241 (MP) yrkande 3 i denna del, Fi242 (SD) yrkande 4 i denna del och Fi243 (V) yrkande 3 i denna del.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har i de föregående avsnitten tillstyrkt att regeringens förslag bifalls och godtagit de bedömningar och övriga ställningstaganden som regeringen redovisat. Utskottet föreslår att regeringens beräkning av statsbudgetens inkomster för 2012 godkänns. De aktuella motionsyrkandena från oppositionspartierna avstyrks.

Stockholm den 8 november 2011

På skatteutskottets vägnar

Ulf Berg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ulf Berg (M), Jennie Nilsson (S), Fredrik Olovsson (S), Lena Asplund (M), Christina Oskarsson (S), Fredrik Schulte (M), Hans Olsson (S), Gunnar Andrén (FP), Karin Nilsson (C), Anders Karlsson (S), Maria Abrahamsson (M), Mats Pertoft (MP), Lars Gustafsson (KD), David Lång (SD), Jacob Johnson (V), Johnny Munkhammar (M) och Peter Persson (S).

Avvikande meningar

1. Skattefrågor i budgetpropositionen (S)

Jennie Nilsson (S), Fredrik Olovsson (S), Christina Oskarsson (S), Hans Olsson (S), Anders Karlsson (S) och Peter Persson (S) anför:

Sverige behöver en ny färdriktning. Vi vill ha ett samhälle där välfärd och möjligheter kommer alla till del. Där vi river hinder för människors frihet så att de kan förverkliga sina drömmar. Vi vill utveckla Sverige mot ett mer modernt, jämställt och framåtblickande samhälle byggt på gemenskap, solidaritet, rättvisa, kreativitet och trygghet.

Vi kan aldrig acceptera arbetslösheten. Full sysselsättning är det övergripande målet för den socialdemokratiska ekonomiska politiken. Som land har vi inte råd med det slöseri som arbetslösheten innebär. En förutsättning för att minska arbetslösheten och öka sysselsättningen är att vi får ett mer jämställt samhälle. När män och kvinnor delar på ansvaret för jobb och familj förbättras både den ekonomiska tillväxten och människors livskvalitet. Kvinnor och män ska ha samma frihet och självständighet, samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter och lika makt att forma sina liv. När alla har ett arbete blir Sverige rikt, både ekonomiskt och mänskligt. Alla har skyldighet att bidra till samhällets utveckling utifrån sina förutsättningar. Med fler människor i arbete klarar vi att finansiera utbildning, vård och omsorg för alla.

Vi har högre ekonomiska ambitioner för Sverige. Sverige ska ligga i framkant av utvecklingen även i morgon. Då måste vi vara handlingskraftiga i dag. Vi förnyar vår ekonomiska politik. Sverige ska använda varenda skattekrona rätt, för att säkra framtidens tillväxt. Vi har en tydlig vision för att göra Sverige till en konkurrenskraftig, kunskapsbaserad ekonomi. Om vi ska stå starka i framtiden måste vi konkurrera med hög kompetens och goda arbetsvillkor och inte med låga löner.

Socialdemokraternas ekonomiska politik bygger på värderingen att man ska göra rätt för sig. Den enskilde ska vara trygg i att det offentliga gör allt som står i dess makt för att skattemedel används på det absolut mest effektiva sättet. Den enskilde har ett eget ansvar för att inte överutnyttja de tjänster som det offentliga tillhandahåller och att inte heller medvetet tänja på skattelagstiftningen och andra regelverk.

Skattesystemets huvudfunktioner är att trygga finansieringen av den offentliga välfärden och att verka utjämnande mellan grupper och över tid. Skatter ska tas ut på ett rättvist och effektivt sätt. Ett rättvist skattesystem kännetecknas av att skatten tas ut likformigt och efter bärkraft. Med effektivitet menas att skattesystemet ska uppmuntra till sådant som är grunden för vårt välstånd: arbete, utbildning och investeringar.

Skattesystemet bör även vara enkelt och överskådligt samt vara utformat så att det förhindrar skattefusk och skatteplanering. För att upprätthålla ett starkt samhällskontrakt är det avgörande att alla former av skatte- och bidragsfusk motverkas kraftfullt. Skatteverket beräknar att staten varje år förlorar ca 130 miljarder kronor i uteblivna skatteintäkter. Det är ett resultat av både medvetet skattefusk och oavsiktliga misstag, men där fusket står för den största delen.

Den särskilda skattereduktionen på förvärvsinkomster som den borgerliga regeringen har infört, det s.k. *jobbskatteavdraget*, bygger på antagandet att sänkt skatt på arbete ökar viljan hos den enskilde att öka sitt arbetsutbud. Eftersom inkomstskattesänkningen gör det lönsammare att jobba och relativt sett dyrare att vara ledig kommer individen att växla fritid mot fler arbetade timmar. Mycket tyder dock på att den s.k. substitutionseffekten är liten och dessutom avtagande när det gäller skattereduktionens storlek. Enligt vår mening behöver personer med miljoninkomster inte något förvärvsavdrag. Vi föreslår att förvärvsavdraget trappas ned för inkomster över 600 000 kr per år och att avtrappning sker så att avdraget är helt borta vid inkomster över 1 miljon kronor per år. Förändringen ökar statens skatteintäkter med 2,5 miljarder kronor 2012.

Pensionärer ska inte beskattas hårdare än löntagare. En väl fungerande arbetslinje kräver att det ska löna sig både att arbeta och att ha arbetat. Den borgerliga regeringen har medvetet skapat och behållit en skatteklyfta mellan lön och pension. Vi vill successivt sluta denna klyfta genom att höja grundavdraget för pensionärer. I denna budget tar vi ett första viktigt steg i den riktningen. Vårt förslag innebär en skattesänkning på mellan 1 200 och 1 500 kr per år för årsinkomster mellan 135 000 och 430 000 kr per år. Skattesänkningen minskar varaktigt kommunernas skatteintäkter med 2,3 miljarder kronor per år, vilket staten fullt ut kompenserar genom motsvarande höjning av statsbidragen.

Vi är starkt kritiska till att *nedsättningen av förmånsvärdet* för etanolbilar tas bort. Detta kommer att få stora konsekvenser för etanolbilsförsäljningen och också biltillverkarnas intresse att ta fram etanolanpassade fordon för den svenska marknaden. Speciellt illa är det för ägare till bensinmackar som efter införandet av den s.k. pumplagen investerat i etanolpumpar. Att ensidigt ta bort nedsättningen för etanol kommer också att innebära en för stor belastning på det redan hårt ansatta nätet för fordonsgas, vilket kommer att leda till högre inblandning av fossilgas i fordonsgasen. Detta kommer att förta en stor del av klimatnyttan. Vi vill därför behålla samma system som i dag där nedsättningen av förmånsvärdet för etanoldrivna fordon ingår.

Vi socialdemokrater introducerade en gång i tiden ROT-avdraget som en konjunkturpolitisk åtgärd. Regeringen införde RUT-avdraget 2007 och återinförde ett ROT-avdrag 2008. Dessa sammanfördes i begreppet *HUS-avdrag*. Vi vill ge detta system en väsentligt bättre fördelningspolitisk profil genom att redan i denna budget sänka det maximala beloppet för

skattereduktionen från dagens 50 000 kr per person och år till 25 000 kr per år. Vi vill även ta bort möjligheten att få skattereduktion för arbeten kopplade till fastigheter i utlandet. De medel som på detta sätt frigörs vill vi bl.a. använda till renovering av flerfamiljshus och till investeringsstöd för byggande av studentbostäder och hyreslägenheter. Vi avser också att återkomma med förslag som separerar RUT- från ROT-arbeten, bl.a. genom att olika tak införs och att möjligheten till RUT-avdrag tydligt riktas mot äldre personer och barnfamiljer.

En väsentlig del av den svenska modellen är starka parter på arbetsmarknaden. Arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring som är viktig då den enskilde blir arbetslös. Den slopade avdragsrätten för *medlemskap i a-kassa* har lett till att många har fått sina avgifter till a-kassan höjda med hundratals kronor i månaden. Detta har i sin tur medfört att hundratusentals människor tvingats lämna a-kassan. Förutom ökad otrygghet för den enskilde innebär den här utvecklingen att de viktiga automatiska stabilisatorerna i ekonomin försvagats. Mot denna bakgrund föreslår vi att det via en skattereduktion sätts ett tak på avgiften till a-kassorna som innebär att ingen behöver betala mer än 120 kr per månad. Kostnaden för denna reform beräknas till 2,2 miljarder kronor per år. Möjligheten till avdrag för *fackföreningsavgift* bör ses över för balansens skull eftersom arbetsgivarens kostnader för medlemskap i arbetsgivarorganisation är avdragsgill.

Vi avvisar regeringens förslag om en skattereduktion för *gåvor till ideell verksamhet*. Offentligt stöd till föreningsliv, sociala verksamheter och forskning ska inte ersättas av privat finansiering via gåvor. Prioriteringarna av stöd och bidrag med skattemedel ska avgöras av demokratiskt valda organ och deras representanter.

Vi säger nej till förslaget att utöka behörigheten för Forskarskattenämndens ordförande och vice ordförande vid beslut i *expertskattefrågor*.

För att förbättra för småföretagen har vi förslag som behandlas i andra sammanhang. Vi föreslår därför, liksom tidigare år, bl.a. sänkta socialavgifter för småföretag så att det blir billigare att anställa.

En god tillgång på *riskvilligt kapital* är avgörande i en innovationsdriven, kunskapsbaserad ekonomi. Vi vill därför införa ett riskkapitalavdrag för den som investerar i ett nystartat bolag enligt den modell som föreslogs av den statliga skatteincitamentsutredningen (SOU 2009:33). Avdrag ska kunna göras med 20 % av det investerade beloppet, dock maximalt 100 000 kr per person och år. För budgetåret 2012 avsätter vi 500 miljoner kronor till detta ändamål. Olika skatteincitament är också en viktig beståndsdel för att öka intresset för *investeringar i forskning och utveckling* (FoU) i företagssektorn. Vi kommer inom ramen för vår skatteöversyn att se över möjligheterna att skapa mer gynnsamma skattemässiga förutsättningar för FoU-investeringar.

Sänkt moms på restaurang- och cateringtjänster är en dyr åtgärd med mycket tveksam effekt på tillväxt och sysselsättning. Erfarenheterna från en motsvarande momssänkning på frisörtjänster i Finland visar att varken efterfrågan på frisörtjänster eller sysselsättningen inom branschen påverkas. Även Konjunkturinstitutet och Finanspolitiska rådet bedömer att sysselsättningseffekten av sänkt krogmoms sannolikt är överskattad. Vi delar den ekonomiska expertisens skepsis och säger därför nej till detta slöseri med skattebetalarnas pengar.

Den tunga trafiken står för en betydande del av slitaget på vägsystemet. Liksom ett flertal andra EU-länder gjort eller planerar att göra vill vi införa en *avståndsbaserad vägslitageavgift* för tunga lastbilar, såväl svenska som utlandsregistrerade. Avgiften införs fr.o.m. den 1 oktober 2012 och beräknas generera nettointäkter till staten på 4 miljarder kronor på helårsbasis. Intäkterna från vägslitageavgiften vill vi återföra till transportsystemet genom ökade investeringar i ny kapacitet och förbättrat underhåll. Sammantaget bidrar skatten på lastbilstransporter till att främja den seriösa åkerinäringen, trafiksäkerheten, miljön och konkurrensneutraliteten gentemot utländska åkare.

För att inte etanolförsäljningen helt ska upphöra bör skattebefrielsen för *etanol* som drivmedel enligt vår uppfattning finnas kvar även efter att det svenska undantaget gått ut.

Bilar som är anpassade för drift med E85 kan också köras på bensin, och priset för dessa båda bränslen är helt avgörande för vilket bränsle merparten av bilägarna väljer. Den högsta tillåtna låginblandningen av etanol i bensin har höjts till 10 % och till 7 % för FAME (biodiesel) i diesel. Skattebefrielsen gäller dock bara för en låginblandning upp till 6,5 % för etanol och 5 % för biodiesel. Det har gjort att intresset bland drivmedelsbolagen att öka låginblandningen är mycket svagt. Vi anser att skattebefrielsen ska gälla fullt ut även för låginblandad etanol.

Dagens skatteskillnad mellan *diesel miljöklass 1* och *miljöklass 3* är fortfarande motiverad. Enligt Transportstyrelsen står fordon med begränsad eller ingen rening av partiklar fortfarande för en betydande del av fordonsparken, framför allt när det gäller tunga fordon och mobila maskiner. Det tar tid att ställa om fordonsparken till sådana fordon som renar utsläppen så pass bra att skillnaden mellan miljöklass 1-diesel och Europadiesel är försumbar.

Regeringens föreslagna supermiljöbilspremie gynnar människor som har råd att köpa mycket dyra miljöbilar. Det ger ett minimalt omställningstryck. Vi föreslår i stället ett system med stegvis *miljöbilsbonus* där bilar med lägre utsläpp får en premie. Men vi tror också att vi kan driva på utvecklingen ännu mer genom att införa en *registreringsskatt* för bilar med koldioxidutsläpp över en viss nivå. Intäkterna från registreringsskatten finansierar den nya kraftfulla miljöbilsbonusen.

Vi föreslår ett system där accisen skulle kunna vara i steg om 5 000 kr och maximalt vara 15 000 kr. Den neutrala zonen föreslås ligga på 121–160 g CO₂/km. Maximal skatt får bilar som ligger över 241 g CO₂/km. Motsvarande steg skulle gälla för miljöbilsbonusen där den första bonusen på 5 000 kr infaller från 120 g CO₂/km (den nuvarande miljöbilsdefinitionen) och sista steget (mindre än 50 g CO₂/km) får samma bonus som regeringens supermiljöbilspremie, 40 000 kr. Naturvårdsverkets beräkningar av fossilpåverkan från bilar som drivs med biodrivmedel (E85 och biogas) bör användas på samma sätt som den gamla miljöbilspremien. Systemet bör justeras med förändringen av miljöbilsdefinitionen 2013 så att bonus endast betalas ut till miljöbilar enligt den nya definitionen.

För att främja folkhälsan genom att minska alkoholens skadeverkningar föreslår vi en viss höjning av *skatten på alkohol*. Förslaget innebär att en flaska vin blir ca 3–4 kr dyrare än i dag. Totalt ökar detta statens intäkter med 1,4 miljarder kronor.

Ett av Klimatberedningens förslag var att införa en *skatt på fluorerade gaser*. För att få bort dessa gaser föreslår vi att en sådan skatt införs. Det beräknas öka statens intäkter med 100 miljoner kronor.

Vi föreslår att *skatten på handelsgödsel* återinförs, vilket beräknas öka statens intäkter med 300 miljoner kronor. En del av intäkterna återförs till jordbruksnäringen. När den socialdemokratiska regeringen införde skatt på handelsgödsel infördes också en "återföring" av skatten för att kompensera näringen. När den borgerliga regeringen avskaffade skatten den 1 januari 2010 fanns återföringen kvar. Nu vill regeringen avskaffa återföringen och minska anslaget inom landsbygdsprogrammet med 110 miljoner kronor. För oss socialdemokrater är det en poäng att använda medel från miljöstyrmedel till investeringar som leder till minskade utsläpp. Då får åtgärderna dubbel effekt.

Med det anförda föreslår vi att riksdagen fattar beslut om en inriktning av skattepolitiken som överensstämmer med Socialdemokraternas förslag. Vi tillstyrker motionerna Fi240 (S) yrkandena 3, 6–16, 18 och 20–27, Sk361 (S) yrkandena 2, 5–8, 15, 19 och 21–23, C348 (S) yrkande 1, C349 (S) yrkande 5, Kr297 (S) yrkande 22, T429 (S) yrkande 13 och A335 (S) yrkande 12.

Vi står bakom den inkomstberäkning som redovisas i motion Fi240.

2. Skattefrågor i budgetpropositionen (MP)

Mats Pertoft (MP) anför:

Miljöpartiets mål för skattepolitiken är att de skatter som behövs för att finansiera den gemensamma välfärden ska tas in på ett rättvist och rättssäkert sätt. Skatten ska beräknas utifrån bärkraft och på ett sätt som så långt som möjligt undviker oönskade snedvridningar av ekonomin. Genom skat-

ter på miljö- och hälsoskadliga varor och beteenden ska samhällskostnader som annars inte syns i priset synliggöras, för att styra konsumtion och investeringar i en mer hållbar riktning.

Skatterna möjliggör en hög kvalitet på den samhällsservice alla kan ta del av. Skattesystemet utgör grundbulten i landets välfärd och är rätt utformat en av Sveriges främsta styrkor. I flera av de länder som drabbats av stora budgetunderskott och statsskulder är omfattande skattefusk en av orsakerna. För Miljöpartiet är ett transparent, enkelt och likformigt skattesystem viktigt. På ett rättvist och rättssäkert sätt ska vi tillsammans sörja för vår gemensamma välfärd, samtidigt som vi har ett stort ansvar för att de skatter som tas ut används så effektivt som möjligt.

Skattepolitiken ska också vara omfördelande. Omfördelningen i samhället sker genom de allmänna socialförsäkringarna och skattesystemet tillsammans. Miljöpartiet anser att det är rimligt med en progressivitet i skattesystemet så att de som tjänar mest också betalar en större andel av sin inkomst i skatt. Samtidigt är det viktigt att systemet bidrar till incitament för egen försörjning.

De principer om enkelhet och likformighet som vägledde den stora skattereformen har åsidosatts i åtskilliga fall. Nya undantag, nedsättningar och särlösningar har införts, och konsekvenserna har blivit ett krångligare och mindre likformigt skattesystem. Vi anser att det är hög tid att göra en ny bred skatteöversyn för att återupprätta principerna om enkelhet och likformighet samt möta de utmaningar som den tilltagande globaliseringen för med sig.

Koldioxidskatten bör användas mer aktivt för att minska utsläppen och därmed skapa möjligheter för Sverige att ta sitt klimatansvar, att nå klimatmålen och att begränsa den globala uppvärmningen. Klokt utformade ekonomiska styrmedel, som miljöskatter som låter förorenaren betala, är erkänt kostnadseffektiva verktyg, och koldioxidskatten är det samhällsekonomiskt mest effektiva styrmedlet i klimatpolitiken.

Även andra klimat-, miljö- och energiskatter måste användas på ett klokt sätt för att de som orsakar miljöproblem också ska stå för kostnaden för dem. Utöver särskilda punktskatter på miljöskadlig verksamhet finns det anledning att minska skatter som motverkar miljövänliga val. Miljöpartiet kommer under mandatperioden att kontinuerligt utvärdera och utveckla sina förslag till miljö- och klimatskatter i förhållande till vad som behövs för att uppnå miljö- och klimatmålen. Vi vill även se över hur olika styrmedel samverkar.

Miljöpartiet vill minska de ekonomiska klyftorna i samhället. Det är i grunden positivt att göra det lönsammare att arbeta och att underlätta för dem som tjänar mindre. Det är samtidigt befogat att personer med hög inkomst betalar mer i skatt än de med lägre inkomst. Vi anser att den som har miljoninkomster inte behöver något *jobbskatteavdrag*. Vi vill därför trappa ned jobbskatteavdraget så att det är helt borta vid miljoninkomster.

Nedtrappningen sker med 2,5 % vid inkomster över 40 000 kr per månad. Personer med en månadslön som understiger 40 000 kr behåller samtliga fyra steg i jobbskatteavdraget och berörs således inte av vårt förslag.

Miljöpartiet vill minska klyftan i beskattningen av pension och arbetsinkomster. Vi föreslår därför en *höjning av grundavdraget för pensionärer* med 5,5 %.

Beskattningen av *bilförmån* anpassas till vårt förslag om en ”snålbils-trappa”. Vi föreslår att förmånsbeskattningen ändras på så sätt att den som väljer en bil med låga koldioxidutsläpp premieras. De nuvarande reglerna ska dock fasas ut på ett sådant sätt att det inte drabbar dem som redan köpt en bil under det nuvarande regelverket. En komponent som styr mot förnybara bränslen, likt dagens nedsättning för gas- och elbilar, kommer att finnas kvar i vårt system. För att underlätta för dem som redan har en bensinbil vill vi också införa en konverteringspremie för byte från bensin till etanol-, biogas- eller hybriddrift, inom en budgetram på 50 miljoner kronor. Premien bör vara ca 5 000 kr för byte från bensin till etanol och ca 10 000 kr för byte till biogas- och hybriddrift.

Miljöpartiet föreslår ett utvidgat och energismart *ROT-avdrag*. Avdraget omfattar ägare av både flerfamiljshus och småhus och inriktas på energieffektiviseringsåtgärder. Förslaget innebär följande. Av de 50 000 kr per år och person som ROT-avdraget utgörs av får max 20 000 kr avse den tidigare definitionen av ROT-insatser. Om insatserna i stället är energibesparande kan hela beloppet på 50 000 kr användas. Då omfattar avdraget dessutom halva kostnaden för byggnadsmaterialet. Även ROT-avdraget för ägare av flerfamiljshus kopplas till energieffektiviseringsåtgärder och utgörs av en skattereduktion för halva arbets- och materialkostnaden med högst 50 000 kr per lägenhet. Vi satsar 1,6 miljarder kronor mer än regeringen. Avsikten är att stimulansen för energieffektiviseringen ska bli lika stor oavsett vem som äger fastigheten.

Bristen på *studentbostäder* och höga kostnader för den som fått en sådan bostad är allvarliga problem för tusentals studenter. I syfte att sänka hyran för denna grupp föreslår vi att det, i stället för dagens beskattning per rum, införs en fastighetsavgift för studentboende som fördelas som avgift per korridor. Därmed uppnås också neutralitet i skattetrycket vid en jämförelse med hyreslägenhet. För att genomföra denna reform avsätter vi 25 miljoner kronor för nästa budgetår och lika mycket för de efterföljande två åren.

Förslaget om *skattereduktion för gåvor* avvisas. Det är olyckligt utformat eftersom avdragsrätten är begränsad till de organisationer som bedriver hjälpverksamhet och därmed inte gäller andra organisationer, såsom idrottsföreningar och rättighets- eller miljöorganisationer. Följden kan också bli att föreningsstödet dras ned på sikt.

Miljöpartiet vill gynna tjänstesektorn – att göra det billigare att reparera sin cykel eller gå på restaurang. Det är en mer klimatsmart del av ekonomin än köp-och-släng-konsumtion. Med det begränsade reformutrymme

som står till buds och det ekonomiska läge som råder i världen väljer vi att prioritera investeringar som ger mest jobb och framtidstro. Vi vill därför vänta med *sänkt restaurangmoms*.

Det samhällsekonomiskt mest effektiva styrmedlet i klimatpolitiken är *koldioxidskatt*. Vi anser att skatten bör användas mer aktivt för att minska utsläppen av koldioxid och därmed skapa möjligheter för Sverige att ta klimatansvar, att nå klimatmålen och att begränsa den globala uppvärmningen. För att hålla uppe omvandlingstrycket i samhället, och ge tydliga signaler om att en fortsatt klimatomställning är prioriterad, föreslår vi att koldioxidskatten höjs med 24 öre 2012. Det motsvarar 70 öre på bensinpriset. Vi vill under mandatperioden också räkna upp koldioxidskatten med BNP-utvecklingen för att styreffekten inte ska minska.

Torv är i dag undantagen från koldioxidskatt trots att torven är ett fossilt bränsle. Vi föreslår att undantaget från koldioxidskatt slopas så att torv beskattas på samma vis som andra fossila bränslen.

Kraftbolagen har sedan länge gjort stora vinster genom att sälja el med låga kostnader från svensk vattenkraft till ett pris som vida överstiger produktionskostnaderna. Elkraftsproducenternas stora vinster blir ännu större tack vare att handeln med utsläppsrätter pressar upp priset på el samtidigt som de inte behöver betala för några utsläppsrätter. Vi föreslår därför att *effektskatten på kärnkraftverk* höjs motsvarande 3 miljarder kronor netto årligen. Vi föreslår också att *fastighetsskatten på vattenkraftverk* höjs motsvarande 1 miljard kronor netto årligen.

Flygresandet står i dag för mellan 10 och 20 % av svenskarnas totala klimatpåverkande utsläpp. Nästa år införlivas flyget i handeln med utsläppsrätter. Som systemet är utformat kommer det att få en högst marginell påverkan på flygets klimatpåverkan och totala kostnader. Sverige bör därför verka för att flyget ges en särskild utsläppsbubbla, vid sidan av industrin, inom ramen för EU:s handel med utsläppsrätter. I väntan på en sådan lösning föreslår vi från halvårsskiftet 2012 en *flygskatt* som ska kompensera för den del av flygets klimatpåverkan som inte täcks av utsläppshandeln. Avgiften baseras på att flyget ska betala sin klimatpåverkan på samma villkor som biltrafiken, och avgiften blir ca 300 kr per enkel resa inom Sverige och Europa samt 600 kronor per enkel resa utanför Europa.

För att stimulera till utbyte av stora kyl- och frysanläggningar och luftkonditioneringsanläggningars köldmedium och på så sätt få bort de fluorerade gaserna föreslår vi att en skatt införs på *fluorerade växthusgaser*. Skattesatsen bör sättas på samma nivå som koldioxidskatten för den del av industrin som inte omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter.

Miljöpartiet anser att *skatten på handelsgödsel* bör återinföras på samma nivå som den var innan regeringen avskaffade den. Skatten behövs för att minska utsläppen av näringsämnen och miljögifter från jordbruket. Medlen ska återföras till näringen i form av ersättning för miljöåtgärder.

För att bryta utvecklingen med hög användning av bekämpningsmedel i jordbruket vill vi dubblara *skatten på bekämpningsmedel*. På så sätt får näringen betala kostnaden för sin miljöpåverkan, och övergången till ekologiskt lantbruk stimuleras.

Att återvinna och återanvända av material är mycket mer energibesparande än att elda upp det. Vi vill därför återinföra *skatten på förbränning av avfall* för att stimulera källsortering och materialåtervinning. Den tidigare skattemodellen bör användas i avvaktan på en utredning om en ny avfallspolitik.

Miljöpartiet vill från halvårsskiftet 2013 införa en *kilometerskatt* för lastbilar på i genomsnitt 1,40 kr/km för att betala för de miljökostnader som lastbilstrafiken orsakar och som inte täcks in av koldioxidskatten. Skatten minskar konkurrenssnedvridningen mellan transporter på järnväg och väg. Skatten ska differentieras på ett sätt som gör att den är lägre i områden där möjligheter till båt- eller järnvägstransporter saknas.

Miljöpartiet anser att det nu är dags att ersätta *miljöbilssystemet* med ett system som kan skynda på omställningen av den svenska bilparken. Den nuvarande fordonsskattebefrielsen bör fasas ut. Vårt förslag innebär att bilar som släpper ut lite fossil koldioxid får en bonus som bekostas av bilar som släpper ut mycket koldioxid. Enligt vår modell graderas bilar enligt en skala beroende på energiåtgång och bränsle. Varje år skärps kraven för att ge incitament för teknikutveckling. Vi kallar detta system "snålbilstrappan". En komponent som styr mot förnybara bränslen kan också behövas. Systemet utformas så att det är statsfinansiellt neutralt.

Vindkraftskooperativens utveckling har hejdat av de skattekonsekvenser i form av uttagsbeskattning som medlemmarnas uttag av el till underpris för med sig. Problemet med uttagsskatten för vindkraftskooperativen måste få en snar lösning så att den *andelsägda vindkraften* åter kan ta en aktiv del i den fortsatta vindkraftsutbyggnaden. Vi satsar 10 miljoner kronor för nästa budgetår på en slopad uttagsbeskattning.

Med det anförda föreslår vi att riksdagen fattar beslut om en inriktning av skattepolitiken som överensstämmer med Miljöpartiets förslag. Vi tillstyrker motionerna Fi241 (MP) yrkandena 3, 18 och 21–23 och T472 (MP) yrkande 13.

Vi står bakom den inkomstberäkning som redovisas i motion Fi241 (MP).

3. Skattefrågor i budgetpropositionen (SD)

David Lång (SD) anför:

Sverigedemokraternas analys är att en varaktigt hög sysselsättning bäst skapas genom att den svenska globala konkurrenskraften stärks. Detta uppnås genom en hög generell nivå av arbetsmarknadsmatchat humankapital, en reglerad invandring, ett gott småföretagarklimat, stabila statsfinanser, ett utbyggt trygghetssystem, en kraftig utbildningssatsning, ordentliga investeringar i infrastruktur och en riktad, långsiktig och väl avvägd arbetsmarknadspolitik. Vi välkomnar breda satsningar på arbetsmarknad och

utbildning snarare än fortsatta skattesänkningar för dem som redan fått det år efter år. Vår politik präglas av grundtanken att ett rättvist skattesystem är en förutsättning för välfärdsstatens fortsatta existens. I detta mycket kritiska läge för svensk ekonomi, med nedskrivna tillväxtprognoser, bör varje skattekrona hanteras mycket varsamt.

Sverigedemokraterna ställer sig bakom grundprincipen att det ska vara lönande att arbeta och därför vill vi också bevara samtliga fyra steg i *jobb-skatteavdraget*. Sverigedemokraterna välkomnar regeringens beslut att skjuta upp det femte jobbskatteavdraget med hänvisning till det ekonomiska läge som råder. Till skillnad från regeringen ser vi ingen motsättning mellan principen att det ska vara lönsamt att arbeta och att ge arbetslösa en rimlig ekonomisk trygghet och pensionärerna likvärdiga skattevillkor. Sverigedemokraternas ambition är således att inte bara utjämna utan helt eliminera de skatteskillnader mellan arbetare och pensionärer som regeringen har skapat. År 2012 sänker vi skatten för *pensionärer* med 5 miljarder kronor och 2013 utjämnar vi skatteskillnaden helt och hållet.

För att förbättra för *småföretagen* har vi förslag som behandlas i andra sammanhang. Vi föreslår bl.a. en permanent sänkning av arbetsgivaravgiften för de tio först anställda och en befrielse under ett års tid för den som anställer en lärling.

En viktig del av vårt kulturarv är de byggnader som bedömts vara av kulturhistoriskt värde. De fyller inte minst funktionen av att lyfta fram kulturarvet i det svenska vardagliga samhället. Sverigedemokraterna vill införa ett särskilt riktat *ROT-avdrag* för renoveringsarbete på byggnader av kulturhistoriskt värde, ett s.k. kulturarvs-ROT. Tanken är att länsstyrelserna ska intyga dels att byggnaden i fråga bedöms ha kulturhistoriskt värde, dels att renoveringsarbetet inte redan fått stöd i form av bidrag. Avdraget ska kunna sökas av alla som ansvarar för K-märkta byggnader, dock inte statliga fastighetsägare som bör fortsätta att äska stöd genom direkta anslag.

Sverigedemokraterna vill vända det mest akuta och kritiska läget på studentbostadsmarknaden genom att göra det skattefritt att hyra ut halva sin bostad till studenter. Vi föreslår att även inkomster från *andrahandsuthyrning* av hela bostaden ska undantas från beskattning om bostaden hyrs ut till unga och studerande. Kostnaden för en sådan åtgärd beräknas uppgå till 400 miljoner kronor, vilket i sammanhanget får anses vara ett lågt pris att betala för att på kort sikt lösgöra ett stort antal bostäder.

Vi avvisar i vårt budgetalternativ regeringens förslag till *sänkt mervärdesskatt för restaurang- och cateringtjänster*.

Elpriset består till stor del av diverse skatter. Vi ser ett behov av och en möjlighet att sänka *energiskatten på el* för att hushållens boendekostnader ska bli rimliga. Med hushållens elanvändning 2009 och 2010 och med 2011 års skattenivåer innebär en sänkning av energiskatten på el med

10 öre/kWh en kostnad på 4,1–4,3 miljarder kronor. För en villa med en årsförbrukning på ca 25 000 kWh innebär sänkningen en besparing på drygt 200 kr/månad. Vi satsar 4,3 miljarder kronor årligen fr.o.m. 2015.

Riksdagen har tidigare beslutat att till 2015 stegvis minska återbetalningen av koldioxidskatten för jord- och skogsbruksmaskiner från 2,10 kr/liter till 0,90 kr/liter. Samtidigt har energiskatten på dieselolja med höjts 0,20 kr/liter. Kostnadspåslagen för jord- och skogsbrukssektorn blir under en femårsperiod mer än en halv miljard kronor per år. Sverige har redan Europas högsta skatt på diesel i jordbruket. Sverigedemokraterna vill i motsats till regeringen försöka möta de europeiska nivåerna och föreslår att återbetalningen av koldioxidskatt för jord- och skogsbruksmaskiner höjs med 0,50 kr/liter samtidigt som vi motsätter oss de planerade höjningarna. Vi satsar 200 miljoner kronor för ändamålet.

Med det anförda föreslår vi att riksdagen fattar beslut om en inriktning av skattepolitiken som överensstämmer med Sverigedemokraternas förslag. Vi tillstyrker motionerna Fi242 (SD) yrkandena 4 och 11 och Kr319 (SD) yrkande 2.

Vi står bakom den inkomstberäkning för 2012 som redovisas i motion Fi242 (SD).

4. Skattefrågor i budgetpropositionen (V)

Jacob Johnson (V) anför:

Målsättningen med Vänsterpartiets skattepolitik är att få fler människor i arbete, trygga välfärden och skapa förutsättningar för en hållbar utveckling. En hög sysselsättning är en förutsättning för att få resurser till den offentligt finansierade, generella välfärden. Skatt ska betalas efter bärkraft och välfärd fördelas efter behov. Skatteuttaget måste upplevas som rättvist för att få acceptans. Det krävs därför en viss progressivitet i systemet.

Skattesystemet måste vara utformat så att det är enkelt att förstå och tillämpa för den enskilda skattebetalaren. Skattesystemet bör vara enhetligt och likformigt och ha så få undantag som möjligt. På så sätt minimeras också möjligheterna till skatteplanering. Genom att kraftfullt bekämpa skattefusk stärks välfärden och skapas rättvisa konkurrensvillkor för företagen.

Skatterna har sänkts mest för höginkomsttagare genom bl.a. slopad förmögenhetsskatt, sänkt fastighetsskatt för exklusiva villor och inte minst genom rejäla inkomstskattesänkningar. Samtidigt betalar pensionärer, sjuka och arbetslösa i dag mer i skatt än friska löntagare. Detta menar vi är orättvist, ineffektivt och det skadar dessutom skattesystemets legitimitet. Framtiden kräver en ekonomisk politik för bl.a. ökad kvalitet och fler jobb i välfärden, investeringar i framtidens infrastruktur och klimatsmarta bostäder. För detta krävs större skatteintäkter än i dag, och vi vet att viljan att betala skatt är god om det finns en koppling till satsningar på t.ex. sjukvård, äldreomsorg och en bra skola.

I motsättning till detta står regeringens ensidiga skattesänkarpolitik, där den enskilt största posten är det s.k. *jobbskatteavdraget*. Vi i Vänsterpartiet är mycket kritiska till jobbskatteavdraget som är en del av regeringens politik för låga löner. Vi arbetar därför för att jobbskatteavdraget stegvis ska avskaffas till förmån för en rättvis och likformig beskattning. För det första ger jobbskatteavdraget störst skattesänkningar vid höga inkomster, och gynnar män framför kvinnor. För det andra är beläggen för att jobbskatteavdraget skulle skapa några jobb mycket svaga. Om det som regeringen påstår skulle ge 75 000 fler jobb på "lång sikt" kostar varje jobb nästan en miljon kronor! Vi tycker dessutom att det är fel att betala olika mycket i skatt på pension, föräldrapenning och lön. Vi noterar att regeringen, trots sitt envisa påstående om att jobbskatteavdraget ger fler jobb och trots att arbetslösheten uppgår till 7,4 %, avstått från att lägga fram det tidigare aviserade förslaget om ett femte jobbskatteavdrag. Vänsterpartiet välkomnar givetvis detta.

Skatteuttaget måste upplevas som rättvist för att få acceptans. Därför menar Vänsterpartiet att det krävs en viss progressivitet i systemet, och föreslår höjd skatt vid högre inkomster. Med vår politik får alla löntagare med månadsinkomster som understiger 28 000 kr betala samma inkomstskatt som med dagens regler. För inkomster som är högre än så görs en avtrappning av jobbskatteavdraget. Den som tjänar mer än 50 000 kr/månad får inget jobbskatteavdrag. Vi föreslår också en långsammare uppräkning av skiktgränserna för uttag av statlig inkomstskatt. Med vår politik görs uppräkningsgränserna med utgångspunkt i förändringen i konsumentprisindex med tillägg av 1 procentenhet.

Vänsterpartiet värnar principen om lika skatt vid lika inkomst och menar att vi måste tillbaka till en likformig inkomstbeskattning. För att ta ett steg i den riktningen avsätter vi 2 miljarder kronor för att sänka inkomstskatten för de grupper som hittills inte fått del av regeringens skattesänkningar. Cirka 600 000 sjuka, arbetslösa, förtidspensionärer m.fl. berörs. Dessa personer får med vårt förslag ca 300 kr/månad i sänkt skatt.

Vänsterpartiet anser att skattelättnader för vissa grupper inte ska få förekomma varför vi vill avskaffa *expertsikten*.

Skattereduktionen för hushållsnära tjänster – det s.k. *RUT-avdraget* – infördes 2007. RUT-avdraget används i första hand av höginkomsttagare och är dessutom ett slag i luften i strävandena att skapa jämställdhet mellan kvinnor och män. Vi avvisar alltså även fortsättningsvis RUT-avdraget och vill i stället använda pengarna till att finansiera 15 000 platser i barnomsorg. Vi föreslår också att dagens *ROT-avdrag* som enbart riktar sig till villaägare och bostadsrättsinnehavare slopas och ersätts med ett upprustningsstöd för flerfamiljshus. Villaägare som genomför energieffektiviseringsåtgärder ska även fortsättningsvis kunna få avdrag för dessa åtgärder.

Den svenska arbetsmarknadsmodellen bygger på att det finns starka parter på arbetsmarknaden. Vänsterpartiet vill att alla ska ha råd att vara med i en a-kassa och att arbetslöshetsförsäkringen ska vara solidariskt finansierad.

rad. För att fler ska välja att organisera sig i facket inför vi en skattereduktion med 25 % för *medlemskap i en facklig organisation*. Minskade kostnader för att vara medlem i en a-kassa tillsammans med förbättrade kvalificerings- och ersättningsvillkor är det effektivaste sättet att skapa en inkomstförsäkring som alla med fast förankring på arbetsmarknaden kan få ersättning ifrån vid arbetslöshet. Vi inför därför en skattereduktion om 40 % för *medlemsavgift till arbetslöshetskassa*.

Vi återställer den *särskilda löneskatten för äldre*. Syftet med att ta bort den var att göra det mer attraktivt för arbetsgivare att behålla och anställa äldre arbetskraft. Denna möjlighet har dock inte kommit alla till del. Mäniskor med låga löner och förslitande arbetsuppgifter orkar sällan arbeta fram till pensionsåldern. I stället har slopandet bidragit till orättvisa mellan olika grupper av äldre och ytterligare förstärkt klasskillnaderna i samhället.

Vi avvisar regeringen förslag om en *skattreduktion för gåvor*. Det är mycket bättre att satsa pengar på den offentliga välfärden, som vi alla är med och bestämmer över och som fördelas efter behov. Vi avvisar också förslaget om ett *investeringssparkonto*.

Det är också inom företagsbeskattningen viktigt att ha ett enhetligt likformigt regelsystem med få undantag. Ett likformigt skattesystem förhindrar också inlåsnings effekter och en snedvriden konkurrens. Vänsterpartiet vidhåller dock tidigare förslag om att *bolagsskatten* ska uppgå till 28 %. Samtidigt vill vi rikta satsningar till små och medelstora företag. Det handlar bl.a. om att små företag inte ska behöva betala sjuklönekostnader. Vi vill också stimulera *forskning och utveckling* genom en generös skattereduktion. Stödet ska avse högst 30 % av företagets kostnader upp till ett tak på 2,5 miljoner kronor. Alla företag med 250 anställda ska omfattas. Regeringens förslag till utökade avdragsmöjligheter för forskning och utveckling avvisas.

Vänsterpartiet har medverkat till de förändringar i 3:12-reglerna som gjorts under senare år. Vi vill erinra om att de särskilda reglerna för beskattning av utdelning från och kapitalvinst vid avyttring av andelar i ett fåmansföretag syftar till att förhindra att det som rätteligen ska betraktas som tjänsteinkomster inte omvandlas till kapitalinkomster. Vi välkomnar därför de förslag i budgetpropositionen som syftar till att motverka vissa skatteupplägg. Däremot avvisar vi förslagen om att ytterligare höja nivån på schablonbeloppet i förenklingsregeln och att införa en takregel för beskattning av utdelning i inkomstslaget tjänst. Eftersom förslaget om höjd räntefördelningsränta hänger samman med ändringarna i 3:12-reglerna avstyrker vi även detta förslag. Reglerna bör bli föremål för en översyn innan man beslutar om att genomföra ytterligare förenklningar i regelverket.

Regeringens förändringar av *fastighetsskatten* och slopandet av förmögenhetsskatten har bidragit till att inkomstklyftorna i Sverige har ökat. Personer som äger lyxvillor har fått en rejäl skattesänkning medan vanliga småhusägare bara har fått se sin fastighetsskatt byta namn till fastighetsavgift. Vår principiella hållning är att fastigheter är tillgångar som ska

beskattas. Fastigheter är också en viktig och stabil skattebas. Vi menar att beskattningen måste utformas med krav på förutsägbarhet, men också uppfattas som rättvis. Därför bör marknadsvärdet tillåtas slå igenom mer i beskattningen av ägda bostäder än vad det gör i dag. Med utgångspunkt i dagens regler föreslår vi att villor, utöver fastighetsavgiften, ska beskattas med 1 % av den del av taxeringsvärdet som överstiger 3 miljoner kronor. Det innebär att ca 6 % av småhusen får höjd skatt jämfört med dagens regler. Samtidigt föreslår vi att begränsningsregeln i fastighetsskatten ska finnas kvar och utvidgas till att omfatta alla. Ingen kommer därmed att betala mer än 4 % av sin inkomst i fastighetsskatt, inklusive den s.k. kommunala fastighetsavgiften. Vi anser också att möjligheten till *uppskov med kapitalvinsten* vid försäljning av en bostad på sikt ska tas bort. I ett första steg föreslår vi att taket för uppskovsbelopp sänks till 1 miljon kronor.

Vidare anser vi att skattemässig neutralitet ska råda mellan olika boendeformer. I dag är hyresrätten missgynnad och vi vill därför ta bort fastighetsskatten på *hyresfastigheter*. Därigenom skulle boendekostnaderna för hyresgästerna kunna sänkas. I syfte att sänka hyran för studenter föreslår vi att det, i stället för dagens beskattning per rum, införs en fastighetsavgift för *studentboende* som fördelas som avgift per korridor. Därmed skulle även neutralitet i skattetryck uppnås vid en jämförelse med hyreslägenhet. Regeringens förslag om höjt schablonavdrag vid andrahandsuthyrning av bostäder avvisas. Vi satsar i stället stort på nyproduktionen av miljövänliga hyresrätter.

En *skatt på förmögenhet* bör enligt vår mening återinföras. Samtidigt som den förra förmögenhetsskatten hade brister kan vi konstatera att de som tidigare betalade förmögenhetsskatt tillhörde de övre inkomstskikten. Vi vill utreda utformningen av en förmögenhetsskatt som kan införas 2013. I en sådan översyn kan andra metoder prövas för en stabilare skattebas och för att förmögenhetsskatten ska upplevas som mer rättvis. Även den tidigare arvs- och gåvoskatten hade en utjämnande effekt på inkomst- och förmögenhetsfördelningen. Vi föreslår därför att även en sådan skatt införs 2013. Utgångspunkten ska vara att arv mellan makar och sambor undantas liksom näringsstillgångar vid företagsövertagande. *Arvsskatt* bör kunna tas ut med 10 % av kvarlåtenskapen efter ett grundavdrag på 200 000 kr. För att undvika skatteundandragande bör det samtidigt införas en skatt på gåvor.

Vänsterpartiet anser att den föreslagna *sänkningen av mervärdesskatten på restaurang- och cateringtjänster* med 5,4 miljarder kronor per år är oansvarig och ett rent slöseri med skattebetalarnas pengar. Det finska försöket med sänkt moms på frisörtjänster och krogar har inte lett till ökad sysselsättning. Vi avvisar därför sänkningen av krogmomsen och använder samma budgetutrymme för ett treårigt program för generationsväxling i arbetslivet.

Vänsterpartiet vill intensifiera arbetet för en bättre folkhälsa och minska tobakens skadeverkningar. Vi välkomnar därför regeringens förslag om *höjd tobaksskatt*. Vi vill dessutom genomföra den *höjning av alkoholskatterna* som regeringen aviserade i våras. Vårt förslag innebär att en flaska vin blir ca 3 kr dyrare.

Bensin- och dieselskatten är ett effektivt ekonomiskt styrmedel för att styra till transporter som är bättre för miljön, liksom satsningar som skapar möjligheter för fler att resa kollektivt. Vi bedömer att det finns ett behov av att *höja drivmedelsskatterna* varje år fram till 2014. Det innebär att bensinen blir ca 20 öre dyrare per liter och år och dieseln blir 14 öre dyrare per liter.

Vänsterpartiet vill kompensera människor med låg inkomst och boende i glesbygd för höjda drivmedelsskatter. Vi föreslår bl.a. ytterligare *sänkt fordonsskatt* i 35 glesbygdskommuner, *bidrag till efterkonvertering* av äldre fordon så att de kan köras på mer hållbara bränslen och en satsning på utbyggnad av förnybara bränslen genom ett investeringsprogram för el och biogas. Vi vill också gynna kollektivtrafiken och verka för ett ökat utbud.

Busstrafiken ska inte belastas med ökad skatt på drivmedel när skatten på diesel höjs. *Skatten på trafikförsäkringspremien* för bussar avskaffas, vilket betyder ca 100 miljoner kronor mer till busstrafiken. Vi vill också sänka *fordonsskatten* för tunga bussar till 2000 års nivå, vilket kostar ca 200 miljoner kronor/år i minskade skatteintäkter.

Regeringen har beslutat att skattebefrielse för låginblandning av biodrivmedel gäller upp till 6,5 % etanol i bensin och 5 % FAME i dieselolja. Vänsterpartiet föreslår en *skattebefrielse för ytterligare låginblandning av biodrivmedel* till en kostnad av 600 miljoner kronor per år.

Vi vill införa en *kilometerskatt* för tunga lastbilar senast 2014 för att styra om från vägtransporter och minska utsläppen.

Vänsterpartiet anser att flyget ska bära sina egna kostnader för miljöpåverkan. Vår utgångspunkt är att nivån på koldioxid- och energiskatt för flygfoto-gen ska motsvara den nivå som gäller för bensin för bilar. I avvaktan på ändrade internationella regelverk vill vi införa en *skatt på inrikesflyg* i form av en schabloniserad start- och landningsavgift om 11 000 kr per start/landning. Skatten beräknas ge 1,4 miljarder kronor.

Östersjön är övergödd av näringsämnen från jordbruk och avlopp. Vi anser att det är nödvändigt att åter införa en *skatt på handelsgödsel* motsvarande 380 miljoner kronor.

En viktig finansieringskälla för våra investeringar i ett hållbart samhälle är *effektskatten på kärnkraft*. Vi vill höja effektskatten med 1,3 miljarder kronor och bedömer att det kan ske utan att det påverkar elpriset.

Med det anförda föreslår jag att riksdagen fattar beslut om en inriktning av skattepolitiken som överensstämmer med Vänsterpartiets förslag. Jag tillstyrker motionerna Fi243 (V) yrkandena 2 och 3, Sf281 (V) yrkandena 3 och 4, T459 (V) yrkandena 13–15, N414 (V) yrkande 3 och A308 (V) yrkande 2.

Jag står bakom den inkomstberäkning som redovisas i motion Fi243 (V).

Särskilt yttrande

Skattefrågor i budgetpropositionen (S, MP, V)

Jennie Nilsson (S), Fredrik Olovsson (S), Christina Oskarsson (S), Hans Olsson (S), Anders Karlsson (S), Mats Pertoft (MP), Jacob Johnson (V) och Peter Persson (S) anför:

Socialdemokraterna, Miljöpartiet de gröna och Vänsterpartiet anser att en avståndsbaserad skatt på vägslitage/tunga lastbilar, såväl svenska som utlandsregistrerade, är av stor betydelse för den framtida transport-, väg- och klimatpolitiken i Sverige. I likhet med ett flertal andra EU-länder vill vi införa en sådan skatt för att möta problemet att den tunga trafiken står för en betydande del av slitaget på det svenska vägsystemet. Skatten bör vara differentierat och anpassad till om det i ett område finns alternativa transportmedel eller inte. Skatten bör alltså vara lägre i områden där det saknas alternativa transportmedel.

BILAGA 7

Skatteutskottets yttrande 2011/12:SkU2y

Ramen för utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution

Till finansutskottet

Finansutskottet har gett övriga utskott tillfälle att yttra sig över proposition 2011/12:1 Budgetpropositionen för 2012 om den ekonomiska politiken och förslag till statsbudget för 2012, finansplan och skattefrågor m.m. samt de motioner som väckts i ärendet, allt i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Skatteutskottet behandlar i detta yttrande ramen för utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution. Övriga skattefrågor i budgetpropositionen för 2012 behandlar utskottet i yttrande 2011/12:SkU1y Skattefrågor i budgetpropositionen för 2012.

Sammanfattning

Skatteutskottet tillstyrker att ramen för utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution 2012 fastställs till den nivå som regeringen föreslår. Utskottet tillstyrker också att riksdagen godkänner de preliminära ramar som regeringen föreslår som riktlinje för regeringens budgetarbete inför 2013, 2014 och 2015. Motionsförslagen om större ramar avstyrks.

I avvikande meningar från Socialdemokraterna, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet föreslås att ramarna för utgiftsområdet bestäms till en högre nivå.

Utskottets överväganden

Ramen för utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker att ramen 2012 för utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution bestäms i enlighet med regeringens förslag och att de preliminära utgiftsramar som regeringen föreslår för 2013, 2014 och 2015 godkänns som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Utskottet avstyrker motionsförslagen om större ramar för utgiftsområdet.

Jämför avvikande meningarna 1 (S), 2 (SD) och 3 (V).

Utgiftsområdet

Kärnan i utgiftsområdet utgörs av beskattning, uppbörd av skatt, tull och avgifter samt verkställighet och indrivning av skatter och avgifter. Nära knutna till och starkt integrerade med beskattning och uppbörd finns verksamheter med andra syften som antingen följer av eller direkt stöder de huvudsakliga verksamheterna. Förutom beskattning, uppbörd, verkställighet och indrivning ingår även verksamhet som rör folkbokföring, hantering av äktenskapsregister och ärenden med anknytning till äktenskapsbalken, ID-kort, fastighetstaxering, brottsbekämpning inom skatte-, tull- och exekutionsområdet, bouppteckningar, gränsskydd och verkställighet av enskildas betalningsanspråk.

Skatteverket, Kronofogdemyndigheten och Tullverket är förvaltningsmyndigheter inom respektive område. En annan myndighet med viss verksamhet inom utgiftsområdet är Kustbevakningen. Myndigheten har ett självständigt ansvar för tullkontrollen till sjöss.

Budgetpropositionen

Regeringen föreslår att ramen för utgiftsområde 3 bestäms till 10 178 582 000 kr 2012 och att riksdagen godkänner preliminära ramar om 10 363 miljoner kronor för 2013, 10 583 miljoner kronor för 2014 och 10 860 miljoner kronor för 2015 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Skatteverkets anslag ökas med 20 000 000 kr engångsvis under 2012 och med 10 000 000 kr varaktigt fr.o.m. 2013 för arbetet med skattereduktion för penninggåvor till ideell verksamhet. I budgetpropositionen lägger regeringen fram ett flertal andra förslag på skatteområdet som i flera fall också påverkar Skatteverkets verksamhet. Mot denna bakgrund gör regeringen en samlad bedömning av Skatteverkets anslagsbehov.

Tullverkets anslag ökas med 5 000 000 kr under perioden 2012–2014 för arbetet mot grov organiserad brottslighet.

Kronofogdemyndighetens anslag ökas varaktigt med 6 500 000 kr från 2012 för arbetet mot grov organiserad brottslighet. Myndigheten har sedan 2008 haft i uppdrag att föra register över antalet barn som berörs av avhysning. Uppföljning av detta register har visat att det finns ett behov av att utveckla statistiken i syfte att få en bättre uppfattning om hur många barn som drabbas av vräkning från sin ordinarie adress och som på grund av avhysning tvingas att flytta. För att myndigheten ska kunna utveckla statistiken tillförs anslaget engångsvis 500 000 kr 2012.

Kronofogdemyndigheten har föreslagit att lagen (1997:484) om dröjningsmålsavgift ändras på det sättet att dröjningsmålsavgift inte längre ska beräknas på en fordran efter det att den har överlämnats för indrivning. I stället ska ränta beräknas på samma sätt som i fråga om fordringar som rör underhållsstöd. Syftet med förslaget är främst att komma ifrån den mycket stora belastning på gäldenärens ekonomi som dröjningsmålsavgiften kan innebära vid långa betalningsdröjningsmål. De budgetmässiga konsekvenserna av förslaget bedöms vara försumbara.

Motionerna

Socialdemokraterna föreslår i motion Fi240 yrkandena 4 och 5 delvis en nivåhöjning med 50 miljoner kronor som tillförs Skatteverket för att bekämpa skattefusk. Motionärerna anför att det är avgörande för ett starkt samhällskontrakt att alla former av skatte- och bidragsfusk motverkas kraftfullt. Under åren 2012–2015 tillförs Skatteverket totalt 200 miljoner kronor för ökade resurser till kampen mot skattefusk.

Sverigedemokraterna föreslår i motion Fi242 yrkandena 5 och 6 delvis att ramen för 2012 höjs med 106 miljoner kronor med en fortsatt höjning åren 2013–2015 till en nivå på 350 miljoner kronor. Medlen tillförs Skatteverket för arbetet med att bekämpa skattebortfall och Tullverket för ökade kontroller vid de svenska gränserna.

Vänsterpartiet föreslår i motion Fi243 yrkandena 4 och 5 i denna del en nivåhöjning med 130 miljoner kronor. Skatteverket tillförs 100 miljoner kronor för att stärka arbetet mot skattefusk och svartarbete och öka möjligheten för Skatteverket att nå målet om en halvering av skattefelet till 2014. Motionärerna tillför Kronofogdemyndigheten 30 miljoner kronor för att förebygga och motverka överskuldssättning samt för arbetet mot grov organiserad brottslighet.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till ramar för utgiftsområde 3 och de förändringar som föreslås av andra partier framgår av följande tabell.

Ramar för utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution*Miljoner kronor*

År	Regeringen	S	SD	V
2012	10 179	+50	+106	+130
2013	10 363	+50	+150	+130
2014	10 583	+50	+250	+130
2015	10 860	+50	+350	–

Målet för utgiftsområdet är att säkerställa finansieringen av den offentliga sektorn och bidra till ett väl fungerande samhälle för medborgare och näringsliv samt motverka brottslighet.

Myndigheterna inom utgiftsområdet ska underlätta för medborgare och företag att göra rätt för sig, och medborgare och företag ska känna förtroende för rättssäkerheten i regelsystemen. En enhetlig behandling av de företag och medborgare som kommer i kontakt med myndigheterna är en viktig rättssäkerhetsaspekt. Eftersom myndigheterna har likartad verksamhet när det gäller uppbördshanteringen och brottsbekämpningen är det väsentligt att de möjligheter till förenklingar och förbättringar som finns genom myndighetssamverkan tillvaratas. Arbetet mot grov organiserad brottslighet, där samtliga myndigheter inom utgiftsområdet deltar, är ett exempel på myndighetssamverkan.

I Skatteverkets arbete ska kontrollen i huvudsak riktas mot avsiktliga fel, och träffsäkerheten måste därför vara hög. För att öka de allmänpreventiva effekterna ska sådana områden prioriteras där det finns allvarliga fel och där fusk är särskilt förtroendeskadligt. För att öka den individualpreventiva effekten ska kontrollen ske tidigt och följas upp genom återkommande kontroller. De öppna gränserna och en alltmer globaliserad ekonomi gör att hoten mot skattebasen ökar. Det internationella området kräver att Skatteverket intensifierar sin samverkan med andra myndigheter, såväl svenska som utländska. Det är viktigt att myndigheten fortsätter att förbättra de möjligheter till informationsutbyte som finns. Det internationella arbetet kräver en särskild struktur och kompetens. Det är därför viktigt att Skatteverket höjer sin kompetens avseende både personal och teknik för att klara av det internationella arbetet.

Regeringen konstaterar att Tullverkets brottsbekämpande verksamhet utgör ett betydande hinder för storskalig smuggling. Tullverkets ingripanden mot kriminella och beslag av varor har försvårat för illegala varor att nå den svenska marknaden. Det är viktigt att förenklings- och certifieringsarbetet fortsätter och att kunskap, metoder och resultat återanvänds i verksamheten så att det resulterar i att fler medborgare och företag gör rätt från början. Tullverket måste prioritera kontrollåtgärder som rör tullhantering och följa upp att interna rutiner fungerar och tillämpas korrekt för att säkerställa en god kvalitet i verksamheten. Arbetet med ständiga förbättringar av arbetsmetoderna med bl.a. en nationellt styrd, riskbaserad och uppdragsstyrd kontrollverksamhet är viktigt för att ytterligare öka träffsä-

kerheten och därmed också effektiviteten inom samtliga kontrollområden. Samarbetet, både nationellt och internationellt, med andra myndigheter fungerar bra men måste fortsätta att utvecklas. Tullverket ska fortsätta att förbättra och effektivisera uppbördshanteringen och servicen till företag. Det är lika viktigt att myndigheten fortsätter att förbättra den brottsbekämpande verksamheten genom en målmedveten prioritering, styrning, modernisering och effektivisering av denna verksamhet. Det brottsförebyggande arbetet är viktigt.

Att hindra att narkotika kommer in i Sverige ska även fortsättningsvis vara den högst prioriterade uppgiften för Tullverkets brottsbekämpande verksamhet. Tullverket ska även prioritera arbetet mot organiserad brottslighet, storskalig brottslighet och ekonomisk brottslighet. Myndigheten ska också prioritera den storskaliga och frekventa illegala införseln av alkohol och tobak. Den fördel som det innebär att kompetens från huvudprocesserna Effektiv handel och Brottsbekämpning finns inom samma myndighet måste utnyttjas i utvecklingen av verksamheten. Ett tydligt fokus på utveckling av arbetsmetoder inom områdena riskanalys, underrättelse och kontroll är nödvändigt.

Kronofogdemyndigheten har en betydande funktion i arbetet med att upprätthålla en god betalningsvilja i samhället. Att myndigheten arbetar för att underlätta för medborgare och företagare att göra rätt för sig är viktigt. I budgetpropositionen för 2010 ökades myndighetens anslag med 50 miljoner kronor varaktigt till följd av ändringar i skuldsaneringslagen. Förändringarna innebär att möjligheten att bevilja skuldsanering för näringsidkare utökas. Skuldernas ålder ska inte längre beaktas särskilt vid bedömningen av om det är skäligt att bevilja skuldsanering. I Kronofogdemyndighetens uppdrag ingår att motverka överskuldsetting, och myndigheten har i detta syfte ställt samman ett 5-punktsprogram med bl.a. kraftfulla förebyggande insatser. Som ett led i detta arbete inledde Konsumentverket, Kronofogdemyndigheten och Yrkesföreningen för budget- och skuldrådgivare i oktober 2011 en turné för att besöka kommuner och stadsdelar i Stockholms län för att diskutera hur de kan jobba förebyggande.

Utskottet kan konstatera att arbetet mot skattefusk, svartarbete och grov brottslighet utgör ett centralt inslag i myndigheternas arbete med att säkerställa finansieringen av den offentliga sektorn och bidra till ett väl fungerande samhälle för medborgare och näringsliv samt motverka brottslighet. Vidare konstaterar utskottet att Kronofogdemyndigheten i sitt arbete bl.a. prioriterar förebyggande insatser i syfte att motverka överskuldsetting.

Utskottet behandlade under våren 2011 motionsförslag om inriktningen av arbetet mot skattefusk, svartarbete och ekobrott och konstaterade i det ärendet (bet. 2010/11:SkU27) att det pågår ett aktivt arbete på flera olika fronter som är inriktat på att komma till rätta med alla former av skattefusk och svartarbete. Utskottet redovisade i det sammanhanget också en del av de åtgärder som vidtagits och planeras.

Utskottet anser att utgiftsramen för utgiftsområde 3 är väl avvägd och har inget att invända mot de överväganden som ligger till grund för förslaget. Detsamma gäller regeringens förslag om preliminära utgiftsramar för 2013, 2014 och 2015.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet propositionen i denna del och avstyrker de förslag om utökad utgiftsram för 2012 som läggs fram i motionerna Fi240 (S), Fi242 (SD) och Fi243 (V).

Stockholm den 8 november 2011

På skatteutskottets vägnar

Ulf Berg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ulf Berg (M), Jennie Nilsson (S), Fredrik Olovsson (S), Lena Asplund (M), Christina Oskarsson (S), Fredrik Schulte (M), Hans Olsson (S), Gunnar Andrén (FP), Karin Nilsson (C), Anders Karlsson (S), Maria Abrahamsson (M), Mats Pertoft (MP), Lars Gustafsson (KD), David Lång (SD), Jacob Johnson (V), Johnny Munkhammar (M) och Peter Persson (S).

Avvikande meningar

1. Ramen för utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution (S)

Jennie Nilsson (S), Fredrik Olovsson (S), Christina Oskarsson (S), Hans Olsson (S), Anders Karlsson (S) och Peter Persson (S) anför:

Sverige behöver en ny färdriktning. Vi vill ha ett samhälle där välfärd och möjligheter kommer alla till del, där vi river hinder för människors frihet så att de kan förverkliga sina drömmar. Vi vill utveckla Sverige mot ett mer modernt, jämställt och framåtblickande samhälle byggt på gemenskap, solidaritet, rättvisa, kreativitet och trygghet.

Vi kan aldrig acceptera arbetslösheten. Full sysselsättning är det övergripande målet för den socialdemokratiska ekonomiska politiken. Som land har vi inte råd med det slöseri som arbetslösheten innebär. En förutsättning för att minska arbetslösheten och öka sysselsättningen är att vi får ett mer jämställt samhälle. När män och kvinnor delar på ansvaret för jobb och familj förbättras både den ekonomiska tillväxten och människors livskvalitet. Kvinnor och män ska ha samma frihet och självständighet, samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter och lika makt att forma sina liv. När alla har ett arbete blir Sverige rikt, både ekonomiskt och mänskligt. Alla har skyldighet att bidra till samhällets utveckling utifrån sina förutsättningar. Med fler människor i arbete klarar vi att finansiera utbildning, vård och omsorg för alla.

Vi har högre ekonomiska ambitioner för Sverige. Sverige ska ligga i framkant av utvecklingen även i morgon. Då måste vi vara handlingskraftiga i dag. Vi förnyar vår ekonomiska politik. Sverige ska använda varenda skattekrona rätt, för att säkra framtidens tillväxt. Vi har en tydlig vision för att göra Sverige till en konkurrenskraftig, kunskapsbaserad ekonomi. Om vi ska stå starka i framtiden måste vi konkurrera med hög kompetens och goda arbetsvillkor och inte med låga löner.

Socialdemokraternas ekonomiska politik bygger på värderingen att man ska göra rätt för sig. Den enskilde ska vara trygg i att det offentliga gör allt som står i dess makt för att skattemedel används på det absolut mest effektiva sättet. Den enskilde har ett eget ansvar för att inte överutnyttja de tjänster som det offentliga tillhandahåller och att inte heller medvetet tänja på skattelagstiftning och andra regelverk.

Ett robust samhällskontrakt med icke-korrupta kostnadseffektiva myndigheter och en väl fungerande skatteuppbörd är en central del i värdet av starka offentliga finanser. En av de grundläggande orsakerna till Greklands och i viss mån även Italiens stora statsfinansiella problem är just en betydande brist på tillit medborgare och myndigheter emellan, en brist som gör det utomordentligt svårt att få folklig uppslutning kring nödvändiga skattehöjningar och utgiftsminskningar.

För att upprätthålla ett starkt samhällskontrakt är det avgörande att alla former av skatte- och bidragsfusk motverkas kraftfullt. Skatteverket beräknar att staten förlorar ca 130 miljarder kronor i uteblivna skatteintäkter varje år. Det är ett resultat av både medvetet skattefusk och oavsiktliga misstag, men fusket står för den största delen.

Vi vill att kraftfulla åtgärder vidtas mot dem som undanhåller inkomster från beskattning eller bryter mot andra bestämmelser som hederliga företag och privatpersoner följer. Under åren 2012–2015 tillför vi Skatteverket totalt 200 miljoner kronor för ökade resurser till att bekämpa skattefusk.

2. Ramen för utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution (SD)

David Lång (SD) anför:

Sverigedemokraterna är ett värdekonserverativt och socialt ansvarstagande parti. Partiets politik syftar primärt till att värna den svenska nationens frihet och självbestämmande, att skapa välstånd och trygghet för Sveriges medborgare och att bevara och stärka den gemensamma identitet som utgör grunden för landets inre solidaritet, stabilitet och fredliga utveckling. Vår politik präglas av grundtanken att ett rättvist skattesystem är en förutsättning för välfärdsstatens fortsatta existens.

Rent statsfinansiellt är Sveriges ekonomiska utgångsläge relativt gott. Vi pekar i denna budget särskilt på dagens stora problem med matchningen på arbetsmarknaden, och vi presenterar lösningarna. Vår avsikt är att skapa förutsättningar för att Sveriges befintliga arbetskraft ska kunna möta den efterfrågan som finns på arbetsmarknaden. Vi ser till skillnad från regeringen inget egenvärde i att bedriva en överdriven utbudspolitik för låg- eller okvalificerad arbetskraft.

Sverigedemokraterna ställer sig otvetydigt bakom de finanspolitiska hörnstenarna om överskottsmål för den offentliga sektorn, utgiftstak och krav på kommuner och landsting om god ekonomisk hushållning.

Inom utgiftsområde 3 behövs ökade resurser för kampen mot skattefusk och kontrollen vid våra gränser. Vi höjer ramen med 106 miljoner kronor och tillgodoser på det sättet de berörda myndigheternas äskanden. Vi ökar sedan successivt ramen till en nivå på 350 miljoner kronor 2015. Medlen tillförs Skatteverket för ökade resurser i kampen mot skattefusk och Tullverket för ökade kontroller vid de svenska gränserna.

3. Ramen för utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution (V)

Jacob Johnson (V) anför:

Trots att Sverige har bland världens starkaste statsfinanser har massarbetslöshet blivit vardag och ojämlikheten brett ut sig alltmer. Vänsterpartiet menar att det är tid för investeringar i fler jobb, ökad jämlikhet och bättre välfärd. Med Vänsterpartiets budgetalternativ skapar vi 125 000 nya jobb och utbildningsplatser redan 2012.

Full sysselsättning är det överordnade målet, och Vänsterpartiets budgetförslag är inriktade på att investera i nya jobb. I stället för mer pengar i krogägarnas plånböcker satsar vi på en generationsväxling på arbetsmarknaden. Vi inför en riskkapitalfond för hållbar industriell utveckling och avsätter särskilda medel för att stödja innovationer och utveckling inom mindre företag och för branschprogram inom exempelvis vindkrafts- och besöksnäringen.

Vi föreslår ett investeringsstöd för att bygga billiga och energisnåla hyresrätter. Vårt mål är 20 000 hyresrätter om året. Vi genomför en omfattande upprustningssatsning på miljonprogrammen och på välfärdslokaler som skolor, förskolor och äldreboenden. Tillgängligheten förbättras genom ett särskilt investeringsstöd. Genom våra satsningar på kraftigt ökad kapacitet på järnvägen kan förseningarna på allvar minskas för både människor och gods, och det skapar också nya jobb. Detsamma gäller våra förslag för att öka resandet med kollektivtrafik. Vi vill också genomföra en miljardsatsning på gröna jobb för miljön och klimatet. Regeringen pratar om arbetslinjen – vi skapar riktiga jobb.

Vänsterpartiet menar att svenska folkets skattepengar ska användas till bättre skolor, sjukhus och bibliotek, inte till vinster för riskkapitalbolagens ägare. Vi menar att det ska vara förbjudet att driva välfärdsverksamheter i bolagsform med vinst som drivkraft. Vi vill höja kvaliteten i välfärden genom att anställa mer personal och öka anslagen. Vi vill värdesäkra statsbidragen till kommunerna både för att garantera välfärdens kvalitet och för att skapa fler arbetstillfällen. På så sätt förbättras också kvinnors levnadsvillkor. Vi föreslår en rejäl satsning på mer personal och utbildning inom äldreomsorgen. Vi presenterar en rad satsningar för att förbättra kvaliteten i sjukvården och omfattande satsningar för att skapa en likvärdig utbildning och minskade barngrupper på fritids. Vi lämnar förslag för att skapa en god sjukförsäkring och återförsäkra de som utförsäkrats av regeringens försämringar. Vi föreslår en individualiserad föräldraförsäkring och ett höjt och värdesäkrat underhållsstöd.

Vänsterpartiet vill skapa ett arbetsliv där fler får plats. Vi vill avveckla tvångsarbetet i regeringens fas 3. I stället vill vi genomföra en bred satsning på övergångsjobb, utbildningsplatser och arbetsmarknadspolitiska åtgärder som leder till jobb och som rustar människor med kunskap. Vi vill återupprätta arbetslöshetsförsäkringen. Vi vill också avskaffa RUT-avdraget och i stället förbättra vardagen för alla dem som arbetar kvällar, nätter och helger genom att använda dessa pengar till att skapa platser inom barnomsorgen på obekvämt arbetstid.

I motsättning till dessa reformer står regeringens ensidiga skattesänkarpolitik. I och med denna minskar möjligheterna att satsa på en bättre och utbyggd välfärd och en rättvis fördelning av de ekonomiska resurserna. Målsättningen för Vänsterpartiets skattepolitik är att få fler människor i arbete, trygga välfärden, öka jämlikheten och jämställdheten och skapa för-

utsättningar för en hållbar utveckling. Då behövs större skatteintäkter än i dag. Vänsterpartiet tar därför steg mot ett skattesystem byggt på principen skatt efter bärkraft.

Vänsterpartiets förslag inom utgiftsområde 3 är en del av vårt budgetalternativ som en helhet. Vi vill se följande inriktning av politiken inom utgiftsområdet.

Enligt Skatteverkets beräkningar går staten miste om ca 133 miljarder kronor i uteblivna skatteinkomster i det s.k. skattefelet varje år. För att komma till rätta med problemen krävs tydlig lagstiftning och en rad åtgärder som ger myndigheter större befogenheter. Enligt Skatteverkets interna mål ska skattefelet halveras till 2014. Även om Skatteverket enligt årsredovisningen för 2010 bedömer att skattefelet minskat något återstår mycket arbete.

Vänsterpartiet har en rad förslag på det här området som utvecklas mer i motion 2011/12:Sk399.

Mot bakgrund av detta förslår vi att anslaget till Skatteverket ökas med 100 miljoner kronor årligen 2012–2014.

I finanskrisens spår 2008–2009 har arbetslösheten slagit mot ekonomiskt svaga grupper. I dag är ca 400 000 människor överskuldssatta enligt Kronofogdemyndigheten. Uppskattningar visar att överskuldssättningen kostar samhället 30–50 miljarder kronor per år. Kronofogden har utarbetat ett 5-punktsprogram för att kraftfullt kunna förebygga och motverka överskuldssättning. Kronofogden har också påbörjat en försöksverksamhet i form av en jourtelefon i kampen mot den grova organiserade brottsligheten. Genom denna jourtelefon kan andra myndigheter nå kronofogden utanför kontorstid. Därigenom har avsevärda belopp kunnat utmätas från brottslig verksamhet. Extra medel behövs för att permanenta denna verksamhet.

Genom en systematisk genomgång av gäldenärer i kronofogdens register skulle ett stort antal gäldenärer med kopplingar till grov organiserad brottslighet kunna identifieras. Ett annat område som behöver stärkas är samverkan med Åklagarmyndigheten i samband med kvarstader. Riksrevisionen har i en rapport pekat på den potential som finns att inom ramen för kvarstadshanteringen komma åt vinning av brott. Vänsterpartiet vill stödja detta viktiga arbete genom att öka anslaget med 5 miljoner kronor per år.

Sammantaget vill vi utöka Kronofogdemyndighetens anslag med 30 miljoner kronor.

BILAGA 8

Justitieutskottets protokoll

Utdrag ur PROTOKOLL

UTSKOTTSSAMMANTRÄDE 2011/12:5

DATUM

2011-10-25

--

§ 6 Ramen för utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Utskottet fortsatte behandlingen av frågan om yttrande till finansutskottet över proposition 2011/12:1, utgiftsområde 4 Rättsväsendet och motionerna 2011/12:Fi240 (S), 2011/12:Fi241 (MP), 2011/12:Fi242 (SD) och 2011/12:Fi243 (V) i berörda delar.

Utskottet beslutade om följande yttrande.

Utskottet tillstyrker det i proposition 2011/12:1 framlagda förslaget till utgiftsram för 2012, såvitt avser utgiftsområde 4. Utskottet tillstyrker även regeringens preliminära fördelning av utgifter på utgiftsområde 4 för 2013, 2014 och 2015 som riktlinje för regeringens budgetarbete. Därmed avstyrker utskottet bifall till motionerna 2011/12:Fi240 (S) yrkande 4 och 5, 2011/12:Fi241 (MP) yrkande 4 och 6, 2011/12:Fi242 (SD) yrkande 5 och 6 samt 2011/12:Fi243 (V) yrkande 4 och 5, allt såvitt avser utgiftsområde 4.

Mot beslutet anfördes avvikande meningar av S-, MP-, SD- och V-ledamöterna.

S-, MP- och V-ledamöterna tillstyrkte bifall till sina respektive motioner, såvitt avser utgiftsområde 4.

SD-ledamoten tillstyrkte bifall till motion 2011/12:Fi242, såvitt avser utgiftsområde 4, dock med följande ändring av yrkande 5 i motionen: ramen för utgiftsområde 4 för 2012 ska ökas med **1 298 000 000 kronor** i förhållande till regeringens förslag.

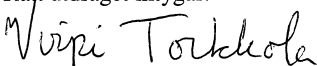
Vid protokollet

Virpi Torkkola

Justeras den 25 oktober 2011

Morgan Johansson

Rätt utdraget intygar:


Virpi Torkkola

Exp: 2011-10-25

FiU

BILAGA 9

Civilutskottets yttrande 2011/12:CU1y

Ramen för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik

Till finansutskottet

Finansutskottet har berett övriga utskott tillfälle att avge ett yttrande över proposition 2011/12:1 Budgetpropositionen för 2012 vad avser bl.a. ramarna för statsbudgetens utgiftsområden och aktuella motioner.

Civilutskottet behandlar i detta yttrande de förslag i budgetpropositionen och motstående motioner som rör utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik.

Sammanfattning

Civilutskottet tillstyrker att ramen för utgiftsområde 18 för budgetåret 2012 fastställs till den nivå som regeringen föreslagit. Utskottet anser att riksdagen även bör godkänna förslaget om en preliminär ram för 2013, 2014 respektive 2015 som riktlinje för regeringens budgetarbete. Motstående motionsförslag i dessa delar avstyrks.

Avvikande meningar, från S, MP, SD respektive V, har avgivits till förmån för förslagen om utgiftsområde 18 i respektive partimotion.

Utskottets överväganden

Propositionen

Regeringen föreslår att ramen för utgiftsområde 18 ska fastställas till 1 152 414 000 kr för 2012. Riksdagen föreslås vidare godkänna en preliminär fördelning av utgifter på utgiftsområden för åren 2013, 2014 och 2015 som riktlinje för regeringens budgetarbete. För utgiftsområde 18 innebär förslagen en ram om 1 155 miljoner kronor för 2013, 1 166 miljoner kronor för 2014 och 1 167 miljoner kronor för 2015.

Motionerna

Förslag om andra nivåer för ramen för utgiftsområde 18 läggs fram i partimotioner från Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna respektive Vänsterpartiet.

Socialdemokraterna föreslår i sin motion 2011/12:Fi240 att ramen för utgiftsområde 18 för budgetåret 2012 ska fastställas till ett belopp som är 500 miljoner kronor högre än vad regeringen föreslagit. Även för de därpå följande åren 2013–2015 föreslås att ramen utökas med motsvarande belopp. Den utökade ramen ska användas till ett nytt anslag för subventionering av kreditgarantiavgifter vid lån för upprustning av bostadsfastigheter i socioekonomiskt utsatta områden.

Miljöpartiet föreslår i sin partimotion 2011/12:Fi241 att ramen för utgiftsområde 18 utökas med 240 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget för vart och ett av åren 2012–2014. Ramförslagen utgår från en satsning på höjt bidrag till åtgärder mot radon i bostäder (5 miljoner kronor), hissbidrag (100 miljoner kronor), planeringsstöd för biologisk mångfald (100 miljoner kronor), bulleråtgärder (10 miljoner kronor), Fonden för fukt- och mögelåtgärder (10 miljoner kronor), e-tjänster för konsumentupplysning (1 miljon kronor), företagsorienterade insatser (2 miljoner kronor), utbildning om konsumenters rättigheter (3 miljoner kronor) och stöd till en fristående konsumentorganisation för läkemedelsfrågor (9 miljoner kronor).

Enligt förslaget i Sverigedemokraternas partimotion 2011/12:Fi242 bör ramen för utgiftsområde 18 under budgetåren 2012–2015 utökas med 105, 106, 107 respektive 108 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslagen. Ramförslagen utgår från att anslaget för Stöd för att underlätta för enskild att ordna bostad minskar och att ett nytt anslag införs för ett garantiprogram för upprustning av miljonprogramsområdena som uppgår till 140 miljoner kronor under respektive år.

I Vänsterpartiets partimotion 2011/12:Fi243 föreslås att ramen för budgetåret 2012 fastställs till ett belopp som är 1 615 miljoner kronor högre än vad regeringen föreslagit. Ramen för budgetåren 2013 respektive 2014 föreslås bli utökad med 3 115 miljoner kronor. Ramförslagen utgår från

att anslaget till Boverket höjs för information om upphandling (10 miljoner kronor) och att det införs nya anslag för investeringsstöd för hyresrätter (1 500 miljoner kronor), hissbidrag (50 miljoner kronor) samt information om kooperativ hyresrätt (10 miljoner kronor). Vidare utgår beräkningen av ramen från ett höjt anslag till Konsumentverket för kommunal konsumentvägledning (45 miljoner kronor).

De ovan beskrivna förslagen i budgetpropositionen och i partimotionerna om ramar för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik under 2012–2015 kan sammanfattas i följande tabell.

Tabell: Förslag om ram för utgiftsområde 18

Förslagen i partimotionerna redovisas som avvikelser från regeringens förslag. Beloppen anges avrundade till miljoner kronor.

	2012	2013	2014	2015
Regeringen	1 152	1 155	1 166	1 167
S	+500	+500	+500	+500
MP	+240	+240	+240	–
SD	+105	+106	+107	+108
V	+1 615	+3 115	+3 115	–

Utskottets ställningstagande

Inom utgiftsområde 18 faller verksamheter med bostads- och konsumentpolitisk inriktning. Dessa politikområden har stor betydelse både för människors vardag och för den ekonomiska utvecklingen i landet. Samtidigt är bostadsförsörjning och konsumtion beroende av den allmänna ekonomiska utvecklingen inom landet och internationellt.

Bostadsmarknaden och bostadsproduktionen har under en lång rad år präglats av en omfattande statlig påverkan genom regleringar och olika former av subventioner. Detta har bidragit till de obalanser på bostadsmarknaden som fortfarande i hög grad gör sig gällande. Under de senaste fem åren har det emellertid skett en omläggning av bostadspolitiken i syfte att normalisera sektorn och förbättra bostadsmarknadens funktionssätt. Utgångspunkten för detta arbete har varit att hushållens behov och önskemål ska vara styrande för hur bostadsbeståndet utvecklas. Denna omläggning har bl.a. inneburit att konkurrenssnedvridande subventioner har avvecklats, byggnadslagstiftningen har förenklats och att hyresbostadsmarknaden har fått nya konkurrensneutrala regler som har stöd av marknadens parter.

Det genomförda reformarbetet på statlig nivå har lett till förbättringar i bostadsmarknadens funktion, men fortfarande återstår stora strukturella problem. Bostadsbristen i delar av landet är ett påtagligt tecken på att bostadsmarknaden fortfarande inte fungerar på ett sätt som innebär att efterfrågan möts av ett tillräckligt utbud. Enligt en relativt allmän uppfattning bland bedömare inom bostadssektorn krävs ett byggande på omkring 35 000–40 000 nya bostäder per år för att tillgodose en efterfrågan som

följer av bl.a. befolkningsutvecklingen och rörligheten på arbetsmarknaden. Under den senaste 20-årsperioden har denna nivå uppnåtts endast under något enstaka år. Den bostadsbrist som vi i dag ser är alltså en följd av en mycket lång period av obalans mellan utbud och efterfrågan på bostadsmarknaden. Det är knappast möjligt att på mycket kort tid komma till rätta med de ackumulerade problemen och uppnå en bostadsmarknad helt i balans. Ett långsiktigt framgångsrikt arbete kräver en konsekvent bostadspolitik som är inriktad på att tillhandahålla enkla och hållbara spelregler, men framför allt en aktiv medverkan av bostadsmarknadens alla aktörer. Det är nödvändigt att kommunerna tar sitt bostadsförsörjningsansvar och underlättar bostadsbyggandet genom bl.a. en effektiv planering och markanvisningar. Det är också viktigt att bygg- och fastighetsbranschen arbetar vidare med att svara mot bostadskonsumenternas efterfrågan.

På den statliga nivån behöver reformarbetet gå vidare genom att söka ytterligare förenklingar av regelverken och i samverkan med bostadsmarknadens aktörer undanröja återstående hinder för en anpassning av bostadsutbudet. En återgång till en bostadspolitik som bygger på omfattande statliga regleringar och subventioner saknar däremot helt stöd inom bostadssektorn. Civilutskottet kan emellertid konstatera att flera partier i sina förslag om statsbudgeten och politikens allmänna inriktning nu för fram förslag med en sådan inriktning. När det gäller den nu aktuella frågan om ramen för utgiftsområde 18 utgår exempelvis Vänsterpartiets förslag om ram från att ett omfattande bidragssystem för nyproduktion av bostäder införs. Ett motsvarande förslag förs även fram av Socialdemokraterna. I detta fall är det emellertid fråga om en skattesubvention, som inte belastar utgiftsområde 18 utan statsbudgetens inkomstsida. Oavsett vilken av dessa metoder man väljer torde de kostnadsdrivande och konkurrensbegränsande effekterna på bostadsmarknaden bli desamma.

Vidare utgår både Socialdemokraternas och Sverigedemokraternas ramförslag från att det ska införas ett system med subventionerade kreditgarantier för upprustning av miljonprogrammets bostadsområden. I båda fallen tycks förslagen utgå från en utredning som Statens bostadskreditnämnd (BKN) presenterade 2008. Det bör påpekas att de centrala företrädarna för de tilltänkta mottagarna av denna subvention, dvs. SABO och Fastighetsägarna, i sina remissvar på BKN:s utredning i huvudsak ställde sig avvisande till utredningsförslagen. Även civilutskottet anser att det finns starka invändningar mot den föreslagna användningen av kreditgarantier som bör beaktas. Det finns således inte heller av detta skäl anledning att utvidga ramen för utgiftsområde 18. Även i övrigt anser civilutskottet att förslagen om utgiftsområde 18 i de fyra partimotionerna utgår från anslagsförslag som har en felaktig inriktning, är dåligt underbyggda eller saknar trovärdig finansiering.

När det gäller konsumentpolitikens inriktning kan utskottet konstatera att arbetet med att stärka konsumenternas ställning och förbättra konsumentskyddet drivs vidare i ett flertal olika sammanhang. Regeringen framhåller

också i budgetpropositionen att konsumenterna ska erbjudas nödvändiga förutsättningar för att på ett rationellt sätt kunna ta del av det ökande utbudet och för att säkerställa ett ändamålsenligt konsumentskydd. Särskilt när det gäller det sistnämnda har arbetet en stark EU-prägel. Det finns emellertid även ett behov av att se över hur stödet till konsumenterna ser ut i olika delar av landet. Civilutskottet ser därför positivt på att regeringen tillsatt en utredning som ska se över det befintliga stödet till konsumenterna samt föreslå hur det bör organiseras och bedrivas (dir. 2011:38). Den föreslagna utgiftsramen torde ge möjlighet att fortsätta reformarbetet även inom det konsumentpolitiska området.

Sammanfattningsvis kan civilutskottet konstatera att inget av de förslag om nya anslag eller anslagshöjningar som bildar utgångspunkt för ramförslagen från Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet ger anledning att föreslå någon förändring av de förslag som lagts fram av regeringen. Civilutskottet förordar således att riksdagen fastställer ramen för utgiftsområde 18 under budgetåret 2012 till den nivå som regering föreslagit och godkänner regeringens ramförslag för budget-åren 2013–2015.

Stockholm den 25 oktober 2011

På civilutskottets vägnar

Veronica Palm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Veronica Palm (S), Jan Ertsborn (FP), Magdalena Andersson (M), Anti Avsan (M), Carina Ohlsson (S), Eva Bengtson Skogsberg (M), Margareta Cederfelt (M), Jonas Gunnarsson (S), Hannah Bergstedt (S), Ola Johansson (C), Yilmaz Kerimo (S), Jessika Vilhelmsson (M), Jan Lindholm (MP), Otto von Arnold (KD), Carina Herrstedt (SD), Marianne Berg (V) och Katarina Köhler (S).

Avvikande meningar

1. Ramen för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik (S)

Veronica Palm (S), Carina Ohlsson (S), Jonas Gunnarsson (S), Hannah Bergstedt (S), Yilmaz Kerimo (S) och Katarina Köhler (S) anför:

Inom utgiftsområde 18 hanteras frågor som är centrala både i den generella välfärdspolitiken och i samhällsbyggandet för en långsiktigt hållbar utveckling. Det gäller inte minst samhällets ansvar för att trygga bostadsförsörjningen. Ett tillräckligt utbud av bostäder är en förutsättning för en fungerande arbetsmarknad och utbildning. Bostadsbristen kan på sikt få mycket negativa återverkningar på tillväxten och sysselsättningen. Den medför också omfattande problem för de enskilda hushållen.

Bostadsbyggandet föll kraftigt i samband med de åtgärder som vidtogs av den nya borgerliga regeringen efter 2006 års val. Sedan dess har bostadsbristen tilltagit och obalanserna på bostadsmarknaden ökat påtagligt. En grupp som har en särskilt svår bostadssituation är landets studerande vid högskolor och universitet. Bristen på studentbostäder är akut på i princip alla stora studieorter. Det krävs nu snabba åtgärder för att få igång bostadsbyggandet, men i budgetpropositionen saknas helt förslag med denna inriktning.

I många av de bostadsområden som byggdes under de s.k. rekordåren finns det i dag omfattande problem. Det handlar ofta om arbetslöshet och andra problem som kan följa av en ekonomisk, social och etnisk segregation. Det gäller emellertid också problem som följer av uteblivna investeringar i den byggda miljön. Behovet av upprustning och förnyelse är omfattande i framför allt många av miljonprogrammets bostadsområden. Det handlar både om helt nödvändiga åtgärder för att upprätthålla en grundläggande byggnadsstandard och om en kvalitetshöjande upprustning med utgångspunkt i de nya kraven på klimatanpassning och energieffektivisering av det svenska bostadsbeståndet. Det krävs nu statliga initiativ för att få igång upprustningsarbetet, men i budgetpropositionen saknas helt förslag med denna inriktning.

Vi kan vidare konstatera att den genomgång av statsbudgetens utgiftsområden som redovisas i budgetpropositionen under rubriken Nya föreslagna och aviserade reformer för 2012–2015 helt saknar överväganden som rör utgiftsområde 18. Det kan ses som ytterligare ett tecken på att det saknas en politisk ambition från regeringens sida att ta itu med de omfattande problemen på bostadsmarknaden. I Socialdemokraternas budgetmotion finns det däremot flera förslag som är inriktade på ett statligt ansvarstagande för bostadsförsörjningen och för arbetet med att anpassa bostadssektorn till de energipolitiska målen. Vi lägger också fram förslag som ska ge kommunerna bättre möjligheter att leva upp till sitt bostadsförsörjningsansvar.

Vårt ramförslag för utgiftsområde 18 innebär att 500 miljoner kronor årligen kan satsas på att underlätta en grön upprustning av miljonprogrammets bostäder. Utgångspunkten är att statliga kreditgarantier ska kunna användas för att garantera lån även till underhåll och ombyggnader. I områden med särskilt svag socioekonomisk status, där det är svårt att höja hyrorna för de boende, ska staten på vissa villkor kunna subventionera lånegarantiavgiften. Vi föreslår en garantiram på 20 miljarder kronor, vilken skulle kunna täcka lånebehovet vid upprustning av ca 60 000 lägenheter.

Vi föreslår också att det införs en investeringsstimulans till byggande av studentbostäder och hyresrätter. Stimulansen bör utgå enligt i princip den modell som tidigare fanns för byggande av mindre hyresrätter och studentbostäder i tillväxtområden. Den nya stimulansen bör dock inte begränsas till mindre lägenheter utan i stället riktas mot den lägenhetstyp som de enskilda kommunerna i sin bostadsförsörjningsplan anger att det råder brist på. Investeringsstimulansen bör liksom tidigare utgå med en skattekreditering som motsvarar skillnaden mellan den moms som fastighetsägaren betalat för projektet och ett belopp motsvarande en momssats på 6 %. Denna konstruktion innebär att kostnaden inte belastar utgiftsområde 18 utan statsbudgetens inkomstsida. Stimulansen ska emellertid självklart ses som en del i en sammanhållen bostadspolitisk satsning.

Förslaget i Socialdemokraternas partimotion 2011/12:Fi240 för utgiftsområde 18 innebär att ramen för respektive år 2012–2015 utvidgas med 500 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget. Vi anser att riksdagen bör bifalla detta förslag och avslå regeringsförslaget samt övriga motionsförslag om utgiftsområde 18.

2. Ramen för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik (MP)

Jan Lindholm (MP) anför:

Förslaget i budgetpropositionen om ramen för utgiftsområde 18 kan ses som en bekräftelse på den frånvaro av politiskt ansvarstagande för landets bostadsförsörjning som präglat den nuvarande regeringens insatser på området. Det saknas således helt förslag om åtgärder inriktade på att lösa de omfattande problemen inom bostadssektorn. Sverige behöver en ny bostadspolitik som innebär att obalanserna på bostadsmarknaden i olika delar av landet kan hanteras. Det gäller såväl bostadsbrist i landets storstäder som bostadsöverskott och andra problem på mindre orter och i glesbygden. Vi behöver en bostadspolitik som kan påskynda en klimatanpassning och energieffektivisering av bostadsbeståndet. Det är också nödvändigt att bostadspolitiken tar sig an frågor om den undermåliga inomhusmiljön och den bristande tillgängligheten i delar av bostadsbeståndet. Vidare måste bostadspolitiken erbjuda metoder för en fysisk planering av den byggda miljön som tillgodoser olika krav på en varsam miljöanpassning och hushållning med befintliga värden.

Miljöpartiet lägger i sin budgetmotion och i kommittémotioner fram ett antal förslag på det bostadspolitiska området som kan ses som ett första steg för en återupprättad bostadspolitik. För utgiftsområde 18 föreslås att ramen årligen utvidgas med 240 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget. Det ger utrymme för ett antal angelägna åtgärder med bostadspolitisk inriktning. Boverket ges möjlighet att utveckla ett miljömålsanknutet kunskapsutvecklingsprogram för att öka kompetensen när det gäller kopplingen mellan miljö och planeringsfrågor hos politiker och handläggare i kommunerna och på länsstyrelserna. Ett nytt hissbidrag införs för att öka tillgängligheten och ge flera äldre möjlighet att bo kvar i sin invanda miljö. En satsning görs på att stärka arbetet med bullerfrågor i samhällsplaneringen och för att uppnå uppställda mål om en minskning av trafikbullret. En informationskampanj om riskerna med radon i bostäderna kan genomföras och anslaget för bidrag till åtgärder mot radon kan höjas. Medel anslås för en nystart av Fonden för fukt- och mögelskador så att en strategi för nödvändiga insatser i felkonstruerade hus kan utarbetas.

Det bör i sammanhanget påpekas att Miljöpartiets förslag om bostadspolitiskt motiverade satsningar även gäller åtgärder som inte finansieras med anslag inom utgiftsområde 18. Miljöpartiet föreslår ett utvidgat ROT-avdrag som omfattar ägare av både flerbostadshus och småhus. Förslaget innebär att ROT-avdraget i större utsträckning uppmuntrar åtgärder som är inriktade på energieffektivisering av bostadsbeståndet. Särskilt angeläget är det att renovera och samtidigt effektivisera de stora bostadsområden som byggdes under 1960- och 1970-talen, de s.k. miljonprogramsområdena.

Inom utgiftsområde 18 hanteras också konsumentpolitiken. Även på detta område saknas det i budgetpropositionen förslag om nya satsningar. Miljöpartiets förslag om ramen för utgiftsområdet ger däremot utrymme för flera angelägna insatser. Konsumentverket ges i uppdrag att bedriva olika företagsorienterade åtgärder som bl.a. ska leda till bättre kunskap hos näringsidkare om konsumenternas rättigheter. Vidare ges Konsumentverket resurser för att utveckla olika e-tjänster som konsumenterna efterfrågar. Det är också angeläget att regeringen tar sig an frågan hur en bra konsumentrådgivning ska kunna tillhandahållas i landets alla kommuner. Här krävs det emellertid en utredning innan behovet av eventuella statliga åtgärder kan klarläggas. Slutligen, när det gäller nya satsningar med konsumentpolitisk inriktning, föreslår Miljöpartiet att det åter ska utgå ett stöd till en fristående konsumentorganisation för läkemedelsinformation utifrån ett brukarperspektiv, liknande det stöd som tidigare utgick till konsumentorganisationen Kilen.

För att möjliggöra de angelägna satsningar som kortfattat beskrivits ovan behöver ramen för utgiftsområde 18 utvidgas i enlighet med förslaget i Miljöpartiets partimotion 2011/12:Fi241. Jag anser att detta förslag bör vinna riksdagens bifall, liksom det förslag om ROT-avdraget som hanteras på statsbudgetens inkomstsida. Regeringsförslaget och förslagen i övriga partimotioner bör således avslås.

3. Ramen för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik (SD)

Carina Herrstedt (SD) anför:

Bostaden och hemmet utgör ramen för varje enskild människas liv. Det innebär att bostadspolitikerna har en central uppgift när det gäller att skapa väl fungerande förutsättningar för människor att bo och leva i de bostadsformer som passar vars och ens livssituation bäst. Samtidigt får den statliga bostadspolitikerna inte ges en sådan omfattning och inriktning att den riskerar att begränsa människors fria val eller inskränka det kommunala självstyret. Detta är några centrala utgångspunkter för Sverigedemokraterna när olika bostadspolitiska frågor ska prövas. Det gäller även vid överväganden om den nu aktuella frågan om statsbudgetens fördelning och ramen för utgiftsområde 18.

Det finns en rad bostadspolitiska utmaningar som det är nödvändigt att ta itu med under de närmaste åren. Det gäller inte minst bristen på bostäder i stora delar av landet och bostadsutbudets dåliga anpassning till både äldres och ungas behov. Särskilt allvarig är bristen på bostäder för studenter.

Ett stort problemkomplex, som självklart inte kan hanteras enbart av bostadspolitikerna, gäller de bostadsområden där våra svenska värderingar inte längre är normgivande. Dessa problem gör sig framför allt gällande i miljonprogrammets flerbostadshusområden, vilka ofta kännetecknas av en hög andel invandrare som står utanför arbetsmarknaden och är fast i bidragsberoende. I dessa områden finns det ofta ett stort behov av upprustning och omstrukturering av bostadsbeståndet.

Sverigedemokraterna redovisar i sin budgetmotion ett antal åtgärder som kan bidra till att minska problemen på bostadsmarknaden och vända en negativ utveckling. Det kritiska läget på studentbostadsmarknaden kan begränsas genom att man gör det skattefritt att hyra ut halva bostaden, skattebefriar andrahandsuthyrningen och gör reglerna mer flexibla. Produktionskostnaderna för i synnerhet studentbostäder och andra små lägenheter kan hållas nere om regelverk och byggnormer ses över med inriktningen att underlätta byggande till låga kostnader. Sverigedemokraterna vill även avskaffa fastighetsskatten för studentbostäder och se över skatteregelverket när det gäller olika boendeformer. En annan viktig aspekt är att skapa förutsättningar för flyttkedjor för att främja rörligheten på marknaden.

När det gäller anslag med den inriktning som hanteras inom utgiftsområde 18 anser Sverigedemokraterna att det främst finns ett behov av att inrikta de statliga satsningarna på att få igång en upprustning och omstrukturering av bostadshusen i utanförskapsområden. Ramen för utgiftsområdet föreslås år 2012 utökas med 105 miljoner kronor i förhållande till regeringsförslaget för att möjliggöra en sådan satsning. Förslaget innebär att ramen åren därefter vidgas ytterligare något. Genom att anslaget till den s.k. kommunala hyresgarantin i dagsläget endast utnyttjas till en mindre

del, kan även en omfördelning inom utgiftsområdet göras så att det nya anslaget för bidrag till miljonprogramsområdena kan bestämmas till 140 miljoner kronor.

Utgångspunkten för det nya bidraget är att det i grunden är fastighetsägarna och kommunerna som gemensamt bär ansvaret för upprustningen av miljonprogramsområdena. Eftersom alla upprustningsåtgärder i dessa områden inte är företagsekonomiskt motiverade, finns det emellertid motiv för staten att bidra till att finna finansieringslösningar. Det föreslagna anslaget bör användas till ett program med kreditgarantier för lån till upprustning enligt en modell som utarbetats av Statens bostadskreditnämnd (BKN). Detta program ger möjlighet att garantera upprustningslån inom en ram på 20 miljarder kronor samt att subventionera garantiavgifter med ett belopp på upp till 500 miljoner kronor. Därutöver innebär programmet att det blir möjligt att fördela ett stimulansbidrag på 50 miljoner kronor för att genomföra upprustningsprojekt.

Jag anser att riksdagen bör ställa sig bakom förslaget i Sverigedemokraternas partimotion 2011/12:Fi242 om en utvidgning av ramen för utgiftsområde 18 under åren 2012–2015. Regeringens ramförslag liksom motsvarande förslag i de övriga partimotionerna bör avslås.

4. Ramen för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik (V)

Marianne Berg (V) anför:

Det råder bostadsbrist i 120 av landets kommuner och i alla större städer i Sverige. Unga och studerande kan inte få ett eget boende utan blir hänvisade till osäkra andrahandskontrakt eller till att bli inneboende. Bostadsmarknaden blir alltmer segregerad. Hyresrätter som människor med vanliga inkomster kan efterfråga omvandlas till bostadsrätter som sedan säljs vidare till höga priser. Miljonprogrammets bostadsområden behöver rustas upp och anpassas till dagens krav på energieffektivitet. Bostadsbeståndet och offentliga lokaler behöver tillgänglighetsanpassas för att svara mot behoven hos en allt större del äldre personer i befolkningen. Landets konsumenter behöver ett stöd som kan balansera de kommersiella intressena.

Det är uppenbart att Sverige behöver en ny statlig bostadspolitik och att staten bör ta ett större ansvar på konsumentområdet. I båda fallen medför en sådan omläggning av politiken även behov av en ökad ekonomisk satsning från statens sida. I Vänsterpartiets budgetmotion 2011/12:Fi243 läggs det fram förslag som innebär en omprioritering inom statsbudgeten som lämnar utrymme för en betydande offensiv satsning på de aktuella områdena. Det sker både genom en omfördelning på statsbudgetens inkomstsida och genom en utvidgning av ramen för utgiftsområde 18.

Omprioriteringen på inkomstsidan ger möjlighet att införa ett nytt upprustningsprogram för flerbostadshus. Vänsterpartiets förslag innebär en satsning på 3 miljarder kronor, vilket innebär att 60 000 lägenheter kan renoveras och rustas upp varje år. Upprustningen ska självfallet leda till en

påtaglig energieffektivisering, men det ska också ställas ett demokratikrav som innebär att åtgärderna ska vidtas i nära samråd med de boende. Ett motsvarande belopp avsätts för ett särskilt stöd till upprustning av välfärdslokaler som skolor, förskolor och äldreboenden i kommunal eller landstingssägd regi. För en energiomställning av landets småhus avsätts 300 miljoner kronor som även kan förväntas ge en rad arbetstillfällen över hela landet. Slutligen när det gäller de satsningar som ska hanteras på statsbudgetens inkomstsida innebär Vänsterpartiets förslag att 2 miljarder kronor används för att bygga bort hinder mot tillgängligheten i offentliga lokaler och affärslokaler som restauranger och butiker.

När det sedan gäller finansieringen av de satsningar som ska hanteras inom utgiftsområde 18 föreslår Vänsterpartiet att ramen för utgiftsområdet utökas med 1 615 miljoner kronor 2012 och med 3 115 miljarder kronor för vart och ett av de därpå följande två budgetåren. Det ger möjlighet att införa ett anslag för ett nytt investeringsstöd till nyproduktion av hyresrätter. Detta stöd ska även kunna utgå till hyresrätter för studentboende. Stödet ska uppgå till högst 25 % av produktionskostnaden eller maximalt 200 000 kr per lägenhet. Anslaget beräknas till 1,5 miljarder kronor för 2012 och till 3 miljarder kronor för 2013 respektive 2014. Detta innebär att stöd bör kunna ges till en produktion på 15 000 lägenheter per år. Vidare kan ett nytt hissbidrag för att påskynda tillgänglighetsanpassningen av bostadsbeståndet införas. Ett årligt anslag om 50 miljoner kronor ger möjlighet till stöd med upp till 25 % av kostnaden för en hissinstallation. För att stärka den ickespekulativa delen av bostadsmarknaden inrättas också ett anslag på 10 miljoner kronor för information om hur den kooperativa hyresrätten kan utvecklas och stärkas. Boverkets anslag ökas med 10 miljoner kronor för informationsverksamhet för att få till stånd bättre upphandlingar i kommunerna och för att motverka ekonomisk brottslighet vid bostadsbyggande.

Vänsterpartiets förslag om en utvidgad ram för utgiftsområde 18 ger också möjlighet till en nödvändig satsning på den kommunala konsumentvägledningen. Ett stöd på 45 miljoner kronor per år som administreras av Konsumentverket ska användas i arbetet med att ge människor i alla kommuner tillgång till en god konsumentvägledning.

Sammanfattningsvis föreslår jag att riksdagen ställer sig bakom förslagen i Vänsterpartiets partimotion 2011/12:Fi243 (V) om ram för utgiftsområde 18 under perioden 2012–2014 samt övriga förslag med bostadspolitisk inriktning. Motsvarande förslag i budgetpropositionen och i övriga partimotioner bör avslås.

BILAGA 10

Försvarsutskottets protokoll

PROTOKOLL UTSKOTTSSAMMANTRÄDE 2011/12:5

DATUM 2011-10-27

§ 6 Budgetramen för utgiftsområde 6

Utskottet behandlade fråga om yttrande till finansutskottet över proposition 2011/12:1 budgetpropositionen för 2012. Utskottet beslutade att avge ett yttrande i form av ett protokollsutdrag.

Ledamöterna från S, M, FP, C och KD tillstyrker regeringens förslag till utgiftsram för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap.

V-ledamoten tillstyrkte motion 2011/12:Fi243 i berörd del och anmälde en avvikande mening som bifogas i detta protokoll.

SD-ledamoten anmälde i en avvikande mening att utgiftsramen bör vara 948 000 tkr högre än regeringens förslag.

Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

§ 7 Höständringsbudget

Utskottet behandlade fråga om yttrande till finansutskottet över proposition 2011/12:2 höstilläggsbudget för 2012.

Utskottet beslutade att inte avge yttrande i detta ärende.

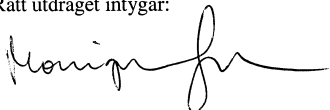
Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

Vid protokollet

Monique Svensson

Justerat 2011-10-27

Rätt utdraget intygar:



Exp. 2011-10-27
FiU

BILAGA 11

Socialförsäkringsutskottets yttrande 2011/12:SfU1y

Ramar för utgiftsområdena 8 och 10–12

Till finansutskottet

Finansutskottet beslutade den 29 september 2011 att ge övriga utskott tillfälle att yttra sig över proposition 2011/12:1 Budgetpropositionen för 2012 om den ekonomiska politiken och förslag till statens budget för 2012, finansplan och skattefrågor m.m. samt de motioner som kan komma att väckas med anledning av propositionen i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde.

De delar av propositionen som utskottet yttrar sig över är regeringens förslag till dels fördelning av statsbudgetens utgifter på utgiftsområdena 8, 10, 11 och 12, dels beräkning av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten och av statsbudgetens inkomster i de delar som avser utskottets beredningsområde samt lagförslagen 3.13, 3.17 och 3.18.

Utskottet yttrar sig vidare över motsvarande delar i partimotionerna

2011/12:Fi240 (S) yrkandena 3–5, 17 och 19,

2011/12:Fi241 (MP) yrkandena 3, 4, 6, 7 och 11,

2011/12:Fi242 (SD) yrkandena 4–6 och 9 och

2011/12:Fi243 (V) yrkandena 3–5.

Utskottet föreslår att finansutskottet tillstyrker regeringens proposition i nu berörda delar och avstyrker motionerna. I ärendet finns fyra avvikande meningar.

Utskottets överväganden

Utgiftsområde 8 Migration

Propositionen

För utgiftsområde 8 föreslår regeringen en utgiftsram på 9 068 miljoner kronor för 2012. I förhållande till anvisade medel för 2011 ökar utgifterna med 1 036 miljoner. Jämfört med beräkningarna i 2011 års vårproposition ökar utgifterna med 1 624 miljoner kronor.

Antalet asylsökande bedöms bli fler än vad som prognostiserades i samband med budgetpropositionen för 2011. Även antalet ansökningar om uppehållstillstånd av andra skäl bedöms öka. Därtill behöver Migrationsverket på ett par år avgöra en mängd äldre ärenden om asyl, uppehållstillstånd på grund av anknytning eller svenskt medborgarskap. Antalet inskrivna personer i Migrationsverkets mottagande bedöms också bli högre än beräknat de kommande åren.

En ramöverenskommelse mellan regeringen och Miljöpartiet föranleder ett nytt anslag inom utgiftsområdet och omfattar fyra områden: att värna asylrätten, att underlätta arbetskraftsinvandring och rörlighet över gränserna, att tillvarata och beakta migrationens utvecklingseffekter samt att fördjupa det europeiska och internationella samarbetet. Anslaget kommer under 2012 bl.a. att användas till åtgärder för att lösa problematiken med krav på fastställd identitet och godkänt pass i familjeåterföreningsfall.

Utgifterna för 2013 beräknas till 9 522 miljoner kronor, för 2014 till 9 410 miljoner kronor och för 2015 till 9 356 miljoner kronor.

Motionerna

Sverigedemokraterna

I partimotion 2011/12:Fi242 (SD), yrkande 5, föreslås en minskning av ramen för utgiftsområde 8 med 3 610 miljoner kronor för 2012 i förhållande till regeringens förslag.

Motionärerna menar att Sverige hör till de länder som i absoluta tal tar emot flest asylsökande; därför måste omfattande förändringar vidtas för att minska samhällets invandringsrelaterade kostnader. Sverigedemokraterna bedömer att de i motionen föreslagna åtgärderna minskar asyl- och anhöriginvandringen med ca 90 % och kraftigt minskar samhällskostnaderna för detta.

I yrkande 6 föreslår motionärerna att utgifterna för 2013 minskas med 6 927 miljoner, 2014 med 6 938 miljoner och 2015 med 6 938 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Vänsterpartiet

I partimotion 2011/12:Fi243 (V), yrkande 4, föreslås en ökning av ramen för utgiftsområde 8 med 450 miljoner kronor för 2012 i förhållande till regeringens förslag. Förslaget innebär en höjning av dagersättningen till asylsökande med 30 kr/dag och att ersättningen knyts till konsumentprisindex, att en boendeersättning vid eget boende införs med 500 kr för ensamstående och 1 000 kr för sammanboende, ett minskat förvarstagande, ökade utgifter för offentligt biträde samt ett minskat antal bevakade utresor och resor med ambulans och medföljande personal.

I yrkande 5 föreslår motionärerna att utgifterna för 2013 ökas med 450 miljoner och 2014 med 450 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har att ta ställning till dels förslaget till utgiftsram för 2012, dels förslaget till preliminär fördelning av utgifterna för 2013, 2014 och 2015. Förslagen framgår av tabellen nedan.

Beloppen anges i miljoner kronor

År	Regeringen	S	MP	SD	V
2012	9 068	±0	±0	-3 610	+450
2013	9 522	±0	±0	-6 927	+450
2014	9 410	±0	±0	-6 938	+450
2015	9 356	±0		-6 938	

Utskottet anser att Sverige ska ha en human asylpolitik och vara en fristad för den som flyr undan förföljelse och förtryck. Särskild hänsyn ska tas till barns bästa. Sverige erbjuder skydd i större utsträckning än vad internationella överenskommelser kräver. Denna politik har ett starkt stöd i riksdagen. Sverige är ett land som har en tradition av öppenhet mot omvärlden. Nya influenser har berikat Sverige kulturellt, ekonomiskt och kunskapsmässigt under alla tider och gör Sverige bättre. Målet är att säkerställa en långsiktigt hållbar migrationspolitik som värnar asylrätten och som inom ramen för den reglerade invandringen underlättar rörlighet över gränser, främjar arbetskraftsinvandring, tillvaratar och beaktar migrationens utvecklingseffekter samt fördjupar det europeiska och internationella samarbetet.

Sverigedemokraterna föreslår besparingar för 2012 på utgiftsområde 8 med drygt 3,6 miljarder kronor och med drygt 6,9 miljarder kronor per år för 2013–2015. Utskottet avfärdar Sverigedemokraternas förslag till åtgärder för att kraftigt minska asyl- och anhöriginvandringen och avfärdar därför också förslaget om en kraftigt reducerad ram för utgiftsområdet. Förslaget innebär sammantaget mer än en halvering av anslagen inom utgiftsområdet, vilket i praktiken skulle omöjliggöra för Migrationsverket att bedriva sin verksamhet på ett rättssäkert sätt och i överensstämmelse med folkrättsliga konventioner såsom FN:s flyktingkonvention, FN:s tortyrkon-

vention och FN:s barnkonvention. SD:s förslag till anhöriginvandring är dessutom orimligt eftersom det i praktiken förhindrar att barn återförenas med sina föräldrar.

Det är utskottets mening att asylsystemet för att vara långsiktigt hållbart ska baseras på en rättssäker asylprocess som har ett tydligt slut. De personer som beviljas uppehållstillstånd ska så snabbt som möjligt kunna påbörja etableringsprocessen i Sverige medan de personer som fått ett slutligt avvisnings- eller utvisningsbeslut är skyldiga att lämna landet. Fler avgjorda asylansökningsärenden har medfört fler återvändandebeslut. Beslut om förvar fattas exempelvis om det föreligger risk för att en person kommer att hålla sig undan och därigenom äventyrar att ett beslut om avvisning eller utvisning ska kunna genomföras. Förvarsutredningen lämnade sitt slutbetänkande Förvar (SOU 2011:17) till regeringen i början av 2011. Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Vidare har enligt 18 kap. utlänningslagen en utlänning rätt till offentligt biträde i avvisnings- och utvisningsärenden och vid verkställighet av beslut i sådana ärenden. Utskottet föreslår inte någon ändring av ramen med anledning av Vänsterpartiets förslag om minskat förvarstaggande, ökade utgifter för offentligt biträde eller minskade utgifter för avvisades och utvisades utresor.

Utskottet föreslår inte heller någon ändring av ramen för en generell höjning av dagersättningen till asylsökande.

Bostadsersättning vid eget boende ges sedan den 1 mars 2005 i särskilda fall. I utskottets betänkande 2004/05:SfU7 anfördes en rad skäl till att avskaffa bostadsersättning för eget boende i övriga fall. Utskottet har i denna fråga inte ändrat ståndpunkt.

Utskottet föreslår att finansutskottet tillstyrker regeringens förslag om dels ramen för utgiftsområdet för 2012, dels preliminär fördelning av utgifterna för 2013, 2014 och 2015. Därmed bör finansutskottet avstyrka partimotion 2011/12:Fi242 (SD) yrkandena 5 och 6 samt partimotion 2011/12:Fi243 (V) yrkandena 4 och 5.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Propositionen

För utgiftsområde 10 föreslår regeringen en utgiftsram på 93 353 miljoner kronor för 2012. Utgifterna under utgiftsområdet bedöms bli 1,9 miljarder kronor högre än de medel som anvisades ursprungligen. Det är främst utgifterna för anslaget 1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m. som bedöms bli högre. Orsakerna till detta är bl.a. högre volymer i sjukpenningen till följd av ett ökat inflöde och att sjukfallen beräknas bli något längre än vad som bedömdes i budgetpropositionen för 2011. Utgifterna för anslaget 1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m. bedöms bli 0,4 miljarder kronor större än

vad som anvisats. Revideringen av utgiftsprognosen förklaras huvudsakligen av att Försäkringskassan gjort en korrigerings för felaktig redovisning av återkrav på 0,3 miljarder kronor.

Regeringen har gjort en översyn av sjukförsäkringsreformen och föreslår ett antal justeringar i syfte att sjukförsäkringen ska fungera som avsett. Det innebär bl.a. att en försäkrad som haft tidsbegränsad sjukersättning och som saknar eller har en låg sjukpenninggrundande inkomst, vid fortsatt nedsatt arbetsförmåga till följd av sjukdom, ska kunna få sjuk- eller rehabiliteringspenning i särskilda fall. Regeringen föreslår även att dessa personer ska få ett boendetillägg. Boendetillägget ska också kunna lämnas under tid i arbetslivsintroduktion. Vidare införs en regel som gör det möjligt för Försäkringskassan att bevilja sjukpenning på fortsättningsnivån för fler än 550 dagar om det på grund av den försäkrades sjukdom skulle framstå som oskäligt att inte göra så. Regeringen föreslår att anslaget Sjukpenning och rehabilitering m.m. ökas med 408 miljoner kronor 2012.

Riksdagen har gjort ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag som innebär att arbetsförmågan efter dag 180 i sjukperioden ska prövas i enlighet med den formulering av arbetsmarknadsbegreppet som gällde före den 1 juli 2008. I budgetpropositionen anges att regeringen delar riksdagens uppfattning att det är viktigt att stärka rättssäkerheten vid de många gånger svåra prövningar som görs inom sjukförsäkringen. Regeringens sammantagna bedömning är dock att frågan om ett eventuellt byte av arbetsmarknadsbegrepp kräver ytterligare beredning, bl.a. på grund av att det är oklart i vilken grad en återgång till de tidigare gällande reglerna skulle säkerställa riksdagens intentioner att stärka rättssäkerheten. Regeringen avser därför att ge Försäkringskassan i uppdrag att, inom ramen för det pågående arbetet med att utveckla metoder och verktyg för bedömning av arbetsförmågan, även utreda vilken betydelse det skulle få att ändra begreppet "reguljär arbetsmarknad" till begreppet "normalt förekommande arbete" och om en regelförändring i slutänden skulle kunna påverka rätten till sjukpenning. Försäkringskassan väntas åiterrapportera resultatet av uppdraget senast den 5 mars 2012.

Tidiga och aktiva rehabiliteringsinsatser är viktiga för en väl fungerande sjukskrivningsprocess. Regeringen föreslår därför att 500 miljoner kronor sätts på att den försäkrade tidigare och mer systematiskt ska erbjudas rehabiliteringsinsatser i samverkan mellan Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och hälso- och sjukvården. Förslaget innebär också att medel avsätts för att stärka kompetensen och metoderna inom Försäkringskassan. Regeringen föreslår att det nya anslaget Bidrag för sjukskrivningsprocessen tillförs nya medel om 200 miljoner kronor 2012 och att anslaget Försäkringskassan ökas med 50 miljoner kronor 2012.

Till följd av regeringens familjepolitiska reform, som träder i kraft 2012, och för regeländringar inom bostadsbidraget föreslår regeringen att anslaget Försäkringskassan ökas med 52 miljoner kronor 2012. I avvaktan på en långsiktig lösning för hur medborgarnas behov av service och tjäns-

ter ska säkerställas ska kassan avvakta med att verkställa avvecklandet av den servicesamverkan som sker vid servicekontor och serviceplatser. Regeringen beräknar därmed att anslaget ökas med 190 miljoner kronor 2013.

Den preliminära fördelningen av utgifterna för 2013–2015 beräknas till 89 447, 86 790 och 85 220 miljoner kronor.

Motionerna

Socialdemokraterna

I partimotion 2011/12:Fi240 (S) yrkandena 4 och 5 föreslås – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för 2012 med 1 283 miljoner kronor och för åren 2013–2015 en ökning med 1 600, 1 800 respektive 2 100 miljoner kronor.

Arbetslinjen ligger till grund för sjukförsäkringen och utgångspunkten måste vara att alla människor har rätt, men också skyldighet, att efter sin förmåga bidra till arbetslivet. De dogmatiska tidsgränserna, som regeringen kallar rehabiliteringskedjan, är i själva verket en utsorteringskedja. Alternativet är en sjukförsäkring som både ger ekonomisk trygghet och samtidigt erbjuder rehabilitering som ger reella möjligheter att återkomma i arbete. Ytterligare 200 miljoner kronor satsas nästa år för att fler ska få tillgång till rehabilitering som hjälper dem tillbaka till jobb. Prövningen av arbetsförmågan i samband med att en person varit sjukskriven i 180 dagar sker i dag mot en i det närmaste fiktiv arbetsmarknad. Prövningen av arbetsförmågan bör återgå till tidigare gällande regler, något som också riksdagen gett regeringen till känna. Det är inte acceptabelt att regeringen i budgetpropositionen endast anger att frågan ska utredas. Den bortre tidsgränsen i sjukpenningen bör tas bort och ersättningen ska vara 80 % under hela sjukdomsperioden. För att de allra flesta verkligen ska få ut 80 % av sin inkomst i ersättning vid sjukdom föreslås en höjning av taket i sjukpenningen. På sikt bör taket vara 10 prisbasbelopp. I ett första steg föreslås att taket höjs till 8 prisbasbelopp 2012 och 8,5 prisbasbelopp 2013.

Miljöpartiet de gröna

I partimotion 2011/12:Fi241 (MP) yrkandena 4 och 6 föreslås – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för 2012 med 2 997 miljoner kronor och för åren 2013–2014 en ökning med 3 339 respektive 3 532 miljoner kronor.

Sjukförsäkringen ska vara en försäkring som försäkrar även vid långvarig sjukdom. Den bortre gränsen i sjukpenningen bör slopas helt och ersättningsnivån höjas till 80 % av tidigare inkomst under hela sjukskrivningstiden. Vidare bör den stelbenta prövningen av arbetsförmågan mot hela den reguljära arbetsmarknaden efter 180 dagar tas bort. För att nå dem med lägst inkomster eller som helt saknat inkomster före sjukskrivning bör en grundersättning eller ett ”golv” införas i sjukförsäkringen, motsvarande den i arbetslöshetsförsäkringen på 229 kr per dag, räknat på

sju dagars ersättning. Sammantaget satsas över en miljard på förbättringar i sjukförsäkringen. Vidare avsätts 2,1 miljarder kronor 2012 för ett slopat sjuklöneansvar för företag med upp till tio anställda.

Personer med sjukersättning bör få höjt bostadstillägg som täcker 94 % av boendekostnaden. För detta avsätts 47 miljoner kronor 2012. För att uppnå förbättrad tillgänglighet och service samt för att kompensera för sjuklönereformen föreslås att Försäkringskassan tilldelas ytterligare 50 miljoner kronor för 2012, 210 miljoner kronor för 2013 och 350 miljoner kronor för 2014.

Sverigedemokraterna

I partimotion 2011/12:Fi242 (SD) yrkandena 5 och 6 föreslås – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för 2012 med 500 miljoner kronor och för åren 2013–2015 en ökning med 550, 600 respektive 650 miljoner kronor.

Sjukpenningen bör höjas i paritet med partiets förslag till höjning av a-kassan. Försäkringskassan tillförs mer resurser för att öka rättssäkerheten och för att utöva fler kontroller. Vid sidan av dessa förändringar bör en mer långsiktig utvärdering av det nya systemets effekter avvaktas innan förslag till nya och mer djupgående reformer på området läggs fram.

Vänsterpartiet

I partimotion 2011/12:Fi243 (V) yrkandena 4 och 5 föreslås – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för 2012 med 2 540 miljoner kronor och för åren 2013–2014 en ökning med 2 490 respektive 3 030 miljoner kronor.

Sjukpenningens borte tidsgräns bör avskaffas och sjukpenning utges så länge den försäkrade inte har återfått arbetsförmågan. Prövningen av arbetsförmågan vid 180 dagar bör ändras i enlighet med riksdagens beslut, dvs. senast fr.o.m. den 1 januari 2012 ska den ske mot ”normalt förekommande arbeten”. Sjukpenningen bör vara 80 % under hela sjukpenningperioden. Sjukpenningnivån höjs genom att beräkningen av ersättningsnivån ändras så att den utgår från hela den sjukpenninggrundade inkomsten när sjukpenningens storlek fastställs (SGI ska inte multipliceras med 0,97). Sjukförsäkringens tak höjs till 8 prisbasbelopp 2012 och sedan till 9 prisbasbelopp 2014. Sammantaget föreslås en ökning av anslaget 1:1 med 1 710 miljoner kronor 2012 jämfört med regeringens förslag. Bostadstillägget bör höjas med 170 kr för personer med sjuk- och aktivitetsersättning enligt samma modell som regeringen i budgetpropositionen föreslår ska gälla för ålderspensionärer. Detta medför en ökning av anslaget med 200 miljoner kronor. Vidare bör ersättningsnivån i sjuk- och aktivitetsersättningen höjas från 64 till 67 %. För detta avsätts 1 500 miljoner kronor, vilket motsvarar 900 miljoner kronor efter reglering mot kommuner och ålderspensionssystem. Anslaget för bidrag för arbetet med sjukskrivningar inom hälso- och sjukvården minskas med 1 000 miljoner kronor 2012. För att bygga upp

kunskapen om rehabiliteringens effekter införs ett rehabiliteringsregister. För detta avsätts 5 miljoner kronor 2012. Försäkringskassans anslag bör höjas med sammanlagt 125 miljoner kronor 2012 för att möta tidigare besparingskrav och rädda servicekontoren.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har att ta ställning till dels förslag till utgiftsram för 2012, dels förslag till preliminär fördelning av utgifterna för 2013, 2014 och 2015. Förslagen framgår av tabellen nedan.

Beloppen anges i miljoner kronor

År	Regeringen	S	MP	SD	V
2012	93 353	+1 283	+2 997	+500	+2 540
2013	89 447	+1 600	+3 339	+550	+2 490
2014	86 790	+1 800	+3 532	+600	+3 030
2015	85 220	+2 100		+650	

Av budgetpropositionen framgår att antalet sjukpenningdagar minskade under åren 2003–2006 medan antalet personer med sjuk- och aktivitetsersättning fortsatte att öka. Sedan 2007 minskar volymerna i båda systemen. Regeringen gör bedömningen att antalet sjukpenningdagar planar ut under de kommande åren men att nedgången i antalet personer med sjuk- och aktivitetsersättning fortsätter under hela prognosperioden.

En av de viktigaste frågorna för regeringen när den tillträdde i oktober 2006 var att minska det omfattande utanförskapet från arbetsmarknaden, som till stor del bestod av sjukfrånvaro och drabbade inte minst unga och kvinnor. Starkt bidragande till denna utveckling var en passiv sjukskrivningsprocess. Syftet med sjukförsäkringsreformen är att genom tidiga och aktiva insatser säkerställa att den sjukskrivnes arbetsförmåga tas till vara i så stor utsträckning och i ett så tidigt skede som möjligt. Sjukfrånvaron minskar nu och närmar sig en låg och stabil nivå. Sjukskrivningsprocessen präglas också i allt större utsträckning av tidiga och aktiva insatser, och betydligt färre människor lämnar arbetsmarknaden genom s.k. förtidspensionering än tidigare. Utskottet delar regeringens bedömning att sjukförsäkringsreformen har haft stor betydelse för den minskade sjukfrånvaron.

Försäkringskassan, Inspektionen för socialförsäkringen samt Riksrevisionen har följt upp reformen och samtliga har bedömt att processen har blivit mer aktiv. Enligt utskottets mening är det emellertid viktigt att sjukskrivningsprocessen utvecklas ytterligare. Det finns behov av att än mer utveckla formerna för tidiga och aktiva insatser för att människor snabbare ska kunna återgå i arbete. Dessutom behöver förutsättningarna för fler människor att kunna delta i arbetslivet förbättras.

Utskottet anser således i likhet med regeringen att en viktig uppgift framöver är att stärka förtroendet för sjukförsäkringen och säkerställa att den upplevs som trygg och legitim. I budgetpropositionen lägger regeringen fram förslag till förbättringar som syftar till att ytterligare stärka förutsätt-

ningarna för en väl fungerande sjukförsäkring. Bland annat föreslås ökade resurser för tidiga och individuella rehabiliteringsinsatser. Vidare anser regeringen att erfarenheterna från sjukskrivningsmiljarden har varit positiva och avser att fortsätta arbetet med att ytterligare effektivisera sjukskrivningsprocessen för att upprätthålla de goda resultat som hittills uppnåtts. Mot den bakgrunden har regeringen målsättningen att under 2011 sluta en ny överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting om den s.k. sjukskrivningsmiljarden.

I budgetpropositionen föreslås även förbättringar som syftar till att komma till rätta med icke avsedda effekter av sjukförsäkringsreformen. Bland annat ska Försäkringskassan kunna bevilja sjukpenning på fortsättningsnivån för fler än 550 dagar om det på grund av den försäkrades sjukdom skulle framstå som oskäligt att inte göra så. Vidare ska personer som lämnar den tidsbegränsade sjukersättningen, och som saknar eller har en låg sjukpenninggrundande inkomst, kunna beviljas sjuk- eller rehabiliteringspenning i särskilda fall samt ett boendetillägg om deras arbetsförmåga är fortsatt nedsatt till följd av sjukdom. Dessa personer får därmed en ersättning som ligger ungefär i nivå med vad de tidigare hade med tidsbegränsad sjukersättning och BTP. Utskottet kan konstatera att förslaget tillgodoser riksdagens tillkännagivande i denna del (bet. 2010/11:SfU12).

Den mycket komplexa frågan om arbetsförmågebedömningen har diskuterats och utretts tidigare, och utskottet noterar att Försäkringskassan nu får i uppdrag att utreda vilken betydelse det skulle få att ändra begreppet ”reguljär arbetsmarknad” till begreppet ”normalt förekommande arbete” och om en lagändring kan underlätta ambitionen att skapa ökad rättssäkerhet och legitimitet.

Utskottet har inga invändningar mot regeringens bedömning av utgifternas storlek 2012 eller regeringens förslag till preliminär fördelning av utgifterna för 2013–2015. Utskottet föreslår därför att finansutskottet tillstyrker dels den föreslagna ramen för utgiftsområdet för 2012, dels förslaget till preliminär fördelning av utgifterna för 2013–2015. Därmed bör finansutskottet avstyrka partimotionerna 2011/12:Fi240 (S) yrkandena 4 och 5, 2011/12:Fi241 (MP) yrkandena 4 och 6, 2011/12:Fi242 (SD) yrkandena 5 och 6 samt 2011/12:Fi243 (V) yrkandena 4 och 5.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Propositionen

Utgiftsområde 11 delas in i två områden: dels Ersättning vid ålderdom där garantipension, bostadstillägg till pensionärer och äldre försörjningsstöd ingår, dels Ersättning vid dödsfall som omfattar efterlevandepension till vuxna, dvs. omställningspension, änkepension, särskild efterlevandepension och garantipension till dessa förmåner. Även Pensionsmyndigheten, som inrättades den 1 januari 2010, ingår i utgiftsområdet.

I propositionen föreslås en utgiftsram på ca 41 060 miljoner kronor för budgetåret 2012.

I förhållande till de anvisade medlen för 2011 ökar utgifterna 2012 med 317 miljoner kronor. I förhållande till beräkningarna i 2011 års vårproposition ökar utgifterna med 547 miljoner kronor. Att utgifterna ökar förklaras enligt regeringen framför allt av förslag om höjt bostadstillägg, särskilt bostadstillägg och äldreomsörjningsstöd. Den preliminära fördelningen av utgifterna för 2013, 2014 och 2015 beräknas till 39 859, 39 154 och 39 022 miljoner kronor.

Pensionsmyndigheten finansieras dels av anslag på statsbudgeten, dels av Allmänna Pensionsfonderna (AP-fonderna), dels av premiepensionssystemet. De två senare ingår i Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. Av propositionen framgår bl.a. att en teknisk justering av anslaget föreslås bli genomfört eftersom de besparingar som i budgetpropositionen för 2011 beräknades bli genomförda fr.o.m. 2012 har skjutits på framtiden. Till anslaget återförs motsvarande summa som drogs ifrån i budgetpropositionen för 2011, vilket innebär att anslaget ökar med 30 miljoner kronor per år fr.o.m. 2012.

Regeringen föreslår en särskild satsning på dem som har små ekonomiska marginaler efter att bostadskostnaden är betald. Alla personer som har bostadstillägg för pensionärer ska få ett höjt bostadstillägg med 170 kr per månad. Motsvarande förbättring görs för personer som får särskilt bostadstillägg eller äldreomsörjningsstöd. Beloppet gäller per person och ska tillämpas fr.o.m. den 1 januari 2012. Till följd av detta föreslås en ökning av anslaget Bostadstillägg till pensionärer med 500 miljoner kronor 2012, 2013, 2014 och 2015.

Motion

Vänsterpartiet

I partimotion 2011/12:Fi243 (V) yrkandena 4 och 5 föreslås – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för 2012 med 2 300 miljoner kronor. Även för åren 2013 och 2014 föreslås en ökning av utgiftsramen med 2 000 och 1 800 miljoner kronor respektive år. Motionärerna föreslår en höjning av garantipensionen med 150 kr i månaden fr.o.m. 2012 till en kostnad av 1 200 miljoner kronor för 2012. Tillsammans med Vänsterpartiets skatteförslag ger det en positiv skillnad för de pensionärer som har lägst inkomst. Vidare föreslår motionärerna att beräkningsgrunden för de pensionärer som fick en konkret sänkning av sin pension under 1990-talet ska återställas. Det innebär en uppräknings av tilläggspensionen för dessa pensionärer med ca 6 %. Kostnaden för detta beräknas till 1 400 miljoner kronor för 2012. De bägge förslagen får till följd effekt att anslaget Bostadstillägg för pensionärer minskas med 300 miljoner kronor eftersom färre personer blir i behov av bostadstillägg.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har att ta ställning till dels förslag till utgiftsram för 2012, dels förslag till preliminär fördelning av utgifterna för 2013, 2014 och 2015.

Förslagen framgår av tabellen nedan.

Beloppen anges i miljoner kronor

År	Regeringen	S	MP	SD	V
2012	41 060	±0	±0	±0	+2 300
2013	39 859	±0	±0	±0	+2 000
2014	39 154	±0	±0	±0	+1 800
2015	39 022	±0		±0	

Utskottet föreslår att finansutskottet tillstyrker regeringens förslag om dels ramen för utgiftsområdet för 2012, dels preliminär fördelning av utgifterna för 2013–2015. Därmed bör finansutskottet avstyrka motion 2011/12:Fi243 (V) yrkandena 4 och 5.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Propositionen

Inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn finns tre typer av förmåner:

- *Generella bidrag:* Allmänna barnbidrag och bidrag till kostnader för internationella adoptioner.
- *Försäkring:* Föräldraförsäkring, barnpension och efterlevandestöd till barn och pensionsrätt för barnår.
- *Behovsprövade bidrag:* Bostadsbidrag, underhållsstöd och vårdbidrag för funktionshindrade barn.

Målet för utgiftsområdet är att den ekonomiska familjepolitiken ska bidra till förbättrade förutsättningar för en god ekonomisk levnadsstandard samt ökad valfrihet och stärkt makt över den egna livssituationen för alla barnfamiljer.

Den 1 juli 2008 infördes en jämställdhetsbonus för att ge föräldrar bättre ekonomiska möjligheter och incitament att fördela föräldraledigheten mer jämlikt samt för att förbättra förutsättningarna för en ökad jämställdhet på arbetsmarknaden. Därefter har regeringen i propositionen Förbättringar inom familjepolitiken (prop. 2010/11:146) föreslagit att jämställdhetsbonusen, i stället för att utges som en skattereduktion, ska betalas ut i så nära anslutning till uttaget av föräldrapenning som möjligt. Mot bakgrund härav föreslår regeringen att anslaget 1:2 Föräldraförsäkring ökas med 185 miljoner kronor 2012. För 2013 beräknas anslaget ökas med 219 miljoner kronor, för 2014 med 269 miljoner kronor och för 2015 med 315 miljoner kronor.

Regeringen föreslår även vissa riktade insatser för ekonomiskt utsatta. Insatserna syftar till att förstärka berörda individers inkomster samtidigt som incitamenten till arbete inte försvagas i alltför stor utsträckning. Av nu nämnda skäl föreslår regeringen att bostadsbidraget höjs. För unga utan barn höjs den procentuella ersättningen för bostadskostnaden. För barnfamiljer sker förstärkningen dels genom en höjning av det särskilda bidraget, dels genom en sänkning av den nedre gräns för bostadskostnader vid vilken bidrag betalas ut. Till följd härav föreslås att anslaget 1:8 Bostadsbidrag ökas med 537 miljoner kronor 2012. Åren 2013–2015 beräknas anslaget öka med 520 miljoner kronor för respektive år.

När det gäller utgiftsområde 12 föreslår regeringen en utgiftsram på 76 717 miljoner kronor för 2012. I förhållande till anvisade medel för 2011 ökar utgifterna 2012 med 3 625 miljoner kronor och i förhållande till beräkningarna i 2011 års vårproposition med 183 miljoner kronor. Sistnämnda förändring förklaras dels av att utgifterna för barnbidrag och föräldraförsäkring reviderats ned på grund av en ny befolkningsprognos från SCB som visar på färre barn i åldern 0-16 år, dels av att utgifterna för jämställdhetsbonus förts till anslaget 1:2 Föräldraförsäkring och att anslaget 1:8 ökas på grund av förbättrat bostadsbidrag.

Den preliminära fördelningen av utgifterna för 2013–2015 beräknas till 78 481, 80 411 och 81 919 miljoner kronor.

Motionerna

Socialdemokraterna

I partimotion 2011/12:Fi240 (S) yrkandena 4 och 5 föreslås – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för 2012 med 310 miljoner kronor och för åren 2013–2015 en ökning med 410, 510 respektive 610 miljoner kronor. För att utjämna skillnaden mellan taket i föräldrapenningen respektive den tillfälliga föräldrapenningen vill motionärerna stegvis höja taket i den tillfälliga föräldrapenningen så att det 2015 uppgår till 9,5 prisbasbelopp. För 2012 föreslår de en höjning till 8 prisbasbelopp. Vidare föreslås att underhållsstödet höjs med 100 kr per månad. Till följd av förslaget om en tillfällig skattecredit för personer med försörjningsstöd som börjar arbeta föreslås att anslaget 1:8 Bostadsbidrag höjs med 10 miljoner kronor.

Miljöpartiet de gröna

I partimotion 2011/12:Fi241 (MP) yrkandena 4 och 6 föreslås – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för 2012 med 365 miljoner kronor och för åren 2013–2014 med 331 respektive 281 miljoner kronor. Motionärerna vill höja grundnivån i föräldraförsäkringen så att alla nyblivna föräldrar får en ersättning som motsvarar golvet i arbetslöshetsförsäkringen, dvs. 229 kr per dag. Vidare vill de avskaffa jämställdhetsbonusen och höja underhållsstödet med 150 kr per månad.

Sverigedemokraterna

I partimotion 2011/12:Fi242 (SD) yrkandena 5 och 6 föreslås – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för 2012 med 848 miljoner kronor och för åren 2013–2015 med 998, 1 148 respektive 1 298 miljoner kronor. Motionärerna föreslår en gradvis höjning av nivån på föräldrapenningen upp till 90 % av den sjukpenninggrundande inkomsten och en höjning av taket för den tillfälliga föräldrapenningen och för graviditetspenningen. Vidare vill de höja underhållsstödet med 125 kr per månad, avskaffa jämställdhetsbonusen och höja bostadsbidraget för ensamstående föräldrar.

Vänsterpartiet

I partimotion 2011/12:Fi243 (V) yrkandena 4 och 5 föreslås – i förhållande till regeringens förslag – en ökning av utgiftsramen för 2012 med 4 755 miljoner kronor och för åren 2013–2014 med 4 731 respektive 5 071 miljoner kronor. Motionärerna föreslår att föräldraförsäkringen individualiseras, att taket för den tillfälliga föräldrapenningen och graviditetspenningen höjs samt att ersättningsnivåerna för alla föräldralediga återställs till 80 % av den sjukpenninggrundande inkomsten. Dessutom föreslår de att jämställdhetsbonusen avskaffas och att underhållsstödet höjs med 200 kr per månad och värdesäkras genom att knytas till prisbasbeloppet. De föreslår även en höjning av underhållsstödet med ytterligare 200 kr per månad för barn från det år de fyller 13 år. Såvitt gäller bostadsbidraget föreslås att det särskilda bidraget och umgängesbidraget höjs med 150 respektive 100 kr per månad.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har att ta ställning till såväl förslag till utgiftsram för budgetåret 2012 som förslag till preliminär fördelning av utgifterna för 2013–2015. Förslagen redovisas i tabellen nedan.

Beloppen anges i miljoner kronor

År	Regeringen	S	MP	SD	V
2012	76 717	+310	+365	+848	+4 755
2013	78 481	+410	+331	+998	+4 731
2014	80 411	+510	+281	+1 148	+5 071
2015	81 919	+610		+1 298	

Utskottet ställer sig bakom regeringens politiska inriktning vad gäller den ekonomiska familjepolitiken. Regeringens familjepolitik tar sin utgångspunkt i barnens möjlighet att utvecklas tillsammans med sina föräldrar. Målet är att skapa goda och trygga uppväxtvillkor för barn och ungdomar, uppmuntra jämställda familjer och ge alla barn samma rättigheter och samma chanser att fullt ut forma sina egna liv under uppväxten. Familjepo-

litiken ska även stärka föräldrars makt över sin livssituation och öka familjernas valfrihet samt skapa tid för både familjeliv och yrkesliv på lika villkor för både män och kvinnor.

Utskottet välkomnar att regeringen nu har föreslagit förbättringar av bostadsbidraget såväl för barnfamiljer som för hushåll utan barn. Som regeringen framhåller innebär det en ekonomisk förstärkning för dem som har de minsta ekonomiska marginalerna. Utskottet ser särskilt positivt på förslagen att höja bostadsbidraget för barnfamiljer eftersom detta kommer att gynna framför allt de ekonomiskt utsatta barnen. Däremot kan utskottet inte ställa sig bakom vare sig krav på andra förbättringar inom utgiftsområdet eller, som några partier föreslagit, ett avskaffande av jämställdhetsbonusen. Utskottet noterar att riksdagen nyligen har ställt sig bakom regeringens förslag i proposition 2010/11:146 (se bet. 2011/12:SfU4, rskr. 2011/12:15).

Utskottet har inga invändningar mot regeringens bedömning av utgifternas storlek. Utskottet föreslår därför att finansutskottet tillstyrker dels den föreslagna ramen för utgiftsområdet för 2012, dels förslaget till preliminär fördelning av utgifterna för 2013–2015. Därmed bör finansutskottet avstyrka motionerna 2011/12:Fi240 (S) yrkandena 4 och 5, 2011/12:Fi241 (MP) yrkandena 4 och 6, 2011/12:Fi242 (SD) yrkandena 5 och 6 samt 2011/12:Fi243 (V) yrkandena 4 och 5 i nu berörda delar.

Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten

Propositionen

Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten omfattar fördelningssystemet (inkomstpension och tilläggspension) och premiepensionssystemet (premiepension).

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner beräkningen av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2012. Enligt regeringen uppgår det beräknade beloppet till 238 559 miljoner kronor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inget att invända mot regeringens förslag till beräkning av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2012.

Statsbudgetens inkomster

Allmänt

Socialavgifterna utgörs enligt socialavgiftslagen (2000:980) av arbetsgivaravgifter och egenavgifter och tas ut för att finansiera systemen för social trygghet. Dessutom tas allmän pensionsavgift och statlig ålderspensionsavgift ut för att finansiera den inkomstgrundade ålderspensionen.

Arbetsgivaravgifter betalas av arbetsgivare och andra personer på ersättning främst i form av löner, arvoden och andra skattepliktiga förmåner. Avgiftsunderlaget består av summan av de avgiftspliktiga ersättningar som har lämnats under en kalendermånad. Arbetsgivaravgifterna uppgår till 22,19 % av avgiftsunderlaget, varvid sjukförsäkringsavgiften utgör 5,02 %, föräldraförsäkringsavgiften 2,20 %, arbetsskadeavgiften 0,68 % och ålderspensionsavgiften 10,21 %.

Egenavgifter betalas av fysiska personer i första hand på överskott av näringsverksamhet i vilken den som har inkomsten har arbetat i inte oväsentlig omfattning. Egenavgifterna uppgår till 19,74 % av avgiftsunderlaget, varvid sjukförsäkringsavgiften utgör 5,11 %, föräldraförsäkringsavgiften 2,20 %, arbetsskadeavgiften 0,68 % och ålderspensionsavgiften 10,21 %.

Arbetsgivare och egenföretagare ska också enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift betala allmän löneavgift med 9,23 % av avgiftsunderlaget. När det gäller personer som vid årets ingång fyllt 65 år ska endast arbetsgivar- och egenavgifter i form av ålderspensionsavgift betalas. Någon allmän löneavgift tas inte ut på ersättningar till denna grupp. Inte heller tas avgifter ut på inkomster till personer som är födda 1937 eller tidigare.

Allmän pensionsavgift utgör 7 % av avgiftsunderlaget och betalas av den som har inkomst av anställning eller annat förvärvsarbete (betalas dock inte av den som är född 1937 eller tidigare). Avgiften finansierar inkomstpension och tilläggspension och är avdragsgill vid taxeringen.

För företagandet i stödområde finns en regional stimulans, som är utformad så att den ryms inom ramen för det s.k. försumbara stödet enligt EU-regler. Stimulans medges i form av nedsättning av socialavgifterna med 10 %, dock högst 7 100 kr per månad på arbetsgivaravgiften och 18 000 kr per år på egenavgiften. Stödet gäller inte för kommuner, landsting, statliga myndigheter, statliga affärsdrivande verk eller registrerade trossamfund. Stödet gäller heller inte för jordbruk och fiskeri-, transport- och vattenbruksverksamhet.

Den 1 juli 2007 sänktes det samlade uttaget av arbetsgivar- och egenavgifter liksom den allmänna löneavgiften för personer som fyllt 18 men inte 25 år. Nedsättningen innebar att avgifterna, med undantag för ålderspensionsavgiften, halverades. Den 1 januari 2009 utvidgades åldersgruppen till

att omfatta alla som vid årets ingång inte fyllt 26 år samtidigt som avgifterna sänktes ytterligare. De nya lägre avgifterna omfattar numera hela ålderspensionsavgiften men endast en fjärdedel av de övriga avgifterna.

Från och med den 1 januari 2009 sänktes det sammanlagda uttaget av socialavgifter och allmän löneavgift med 1 procentenhet.

Vid beräkningen av egenavgifter för enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag kan avdrag göras med 5 % av avgiftsunderlaget för inkomst av aktiv näringsverksamhet, dock högst med 10 000 kr per år. Som förutsättning för avdraget gäller att avgiftsunderlaget överstiger 40 000 kr och att den avgiftsskyldige vid årets ingång har fyllt 26 men inte 65 år samt att avdraget uppfyller villkoren enligt kommissionens regelverk för stöd av mindre betydelse. De nya bestämmelserna trädde i kraft den 1 juli 2010 och tillämpas på inkomster som uppbärs efter den 31 december 2009.

Socialavgifter i form av egenavgifter fastställs först vid den avgiftsskyldiges taxering. Detta innebär att fördelningen av bl.a. ålderspensionsavgiften sker med fördröjning, vilket får till följd att pensionssystemet går miste om avkastning på avgiften. Det finns därför en reglering i 12 § lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter, som medger att överföring av ålderspensionsavgiften sker i förskott till Försäkringskassan. Den procentsats utifrån vilken förskottsbeloppet ska beräknas uppgår till 8,6 %.

Propositionen

I budgetpropositionen föreslås att riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2012. Inkomsten till statsbudgeten av socialavgifter och löneskatter men efter avdrag för bl.a. nedsättningar av socialavgifter beräknas uppgå till ca 425 miljarder kronor.

Som en följd av att utgiftsnivåerna har ändrats föreslår regeringen att föräldraförsäkringsavgiften i arbetsgivaravgifterna och i egenavgifterna höjs till 2,60 % och att arbetsskadeavgiften i arbetsgivaravgifterna och i egenavgifterna sänks till 0,30 % av avgiftsunderlaget.

Eftersom justeringen av avgifterna ska göras inom ramen för ett i princip oförändrat avgiftsuttag föreslås den allmänna löneavgiften sänkas till 9,21 %.

Den procentsats utifrån vilken förskottet av egenavgifterna beräknas har under ett antal år varit för låg i förhållande till det belopp som slutligen fastställts. Att förskottsbeloppet är för lågt får till följd att pensionssystemet går miste om avkastning på det belopp som överförs med fördröjning. Procentsatsen föreslås därför höjas från 8,6 % till 10,3 %.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2012.

Motionerna

Socialdemokraterna

I partimotion 2011/12:Fi240 (S) begärs i yrkande 3 att riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2012. Motionärerna föreslår sänkt arbetsgivaravgift från 2012 med 3 % på lönesummor upp till 900 000 kr och framhåller att de små och medelstora företagen står för nästan hela nettotillskottet av nya jobb i ekonomin. Att få dessa företag att växa och anställa är helt centralt. Nettokostnaden för reformen beräknas till 3 miljarder kronor. Vidare föreslås att den nuvarande generella nedsättningen av arbetsgivaravgifter för unga ska slopas. Denna nedsättning innebär dödviktsförluster och resultatet är få, om ens några, sysselsättningseffekter. I motionens yrkanden 17 och 19 begärs tillkännagivanden om förslagen.

Miljöpartiet de gröna

I partimotion 2011/12:Fi241 (MP) begärs i yrkande 3 att riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2012. Motionärerna anser bl.a. att den nuvarande nedsättningen av socialavgifter för unga är en ineffektiv nedsättning som bör slopas. I motionens yrkande 7 begärs ett tillkännagivande om sänkt arbetsgivaravgift för småföretag och sänkta egenavgifter. Motionärerna anför att det är i småföretagen som de flesta nya jobben sannolikt kommer i framtiden. Sveriges företagare anser att den höga arbetsgivaravgiften är ett av de största hindren för att nyanställa. Därför föreslås att arbetsgivaravgiften sänks med 10 procentenheter på en lönesumma upp till maximalt ca 830 000 kr. En motsvarande nedsättning av egenavgiften görs för egenföretagare. Förslaget gynnar alla företag, oavsett storlek, men har en utformning som särskilt underlättar för de mindre företagen. För ett företag kan förslaget innebära sänkta kostnader med upp till 83 000 kr per år. Kostnaden för reformen beräknas till ca 12 miljarder kronor. I motionens yrkande 11 begärs ett tillkännagivande om slopad arbetsgivaravgift för unga arbetslösa. Arbetsgivaravgiften, förutom pensionsavgiften, ska avskaffas helt under ett år för företag som anställer unga arbetslösa mellan 18 och 25 år. Kostnaden för reformen beräknas till 750 miljoner kronor. Denna reform är betydligt mer träffsäker än regeringens nuvarande ineffektiva halverade arbetsgivaravgift för unga, som således gäller även dem som inte har några problem med att komma i arbete.

Sverigedemokraterna

I partimotion 2011/12:Fi242 (SD) begärs i yrkande 3 att riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för 2012. Motionärerna vill bl.a. återställa regeringens socialavgiftssänkning på 1 % och halva nedsättningen av arbetsgivaravgiften för ungdomar. Det medför ökade inkomster med 12,6 miljarder kronor. Motionärerna vill i stället satsa på småföretagande, och den modell som bedöms ge flest jobb för pengarna är införan-

det av en permanent arbetsgivaravgiftsrabatt för de tio första anställda. Kostnaden för reformen beräknas till 10 miljarder kronor. I motionens yrkande 9 begärs även ett tillkännagivande om införandet av anställningsformen lärling och dess befrielse från arbetsgivaravgift. Förslaget innebär en befrielse från arbetsgivaravgiften under ett års tid för den som anställer en lärling och beräknas kosta 1,9 miljarder kronor.

Vänsterpartiet

I partimotion 2011/12:Fi243 (V) begärs i yrkande 3 att riksdagen godkänner statsbudgetens inkomster för 2012. Motionärerna framhåller bl.a. att den nuvarande nedsättningen av arbetsgivaravgiften för ungdomar bör avskaffas. Denna nedsättning är en ineffektiv åtgärd som har en mycket begränsad effekt på sysselsättningen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har vid åtskilliga tillfällen framhållit vikten av att det finns ett samband mellan socialförsäkringsförmåner och socialavgifter liksom att avgifter i möjligaste mån bör betalas för eller av den som omfattas av socialförsäkringssystemet. Regeringens förslag om förändrade nivåer i socialavgifterna ligger i linje med detta. Utskottet tillstyrker förslaget.

När det gäller ung arbetskraft genomfördes en ytterligare sänkning av avgiftsuttaget så sent som den 1 januari 2009. De sänkta socialavgifterna har ökat incitamenten för arbetsgivare att anställa ungdomar och även att behålla unga i arbete. De har således bidragit till ökad sysselsättning bland ungdomarna. Utskottet anser inte att nedsättningen ska avskaffas eller halveras och göra det dyrare att anställa unga eller behålla unga i arbete. Utskottet noterar även att den 1 januari 2009 infördes en generell nedsättning av socialavgifterna med 1 procentenhet. Vidare minskades egenavgifterna inom vissa ramar för enskilda näringsidkare och delägare i handelsbolag med 5 procentenheter med verkan på inkomster fr.o.m. den 1 januari 2010. Utskottet är inte heller berett att ställa sig bakom övriga förslag om förändringar i avgiftsuttagen.

Utskottet har inget att invända mot att den procentsats som förskottet av egenavgifterna beräknas från höjs från 8,6 % till 10,3 %.

Med det anförda anser utskottet att regeringens beräkning av statsbudgetens inkomster när det gäller socialavgifterna för 2012 bör tillstyrkas. Finansutskottet bör därmed avstyrka motionerna 2011/12:Fi240 (S) yrkandena 3, 17 och 19, 2011/12:Fi241 (MP) yrkandena 3, 7 och 11, 2011/12:Fi242 (SD) yrkandena 3 och 9 och 2011/12:Fi243 (V) yrkande 3 i berörda delar.

Stockholm den 20 oktober 2011

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Gunnar Axén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Gunnar Axén (M), Tomas Eneroth (S), Mikael Cederbratt (M), Fredrik Lundh Sammeli (S), Lars-Arne Staxäng (M), Kurt Kvarnström (S), Ulf Nilsson (FP), Shadiye Heydari (S), Solveig Zander (C), Jasenko Omanovic (S), Gunvor G Ericson (MP), Emma Henriksson (KD), Erik Almqvist (SD), Wiwi-Anne Johansson (V), Gunilla Nordgren (M), Annelie Karlsson (S) och Eva Lohman (M).

Avvikande meningar

1. Socialdemokraterna (S)

Tomas Eneroth (S), Fredrik Lundh Sammeli (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S), Jasenko Omanovic (S) och Annelie Karlsson (S) anför:

Utgiftsområde 10

Arbetslinjen ligger till grund för sjukförsäkringen och utgångspunkten måste vara att alla människor har rätt, men också skyldighet, att efter sin förmåga bidra till arbetslivet. De dogmatiska tidsgränserna, som regeringen kallar rehabiliteringskedjan, är i själva verket en utsorteringskedja. Alternativet är en sjukförsäkring som både ger ekonomisk trygghet och samtidigt erbjuder rehabilitering som ger reella möjligheter att återkomma i arbete. Ytterligare 200 miljoner kronor bör satsas nästa år för att fler ska få tillgång till rehabilitering som hjälper dem tillbaka till jobb. Prövningen av arbetsförmågan i samband med att en person varit sjukskriven i 180 dagar sker i dag mot en i det närmaste fiktiv arbetsmarknad. Prövningen av arbetsförmågan bör återgå till tidigare gällande regler, något som också riksdagen gett regeringen till känna. Det är inte acceptabelt att regeringen i budgetpropositionen endast anger att frågan ska utredas. Den bortre tidsgränsen i sjukpenningen bör tas bort och ersättningen ska vara 80 % under hela sjukdomsperioden. För att de allra flesta verkligen ska få ut 80 % av sin inkomst i ersättning vid sjukdom föreslås en höjning av taket i sjukpenningen. På sikt bör taket vara 10 prisbasbelopp. I ett första steg föreslås att taket höjs till 8 prisbasbelopp 2012 och 8,5 prisbasbelopp 2013.

Vi anser att finansutskottet bör tillstyrka det förslag till utgiftsram för utgiftsområde 10 som redovisas för 2012–2015 i partimotion 2011/12: Fi240 (S) yrkandena 4 och 5.

Utgiftsområde 12

En solidarisk omfördelning mellan familjer som har och inte har barn är en viktig del av den generella välfärden. En utveckling där klyftor medvetet tillåts öka mellan familjer med och utan barn är orimlig. Därför bör den ekonomiska familjepolitiken ha som mål att minska skillnaden i villkoren mellan familjer med och utan barn.

För att förbättra för de barnfamiljer som har de minsta marginalerna bör underhållsstödet höjas med 100 kr per månad från 2012. Eftersom föräldraförsäkringen ska ge inkomstrygghet bör detta gälla även när föräldrarna är hemma med tillfällig föräldrapenning för att vårda ett sjukt barn. För att utjämna skillnaden mellan taket i föräldrapenningen respektive den tillfälliga föräldrapenningen bör taket i den tillfälliga föräldrapenningen stegvis höjas så att det 2015 uppgår till 9,5 prisbasbelopp. För 2012 föreslås att

taket höjs till 8 prisbasbelopp. Till följd av förslaget om en tillfällig skatte-kredit för personer med försörjningsstöd som börjar arbeta bör anslaget 1:8 Bostadsbidrag höjas med 10 miljoner kronor.

Vi anser att finansutskottet bör tillstyrka det förslag till utgiftsram för utgiftsområde 12 som redovisas för 2012–2015 i partimotion 2011/12: Fi240 (S) yrkandena 4 och 5.

Statsbudgetens inkomster

De små och medelstora företagen står för nästan hela nettotillskottet av nya jobb i ekonomin. Att få dessa företag att växa och anställa är helt centralt. Arbetsgivaravgiften bör därför från 2012 sänkas med 3 procentenheter på lönesummor upp till 900 000 kr. Nettokostnaden för reformen beräknas till 3 miljarder kronor. Vidare bör den nuvarande generella nedsättningen av arbetsgivaravgifter för unga slopas. Denna nedsättning innebär dödviktsförluster och resultatet är få, om ens några, sysselsättningseffekter.

Vi föreslår att finansutskottet tillstyrker partimotion 2011/12:Fi240 (S) yrkandena 3 i berörd del, 17 och 19.

2. Miljöpartiet de gröna (MP)

Gunvor G Ericson (MP) anför:

Utgiftsområde 10

Sjukförsäkringen ska vara en försäkring som försäkrar även vid långvarig sjukdom. Den borte gränsen i sjukpenningen bör slopas helt och ersättningsnivån höjas till 80 % av tidigare inkomst under hela sjukskrivningstiden. Vidare bör den stelbenta prövningen av arbetsförmågan mot hela den reguljära arbetsmarknaden efter 180 dagar tas bort. För att nå dem med lägst inkomster eller som helt saknat inkomster före sjukskrivningen bör en grundersättning eller ett "golv" införas i sjukförsäkringen, motsvarande den i arbetslöshetsförsäkringen på 229 kr per dag, räknat på sju dagars ersättning. Sammantaget satsas över en miljard på förbättringar i sjukförsäkringen. Vidare avsätts 2,1 miljarder kronor 2012 för ett slopat sjuklöneansvar för företag med upp till tio anställda. Personer med sjukersättning bör få höjt bostadstillägg som täcker 94 % av boendekostnaden. För detta avsätts 47 miljoner kronor 2012. För att uppnå förbättrad tillgänglighet och service samt för att kompensera för sjuklönereformen föreslås att Försäkringskassan tilldelas ytterligare 50 miljoner kronor för 2012, 210 miljoner kronor för 2013 och 350 miljoner kronor för 2014.

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka det förslag till utgiftsram för utgiftsområde 10 som redovisas för 2012–2014 i partimotion 2011/12: Fi241 (MP) yrkandena 4 och 6.

Utgiftsområde 12

Ett centralt syfte med trygghetssystemen har varit en solidarisk omfördelning mellan barnfamiljer och andra grupper och över individens livscykel. Regeringen har tagit bort den omfördelande ambitionen för familjepolitiken, vilket inte kan tolkas på annat sätt än att de inte motsätter sig ökade klyftor. Detta är inte godtagbart, varför målet måste revideras så att den ekonomiska familjepolitiken ska motverka ekonomiska orättvisor men också tydligt slå fast att även jämställdhet ingår i målet. Målsättningen för den ekonomiska familjepolitiken bör därför vara att skillnaderna i de ekonomiska villkoren mellan familjer med och utan barn ska minska och jämställdhet mellan könen uppmuntras inom ramen för den generella politiken.

Det behövs ett flertal åtgärder för att få till stånd en mer jämlik och jämställd fördelning i samhället. När det gäller barnfamiljerna bör grundnivån i föräldraförsäkringen höjas så att alla nyblivna föräldrar får en ersättning som motsvarar golvet i arbetslöshetsförsäkringen, dvs. 229 kr per dag. Vidare bör jämställdhetsbonusen avskaffas och underhållsstödet höjas med 150 kr per månad.

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka det förslag till utgiftsram för utgiftsområde 12 som redovisas för 2012–2014 i partimotion 2011/12: Fi241 (MP) yrkandena 4 och 6.

Statsbudgetens inkomster

De flesta bedömare tror att det är i småföretagen som de flesta nya jobben kommer i framtiden. Av den anledningen bör företagande uppmuntras och underlättas. Sveriges företagare anser att den höga arbetsgivaravgiften är ett av de två största hindren för att nyanställa. Arbetsgivaravgiften bör därför sänkas med 10 procentenheter på en lönesumma upp till maximalt ca 830 000 kr. En motsvarande nedsättning av egenavgiften bör göras för egenföretagare. Förslaget gynnar alla företag, oavsett storlek, men har en utformning som särskilt underlättar för de mindre företagen. För ett litet företag kan förslaget medföra sänkta kostnader med upp till 83 000 kr per år. Kostnaden för reformen beräknas till ca 12 miljarder kronor.

Arbetsgivaravgiften, förutom pensionsavgiften, bör avskaffas helt under ett år för företag som anställer unga arbetslösa mellan 18 och 25 år. Kostnaden för reformen beräknas till 750 miljoner kronor. Denna reform är betydligt mer träffsäker än regeringens nuvarande ineffektiva halverade arbetsgivaravgift för unga, som således gäller även dem som inte har några problem med att komma i arbete. Denna nedsättning bör därför slopas.

Jag föreslår att finansutskottet tillstyrker partimotion 2011/12:Fi241 (MP) yrkandena 3 i berörd del, 7 och 11.

3. Sverigedemokraterna (SD)

Erik Almqvist (SD) anför:

Utgiftsområde 8

För att kraftigt begränsa asyl- och anhöriginvandringen och de samhällskostnader som denna invandring medför behövs ett flertal regelförändringar.

Sverige var 2010 det fjärde största mottagarlandet av asylsökande i världen, i absoluta tal. Därför bör asyl endast beviljas personer av två kategorier, nämligen de som uppfyller kriterierna i FN:s flyktingkonvention (Genèvekonventionen) och ett mindre antal kvotflyktingar som erbjuds asyl enligt avtal med UNHCR. Alla uppehållstillstånd som beviljas nytillkomna utlänningar ska vara tillfälliga.

Även när det gäller anhöriginvandringen kan konstateras att Sverige vid en internationell jämförelse har mycket generösa regler. Äkta makar och därmed jämställda personer bör därför få uppehållstillstånd endast om bägge parter är över 24 år och äktenskapet inte har ingåtts under tvång och att den härboende personen påtar sig fullt försörjningsansvar för den anhörige under en femårsperiod.

Dessa och andra regelskärpningar beräknas minska asyl- och anhöriginvandringen med ca 90 %. De föreslagna förändringarna väntas ge full effekt på utgifterna under budgetåret 2013.

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka det förslag till utgiftsram för utgiftsområde 8 som redovisas för 2012–2015 i partimotion 2011/12:Fi242 (SD) yrkandena 5 och 6.

Utgiftsområde 10

Sjukpenningen bör höjas i paritet med partiets förslag till höjning av a-kassan. Försäkringskassan tillförs mer resurser för att öka rättssäkerheten och för att utöva fler kontroller. Vid sidan av dessa förändringar bör en mer långsiktig utvärdering av det nya systemets effekter avvaktas innan förslag till nya och mer djupgående reformer på området läggs fram.

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka det förslag till utgiftsram för utgiftsområde 10 som redovisas för 2012–2015 i partimotion 2011/12:Fi242 (SD) yrkandena 5 och 6.

Utgiftsområde 12

För att nå målet att hela samhället ska genomsyras av en mer barnvänlig atmosfär måste förutsättningarna för familjebildning förbättras. Därför bör nivån på föräldrapenningen gradvis höjas upp till 90 % av den sjukpenninggrundande inkomsten och taket för den tillfälliga föräldraförsäkringen och för graviditetspenningen höjas. Vidare bör jämställdhetsbonusen avskaffas och underhållsstödet höjas med 125 kr per månad. Även bostadsbidraget för ensamstående föräldrar bör höjas.

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka det förslag till utgiftsram för utgiftsområde 12 som redovisas för 2012–2015 i partimotion 2011/12:Fi242 (SD) yrkandena 5 och 6.

Statsbudgetens inkomster

Det finns tämligen starka tendenser till lönesammanpressning i samhället. Det innebär att ett förhållandevis högt lönegolv etableras, något som får till följd att de som står långt ifrån arbetsmarknaden får svårt att finna jobb. Att generellt sänka arbetsgivaravgifterna påverkar inte sysselsättningen på längre sikt i någon större utsträckning utan förskjuter normalt bara resurser från det offentliga till arbetsmarknadens aktörer. För specifika, mindre grupper som hamnat utanför arbetsmarknaden kan dock en koncentrerad sänkning av arbetsgivaravgiften ha en önskvärd effekt.

Regeringens socialavgiftssänkning på 1 procentenhet och halva nedsättningen av arbetsgivaravgiften för ungdomar bör återställas. Det medför ökade inkomster med 12,6 miljarder kronor. I stället bör satsas på småföretagande. Den modell som bedöms ge flest jobb för pengarna är införandet av en permanent arbetsgivaravgiftsrabatt för de tio första anställda. Kostnaden för reformen beräknas till 10 miljarder kronor. Vidare bör anställningsformen lärling införas. Förslaget innebär även en befrielse från arbetsgivaravgiften under ett års tid för den som anställer en lärling. Sverigedemokraterna beräknar att 50 000 lärlingsjobb med en undanträngningseffekt på 70 % kostar 1,9 miljarder kronor. Vid en undanträngningseffekt på 50 % blir satsningen helt kostnadsneutral.

Jag föreslår att finansutskottet tillstyrker partimotion 2011/12:Fi242 (SD) yrkandena 3 och 9 i berörda delar.

4. Vänsterpartiet (V)

Wiwi-Anne Johansson (V) anför:

Utgiftsområde 8

Det är nödvändigt att höja och värdesäkra dagersättningen för asylsökande och att införa en bostadsränta för asylsökande vid eget boende. Anslaget till offentliga biträden bör ökas för att svara upp mot rättssäkerhetskraven inom asylprocessen. För att värna humaniteten och rättssäkerheten i asylprocessen föreslås i stället minskningar av kostnaderna för förvarstaggande samt för avvísningar och utvisningar.

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka det förslag till utgiftsram för utgiftsområde 8 som redovisas för 2012–2014 i partimotion 2011/12:Fi243 (V) yrkandena 4 och 5.

Utgiftsområde 10

Sjukpenningens bortre tidsgräns bör avskaffas och sjukpenning lämnas så länge den försäkrade inte har återfått arbetsförmågan. Prövningen av arbetsförmågan vid 180 dagar bör ändras i enlighet med riksdagens beslut, dvs. senast fr.o.m. den 1 januari 2012 ska den ske mot "normalt förekommande arbeten". Sjukpenningen bör vara 80 % under hela sjukpenningperioden. Sjukpenningnivån höjs genom att beräkningen av ersättningsnivån ändras så att den utgår från hela den sjukpenninggrundande inkomsten när sjukpenningens storlek ska fastställas (och inte multipliceras med 0,97). Sjukförsäkringens tak höjs till 8 prisbasbelopp 2012 och sedan till 9 prisbasbelopp 2014. Sammantaget föreslås en ökning av anslaget 1:1 med 1 710 miljoner kronor 2012 jämfört med regeringens förslag. Vänsterpartiet avsätter 200 miljoner kronor för att bostadstillägget ska höjas med 170 kr för personer med sjuk- och aktivitetsersättning enligt samma modell som regeringen i budgetpropositionen föreslår ska gälla för ålderspensionärer. Vidare bör ersättningsnivån i sjuk- och aktivitetsersättningen höjas från 64 till 67 %. För detta avsätts 1 500 miljoner kronor, vilket motsvarar 900 miljoner kronor efter reglering mot kommuner och ålderspensionssystem. Anslaget för bidrag för arbetet med sjukskrivningar inom hälso- och sjukvården minskas med 1 000 miljoner kronor 2012. För att bygga upp kunskapen om rehabiliteringens effekter införs ett rehabiliteringsregister. För detta avsätts 5 miljoner kronor 2012. Försäkringskassans anslag bör höjas med sammanlagt 125 miljoner kronor 2012 för att möta tidigare besparingskrav och rädda servicekontoren.

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka det förslag till utgiftsram för utgiftsområde 10 som redovisas för 2012–2014 i partimotion 2011/12: Fi243 (V) yrkandena 4 och 5.

Utgiftsområde 11

För att stärka pensionärernas ekonomi bör garantipensionen höjas med 150 kronor i månaden från 2012. Kostnaden beräknas till 1 200 miljoner kronor för 2012. Tillsammans med Vänsterpartiets skatteförslag ger det en positiv skillnad för de pensionärer som har lägst inkomst. Vidare bör beräkningsgrunden för de pensionärer som fick en sänkning av sin pension under 1990-talet återställas. Det innebär en uppräknings av tilläggspensionen för dessa pensionärer med ca 6 %. Kostnaden beräknas till 1 400 miljoner kronor för 2012. De bägge förslagen får till följd effekt att anslaget Bostadstillägg för pensionärer minskas med 300 miljoner kronor eftersom färre personer blir i behov av bostadstillägg.

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka det förslag till utgiftsram för utgiftsområde 11 som redovisas för 2012–2014 i partimotion 2011/12: Fi243 (V) yrkandena 4 och 5.

Utgiftsområde 12

Föräldraförsäkringen bör individualiseras för att ge barn tillgång till båda sina föräldrar och för att bryta den ordning på arbetsmarknaden som diskriminerar kvinnor. För att stärka de ekonomiska villkoren för ensamstående med barn föreslås att underhållsstödet höjs med 200 kr per månad och värdesäkras genom att knytas till prisbasbeloppet samt att underhållsstödet höjs med ytterligare 200 kr per månad för barn från det år de fyller 13 år. Taket för den tillfälliga föräldrapenningen och graviditetspenningen bör höjas samt ersättningsnivåerna för alla föräldralediga återställas till 80 % av den sjukpenninggrundande inkomsten. Dessutom bör jämställdhetsbonusen avskaffas och att det särskilda bidraget och umgängesbidraget i bostadsbidraget höjas med 150 respektive 100 kr per månad.

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka det förslag till utgiftsram för utgiftsområde 12 som redovisas för 2012–2014 i partimotion 2011/12: Fi243 (V) yrkandena 4 och 5.

Statsbudgetens inkomster

Den nuvarande nedsättningen av arbetsgivaravgiften för ungdomar är en ineffektiv åtgärd som har en mycket begränsad effekt på sysselsättningen. Den bör därför avskaffas.

Jag föreslår att finansutskottet tillstyrker partimotion 2011/12:Fi243 (V) yrkande 3 i berörd del.

BILAGA 12

Socialutskottets yttrande 2011/12:SoU1y

Ramen för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Till finansutskottet

Finansutskottet beslutade den 29 september 2011 att ge bl.a. socialutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2011/12:1 Budgetpropositionen för 2012 om den ekonomiska politiken och förslag till statens budget för 2012, finansplan och skattefrågor m.m. samt de motioner som väckts med anledning av propositionen i de delar de berör utskottets beredningsområde.

Socialutskottet begränsar sitt yttrande till de förslag som rör utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg i propositionen samt motionerna Fi240 av Håkan Juholt m.fl. (S) yrkande 4 (delvis), Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 4 (delvis), Fi242 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 5 (delvis) och Fi243 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 4 (delvis) i de delar motionerna rör detta utgiftsområde.

I propositionen lämnar regeringen sitt förslag till statens budget för 2012 och föreslår att riksdagen beräknar inkomster och beslutar om utgifter för staten i enlighet med de specifikationer som finns i förslaget. Vidare presenteras förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, förslag till utgiftstak och förslag till hur utgifterna ska fördelas på utgiftsområden.

Utskottets överväganden

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Propositionen

Utgiftsområdet omfattar underindelningarna Hälso- och sjukvårdspolitik, Folkhälsopolitik, Funktionshinderspolitik, Politik för sociala tjänster – omsorg om äldre, individ- och familjeomsorg, personer med funktionsnedsättning samt Barnrättspolitik. Utgiftsområdet omfattar även anslagen 6.2 Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap: Forskning och 6.1 Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap: Förvaltning.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 60 078 114 000 kr 2012.

I budgetpropositionen (prop. 2011/12:1 finansplan m.m. avsnitt 8.2.1) anförts följande när det gäller utgiftsområde 9 (s. 588 f.).

Regeringen föreslår en utökad satsning på nationella kvalitetsregister inom hälso- och sjukvården. Satsningen avser en utökad basfinansiering och utveckling av kvalitetsregistren. Satsningen ska kombineras med krav på ökad medfinansiering av sjukvårdshuvudmännen. Mot denna bakgrund föreslås att anslaget Bidrag till folkhälsa och sjukvård ökas med 80 miljoner kronor 2012, och det beräknas ökas med 80 miljoner kronor respektive år 2013, 2014 och 2015.

Regeringen föreslår även en satsning på ökad tillgänglighet, vilket innefattar bl.a. ett stimulansbidrag för att förstärka patientens valmöjligheter inom den specialiserade vården. Anslaget Bidrag till folkhälsa och sjukvård ökas med 160 miljoner kronor 2012. För 2013 och 2014 beräknar regeringen att anslaget ökas med 100 miljoner kronor respektive år.

För att stärka hälso- och sjukvården genom att större resurser tillförs landstingen föreslår regeringen att högkostnadsskydden för läkemedel och för besök inom den öppna hälso- och sjukvården justeras fr.o.m. den 1 januari 2012. Som en följd av förslaget beräknas landstingens totala intäkter ökas med ca 490 miljoner kronor 2012 och med ca 980 miljoner kronor fr.o.m. 2013. För att de ökade avgiftsintäkterna ska komma landstingen till del görs inte någon reglering enligt den kommunala finansieringsprincipen när det gäller förändringen av högkostnadsskyddet för den öppna hälso- och sjukvården. När det gäller justeringen av högkostnadsskyddet för läkemedel minskas anslaget Bidrag för läkemedelsförmånerna med 350 miljoner kronor 2012 samtidigt som anslaget Kommunalekonomisk utjämning under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner enligt förslaget ökas med motsvarande belopp. Anslaget Bidrag för läkemedelsförmånerna beräknas bli minskat med 700 miljoner kronor för respektive år 2013–2015 samtidigt som anslaget Kommunalekonomisk utjämning under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner ökas med motsvarande belopp.

Regeringen avser att, genom det s.k. tredje steget i tandvårdsreformen, satsa på ett utökat stöd för tandvård till personer med vissa sjukdomar och funktionsnedsättningar. Lagförslaget föreslås träda i kraft den 1 januari 2013, vilket är ett år senare än tidigare beräknat. Detta innebär att regeringen föreslår att anslaget Tandvårdsförmåner m.m. minskas med 465 miljoner kronor 2012.

För att stärka kvaliteten och säkerheten i samhällsvården av barn och unga föreslår regeringen en satsning som bl.a. syftar till att stärka samhällsvården av unga. Mot bakgrund av detta föreslås att anslaget Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m. ökas med totalt 140 miljoner kronor 2012. Anslaget beräknas ökas med 200 miljoner kronor 2013–2015 för respektive år och med 182 miljoner kronor per år fr.o.m. 2016.

Enligt regeringen lönar det sig ofta för dåligt eller inte alls för personer med ekonomiskt bistånd att ha ett arbete eller öka sin arbetstid. Därför föreslås att beräkningen av försörjningsstödet förändras så att endast en del av arbetsinkomsten påverkar bedömningen av rätten till ekonomiskt bistånd. Förslagets syfte är att sänka marginaleffekterna vid arbete för mottagare av ekonomiskt bistånd. Utformningen av förändringen ska analyseras närmare och föreslås träda i kraft den 1 juli 2013. Mot denna bakgrund beräknas anslaget Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m. ökas med 150 miljoner kronor för 2013 och med 300 miljoner kronor för respektive år 2014 och 2015.

Regeringens och oppositionspartiernas förslag till ramar för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg 2012–2015

Belopp i miljoner kronor

Budgetår	2012	2013	2014	2015
Regeringen	60 078	61 715	63 427	63 540
S	+1 000	+1 000	+1 000	+1 000
MP	+287	+517	+517	<i>Uppgift saknas</i>
SD	+3 310	+4 360	+5 110	+5 960
V	+5 439	+7 480	+8 442	<i>Uppgift saknas</i>

Motioner

I motion Fi240 av Håkan Juholt m.fl. (S) yrkande 4 (delvis) anvisas 1 miljard kronor mer än regeringen föreslagit under utgiftsområde 9. Motionärerna avvisar regeringens förslag om att höja taken för högkostnadsskydden för besök i sjukvården och för läkemedel. För att kompensera landstingen för de uteblivna avgifterna, tillförs 1 miljard kronor till landstingen från 2012 (nytt anslag). De ökade resurserna till hälso- och sjukvården möjliggör, enligt motionärerna, satsningar som leder till en mer jämlik vård. De kan också användas till mer personal i vården, högre löner för de vårdanställda och fler vårdplatser.

Vidare avvisar motionärerna det tidsbegränsade stimulansbidraget på 160 miljoner kronor som införs från 2012 och som syftar till att öka användningen av lagen (2008:962) om valfrihetssystem, förkortad LOV, i specialistsjukvården (anslaget Bidrag till folkhälsa och sjukvård). Motionärerna föreslår att pengarna används till ett stimulansbidrag till landstingen för att förbättra omhändertagandet av svårt sjuka äldre patienter (nytt anslag).

I motion Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 4 (delvis) anvisas 287 miljoner kronor mer än regeringen föreslagit under utgiftsområde 9. Motionärerna anför att den politiska inriktningen inom hälso- och sjukvården behöver bygga mer på förebyggande och hälsofrämjande åtgärder än vad den gör i dag. Motionärerna vill inrätta en folkhälsokommission som ska föreslå åtgärder för att skapa jämlik hälsa för hela Sveriges befolkning. För detta ändamål avsätts 50 miljoner kronor årligen (nytt anslag). Motionärerna avsätter även extra resurser till psykiatri i ett brett perspektiv, bl.a. genom en kraftfull satsning på en förändrad konstruktion av personliga ombud och genom en förstärkning av Socialstyrelsens hjälplinje för utsatta barn.

Vidare anser motionärerna att tandvård bör vara gratis för alla upp till 25 år. 180 miljoner kronor avsätts för detta ändamål 2012 och därefter avsätts 360 miljoner kronor årligen (anslaget Tandvårdsförmåner m.m.).

I motion Fi242 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 5 (delvis) anvisas 3 310 miljoner kronor mer än regeringen föreslagit under utgiftsområde 9. Motionärerna ställer sig inte bakom regeringens föreslagna höjningar av högkostnadsskydden. De bedömer att höjningarna kommer att försvåra situationen för många sjuka och äldre. Under anslaget Bidrag för läkemedelsförmånerna avsätts 750 miljoner kronor mer än regeringen föreslår.

Motionärerna föreslår satsningar på fler vårdplatser och för att öka kvaliteten och tillgängligheten inom hälso- och sjukvården. Man satsar bl.a. på en akut- och tillgänglighetsmiljard, ett screeningprogram för tidig identifiering av sjukdomar samt på ett nationellt centrum för palliativ vård (nya anslag).

Motionärerna anser att hälsoundersökningar ska vara obligatoriska för alla som kommer från högriskområden och söker uppehållstillstånd i Sverige och avsätter 52 miljoner kronor för detta ändamål 2012 (nytt anslag). Vidare föreslår motionärerna ett riktat bidrag till socialtjänsten så att fler barn och ungdomar kan erbjudas eftervård efter samhällsvården (nytt anslag).

Slutligen föreslår motionärerna att 950 miljoner kronor mer än vad regeringen föreslår anvisas inom äldrepolitiken. Bland annat avsätts resurser till en matreform för äldre, ett stärkt anhörigstöd, ett ökat antal trygghetsboenden, en parbogaranti samt till kategoriboenden med husdjursprofil.

I motion Fi243 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 4 (delvis) anvisas 5 439 miljoner kronor mer än regeringen föreslagit under utgiftsområde 9. Motionärerna gör bl.a. en miljardsatsning på det förebyggande arbetet mot

ohälsa. Pengarna ska användas till det tvärprofessionella arbetet inom primärvården så att områdesansvaret kan utvecklas. För att höja kvaliteten i vården föreslås en satsning på betald specialistutbildning för sjuksköterskor. Förslaget innebär dels en finansiering av utbildningen, dels en utökning av antalet platser på utbildningen (nytt anslag).

Motionärerna avvisar regeringens ambition att alla landsting ska erbjuda en utökad valfrihet för den enskilde även i den specialiserade vården enligt LOV. I stället föreslås ett stimulansbidrag på 1 miljard kronor till landstingen för att genomföra en vårdplatsgaranti (anslaget Bidrag till folkhälsa och sjukvård). Motionärerna avvisar även de föreslagna höjningarna av högkostnadsskydden.

Inom äldrepolitiken görs bl.a. en flerårig satsning på en ökad bemannning i äldreomsorgen med prioritet för demensvården. Vidare avsätts bl.a. stimulanspengar för att få fler kommuner att göra det enklare att få hemtjänst samt på ett matlyft i äldreomsorgen.

Motionärerna anser vidare att skyddet för barn och unga inom den sociala barn- och ungdomsvården behöver stärkas.

Utskottets ställningstagande

Målet för hälso- och sjukvården är att befolkningen ska erbjudas en behovsanpassad, tillgänglig och effektiv vård av god kvalitet. För att målet ska nås bör medborgare och patienter sättas i fokus. Vården ska organiseras och utvecklas i enlighet med patienternas behov och förutsättningar. Tillgången till en hälso- och sjukvård av god kvalitet efter behov till alla, oavsett inkomst och bakgrund, är en viktig grundpelare i det svenska välfärdssamhället. Utgångspunkten för de åtgärder som nu föreslås är att nyttan av förändringarna ska tillfalla både patienter och brukare i form av förbättrad kvalitet och effektivitet samt skattebetalarna i form av ökad effektivitet.

Utskottet välkomnar därför den utökade satsningen om 80 miljoner kronor på nationella kvalitetsregister inom hälso- och sjukvården. Registren spelar en viktig roll för den svenska hälso- och sjukvårdens kvalitetssäkringsarbete och utveckling och är ett ovärderligt verktyg för forskningen. Även 2013–2015 satsas 80 miljoner kronor per år.

Utskottet ser också positivt på de ytterligare satsningarna på ökad tillgänglighet, vilka innefattar bl.a. ett stimulansbidrag för att förstärka patientens valmöjligheter inom den specialiserade vården. Satsningen beräknas uppgå till 160 miljoner kronor 2012 och till 100 miljoner kronor respektive år 2013 och 2014.

De ökade avgiftsintäkterna som beräknas i anledning av att högkostnadsskydden för läkemedel och för besök inom den öppna hälso- och sjukvården justeras fr.o.m. den 1 januari 2012 föreslås tillfalla landstingen och kommer därmed att bidra till att ytterligare stärka hälso- och sjukvården, bl.a. genom att fortsätta arbetet med att göra vården mer tillgänglig. Socialutskottet ser positivt på förslaget.

Utskottet noterar att det s.k. tredje steget i tandvårdsreformen föreslås träda i kraft den 1 januari 2013. Genom detta ges ett utökat stöd för tandvård till personer med vissa sjukdomar och funktionsnedsättningar.

Enligt utskottet bör kvaliteten och säkerheten i samhällsvården av barn och unga stärkas. Därför välkomnas den satsning på 140 miljoner kronor som är avsedda att stärka området bl.a. genom att ge socialtjänsten bättre förutsättningar för att följa och stödja dessa ungdomar. För fortsatta satsningar på att motverka hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden avsätts 8 miljoner kronor. Vidare stärks stödet till anhörigorganisationerna med 2 miljoner kronor per år, då fler organisationer ska dela på de befintliga medlen.

Slutligen stöder utskottet förslaget att beräkningen av försörjningsstödet förändras fr.o.m. den 1 juli 2013 så att endast en del av arbetsinkomsten påverkar bedömningen av rätten till ekonomiskt bistånd.

Utskottet erinrar även om satsningen för att förbättra vården av och omsorgen om de mest sjuka äldre, vilken beräknas uppgå till ca 3,75 miljarder kronor under mandatperioden.

Sammantaget anser utskottet att prioriteringarna är väl avvägda. Utskottet anser därmed att regeringens förslag om en ram för utgiftsområde 9 om 60 078 114 000 kr för budgetåret 2012 bör tillstyrkas och att motionerna Fi240 av Håkan Juholt m.fl. (S) yrkande 4 (delvis), Fi241 av Gustav Fridolin m.fl. (MP) yrkande 4 (delvis), Fi242 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 5 (delvis) och Fi243 av Lars Ohly m.fl. (V) yrkande 4 (delvis) bör avstyrkas.

Utskottet anser vidare att beräkningarna av utgifterna för budgetåren 2013, 2014 och 2015 när det gäller utgiftsområde 9 bör tillstyrkas.

Stockholm den 25 oktober 2011

På socialutskottets vägnar

Kenneth Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth Johansson (C), Lena Hallengren (S), Mats Gerdau (M), Jan R Andersson (M), Christer Engelhardt (S), Margareta B Kjellin (M), Isabella Jernbeck (M), Lennart Axelsson (S), Barbro Westerholm (FP), Gunnar Sandberg (S), Anders W Jonsson (C), Agneta Luttröpp (MP), Anders Andersson (KD), Per Ramhorn (SD), Eva Olofsson (V), Teres Lindberg (S) och Kent Härstedt (S).

Avvikande meningar

1. Avvikande mening (S)

Lena Hallengren (S), Christer Engelhardt (S), Lennart Axelsson (S), Gunnar Sandberg (S), Teres Lindberg (S) och Kent Härstedt (S) anför:

Alla har rätt till en god sjukvård. Den som blir sjuk ska veta att han eller hon får hjälp av en personal som har den bästa utbildningen, tillräckligt med tid och som arbetar med de mest moderna metoderna och den senaste medicinska tekniken. Vi vill genomföra ett brett reformprogram för en jämlik sjukvård, satsningar för att modernisera, utveckla och förstärka sjukvården samt införa en nationell kvalitetscertifiering för alla offentligt finansierade vårdgivare, med lika höga kvalitetskrav på alla vårdenheter och all omsorg.

Vi säger nej till förslaget om att höja taken för högkostnadsskydden för besök i sjukvården och för läkemedel med 200 respektive 400 kr från årskiftet. Förslaget har enligt vår mening sämsta möjliga fördelningsprofil. De som besöker sjukvården ofta och är beroende av många mediciner får betala försämringarna. Den som aldrig eller ganska sällan besöker sjukvården slipper försämringar helt.

På sikt förväntas de höjda patientavgifterna inbringa 980 miljoner kronor. För att kompensera landstingen för de uteblivna avgifterna från patientkollektivet tillför vi 1 miljard kronor till landstingen redan från 2012. De ökade resurserna till hälso- och sjukvården kan användas på flera olika sätt. De möjliggör satsningar som leder till en mer jämlik vård. De kan också användas till mer personal i vården, högre löner för de vårdanställda och fler vårdplatser.

Regeringen försöker genom stimulansbidrag styra landstingen att införa etableringsfrihet. Vi anser inte att detta är en fråga som staten ska engagera sig i. Därför avvisar vi det tidsbegränsade stimulansbidrag till landstingen som regeringen föreslår och som syftar till att öka användningen av lagen (2008:962) om valfrihetssystem i specialistsjukvården. Vi föreslår i stället att pengarna används till ett stimulansbidrag till landstingen för att förbättra omhändertagandet av svårt sjuka äldre patienter.

I enlighet med motion Fi240 (S) yrkande 4 i denna del föreslår vi att regeringen till utgiftsområde 9 för 2012 fördelar 1 000 miljoner kronor mer än vad som föreslås i propositionen.

2. Avvikande mening (MP)

Agneta Luttröpp (MP) anför:

Det finns behov av att på allvar lyfta fram folkhälsofrågorna i Sverige. Att främja hälsa är att styra samhället mot långsiktig hållbarhet, såväl ekologiskt och socialt som ekonomiskt. Det handlar om att forma samhällsstruk-

turer som skapar goda förutsättningar för människors levnadsvillkor. För att lyckas med detta behövs en politik där både samhällets ansvar och människors förutsättningar att göra goda val beaktas. Den nuvarande regeringen har tyvärr tonat ned samhällets ansvar i folkhälsoarbetet.

Brett förebyggande och hälsofrämjande arbete inom alla områden är centralt. Samhällsplaneringen bör t.ex. arbeta för fler gröna miljöer, bättre luftkvalitet och minskat buller. Rörelse i alla former är viktigt, och bör understödjas. Miljömål och folkhälsomål behöver samordnas.

Miljöpartiets politik är att fokusera på förebyggande åtgärder för ökad folkhälsa men att samtidigt på ett ansvarsfullt sätt ta hand om de människor som är i behov av vård och hjälp. Bland annat görs en kraftfull satsning på en förändrad konstruktion av personliga ombud och genom en förstärkning av Socialstyrelsens hjälplinje för utsatta barn. Totalt avsätts ca 400 miljoner kronor på förbättrat folkhälsoarbete under tre år.

Tandvård bör vara gratis för alla upp till 25 år. I dag dras en gräns vid 20 år. Flera undersökningar pekar på att tandhälsan försämrats bland yngre barn och bland personer med små ekonomiska resurser. Eftersom unga människor i dag studerar länge och kommer in i arbetslivet senare, är en förlängning av den avgiftsfria tandvården upp till 25 år viktig. År 2012 satsas 180 miljoner kronor och därefter satsas 360 miljoner kronor årligen för att ge alla Sveriges unga möjlighet till en god tandhälsa.

I enlighet med motion Fi241 (MP) yrkande 4 i denna del föreslår jag att regeringen till utgiftsområde 9 för 2012 fördelar 287 miljoner kronor mer än vad som föreslås i propositionen.

3. Avvikande mening (SD)

Per Ramhorn (SD) anför:

Svensk hälso- och sjukvård har länge rankats högt i internationella studier och jämförelser, trots återhållsamma satsningar. De uteblivna resurserna har i förlängningen även inneburit att utbudet av svenska vårdplatser numera tillhör Europas lägsta. Dessutom visar studier på stora skillnader inom vården mellan olika delar av landet. För att komma till rätta med problemet krävs en skärpt tillsyn av sjukvårdens ansvarsområden och eventuellt en mer detaljerad styrning över landstingen och regionerna.

För att stärka akutvård och tillgänglighet avsätts 1 miljard kronor årligen från 2012 och för att öka antalet vårdplatser avsätts 200 miljoner kronor 2012. Vidare görs satsningar med syfte att introducera fler nationella screeningprogram som kontinuerligt ska följas upp för att kvalitet och deltagande ska kunna värderas och förbättras. Vidare tillförs resurser till en obligatorisk hälsoundersökning för alla individer som söker svenskt uppehållstillstånd, i syfte att minska risken för onödiga epidemier. Resurser tillförs även till den palliativa vården, tillgängligheten till ambulanssjukvård samt till eftervården av barn och ungdomar i samhällsvården. Jag bedömer att förslaget till höjning av högkostnadsskydden kommer att försämra situationen för många sjuka och äldre.

För att stärka äldreomsorgen tillförs sammanlagt 950 miljoner kronor mer än regeringen föreslagit 2012. Satsningar görs bl.a. på ett ökat antal trygghetsboenden, en matreform, stärkt anhörigstöd, kategoriboenden med husdjurprofil samt till en parbogaranti.

I enlighet med motion Fi242 (SD) yrkande 5 i denna del föreslår jag att regeringen till utgiftsområde 9 för 2012 fördelar 3 310 miljoner kronor mer än vad som föreslås i propositionen.

4. Avvikande mening (V)

Eva Olofsson (V) anför:

Vår gemensamma välfärd finns för att säkra allas trygghet och öka jämlikheten. Generell välfärd innebär en solidarisk omfördelning av ekonomiska resurser mellan kvinnor och män, mellan lågavlönade och högavlönade och mellan olika perioder i våra liv.

Enligt min mening skulle en höjning av högkostnadsskyddet när det gäller besök inom hälso- och sjukvården och av nivåerna i högkostnadstrappan för läkemedel medföra att människor med dålig ekonomi i ännu högre utsträckning än i dag tvingas avstå nödvändiga läkarbesök och från att hämta ut sin medicin samt att de klassrelaterade hälsoklyftorna ökar. Regeringens förslag avvisas därför. En konsekvens av detta blir att 350 miljoner kronor mer än regeringen föreslagit tillförs under anslaget Bidrag för läkemedelsförmånerna 2012.

För att höja kvaliteten i vården föreslås en satsning på betald specialistutbildning för sjuksköterskor. Förslaget innebär dels en finansiering av utbildningen så att sjuksköterskor kan gå utbildningen på arbetstid, dels en utökning av antalet platser på utbildningarna.

Det tidsbegränsade stimulansbidrag till landstingen som regeringen avser att införa från 2012 och som syftar till att öka användningen av lagen (2008:962) om valfrihetssystem i specialistsjukvården avvisas, liksom regeringens anslag till prestationsbunden vårdgaranti. I stället föreslås ett stimulansbidrag på 1 miljard kronor till landstingen för att genomföra en vårdplatsgaranti. Vidare satsas 1 miljard kronor på det förebyggande arbetet mot ohälsa, främst inom primärvården.

För att inleda arbetet mot ett system med högkostnadsskydd inom tandvården avsätts 1,3 miljarder kronor utöver regeringens satsning på tandvårdsförmåner under 2012.

Den framtida äldreomsorgen bör vara solidariskt finansierad och jämlik, baserad på de behov varje individ har för att kunna få bästa möjliga livskvalitet även på ålderns höst. För att öka bemanningen inom äldreomsorgen görs en miljardsatsning med prioritet för demensvården. Resurser avsätts bl.a. även till ett kunskapslyft för personalen inom äldreomsorgen, för att stimulera utvecklingen av förenklad biståndsbedömning i hemtjänsten, för att genomföra ett matlyft samt för att införa regionala vägledare och en

nationell samordnare för äldre döva och dövblinda. Sammantaget satsas 1 565 miljoner kronor mer än regeringen föreslagit på stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken.

I enlighet med motion Fi243 (V) yrkande 4 i denna del föreslår jag att regeringen till utgiftsområde 9 för 2012 fördelar 5 439 miljoner kronor mer än vad som föreslås i propositionen.

BILAGA 13

Kulturutskottets protokoll

PROTOKOLL

UTSKOTTSSAMMANTRÄDE 2011/12:4

DATUM

Tisdagen den 25 oktober 2011

TID

Kl. 11.00–11.30

NÄRVARANDE

Se bilaga

§ 2 **Ramen för utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid**

Utskottet behandlade frågan om yttrande till finansutskottet över proposition 2011/12:1, volym 1, punkterna 5 och 8 i de delar som avser utgiftsområde 17 samt motionerna 2011/12:Fi240 (S) yrkandena 4 och 5, 2011/12:Fi241 (MP) yrkandena 4 och 6, 2011/12:Fi242 (SD) yrkandena 5 och 6 samt 2011/12:Fi243 (V) yrkandena 4 och 5 i de delar som avser utgiftsområde 17.

Utskottet beslutade följande yttrande: Utskottet noterar med tillfredsställelse att regeringen trots det kärva ekonomiska läget och det mycket begränsade utrymme som finns för reformer har värnat kulturpolitiken och också skapat utrymme för några angelägna reformer i form av utökat stöd till den regionala kulturverksamheten och till den fria scenkonsten. Detta i stark kontrast till utvecklingen i flera länder inom EU-området där kulturpolitiken har utsatts för drastiska besparingar. Utskottet tillstyrker därmed proposition 2011/12:1, volym 1, punkterna 5 och 8 i de delar som avser utgiftsområde 17 samt avstyrker motionerna 2011/12:Fi240 (S) yrkandena 4 och 5, 2011/12:Fi241 (MP) yrkandena 4 och 6, 2011/12:Fi242 (SD) yrkandena 5 och 6 samt 2011/12:Fi243 (V) yrkandena 4 och 5 i de delar som avser utgiftsområde 17.

Mot beslutet anmäldes en avvikande mening från företrädarna för Socialdemokraterna till förmån för motion 2011/12:Fi240 (S) yrkandena 4 och 5. Företrädarna ansåg att utgiftsramen borde höjas med 310 miljoner kronor för 2012 och med 280 miljoner kronor för respektive år 2013–2015. Detta för att bl.a. återinföra den fria entrén på statliga museer, införa en stimulans för att sänka avgifterna inom kultur- och musikskolorna och genomföra en demokratisatsning bland barn och unga.

En avvikande mening anmäldes av företrädaren för Miljöpartiet till förmån för motion 2011/12:Fi241 (MP) yrkandena 4 och 6 med förslag om att utgiftsramen borde ökas med 390 miljoner kronor för 2012 samt med 490 miljoner kronor 2013 och 390 miljoner kronor 2014. Härigenom skapas utrymme för att bl.a. kunna inrätta ytterligare 3 000 platser på folkhögskolans allmänna linje, förstärka den regionala

kulturverksamheten och genom flera olika insatser underlätta för konstnärer att kunna leva på sitt arbete samt för att under 2013 kompensera för ett nytt pensionssystem för scenkonstnärer.

Avvikande mening anmäldes av företrädaren för Sverigedemokraterna till förmån för motion 2011/12:Fi242 (SD) yrkandena 5 och 6 med förslag om att utgiftsramen borde höjas med 341 miljoner kronor för respektive år 2012–2015 för att finansiera satsningar på att bevara och levandegöra kulturarvet och samtidigt stärka kulturarbetarnas möjligheter till sysselsättning. Vidare möjliggörs satsningar för att förbättra de kulturpolitiska villkoren för barn, äldre och funktionshindrade.

Avvikande mening anmäldes av företrädaren för Vänsterpartiet till förmån för motion 2011/12:Fi243 (V) yrkandena 4 och 5 med förslag om att utgiftsramen borde höjas med 367 miljoner kronor 2012, 397 miljoner kronor 2013 och 692 miljoner kronor 2014. Detta skulle skapa förutsättning för att bl.a. återinföra den fria entrén till de statliga museerna och utvidga reformen till fri entré även till de regionala och kommunala museerna. Vidare ger det möjlighet att satsa på fler och bättre lokaler, alltifrån replokaler och teaterscener till föreningslivet så att det finns bra rum för alla möjliga aktiviteter för människor som vill utöva kultur. Stödet till kulturarbetarna kan stärkas på olika sätt.

Denna paragraf förklarades för omedelbart justerad.

VID
PROTOKOLLET Charlotte Rundelius

JUSTERAT
Berit Högman

RÄTT UTDRAGET
INTYGAR 
Charlotte Rundelius

Exp. 2011-10-25

FiU

BILAGA 14

Trafikutskottets protokoll

**Utdrag ur
PROTOKOLL**

UTSKOTTSSAMMANTRÄDE 2011/12:6

DATUM 2011-10-25
TID Kl. 11.00-11.45
NÄRVARANDE Se bilaga 1

§ 3 Utgiftsram för utgiftsområde 22 Kommunikationer

Utskottet behandlade frågan om yttrande till finansutskottet över proposition 2011/12:1, volym 1, såvitt gäller ramen för utgiftsområdet 22 Kommunikationer, jämte motionerna 2011/12:Fi240 (S), 2011/12:Fi241 (MP), 2011/12:Fi242 (SD) och 2011/12:Fi243 (V).

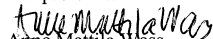
Utskottet beslutade om följande yttrande:

Utskottet tillstyrkte det i proposition 2011/12:1 framlagda förslaget om utgiftsram för år 2012 och beräknad utgiftsram för 2013 och 2014 såvitt avser utgiftsområdet 22 Kommunikationer. Därmed avstyrkte utskottet motionerna 2011/12:Fi240 (S), 2011/12:Fi241 (MP), 2011/12:Fi242 (SD) och 2011/12:Fi243 (V) i berörda delar.

Mot beslutet om utgiftsram för år 2012 och beräknad utgiftsram för 2013 och 2014 för utgiftsområde 22 Kommunikationer anfördes avvikande meningar av dels Anders Ygeman (S), Monica Green (S), Lars Mejern Larsson (S), Suzanne Svensson (S), Leif Pettersson (S), Gunilla Carlsson (S), som i stället tillstyrkte motion 2011/12:Fi240 (S) i berörda delar, dels Stina Bergström (MP), som i stället tillstyrkte motion 2011/12:Fi241 (MP) i berörda delar, dels Tony Wiklander (SD), som i stället tillstyrkte motion 2011/12:Fi242 (SD) i berörda delar, och dels Siv Holma (V), som i stället tillstyrkte motion 2011/12:Fi243 (V) i berörda delar.

Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

Vid protokollet


Anne Mattila Wass

Rätt utdraget intygar:

Exp. 2011-10-25
FiU

TRAFIKUTSKOTTET	NÄRVAROFÖRTECKNING	Bilaga 1 till protokoll 2011/12:6									
	§ 1-7										
LEDAMÖTER											
Anders Ygeman (S), <i>ordförande</i>	X										
Jan-Evert Rådström (M), <i>vice ordf.</i>	X										
Eliza Roszkowska Öberg (M)											
Monica Green (S)	X										
Malin Löfsjögård (M)	X										
Lars Mejern Larsson (S)	X										
Sten Bergheden (M)	X										
Suzanne Svensson (S)	X										
Lars Tysklind (FP)	X										
Leif Pettersson (S)	X										
Anders Åkesson (C)											
Gunilla Carlsson (S)	X										
Edward Riedl (M)	X										
Stina Bergström (MP)	X										
Annelie Enochson (KD)	X										
Tony Wiklander (SD)	X										
Siv Holma (V)	X										
SUPPLEANTER											
Lotta Finstorp (M)											
Leif Jakobsson (S)											
Christer Åke (M)											
Johan Andersson (S)											
Betty Malmberg (M)											
Christer Örnfjäder (S)											
Eva Bengtson Skogsberg (M)											
Kerstin Nilsson (S)											
Nina Larsson (FP)											
Billy Gustafsson (S)											
Göran Lindell (C)	X										
Annika Lillemets (MP)	O										
Cecilia Magnusson (M)											
Lise Nordin (MP)											
Robert Halef (KD)											
Thoralf Alfsson (SD)	O										
Jonas Sjöstedt (V)											
Katarina Köhler (S)											
Christer Winbäck (FP)											
Jonas Jacobsson Gjörtlér (M)											
Josef Fransson (SD)											
Lars Gustafsson (KD)											
Andreas Carlson (KD)											
Ola Johansson (C)											
Edip Noyan (M) <i>extra suppl.</i>	X										
Marianne Åhman (FP) <i>extra suppl.</i>											

N = Närvarande

X = Ledamöter som deltagit i handläggningen

V = Votering

O = Ledamöter som härutöver har varit närvarande

BILAGA 15

Miljö- och jordbruksutskottets protokoll

Utdrag ur
PROTOKOLL **UTSKOTTSSAMMANTRÄDE 2011/12:4**

DATUM 2011-10-25
 TID 11.00-11.50
 NÄRVARANDE Se bilaga 1

§ 4 Budgetramarna för utgiftsområde 20 och 23

Utskottet behandlade fråga om yttrande till finansutskottet över proposition 2011/12:1, volym 1, när det gäller ramen för utgiftsområdena 20 Allmän miljö- och naturvård samt 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel jämte motionerna 2011/12:Fi240 (S), 2011/12:Fi241 (MP), 2011/12:Fi242 (SD) och 2011/12:Fi243 (V) i berörda delar.

Utskottet beslutade om följande yttrande:

Utskottet tillstyrker det i proposition 2011/12:1 framlagda förslagen om utgiftsram för 2012 och beräknad utgiftsram för 2013, 2014 och 2015 när det gäller utgiftsområdena 20 och 23. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2011/12:Fi240 (S), 2011/12:Fi241 (MP), 2011/12:Fi242 (SD) och 2011/12:Fi243 (V) i berörda delar.

Mot beslutet om utgiftsram för 2012 och beräknad utgiftsram för 2013, 2014 och 2015 anfördes avvikande meningar av Matilda Ernkrans, Johan Löfstrand, Helén Pettersson, Jan-Olof Larsson, Pyry Niemi och Christina Karlsson (alla S) som i stället tillstyrker motion 2011/12:Fi240 i berörda delar, av Helena Leander (MP) som i stället tillstyrker motion 2011/12:Fi241 i berörda delar, av Josef Fransson (SD) som i stället tillstyrker motion 2011/12:Fi242 i berörda delar och av Jens Holm (V) som i stället tillstyrker motion 2011/12:Fi243 i berörda delar.

Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

Vid protokollet:

Eva Forsman

Eva Forsman

Rätt utdraget intygar:

Eva Forsman

Eva Forsman

*Exp. 2011-10-25:
 Finansutskottet*

MILJÖ- OCH JORDBRUKS-
UTSKOTTETNÄRVAROFÖRTECKNING Bilaga 1 till
prot. 2011/12:4

	§§ 1-11											
	N	V	N	V	N	V	N	V	N	V	N	V
LEDAMÖTER												
Matilda Ernkran (S), ordf.	X											
Bengt-Anders Johansson (M), vice ordf	X											
Lars Hjalmered (M)	-											
Johan Löfstrand (S)	X											
Rune Wikström (M)	X											
Helén Pettersson i Umeå (S)	X											
Johan Hultberg (M)	X											
Jan-Olof Larsson (S)	X											
Anita Brodén (FP)	X											
Sara Karlsson (S)	-											
Roger Tiefensee (C) tjl t o m 111204	-											
Pyry Niemi (S)	X											
Åsa Coenraads (M)	X											
Helena Leander (MP)	X											
Irene Oskarsson (KD)	-											
Josef Fransson (SD)	X											
Jens Holm (V)	X											
SUPPLEANTER												
Christer Akej (M)	X											
Christina Karlsson (S)	X											
Linda Arvidsson Wemmert (M) tjl.												
Jonas Gunnarsson (S)												
Jenny Petersson (M)												
Anna Wallén (S)												
Lars Beckman (M)												
Gunnar Sandberg (S)												
Nina Lundström (FP)												
Katarina Köhler (S)												
Staffan Danielsson (C)	O											
Kew Nordqvist (MP)	O											
Sofia Arkelsten (M)												
Tina Ehn (MP)												
Otto von Arnold (KD)												
Mikael Jansson (SD)												
Christina Høj Larsen (V)												
Olle Thorell (S)												
Carina Ohlsson (S)												
Lars Tysklind (FP)												
Helena Lindahl (C)												
Thoralf Alfsson (SD)												
Vakant												
Jacob Johnson (V)												
Andreas Carlson (KD)												
Roland Utbult (KD)	X											
Rickard Nordin (C)												
Åsa Romson (MP)												
Inger Fredriksson (C) t o m 111204	X											
Thomas Avenborg (M) t o m 111223	O											

N = Närvarande

V = Votering

X = ledamöter som deltagit i handläggningen

o = ledamöter som härutöver har varit närvarande

BILAGA 16

Näringsutskottets protokoll

**Utdrag ur
PROTOKOLL**

UTSKOTTSSAMMANTRÄDE 2011/12:3

DATUM 2011-10-11
TID 11.00–11.55

§ 4 Utgiftsramar m.m.

Utskottet behandlade fråga om yttrande till finansutskottet över proposition 2011/12:1 (budgetpropositionen) såvitt gäller budgetens utgiftsramar m.m. och motioner.

Utskottet beslutade att inte avge yttrande. I stället beslutade utskottet att genom protokollsutdrag meddela finansutskottet

- att M-, FP-, C- och KD-ledamöterna tillstyrker berörda förslag i budgetpropositionen och avstyrker motsvarande motionsyrkanden,
- att S-ledamöterna tillstyrker motion 2011/12:Fi240 i berörd del,
- att MP-ledamoten tillstyrker motion 2011/12:Fi241 i berörd del,
- att SD-ledamoten tillstyrker motion 2011/12:Fi242 i berörd del,
- att V-ledamoten tillstyrker motion 2011/12:Fi243 i berörd del.

Vid protokollet

Bibi Juntila

Rätt utdraget intygar:

Bibi Juntila

Bibi Juntila

*Exp. 2011-10-18
Finansutskottet*

BILAGA 17

Arbetsmarknadsutskottets yttrande 2011/12:AU1y

Ramar för utgiftsområdena 13 Integration och jämställdhet och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Till finansutskottet

Finansutskottet har givit övriga utskott tillfälle att yttra sig över budgetpropositionen för 2012 om den ekonomiska politiken och förslag till statsbudgeten för budgetåret 2012, finansplan och skattefrågor m.m. samt de motioner som väckts med anledning av propositionen i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde. Arbetsmarknadsutskottet har beredningsansvaret för utgiftsområdena 13 Integration och jämställdhet och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

Förutom budgetpropositionens förslag till statsbudget, finansplan m.m. kommenterar utskottet även oppositionens förslag till ramar i partimotionerna 2011/12:Fi240 (S), 2011/12:Fi241 (MP), 2011/12:Fi242 (SD) och 2011/12:Fi243 (V), som i fortsättningen refereras utan årtal.

Utskottets överväganden

Riktlinjer för politiken och budgetramarna för utgiftsområdena 13 och 14

Propositionen

I propositionen anförs det att regeringens främsta mål är att föra Sverige mot full sysselsättning genom minskat utanförskap. Arbetsmarknaden har utvecklats starkt under de senaste två åren. Antalet sysselsatta har ökat kraftigt. Den starka sysselsättningsuppgången har också inneburit att arbetslösheten har minskat, trots det ökade arbetskraftsdeltagandet. De senaste två årens goda utveckling på arbetsmarknaden kan förklaras av både konjunkturuppgången och regeringens reformer. Trots den goda utvecklingen är resursutnyttjandet på arbetsmarknaden lågt, och spåren av finanskrisen syns fortfarande. Det tydligaste tecknet på detta är att arbetslösheten fortfarande är hög. Under andra kvartalet 2011 var den säsongrensade arbetslösheten 7,5 %.

Regeringen gör bedömningen att inbromsningen i den svenska ekonomin under hösten 2011 leder till att företagens behov av att öka antalet anställda snabbt kommer att avta. Sysselsättningen bedöms i princip vara oförändrad från slutet av 2011 fram till andra halvåret 2013. Arbetslösheten bedöms öka till 7,8 % år 2012 och ligga kvar på ungefär samma nivå 2013. I takt med att efterfrågan i ekonomin åter tar fart bedöms sysselsättningen öka under 2014 och 2015, samtidigt som arbetslösheten minskar till 5,5 % år 2015.

Den svaga utvecklingen på arbetsmarknaden medför enligt regeringen att de problem som finns på arbetsmarknaden riskerar att förvärras. Långtidsarbetslösheten är fortfarande hög, och antalet långtidsarbetslösa kommer sannolikt att öka de närmaste åren. Personer födda utanför Europa, äldre, personer med högst förgymnasial utbildning och personer med funktionsnedsättningar som medför nedsatt arbetsförmåga är långtidsarbetslösa i högre grad än andra grupper. För dessa grupper blir det ännu svårare att få jobb när konjunkturen åter försvagas.

För att stödja långtidsarbetslösa och andra grupper med svag förankring på arbetsmarknaden föreslår regeringen ett arbetsmarknadspaket med en rad åtgärder för att möta den sämre utvecklingen på arbetsmarknaden. I detta paket ingår även åtgärder för en bättre arbetsförmedling i form av förstärkt stöd och förmedling till dem som riskerar att bli långtidsarbetslösa, en förbättrad uppföljning av arbetslösas jobbsökande samt högre kvalitet och aktivitet i jobb- och utvecklingsgarantin och i jobbgarantin för ungdomar.

Regeringens förslag till ram för *utgiftsområde 13* uppgår till knappt 8,4 miljarder kronor och omfattar områdena integration, diskriminering och jämställdhet. Ramen för utgiftsområdet beräknas komma år överstiga den beräknade anslagsnivån i budgetpropositionen för 2011 med 2,1 miljarder kronor 2012, 2,2 miljarder kronor 2013 och 2,8 miljarder kronor 2014. Anledningen är främst ökade utgifter för mottagandet av ensamkommande barn. Förslaget om att verksamheten med lån till hemutrustning ska finansieras via anslag i stället för lån hos Riksgäldskontoret innebär att utgifterna ökar med 1,2 miljarder kronor 2012, 79 miljoner kronor 2013, 82 miljoner kronor 2014 och 83 miljoner kronor 2015. Den kraftiga ökningen 2012 beror på engångseffekten av att nuvarande lån hos Riksgäldskontoret amorteras.

För *utgiftsområde 14*, som innefattar områdena arbetsmarknad och arbetsliv, föreslår regeringen en ram på drygt 70,4 miljarder kronor. Inbromsningen i svensk ekonomi under andra halvåret 2011 innebär att återhämtningen på arbetsmarknaden stannar av. Detta bidrar till att utgifterna beräknas öka 2012 och 2013. Från och med 2014 beräknas utgifterna minska i takt med att återhämtningen åter tar fart. Innevarande år förväntas utgifterna minska med 3,1 miljarder kronor jämfört med 2010, men de bedöms sedan öka 2012 både på grund av ökad arbetslöshet och till följd av de reformer inom arbetsmarknadspolitiken som föreslås i denna budgetproposition. Utgifterna överstiger den anslagsnivå som beräknades i budgetpropositionen för 2011 med 6,5 miljarder kronor 2012, 8,9 miljarder kronor 2013 och 7,0 miljarder kronor 2014. Lönegarantiersättningarna antas bli högre än beräknat innevarande år, och på ändringsbudgeten i samband med denna budgetproposition föreslås därför att anslag 1:11 Bidrag till lönegarantiersättning ökas med 474 miljoner kronor. Den del av det förstärkta arbetsmarknadspaketet som belastar utgiftsområdet innebär att utgifterna ökar med 2,8 miljarder kronor 2012, 1,8 miljarder kronor 2013, 1,1 miljarder kronor 2014 och 421 miljoner kronor 2015. Samtidigt innebär de ytterligare platserna inom arbetsmarknadspolitiken för personer som lämnat sjukförsäkringen ökade utgifter om 443 miljoner kronor 2012, 653 miljoner kronor 2013, 400 miljoner kronor 2014 och 54 miljoner kronor 2015.

Motionerna

De fyra oppositionspartierna har i sina budgetmotioner lämnat förslag till ramar för utgiftsområdena 13 och 14 som skiljer sig från regeringens förslag. Förslagen framgår av tabell 1 nedan. I det följande redovisas partiernas viktigaste skiljepunkter i förhållande till regeringens förslag med betoning på de delar som påverkar de alternativa ramnivåerna.

Tabell 1. Förslag till ramar för 2012*Miljoner kronor*

	BP 2012	Fi240 (S)	Fi241 (MP)	Fi242 (SD)	Fi243 (V)
Utg. omr. 13	8 374	0	-90	-4 139	-445
Utg. omr. 14	70 476	+5 850	+2 625	+963	+7 867

Socialdemokraterna föreslår i motion *Fi240* att personer som trots stora insatser inte kan få arbete på den ordinarie arbetsmarknaden ska ha möjlighet att få anställning med lönesubvention och avtalade villkor genom t.ex. plusjobb inom den offentliga eller ideella sektorn. Partiet föreslår därför att jobb- och utvecklingsgarantin fasas ut. Man ser i stället behov av en ny form av subventionerade anställningar med en väsentligt högre grad av subvention. Partiet vill utöka antalet OSA-anställningar (offentligt skyddat arbete) riktade till personer med psykiska funktionshinder. *Socialdemokraterna* föreslår också en skattekreditering på 30 % av bruttoarbetsinkomsten för arbetslösa med försörjningsstöd som börjar förvärvsarbete.

I syfte att minska ungdomsarbetslösheten förordar *Socialdemokraterna* en satsning på utbildningsvikariat inom vård och omsorg och traineeplatser för unga under 26 år i både offentlig och privat verksamhet. Den s.k. Nynäshamnsmodellen för sommarjobb till unga föreslås bli utvidgad till att omfatta Sveriges samtliga kommuner. Partiet vill öka antalet platser inom den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen med inriktning mot bristyrken. Arbetsförmedlingen ska ges möjlighet att i en utvärderingsbar försöksverksamhet bevilja arbetslösa möjligheter att studera inom den reguljära utbildningen.

Socialdemokraterna föreslår ett tak för medlemsavgiften till arbetslöshetsförsäkringen på 120 kr i månaden. Partiet vill höja ersättningsnivån i a-kassan till 80 %. Taket höjs till 910 kr per dag från mars 2012. Efter 100 dagars arbetslöshet trappas taket i a-kassan ned med 150 kronor per dag. *Socialdemokraterna* anför att regeringens minskning av anslagen till Arbetsmiljöverket har inneburit att delar av den verksamhet som är inriktad på att förebygga risker genom kontroll och tillsyn har skalats bort. Partiet vill därför tillföra medel för bl.a. fler inspektioner, utbildning till skyddsombud och projekt för att stärka kvinnors arbetsmiljö.

Socialdemokraterna ser stora brister i etableringsreformen. De är kritiska till den sfi-bonus som infördes permanent den 1 juli 2010, vilken sägs vara ineffektiv, orättvis och förknippad med stora dödviktskostnader. Partiet är även kritiskt till systemet med etableringslotsar. Medel förs därför över från sfi-bonusen och lotsverksamheten till insatser i Arbetsförmedlingens regi med syftet att öka samverkan med kommunerna kring högre kvalitet i etableringsinsatserna för nyanlända.

Socialdemokraterna föreslår i motion *Fi240* en ram för utgiftsområde 13 på samma nivå som regeringens förslag och en ram för utgiftsområde 14 som ligger 5 850 miljoner kronor över regeringens förslag.

Miljöpartiet framför i motion *Fi241* bl.a. ett antal förslag för att minska ungdomsarbetslösheten. Partiet vill skapa nya jobb genom att göra det billigare för företag att anställa. Därför vill man avskaffa arbetsgivaravgiften helt i ett år för företag som anställer unga arbetslösa. Inom den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen vill man rikta platser till unga mellan 18 och 24 år. Partiet vill pröva programmet Gröna jobb för långtidsarbetslösa igen. Miljöpartiet förordar också ett traineeprogram inom den offentliga sektorn där unga kan komma in och arbeta parallellt med äldre. Miljöpartiet föreslår en stimulanspott som kommuner, näringsliv och ideella organisationer ska kunna söka för att erbjuda sommarjobb till unga mellan 16 och 17 år. Ett s.k. navigatorcentrum som samordnar insatser från Arbetsförmedlingen och kommunerna ska kunna erbjuda stöd till deltagande ungdomar. Miljöpartiet vill underlätta för företag som vill ta emot praktikanter och föreslår därför stöd i form av handledarutbildning och kompetensutveckling.

Miljöpartiet vill satsa medel på att minska löneskillnaderna mellan män och kvinnor i den statliga verksamheten. Till skillnad från en majoritet av EU:s medlemsländer lever Sverige inte längre upp till Internationella arbetsorganisationens (ILO) rekommendationer om en arbetsmiljöinspektör per 10 000 anställda. För att detta ska bli möjligt krävs ökade resurser till Arbetsmiljöverket, vilket partiet vill tillföra.

Med tanke på de stora svårigheter som nu finns på arbetsmarknaden föreslår Miljöpartiet en långsammare nedtrappning av ersättningsnivån än i dag så att en arbetslös ska få 80 % av sin tidigare dagsförtjänst i 300 dagar (450 dagar för föräldrar till barn under 18 år), och därefter 65 %. Miljöpartiets förslag innehåller också en höjning av taket i arbetslöshetsförsäkringen med 100 kr till 780 kr per dag de första 100 dagarna.

Miljöpartiet föreslår att sfi-bonusen avskaffas och att de medel som är avsatta för detta ändamål används för att stärka den ordinarie undervisningen i svenska för invandrare. Enligt Miljöpartiets mening har alla inte samma rättigheter och möjligheter att verka i vårt samhälle. Partiet vill därför tillföra ytterligare medel till Diskrimineringsombudsmannens arbete och till antidiskrimineringsbyråerna för att de ska kunna föra statistik som möjliggör jämförelser över tid och mellan olika delar av landet.

Miljöpartiet föreslår i en rättad version av motion *Fi241* en ram för utgiftsområde 13 som ligger 90 miljoner kronor under regeringens förslag och en ram för utgiftsområde 14 som ligger 2 625 miljoner kronor över regeringens förslag.

Enligt vad *Sverigedemokraterna* föreslår i motion *Fi242* bör en ny form av lärlingsanställning införas där den arbetsgivare som anställer en lärling under ett års tid skulle befrias från arbetsgivaravgift och ha möjlighet att anställa lärlingen till 75 % av ingångslönen. Under lärlingsperioden kan även provanställningen förlängas till 12 månader i stället för 6. *Sverigedemokraterna* förordar en utökning av undantagen i LAS turordningsregler från den nuvarande nivån på 2 anställda till 5 anställda. Man föreslår att

den generella gränsen för att kunna få s.k. starta-eget-bidrag sänks från 25 till 20 år och att bidraget ska kunna ges i 9 i stället för dagens 6 månader. Sverigedemokraterna förordar en höjning av taket för arbetslöshetsersättningen. Ambitionsnivån för det nya taket är 900 kr per dag i 100 dagar, därefter 750 kr. Partiet förordar också ett återinförande av den s.k. 100-dagarsregeln och ett avskaffande av deltidsbegränsningen i arbetslöshetsförsäkringen.

Sverigedemokraterna förespråkar en modell med gästarbetare, där utländsk arbetskraft kan få ett tillfälligt uppehållstillstånd knutet till arbetsmarknadens behov. Partiet ställer sig däremot starkt kritiskt till att som regeringen öppna upp för en generell arbetskraftsinvandring inom områden som redan präglas av hög arbetslöshet.

Sverigedemokraterna betraktar istegsjobben som en skattesubventionerad diskriminering av svenskar och föreslår ett omedelbart avskaffande av insatsen av såväl rättviseskäl som budgetskäl. Sverigedemokraterna vill också skära ned kraftigt på flera anslag inom utgiftsområde 13 i takt med att antalet nyanlända asyl- och anhöriginvandrare minskar med 90 % som ett resultat av partiets invandringspolitik. Man väljer dock att inte avbryta ersättningen till kommuner i förtid utan låter redan ingångna avtal löpa tills de naturligt avslutas, vanligtvis 24 månader.

Sverigedemokraterna föreslår i motion Fi242 en ram för utgiftsområde 13 som ligger 4 139 miljoner kronor under regeringens förslag och en ram för utgiftsområde 14 som ligger 963 miljoner kronor över regeringens förslag.

Vänsterpartiet anför i motion Fi243 att partiet vill avveckla systemet med s.k. kompletterande aktörer och privata jobbcoacher och slopa de rigida garantiprogrammen. I stället för den s.k. fas 3 ska deltagarna erbjudas bl.a. subventionerade övergångsjobb. Utöver den satsningen bereds plats för fas 3-deltagare i yrkesutbildning inom ramen för exempelvis arbetsmarknadsutbildning eller yrkeshögskolan eller som anställd lärling.

I stället för att låta nyutexaminerade unga gå arbetslösa vill Vänsterpartiet underlätta traineeanställningar vid myndigheter och förvaltningar. Partiet satsar också på ett kunskapslyft för anställda i äldreomsorgen. Under utbildningen bereds nästa generations omsorgsarbetare möjlighet att komma in i yrket genom utbildningsvikariat. Den tredje delen i Vänsterpartiets generationsväxlingssatsning utgörs av lärlingsanställningar i bristyrken. Vänsterpartiet vill också att den som får tjänstledigt för att starta eget ska kunna få stöd för start av näringsverksamhet under förutsättning att arbetsgivaren anställer en arbetslös som vikarie. Partiet vill tillföra fler årsplatser inom den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen än regeringen och avskaffa begränsningen till 6 månaders utbildningstid. Vänsterpartiet välkomnar den utökning av antalet lönebidragsanställningar som regeringen gör i det s.k. kulturarvslyftet men menar att målgruppen har avgränsats för snävt. Taket för lönebidragsersättningen behöver höjas, och samma takhöjning föreslås för OSA-anställningar, utvecklingsanställningar och

trygghetsanställningar. Vänsterpartiet avsätter mer än regeringen till Arbetsmiljöverkets tillsynsarbete, till utbildning av skyddsombud och till de regionala skyddsombudens verksamhet.

Vänsterpartiet menar att taket i arbetslöshetsförsäkringen bör höjas till 930 kr och golvet till 400 kr fr.o.m. den 1 januari 2012, samt att beloppen bör indexeras efter löneutvecklingen. Ersättningsnivån höjs till 80 % för hela ersättningsperioden inklusive tid med aktivitetsstöd. Vänsterpartiet vill också minska antalet karensdagar med två per år och ta bort deltidsbegränsningen. Arbetslöshetsavgiften bör avskaffas så att ingen kommer att behöva betala mer än ca 100 kr per månad i medlemsavgift till sin akassa, och avdragsrätt för medlemsavgiften bör införas. Partiet föreslår att alla som uppfyller grundvillkoren i 9 § lagen om arbetslöshetsförsäkring och har varit inskrivna vid Arbetsförmedlingen i tre månader ska få rätt till ersättning med grundbeloppet.

Vänsterpartiet anser att en lagstiftning bör införas som gör samtliga kommuner skyldiga att ta emot flyktingar. Vänsterpartiet vill höja schablonersättningen med avsikt att höja kvaliteten och ambitionsnivån i fråga om flyktigmottagandet och är för en förlängning av ansökningstiden för anhöriginvandrare att kunna omfattas av den kommunala introduktionen. Regeringens satsning på lotsar i etableringsprocessen avvisas, liksom sfi-bonusen.

Vänsterpartiet föreslår i motion Fi243 en ram för utgiftsområde 13 som ligger 445 miljoner kronor under regeringens förslag och en ram för utgiftsområde 14 som ligger 7 867 miljoner kronor över regeringens förslag.

Utskottets ställningstagande

Arbetsmarknadens utveckling och regeringens förslag till ramar

Utskottet kan konstatera att den relativt positiva prognos för arbetsmarknadens utveckling på kort sikt som redovisades i vårpropositionen har fått revideras ned i ljuset av den ekonomiska oro som följt i spåren av den internationella utvecklingen. Situationen bedöms emellertid inte som lika allvarlig som under finanskrisen, då Sveriges BNP under 2009 sjönk med 4,9 %. För 2012 spås en positiv, om än måttlig, tillväxt. Utskottet ansluter sig till regeringens bedömning att utvecklingen på den svenska arbetsmarknaden kommer att stå sig relativt väl vid en internationell jämförelse. Prognosen på tre till fyra års sikt ger anledning till försiktig optimism.

Som regeringen konstaterar i budgetpropositionen har arbetsmarknaden utvecklats starkt under de senaste två åren. Antalet sysselsatta har ökat kraftigt. Även antalet personer i arbetskraften har ökat, vilket är positivt eftersom utbudet av arbetskraft på lång sikt bestämmer sysselsättningen. Den starka sysselsättningsuppgången har också inneburit att arbetslösheten har minskat, trots det ökade arbetskraftsdeltagandet.

Arbetslösheten låg i september på 7,2 % i arbetskraftsundersökningarnas säsongsrensade data. Trenden för arbetslösheten var enligt SCB nedåtgående både vad gäller antalet och andelen arbetslösa, och nedgången var

något starkare för kvinnorna. Utskottet vill i sammanhanget betona vikten av att regeringen följer eventuella skillnader mellan kvinnor och män när det gäller effekter av den ekonomiska krisen.

När konjunkturen mattas av under 2012 med en BNP-tillväxt på bara 1,3 % stiger arbetslösheten något enligt regeringens bedömningar och börjar inte sjunka tillbaka förrän 2014 och 2015. Utskottet noterar att regeringen därmed är mer pessimistisk än både Riksbanken och Konjunkturinstitutet som prognostiserar en lägre och jämnare kurva för arbetslöshetens utveckling fram till 2014. Utskottet ser på längre sikt anledning till försiktig optimism: i prognosperiodens slut ligger regeringens bedömning nästan på samma låga nivå som i vårpropositionen – i närheten av 5 % – även om risken för en sämre utveckling inte är obetydlig.

Samtidigt som utskottet anser att man kan göra en försiktigt positiv bedömning av arbetsmarknadens utveckling på några års sikt ser utskottet orosmoment som kräver omedelbara insatser. Trots att arbetslösheten har minskat ligger långtidsarbetslösheten fortfarande på en hög nivå. Inbromsningen på arbetsmarknaden innebär att det blir än svårare för de långtidsarbetslösa att hitta ett arbete.

Utskottet vill framhålla det positiva i att regeringens reformer har medfört att individer som varit borta från arbetsmarknaden under en lång tid har kommit in på arbetsmarknaden. Sannolikheten att få arbete är mycket större för personer som deltar i arbetskraften än för de som står utanför. Många av dessa personer har dock nedsatt arbetsförmåga och riskerar långtidsarbetslöshet. Förutsättningarna för dem att finna och behålla ett arbete kan därför enligt utskottets mening även fortsättningsvis behöva förbättras.

Utskottet välkomnar därför att alliansregeringen nu föreslår ett arbetsmarknadspaket på sammanlagt 8,1 miljarder kronor för åren 2012–2014. I fokus står insatser för jobb, aktivitet, utbildning och praktik samt insatser som gör anställningar billigare. Dessutom ska en god matchning mellan arbetssökande och lediga platser säkras för att förhindra flaskhalsar och sämre tillväxtförutsättningar.

Arbetsförmedlingen tillförs totalt 1,2 miljarder kronor 2012, vilket ger resurser till ett förstärkt stöd och förmedling till dem som drabbats av eller riskerar långtidsarbetslöshet. Arbetssökande och Arbetsförmedlingen kan ha tätare möten och utökade kontakter med arbetsmarknaden och arbetsgivarna. Viktigt är också enligt utskottets mening bra och regelbunden uppföljning, så att rätt insatser och stöd sätts in för människor som blivit av med jobbet eller saknar jobb.

Förutom förstärkta förmedlingsinsatser föreslår regeringen en satsning på fler platser i utbildning och praktik. Sammantaget innebär paketet en förstärkning av tillfälliga arbetsmarknads- och utbildningsplatser med 15 350 årsplatser 2012 och 8 550 årsplatser 2013. Utskottet ansluter sig till regeringens bedömning att det inför risken att arbetslösheten biter sig fast till följd av det försämrade konjunkturläget är lämpligt att tillfälligt utöka möjligheterna för arbetssökande att stärka sina cv med komplette-

rande utbildning eller arbetslivserfarenhet. Risken för mer betydande inlåsningseffekter på arbetsmarknaden får bedömas vara relativt liten mot bakgrund av att många av insatserna riktas mot långtidsarbetslösa och andra svaga grupper. Insatsernas tillfälliga karaktär minskar också risken för inlåsningseffekter.

Utskottet kommer i betänkandena 2011/12:AU1 och 2011/12:AU2 att återkomma till regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag inom utgiftsområdena 13 och 14 mera detaljerat. Utskottet begränsar sig i detta yttrande över utgiftsområdesramarna därför till att lyfta upp två frågor till närmare diskussion: jobb- och utvecklingsgarantin och sfi-bonusen. Därefter redovisar utskottet sin syn på oppositionspartiernas alternativa förslag till ramnivåer för utgiftsområdena 13 och 14.

Jobb- och utvecklingsgarantin

Den s.k. jobb- och utvecklingsgarantin (JUG) är en viktig insats för att minska långtidsarbetslösheten. JUG ersatte den sämre fungerande aktivitetsgarantin, som inte fyllde sin funktion att bryta rundgången mellan arbetsmarknadspolitiska program och öppen arbetslöshet och i många fall förvisade långtidsarbetslösa ut i förtidspension med små möjligheter att någonsin komma tillbaka till arbetsmarknaden. Men det har också framförts i vissa delar berättigad kritik mot brister i genomförandet av framför allt sysselsättningsfasen (fas 3) i JUG. Som utskottet tidigare har framfört (yttr. 2010/11:AU4y) har det funnits tecken på att kvaliteten i garantin kan behöva höjas och att Arbetsförmedlingens kontroll av anordnare behöver förstärkas. En riksdagsmajoritet bestående av de fyra oppositionspartierna framförde också kritiska synpunkter i ett tillkännagivande till regeringen (bet. 2010/11:AU11, rskr. 2010/11:287).

Det är dock enligt utskottets mening inledningsvis angeläget att framhålla att möjligheten att komma ut i sysselsättning på en arbetsplats varit positiv för de flesta deltagare. Utskottet noterar att den fördjupade analys som Arbetsförmedlingen genomfört – som redovisades för utskottet vid ett sammanträde den 27 september 2011 – bl.a. genom att intervjua 850 slumpvist utvalda deltagare i sysselsättningsfasen visar att 77 % är helt eller delvis nöjda med sin plats. Den ensidiga bild som stundtals målats upp av meningslösa och förnedrande uppgifter delas inte heller av en mycket bred majoritet av deltagarna: nästan åtta av tio anser att uppgifterna varit meningsfulla, och bara två av tio anser att uppgifterna varit ganska eller mycket dåligt anpassade efter deras behov. Utskottet välkomnar att Arbetsförmedlingens generaldirektör inför utskottet klargjort att myndigheten genom samråd med arbetsmarknadens parter kommer att intensifiera ansträngningarna att säkerställa meningsfulla arbetsuppgifter för deltagarna i sysselsättningsfasen. Att öka deltagarnas anställningsbarhet måste enligt utskottets mening vara huvudfokus.

Utskottet kan konstatera att deltagarna enligt analysen själva pekar ut andra reformområden som mer angelägna. Bara ca 30 % anser sig exempelvis ha fått bra stöd från sin arbetsförmedlare. Som utskottet tidigare konstaterat innebar den ökning av arbetslösheten som följde i finanskrisens spår en mycket hastig volymökning i garantierna, inklusive sysselsättningsfasen. Det har därför varit svårt för Arbetsförmedlingen att genomgående upprätthålla en fullgod kvalitet i termer av möten med deltagarna och arbetsgivarkontakter. Det är enligt utskottets mening mot den bakgrunden mycket tillfredsställande att regeringen – som en del i det omfattande arbetsmarknadspaketet – föreslår en resursförstärkning i form av fler förmedlare till deltagare i garantierna på 672 miljoner kronor för 2012, varav 139 miljoner är öronmärkta för förmedling i sysselsättningsfasen.

Förutom att upprätthålla en tät kontakt med Arbetsförmedlingen och arbetsgivare är det enligt utskottets mening centralt att deltagarna i jobb- och utvecklingsgarantin får hjälp att närma sig arbetsmarknaden genom att öka sin anställningsbarhet. Det är därför mycket välkommet att regeringen tillför 200 miljoner kronor för fler programinsatser inom de tidiga faserna av jobb- och utvecklingsgarantin. Därmed kommer fler att kunna gå vidare till arbete eller utbildning redan innan de når sysselsättningsfasen.

Men det är också nödvändigt med förstärkningar av aktiviteterna för dem som redan befinner sig i sysselsättningsfasen. Utskottet vill i sammanhanget bl.a. framhålla att den möjlighet för deltagare i sysselsättningsfasen att påbörja arbetsmarknadsutbildning som infördes under 2011 förlängs under 2012. Det är också viktigt att det särskilda anställningsstödet även når personer i sysselsättningsfasen med mycket långa arbetslöshetsperioder. Utskottet välkomnar därför att regeringen föreslår att den allmänna förstärkningen av stödet under 2012 och 2013 kompletteras med en ytterligare höjning av det ekonomiska stödet för handledning för vissa personer i sysselsättningsfasen. Som regeringen konstaterar kan det särskilda anställningsstödet då fungera som en brygga från sysselsättningsfasen till arbete utan stöd och till nystartsjobb och lönebidrag för dem som behöver fortsatt stöd under en längre tid. Det är enligt utskottets mening även angeläget att Arbetsförmedlingen får möjlighet och resurser att tidigare ge oförsäkrade tillgång till insatserna i jobb- och utvecklingsgarantin.

I sammanhanget kan utskottet avslutningsvis konstatera att Arbetsförmedlingen som en del av sin fördjupade analys gjorde 6 600 uppföljningar av anordnare – vilket i stort sett innebär alla anordnare inom sysselsättningsfasen – och krävde korrigering eller helt avbröt samarbetet med anordnarna i det mindre antal fall där det varit nödvändigt. Utskottet vill åter understryka vikten av Arbetsförmedlingens kontrollfunktion gentemot anordnarna för att säkerställa kvaliteten för deltagarna och välkomnar därför att generaldirektören vid sitt möte med utskottet betonade att samtliga anordnare ska följas upp en gång var sjätte månad.

Sammanfattningsvis förefaller det utskottet som om regeringens förslag synnerligen väl tillmötesgår såväl de synpunkter som utskottet tidigare framfört om förstärkt kvalitet i sysselsättningsfasen, som vad riksdagen efterlyste i sitt tillkännagivande.

Sfi-bonusen

Utskottet noterar att ett av få förslag som återkommer i samtliga oppositionspartiernas budgetförslag är att avskaffa den s.k. sfi-bonusen som trädde i kraft den 1 september 2010. Därmed föreslår man en minskning av ramen för utgiftsområde 13 med 100 miljoner kronor. Utskottet vill för sin del framhålla att det svenska språket är nyckeln till en framgångsrik integration såväl i den svenska arbetsmarknaden som i samhället i övrigt. Utskottet välkomnar därför de ambitioner som regeringen har uttalat i fråga om att arbeta för kvalitetsförbättringar i sfi-undervisningen, i form av exempelvis den ny tillsatta utredningen om ökad valfrihet genom en sfi-peng, nationella mål och lärarlyft inom sfi och öppningar för att erbjuda sfi på olika tider.

När det gäller sfi-bonusen kan utskottet konstatera att reformen har varit på plats i bara lite drygt ett år. Hittills är bedömningen – enligt den information som utskottet fick av statsrådet Erik Ullenhag vid ett möte den 13 oktober 2011 – att hela det avsatta reformutrymmet inte kommer att utnyttjas för 2011. Utskottet noterar att regeringen i regleringsbrevet för 2011 givit Skolverket i uppdrag att redovisa verksamhetens utveckling i termer av hur många sfi-deltagare som fått bonus och att regeringen i budgetpropositionen säger sig vara beredd att överväga behovet av eventuella åtgärder när dessa data inkommit. Utskottet kan också konstatera att IFAU har inlett en utvärdering av sfi-bonusens effekter, som ska redovisas senast den 31 december 2012.

Mot denna bakgrund är det enligt utskottets mening inte rätt tidpunkt att nu dra några slutsatser om reformens effekter. Det är värt att påpeka att ett enligt arbetsmarknadsutskott så sent som under förra årets budgetbehandling föreslog ett tillkännagivande till regeringen (2010/11:AU2, rskr. 2010/11:126) och då bl.a. betonade vikten av att regeringen använder sig av effektutvärdering när detta är möjligt och befogat samt att berörda myndigheter använder sig av utvecklade och tillförlitliga arbetsmetoder. Utskottet vidhåller ställningstagandet och anser i ljuset av detta att det vore förhastat att avveckla sfi-bonusen utan att veta om den kunnat bidra till en snabbare integrationsprocess. Ett omedelbart avskaffande av sfi-bonusen vore särskilt beklagligt mot bakgrund av att bevekelsegrunderna hos ett av de partier som vill avskaffa bonusen snarare bottnar i en vilja att försvåra än att underlätta en god integrationsprocess för människor som sökt sig till vårt land.

Oppositionspartiernas förslag till ramar

När det gäller oppositionspartiernas alternativa förslag kan utskottet för det första konstatera att budgetmotionerna tydliggör avsaknaden av ett gemensamt alternativ. Mot en tydlig allianspolitik står fyra spretiga alternativa förslag med mycket lite gemensamt, såväl i stort som på utskottets beredningsområde.

Utskottet beklagar att oppositionspartiernas enda gemensamma nämnare fortfarande tycks vara att prioritera bidragslinjen framför arbetslinjen. Liksom tidigare år har Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet kraftiga återställare av regeringens förändringar i arbetslöshetsförsäkringen som sina budgetmässigt tyngsta poster inom beredningsområdet. Oppositionspartierna prioriterar fortfarande stora delar av sin budget till dem som inte arbetar. Detta står i bjärt kontrast till regeringens arbetsmarknadspaket där inriktningen i stället är att bryta och förhindra långtidsarbetslöshet med resurser som stimulerar människor att gå från bidrag till arbete.

Utskottet finner oppositionspartiernas prioritering svårbegriplig av flera skäl. Det viktigaste skälet är att de återställare som man förordar riskerar att öka arbetslösheten i ett läge där så gott som alla bedömare varnar för en vikande arbetsmarknad. Utskottet vill erinra om att förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen är den av regeringens arbetsmarknadsreformer som i högst grad bidrar till minskad arbetslöshet, enligt den uppföljning av sysselsättningspolitiken som redovisades i 2011 års ekonomiska vårproposition. Långsiktigt beräknas reformerna av arbetslöshetsförsäkringen öka sysselsättningen och antalet arbetade timmar med 1 % och minska arbetslösheten med 0,7 procentenheter. I ett mycket osäkert läge i världsekonomin och med en fortfarande alltför hög inhemsk arbetslöshet framstår det som ansvarslost att förorda en återgång till den tidigare bidragslinjen.

Oppositionspartiernas miljardförstärkningar av arbetslöshetsförsäkringen är också svårbegripliga mot bakgrund av det blygsamma reformutrymme som funnits för 2012 års budget. Av de 15 miljarder kronor som finns att ta i anspråk för 2012 utan att överge det finanspolitiska ramverket väljer oppositionspartierna att satsa mellan 1,5 och 6 miljarder på återställare i arbetslöshetsförsäkringen på utgiftsområde 14. För Socialdemokraternas och Vänsterpartiets del tillkommer ytterligare 2 till 5 miljarder kronor i budgetförsvagningar på inkomstsidan genom förslagen att sänka kostnaden för medlemskap. Sådana prioriteringar framstår inte som ansvarsfulla i en ekonomisk situation som talar för ett behov av ansvarstagande.

I sammanhanget noterar utskottet att oppositionspartiernas enighet om bidragslinjen emellertid inte tycks utsträcka sig till de tillkännagivanden om återinförd 100-dagarsregel och borttagen deltidsbegränsning som man samlade en riksdagsmajoritet bakom under våren 2011 (bet. 2010/11:AU9, rskr. 2010/11:279). Finansiering under perioden 2012–2015 av exempelvis ett borttagande av deltidsbegränsningen återfinns bara i Vänsterpartiets och – som den får förstås – Sverigedemokraternas budgetmotion. Även om

utskottet inte kan ställa sig bakom förslaget är det i och för sig lovvärt att dessa två partier tar finansiellt ansvar för sina förslag även i budgethanteringen. Utskottet noterar också att Vänsterpartiet nu i stort sett ställer sig bakom den kostnadsberäkning av reformen som man avvisade så sent som i maj 2011.

Det är emellertid enligt utskottets mening anmärkningsvärt att Socialdemokraterna och Miljöpartiet – som under vårens motionsbehandling ansåg dessa förslag som så viktiga att genomföra att man förenade alla fyra oppositionspartierna bakom sin ståndpunkt – nu inte bedömer förslagen värda att genomföra ens inom den fyraårsperiod 2012–2015 som kan överblickas i höstens budgethantering. Förslagen nämns över huvud taget inte i Socialdemokraternas och Miljöpartiets budgetmotioner.

Enligt utskottets mening förutsätter det finanspolitiska ramverk som ska försvara den svenska välfärden i tider av ekonomisk oro inte bara att riksdagens partier kan framföra helhetsförslag som balanserar inkomster och utgifter. Partierna måste i budgethanteringen ta ansvar även för förslag man framlägger i behandlingen av andra ärenden under andra delar av riksmötet för att deras politik ska bli statsfinansiellt trovärdig. Att som Socialdemokraterna och Miljöpartiet i maj samla en riksdagsmajoritet bakom krav i flermiljardklassen som man i september inte följer upp i sitt eget budgetalternativ utgör enligt utskottets mening i förlängningen en risk för trovärdigheten inte bara för de enskilda partiernas politik, utan ytterst för hela det finanspolitiska ramverket.

Utskottet noterar att *Socialdemokraterna* i sin budgetmotion för 2012 delvis tycks ha släppt det ensidiga fokus på matchningsproblematiken som helt dominerade partiets analys i anslutning till den ekonomiska vårpropositionen. Tyvärr förefaller analysen några månader senare begränsa sig till ett nostalgiskt tillbakablickande mot 1990-talets misslyckade arbetsmarknadspolitik. Socialdemokraternas alternativa förslag till ramar för utgiftsområdena 13 och 14 består efter vad utskottet kan bedöma av idel gamla lösningar och återställare i stället för nya idéer för framtidens arbetsmarknad. De tre budgetmässigt mest omfattande förslagen utgörs av krav på en återgång till gammal bidragspolitik, gammal AMS-politik och gammal introduktionspolitik för nyanlända.

Som redan nämnts avsatser Socialdemokraterna även i budgetförslaget för 2012 förvånande stora resurser till att rulla tillbaka delar av regeringens framgångsrika reformer av arbetslöshetsförsäkringen. Utskottet beklagar att Socialdemokraterna till syvende och sist förefaller ha avstått från att utnyttja det tillfälle att lämna bidragslinjen som 2012 års budgetmotion utgjorde.

När det gäller stödinsatser till arbetslösa vill Socialdemokraterna å ena sidan dra ned på regeringens satsningar på att förbättra matchningen och öppna nya vägar tillbaka till arbetsmarknaden med hjälp av kompletterande aktörer. Å andra sidan föreslår Socialdemokraterna kraftiga satsningar på traditionell arbetsmarknadspolitik i form av arbetsmarknadsutbild-

ningar och plusjobb. Utan att närmare gå in på varje enskild insats i det socialdemokratiska förslaget är det enligt utskottets mening ändå slående att den *mix* av åtgärder man presenterar uppvisar stora likheter med 1990-talets arbetsmarknadspolitik, som nu underkänts av väljarna i två på varandra följande val. De grundläggande byggstenarna i den socialdemokratiska arbetsmarknadspolitiken tycks vara desamma oavsett hur arbetsmarknaden utvecklas och oavsett konjunktur. Utskottet kan exempelvis konstatera att Socialdemokraterna krävt kraftiga volymökningar i fråga om yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning vid varje riksmöte – under såväl hög- som lågkonjunktur – sedan alliansregeringen tillträdde. Nytänkande i form av insatser som möjliggör för de arbetssökande att finna alternativa vägar tillbaka till arbetsmarknaden lyser däremot med sin frånvaro.

Behovet av att ompröva gamla lösningar och våga tänka nytt är enligt utskottets mening kanske som störst när det gäller nyanlända invandrades inträde på den svenska arbetsmarknaden. Det är därför olyckligt att de socialdemokratiska förslagen även på denna punkt har drag av återställare och innebär minskad valfrihet för de nyanlända. Utskottet noterar att Statskontoret i sin delrapport (2011:24) om myndigheternas genomförande av etableringsreformen från oktober 2011 redovisar att det i juni 2011 fanns åtminstone ett lotsföretag representerat i 170 av landets 290 kommuner. Av budgetpropositionen framgår att antalet nyanlända är lågt i de kommuner som saknar tillgång till lots. Där framgår också att andelen nyanlända med etableringslots ökar och att 67 % av de nyanlända med en etableringsplan (fram till i juni 2011) även hade valt en lots. Andelen som väljer lots i direkt anslutning till sin etableringsplan ökar. Socialdemokraterna vill omfördela medel från lotsarna – som nyanlända själv kan välja som individuellt anpassat stöd i etableringsprocessen – tillbaka till en mer traditionell hantering med litet utrymme för individanpassning. Utskottet anser inte att en sådan prioritering skulle gagna de nyanländas arbetsmarknadsanpassning.

De sverigedemokratiska och vänsterpartistiska förslagen på sysselsättningsområdet förenas av partiernas brist på ekonomiskt ansvarstagande, i Sverigedemokraternas fall i form av orealistiska budgetbesparingar på migrations- och integrationsområdena, i Vänsterpartiets fall i form av att man avvisar det ekonomisk-politiska ramverk som utgör grunden för Sveriges starka offentliga finanser.

Som utskottet också tidigare framfört (senast i yttr. 2010/11:AU4y) delar utskottet inte den negativa syn på människor som kommit till Sverige på flykt undan krig och förtryck eller för att förverkliga sina drömmar som genomsyrar *Sverigedemokraternas* motion Fi242. Till skillnad från Sverigedemokraterna välkomnar utskottet att människor med andra erfarenheter och kunskaper ges möjlighet att bidra såväl kulturellt som ekonomiskt till vår gemensamma framtid. Partiets förslag att begränsa arbetskraftsinvandringen till ett konjunkturstyrt system med gästarbetare

som ges tillfälliga uppehållstillstånd skulle – om det blev verklighet – göra att Sverige gick miste om värdefull arbetskraft och medföra osäkerhet och otrygghet för dem som kommit hit.

Utskottet kan heller inte ställa sig bakom den sverigedemokratiska analysen att kraftigt minskade anslag till integrationsåtgärder och en hård assimileringspolitik skulle leda till minskade spänningar i det svenska samhället. Retoriken om att begränsa invandringen för att kunna ta hand om dem som redan kommit till Sverige ekar tom när partiet i sitt budgetförslag yrkar på halverade utgifter på integrationsområdet redan 2012 och i stort sett vill avveckla området helt till 2014.

Utskottet tar avstånd från partiets tankar om ett gästarbetarsystem. Spänningarna i ett samhälle minskar knappast av att vissa människor inte uppmuntras att känna sig välkomna och delaktiga i detta samhälle. De integrationsproblem som finns både i samhället och på arbetsmarknaden – och som inte ska vare sig förminskas eller förenklas – löses enligt utskottets mening framför allt genom att man underlättar för invandrare att få en egen försörjning och genom att de ges bättre möjligheter att lära sig svenska. Etableringsreformen, nystarts- och instegsjobb, förslaget om nystartszoner, validering av utländska examina och sfi-bonusen är bara några exempel på hur regeringen arbetar för att förbättra integrationen, vilket utskottet välkomnar.

Som redan nämnts präglas *Vänsterpartiets* budgetmotion av stora utgiftsökningar inom i stort sett alla delar av arbetsmarknadspolitiken. Utskottet noterar att Vänsterpartiet utöver en höjning av ramen för utgiftsområde 14 på nästan 8 miljarder kronor föreslår utgifter på budgetens intäktssida på ytterligare nästan lika mycket för arbetsmarknadspolitiska åtgärder av i huvudsak samma karaktär som de på utgiftssidan. Som utskottet många gånger tidigare påpekat (senast i yttr. 2009/10:AU1y) innebär Vänsterpartiets sätt att redovisa delar av sina förslag till aktiv arbetsmarknadspolitik på budgetens intäktssida att rättvisande jämförelser mellan de olika budgetalternativen försvåras.

Allvarligare är naturligtvis att Vänsterpartiets förslag enligt utskottets mening i än högre grad än Socialdemokraternas präglas av krav på återställare och en återgång till en gammal AMS-politik som redan prövats i Sverige med mycket klen resultats. Vänsterpartiets politik synes vara utformad så att den underlättar för arbetssökande att stanna kvar i bidragsberoende och låser in dem i en kedja av arbetsmarknadspolitiska åtgärder som inte leder till arbete utan bara till en ny åtgärd. Därmed riskerar Vänsterpartiets förslag enligt utskottets mening att vara rent kontraproduktivt för möjligheten att minska arbetslösheten. Utskottet kan inte ställa sig bakom en sådan politik.

Avslutningsvis kan utskottet konstatera att *Miljöpartiets* motionsförslag för utgiftsområdena 13 och 14 präglas av en betydligt mer framtidsinriktad syn än övriga tre oppositionspartiets förslag, vilket framför allt kommer till uttryck i en öppnare attityd till såväl en reformering av arbetslöshetsför-

säkringen som en ökad arbetskraftsinvandring. Utskottet välkomnar detta och bedömer att Miljöpartiets öppenhet i dessa frågor kommer att vara viktig för att hitta breda och ansvarsfulla lösningar för den framtida arbetsmarknaden.

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ekonomisk politik och förslag till statsbudget för budgetåret 2012 i fråga om ramarna för utgiftsområdena 13 och 14, finansplan och skattefrågor m.m. i de delar som berör utskottets beredningsområde. Utskottet avvisar oppositionspartiernas förslag i motsvarande delar. Enligt utskottets bedömning är regeringens förslag det som har störst förutsättningar att ta Sverige genom den ekonomiska oro som väntar genom att motverka arbetslöshet och erbjuda nya vägar tillbaka till arbetsmarknaden för dem som befinner sig utanför den. Nivån på ramen för utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet bör alltså vara 8 373 853 000 kr och nivån på ramen för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv 70 475 708 000 kr.

Stockholm den 25 oktober 2011

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Ylva Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ylva Johansson (S), Maria Plass (M), Katarina Brännström (M), Gustav Nilsson (M), Patrik Björck (S), Hans Backman (FP), Ann-Christin Ahlberg (S), Annika Carlsson (C), Johan Andersson (S), Hanif Bali (M), Mehmet Kaplan (MP), Sven-Olof Sällström (SD), Josefin Brink (V), Jenny Petersson (M), Kerstin Nilsson (S), Anna-Lena Sörenson (S) och Penilla Gunther (KD).

Avvikande meningar

1. Avvikande mening (S)

Ylva Johansson (S), Patrik Björck (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Johan Andersson (S), Kerstin Nilsson (S) och Anna-Lena Sörenson (S) anför:

Full sysselsättning är det övergripande målet för den socialdemokratiska ekonomiska politiken. Som land har vi inte råd med det slöseri som arbetslösheten innebär. Att motverka den demografiskt betingade bristen på arbetskraft genom att på olika sätt stimulera ett ökat arbetskraftsdeltagande hos befolkningen i aktiv ålder samt minska den strukturellt betingade arbetslösheten utgör kanske den största utmaningen för jobbpolitiken på medellång sikt. En förutsättning för att minska arbetslösheten och öka sysselsättningen är att vi får ett mer jämställt samhälle. Vi vill ha ett modernt arbetsliv där de anställdas intressen står i centrum.

Sedan regeringsskiftet 2006 har det skett en omfattande nedmontering av det som tidigare utgjorde kärnan i den aktiva arbetsmarknadspolitiken. Omkring två tredjedelar av platserna inom den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen har försvunnit. Arbetslösa hänvisas nu i stället i betydande utsträckning till regeringens s.k. garantier: jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för unga. I nuläget har en tredjedel av de arbetssökande placerats i dessa garantier där aktivitetsnivån är dokumenterat låg. Det verkliga sorgebarnet är jobb- och utvecklingsgarantins fas 3 som alltmer framstår som en arbetsmarknadspolitisk ändstation.

Vi vill ha en annan modell där människor snabbt kommer i jobb med egen försörjning. Vi föreslår därför att resurser överförs från jobbcoacher till Arbetsförmedlingens förmedlingsverksamhet. Vi vill utöka arbetsmarknadsutbildningen. Personer som trots stora insatser inte kan få arbete på den ordinarie arbetsmarknaden ska ha möjlighet att få anställning med lönesubvention och avtalade villkor genom t.ex. plusjobb inom den offentliga eller ideella sektorn. Vi föreslår därför att jobb- och utvecklingsgarantin fasas ut. Genom att slå samman delar av Arbetsförmedlingen och delar av Försäkringskassan och samtidigt tillföra nya resurser till en gemensam organisation, Kraftsam, vill vi erbjuda människor en kraftsamling för att komma in på eller tillbaka till arbetsmarknaden. Vi vill utöka antalet OSA-anställningar (offentligt skyddat arbete) riktade till personer med psykiska funktionshinder. Vi föreslår också en skattekreditering på 30 % av bruttoarbetsinkomsten för arbetslösa med försörjningsstöd som börjar förvärvsarbete.

Det är ett ekonomiskt och mänskligt slöseri att låta många unga börja sitt vuxenliv med arbetslöshet. Aktivitetsförbudet på Arbetsförmedlingen måste därför tas bort. För att underlätta generationsväxling inom den offentliga sektorn föreslår vi en satsning på utbildningsvikariat inom vård och

omsorg. Anställda får möjlighet att komplettera och bygga på sin tidigare utbildning samtidigt som en långtidsarbetslös får arbetslivspraktik och en möjlighet till fortsatt anställning i en viktig framtidsbransch. Vi vill också införa 20 000 traineeplatser för unga under 26 år i både offentlig och privat verksamhet. Vi föreslår att den s.k. Nynäshamnsmodellen för sommarjobb till ungdomar som bygger på samarbete mellan kommun och näringsliv utvidgas till att omfatta Sveriges samtliga kommuner.

Vi vill införa en kompetensförsäkring som omfattar alla på den svenska arbetsmarknaden och bygger på arbetslinjen. Kompetensförsäkringen ska göra det möjligt för människor att utveckla sitt kunnande, antingen för att långsiktigt klara att behålla sitt jobb och yrke eller för att kunna byta arbetsuppgifter, bransch eller yrke. En kompetenskommission bör tillsättas. Dess syfte ska vara att föreslå åtgärder som gör att företag och branscher hittar rätt kompetens vid rätt tillfälle. Vi vill öka antalet platser inom den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen med inriktning mot bristyrken. Vi föreslår också att Arbetsförmedlingen ska kunna bevilja arbetslösa möjligheter att studera inom den reguljära utbildningen med samma villkor som inom arbetsmarknadsutbildningen.

För att människor ska känna trygghet och få stöd för nödvändiga förändringar och anpassningar är det centralt att arbetslöshetsförsäkringen fungerar som en del av en aktiv politik för omställning. Dagens avgiftskonstruktion, där grupper av låginkomsttagare som exempelvis hotell- och restauranganställda betalar mycket höga avgifter till a-kassan, innebär en omvänd fördelningspolitik och leder dessutom till att stora grupper riskerar att ställas utanför det skydd som a-kassan innebär. Vi föreslår ett tak för avgiften på 120 kr i månaden genom omstruktureringar på inkomstsidan. Vi höjer dessutom ersättningsnivån i a-kassan till 80 %. Taket höjs till 910 kr per dag från mars 2012. Efter 100 dagars arbetslöshet trappas taket i a-kassan ned med 150 kr per dag.

Vi tror på ett arbetsliv där människor trivs, har möjligheter till inflytande över sin arbetssituation och kan utvecklas i jobbet. Det är en avgörande del av den kunskapsbaserade ekonomi och den värdeburna tillväxt som vi vill se för Sverige. Vi anser att regeringens minskning av anslagen till Arbetsmiljöverket har inneburit att delar av den verksamhet som är inriktad på att förebygga risker genom kontroll och tillsyn har skalats bort. Vi vill därför tillföra medel för bl.a. fler inspektioner, utbildning till skyddsombud och projekt för att stärka kvinnors arbetsmiljö.

Arbetslivets villkor är betydelsefulla för att få ett jämställt samhälle. Vi föreslår att den som vill gå upp i arbetstid ska ges möjlighet till det. Vi kan konstatera att arbetsmarknadens parter inte lyckats lösa denna fråga. Därför är vi beredda att lagstifta. Vi föreslår att det införs en begränsningsregel för hur länge rullande visstidsanställningar kan fortgå; 24 månaders visstidsanställning bör automatisk leda till att anställningen blir fast.

Vi anser att det finns brister i etableringsreformen. Vi är kritiska till sfi-bonusen eftersom vi menar att den är ineffektiv och orättvis och förknippad med stora dödviktskostnader. Vi är även kritiska till storsatsningen på etableringslotsar. Vi menar att resurserna gör större nytta inom ramen för Arbetsförmedlingen om de utnyttjas för validering, arbetspraktik och grundläggande utbildning i kommunal regi. Vi vill också att systemet med etableringsersättning ses över i syfte att säkerställa att färre nyanlända blir beroende av kompletterande försörjningsstöd för sitt uppehälle.

Vi socialdemokrater avvisar regeringens förslag till ramar och ställer oss i stället bakom vad som framförs i motion Fi240 om en ram för utgiftsområde 13 på samma nivå som regeringens förslag men med en annan fördelning på anslag och en ram för utgiftsområde 14 som ligger 5 850 miljoner kronor över regeringens förslag.

2. Avvikande mening (MP)

Mehmet Kaplan (MP) anför:

Miljöpartiets grundläggande utgångspunkt är att alla människor har rätt till arbete och egen försörjning. En trygg arbetsmarknad och en aktiv näringspolitik är en förutsättning för en stabil och dynamisk jobbpolitik som skapar många nya arbetstillfällen och minskar arbetslösheten.

Arbetslösheten bland unga har bitit sig fast på höga nivåer de senaste decennierna. Detta är en tragedi för den som är arbetslös men också för samhället i stort. Miljöpartiet har en rad förslag för att minska ungdomsarbetslösheten. Vi vill avskaffa arbetsgivaravgiften helt i ett år för företag som anställer unga arbetslösa. Vi behåller också de subventioner som regeringen har infört för långtidsarbetslösa. Kombinerar man dessa stöd blir vårt förslag betydligt effektivare än regeringens. Utöver olika typer av utbildningsplatser föreslår vi ett tillfälligt konjunkturpaket under 2012 och 2013 i form av platser i arbetsmarknadsinriktad yrkesutbildning för unga och fler platser på yrkeshögskolan. Dessutom föreslår vi ett traineeprogram i välfärden, där unga kan komma in och gå parallellt med äldre. Vi föreslår också en stimulanspott som kommuner, näringsliv och ideella organisationer ska kunna söka för att erbjuda sommarjobb till unga mellan 16 och 17 år. Ett s.k. navigatorcentrum som samordnar insatser från Arbetsförmedlingen och kommunerna ska kunna erbjuda stöd till deltagande ungdomar. Vi vill underlätta för företag som vill ta emot praktikanter och föreslår därför stöd i form av handledarutbildning och kompetensutveckling.

Gröna jobb var ett framgångsrikt program för långtidsarbetslösa som vi vill pröva igen. I programmet ska deltagarna jobba med natur- och kulturvård, t.ex. med att röja fram kulturminnen, rusta upp promenadstigar och sköta om tätortsnära skogar.

Överallt i arbetslivet råder det stor brist på jämställdhet mellan könen. För att åstadkomma jämställdhet på arbetsmarknaden är jämställda löner en förutsättning. Arbetsmarknadens parter måste ta sitt ansvar för att elimi-

nera löneskillnaderna mellan män och kvinnor. Staten har här ett ansvar att gå före. Miljöpartiet vill satsa på att minska löneskillnaderna mellan män och kvinnor i den statliga verksamheten.

För år 2010 har Arbetsmiljöverket registrerat 104 000 arbetsskador varav merparten är arbetsolyckor. Jämfört med 2009 har antalet anmälningar om arbetsolyckor med frånvaro ökat med 11 % och antalet anmälningar om arbetssjukdomar ökat med 3 %. Under 2010 inträffade 54 dödsolyckor bland förvärvsarbetande, vilket kan jämföras med 40 dödsolyckor under 2009. Till skillnad från en majoritet av EU:s medlemsländer lever Sverige inte längre upp till Internationella arbetsorganisationens (ILO) rekommendationer om en arbetsmiljöinspektör per 10 000 anställda. För att detta ska bli möjligt krävs ökade resurser till Arbetsmiljöverket. Miljöpartiets vision är att människor om de så önskar ska kunna arbeta mindre, t.ex. genom att ha en kortare arbetsvecka, eller genom att under vissa delar av livet kunna jobba mindre, samtidigt som det i andra skeden i livet ska vara möjligt att jobba mer.

Vi vill skapa en gemensam ingång till alla trygghetssystem genom att bilda en ny myndighet där uppgifterna på Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen slås ihop. Den nya myndigheten ska ansvara för utbetalning av sjukersättning och a-kassa och ta över ansvaret för försörjningsstödet från kommunerna. Ersättningsnivån ska vara lika stor oavsett om man är sjuk eller arbetslös. På vägen mot ett sådant system föreslår vi en långsammare nedtrappning av ersättningsnivån i a-kassan så att arbetslösa ska få 80 % av sin tidigare dagsförtjänst i 300 dagar (450 dagar för föräldrar) och först därefter 65 %. Vårt förslag innebär också en höjning av taket i arbetslöshetsförsäkringen med 100 kr till 780 kr per dag de första hundra dagarna.

Hittills har nära 20 miljoner kronor betalats ut i s.k. sfi-bonus. Pengarna har i första hand kommit de redan studievana eleverna till del, personer som även utan bonus hade klarat sina studier vid sfi på utsatt tid. De medel som i dag betalas ut i bonus behövs mycket bättre i den ordinarie verksamheten för att stärka undervisningen, lärarnas förutsättningar och alla elevers möjlighet att lära sig det svenska språket. Vi föreslår därför att sfi-bonusen avskaffas och att de medel som är avsatta för detta ändamål används för att stärka den ordinarie undervisningen i svenska för invandrare.

Miljöpartiet anser att alla människor i praktiken inte har samma rättigheter och möjligheter att verka i vårt samhälle. Vi vill därför tillföra ytterligare medel till Diskrimineringsombudsmannens arbete och till antidiskrimineringsbyråerna för att de ska kunna föra statistik som möjliggör jämförelser över tid och mellan olika delar av landet.

Jag avvisar regeringens förslag till ramar och ställer mig i stället bakom vad som framförs i motion Fi241 om en ram för utgiftsområde 13 som ligger 90 miljoner kronor under regeringens förslag och en ram för utgiftsområde 14 som ligger 2 625 miljoner kronor över regeringens förslag.

3. Avvikande mening (SD)

Sven-Olof Sällström (SD) anför:

Den borgerliga regeringens arbetsmarknadspolitik har varit ett misslyckande i såväl ekonomiskt som socialt hänseende. Genom att man försämrat villkoren för arbetslösa och sjuka samtidigt som man genom en helt ansvarslös invandringspolitik har fyllt på utbudet av lågkvalificerad arbetskraft har man fört en konsekvent lönedumpningspolitik och ökat utanförskapet. De stora utmaningarna inför framtiden handlar om att minska utanförskapet genom en ansvarsfull invandringspolitik, att stimulera landets företag till att våga och vilja anställa, att vidta åtgärder för att komma till rätta med den bristande matchningen, att aktivt bekämpa ungdomsarbetslösheten och, utan att som regeringen hemfalla åt etnisk diskriminering, slipa ned trösklarna in till arbetsmarknaden. Sverigedemokraterna har till skillnad från regeringen konkreta förslag för att uppnå detta.

Ungdomsarbetslösheten är ett enormt problem för samhället i stort liksom för alla direkt drabbade ungdomar. Vi sverigedemokrater tror att det finns mer kostnadseffektiva sätt att göra arbetsmarknaden mer tillgänglig för de grupper som i dag till stora delar står utanför den än regeringens generella rabatt på arbetsgivaravgiften för anställda under 26 år. Vi vill därför flytta delar av resurserna till en ny reform med helt slopad arbetsgivaravgift för unga lärlingar. Under lärlingsperioden kan även provanställningen förlängas till 12 månader i stället för 6. Sverigedemokraterna bedömer att denna satsning skulle kunna bli en central del i arbetet med att komma till rätta med såväl ungdomsarbetslösheten som matchningen av arbetstagarnas kompetens i relation till arbetsgivarnas behov. Vi tar dessutom inte bort hela arbetsgivaravgiftsrabatten för ungdomar utan halverar den, vilket gör att det fortfarande kommer att vara betydligt billigare att anställa en ungdom än en vuxen.

Starta-eget-bidraget kan vara av avgörande betydelse för att man ska kunna få en ny verksamhet att fungera i början. Unga arbetslösa som besitter driftighet, innovativa idéer och engagemang ska ha samma rätt som andra att kunna nyttja bidraget. Därför föreslår Sverigedemokraterna att den generella gränsen sänks från 25 till 20 år. Eftersom det ofta tar tid innan en verksamhet blir ekonomiskt lönsam vill vi att bidraget ska kunna ges i upp till 9 månader, till skillnad från dagens 6 månader.

De svenska turordningsreglerna kom till under en tid då rörligheten på arbetsmarknaden var liten. Genom att öka antalet arbetstagare som får undantas från turordningsreglerna görs arbetsmarknaden mer rörlig, vilket inte minst gör den mer tillgänglig för svenska ungdomar. Ett ökat antal undantag i turordningsreglerna skulle dessutom medföra att företagens möjligheter att behålla nyckelpersonal ökar. Sverigedemokraterna förordar därför en utökning av rätten att göra undantag från den nuvarande nivån på 2 anställda till 5 anställda.

Regeringen har ökat otryggheten och samtidigt försämrat matchningen mellan arbeten och kompetens genom försämringar i ersättningssystemen för arbetslösa. De som står utan arbete har fått sämre ekonomiska möjligheter att söka de arbeten som motsvarar deras utbildningsnivå och kompetens. Vi tror inte att den som drabbas av tillfällig arbetslöshet vill permanenta den situationen till långvarig arbetslöshet. Därför är en försämrad a-kassa en synnerligen dålig metod för att få människor i arbete. Sverigedemokraterna förordar att taket för arbetslöshetsersättningen höjs men att ersättningsnivån hålls konstant. Vår ambitionsnivå för det nya taket är 900 kr per dag fram till arbetslöshetsdag 101 och därefter 750 kr per dag. Sverigedemokraterna ser det som helt orimligt att man från första dagen tvingas söka jobb över hela landet och mot sin vilja bryta upp från sin familj och hembygd, och vi förordar därför ett återinförande av den s.k. 100-dagarsregeln, som alliansregeringen upphävde. En annan ändring som regeringen genomförde var begränsningen vad gäller ersättning för deltidarbetslösa, vilket ytterligare har förstärkt trögrörligheten på arbetsmarknaden. De positiva effekterna av en ökad rörlighet på arbetsmarknaden skulle till stor del finansiera kostnaderna för en mer generös omställningsförsäkring.

Sverigedemokraterna ser arbetskraftsinvandring främst som ett sätt att tillfälligt kompensera för en dåligt fungerande matchning på den svenska arbetsmarknaden, men vi ser den också som en metod att ta till när antalet arbetstillfällen i en specifik sektor tillfälligt blir större än arbetskraften i samma sektor. Därför förespråkar vi en modell med gästarbetare, där utländsk arbetskraft kan få ett tillfälligt uppehållstillstånd knutet till arbetsmarknadens behov. Vi ställer oss däremot starkt kritiska till att som regeringen öppna upp för en generell arbetskraftsinvandring inom områden som redan präglas av hög arbetslöshet eller inom sektorer där Arbetsförmedlingen målar upp en dyster prognos för framtiden.

Vi betraktar instegsjobben som en skattesubventionerad diskriminering av svenskar och föreslår ett omedelbart avskaffande av insatsen av såväl rättviseskäl som budjetskäl. Av samma anledning är vi negativa till det förslag om s.k. nystartszoner som framförts av flera statsråd, vilket innebär en diskriminering av företag och anställda som inte återfinns inom regeringens prioriterade områden.

Vi skär ned kraftigt på flera områden i takt med att antalet nyanlända asyl- och anhöriginvandrare minskar med 90 % som ett resultat av Sverigedemokraternas invandringspolitik. Vi väljer dock att inte avbryta ersättningen till kommuner i förtid utan låter redan ingångna avtal löpa tills de naturligt har avslutats, vanligtvis 24 månader, varför den fulla effekten av besparingarna inte märks förrän mot slutet av budgetperioden. Anslagen 1:1, 1:4, 1:5, 2:1, 2:2 samt 3:1 inom utgiftsområde 13 avskaffas i deras helhet då de är utgifter som vi inte bedömer medför en vettig avkastning åt det svenska folket.

Vi sverigedemokrater föreslog i vår budgetmotion Fi242 en ram för utgiftsområde 13 som ligger 4 139 miljoner kronor under regeringens förslag och en ram för utgiftsområde 14 som ligger 963 miljoner kronor över regeringens förslag.

Jag ställer mig bakom den politik som beskrivs i motionen, men det har uppdagats att det finns en uppgift som bygger på ett felaktigt underlag från utredningstjänsten, varför Sverigedemokraterna i finansutskottet kommer att yrka på en förändrad ram. Därför anser jag att riksdagen bör besluta om budgetramar för utgiftsområde 14 på de nivåer som framgår av tabell 2 nedan. Det får till följd att vårt förslag om förbättringar för deltidsarbetslösa träder i kraft först den 1 juli 2012.

Tabell 2 Justerade yrkanden för utg.omr. 14 (ändringar i fetstil)

Miljoner kronor

Anslag	Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	2012	2013	2014	2015
1:2	Bidrag till arbetslöshetserättning och aktivitetsstöd	+4 350	+6 000	+6 100	+6 000
1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	+240	+240	+240	+240
	Summa utg.omr. 14	+4 590	+6 240	+6 340	+6 240

4. Avvikande mening (V)

Josefin Brink (V) anför:

Läget på arbetsmarknaden är för närvarande mycket bekymmersamt. I budgetpropositionen bedömer regeringen att arbetslösheten vid slutet av mandatperioden kommer att uppgå till 6,6 %. Det är exakt samma nivå som när regeringen tillträdde i oktober 2006. Efter åtta år av borgerligt regeringsinnehav räknar alltså regeringen med att vi är tillbaka på ruta ett, med en arbetslöshetsnivå som finansminister Anders Borg hösten 2006 beskrev som massarbetslöshet. Särskilt alarmerande är den kraftiga ökningen av gapet mellan mäns och kvinnors sysselsättning. Mellan januari 1994 och augusti 2011 har gapet ökat med 144 %. På tre år har antalet långtidsarbetslösa ökat med över 65 %. Regeringen har ett betydande ansvar för denna utveckling.

Vänsterpartiets arbetsmarknadspolitik syftar till att understödja målet om arbete åt alla och att skapa ett arbetsliv präglad av goda arbetsvillkor, bra arbetsmiljö, ökat demokratiskt inflytande och ökade utvecklingsmöjligheter för löntagarna. En sammanhållen statlig arbetsförmedling med nationell överblick är en förutsättning för en väl fungerande arbetsmarknad. Vi vill avveckla systemet med s.k. kompletterande aktörer och privata jobbcoach. Jobbsökaraktiviteter och coachning, i och utanför massåtgärderna jobbgarantin för unga och jobb- och utvecklingsgarantin, slukar i dag det mesta av de resurser som regeringen avsätter för arbetsmarknadspolitiken.

Vänsterpartiet slopar de rigida garantiprogrammen och satsar i stället på aktiva åtgärder med högre kvalitet som stärker de arbetssökandes möjligheter till anställning. Programmet fas 3 ska avskaffas, och i stället ska deltagarna erbjudas subventionerade övergångsjobb eller yrkesutbildning inom ramen för exempelvis arbetsmarknadsutbildning eller yrkeshögskolan eller som anställd lärling.

I stället för att låta nyutexaminerade unga gå arbetslösa vill Vänsterpartiet underlätta traineeanställningar vid de myndigheter och förvaltningar som inom kort måste börja rekrytera ny arbetskraft. Vi satsar också på ett kunskapslyft för anställda i äldreomsorgen. Under utbildningen ges nästa generations omsorgsarbetare möjlighet att komma in i yrket genom utbildningsvikariat. Den tredje delen i Vänsterpartiets generationsväxlingssatsning utgörs av lärlingsanställningar i bristyrken. Vänsterpartiet vill också att den som får tjänstledigt för att starta eget ska kunna få stöd för start av näringsverksamhet under förutsättning att arbetsgivaren anställer en arbetslös som vikarie. Vi vill tillföra fler årsplatser inom den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen än regeringen och göra det möjligt för arbetsmarknadsutbildningar att vara längre än 6 månader.

Vi välkomnar den utökning av antalet lönebidragsanställningar som regeringen gör i det s.k. kulturarvslyftet. Vi menar dock att målgruppen för lönebidragsanställningarna har avgränsats för snävt. Vi anser också att taket för lönebidragsersättningen behöver höjas. Vi anslår medel för att höja taket med 2 000 kr per månad. Samma takhöjning sker för skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare (OSA), utvecklingsanställning och trygghetsanställning. Vi välkomnar regeringens utökning av antalet platser på Samhall men säger definitivt nej till visstidsanställningar inom Samhall.

Rehabiliteringen måste bli bättre och arbetsplatserna anpassas så att människor kan komma tillbaka i arbete. Vi vill införa sanktioner mot arbetsgivare som inte tar sitt ansvar i dessa frågor. Det systematiska förebyggande arbetsmiljöarbetet är av avgörande betydelse för att på sikt minska belastningen och ohälsan i arbetslivet. Vi avsätter därför mer än regeringen till Arbetsmiljöverkets tillsynsarbete, till utbildning av skyddsombud och till de regionala skyddsombudens verksamhet.

Efter regeringsskiftet 2006 raserade regeringen snabbt och strategiskt viktiga grundstenar i arbetslöshetsförsäkringen. Vänsterpartiet menar att taket i arbetslöshetsförsäkringen bör höjas till 930 kr och golvet till 400 kr fr.o.m. den 1 januari 2012. För att undvika en fortsatt urholkning av försäkringen indexeras beloppen efter löneutvecklingen. Ersättningsnivån höjs till 80 % för hela ersättningsperioden inklusive tid med aktivitetsstöd. Vi minskar också antalet karensdagar med två per år för att på sikt ta bort dem helt. Vi tar bort 75-dagarsbegränsningen vid deltidsarbetslöshet. Arbetslöshetsavgiften avskaffas så att ingen kommer att behöva betala mer än ca 100 kr per månad i medlemsavgift till sin a-kassa och inför avdragsrätt för

medlemsavgiften. Vi föreslår också att alla som uppfyller grundvillkoren i 9 § lagen om arbetslöshetsförsäkring och har varit inskrivna vid Arbetsförmedlingen i tre månader ska få rätt till ersättning med grundbeloppet.

Att kvinnor har lägre löner och sämre arbetsvillkor än män är en strukturell orättvisa som måste angripas på flera sätt. Vi vill stärka rätten till fasta jobb på heltid och avsätter resurser för att skapa utrymme för bättre löner och arbetsvillkor hos offentliga arbetsgivare. Vi vill också se en generell arbetstidsförkortning som gör det möjligt för fler att orka jobba heltid utan att slita ut sig. Vi vill skärpa kraven på arbetsgivare att bedriva aktivt jämställdhetsarbete, genomföra lönekartläggningar och upprätta handlingsplaner för jämställda löner. Vi vill också skärpa kraven på aktivt förebyggande arbete för övriga diskrimineringsgrunder och ge Diskrimineringsombudsmannen mer resurser och tydligare uppdrag att arbeta med aktiva åtgärder.

Vänsterpartiet är kritiskt till regeringens inriktning på integrationspolitiken eftersom den främst handlar om tvångsåtgärder riktade mot personer med utländsk bakgrund snarare än om att skapa de förutsättningar som är nödvändiga för lika rättigheter på arbetsmarknaden, på bostadsmarknaden, i skolan osv. Vi föreslår att en lagstiftning införs som gör samtliga kommuner skyldiga att ta emot flyktingar. Vi förstärker dessutom anslaget för att höja schablonersättningen med avsikt att öka kvaliteten och ambitionsnivån på flyktingmottagandet samt för att förlänga den tid som anhöriginvandrare kan omfattas av den kommunala introduktionen. Vi avvisar regeringens satsning på lotsar i etableringsprocessen. Vi avvisar också regeringens sfi-bonus.

Med hänvisning till detta avvisar jag regeringens förslag till ramar och ställer mig i stället bakom vad som framförs i motion Fi243 om en ram för utgiftsområde 13 som ligger 445 miljoner kronor under regeringens förslag och en ram för utgiftsområde 14 som ligger 7 867 miljoner kronor över regeringens förslag.

BILAGA 18

Finanspolitiska rådets rapport 2011

Tid:

Datum: Tisdagen 31 maj kl. 9.45–12.15

Lokal: Förstakammarsalen

Inbjudna:

Professor Lars Calmfors, Finanspolitiska rådets ordförande

Cecilia Hermansson, chefsekonom, Swedbank

Roger Mörtvik, samhällspolitisk chef, TCO

Finansminister Anders Borg (M)

Deltagare:

Ledamöter

Anna Kinberg Batra (M)

Tommy Waidelich (S)

Elisabeth Svantesson (M)

Pia Nilsson (S)

Göran Pettersson (M)

Jörgen Hellman (S)

Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M)

Meeri Wasberg (S)

Carl B Hamilton (FP)

Annie Johansson (C)

Marie Nordén (S)

Staffan Anger (M)

Anders Sellström (KD)

Johnny Skalin (SD)

Ulla Andersson (V)

Suppleanter

Sven-Erik Bucht (S)

Jonas Eriksson (MP)

Ordföranden: Jag ber att få hälsa alla här i salen välkomna – alla på podiet, alla i riksdagens förstakammarsal, ni på läktaren och ni som följer oss utifrån – till denna utfrågning av Finanspolitiska rådet i riksdagens finansutskotts regi.

Rådets ordförande Lars Calmfors får ordet först. Därefter kommer två inbjudna ekonomer, Cecilia Hermansson, chefsekonom på Swedbank, och Roger Mörtvik, samhällspolitisk chef på TCO, att göra sina inledningar, vilket även finansministern får göra. Därefter kommer utskottets ledamöter att få tillfälle till frågor och diskussion.

Syftet med detta är att kasta ljus utifrån över den ekonomiska politiken. Ordförande Lars Calmfors börjar.

Lars Calmfors: Jag ska börja med att tacka för möjligheten att än en gång presentera Finanspolitiska rådets rapport här.

De viktigaste punkterna i år gäller de offentliga finanserna och reformutrymmet, finansiell stabilitet, arbetsmarknaden, skatterna och regeringens utbildningsreformer. Jag ska fokusera på de offentliga finanserna, och sedan ska jag kommentera finansiell stabilitet, arbetsmarknad och skatter lite kortare.

Först de offentliga finanserna. Där gick Sverige igenom krisen med anmärkningsvärt små offentliga underskott: 0,9 procent av BNP 2009 och 0,3 procent 2010. I år väntas ett litet överskott som sedan förutspås öka kraftigt.

Varför klarade sig Sverige så bra jämfört med andra? Jag visar här en tabell som ger lite av svaret. Underskottet som andel av BNP var 2010, med OECD:s siffror, 6,4 procentenheter mindre i Sverige än i hela OECD-området. Det ser man i första kolumnen. Det berodde både på att vi gick in i krisen med starkare offentliga finanser än andra och på en mindre försämring i krisen. Men av de här två faktorerna var det bättre utgångsläget klart viktigast. Det förklarar hela 4,8 av de 6,4 procentenheter.

Eftersom vi hade ett större BNP-fall än andra borde vi ha fått en större försämring, men den blev i själva verket mindre. Det framgår av bilden, där linjen visar det genomsnittliga sambandet mellan BNP-fall och budgetförsämring för OECD-länderna. Som ni ser ligger Sverige långt under det sambandet, vilket framför allt beror på att sysselsättningen hölls så väl uppe under krisen.

I viss mån berodde det här också på de direkta besparingarna av mindre generösa sjuk- och arbetslöshetsförsäkringar. Jag har här en bild som visar hur utgifterna för sjukförsäkring och förtidspension sjunkit. Utgifterna för arbetslöshet steg förstås under krisen, men de hölls nere av lägre ersättningar. Effekten av det är här skillnaden mellan linjen i diagrammet och staplarna. Linjen visar vad utgifterna skulle ha blivit om utgifterna per arbetslös legat kvar på 2006 års nivå. De direkta besparingarna från förändringarna i sjuk- och arbetslöshetsförsäkringen uppgår till så mycket som 30–35 miljarder kronor, alltså ungefär 1 procent av BNP 2010, utan hänsyn tagen till beteendeförändringar.

Låt mig så gå över till finanspolitiken framöver. När den ska utformas är beräkningar av det så kallade reformutrymmet centrala. Där tycker vi att regeringen är dålig på att förklara vad reformutrymmet är och varför det uppstår. Det finns faktiskt inte någon kort tydlig definition av begreppet i budget- och vårpropositionerna, även om förstås innebörden framgår av resonemangen som helhet. Men det som borde stå är ungefär det här: Reformutrymmet är summan av permanenta skattesänkningar och utgiftsökningar som riksdagen aktivt kan besluta om och som är förenliga med överskottsmålet på 1 procent av BNP över en konjunkturcykel.

Egentligen är termen reformutrymme missvisande, därför att reformer inte behöver kosta någonting eller rent av kan spara pengar, som reformerna i sjuk- och arbetslöshetsförsäkringen. Dessutom kan man alltid göra större reformer än vad utrymmet anger om de finansieras med utgiftsminskningar (om det är skattesänkningar) och med skattehöjningar (om det är utgiftsökningar). Egentligen borde man, tycker vi, utmönstra termen reformutrymme. Budgetutrymme vore en bättre term. Trots det använder vi också termen reformutrymme för att alla ska känna igen sig, men vi gör det under protest.

Varför uppkommer reformutrymmet? Jo, det beror på att skatterna grovt sett är proportionella. Därför ökar de automatiskt med BNP. Men utan nya beslut gör många utgifter inte det. En del är visserligen indexerade till lönerna, som på sikt växer ungefär som BNP. Men andra, som de statliga förvaltningsanslagen, är löneindexerade med produktivitetsavdrag. Ytterligare andra är bara indexerade till priserna. En del utgifter är nominellt fastställda.

Detta innebär att när BNP ökar, så växer skatteintäkterna automatiskt i förhållande till utgifterna. Det förstärker de offentliga finanserna. Det är det utrymmet som kan användas för nya beslut. Det här är förstås politiskt mycket attraktivt för regeringen, men också för oppositionen, eftersom man då kan gå ut och säga att man gör nya reformer även om man bara standardsäkrar tidigare reformer. Alternativt kan man finansiera nya satsningar genom att tidigare reformer urholkas, men utan att man behöver ta något beslut om det.

Det här har, menar vi, varit en bra modell för att skapa överskott. Men det finns ett demokratiskt problem, därför att det är svårt för väljarna att se varifrån finansieringen av nya reformer kommer. I vilken grad kommer den från att tidigare reformer urholkas och i vilken grad från att förändringarna i sjuk- och arbetslöshetsförsäkringarna minskar antalet bidragstagare? Vad betyder ett förbättrat finansiellt netto när statens förmögenhet ökar?

Regeringen ger inte den här informationen i dag, och det är faktiskt förvånansvärt svårt att ta fram den. Vi fick ta hjälp av Ekonomistyrningsverket. Jag visar här deras beräkning för 2013, som är ett ganska typiskt år.

Ekonomistyrningsverket räknar, om man tittar på första raden, med att den offentliga sektorns konjunkturjusterade finansiella sparande ska öka med 0,86 procent av BNP. Den sista raden visar att 0,51 procentenheter

av detta, alltså 17–18 miljarder kronor, kommer från den automatiska förbättring som sker när utgifterna inte följer BNP. 0,22 procentenheter, på den tredje raden, kommer från att statsbidragen till kommunerna och bidragen till läkemedelsförmåner är nominellt fixerade. 0,15 procentenheter kommer från att de statliga förvaltningsanslagen inte följer BNP, på fjärde raden, och 0,16 procentenheter från att transfereringarna till hushållen inte gör det. Man ser också att färre bidragstagare i socialförsäkringarna, på rad sex, som kallas volymförändringar, spelar stor roll och ger 0,25 procentenheter. Ett förbättrat finansiellt netto när förmögensställningen förbättras ger 0,11 procentenheter.

Vi tycker att det här är sådan information som regeringen borde ge, men det sker inte i dag. Med mer resurser och mer tid än vi hade kan man göra det här mycket bättre.

Man kan också säga att riksdagens beslutsprocess, där man startar utifrån en uppskattning av reformutrymmet, har varit väldigt väl avpassad för att minska skatterna och de offentliga utgifterna i förhållande till BNP. Det uppkommer då ett utrymme därför att utgifterna hela tiden tenderar att sjunka i förhållande till BNP. Sedan fördelar man det utrymmet mellan skattesänkningar och utgiftsökningar. Då blir konsekvensen förstås att både skatter och offentliga utgifter sjunker i förhållande till BNP.

Att göra så här är ett politiskt val, och det ska inte vi i Finanspolitiska rådet ha synpunkter på. Däremot ska vi ha synpunkter på eventuella risker för de framtida finanserna. Här har vi då en annan uppfattning än den som har varit gängse i den senaste debatten, som har varit att regeringen är alldeles för sparsam. En synpunkt som är väldigt vanlig är att den offentliga sektorns finansiella ställning nu är så god att det inte längre behövs överskott. Man kan naturligtvis ha den inställningen, men den bygger ganska ofta på missförstånd.

Den offentliga sektorn har i dag en finansiell nettoförmögenhet på ungefär 20 procent av BNP. Fortsatta överskott kommer förstås att öka nettoförmögenheten i kronor. Men ett överskott på 1 procent av BNP ökar inte nettoförmögenheten som andel av BNP utan räcker bara till för att hålla kvar andelen runt de nuvarande 20 procenten: överskotten kompenserar precis för att BNP ökar i löpande priser när vi har prisökningar och realtillväxt. Detta är något som många missar i debatten och som regeringen egentligen inte heller är särskilt bra på att förklara, även om man naturligtvis tänker så.

En fråga som man bör diskutera gäller de offentliga investeringarna. Där diskuterade vi i vår första rapport möjligheten att ha ett mål för den offentliga sektorns totala sparande, alltså inklusive också nettoinvesteringarna, och risken för att nuvarande formulering innebär att investeringarna eftersätts. Här finns det argument både för och emot en sådan omformulering på sikt, vilket är något som vi inte tar ställning till. Däremot menar vi att redovisningen av de offentliga investeringarna är undermålig i de ekonomiska propositionerna, alltså i vårbudget och budgetproposition.

Om jag var riksdagsledamot, vilket Gud förbjude, skulle jag aldrig acceptera ett så bristande underlag. Man vet helt enkelt inte hur utvecklingen ser ut på olika områden. Där utlovade regeringen i förra årets vårproposition ett arbete som skulle redovisas i år, men vi konstaterar att det har uteblivit.

Fram till år 2014 har regeringen beräknat ett reformutrymme på något mer, som man formulerar det, än 48 miljarder kronor. Man har en budgeteringsmarginal under utgiftstaket på nästan 60 miljarder kronor år 2014. Det är en mycket större marginal än tidigare och än med de egna riktlinjerna. Om man skulle utnyttja hela den marginalen skulle man uppenbarligen överskrida utrymmet.

Samtidigt har regeringen aviserat stora skattesänkningar på mer än 20 miljarder kronor nästa år, och det är klart att det kommer mer längre fram under mandatperioden, säg 10–20 miljarder kronor till, om jag räknar väldigt lågt.

Slår man ihop de skattesänkningarna med hela budgeteringsmarginalen skulle det bli en budgetförsvagning på 90–100 miljarder kronor, alltså långt över det angivna utrymmet.

Detta är förstås ingen prognos. Men vi pekar på de risker som uppstår eftersom regeringen har öppnat för både stora skattesänkningar och stora utgiftsökningar.

Många kan tycka att det låter konstigt att varna för sådana risker när så många kritiserar regeringen för att vara alltför återhållsam. Regeringen har en extremt hög trovärdighet när det gäller budgetdisciplin. Men det är ingalunda självklart att den kommer att bestå i framtiden. Generellt vet vi att koalitions- och minoritetsregeringar kan ha svårt att i längden upprätthålla budgetdisciplin.

Den fara som vi ser är att regeringen håller tillbaka utgifterna på ett sätt som inte är hållbart och att man kommer att känna sig tvungen till förändringar i sjukförsäkringen, höjda tak i a-kassan, mer infrastrukturinvesteringar, satsningar på skola och forskning och så vidare – som kommer att kosta och som det också finns mycket goda argument för – samtidigt som man mycket hårt binder sig för stora skattesänkningar.

Vi tycker att regeringen på ett tidigt stadium bör visa på ett tydligare val. Vill man göra stora skattesänkningar bör man sänka utgiftstaket, enligt vår mening. Sänker man inte taket bör man inte göra stora skattesänkningar.

Vi tycker att det har skett en äventyrlig förskjutning i regeringens syn. Nu resonerar man så att överskottsmålet ska garantera att utgiftstaket upprätthålls. Men hela idén med utgiftstaket har ju varit att det ska utgöra ett stöd för överskottsmålet, eftersom det enligt budgetlagen är en mer bindande restriktion. Så har också finansministern sett det tidigare, inte minst i motsvarande utfrågning här för två år sedan. Vi undrar varför man har ändrat syn. Vi tycker att det är mindre lämpligt.

Ett par ord om finansiell stabilitet. Det kan verka vara ett område utanför vårt mandat. Men vi vet att de svåraste budgetkriserna uppstår i samband med finansiella kriser. Man minskar risken för statsfinanserna om man kan undvika finanskriser.

Det blev ingen finanskris i Sverige. Men de svenska bankernas utlåning i Baltikum kunde mycket väl ha lett till det. Det finns alltså skäl för oss att begrunda vad man gör i andra länder för att stärka den makrofinansiella tillsynen, det vill säga den tillsyn som gäller hela det finansiella systemet.

Vi menar att det behövs en starkare makrofinansiell tillsyn också i Sverige och att det är ett problem att ingen institution har huvudansvaret för den. Vi ser två möjliga vägar.

Den ena är att ge Riksbanken ett tydligare uppdrag också för finansiell stabilitet, så att det uppdraget blir mer likställt med prisstabilitetsmålet. Fördelen med det är den samordning som man då kan få mellan penningpolitik och finansiell reglering. En nackdel är att Riksbankens uppdrag blir svårare att utvärdera med mer komplexa mål.

Den andra möjligheten vore att inrätta en helt ny myndighet efter mönster från andra länder, ett finansiellt stabilitetsråd, som inte skulle ha några egna instrument utan mer fungera som en vakthund som slår larm om man ser finansiella systemrisker. Då skulle man undvika en mer komplex målformulering för Riksbanken. Nackdelen är i stället att ett sådant råd riskerar att bli tandlöst, om man inte har några instrument.

Några ord om arbetsmarknaden. Där gör regeringen en mycket positiv bedömning. Prognosen är att jämviktsarbetslösheten ska falla till 5 procent, eftersom man tror att de reformer som man har genomfört – jobbskatteavdrag och förändringar i arbetslöshetsförsäkringen – ska ge stora effekter.

Vi har granskat regeringens kalkyler. Vi tycker att det är ett problem att man beräknar olika effekter med helt olika metoder. Det innebär att det inte är helt klart att delberäkningarna är konsistenta med varandra och att man verkligen kan summera dem, som regeringen gör. Men vi gör ändå bedömningen att slutsatserna är rimliga, eller i varje fall inte orimliga, som jag tror att vi skriver.

Man kan jämföra med andra länder som har gjort stora arbetsmarknadsreformer – Danmark, Nederländerna, Storbritannien och Tyskland – där jag på den bild jag nu visar har markerat reformperioderna med grå fält. Nedgångarna i samband med och efter reformerna har faktiskt varit större än vad regeringen räknar med i Sverige. Men osäkerheten i bedömningarna är förstås extremt stor. Man bör vara försiktig med att bara på basis av modellkalkyler räkna med stora sysselsättningsökningar. Man bör se till att sysselsättningen de facto ökar innan man intecknar ett stort reformutrymme.

Vi tycker att regeringen ska ha en eloge för att den i vårpropositionen för första gången är tydlig med att jobbskatteavdrag och mindre generös arbetslöshetsförsäkring kan antas sänka lönerna eller i varje fall minska löneökningarna före skatt, något som man förut inte har talat klarspråk om.

Samtidigt säger regeringen att de socialavgiftssänkningar som har gjorts kommer att öka lönerna med lika mycket, så att nettoeffekten blir noll. Vi är tveksamma till den slutsatsen men tycker att det är bra att man för ett mycket mer nyanserat resonemang än tidigare. Det är bra för debatten.

Min sista punkt gäller skattesystemet. Där tar vi vår utgångspunkt i 1990/91 års stora skattereform. Den vägledades av grundläggande principer om enkelhet och likformighet. Men förmodligen influerades man för lite av överväganden om så kallad optimal beskattning, som säger att sådana aktiviteter som är känsliga för beskattning ska beskattas lågt och sådana aktiviteter som är okänsliga ska beskattas högt. Då minimerar man de samhällsekonomiska effektivitetsförluster som all beskattning innebär, eftersom den driver en kil mellan vad som är privatekonomiskt lönsamt och vad som är samhällsekonomiskt lönsamt.

Över tiden har det skett ett stort antal förändringar i skattesystemet i förhållande till skattereformen. Mycket kan motiveras av optimala skattehänsyn, till exempel jobbskatteavdraget, som stärker drivkrafterna att arbeta. Det gäller även RUT-avdraget, som kompenserar för att egenarbete i hushållet, och naturligtvis också svartarbete, inte beskattas.

Men många av förändringarna kan enligt vår uppfattning inte motiveras från något vettigt perspektiv, vare sig av optimala beskattningshänsyn eller av fördelningsskäl. Det gäller till exempel den lägre momsen på livsmedel, skidliftar och andra fritidsaktiviteter.

För att ta livsmedel; det är konsumtion som är ganska okänslig för prisförändringar, vilket innebär att beskattning där ger upphov till mycket små snedvridningseffekter. Visserligen lägger låginkomsthushåll en större del av sin budget på livsmedel än höginkomsthushåll. Men det är en väldigt etablerad slutsats i forskningen att direktstöd till låginkomsthushåll är en mycket mer träffsäker fördelningsmetod än sänkt moms för alla.

Det finns vissa samhällsekonomiska effektivitetsvinster med lägre moms på restaurang- och cateringtjänster. Men de är sannolikt små och effekterna på sysselsättningen i hela ekonomin obetydliga.

Vår slutsats är att nuvarande differentiering av momsen går på tvärs mot alla rimliga överväganden: likformighet, optimal beskattning och fördelningshänsyn. Vi tycker att det finns skäl att gå tillbaka till en enhetlig moms och faktiskt också skäl att införa en konsumtionsbeskattning av finansiella tjänster, vilken inte finns i dag – det innebär en risk att de sväller alltför mycket eftersom de är lågt beskattade.

Den skattesänkning som förmodligen skulle ge störst effektivitetsvinster i termer av fler arbetstimmar och starkare incitament för utbildning och ansträngning vore att ta bort värnskatten. Det är förmodligen inte särskilt dyrt, eftersom självfinansieringsgraden – den andel av den direkta kostnaden som betalar sig själv genom att skattebasen ökar – är hög.

Det vi har sagt om värnskatten tror jag kanske har missuppfattats. Vi ger ingen rekommendation om att avskaffa den. Självfallet måste ett sådant beslut vägas mot fördelningseffekterna. Vi konstaterar bara att man i princip nog skulle kunna hantera en del av de fördelningskonsekvenserna om man samtidigt återgick till högre skatt på boende, det vill säga någon form av fastighetsskatt värd namnet.

Fastighetsskatten var en integrerad del av skattesystemet från 1990/91. Investeringar i boende, konsumtion av bostadstjänster skulle beskattas på samma sätt som andra investeringar och annan konsumtion. Så är inte fallet i dag, utan nu gynnas faktiskt boendet.

Det är en annan sak att vi inser att detta inte har några lysande förutsättningar politiskt just nu. Men det ska vi inte ta hänsyn till, utan det är ert jobb.

Vi diskuterar ytterligare jobbskatteavdrag. Finansdepartementet räknar med en låg självfinansieringsgrad för ytterligare jobbskatteavdrag i kombination med höjd skiktgräns för den statliga inkomstskatten. Då hamnar man på siffran 25 procent.

Skulle man räkna bara på jobbskatteavdraget och dessutom ta hänsyn till att det inte verkar som om man kan införa fler jobbskatteavdrag utan att samtidigt sänka skatten för äldre, då skulle man med regeringens sätt att räkna säkert hamna någonstans nedåt 20 procent i självfinansieringsgrad. Det betyder i så fall att ytterligare jobbskatteavdrag är dyra, även om vi tror att de är effektiva i att skapa fler jobb.

Här verkar regeringen ibland resonera så att vi måste få fler i arbete för att kunna försörja en åldrande befolkning och att jobbskatteavdrag är ett sätt att åstadkomma det på. Det är förstås inte ett korrekt resonemang. Även om jobbskatteavdrag får fler i arbete, har de en betydande kostnad som gör det svårare att finansiera utgifterna. Då är det ett politiskt val hur man vill väga låg skatt mot offentliga utgifter.

Sammantaget menar vi att 1990/91 års stora skattereform baserades på ganska konsekventa principer. Sedan har det gjorts ett antal förändringar. En del har, som jag har sagt, varit motiverade, medan andra inte har varit det.

Vi ser en stor risk att regeringen genom alla möjliga sorters finjusteringar går alldeles för långt i särlösningar och att det snarast öppnar för olika lobbyintressen, typ hotell- och restaurangbranschen.

Vi ser ett behov av en ny, stor översyn av hela skattesystemet, förslagsvis i en parlamentarisk utredning.

Det står mycket mer i rapporten, men jag tänkte nöja mig med detta.

Ordföranden: Vi tackar rådets ordförande Lars Calmfors för detta. Hela rapporten finns här för er som inte har fått den förut.

Vi går vidare till våra två inbjudna ekonomer. Först kommer Cecilia Hermansson, chefsekonom på Swedbank.

Cecilia Hermansson: Tack så mycket för att jag har fått komma hit för att kommentera Finanspolitiska rådets rapport!

Jag vill börja med att säga att jag tycker att det är en mycket pedagogisk, nyanserad och bred genomgång av finanspolitiken, finansiell reglering, arbetsmarknad, skatter och utbildning. Jag tänkte fokusera mina kommentarer på finanspolitiken och finansiell reglering.

Jag kan bara nämna: Den utredning om arbetsmarknaden som regeringen bidrog med till vårpropositionen var en ambitiös och djupgående undersökning av jämviktsarbetslösheten. Det finns egentligen inga andra studier som är så pass djupgående. Därav kan debatten komma att stanna av. Det finns egentligen inga bättre undersökningar.

Det är ändå viktigt att inse att utredningen bygger på en massa antaganden, att det som måste till för att få ned arbetslösheten till 5 procent är förändringar av attityden och bättre matchningar och att det då kommer att behövas mer reformer för att lyckas med det.

Jag stöder också rådets rekommendationer om en genomgående skattereform eller att man gör en översyn av skatter. Lars kallade det för optimal beskattning. Jag tänker mycket på globaliseringen och de utmaningar som Sverige har och att skattesystemet är förankrat utifrån det.

Det här bör vara obligatorisk läsning för alla ekonomistuderande, tycker jag. Den här rapporten, som kommer varje år, borde ingå i alla ekonomistudenters kurslitteratur. Man lär sig oerhört mycket av den.

Det som är fördelen med Finanspolitiska rådet är just att vi får alternativa bedömningar. Vi får se alternativa tillvägagångssätt, och vi får en diskussion om finanspolitikens inriktning och metoder som vi kanske annars inte skulle få på det här sättet. Jag tycker att det är väldigt viktigt med rådets slutsatser.

En slutsats är att trots att Sverige har ett bra institutionellt ramverk för finanspolitiken – vi har verkligen fått se under krisen att så var fallet – kan det krävas ännu bättre metoder och mer transparens kring metoderna. Jag tycker att man kan koppla det här till penningpolitiken där vi har tydliga mål som kan utvärderas. Här behöver också finanspolitikens mål bli tydligare. En av rekommendationerna i rapporten är att regeringen skulle lämna in en särskild skrivelse om finanspolitiken. Den rekommendationen stöder jag. Just att den kommer vid ett annat tillfälle än budgetpropositionen tror jag skulle vara värdefullt, för då får vi en diskussion om detta.

Sedan gäller det diskussionen kring reformutrymme och budgetutrymme. Jag håller med Lars Calmfors och rådet om att det vore en bättre benämning att kalla det för budgetutrymme. Det är oerhört svårt för en

aktör som sitter vid sidan om och som ska försöka analysera vad reformutrymmet är att förstå hur det uppstår. Därför behövs det bättre underlag för det. Jag tror att det skulle vara väldigt välkommet.

Man kan se här att det finns en risk att man urholkar utgiftstaket med alltför stora marginaler. En anledning till det är väl att man vill ha säkerhet om det skulle uppstå nya oroshärdar i omvärlden och så vidare. Men här finns det kanske möjligheter att göra mer konjunkturjusterade marginaler eller så att man på något sätt får någon sorts undantag. På så sätt behöver man inte ha fullt så stora säkerheter. Jag kan också tycka att det är tråkigt att utgiftstaket inte längre blir så styrande. I princip skulle man ju, om man har så här stora marginaler, kunna säga att vi inte längre behöver utgiftstak, om man ska gå riktigt långt. Då blir överskottsmålet det allenarådande.

Man kan väl konstatera att när det gäller just det strukturella sparandet och hur man ska räkna fram det finns det både livremmar och hängslen. När jag har läst de senaste budgetpropositionerna kan jag slås av att det inte räcker med att diskutera osäkerheten. Man behöver ökade säkerhetsmarginaler. Riskbilden måste vara balanserad. Man höjer överskottet till 2014, som ett mål, till 2 procent. Det skapar en ottydlighet när det gäller att försöka utröna vad som egentligen är utvecklingen här och vad man kan tro. Man tittar både bakåt och framåt. Det ska man naturligtvis göra. Men man har väldigt många indikatorer för det. Risken är då att man tittar för mycket bakåt samtidigt som prognoserna, som man kommer med i det här läget, enligt min bedömning är ganska optimistiska. Att man till exempel har en hushållskonsumtion som ska öka med mer än 3 ½ procent under fyra år bygger ju på en hel del antaganden som kan verka märkliga med tanke på utvecklingen vad det gäller högre räntor och minskade marginaler på många sätt. Det ligger alltså en hel del optimism i de underliggande prognoserna, som gör att vi får ganska stora överskott. Sedan kommer det då en sådan här retorik och diskussion: Det här kan vi inte använda. Vi måste vara försiktiga. Inte förrän vi helt säkert kan klargöra om det går att ta ett ökat reformutrymme i anspråk kommer vi att göra det.

Risken är då att det aldrig kommer ett rätt tillfälle för att genomföra reformer.

Jag noterar i och för sig att regeringen tar ett år i taget. Det är också positivt att regeringen tänker i termer av strukturreformer som kan bidra till att förbättra ekonomins funktionssätt på sikt. Det finns enligt mitt sätt att se mycket som är positivt med regeringens politik, men hela processen och det institutionella ramverket har blivit ganska otydligt för utomstående bedömare när de ska försöka förstå. Speciellt om överskottsmålet ska vara mer styrande och utgiftstaket egentligen inte längre spelar så stor roll blir det ett problem här.

När överskottsmålet kom hade vi en diskussion kring demografi och ökad försörjningsbörda och att vi skulle säkerställa en låg skuld för framtida generationer. I den nuvarande diskussionen tycker jag att det är det

här med krisen i Grekland. Oron för att vi får nya problem i Sverige gör att vi måste ha bättre marginaler. På så sätt verkar diskussionen och själva orsakerna till överskottsmålet variera något över tiden. Jag tror att det vore bra om vi tog fasta på det ursprungliga målet. Jag kan också tänka mig att man behöver lite mer diskussion kring generationer och om vi verkligen ska ha nettotillgångar som andel av BNP runt 20 procent.

Som det är nu blir det lite grann som generalsekreteraren för OECD uttryckte det: Om man har bränt sig på het mjölk blåser man på yoghurt. Lite grann kan man väl säga att vi har bränt oss på 90-talet, och nu ser vi hur andra länder har bränt sig med statsskuldskriser i stora delar av västvärlden. På så sätt blir vi väldigt försiktiga. Risker är då att vi blir överdrivet försiktiga och att vi inte tänker tillräckligt framåt. I det perspektivet tror jag att det finns en risk med att den offentliga sektorns finanser har fått ett väldigt stort fokus i den nuvarande budgetprocessen medan realkapitalstocken ser ut att komma lite i andra hand. Jag kan bara stödja rådets förslag om att vi ska ha bättre data och analys över hur offentliga investeringar utvecklas och hur realkapitalstocken ser ut, så att vi inte prioriterar ned för mycket. För det är minst lika farligt för framtida generationer att vi faktiskt inte bygger upp en tillräckligt konkurrenskraftig ekonomi för framtiden.

Vi kan då titta på den makrofinansiella regleringen. Jag tycker att regeringen har haft en mycket god krishantering under den här perioden. Man har på så sätt bidragit till att vi inte haft problem i Sverige och också kunnat minska de problem som vi hade i Baltikum, i det svenska banksystemet. Här kan man väl säga att det är lätt att stödja rådets syn på att vi behöver stärka det nuvarande ramverket. Ansvaret faller helt enkelt mellan stolarna. Det är också inom nationen, men jag tycker att jag saknar lite en diskussion kring den gränsöverskridande övervakningen. Precis som man noterar är finanskriser ett så stort problem att vi kan få stora finanspolitiska problem. Då skulle det vara intressant att få mer av en analys över hur den gränsöverskridande övervakningen ska se ut.

Här kan man också se, när det gäller ansvaret, att vi ligger otroligt mycket efter andra länder vad det gäller att ta fram data avseende finansiell sektor och finansiell stabilitet. Vi kan titta på lån som inte har betalats och vi kan titta på utlåning i förhållande till sparande och så vidare i den finansiella sektorn, i banksektorn. Då har vi data till 2009. Vi kan inte få fram senare data. Vi kan se att man i Baltikum har mycket bättre data mycket snabbare. Här finns det ett problem, att ingen riktigt tar ansvar för datahanteringen på det här området.

Det framkommer också i rapporten att den ekonomiska politiken ska syfta till att dämpa det procykliska mönstret i den finansiella sektorn. Det tycker jag är oerhört viktigt, för i goda tider springer bankerna i väg, och i dåliga tider tenderar man kanske att låna ut för lite i förhållande till vad som vore bra samhällsekonomiskt.

Då finns det förslag kring dynamiska regleringar, men jag tycker att det skulle vara olyckligt om man till exempel ökar osäkerheten för hushåll och företag. Jag tror inte heller att vi har tillräckligt med förståelse för hur läget ser ut, vare sig det gäller konjunkturen eller finanssektorns utveckling. Därför tror jag att det är väldigt svårt att utveckla det här med dynamiska regleringar. Därför är det så mycket viktigare att man skapar en god jordmån för finansiell stabilitet. Här tycker jag att finanspolitiken också har ett ansvar. Det finns exempel på när man inte skapar en god jordmån, tycker jag. Jag tänker på att man samtidigt som Riksbanken har haft väldigt låga räntor har haft väldigt låg fastighetsbeskattning och inte förändrat ränteavdragen och dessutom lagt till ROT-avdrag. Och man har uppskovsregler. Det blir en otrolig stimulans till hela fastighetssektorn och till finanssektorn samtidigt som man har en hög skatt på sparande som gör att det finns mindre incitament att spara.

Efter finanskrisen har vi väl ändå förstått att det gäller att balansera incitamenten, så att man inte har överdrivna incitament att låna och alldeles för små incitament att spara. Här skulle man kunna göra mer.

När det gäller högre kapitaltäcknings- och likviditetskrav tycker jag att det är rimligt. Bankerna behöver det. Bankerna behöver regleringar. Men det är också viktigt att förklara för allmänheten att man då kommer att få lite dyrare pris på kapital. Att bankerna nu, för att bli mer stabila, lånar på längre löptider är någonting som vi sällan läser om. Förut har ju bankerna lånat kort för att låna ut på långa löptider till hushållen, i och med att man har lån på kanske 30, 40, 50 år i bostadssektorn. Nu när bankerna lånar på längre löptider ökar bolånemarginalerna mot reporäntan.

Det finns säkert skäl till att bankernas vinster ökar och så vidare, men det är viktigt att se alla de här skälen och att vi har högre bolånemarginaler.

Man kan titta på målkonflikten mellan monetär och finansiell stabilitet. Den finns helt klart. Under den här tiden, när vi har sänkt räntorna, har vi också överbryggat lågkonjunkturen, och hushållen har tagit på sig mer risk genom att bygga upp skulder. Det kan finnas en målkonflikt. Man kan väl också lägga till finanspolitikens roll i ett sådant perspektiv, att inte allt handlar om det som är mellan Riksbanken och den finansiella stabiliteten. Jag tycker att vi bör få i fokus att finanspolitiken också har en roll.

När det gäller rådet kring om man ska ha en utökad roll för Riksbanken eller ett makrofinansiellt stabilitetsråd tycker jag att det är lämpligt att avvakta Finanskriskommitténs förslag. Men så där bara spontant kan jag säga att vi redan har olika aktörer. Även om vi skulle lägga mer fokus på Riksbanken har vi dessutom finanspolitikens roll, precis som jag nämnde. Det kommer alltså ändå alltid att vara flera aktörer. Därför tycker jag att det är viktigt att vi snarare har ett råd. Jag tror också att det skulle vara dåligt för Riksbanken, att man får ett lägre förtroende för en aktör som också går ut och stänger banker och så vidare. Det finns en anledning till att vi har olika aktörer. Jag tror att man måste skapa ett sätt för dem att samarbeta bättre.

Avslutningsvis vill jag visa en bild som oroar mig, som gör att jag har svårt att sova på nätterna. Det är hushållens skulder som ökar och ökar snabbt. Även om takten nu börjar komma ned något fortsätter skulduppbyggnaden. Standard & Poor's har just varnat de nordiska länderna för att få en alltför stor hushållsskuld. Vi har låg offentlig skuld, och den blir bara lägre. Men samtidigt ökar de privata skulderna, och det här bygger upp risker. Som ni ser på den här bilden är den finansiella nettoförmögenheten, om man skulle exkludera bostadsrätter och det kollektiva försäkrings-sparandet, väldigt låg. Allting samlas i bostäder, i bostadsrätter och i småhus.

Men det som finns i regeringens prognoser är att bolånemarginalen ska krympa. Därför blir det högre disponibelinkomstutveckling. Därför kan man också få en väldigt stark hushållskonsumtionsökning under de närmaste åren. Det tycker jag inte riktigt rimmar med högre kapitaltäckningskrav och högre krav i bankerna på att hålla mer likviditet och att ta upp lån på längre löptider. Det kommer att innebära högre bolånemarginaler. Därför har jag svårt att se varför regeringen räknar med att de ska sjunka tillbaka. Det är snarare så att de kan komma att stiga ytterligare. Och en högre räntekvot kan innebära att hushållens konsumtion, i form av lägre detaljhandel och så vidare, kommer att utgöra påfrestningar när vi går framåt. I det här har finanspolitiken en roll. Det handlar om vilka grunder vi lägger för hushållens incitament. Bankerna har naturligtvis också ett stort ansvar. Det gäller att se helheten när det gäller banker, finanspolitik och penningpolitik. Därför tror jag att ett sådant här råd skulle vara bra för att få en mer oberoende syn på utvecklingen.

Roger Mörtvik: Jag vill också börja med att tacka för inbjudan att komma hit.

När Finanspolitiska rådet inrättades för några år sedan tillhörde jag de mer skeptiska. Jag trodde inte att rådet skulle kunna vara tillräckligt självständigt. De senaste rapporterna visar att jag hade helt fel. Det har visat sig att rådet i allra högsta grad bidrar till en seriös och viktig diskussion kring finanspolitikens förutsättningar.

I rapporten ägnar man väldigt mycket kraft och utrymme åt hur regeringen hanterade krisen och åtgärderna i samband med den. En bedömning som Lars Calmfors gör, och som framgår av rapporten, är att de offentliga utgifterna försämrades betydligt mindre än vad man hade kunnat vänta sig. I och för sig säger man också att det kanske inte var så konstigt eftersom Sverige gick in i krisen med väldigt starka offentliga finanser.

En viktig förklaring var också att regeringen inte bedrev en särskilt aktiv stimulanspolitik. Under 2007–2009 hade Sverige faktiskt ett konjunkturrensat plus i ekonomin. Tittar man på hela perioden av de första åren av krisen hade vi i Sverige i själva verket en åtstramande politik där det som gick ut i stimulanser i hög grad drogs tillbaka i form av indragna stimulanser på andra håll.

Man ser också, vilket visas i rapporten, att regeringen överskattade effekterna av de automatiska stabilisatorerna. Man hävdade också att de automatiska stabilisatorerna var så starka att det inte behövdes en lika aktiv stimulanspolitik i Sverige som i andra OECD-länder. Det ledde till en viss motvilja mot att bedriva en mer aktiv politik.

Men det är också viktigt att veta och komma ihåg att en del i det faktum att de automatiska stabilisatorerna inte var så starka var effekten av regeringens egen politik, till exempel de åtgärder inom a-kassan som ledde till både en lägre ersättning och till att väldigt många lämnade försäkringen.

Stimulansåtgärderna som vidtogs var inte tidsbegränsade i så hög grad som experter, OECD och IMF rekommenderade. Rådet visar i rapporten att två tredjedelar av stimulanserna i själva verket var av en mer permanent karaktär. Det är ingen bra stimulanspolitik om syftet är att få i gång aktiviteten i ekonomin under krisen. Man kan se ROT-avdraget som ett sådant exempel. Det är en alldeles ypperlig konjunkturåtgärd, men den är inte särskilt bra för ekonomin som permanent åtgärd.

Man kan säga att det som regeringen gjorde bra var att återskapa förtroendet för den finansiella stabiliteten. Men stimulanspolitiken överläts i alltför hög grad till Riksbanken. Det är min bedömning. Effekten blev att arbetslösheten ökade mycket snabbare än vad som hade varit nödvändigt, inte minst i tillverkningsindustrin, vilket rådet pekar på, där tiotusentals jobb försvann och kanske aldrig kommer tillbaka.

Det är ganska intressant att jämföra med Tyskland. I Sverige minskade industriproduktionen med ungefär 20 procent under dessa år men sysselsättningen med bara 10 procent. I Tyskland minskade industriproduktionen med ungefär 18 procent men sysselsättningen med bara 1 procent. Anledningen var att den tyska regeringen med hjälp av permitteringslöner och utbildningsstöd såg till att krisen och fallet i produktion inte skulle leda till motsvarande fall i sysselsättningen.

Nu menar rådet att detta inte kommer att leda till särskilt stora permanenta ärr på den svenska arbetsmarknaden. Jag hoppas att man har rätt, men jag misstänker att man har fel. En anledning till det är det som också Cecilia Hermansson var inne på, nämligen att det finns stora risker för att långvarig arbetslöshet permanentas och att den stigmatiserar människor även om de har kvalifikationer för att ta plats på arbetsmarknaden.

När det gäller arbetslöshetsförsäkringen förs ett intressant resonemang. Rådet säger att differentieringen av a-kassan i princip var ett misslyckande. Men då måste man komma ihåg att tanken med differentieringen var att branscher med hög arbetslöshet skulle betala ett högre pris för sin arbetslöshet. Då är det viktigt att komma ihåg att mekanismen för detta bygger på att man i princip slår sönder den samordning i lönebildningen som finns. Det är ett stort problem i sig därför att just den koordinerade lönebildningen är en av de starkaste konkurrensfaktorerna som vi har i svensk ekonomi. Det är därför ett ganska farligt spel som regeringen bedriver men som rådet inte riktigt belyser.

Rådets förslag är att i stället göra a-kassan obligatorisk. Men det finns ingenting i analysen eller i forskningen som talar för att det skulle vara särskilt träffsäkert. Det finns ingen poäng med att fler ska betala om inte fler därmed automatiskt också får rätt till ersättningen.

Jag skulle vilja säga att a-kassedelen är den kanske svagaste delen i rapporten. Där är det mycket mer värderingsstyrt än i övriga delar. En sådan del är att det i rapporten pekas på att om man inför ett obligatorium kommer det sannolikt att leda till att organisationsgraden till facket faller. Men man tar inte ställning till om detta är bra eller dåligt, utan man säger att det är en politisk fråga att avgöra, vilket är ganska märkligt med tanke på att hög organisationsgrad är grunden för den höga kollektivavtalsstäckning som i sig utgör förutsättningarna för den omställning som vi har på den svenska arbetsmarknaden. Det är en väldigt viktig och stark konkurrensfördel, vilket gör det ganska märkligt, tycker jag, att rådet inte tar ställning till om det är bra eller dåligt om organisationsgraden faller.

Samtidigt ger rådet en eloge till regeringen för att den talar klarspråk om jobbskatteavdragets effekter, och jag vill ge en eloge till rådet för att man talar klarspråk kring dessa effekter. Mekanismen är att det skapar fler jobb i teorin genom att lönerna pressas nedåt.

Men även om det får effekten att lönerna pressas nedåt är jag tveksam till hur stor den långsiktiga sysselsättningseffekten egentligen blir. Det har att göra med att mycket av den forskning som finns på området baserar sig på resultat i länder med helt andra arbetsmarknadssystem än vi har i Sverige. Det är inte helt enkelt att överföra resultaten från USA till den svenska ekonomin.

Jag upplever ändå någonting annat när jag läser rapporten, trots att Lars Calmfors egentligen sade någonting annat, nämligen att man ändå är lite tveksam till om fortsatta jobbskatteavdrag är lika effektiva som de tidigare. Då för man ett resonemang om att värnskatten borde avskaffas i stället, och det tycker jag är klokt.

Samtidigt pekar man inte på en annan sak som är väldigt viktig, nämligen att jobbskatteavdraget i sig urholkar värdet av socialförsäkringarna. Så här långt är vår bedömning att jobbskatteavdragen har urholkat nettovärdet av till exempel sjukförsäkringen och a-kassan med nästan 10 procent, det vill säga att varje fortsatt steg av jobbskatteavdragen bidrar till att försvaga välfärdssystemen. Därför är det svårt att motivera några fortsatta jobbskatteavdrag.

Rådet tar upp frågan om reformutrymme. Det är ett klokt resonemang och ett klokt förslag att regeringen bör peka på hur reformutrymme skapas. I hög grad har man skapat ett falskt reformutrymme, till exempel när man inte har justerat upp och indexerat ersättningarna i a-kassan, vilket har lett till att försäkringarna går med mångmiljardöverskott som i stället för att användas till att förstärka försäkringarna går till andra reformer och andra åtgärder.

Man pekar också på en intressant faktor när det gäller möjligheten för äldre att jobba kvar längre. Man säger att om man ska höja den faktiska pensionsåldern bör man också förändra sjukförsäkringen så att den är mindre restriktiv och kärv mot dessa äldre. Jag funderade länge på vad man egentligen tänkte på. Jag misstänker att det som man egentligen säger indirekt är att det finns fall där en alltför stram sjukförsäkring faktiskt kan motverka arbetslinjen.

Man pekar också på de differentierade arbetsgivaravgifterna som en viktig del i politiken. Det finns starkt stöd i forskningen för att differentierade arbetsgivaravgifter för till exempel långtidsarbetslösa, lågutbildade och funktionshindrade har bra effekt. Men generellt sänkta arbetsgivaravgifter är väldigt dyrt och väldigt ineffektivt. Det finns ett exempel i den nuvarande politiken när det gäller arbetsgivaravgifterna för unga under 25 år. Det är dyrt och ineffektivt och borde användas till helt andra insatser för de unga.

Slutligen vill jag säga någonting om utbildningspolitiken som är en viktig del i rapporten. Rådet konstaterar att de utbildningspolitiska reformer som har genomförts förmodligen är otillräckliga för att nå de utbildningspolitiska målen. Men det som jag tycker är mest oroväckande är egentligen att flera av de reformer och åtgärder som har vidtagits går stick i stäv med de rekommendationer som till exempel OECD ger när det gäller tidiga utbildningsval, återvändsgränder i utbildningssystemen och svaga möjligheter att komma tillbaka i vuxen ålder. Rådet pekar i rapporten på att det finns en risk att skolpolitiken leder till ökad segregation. Man säger också att satsningarna på lärarna är otillräckliga och att det behövs större satsningar på utbildning och på personalen i skolan. Det tycker jag är en väldigt viktig del i beskedet från rådet. Däremot säger man att lärarlegitimationen bör omprövas. Det är en tveksam slutsats som jag inte tycker bygger på någon analys i rapporten.

Det behövs mycket mer pengar till utbildning, och vi behöver också en mycket mer forsknings- och evidensbaserad utbildningspolitik. Jag tycker att det vore bra om regeringen tillsatte ett utbildningspolitiskt råd som är motsvarigheten till Finanspolitiska rådet och som får i uppdrag att granska utbildningspolitiken separat.

Avslutningsvis vill jag säga att det är en väldigt bra rapport. Den är användbar, den har väldigt starkt stöd i det som är etablerad forskning, men den är inte helt värderingsfri. För er som ska använda denna typ av rapporter är det viktigt att även om forskningen ger mycket vägledning kan inte enbart forskningen styra politiken.

Finansminister Anders Borg (M): Jag tackar för rapporten från Finanspolitiska rådet och för att vi får denna möjlighet att föra en diskussion kring finanspolitiken också i detta sammanhang.

Jag kommer att kommentera ett par punkter i rapporten. Min huvudslutsats är att det är centralt att vi upprätthåller ett ramverk och en finanspolitik som ger långsiktig uthållighet och som ger oss manöverutrymme att hantera också en kommande ekonomisk kris. Jag kommer vidare att hävda

att det är fortsatt centralt att vi fortsätter med arbetsmarknadsreformer som gör att vi förstärker arbetslinjen därför att ett övergripande mål för politiken är att komma närmare full sysselsättning och pressa tillbaka arbetslösheten. Därtill kommer jag att göra några kommentarer kring utbildningsfrågorna.

När det gäller de offentliga finanserna är det viktigt att vi ser perspektiven här. I de flesta europeiska länderna och OECD-länderna står man inför väldigt stora neddragningar av de offentliga utgifterna, relativt stora uppsägningar och relativt kraftiga skattehöjningar. I Sverige för vi en diskussion som är helt unik i Europa. Vi diskuterar nämligen om det finns ett reformutrymme eller inte. Vi är alltså det enda industrilandet i Europa som över huvud taget kan föra en sådan diskussion. Det är rätt viktigt att vi har detta perspektiv klart för oss.

Sverige har nu en tillväxt på strax över 6 procent enligt den senaste statistiken. Det ska jämföras med att vi i dag har fått reda på att tillväxten i Danmark är 1 procent och i Schweiz strax över 2 procent. Detta presenterades här på förmiddagen.

Det innebär att det är en relativt stark efterfrågan i svensk ekonomi, och den har, ur ett historiskt perspektiv, omsatts i en helt exceptionell ökning av sysselsättningen. Enligt den senaste statistiken stiger sysselsättningen med strax under 5 procent. Det är någonting som ger oss en väldigt stark signal om att svensk ekonomi fungerar annorlunda när det gäller arbetsmarknaden än vad vi tidigare har upplevt.

Varför är det då viktigt med goda offentliga finanser? Har man en ambition om full sysselsättning är det viktigt att man också har manöverutrymme i kommande konjunkturedgångar.

Det är viktigt att vi, precis som under den här krisen, kan tillhöra de länder som fört den mest aktiva finanspolitiken för att motverka svängningar. Det är naturligtvis också centralt att vi därigenom slipper diskutera åtstramningar och skattehöjningar. Oftast är det så att man när man genomför åtstramningar eller tvingas genomföra skattehöjningar också skadar de grundläggande strukturerna i ekonomin. Skatter har alltid en stor kostnad för ekonomin i termer av sämre funktionssätt. Stora neddragningar av offentliga utgifter tenderar att landa på människor som fördelningspolitiskt har det sämre och på viktiga områden i den offentliga verksamheten. Vill man undvika det måste man säkra att vi är tillbaka i starka offentliga finanser före nästa nedgång.

En skillnad mellan Sverige och de flesta europeiska länder är att vi när vi nu diskuterar ett framtida budgeteringsutrymme, ett reformutrymme, kan göra det utifrån att vi vill genomföra ytterligare strukturreformer. Vi kan tala om en kommande infrastrukturproposition nästa år eller om behov av att förstärka i forskningspropositionen, och vi kan diskutera fortsatta skattesänkningar för att göra det mer lönsamt att arbeta.

När vi blickar tillbaka på åren 2013 och 2014 kommer Sverige att ha kunnat genomföra viktiga strukturreformer för att ekonomin ska fungera bättre. I många europeiska länder – i några länder kan man under krisen göra en del strukturreformer – kommer man att ha försämrat sina förutsättningar för tillväxt genom att man varit tvungen att dra ned på utbildnings-system och för den delen även på infrastruktur och forskning.

Det är också viktigt att vi tänker på hur sparandet ser ut framöver. Nästa år har vi ett strukturellt sparande på 2,2 procent. Det stiger till 3,6 procent 2013 och går upp till över 4,5 procent 2015.

Det här talar för att finanspolitiken under krisen har varit väl avvägd. Vi har kunnat genomföra mycket omfattande diskretionära åtgärder. Om vi lägger samman det som gjordes när vi såg krisen komma och valde att börja bli expansiva hösten 2009 och framåt, handlar det om ungefär 90 miljarder i samlade åtgärder. Såväl kommissionen som OECD har i sina jämförelser mellan de olika medlemsländerna landat i slutsatsen att i fråga om diskretionära åtgärder ligger Sverige, Finland och Tyskland i topp. Det blir alldeles särskilt tydligt om vi blickar över helheten. De flesta länder var tvungna att lägga i praktiken noll stimulansåtgärder för 2010 och praktiskt taget de flesta åtstramningar för 2011, medan vi faktiskt till och med för 2012 kan diskutera möjligheter att genomföra ytterligare förstärkningar. Det är alltså en väldig kontrast mellan bilden i Sverige och den bild vi ser i andra länder.

Vidare är det viktigt att vi när vi gjort de konjunkturpolitiska insatserna samtidigt försökt förstärka den långsiktiga strukturen i svensk ekonomi. En betydande del av insatserna har faktiskt förstärkt produktionsförmågan långsiktigt. I många andra länder har det mer blivit så att man har tagit alla möjliga förslag som legat i olika utskott och kommittéer och genomfört dem och sagt att de är "tillfälliga". I många fall har de sedan visat sig bli permanenta när man tittar på de skadeverkningar de haft, till exempel i USA eller Japan, på offentliga finanser långsiktigt.

Svensk ekonomi återhämtar sig nu i snabb takt. Det gör den delvis därför att vi har bra grundläggande strukturer i den svenska modellen och delvis därför att vi är i ett läge där många länder kring oss också har fört en ansvarsfull politik, exempelvis Finland, länderna i Baltikum och Tyskland. Därtill har vi genomfört omfattande strukturförändringar i svensk ekonomi och omfattande stabiliseringspolitiska åtgärder som bidragit till detta.

Det är väldigt viktigt att Sverige ska stå väl rustat inför nästa kris. Det talar för att vi under de år vi nu har framför oss också måste säkra att vi återuppbägger rätt betydande överskott.

Jag ska argumentera för att det är viktigt att vi håller fast vid det ramverk vi har för budgetpolitiken i Sverige. Det diskuteras nu huruvida man oftare borde justera de satta utgiftstaken. Ur mitt perspektiv är det politiskt så att de har varit väldigt bindande därför att de inte har ändrats. Praktiskt taget under hela perioden efter 1997 har vi upprätthållit utgiftstaken och

därtill varit *mycket* försiktiga med att ändra dem. Det har gjort att de har blivit mycket av en fokuspunkt för utvärderingen av finanspolitiken. De är satta i nominella termer. Det handlar inte om hur BNP växer och det handlar inte om hur vi justerar för konjunkturer, utan de blir väldigt synliga. Börjar man välja en modell där man oftare justerar undergrävs naturligtvis värdet av utgiftstaken därför att då blir det inte lika tydligt att de nästan alltid ska ligga fast.

Vi har försökt förstärka utgiftstakens roll som normerande genom att också dra ut tidsperspektivet. Som ni säkert minns blev det så mot slutet av den förra regeringens period att man kortade ned antalet år som man beräknade utgiftstak för. I praktiken var man till slut nere på att fastställa bara ett utgiftstak och sedan ge ett beräkningsår. Nu har vi gått över till en modell där vi anger beräknade utgiftstak ända fram till 2015.

Detta är viktigt av två skäl. Dels är, tror jag, politiker i regering och riksdag mer benägna att bli långsiktiga och ansvarsfulla när man blickar lite framåt, kanske lite bortom nästa års kommande budgetstrid. Dels ger det en möjlighet att lägga utgiftstak framåt som ger stöd för politiken när man, till exempel under en kris, måste vara mer expansiv.

Om man, som rådet antyder, ska justera utgiftstaken när man ändrar skatterna bör man normalt sett ha som norm att välja att justera utgiftstaken för skatterna. Vi ska komma ihåg att den här regeringen har genomfört skattesänkningar under fyra budgetar. Den förra regeringen gjorde fyra kompensationer för egenavgifter, om jag minns rätt. Det betyder att vi i så fall justerat utgiftstaket såvitt jag kan bedöma åtta av de senaste tio elva åren utifrån det här resonemanget.

Det är klart att om vi praktiskt taget vart och vartannat år när skatterna höjs eller sänks ska justera utgiftstaket förlorar det lite av den normbildande roll det haft i svensk ekonomi. Ska man justera när man sänker det bör man rimligen sedan också justera när man höjer det. Då har vi ett utgiftstak som praktiskt taget varje år flyttas beroende på hur skatterna justeras. Det tror jag skulle skapa en stor osäkerhet och praktiskt taget göra det omöjligt att utvärdera om man uppfyllt det.

Det är också väldigt viktigt att vi förstår hur strama de utgiftstak är som nu ligger. I genomsnitt har utgifterna, bortsett från de första åren när vi hade väldigt tuffa ekonomiska förhållanden, ökat mellan åren med i storleksordningen 30 miljarder per år. Något år har det varit några miljarder mer än så, uppemot 40 miljarder, och något år har det varit nedåt 25 miljarder.

När vi valde att föra denna mycket expansiva politik med 90 miljarder i diskretionära åtgärder valde vi också, för att markera att vi sedan skulle komma tillbaka till starka offentliga finanser, att lägga försiktiga utgiftstak för 2013 och 2014. Där ökar utgifterna med endast 10 miljarder. Man får alltså gå tillbaka till krisåren under 1990-talet för att hitta en lika försiktig uppräknings av utgiftstaket som den vi hade under åren 2013 och 2014.

Även för år 2015 är den beräknade utgiftsutvecklingen väldigt försiktig. Den är antagen till 20 miljarder kronor, vilket ligger väl under den genomsnittliga ökningen.

Men det kan vara så att man inte riktigt ser hur utgiftstaket fungerar om man inte tänker på att vi dragit ut tidsperspektivet. Tidigare satte man ett utgiftstak för det kommande året skarpt. Sedan gjorde man en beräkning för året därefter. Då blev det väldigt mycket så att man såg budgeteringsmarginalen som ett tänkbart reformutrymme.

Som här redovisas ligger budgeteringsmarginalen – skillnaden mellan de fastlagda utgiftsområdena och själva utgiftstaket – på 57 miljarder kronor för 2015. När vi väl ska göra budgeten för 2015 ska vi ha en budgeteringsmarginal på 1,5 procent av utgifterna; 16–17 miljarder bör då ligga kvar. Därav följer att det som finns i utrymme här är i storleksordningen 40 miljarder. Då ska man komma ihåg att nu kommer att läggas budgetar för 2012, 2013, 2014 och 2015 som ska rymmas inom dem.

Ni kan själva räkna ut att för varje budgetförhandling framåt kommer utgiftstaket att vara väldigt bindande och väldigt styrande därför att det då handlar om att vi lagt på oss en skarp restriktion på utgiftssidan eftersom vi var så pass expansiva under krisåren. Sedan har det visat sig att vi då haft en bättre utveckling än vi trodde. Men så pass bindande är utgiftstaken. Det är rätt viktigt att man förstår att utgiftstakens reformutrymme ackumuleras budget för budget för budget, så alla utgiftsreformer 2012 ska läggas till dem, och alla 2013 ska läggas till dem och alla 2014. Ändå ska vi ha en marginal på 16–17 miljarder kvar när vi gör budgeten för 2015.

Man ska komma ihåg att vi för 2015 räknar med ett finansiellt sparande på 182 miljarder kronor, 4,4 procent av BNP. Då kan man naturligtvis fråga hur stort reformutrymme vi har, hur mycket av de 182 miljarderna som kan användas, samtidigt som vi ändå ska ha 40 miljarder kvar till att upprätthålla ett finansiellt sparande på 1 procent av BNP, givet att det strukturella sparandet sammanfaller med det finansiella sparandet för 2015, givet att vi då stänger outputgapet.

Jag skulle naturligtvis tycka att vi har skäl att överväga en extra marginal även om outputgapet praktiskt taget är "slutet" år 2015 av det skälet att vi gott och väl kan hamna i en lågkonjunktur utan att ha ett positivt outputgap. Då skulle det vara viktigt att ha en marginal för att åter kunna spendera 80, 90, 100 miljarder på krisåtgärder under de två eller tre år man får anta att vi har en nedgång och återhämtningsfas.

I det här perspektivet framstår det som att det är fullt tydligt att de utgiftstak vi satt är mycket bindande för budgetpolitiken och mycket väl rymms inom de tänkbara utrymmena för framtida utgifter. Naturligtvis kan det bli mer utgifter, och det kan bli mindre utgiftsreformer. Mindre blir det om vi till exempel får en utveckling med högre kostnader och mer om det visar sig att andra offentliga utgifter utvecklas på ett mer gynnsamt sätt, vilket vi upplevt under senare år.

Min slutsats är helt enkelt att utgiftstaket bör förbli en av de viktiga komponenterna i det finanspolitiska ramverket och att vi därför fortsatt bör vara mycket återhållsamma och försiktiga med att varje år justera de här utgiftstaken.

Reformutrymmet specificeras nu inför ett kommande budgetår. Sällan gör vi det innan vi fått in de senaste inkomstuppgifterna i samband med att vi i början av augusti har genomgångar och därefter har en budgetförhandling. Skälet till det är att min erfarenhet som finansminister är att de beräkningar av reformutrymmet som diskuteras under året väldigt mycket förändras från januari till mars-april. Även bara under sommarmånaderna kan det röra sig om tiotals miljarder.

De av er som vet att en regering består av flera departement och flera partier och som förstår att det här är en förhandling inser att man, om man till exempel har en typ av mekanisk framräkning av detta tidigt på året, riskerar att skapa förväntningar som sedan inte kan upprätthållas. Erfarenheten från Finansdepartementet är att det väldigt ofta är så – nu menar jag inte de senaste åren; jag har bett mina medarbetare titta längre bakåt än så – att man har startat budgetprocesser med ett reformutrymme som sedan visat sig vara väsentligt mindre än man trodde.

Säkert inser alla att om man först låtit alla våra viktiga departement ta fram stora reformer och arbeta med dem hela året och sedan kraftigt får skära ned dem under en rätt kaotisk förhandling i slutet av augusti riskerar det att skapa en hel del oordning i politiken, något som man nog har goda skäl att vara väldigt försiktig med. Det gör att den här typen av mer mekanisk framräkning månadsvis eller kvartalsvis som rådet ibland antyder att man borde ha inte riktigt är förenlig med den beslutsprocess som vi har kring budgetar och där vi måste respektera att det är olika partier och olika departement och att det är olika utgiftsområden som noggrant måste vägas av.

För mig är den sista punkten här väldigt central. Jag skulle verkligen vilja vädja till alla våra olika partier och till ledamöter och utskott i riksdagen om att lägga stor vikt vid detta: Ska vi upprätthålla full sysselsättning också i nästa lågkonjunktur måste vi ha en kriskassa när krisen väl kommer. Då bör vi ha säkrat att vi är tillbaka till betryggande överskott. Vi kan inte veta när krisen kommer. Men låt oss försöka gemensamt vara ansvarsfulla under de kommande åren!

Låt mig också säga några ord om arbetsmarknadens funktionssätt.

Arbetsmarknaden har utvecklats påtagligt bättre än vi trodde. Det ser vi på en lång rad olika områden. Ätminstone till viss del beror det på att det i svensk ekonomi inte bara under den här regeringen utan också i ett längre perspektiv genomförts mycket betydande strukturreformer. Till exempel valde den tidigare regeringen att kompensera för egenavgifterna på ett sätt som också bidrog till lägre marginalskatter.

Denna utveckling har nu förstärkts genom att vi har genomfört riktade inkomstskattesänkningar på förvärvsinkomster. Vi har också kunnat göra viktiga förändringar av våra trygghetssystem så att man ska förstärka arbetslinjen.

Vår slutsats efter att ha gått igenom detta förhållandevis noggrant inom Finansdepartementet är att det möjliggör både en högre, varaktig sysselsättning och en långsiktigt lägre jämviktsarbetslöshet. Stödet för detta är inte bara beräkningar i någon teoretisk modell, utan det är mycket olika indikationer som talar för detta.

Det vi ser på bilden är det historiska sambandet mellan arbetsmarknad och BNP. Den övre linjen är den arbetslöshet vi skulle ha haft om vi hade följt ett historiskt mönster, och den undre är den vi de facto har upplevt. Under lång tid har vi i praktiskt taget varje prognos fått revidera ned arbetslösheten och upp sysselsättningen och arbetade timmar. Det är faktiskt så att jag om jag blickar tillbaka över de sista tolv månaderna skulle tro att det är åtminstone åtta eller nio utfall som har kommit in starkare än vi har räknat med.

Detta är rätt viktigt. Att man under lång tid har en utveckling som är starkare än beräknat tyder på att det är någonting i samband med ekonomin som har ändrats. Det är också väldigt tydligt när vi ser en så stark sysselsättningsökning – den är praktiskt taget strax under 5 procent i privat sektor. Den avviker mycket starkt från praktiskt taget alla andra länder. Till exempel USA, som nu börjar få lite fart på arbetsmarknaden, har en sysselsättningsstillväxt på i storleksordningen 1 procent.

I det som Lars Calmfors redovisade på utgiftssidan ser vi också denna typ av effekter. Att arbetslösheten har blivit lägre och att sjukskrivningarna inte har blivit så höga har gett oss en annan nutidsutveckling än vi trodde, och vi har också upprepade gånger i våra prognosuppdateringar landat på den slutsatsen.

Effekten är kanske ännu tydligare på inkomstsidan, eftersom vi i praktiskt taget varje uppdatering av skatteberäkningarna har sett att vi har haft större skatteinkomster från arbetsinkomster, och det sammanhänger med att vi helt enkelt har underskattat hur stora effekterna har varit på arbetsmarknaden.

Vår slutsats är helt enkelt att det finns en möjlighet att nå en jämviktsarbetslöshet på 5 procent. Vi gör också en prognos för de kommande åren att arbetslösheten ska minska. Detta är dock olika saker. Det ena är en bedömning av jämviktsarbetslösheten – vilket år man når den beror på konjunkturförloppet – och det andra är en bedömning att vi faktiskt har en förhållandevis stark efterfrågan i svensk ekonomi under de kommande åren och därför också kan göra en bedömning att vi kommer ned mot 5 procents arbetslöshet.

Detta är alltså första gången sedan 50- och 60-talen som svensk ekonomi utan allvarliga obalanser i termer av bytesbalansunderskott, inflation och instabilitet på arbetsmarknaden kan nå den typen av arbetslöshetsnivåer. Det vore naturligtvis både glädjande och bra om så var fallet.

Lars Calmfors visade en bild på hur liknande nedgångar av arbetslösheten har skett i andra viktiga reformländer. Här kan man göra ett konstaterande, och det är att Sverige naturligtvis måste ha som utgångspunkt att vi ska ha en jämviktsarbetslöshet som ligger i nivå med de bästa europeiska länderna. Det vi ser på skärmen är andra små, öppna ekonomier. Här är Danmark och Nederländerna med, men man kunde även ha inkluderat Schweiz och Österrike, som också har klarat av att under lång tid ha en relativt låg arbetslöshet utan obalanser.

Detta bör naturligtvis vara målsättningen för åren framöver, att Sverige ska ha en jämviktsarbetslöshet som ligger väl i linje med de bästa europeiska länderna. Det talar naturligtvis för att denna politik har varit central. Det talar naturligtvis också för att de har reverserat den och tagit tillbaka förändringar av arbetslöshetsförsäkring och sjukförsäkring samt jobbskatteavdrag och andra viktiga strukturförändringar. Man får då en högre jämviktsarbetslöshet, lägre jämviktssysselsättning och därigenom också en sämre utveckling av välfärden.

Låt mig säga någonting om skattepolitiken. Vi menar att vi nu har redovisat en skattepolitik för de kommande åren som ger en god grund för sysselsättningsutvecklingen. Det är viktigt att notera att den prioritering vi har gjort i vårpropositionen bygger på att regeringen har för avsikt att genomföra det valmanifest den blev vald på och att regeringen har ambitionen att göra detta relativt tidigt under mandatperioden. Ur ett mer demokratiskt perspektiv är det naturligtvis relativt centralt att man som regering faktiskt försöker göra det man blev vald för.

Jag skulle också argumentera för att detta i grund och botten är en väldigt klok politik även konjunkturrellt. Svensk ekonomi upplevde efter den förra krisen en väldigt svag sysselsättningsutveckling. Tillväxten drevs primärt av produktivitet och export, vilket tenderar att ha mindre genomslag på sysselsättningen. Därför är det nu centralt att vi under några kommande år, särskilt om vi är oroliga för till exempel genomslaget för räntor eller osäkerhet i världsekonomin, säkrar att det finns en relativt god inhemsk efterfrågan.

Det är också viktigt att detta säkras samtidigt som vi vidtar åtgärder för att förstärka ekonomins funktionssätt, eftersom vi annars riskerar att hamna i en restriktion i förhållande till resursutnyttjandet. Därför är jobbskatteavdrag och höjd brytpunkt viktiga reformer att tänka på. Vi har också lagt till expertskatteförenklingar av 3:12-regler och sänkt restaurangmoms.

Vår uppfattning är att jobbskatteavdraget bidrar till att öka sysselsättningen, och det gör det utifrån ett väldigt robust samband: Ju mer det lönar sig att arbeta relativt att inte arbeta, desto fler människor står till

arbetsmarknadens förfogande. Så länge man har ett sådant förhållande bör efterfrågan i ekonomin växa snabbare än i genomsnitt och följaktligen bidra till att vi får en långsiktigt högre sysselsättning och varaktigt lägre arbetslöshet.

Denna typ av åtgärder bidrar till att minska risken för flaskhalsar på arbetsmarknaden relativt andra åtgärder av en liknande efterfrågeinriktning, därför att det förbättrar lönebildningen och minskar utanförskapet. Det är alltid bra att minska tröskel- och marginaleffekter, och detta är ett av de sätt där vi kan göra det med relativt mer begränsade effekter på offentliga finanser eftersom det ger en mer riktad skattelättnad.

Relativt omfattande utvärderingar av detta har gjorts både från vår sida och från Finanspolitiska rådets sida, och även av andra. I våra beräkningar har vi också simulerat effekterna av framtida jobbskatteavdrag, och vi kan inte se några avtagande effekter i dessa beräkningar.

Förmodligen beror det på den samlade tröskeleffekten, framför allt när det gäller låg- och medelinkomsttagare, eftersom vi har relativt omfattande välfärdssystem i Sverige och bland de högsta skatterna bland OECD-länderna. Vi talar om att vi för en normal person som till exempel återgår till arbete har en tröskeleffekt på 70–80 procent i de lägre inkomstskikten. Det är naturligtvis en väldigt stor tröskeleffekt, mycket högre än OECD-genomsnittet och således högre än för de flesta andra länder.

Vår beräkning av sysselsättningseffekterna ser ut som på bilden. Vi räknar med att ett jobbskatteavdrag ökar årssysselsättningen med ungefär 22 000 personer och sysselsättningen direkt med ca 14 000 personer.

Tittar man på till exempel höjd nedre skiktgräns och värnskatt har det ingen effekt på sysselsättningen. Det har inte samma effekt på marginalen mellan att arbeta och att inte arbeta, och därför blir sysselsättningseffekten lägre. Samtidigt betyder höjd nedre skiktgräns och värnskatt att man får en inte obetydlig effekt på antalet timmar som arbetas – marginalsikten minskar, och då blir det naturligtvis fler som kommer i arbete.

Det kan utifrån resonemanget med jämviktsarbetslöshet vara viktigt att notera att vi alltså inte har någon effekt på jämviktsarbetslösheten av nedre skiktgräns eller för den delen värnskatt. Jag skulle säga att det är relativt oomtvistat bland ekonomer att så är fallet. Det har vi däremot om vi sänker restaurangmomsen, för det har en effekt på efterfrågan och ekonomins funktionssätt eftersom vi får ett större skatteutbud och lite mindre skatteinkilar i tjänstesektorn, vilket har positiva effekter.

Vår samlade bedömning är alltså att vi måste höja sysselsättningen, och det tror jag ändå måste vara ett mål. Finanspolitiska rådet säger visserligen att man om man inte tycker att det är så avgörande att minska arbetslösheten och höja sysselsättningen kan överväga andra typer av åtgärder. Det är naturligtvis ett resonemang som i grund och botten är politiskt.

Min bedömning är dock att sysselsättning i personer nästan alltid är viktigare än att bara titta på BNP-effekten. Det beror på att det är så viktigt att människor är i arbete. Det är så viktigt att människor är på en arbets-

plats och att de får ha den möjlighet till trygghet som ligger i att man faktiskt arbetar. Därför är sysselsättning i personer en avgörande faktor när vi ska utvärdera politik.

Låt mig säga någonting kort om regeringens utbildningsreformer. Det är naturligtvis välkommet att Finanspolitiska rådet gör den typen av bred genomgång på utbildningssidan som man nu har gjort, och jag får väl säga att jag i huvudsak delar de slutsatser som rådet har lagt fram på detta område.

Lärarkyrkans attraktionskraft måste stärkas. Det är rätt uppenbart att bättre, mer motiverade lärare kan ha större förutsättningar att förmedla kunskap i skolorna. Vi har skäl att tro att mer av utvärderingar och uppföljningar genom till exempel nationella prov bidrar till att vi kan kombinera en decentraliserad styrning av skolan med lite bättre resultat. Vi har en förskola som i stort bidrar till ett bra välfärdssamhälle, men den pedagogiska potentialen kanske inte fullt ut utnyttjas.

Min slutsats är att Finanspolitiska rådet i praktiken drar slutsatsen att regeringen är på rätt väg när det gäller utbildningspolitiken men att man också riktar en stark uppmaning om att det är viktigt att vi säkrar att implementeringen av dessa olika åtgärder blir sådan att vi verkligen får en bättre lärarutbildning, att vi får mer av studiero i klassrummet och att vi tydligare fokuserar på undervisning i de grundläggande ämnena, som matematik och naturvetenskap där vi har haft en del problem under senare år.

Min samlade bedömning av rådets rapport är att vi här har fått ytterligare en bred utvärdering av regeringens politik som i grund och botten ger stöd för ett par huvudslutsatser. En är att politiken under krisen har varit väl avvägd i så måtto att vi har klarat av att föra en krispolitik som dämpat efterfrågesvingen, minskat arbetslöshetsökningen och samtidigt inte skapat osäkerhet om långsiktiga offentliga finansers uthållighet.

En annan viktig slutsats är naturligtvis att en förändrad och förbättrad arbetsmarknad bidrar till både lägre arbetslöshet och högre sysselsättning. Det har vi all anledning att lyssna till och också fundera på inför framtiden. Jag tror också att den grundläggande inriktning som rådet pekar på när det gäller utbildningspolitiken, det vill säga mer av kunskap som hörnsten, är riktig.

Ordföranden: Tack för det! Då har vi alltså ungefär en timme på oss till frågor och diskussion. Den tiden brukar gå fort, men vi ska försöka ge ordet till minst en företrädare per parti. Den första rundan inleds av Socialdemokraterna, som företräds av utskottets vice ordförande Tommy Waidelich.

Tommy Waidelich (S): Det är frestande att kasta sig över inte minst de senaste overheadbilderna, men jag ska inte göra det. Jag och Anders Borg får i stället återkomma till dem i kommande debatter. Så mycket är ändå klart att regeringen har svårt att få stöd för både ytterligare jobbskatteavdrag och delar av sin arbetsmarknadspolitik, men det får vi som sagt återkomma till.

Nu tänkte jag fokusera på Finanspolitiska rådets rapport. Jag börjar med att tacka för en intressant rapport. Förra året var det mycket fokus på arbetsmarknadspolitik, och Cecilia Hermansson sade att varje nyexaminerad ekonom borde läsa denna rapport. Det var också det första jag gjorde som ny ekonomiskpolitisk talesperson, och jag tycker att det vore något för varje ekonomiskpolitisk talesperson att sätta sig in i. Förra året fångade jag upp detta med arbetsmarknadspolitiken och den bristande matchningen. Denna gång är jag mer bekymrad över det som förs fram när det gäller de offentliga finanserna och reformutrymmet.

Innan jag går in på min fråga vill jag passa på att tacka dig, Lars Calmfors – du lämnar ju nu rådet. Jag vill påstå att det är ditt arbete som mycket har lett till att rådet har fått den ställning det har fått som en viktig del av granskningen av regeringens finanspolitik. Vi var flera partier som var tveksamma till Finanspolitiska rådet, men nu finns det faktiskt i princip konsensus kring rådet. Det tycker jag är viktigt att säga innan vi går in på diskussioner om rapporten och olika delar.

Det jag tycker känns oroväckande är dels den diskrepans som finns mellan regeringen och Finanspolitiska rådet om hur pass expansiv finanspolitiken är. Flera av dem som har yttrat sig här i dag har också pekat på det som Finanspolitiska rådet gör, nämligen att det finns en risk för en alltför expansiv finanspolitik. Det är kombinationen mellan de svaga utgiftstaken och de aviserade stora skattesänkningarna.

Lägg till det att vi har en konjunkturuppgång, risk för överhettningar, en minoritetsregering, ökad skuldsättning hos hushållen och en orolig omvärld så ringer – i alla fall hos mig – varningsklockor. Jag drar paralleller till det som hände innan 90-talskrisen.

Därför skulle jag vilja ställa följande frågor till er i panelen: Delar ni min oro? Har vi rustat oss för nästa ekonomiska kris? Och, oberoende av svaret på den frågan, vad bör vi nu fokusera på som politiker? Vi står inför ett arbete med höstbudgeten. Reformutrymme är intressant ur den aspekten, men vi håller också på att diskutera de makrofinansiella ramverken – inte minst EU-lagstiftningen.

Mina frågor till er är alltså: Har vi rustat oss för framtiden och nästa kris? Vad bör vi fokusera på nu?

Ordföranden: Näste frågeställare i turordningen är jag själv som moderat företrädare i denna omgång.

Jag vill också tacka samtliga inledare, och då särskilt rådet, för intressanta inledningar och i likhet med Tommy Waidelich ta min utgångspunkt i kommande och gamla kriser. En bakgrund till det breda stöd som finns för det ramverk vi har är ju vikten av att få Sverige ur krisen, efter den i början av 90-talet och breda överenskommelser då.

Flera av inledarna har varit inne på den osäkerhet som finns när vi ser några år framåt i tiden. Vi ser å ena sidan tecken på en mycket god återhämtning. I dagarna får vi senaste rapporten från Internationella valutafonden som talar om en extraordinärt god återhämtning i Sverige. Samtidigt

har vi en mycket osäker omvärld, både i Europa, i till exempel Grekland och eurozonen, och inhemskt som någon av inledarna var inne på med exempelvis situationen på bolånemarknaden. Den har vi haft en särskild utfrågning om i utskottets regi.

Mot den bakgrunden vill jag ställa en fråga till både rådet och regeringen om finansiell stabilitet och den diskussion som förts om kapitaltäckningskrav på banker. Den togs upp när vi hade en särskild övning här tidigare i våras om riskerna på bostadsmarknaden. Den nämns bara kort i rådets rapport, och därför är jag nyfiken på att ställa frågan även till Lars Calmfors.

Riksbanken och även regeringen har uttalat sig för högre kapitalkrav på bankerna för att minska känsligheten för kriser inom den sektorn när nu krisen kommer igen. Att det kommer att komma nya osäkerheter vet vi; vi vet bara inte exakt när och hur.

Jag skulle vilja be Lars Calmfors utveckla, om möjligt, rådets syn på högre kapitaltäckningskrav. Jag skulle vilja be finansministern precisera, om möjligt, det som han öppnade för vid utfrågningen vi hade häromveckan där finansministern öppnade för högre kapitaltäckningskrav på bankerna och hur det arbetet har gått vidare.

Jonas Eriksson (MP): Tack för en intressant rapport och inledande anföranden! Jag har inte uppfattat att Finanspolitiska rådet argumenterar mot målet om full sysselsättning. Däremot kan man fundera lite grann på vad regeringens främsta åtgärder – jobbskatteavdrag, försämringar i a-kassa och sjukförsäkring – leder till vad gäller efterfrågan på arbetskraft. Jag uppfattar att fokuset mest har handlat om att öka arbetskraftsutbudet.

Jag tycker att det skulle vara intressant om Lars Calmfors, Cecilia Hermansson och Roger Mörtvik kunde säga någonting om de här reformernas påverkan på efterfrågan på arbetskraft.

Carl B Hamilton (FP): Det är fyra saker som jag tycker inte uppmärksammas här – jag ska inte ställa frågor om alla fyra. Det är till exempel att kapitalinkomstskatterna är skadligare än bolagsskatten. Ni i rådet är för en obligatorisk a-kassa. Ni är tillsammans med många andra mot att värnskatte-ten är kvar, och ni är för att man tar bort den differentierade a-kasseavgiften.

Jag skulle tycka att det vore intressant att höra Lars Calmfors analysera det som finansministern sade beträffande värnskatten. Här finns olika uppfattningar, och jag tror att det är viktigt att klara ut vad det är som gör att ni kommer till olika slutsatser.

Den andra frågan är följande. I 20–25 år har ekonomerna varit för differentierad a-kasseavgift. Nu har du tillsammans med ditt råd, och du som en exponent för denna yrkesgrupp, bytt åsikt och är inte längre det. Varför det?

Lars Calmfors: Jag börjar med Tommy Waidelichs fråga om hur vi ser på de offentliga finanserna och reformutrymmet framöver, alltså finanspolitikens inriktning. Där gjorde vi bedömningen att regeringen inte förde en

tillräckligt expansiv politik i lågkonjunkturen. Jag vill komma tillbaka till det. I efterhand ser vi att underskotten blev väldigt små. Det är klart att det hade funnits utrymme att ha något större underskott då. Det var den position som vi intog. Ingen kunde veta då hur det skulle utvecklas, men jag tycker att vår bedömning var mer korrekt än regeringens när man ser på siffrorna.

Nu är vi egentligen i motsatt situation: Vad ska vi göra när konjunkturen vänder uppåt? Vi ger uttryck för ganska stor oro. Vi tycker precis som Anders Borg att man ska ha stora säkerhetsmarginaler. På det sätt som regeringen beräknar det strukturella sparandet är det rimligt att man faktiskt ligger över 1 procent av BNP, som regeringen har sagt. Men vi känner en oro för att det kan bli för mycket av både skattesänkningar och utgiftsökningar vid fel tidpunkt. Vi vill ha mer av det i lågkonjunkturerna och mindre av det i högkonjunkturerna.

Jag måste säga att jag inte blev lugnad av Anders Borgs diskussion om utgiftstaket. Det är ett faktum att marginalerna där är väldigt stora. Jag kan möjligen förstå argumentet att man inte vill peta i de utgiftstak som redan har fastställts. Men när man lade ett utgiftstak även för ett fjärde år hade man ett större spelrum.

Det är en skillnad om man höjer eller sänker utgiftstaket, det är faktiskt en skillnad på plus och minus. I det läge som nu har uppkommit, som är exceptionellt, menar vi, precis som Riksrevisionen, att man ska ha både hängslen och livrem. Då borde man sänka utgiftstaket om man avser att gå fram med väldigt stora skattesänkningar. Man får inte ta för givet att man har en fortsatt politisk situation där man kommer att kunna hantera saker och ting hur lätt som helst.

Anna Kinberg Batras fråga var om vi står redo inför nya kriser. Vi gick lite utanför vårt mandat när vi tog upp det här med finansiell stabilitet. Vi tycker att det måste till institutionella förändringar. Regeringen missade mycket före finanskrisen, det gjorde för den delen också de flesta ekonomer. Det var rätt mycket tur – jag vet att Anders Borg blir arg när jag säger det, men jag säger det i alla fall – att det inte gick värre för de svenska bankerna. Det var ingen som riktigt hade grepp om hur illa ute de var i Baltikum. Nu gick det bra, och det gjordes bra krisinsatser från regeringens sida. Men det kunde ha gått mycket sämre. Det krävs institutionella förändringar där helt enkelt.

Kapitaltäckningskraven: Ja, jag tror att man måste höja kapitaltäckningskraven. Det kommer att kosta på, det finns en nedsida där. Det är en kostnad som man helt enkelt måste ta. Det är min bedömning.

Sedan frågan om jobbskatteavdrag: Deras effekt i krisen var framför allt på efterfrågesidan. De bidrog då till att hålla uppe efterfrågan. Det som blir viktigast framöver är att när efterfrågan nu ökar också få ett utbud. Där tror jag att de är effektiva om målet är att öka sysselsättningen. Och då är jag inne på Carl B Hamiltons fråga. Frågan är vad man vill prioritera. Ska man till varje pris öka sysselsättningen i termer av antalet

personer, eller ska man tänka mer på samhällsekonomisk effektivitet i ett bredare perspektiv, som man ju gjorde en gång i skattereformen? Vi pekar ut målkonflikterna, men vi tar inte ställning. Vi säger inte att man ska sänka värnskatten, utan vi pekar på det man ska tänka på.

Det finns en negativ sida, som Roger Mörtvik tog upp, med jobbskatteavdragen också. De minskar försäkringsmässigheten i systemen. Du sänker den försäkring som den person som blir arbetslös eller av andra skäl inte kan arbeta har. Normalt resonerar vi så att ju mindre man har av någonting, i det här fallet försäkring, desto mer kostsamt är det att ta ytterligare steg som minskar försäkringsmässigheten. Det kan vara ett argument mot ytterligare jobbskatteavdrag som då ska ställas mot sysselsättningsvinsterna.

Arbetslöshetsförsäkringen: Den tog också Roger Mörtvik upp och tyckte att den delen var sämst i rapporten. Det gör mig ledsen eftersom jag var huvudförfattare till just det kapitlet, som jag själv tycker är väldigt bra. Jag tycker att vi gör en god genomgång av vad som är problemet med differentieringen av a-kasseavgifterna. Teoretiskt är det en mycket bra tanke. Men vi tar fram ett unikt material som visar på hur stor överlappning det är mellan a-kassor och fackliga organisationer. Den är inte fullständig, vi för fram en siffra på i storleksordningen två tredjedelar. Långtidsarbetslösa försörjs inte via a-kassan. Vi har en hög grad av samordning. Då får man ut ganska lite, tycker vi, av de differentierade avgifterna. Om vi i stället skulle ha ett system med obligatorisk a-kassa, ja, då slipper man ifrån en del av de nackdelar som de differentierade avgifterna, och de i samband därmed höjda avgifterna, har lett till. Då kan man se annorlunda på det hela. Men vi tror fortfarande inte att man uppnår några stora effekter den vägen.

Vi är kanske något mer snåla i vår bedömning av den differentierade a-kassan när vi verkligen har gått igenom alla argument för och emot än vad vi har varit tidigare.

Cecilia Hermansson: Står vi väl rustade inför nästa kris? Ja, jag tror att i relativa termer jämfört med många andra länder står vi väldigt bra rustade. Sedan kan man välkomna den diskussion som förs fram i rådet om att om ramverken kanske inte är helt tillräckliga finns det en risk för att det skulle kunna bli en procyklisk finanspolitik. Jag tror att med den regering som vi har nu är det stort fokus på budgetdisciplin, på att föra en ansvarsfull ekonomisk politik, man tar ett år i taget och så vidare. Samtidigt finns kritiken att man är överdrivet försiktig. Det är ganska svårt att förstå debatten. Men det gäller just ramverken, att fokusera på ramverken, att bygga upp dem på ett sådant sätt att det inte finns risker.

Sedan tycker jag att man bör fokusera på att det kanske ser väldigt bra ut i den offentliga sektorn och kan komma att göra det i fortsättningen men inte i den privata sektorn om vi ser den utveckling som vi gör nu när det gäller hushållens skuldsättning. På det sättet står vi inte väl rustade. Här behövs det mer arbete.

Den andra frågan gällde utbudet och kom från Miljöpartiet. Gör man tillräckligt när det gäller efterfrågan? Jag tror att efterfrågan på anställda och på arbete huvudsakligen är en konjunkturfråga, och vi har en väldigt stark konjunktur. På så sätt kommer efterfrågan att fortsätta att stärkas. Vi ser det både i industrin och i tjänstesektorn. Det viktiga är att fokusera på utbudssidan, att man på det sättet förbättrar arbetsmarknadens funktionssätt.

När jag säger detta vill jag ändå lägga till att det man ofta missar är just fokus på entreprenörskapet. Jag tror att vi nationalekonomer tenderar att värdera ned frågor kring entreprenörskap och globalisering. Här kan man göra mycket mer för att underlätta för efterfrågan på arbete genom att ha större fokus på entreprenörskapet, se till att vi har bästa möjliga klimat för att starta och driva företag i Sverige.

Roger Mörtvik: Först frågan om hur väl rustade vi står. Jag håller med Cecilia. Rent institutionellt och makroekonomiskt står vi oerhört bra rustade och har gjort det under lång tid. Det som jag tycker är det stora problemet är arbetsmarknaden och utbildningssituationen, där vi ser att väldigt många människor inte har den utbildning som krävs för att ta jobben. De riskerar att vara borta från arbetsmarknaden alldeles för lång tid.

Svaret på frågan hur man framför allt ska rusta sig inför nästa kris tror jag är en gigantisk utbildningsinvestering, ett nytt kunskapslyft. Vi ser i rådets rapport att lågutbildade har betydligt svårare att få plats på arbetsmarknaden och ökad risk att fastna i långtidsarbetslöshet. Det här är så pass viktigt att det till och med är värt att låna pengar till det, om det inte skulle finnas det. Utbildningen är det som kommer att avgöra hur väl rustade vi står.

När det sedan gäller efterfrågediskussionen var problemet framför allt att åtgärderna initialt under krisen i så låg grad var inriktade på att öka efterfrågan och fortfarande väldigt mycket är inriktade på utbudsökningen. Det visar också rådet i rapporten som vi har pratat om. Däremot är det inte just nu, i den konjunktur vi befinner oss i, särskilt angeläget att försöka få i gång efterfrågan ännu mer.

Däremot tycker jag att det är viktigt i den här diskussionen att också prata om vilken typ av efterfrågan det är som vi vill stimulera i ekonomin. Där tycker jag att alldeles för lite fokus har lagts på värdet av att vi också skapar fler jobb i tillväxtbranscher, fler högproduktiva jobb. Då kommer man in på det som Cecilia var inne på, nämligen näringspolitiken, forskningspolitiken och var strategin finns för att vi ska kunna fortsätta växla upp i produktivitet och förädlingsvärde i de nya jobb vi skapar.

Finansminister Anders Borg (M): Fru ordförande! Låt mig göra några reflexioner med anledning av frågorna från Jonas Eriksson och Tommy Waidelich och sedan också säga något om detta med värnskatt, differentierade avgifter, sammansättningar i efterfrågestimulansen och värnskatten. Det är en lång rad olika frågor som tagits upp här.

Hur arbetslöshet och arbetsmarknad har utvecklats i olika länder är inte teoretiska beräkningar. Vi vet att efter Hartzreformerna i Tyskland sänkte man skatterna och tog ned a-kassan mycket hårdare än vad vi gjorde, för man lade den på 65 procent och tolv månader när man stramade upp socialförsäkringarna. Därefter har arbetslösheten minskat oavbrutet sedan 2004 med en månads liten uppgång, tror jag att det är, under själva krisen. Britterna gör samma sak. Finansministern, Gordon Brown, går ännu hårdare fram än vi. Han sänker a-kassan till 65 procent och sex månader, och gör motsvarande inriktning på skattesänkningar som påminner mycket om den Family Tax Credit som de har infört. Då sjunker sedan arbetslösheten under lång tid.

Det som är slående är att länder som Österrike, Schweiz, Danmark, Tyskland och Holland påminner mycket om Sverige. Det är alltså en koordinerad lönebildning och öppna ekonomier, relativt välutvecklade välfärdsstater. Men med hjälp av strukturreformer i socialförsäkringar, skattesystem och arbetsmarknad har man kunnat inleda relativt långa perioder av minskad arbetslöshet. Den erfarenhet vi har i modern tid från de europeiska ekonomierna är att de som fört en sådan inriktad politik och har kunnat bygga under den med bra finanspolitisk trovärdighet har kunnat sänka arbetslösheten, medan länder som har valt att antingen inte göra reformer eller att skapa finanspolitisk oordning inte har upplevt det.

Nu har vi för de kommande åren en relativt stark efterfrågan. Det talar mycket för att vi nu bör se ett gradvis genomslag för de utbudsreformer som har genomförts. De bedömningar som vi har gjort i Finansdepartementet därvidlag är väldigt försiktiga. Vi räknar till exempel med en rätt stor negativ effekt på jämviktsarbetslösheten av demografin. När man i USA gör motsvarande bedömningar räknar man med att ett högre antal äldre och ett högre antal yngre, som vi kommer att se, faktiskt leder till den motsatta effekten, att det bidrar till att sänka jämviktsarbetslösheten. Detta kan man alltså väga lite fram och tillbaka. Vi skulle i så fall kunna öppna för en ytterligare nedgång.

När det gäller utgiftstaken kanske det för oss som är politiker kan göras mer konkret om man konstaterar så här: Förr om åren satte vi utgiftstak som skulle rymma en budget framåt. Då behövde budgeteringsmarginalen vara tillräcklig för att klara den politiken. Nu lägger vi utgiftstak för fyra år framåt. De ska alltså rymma fyra budgetar. Då blir det naturligt så att budgeteringsmarginalerna blir större än om de bara ska rymma en budget. Den ökade budgeteringsmarginalen följer av att vi har dragit ut tidsperspektiven och att varje tidsperiod ska rymma inte en framtida budget utan i stället fyra framtida budgetar.

Min hypotes är att det alltså kommer att finnas utgiftsförslag i de flesta budgetar. Ska man då ändå ha en bindande budgeteringsmarginal måste man tänka i budget 1, budget 2, budget 3 och budget 4. Eftersom vi nu i slutet av den här perioden har valåret och den kommande mandatperioden är det väldigt troligt att även partiledare kommer att fästa väldigt stor vikt

vid att det ska finnas kvar ett utrymme för att göra reformer de sista åren av mandatperioden. När man då räknar bakåt blir utgiftstaken därför väldigt bindande. Det är viktigt att klargöra det.

När det gäller värnskatten och brytpunkten kan vi konstatera att i den tabell som vi har redovisat, och jag vill säga att vi gör så noggranna beräkningar som vi kan, ger höjd nedre skiktgräns 6 000 jobb i årsarbetskrafter och värnskatten 4 000. I timmar ger höjd nedre skiktgräns 0,15 och värnskatten 0,10. På marginalen ger alltså samma 5 miljarder i höjd nedre skiktgräns större effekter på sysselsättning och timmar, och BNP-effekten är likartad.

Fördelningseffekten är dramatiskt skiljaktig. Höjer man den nedre skiktgränsen handlar det kanske om någon tusenlapp extra i plånboken för dem som får sänkt skatt per månad, alltså 10 000–15 000 på ett år. Tar man bort värnskatten handlar det för en bankdirektör om kanske 500 000–600 000 kronor. Med mitt sätt att resonera blir regeringens prioritering logisk om åtgärder har lite större tillväxteffekter men dramatiskt annorlunda fördelningseffekter. Man behöver ju inte vara fördelningstaliban för att tycka att det kan finnas en skevhet mellan 20 000 och 600 000 kronor.

Samtidigt kan man naturligtvis konstatera – jag delar den bedömning som rådet och Carl B Hamilton ger uttryck för – att värnskatten är skadlig för svensk ekonomi. Den har en hög självfinansieringsgrad om man tar bort den. Det finns goda skäl att på lång sikt göra det.

När det gäller differentierade avgifter säger rådet att de har kontrollerat hur det ser ut med avtalsområdena och a-kassorna. Den informationen har vi haft hela tiden. Vi har vetat att det inte är en fullständig överensstämmelse. Den information man borde ha nu är om det här på marginalen har påverkat hur lönebildningen fungerar på de områden som nu har fått en högre a-kassa. Har det till exempel bidragit till en större flexibilitet i synen på kollektivavtal? Det är ett faktum att vi efter de differentierade a-kasseavgifterna har fått en mycket större vilja till modernisering. Jag tänker till exempel på Metall och Byggnads och kollektivavtalen. Det är klart att man inte kan dra några starka samband mellan detta, men det är en händelse som ser ut som en tanke att det faktiskt kan vara så att Assar Lindbecks gamla Lindbeckkommission, som förordade detta, hade rätt i att i grund och botten spelar drivkrafter roll också för fackföreningar.

När det gäller sammansättningen i efterfrågeåtgärderna delar jag inte Roger Mörtviks syn. Vi gjorde mycket omfattande beräkningar på hur man bäst kunde få effekt på inhemsk efterfrågan, alltså inte breda stimulanser utan riktade till arbetskraftsintensiv verksamhet som kommuner via infrastruktur och via ROT, mot byggverksamhet och mot aktiv arbetsmarknadspolitik. Det är det som utmärker de stimulanser som vi gjorde den här gången. Vi arbetade igenom väldigt noggrant var man har de stora importläckagen och var man inte har dem och genomförde sedan åtgärder med den inriktningen. Vid sidan av dessa var det strukturåtgärder.

Låt mig också säga något om kapitaltäckningen. Det har uppstått en lite märklig debatt de senaste dagarna från en del av våra företrädare för bankerna. De säger nu att eftersom EU-kommissionen eventuellt kommer att lägga fram ett förslag om ett reviderat kapitaltäckningsdirektiv kommer det inte att vara möjligt för Sverige att gå vidare med höjda kapitaltäckningskrav. Det är en felaktig syn. Vi har flera vägar för att höja kapitaltäckningskraven, och det råder ingen som helst tvekan om att ambitionen att höja dem med en halv till en procentenhet per år de kommande åren ligger fast. Det är den mest effektiva åtgärd vi har om vi vill påverka inte bara huspriser utan också risker för Baltikum och risker sammankopplade med bankernas nu alltmer utlandsbaserade finansiering.

När det gäller möjligheten att skärpa kapitaltäckningskraven kan man göra det dels genom att direkt låta Finansinspektionen göra bedömningar av de enskilda instituten, dels genom att tillämpa de eventuellt kommande regler för systemviktiga banker som är på väg fram.

Vi ska naturligtvis föra en bra diskussion med kommissionen. Och vi har ett starkt stöd från ett stort antal medlemsländer som är i exakt samma situation som vi, nämligen att man har en stor banksektor som är väldigt exponerad mot mer riskfyllda ekonomier.

Enligt min bedömning bör bankerna helt enkelt inte göra några större aktieutdelningar. De bör vara väldigt tydliga med att vinster inte bör avsättas till bonusar eller höjda styrelsearvoden utan till att just spara kapital i bankerna. Det finns ingenting i de diskussioner som vi nu för som ger bankerna anledning att revidera denna syn, utan bankerna ska de kommande åren räkna med höjda kapitaltäckningskrav.

Annie Johansson (C): Även jag vill inledningsvis tacka Finanspolitiska rådet för en gedigen rapport och explicit Lars Calmfors, eftersom det är den sista rapporten som han lämnar över som ordförande.

Det är många intressanta rekommendationer som ni tar upp vad gäller både en allmän a-kassa och en parlamentarisk skatteöversyn, men min fråga är på en mer övergripande nivå.

Ni skriver i er rapport att reformer av den storleksordning som regeringen anger i vårpropositionen kan bidra till att konjunkturuppgången kan bli alltför stark och att det i sin tur, menar ni i rådet, skulle ställa alltför stora krav på penningpolitiken.

Mot bakgrund av detta och med beaktande av riskbilden som finns runt omkring oss är min fråga till Lars Calmfors: Hur bedömer du en lämplig policymix i framtiden både på kort och på medellång sikt?

Johnny Skalin (SD): En genomsnittlig konjunkturlängd är cirka fem år, och samtliga teoretiska metoder tycks peka på att vi nådde en konjunkturbotten år 2009. Skulle man kunna tänka sig att denna konjunktur når sitt slut mot 2013–2014?

I år växer inte ekonomin i samma takt som 2010. Ändå räknar regeringen med fortsatt starka statsfinanser och jobbutveckling bortemot 2015–2016, även om sysselsättningsstillväxten avtar. Båda dessa faktorer gör mig lite konfunderad. Någonstans måste ju högkonjunkturen ta slut. Jag skulle vilja höra Finanspolitiska rådets uppfattning i frågan.

Ulla Andersson (V): Det finns egentligen hur mycket som helst som jag skulle vilja kommentera efter det här, men jag tänker ändå hålla mig till den modell som vi har valt. Vi har ju valt en nordisk välfärdsmodell som har varit väldigt lyckad. En grund för den modellen är att vi har två jämnstarka parter på arbetsmarknaden som sluter avtal genom förhandlingar. Nu har vi en regering som systematiskt har undergrävt den ena parten under hela sin regeringstid.

Som Roger Mörtvik och även Lars Calmfors varit inne på har man kopplat avgifterna till arbetslöshetsnivåerna inom olika branscher och på så vis också lagt ett ansvar på dem som arbetar i de branscherna att hålla tillbaka sin löneutveckling. Man har också höjt avgifterna väldigt kraftigt, så att många människor inte längre är med i arbetslöshetsförsäkringen, för de klarar det inte. Man har också systematiskt höjt kvalifikationskraven för att kunna vara med i arbetslöshetsförsäkringen, så att andelen som i dag får ersättning från arbetslöshetsförsäkringen är så låg som tre av tio. När regeringen tillträdde var andelen åtta av tio.

Man har också sänkt ersättningsnivåerna i försäkringen så att fyra av tio får ut 80 procent av tidigare lön i ersättning. Dessutom har vi hört, precis som Finanspolitiska rådet också säger, att jobbskatteavdraget syftar till att hålla tillbaka löneutvecklingen, det vill säga att det blir en omfördelning från löntagarna till företagsägarna.

Allt det här får konsekvenser, eftersom den ena parten på arbetsmarknaden blir mycket svagare och därmed får mycket svårare att sluta avtal som upprätthåller någon form av bra modell och jämlikhet i samhället. Jag skulle vilja fråga varför Finanspolitiska rådet inte har analyserat konsekvenserna av detta systematiska undergrävande av den ena parten.

Den andra frågan är till både Lars Calmfors och Roger Mörtvik. Man pratar ju väldigt mycket om en obligatorisk a-kassa, och som jag sade tidigare har regeringen i stället höjt kvalifikationskraven. Detta tar Finanspolitiska rådet över huvud taget inte upp. Vi vet också att det sitter en utredning som inte har i uppdrag att se över kvalifikationskraven utan att enbart utreda om vi ska ha en obligatorisk a-kassa eller inte, det vill säga en obligatorisk a-kassa som alla får vara med och betala men som det inte blir lättare att bli med i. Egentligen skulle Finanspolitiska rådet ha kunnat komma fram till slutsatsen att det hade varit bättre att följa arbetslöshetsförsäkringens paragraf 9, det vill säga att den som står till arbetsmarknadens förfogande, har varit arbetslös i tre månader, söker arbete aktivt och så vidare därmed kan vara med i arbetslöshetsförsäkringen. Då hade man kommit undan det här problemet. Jag skulle vilja höra Calmfors och Mörtviks kommentarer till detta.

Jag skulle också vilja ställa en fråga till Borg. Finansministern säger att vi fortfarande har för höga skatter jämfört med OECD-länderna.

Hur kommer det sig då att Sverige mår och går så bra? Borgs enda slutsats är ju hela tiden att vi har för höga skatter. Det är dock en del av den modell vi har valt. Den gör att vi har det bra, är lyckosamma och har en god utveckling.

Anders Sellström (KD): Fru ordförande! Jag vill också tacka Lars Calmfors och Finanspolitiska rådet för en bra rapport. Jag håller med Cecilia Hermansson om att ekonomistuderande ska läsa den, för man lär sig oerhört mycket. Man måste inte hålla med om alla slutsatser, men det är en annan sak.

Jag har två frågor som jag har varit inne på lite tidigare med Anders Borg i interna sammanhang. Den ena gäller statsskuldens nivå, som ju är ett bra mått på hur det går finansiellt i vårt land. Nu diskuteras det om vi sparar för mycket och om statsskuden sjunker för snabbt. När landar man rätt? Min fråga till Lars med flera är: Vid vilken nivå är statsskuden optimal eller i balans? Den ligger på 40 procent i dag och är snabbt på väg ned mot 30 procent. Frågan om när det är balans är det ingen som svarar på, och då kan man inte få ut om det går att använda sig av det i nästa steg. Det vore intressant att höra.

Min andra fråga går till Roger Mörtvik som var inne på om jobbskatteavdraget har någon effekt, alltså sänkt skatt på arbete. Om jag uppfattade dig rätt tror du inte att det har någon större långsiktig sysselsättningseffekt. Min fråga blir då: Hur mycket kan vi höja skatten på arbete utan att vi ökar arbetslösheten eller får en negativ sysselsättningseffekt? Det vore bra att få svar på det.

Lars Calmfors: Vad gäller Annie Johanssons fråga så känner vi en oro för att det kan bli en mycket snabb konjunkturuppgång och att man om man utnyttjar ett för stort reformutrymme kan elda på den. Det ligger bakom vår rekommendation att man ska vara försiktig och spara en del reformer till nästa lågkonjunktur. Vi känner en viss oro för att det kan bli en snedbalans i politiken, att penningpolitiken kan tvingas till väldigt höga räntor som i sig kan vara tillväxtdämpande.

Till Johnny Skalin kan jag säga att det är svårt att förutse konjunkturutvecklingen. I de flesta prognoser räknar man med att utvecklingen ska fortsätta i sin nuvarande bana och att man ska hamna i ett balanserat läge i slutet av prognosperioden. Men precis som du säger gör man kanske inte det. Det är dock skälet till att man målsätter det strukturella sparandet, därför att det ska rensa för konjunkturreffekterna.

Jag vill tillägga en sak som kom upp i den tidigare diskussionen. Vi har en del invändningar mot det sätt man beräknar det strukturella saldot på. Särskilt i lägen där man har stora förändringar tar man inte hänsyn till det kommunala balanskravet på rätt sätt. Det gör inte OECD heller. Det är en ganska teknisk fråga, men här finns det anledning för Finansdepartementet att fundera över hur man gör dessa beräkningar.

Samtidigt som vi gör bedömningen att det är en väldig fart i konjunkturen, finns hela tiden risker med vad som händer i omvärlden. Vad händer om Grekland inte klarar av sin statsskuld, vilket man förmodligen inte gör? Hela tiden finns risken att något kan hända snabbt som vi inte kan förutse. Därför ligger det i hela bedömningen att man ska ha marginaler.

Ulla Andersson frågade om balansen mellan parterna. Vi diskuterar i första hand effekter på lönebildning och sysselsättning. Åtgärder som dämpar trycket i löneökningar är bra för sysselsättningen, men det leder också till en omfördelning mellan aktieägare och löntagare. Jag tycker att vi har varit öppna med den analys vi gör.

Vi tycker inte att man på forskningsgrund kan ta ställning till vad konsekvenserna av en hög facklig organisationsgrad är. Det finns forskning som säger att en hög facklig organisationsgrad är negativ ur sysselsättnings-synpunkt därför att lönekraven då blir på en högre nivå än annars. Samtidigt är en hög facklig organisationsgrad förmodligen en förutsättning för den höga grad av samordning vi har. Det drar åt andra hållet när det gäller lönekraven. Vi diskuterar kort men ganska öppet att forskningen nog inte kan ge ett svar på vad som är bra eller dåligt. Det blir till syvende och sist en värderingsfråga – och ska så vara.

Ulla Andersson gav inte en riktigt korrekt bild av vad vi säger. Vi är negativa till att så många arbetslösa antingen inte får något stöd från samhället alls eller får utnyttja kommunalt försörjningsstöd. Vi skriver att det många gånger inte är någon bra modell, utan vi skulle vilja att en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring omfattade fler. Det är den uppfattning vi har.

Anders Sellström frågade om vi sparar för mycket och vilken skuldnivå och förmögenhetsnivå vi ska ha. Han frågade också varför vi inte svarar på det. Det är därför att det är väldigt svårt att svara på. Forskningen ger inget entydigt svar på det.

Man ska inte tro, att om vi fortsätter med 1 procent i överskott, så leder det till att den finansiella ställningen som andel av BNP fortsätter att förstärkas, utan vi kommer att hålla oss kvar där vi är som andel av BNP. Det är en viktig insikt. Sedan blir det en mer skönsmässig bedömning av var man ska ligga.

Erfarenheten från den kris vi just gått igenom är att där vi låg gav oss ett stort handlingsutrymme. Vi hade förmodligen haft ett betydande handlingsutrymme även om vi haft en svagare ställning, men var gränsen går vet vi inte – och vi kanske inte behöver testa det heller. En rimlig bedömning är att där vi ligger ger oss en marginal. Det finns därför inga starka skäl för att välja en annan siffra. Det var inget tillfredsställande svar men det bästa svar en ekonom kan ge.

Cecilia Hermansson: Jag tänkte koncentrera mig på den sista frågan om statsskuldens optimala nivå. Jag håller med om att det är en svår fråga att svara på. Det finns dock någon form av intressant fundering i detta. Irland

hade en låg skuld när krisen kom och kan nu komma upp mot 100 procent av BNP. Det handlar alltså mycket om hur man sköter ekonomin och vilka val man gör när det gäller bankerna i det fallet.

Om vi kommer till ett läge där vi nästan inte har någon statsskuld alls framåt, vad kommer det att få för implikationer när vi samtidigt höjer kapitaltäckningskraven? Många kommer att efterfråga mer av säkra placeringar. Efterfrågan på statsobligationer kommer att växa kraftigt medan utbudet kommer att minska. Det kan tyckas vara en lyxfråga. Det kan dock bli besvärligt att hantera det, i alla fall i banksektorn.

IMF har gjort undersökningar som visar att när man kommer ned på nivåer på 15–20 procent av BNP behöver man inte komma lägre. I ett hushåll är det kanske inte lönsamt att ligga på noll jämt, utan det kan finnas någon form av lånefinansiering som man kan behöva göra. Jag tänker framför allt på frågan om framtida generationer, hela diskussionen om realkapitalstocken och vilka investeringar vi behöver göra vad gäller till exempel infrastruktur för att underlätta entreprenörskap och höja tillväxtförutsättningarna.

Denna fråga behöver diskuteras mer och inte bara som en diskussion om den finansiella ställningen som andel av BNP.

Roger Mörtvik: Jag börjar med Ulla Anderssons fråga. Jag delar i hög grad din beskrivning av oron över det som skulle hända om den fackliga organisationsgraden minskade. Jag har svårt att förstå Lars Calmfors resonemang om att det inte går att säga om det är bra eller dåligt. Man måste väga ihop fackliga organisationer med hela den institutionaliserade arbetsmarknadsmodell vi har.

Med de villkor vi vill ha på arbetsmarknaden står vi inför två olika modeller. Antingen är det en modell där vi garanterar villkoren via kollektivavtal som är flexibla och omfattar många och som kräver starka fack. Eller så får lagstiftaren ta på sig ansvaret. Då blir det en mindre flexibel och dynamisk arbetsmarknad. Det är en både subjektiv och objektiv värdering att det ena är bättre än det andra.

Jag har svårt att förstå diskussionen om obligatoriet. För mig är det ett villospår. Det säger inget om hur många som har rätt till a-kasseersättning. Målet måste vara att så många som möjligt ska ha en inkomstrelaterad ersättning vid arbetslöshet. Det kan sedan formuleras på olika sätt med avtrappning, sanktioner och allt för att uppnå sökaktivitet. Ett obligatorium garanterar dock inte att fler får rätt till a-kasseersättning. Det kan bli så att fler tvingas betala men färre får rätt till ersättning.

Diskussionen måste därför börja någon helt annanstans, nämligen i hur villkoren i försäkringen ser ut. Sedan kan man fundera på om ett obligatorium kan vara en nödvändig del och om det över huvud taget är möjligt. Det är dock inte där man ska börja diskussionen.

Anders Sellströms fråga om hur mycket skatter vi tål är inte så lätt att svara på. Det finns inget givet svar. Höga skatter är i sig inget problem för ekonomin om pengarna används till nyttiga investeringar som markna-

den själv inte tillhandahåller och om skatterna inte är konstruerade så att de allvarligt försämrar arbetsmarknadens och ekonomins förmåga och betenden.

Har jobbskatteavdragen en positiv effekt eller inte? Vi kan se att det drar undan en massa skatteintäkter. Frågan är då om de positiva effekterna i arbetsmarknadens funktionssätt är så stora att de väger upp det. Min bedömning är att de första jobbskatteavdragen var positiva och nödvändiga, men det har sannolikt en avtagande marginalnytta.

Jag menar att det inte har effekt, men det är svårt att bedöma hur stor effekten av jobbskatteavdragen är. Det är en oerhört komplicerad mekanik som ska till i form av att folk ska känna till jobbskatteavdragen, de ska välja att jobba mer, de ska ha förutsättning att jobba mer och arbetsgivarna ska bete sig på ett visst sätt. I själva verket har vi ingen aning om hur människor i verkligheten beter sig när de får ett jobbskatteavdrag – särskilt inte när det är ett femte eller sjätte jobbskatteavdrag.

Finansminister Anders Borg (M): Här finns några olika frågor att göra reflexioner kring. Jag börjar med Anders Sellströms fråga om statsskuldens nivå. Låt mig först konstatera att det här är den första krisen under lång tid där ekonomisk politik har fungerat som den ska, där Riksbanken har kunnat sänka räntor, där finanspolitiken har varit expansiv och där växelkursen bidragit till en dämpande effekt.

Jag jobbade själv på Riksbanken under den förra krisen i samband med att IT-bubblan sprack. Då tvingades Riksbanken både intervensera för att stärka kronan i en avmattning och senare under sommaren upprepat höja räntan. Det fanns en sådan osäkerhet om svensk ekonomi att man helt enkelt bedömde att växelkursen skulle falla så mycket att det skulle ge en importerad inflation även i en miljö med mycket svag tillväxt.

Låt oss backa. Mitt minne sträcker sig ungefär till tidigt 70-tal. Då hade vi under praktiskt taget varje kris denna typ av effekt; den samlade ekonomiska politiken kunde inte aktivt dämpa konjunkturedgången.

Det har berott på att vi har haft en stor statsskuld och stor osäkerhet kring ekonomisk politik.

Att man då ska börja känna att vi ska ta lite risker, nu när vi för första gången på 40 år faktiskt får ekonomisk politik att fungera, är för mig en väldigt märklig slutsats. Efter nästa lågkonjunktur och kanske efter nästa igen, alltså någon gång kring 2020–2025, skulle jag ha stor förståelse för att man säger att ja, svensk ekonomi är numera precis som i Schweiz gediget trovärdig, och därför har vi råd att ta oss lite större friheter.

Därför tycker jag inte att det är statsskuden som är normen för finanspolitiken, utan det är sparandet. Vi ska ha en möjlighet att bränna av, precis som under den här krisen, 90–110 miljarder i expansiva åtgärder, och vi ska inte bara kunna vara expansiva första året utan även andra och tredje året så att vi kan ta landet ut ur en kris utan att vi för den skull får räntehöjningar, räntedifferenser eller växelkurseffekter som skapar osäker-

het. Låt oss konstatera att vi är ett av få länder som har kunnat göra detta, och det är första gången vi har kunnat göra det på 40 år. Då bör vi följaktligen vara försiktiga när vi blickar framåt.

När det gäller när högkonjunkturen tar slut tycker jag att Johnny Skalin har ett i grund och botten rimligt resonemang. Vi ska anta att en högkonjunktur eller en återhämtning varar i fyra fem år och att vi får en lågkonjunktur någon gång det fjärde, femte, sjätte eller sjunde året. Ibland har vi haft uppmot nio år långa högkonjunkturer, men några gånger har de varit kortare. Låt oss därför anta att vi ska ha den här marginalen för att vidta konjunkturstimulerande åtgärder någonstans runt 2014–2015. Då ska vi ha så mycket sparat i ladorna att det finns en möjlighet att dämpa också nästa lågkonjunktur utan att vi kör in i det här kravet på 3 procents underskott. Jag tror att om man ligger under 3 procents underskott så kommer man att stå sig relativt väl gentemot andra länder, och då minskar riskerna för att vi får negativa marknadsreaktioner.

När det gäller den nordiska modellen och jämnstarka parter beskrev Ulla Andersson det som att vi systematiskt har undergrävt den ena parten. Jag bara konstaterar att i EU:s presenterade statistik har Sverige alltså den högsta fackföreningsanslutningsgraden av EU-länderna. Vi och möjligtvis Norge är de länder som har den högsta anslutningsgraden till fackliga organisationer och den största täckningsgraden av kollektivavtal. Det är viktigt att veta att när vi jämför Sverige med andra länder ser vi att det alltså är så att en grundläggande nordisk arbetsmarknadsmodell består.

Det vi i Sverige, precis som Danmark, Tyskland, Finland och andra nord-europeiska länder med den här typen av stor och omfattande välfärdsstat och en arbetsmarknadspolitik som vår, har gjort är att öka graden av flexibilitet på ett sätt som gör att vi ger starkare drivkrafter för sysselsättning. Det påtagliga är ju att alla de här länderna nu har gjort det och att det har bidragit till att minska problemen med hög arbetslöshet, som i Tysklands fall plågade dem under nästan 30–40 år. Varje kris ledde till högre arbetslöshet. Nu går de igenom en kris med lägre. Det är klart att Hartzreformerna rimligen måste ha bidragit till detta.

När det gäller kvalifikationskrav och kontroll kan vi konstatera att en optimal och rimlig a-kassa har en ersättning som gör att man har drivkrafter att komma tillbaka och att dessa drivkrafter förstärks löpande under tiden utanför arbetsmarknaden, det vill säga gradvis trappas av och inte leder till en evig försörjning, utan det finns någon typ av bortre parentes i systemet. Ibland har det från ekonomers sida argumenterats att ersättningsnivåerna inte är avgörande, och så är det förmodligen. Det är därför vi har gjort rätt begränsade sänkningar av ersättningsnivåerna.

Det som däremot är avgörande är hur ersättningsnivåer kombineras med kvalifikationskrav och kontroll. Det finns en etableringseffekt i socialförsäkringarna som är viktiga, det vill säga, har man kvalifikationskrav så att man får förmånen av inkomsttrygghet när man etablerat sig på arbetsmarknaden så ökar värdet av att etablera sig på arbetsmarknaden, och då kan

det bidra till att fler jobbar. Det är därför det är väldigt farligt att till exempel ta bort alla kvalifikationskrav så att man i praktiken kan gå direkt från studenten rakt in i a-kassan. Då finns det inte något särskilt värde i att faktiskt ha etablerat sig på arbetsmarknaden. Det där är samma resone-mang som har legat bakom utformningen av den svenska föräldraförsäk-ringen: Det är viktigt att kvinnor – och män för den delen – etablerar sig på arbetsmarknaden, för då gör det inte så mycket om de sedan är hemma och vårdar barn under en kortare period.

Etableringseffekten undergrävs alltså om man tar bort kvalifikationskra-ven, därtill sänker kontrollen, höjer ersättningen och sedan tar bort avtrapp-ningen. Då gör man fyra åtgärder som alla leder till en sämre fungerande arbetslöshetsförsäkring.

Enligt min syn har vi en stark nordisk modell som likt i andra nordeuro-peiska länder har fungerat väl under krisen just därför att vi genomfört strukturreformer.

Ordföranden: Vi har nu tio minuter kvar av den utsatta tiden. Eftersom det är många som har kommit och många som önskar ordet ska jag för-söka knö in lite till. Två korta frågor hinner vi; utmaningen är att panelis-terna också ska hinna svara, så jag ber samtliga att fatta sig kort.

Pia Nilsson (S): Finanspolitiska rådet konstaterar följande: Ungdomar var den grupp som drabbades hårdast av den senaste krisen. Arbetslösheten steg från 9 till 29 procent. Den har minskat något det senaste året men ligger fortfarande på en hög nivå, trots det förbättrade arbetsmarknadslä-gets. Långtidsarbetslösheten bland utrikes födda är upp till fyra gånger så hög som bland inrikes födda, och arbetslösheten fortsätter öka trots det förbättrade arbetsmarknadsläget.

Läget för lågutbildade utan gymnasiekompetens är särskilt besvärligt. Den höga långtidsarbetslösheten har bitit sig fast trots det förbättrade arbets-marknadsläget.

Det här är kalla fakta som visar hur verkligheten ser ut, och frågan är hur trovärdiga regeringens ambitioner är dels att inom tre år nå målet om full sysselsättning, dels att öka sysselsättningsgraden till 80 procent 2020.

Regeringens egen kalkyl visar att sysselsättningen kommer att öka mest på grund av jobbskatteavdrag och lägre ersättningsnivåer i arbetslöshetsför-säkringen. Jag noterar dock att arbetslösheten inte kommer att minska mycket på grund av den egna arbetsmarknadspolitiken. Den tror man endast kan ge marginell effekt.

Något jag saknar är kopplingen till insatser inom utbildningssektorn, för någon sådan görs inte. Det förvånar mig. Vi vet att svenska elever halkar efter i internationella jämförelser. Fler hoppar av, och många fastnar i lång-tidsarbetslöshet. I rapporten omnämns ett antal genomförda reformer, men i rådet är man inte nöjd. Man säger att det behövs bättre träffsäkerhet för de insatser som ska komma.

Därför vill jag fråga Anders Borg om regeringen kommer att föreslå mer träffsäkra utbildningsinsatser så att fler ungdomar ökar sina chanser till jobb, fler träffsäkra åtgärder för att utrikes födda inte ska fastna i långtidsarbetslöshet, oavsett konjunktur, och mer träffsäkra åtgärder för att minska den höga ungdomsarbetslösheten generellt.

Göran Pettersson (M): Förra veckan besöktes utskottet av en utvärderingsgrupp från Internationella valutafonden. De berömde systemet med ett finanspolitiskt råd, men de tyckte att rapporten var väldigt lång och efterlyste en sammanfattning på en mening. Därför skulle jag vilja höra om Lars Calmfors kan ge en sådan sammanfattning. Jag skulle också vilja höra ett mycket kort utlåtande om den sammanfattningen från Cecilia Hermansson och Roger Mörtvik.

Ordföranden: Då får vi börja med att ge Lars Calmfors den chansen eller möjligheten.

Lars Calmfors: Rapporten är ju lång. Därför bestämde vi oss för att skriva sammanfattningar. De blev tyvärr också långa, vilket ledde till att vi också har en sammanfattning av sammanfattningen på två sidor.

Om jag ska ge en sammanfattning i en mening skulle det i så fall vara att bara för att man har uppnått goda resultat i de offentliga finanserna ska man inte ta detta för givet, utan man måste fortsätta att både vårda ramverket och se till att det fungerar på avsett sätt.

Där gör vi en annan bedömning än vad finansministern gör. Jag förstår inte Anders Borgs resonemang, måste jag säga. Man har alltid sagt att vi ska ha större budgeteringsmarginaler ett antal år framåt, så de stiger enligt regeringens riktlinjer från 1 procent av de takbegränsade utgifterna år 1 till 3 procent sista året. Så har det alltid varit, men nu ligger man sista året med en budgeteringsmarginal på ungefär 5,5 procent av utgifterna. Det gav inte Anders Borg något svar på. Jag kunde inte följa resonemanget där.

En kort kommentar också om det här med hur lågt vi ska ned i stats-skuld: Där har jag svårt att förstå varför man är så inriktad på att genom privatiseringar och försäljning av aktier få ned statsskulden. Det kan finnas andra skäl till privatisering, men av statsskuldsskäl ser jag inga starka skäl till det.

En sista kommentar medan jag har ordet: Jag tycker att det har varit ett mycket intressant uppdrag att bygga upp den här verksamheten under fyra år, och det har varit väldigt bra diskussioner i utskottet. Jag tycker också att det är väldigt bra att det nu finns en politisk enighet bakom rådet, vilket det inte gjorde från början. Det var naturligtvis ett mål att vi skulle bli accepterade av oppositionen och fortfarande vara tolererade av regeringen. Jag tror att vi har uppnått båda målen, det sista kanske med viss tvekan. Det är ganska naturligt att det har funnits en del motsättningar och mycket diskussion i sak. Jag tycker att det har varit intressanta diskussioner med finansministern. Om inte de här ganska skarpa åsiktsskillnaderna hade fun-

nits, hade regeringen antingen haft en ofelbar politik eller så hade vi inte gjort vårt jobb. Jag tror att man ska vänta sig att det blir ungefär så som det blivit.

Ordföranden: Stort tack för det! Sista ordet går till finansministern.

Finansminister Anders Borg (M): Låt mig börja med att ta vid där Lars Calmfors slutade och passa på att tacka inte bara honom för den här rapporten utan hela rådet som har suttit i fyra år för de fyra rapporter vi har fått. De har bidragit till en diskussion kring finanspolitiken som är bra.

Låt mig också säga någonting om den frågeställning som restes kring ungdoms- och invandrararbetslöshet. Till att börja med ska vi inte förringa problemet. I dag har vi, om jag förstod siffrorna som redovisades för några dagar sedan korrekt och de siffrorna är korrekta, ett socialbidragsberoende bland invandrare på över 50 procent. Det är klart att om man sedan skulle lägga till de bidragsberoende vi förmodligen har i andra transfereringssystem så är det ett mycket stort problem. Det är ett mycket stort integrationsproblem, för om vi ska ha så pass mycket invandring som vi har i Sverige och den ska fungera väl, då måste vi få upp sysselsättningsgraderna. Vi vet att det är nödvändigt att fler kommer i arbete, och det är klart att det också är relativt stora kostnader förknippade med ett så utbrett bidragsberoende.

Det är det som är själva poängen med att man strukturerar om integrationen nu och tar bort förbudet mot att börja arbeta tidigt. Det är säkert problem i början, men vi överför ansvaret till Arbetsförmedlingen där jag tror att det i grund och botten bör ligga. Vi har via instegsjobb och satsningar på sfi försökt förbättra detta. Men det är klart att har man så långa etableringstider som vi har i Sverige så är det bekymmersamt, och det har regeringen säkert anledning att återkomma till. Jag skulle verkligen vilja säga att förbättrad integration måste vara ett väldigt centralt mål för politiken de kommande åren.

När det gäller ungdomsarbetslösheten är vår bedömning att vi även där har ett antal strukturella problem. Det är framför allt på yrkesutbildningssidan vi har kunnat se en alltför långt driven akademisering av yrkesutbildningen med väldigt små inslag av praktik. Man ska komma ihåg att vi i Sverige har 17 veckors praktik i Sverige på yrkesutbildningar, medan man i de flesta andra europeiska länder gör dem som renodlade lärlingssystem. Det andra land som har samma yrkesskolor som vi har, Finland, har också mycket hög ungdomsarbetslöshet, trots att man ju i Finland har en skola som i övrigt fungerar relativt väl.

Genom att förstärka utbildningen på det sätt vi gjort dels temporärt via yrkeshögskolor, yrkesvux och sådant, dels med den stora omläggning som vi nu gör av yrkesutbildningen med framför allt en ökad betoning av lärlingssystem, så tror jag att vi, precis som Österrike, Holland, Danmark och ett antal andra av de länder som jag tidigare nämnde, ska kunna få ned

ungdomsarbetslösheten och samtidigt behålla vår grundläggande samhällsmodell med starka kollektivavtal och en bra balans mellan parterna som vi ofta beskriver som vår nordiska arbetsmarknadsmodell.

Ordföranden: Det får bli slutorden för den här utfrågningen. För utskottets del är denna utfrågning tidsmässigt startpunkten för arbetet med de ekonomisk-politiska riktlinjerna, det vill säga vårpropositionsbehandlingen.

Jag vill tacka alla inledare så mycket för mycket intressanta inlägg, för svaren på frågor och naturligtvis Finanspolitiska rådet och dess avgående ordförande för den här tiden och det här arbetet. Allra sist ett stort tack till alla er som har följt detta på plats och utifrån! Ni kommer också att kunna gå tillbaka till riksdagen.se och se det här.

Därmed är utfrågningen avslutad.